

6
9(L)28-27

JĀZEPS GRODNIS

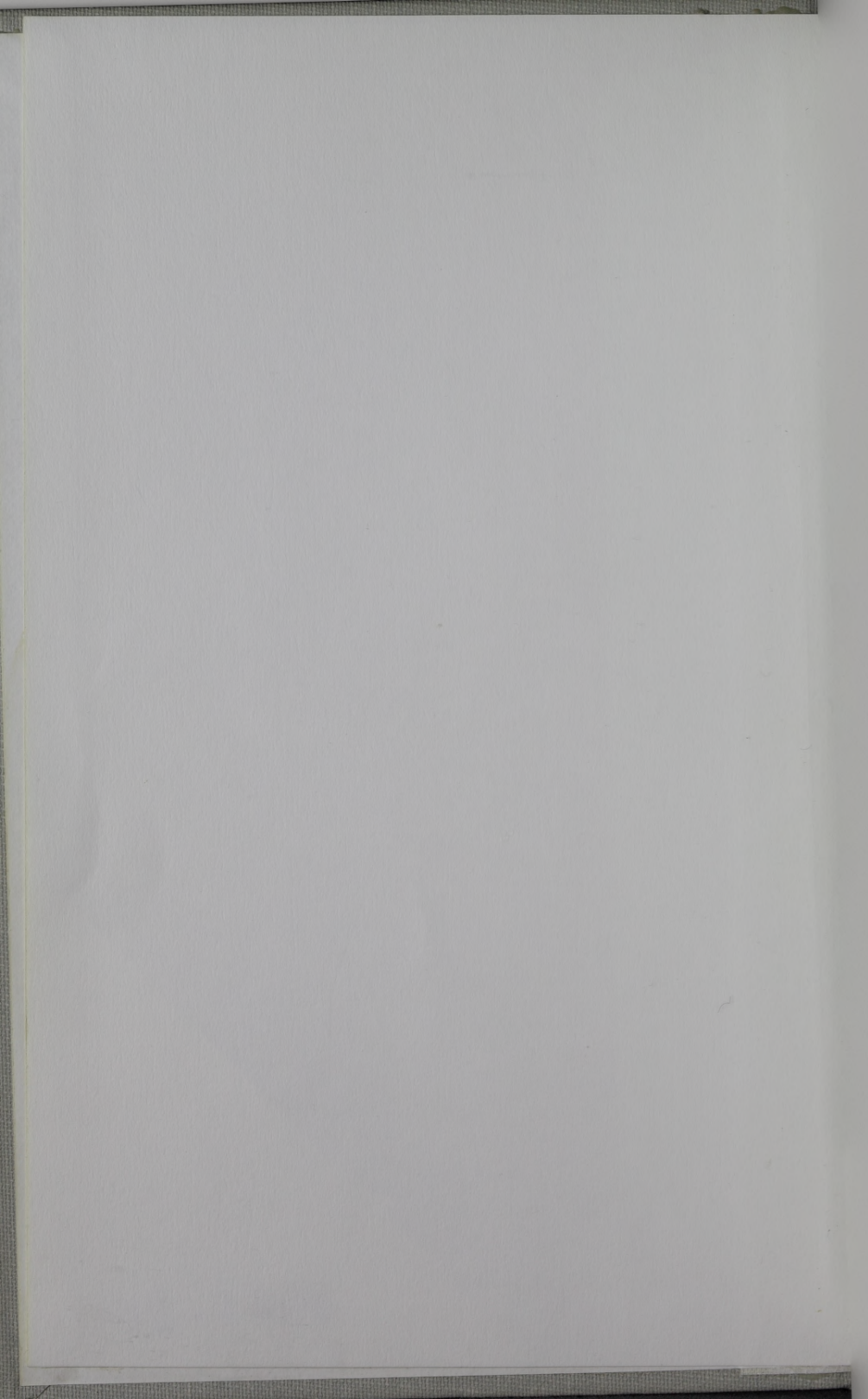

92-1.491

Handwritten text, very faint and illegible.

Handwritten text, very faint and illegible.

Handwritten text, very faint and illegible.

Latviskās ģimenes
deaugam un sabie-
drišķam darbiniekam
ģe. Valdim Vēģmežam
Fr. Latān

Deaudzība,

Toronto, Jāzeps.
1991.g.
1. Feb.

to the first of these
the company is
the same as the
the same as the
the same as the

the same as the

the same as the
the same as the
the same as the

JĀZEPS GRODNIS

Grafiķa Ilgvara Šteina vāks

Autora izdevums
1989

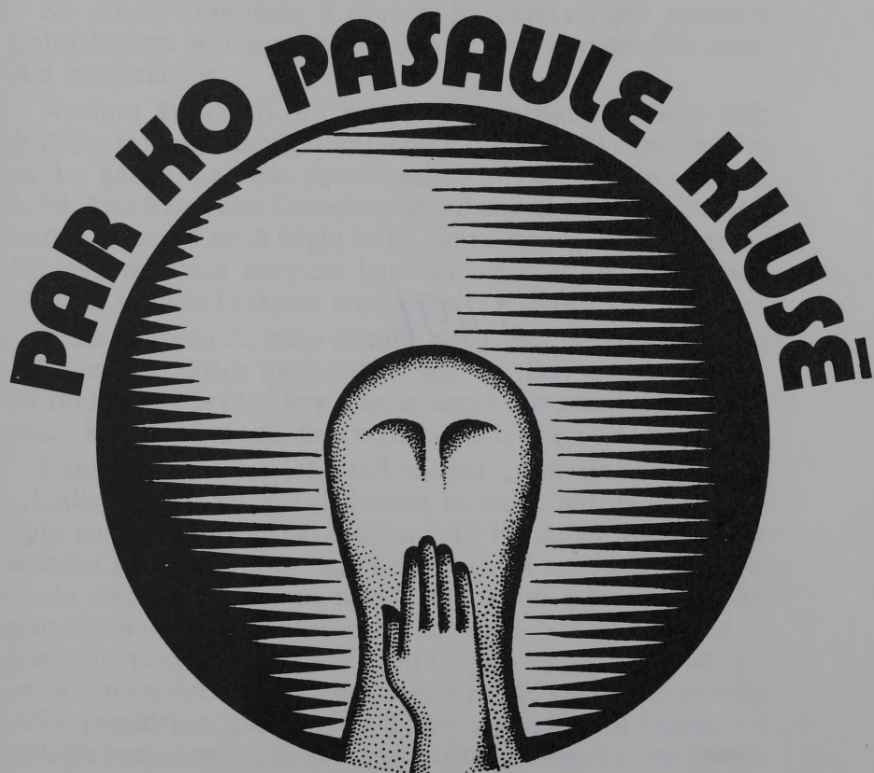
Printed in Canada

WALTER V. ZIEDINS PUBLISHING CO.
138 Main Street, Toronto, Ontario M4E 2V8

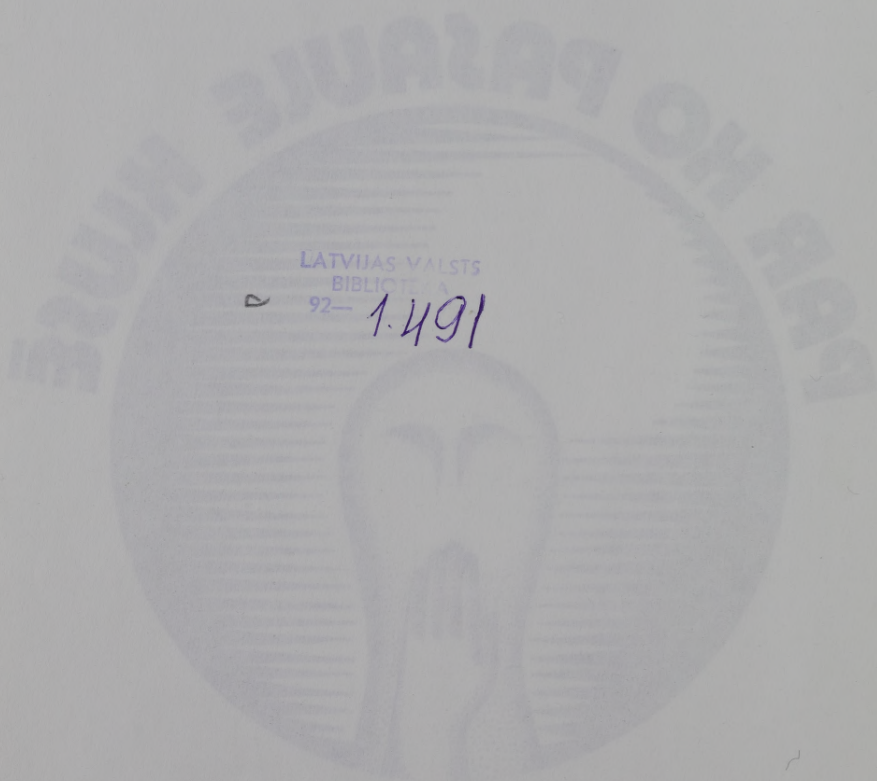
B
9(L)28-27

B

JĀZEPS GRODNIS

JĀZEPS GRODNIS

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTĒKA

92-1.491

Priekšvārds

Šis rakstu kopojums ir domāts kā pārskats par pasaules politiskajiem notikumiem pēdējos 35 gados no latviešu trimdas perspektīvas.

Neesmu žurnālists un nerakstu rakstīšanas prieka dēļ. Politika ir manās asinīs. Par latviešu politiku sāku interesēties skolas gados. Latvijas demokrātijas brīvības gados, studiju laikā, kļuva Latgales Demokrātisko Zemnieku Apvienības ļoti aktīvs biedrs. Vācijā bēgļu laikā nekad nedzīvoju nometnēs, bet gan pie vācu turīgiem lauksaimniekiem un lasīju visus lielākos vācu laikrakstus par pasaules politiku.

Kanadā iebraucis, esmu rīkojies tāpat. Šeit es iemācījos visos lielākos laikrakstos un žurnālos lasīt ne tikai to, kas rakstīts to rindās, bet arī to, kas slēpjas nerakstīts starp raksta rindām. Rakstu tikai tad, kad mana sirds ir pilna un tai iet pāri.

Lasot trimdas latviešu laikrakstus „Latvija Amerikā“, „Laiks“ u.c., nācu pie slēdziena, ka to redaktori un lielākā daļa pasaules ārpolitikas komentētāji vēl dzīvo mūsu tautas daudzu gadu desmitu vecajos sapņos. Tā vien liekas, ka tie gaida angļu, zviedru un tagad amerikāņu glābšanas striķa pamešanu mūsu sliktstošai tautai dzimtenē. Šajos vairāk kā 40 gados tie neko nav mācījušies un turpina dzīvot pagātnē. To raksti un analīzes mani ir pārsteiguši, jo pēc katra jaunievēlēta ASV prezidenta, pirms tas vēl nav atsēdies savā krēslā, tie redzēja jaunu saulīti, jaunas cerības un iespējas. Tā vien liekas, ka mums jākrauj savas lupatas kastēs un jāsteidzas uz kuģiem un lidmašīnām ceļā uz mājām. Tāda pat vērtība tika pievērsta arī Kremļa vadības maiņām.

Mēs esam aizmirsuši ASV prez. Rūzevelta Jaltu, Teherānu u.c., Trumena komūnisma apturēšanas un Eizenhauera komūnisma atspiešanas atpakaļ deklarācijas. Slaveno J.F. Kennediju un Niksonu ar viņu „ģeniālo“ un „briljanto“ ārpolitikas architektu Kisingeru. Regenu visu laiku ceļam debesīs, kuŗš kā labāks aktieris bija tiešām labāks par iepriekšējiem.

Mēs neko neesam mācījušies no tik vienkāršas un kailas reālītātes, ka visu brīvās pasaules lielvalstu intereses sākas un beidzas ar labāku tirdzniecības sakaru radīšanu ar pasaules komūnisma centru Maskavā.

Mēs jau vairāk kā 35 gadus lūdzamies rietumiem un protestējam par visuko tikai pret Maskavu. Jau vairāk kā 20 gadus atpakaļ rakstīju, ka Maskava savus plānus izkārtos vispirms Āzijā, tad Āfrikā un pēc tam turpinās Dienvidamerikā. Viņa pa daļai tos jau ir realizējusi un rietumu brīvā pasaule to visu ir, klusu ciešot, akceptējusi. Pat miera līgumu par Eiropas pēckaŗa robežu neaizskaramību 1975. g. Helsinkos parakstījusi.

Kāpēc mēs protestējam tikai pret Maskavu? Maskava dara to, kas tai jādara un ko tai rietumi (brīvā pasaule) atļauj. Mēs savā cīņās politikā par latviešu tautas brīvību un Latvijas brīvības atjaunošanu aizmirstam, ka bez Vašingtonas akcepta un klusēšanas neviens politiskais mats nenokrīt no galvas. Vai Vašingtona Apv. Nācijās, vai kādā citā lielākā pasaules politikas forumā ir muti atplētusi pret Maskavu par apspiesto tautu atbrīvošanu Eiropā u.c.? Afganistana ir vienīgā, ko pēdējos pāris gados Vašingtona (tirgošanās) sarunās ar Maskavu piemin, jo Afganistana atrodas tādā vietā, kas var apdraudēt ASV intereses. Maskava varētu piekļūt klāt pie ūdens krastiem, izbūvēt ostas un citus nocietinājumus pie pasaules (Vidējo austrumu) eļļas importa jūras ceļiem u.t.t. Mūs tā mierina, ka mūsu laiks vēl nav pienācis un 14. jūnija sēru dienā un 18. novembrī paraksta, dažkārt atšķaidītas deklarācijas (līdzīgas aktieru autogrammām), nesolot un neuzņemoties nekādu atbildību.

Mana sirds to nav varējusi paciest un tāpēc es nāku atklātībā ar saviem rakstiem un ievadrakstiem. Jūs redzēsiet, tos lasot, ka es nevēršos tikai pret Maskavas, bet gan daudz reiz vairāk pret rietumu valstu, sevišķi Vašingtonas, ārpolitiku. Pēc mana labākā saprāta, Vašingtonas ārpolitiku nosaka un diktē nevis amerikāņu tauta, bet pasaules kapitālisti. Kā rokās ir kapitāls (nauda), to mēs zinām. Kopš Otrā pasaules kaŗa kapitālisms un komūnisms ir labākie sabiedrotie. Vienīgi par ko Vašingtona runā ar Maskavu no sirds un par ko cīnās, ir žīdu izceļošanas no Pad. Savienības uz rietumiem noteikumu atvieglošana.

Autors

I daļa

Starptautiskā politika

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

Kāpēc Kremlis nav uzsācis 3. pasaules karu?

Lai atbildētu uz šo jautājumu, nepieciešami sīkāk analizēt Kremļa politiskos gājienu pēdējos 7 gados: pēc Vācijas bez noteikumu kapitulācijas, Rietumu sabiedrotie strauji demobilizējās un no kara rūpniecības pārslēdzās uz miera, saimniecisko rūpniecību. Iznīcināja no Vācijas iegūtos kara ieročus, nogremdēja kara kuģus, uzspridzināja dažādus nocietinājumus un municijas krājumus. Citādi rīkojās Kremlis. Kremlis bruņošanas turpināja tālāk un ne tikai neiznīcināja iegūtos kara materiālus, bet visus aiztransportēja uz savām rūpnīcām un rūpējās par kara kuģu iegūšanu uz kara reparāciju rēķina no Itālijas, Vācijas, Austrijas u.c.

Ja šodien atskatāmies uz pēdējiem gadiem, tad konstatējam, ka Kremlim izdevīgākais laiks visas Eiropas iekaŗošanai bija 1946./47. gadi, jo tad vēl sabiedrotie dzīvoja pilnīgā nākotnes miera cerību plīvurā tīnušies. Tanī laikā Kremlis pat vēl skaitījās viņu sabiedrotais. Vēlākie gadi sabiedroto politikā bija viņu pārorientēšanās un lēnas atmošanās gadi. Arī par šo uzmošanos viņiem jāpateicas Kremlim, kas tiem neļāva galīgi iemigt, bet arvien parūpējās par to saldā miega iztraucēšanu, kā piem. tas bija ar Persijas, Grieķijas nemieriem, Berlīnes blokādi, Ķīnas, Korejas, Tibetas Indoķīnas, Balkānu, Tuvo austrumu u.c. notikumiem.

Kremlis radīja aukstā kara sākumu un savā aukstā kara taktikā ir pierādījis savas agresīvās politikas briljanto elastīgumu, ko var izteikt šādos īsos vārdos: „Tik tālu un ne soli tālāk“. Kremļa galvenie politikas gājieni: 1) izraisīja Grieķijas pilsoņu karu. Kad redzēja, ka tanī sāk iejaukties ASV, to tie tikpat ātri noslāpēja un nolikvidēja savu slaveno partizānu cīņu varoni Markosu. 2) Pēc tam izsludināja „Berlīnes blokādi“. Kad sabiedrotie (ASV) noorganizēja gaisa tilta apgādi Berlīnei un pārtrauca jebkādu tirdznieciskos sakarus starp Rietumvāciju un Austrumvāciju, caur ko Kremlis zaudēja iespēju iegūt no Rietumvācijas daudzas kara municij-

jai svarīgas izejvielas (kaut arī melntirdzniecībā), tas kļuva piekāpīgāks un blokādi atcēla. Zinādams, ko ASV izmaksā gaisa tilta apgāde, tas saprata, ka ASV mūžīgi to nevarēs turpināt un būs spiesta lietot citus līdzekļus pret Kremli. Tas piekāpās, izkaulējot par to no sabiedrotiem 4 lielo ārlietu ministru konferenci Parīzē.

Konferenci pilnībā izlietoja kā propagandas arēnu, pieprasot un uzstādot prasību \$300 milj. uz Austrijas kaŗa reparāciju rēķina; 3) Korejā izraisīja atklātu kaŗu, bet to nevēlējās izšķirt sev īsā laikā labvēlīgi, jo tas varētu novest pie 3. pasaules kaŗa. Šādā tempā cīņas Korejā Kremlim bija ļoti izdevīgas, jo vājināja pretinieka dzīvo spēku un saimniecisko kapacitāti, pašam tanī pat laikā neciešot neko, bet gan gūstot labas propagandas iespējas Āzijas tautās. Tāpēc jātic, ka Kremlis nav no saviem pasaules iekārošanas plāniem vēl atteicies. Pēc visa tā un citiem neminētiem, Kremļa politiskiem šacha gājieniem jāsecina, ka Kremlis atklāta kaŗa baidās. Armijas pārspēks attiecībā pret Rietumu sabiedrotiem, Kremlim ir ļoti labvēlīgs. Tā rīcībā, pēc Amerikas preses un valsts vīru ziņojumiem, esot lielas masas lidmašīnu, tanku un citu moderno ieroču bet arī atombumbas un pat varot būt arī ūdeņraža bumbas. Ja Kremlis nākotnes kaŗa gadījumā nebūtu iekalkulējis sev zaudējumu, tad tāds kaŗš jau sen būtu izkaŗots. Manuprāt, Kremlis šādu avantūru nav uzsācis sekojošu apstākļu dēļ: 1) Bailes no ASV atom-bumbām; 2) Okupēto tautu neuzticība pret Kremli; 3) Neuzticība sarkanās armijas cīņas gribai pret Rietumu sabiedrotiem; 4) Padomju Savienības tautu noskaņojuma maiņa pēc II. Pasaules kaŗa un 5) Militāri neizdevīgi ģeografiskie apstākļi.

I. Bailes no ASV atombumbām ir neapšaubāmas. Cik tālu Kremlis ir ar savu atombumbu ražošanu, par to vēl šodien nav skaidrības. Pirmā atombumbas izmēģināšana, kas notika prez. Trūmena laikā, nebija pasaulei zināma. Tad ASV Senāts un Kongress draudēja nosvītrot dažus svarīgus bilj. palīdzībai un bruņošanās vajadzībām Eiropas sabiedrotiem Maršala plāna rāmjos un atsevišķu aizdevumu veidā. Ka Kremlim šodien būtu atombumbas, tas vārda tiešā nozīmē ir tikpat skaidrs kā tas, ka Hitlers vēl ir dzīvs un atrodas kaut kur Argentīnā, vai kur citur.

II. Okupētās Baltijas un Balkānu valstis ir neapšaubāmi neuzticīgas un pirmā gadījumā cīnītos par atbrīvošanos no Kremļa.

III. Kad Hitlera armija 1941. gadā soļoja Krievijas iekšienē, tad Maskavas sarkanarmijas veselas kaujas vienības pārgāja bez cīņas gūstā. Neaizmirsīsim, ka tā bija cīņa pret uzbrucēju, vēsturisko Krievijas tautas ienaidnieku — Vāciju. Tikai Hitlera ļaunā un politiski tuvredzīgā izrīcība pret gūstekņiem novērsa turpmāko sarkanarmijas masveidīgo pāriešanu gūstā un piespieda sarkanarmiju cīnīties bez padošanās. Staļins labi saprata, kādi cīnītāji tie būs pret saviem kara laika sabiedrotiem. Daudzi no Vācijas gūstā bijušiem sarkanarmiešiem, nonākot angļu vai amerikāņu okupācijas aizgādībā, izbaudīja ne tikai labu gādību bet pat lutināšanu. Viņu brīvība nebija daudz ierobežota. Atgriezoties savā „paradīzē“, tie nonāca atpakaļ ellē. Ka Kremlis nezticas savai armijai, to pierāda tas, ka no Austrumvācijā stacionētām kara spēka daļām ik dienas un naktis sarkanarmieši, ieskaitot augstākos virsniekus, pārbēga uz rietumiem. Kremlis ir spiests pēc dažiem mēnešiem nomainīt savas vienības Austrumvācijā un Balkānos un tās atvietot ar uzticamiem šķībacainiem mongoļiem.

IV. Padomju Savienības tautas šodien vairs nav tik hermetiski noslēgta no ār pasaules, kā tas bija līdz 1939. gadam, tās vecajās robežās. Tā ir saindēta ar jaunām atziņām un redzējumiem par dzīvi ār pasaulē no bēgļu laikiem, no mājās pārnākušiem gūstekņiem pēc Otrā pasaules kara, no saskares ar okupētām tautām un no rietumu valstu un citiem radio ziņojumiem.

V. Militāri neizdevīgi ģeografiskie apstākļi. Neskatoties uz visu to, ka Kremlis Pad. Savienības robežas ir tālu pabīdījis uz rietumiem, tā dzīves galvenās artērijas šodien ir vieglāk ievainojamas un pārcertamas kā jebkad agrāk. Pie pašas sirds tuvumā ir izveidota stipra Turcijas armija ar labiem lidlaukiem un labiem ceļiem. Tālāk, Grieķijas pussala, Dienvidslāvija ar labu armiju, Spānijā, Āfrikā, Grīnlāndē u.c. visur visapkārt Pad. Sav. teritorijai ir ASV bāzes un atbalsta punkti.

Tamdēļ pilnīgi saprotams, ka pie šādiem apstākļiem, Kremlis atklātu karu neriskēs, bet gan rīdīs tautu pret tautu, brāļus pret brāļiem, kurinās mazos ugunsurus, un tie karos un cīnīsies par Kremļa labi izplānotām propagandas idejām. Tā Kremlis cer iegūt daudz vairāk, bez paša atklātas piedalīšanās karā. Koreja ir Kremļa meistardarbs.

(L.A. #2, 1953. g. 4. janvārī)

Kur taisnība?

Pēdējā laikā represijas, ko lieto Padomju Savienība un tās satelīti pret žīdu tautības piederīgiem, radījušas trauksmi ASV sabiedrībā.

Ikviena apcietināšanu — deportāciju vilnis mūs ļoti uztrauc, neatkarīgi no tautības, kuŗu tas skar, jo esam to paši savām acīm skatījuši un to pārdzīvojuši.

Mazas pārdomas mūsos rada tikai tā ASV sabiedrības aktivitāte, kādu tā uzrāda, lai glābtu no vajāšanām žīdu tautības piederīgos aiz dzelzs priekšvara. Lūk, 49 koledžu prezidenti, baznīcu un uzņēmumu vadītāji, rakstnieki, paidagogi un citas sabiedrībā pazīstamas un cienītas personas, to starpā arī Eleonora Rūzvelte, ar bij. prez. Trumena atbalstu iesnieguši prezidentam Eizenhaueram un Apv. Nācijām četru punktu programmu, lai novērstu nelaimei, kas draud žīdiem Padomju Savienībā un satelītu zemēs.

Izsakot savu līdzjūtību žīdu nelaimei, mums tomēr uzmācas šādi jautājumi:

Vai šīs būs pirmās vajāšanas un cilvēku iznīcināšanas? Vai vēl briesmīgākas cilvēku iznīcināšanas nav bijušas jau simtiem reižu iepriekš ar citu tautību okupēto valstu iedzīvotājiem? Kas notika ar miljoniem ukraiņu? Kas notika un vēl šodien notiek ar Baltijas valstu iedzīvotājiem? Kas notiek ar Balkānu valstu iedzīvotājiem? Kas tika un tiek darīts ar katoļu brīvības cīnītājiem — garīdzniekiem, ieskaitot viņu augstos vadītājus, kā kard. Mindzentiju, archibīskapu Beranu un Stepaniacu? Kāpēc jau agrāk nebija uzmodusies šī Amerikas sabiedrības aktivitāte?

Mēs zinām, ka šim uztraukumam pirmo signālu deva žīdu Slanska u.c. notiesāšana ar nāves sodu Čehoslovākijā. Bet cik šādu grēku iepriekš guļ uz paša Slanska sirdsapziņas, kad viņš vēl nesen bija komūnisma varenais? Negribas ticēt, ka Amerikas sabiedrībā būtu radies kaut vismazākais uztraukums, ja Hitlers sava režīma laikā būtu vērsies pret Himleru vai kādu citu, kā to šodien dara Staļins. Vislielāko pārsteigumu mūsos rada tas, ka starp žīdu glābšanas aktīviem cīnītājiem ir mums tik pazīstams vārds — Eleonora Rūzvelte. Tā ir tā pati Eleonora Rūzvelte, kas vēl nesen, būdama ASV delegāte AN, apšaubīja ģenosīda esamību Padomju Savienībā, vismaz uzskatīja to par nepierādītu. Mūs dziļi apbēdina tā nekonsekvence, kas valda brīvajā pasaulē, sevišķi ASV sabiedrībā.

(L.A. #17, 1953. g. 4. martā)

Ārpolitikas vai dekorāciju maiņa?

Staļina nāve ir izsaukusi visā pasaulē dažādus minējumus un pareģojumus par Kremļa turpmāko ārpolitikas kursu. Kremlim tā ir piešķīrusi nepārredzamu iespējamību līdzekļu izvēlē savai turpmākai agresīvai politikai. Tāpēc mēs šodien varam droši ticēt, ka Staļina nāve radīs daudzreiz lielākus zaudējumus Rietumu brīvajai pasaulei nekā komunistiskajai. Tā dos iespēju Kremlim vilkt tādus šacha gājienu, kādus iepriekš Staļins nespēja. Staļinu kā pretspēlētāju rietumu pasaule labi pazina, turpretim Maļenkovu tā uzskatīs par iesācēju, ar kuŗu ir vērts paspēlēties. Miera izslāpusi pasaule šodien klausas, elpu aizmurdama, katrā Maļenkova un viņa kalpu izteiktā vārdā un pēc tiem zilē soļus, kādus Kremlis varētu iet un ies savā ārpolitikā. To saprot un zina arī Maļenkovs un, lai iegūtu uzticamību, viņš runā un rīkojas. Cik jauki skan atbalss rietumu pasaules presē: „Maļenkovs grib staigāt pats savos zābakos“, „Maļenkovam nav visa vara viņa rokās kā tas bija Staļinam“ u.t.t. Maļenkovs saka, ka visus strīdus var izšķirt miera sarunu ceļā un ka komunistiskās valstis var labi sadzīvot blakus kapitālistiskām. Tā teica arī Staļins, bet viņam vairs neticēja. Maļenkovs izsludināja amnestiju sodītiem līdz 5 gadiem, kādu irniecīgs skaits un tie nav politiski sodītie. Viņš liek pieminēt arī sabiedroto nopelnus Otrā pasaules kara uzvarā. Maļenkovs pamirkšķina aci arī sarkanai Ķīnai par slimo gūstekņu apmaiņu Korejā. Viss rit tik brīnišķīgi! Rietumu diplomāti tikai spicē ausis un gudro par konferenču darbu ievadīšanu.

Prez. Eizenhauers ir ar mieru satikties ar Maļenkovu pusceļā. Tas atliek atvilknēs visus priekšlikumus, visas viņa rezolūcijas kongresam, kādas bija paredzējis un sagatavojis pieņemt un parakstīt kaut par daļēju aukstā kara iniciatīves pārņemšanu savās rokās. Par angļiem un frančiem nemaz nerunājot, jo tie jau vienmēr ar konferenču palīdzību grib glābt savas irstošās impērijas. Quo vadis rietumi? Apstājieties un atjēdzieties, rietumi! Neaizmirstiet, ka komūnisma vēsturē nerakstītais likums par visas pasaules komūnizēšanu — pasaules pakļaušanu komūnismam, kapitālistisko valstu iznīcināšanu — paliek mūžīgi negrozīts. Mērķis paliek negrozīts. Mainās

tikai mērķa sasniegšanas ceļi un līdzekļu izvēle. Taktikai ceļu un līdzekļu izvēlē nav ierobežojumu. Tas var vienoties un salābt pat ar velnu, Hitleru un citiem, lai tikai tuvotos savai uzvarai. Tam nolūkam visi līdzekļi pieļaujami. Nevienu soli Kremlis nav spēris savā politikā, kas netuvinātu viņa uzvarai. Visi Kremļa viltīgie gājieni rietumu ilgu un sapņu politiķiem ir bijuši rūgti pilieni viņu turpmākā politikā. Vai jau aizmirsusies vienošanās un ticamība Kremlim Jaltas, Teheranas u.c. konferencēs? Vai aizmirsusies pasaules sadalīšanas politika?

Maļenkova šīs dienas saldās saprašanās frazēs jāsadzird kaut kas cits, un proti: Dodiet man laiku, lai es varu 1) sakurināt desmitiem jaunu Korejai līdzīgu ugunsgrēku — Indijā, Burmā, Arabu valstīs, Āfrikā, Eiropā un Dienvidamerikā; 2) sakausēt milzīgās jauniegūtās teritorijas un izveidot to rūpniecību par īstu kara ieroču arsenālu; 3) 800 miljonu iekaroto un pievienoto iedzīvotāju pārveidot pēc tā Kremļa „dieva“ vaiga; 4) novājināt ASV un visas kapitālistiskās pasaules materiālu un dzīvā spēka rezerves līdz minimam, dzēšot sīkos ugunsgrēkus dažādās pasaules malās un 5) nospiegt kapitālistu valstīs nodokļu maksātājus līdz sabrukumam, u.t.t.

Ja Kremļa varenie nebūtu ierēķinājuši 3. pasaules kara gadījumā sev zaudējumu un ja tie jau vakar vai šodien būtu sagatavoti tam, tad tie to jau būtu uzsākuši un nebūtu nākuši ar tik maigām miega zālēm brīvās pasaules iemidzināšanai. Aprēķins skaidrs — iegūt laiku, lai pretinieku uzvarētu ar lēnas nožņaugšanas taktiku. Cik naīvi ir Staļina nāvē un Maļenkova uzkāpšanā Kremļa tronī saskatīt kāda politiska vai sociāla kursa maiņu — pierāda tas, ka pēc Ļeņina nāca daudz mazāk populārais Staļins, kurš nolikvidēja no agrākās Ļeņina gvardes L. Trocki, kādreizējo komunistiskās Internacionāles vadītāju G. Zinovjevu, Kameņevu, Radeku, Sokoļņikovu, Bucharinu u.c.

Rietumu politika ir bailīga zaķa politika, kas iet slīcināties, jo no visiem baidās, nezinot to, ka no viņa baidās vēl vairāk varde ūdenī. Šī varde ir Kremlis. Tā tad ar Maļenkova nākšanu tronī nekas nav mainījies.

Rietumu politikas vadītāji, atjēdzieties! Nekas nav jauns un nevar būt jauns. Ir mainījies tikai burvju mākslinieks uz politiskās skatuves. Ja iepriekšējā trikiem vairs neticēja, tad nav pamata piešķirt ticamību arī šiem. Nav un nevar būt ārpolitikas maiņa, bet ir tikai burvju mākslinieka un dekorāciju maiņa.

(L.A. #23, 1953. g. 23. aprīlī)

Izlīgumu politika

Izlīgumam, resp. līgumam, ir tikai tad spēks un nozīme, ja to parakstījušie līdzēji, resp. parakstītāji, stingri pilda. Praksē ir pierādījies, ka Kremlis nevienu parakstīto līgumu nav pildījis. Ja Kremlis kādu līgumu vai vienošanos slēdz un paraksta, tad tikai tāpēc, ka tas viņa agresīvai politikai acu mirkli ir ļoti izdevīgi un ka to citi partneri strikti ievēro. Pat Atlantijas Chartu, uz kuņas pamatiem ir izbūvētas Apvienotās Nācijas, Kremlis ir parakstījis un sēž tanīs ar veto tiesībām, kaut gan rīkojas pilnīgi pretēji šim nolīgumam pēc burta un gara. Ja nu viens partners nevienu parakstīto vienošanos nepilda un citi viņam nekādas sankcijas nelieto, tad skaidrs, ka izlīgumu un vienošanos inscinēšana ir tikai divdesmitā gadu simteņa politikas farsis. Šinī farsā slēpjas dziļa tragēdija, jo rietumu sabiedrotie pie ikvienas izlīgšanas vai vienošanās ar Kremli no savas puses piešķir Kremlim koncesijas, resp. nodod Kremļa rīcībā un gādībā pa lielākai daļai to, kas viņiem pašiem nepieder. Lielmeistars šinī ziņā ir, kādreiz par ģeniālo politiķi atzītais, sērs Čerčils. Tā tas bija Jaltā, Teheranā, Potsdamā un tā tas tiek pašlaik darīts Korejā. Tas nekas, ka par to nodotās tautas samaksā ar savām asinīm un dzīvībām. Čerčilam viņas nav nepieciešamas, jo tās neatrodas viņa valsts impērijā, un Kremlis tās izlieto kā vergu darba spēku un ar ģindeņiem kaļķojot plašās tundras apgabalus. Kas tad būtu nākošās projektējamās četru lielo vienošanās upuris? Skaidrs ir tas, ka Kremlis nevienu četru lielo konferenci nevēlētos, ja tam nebūtu nodoma un arī simtprocentīgas izredzes kādu labu kumosu iegūt no tās.

Te nu redzam, ka nākošo četru lielo tikšanās režisora lomu uzņēmies koncesiju lielmeistars Čerčils un koncesiju ieguvējs Kremlis. ASV šinīs konferencēs ir piešķirts tas nepatīkamais pienākums, jo tai tās ir rūgta uzmošanās no saldā politikas miega. Ko tad īsti Čerčils krievu lācim varētu noziedot nākošā četru lielo konferencē? Katrā ziņā pirmā kārtā Vāciju, resp.

Vācijas intereses, jo Vācija ir bijusi un ir lielākais ļaunums Anglijas impērijai no sēra Čerčila dzimšanas līdz viņa dzīves galam. Otro pasaules karu uzsāka Anglija pret Vāciju, ne jau lai glābtu Poliju, kuŗu pēc tam Jaltā un Teheranā ar prieku norakstīja Kremļa varai.

Vācija Čerčila acīs ir izaugusi par lielu un tāpēc pienākusi viņas kārtā. Pirmkārt, varbūt izdodas atgriezties pie stingrākas četru lielo saimnieciskās kontroles pēc Potsdamas vienošanās par Vāciju, kā to vēlas visu laiku Anglija, Francija un politiskās kontroles, kā to vēlas Kremlis.

Tas būtu panākams uz Vācijas šķietamas apvienošanās bāzes. Otrkārt, tiktu nobremzēta Vācijas apbruņošanās, pret ko cīnas Maskava un tas patiktos arī Parīzei. Uz ko mērķē vēl Kremlis? Uz laika iegūšanu un aukstā kara iniciatīvas paturēšanu arī turpmāk savās rokās. Ar Eizenhauera ievēlēšanu par prezidentu draudēja iniciatīvas pārņemšana Vašingtonas rokās. Tas izpaudās Eizenhauera aktivitātē un metodēs, kādas bija padomā pielietot Korejā, kā arī rezolūciju un deklarāciju Jaltā un Teheranā neatzišanu. Ārlietu ministra Dallesa brauciens uz Eiropu un Eiropas valstsvīru vizītes Vašingtonā Eiropas armijas izveidošanas jautājumā u.t.t.

Kremlis, to redzēdams, nesnauda, bet aizsteidzās priekšā Eizenhaueram un proti: 1) Nodeklamēja veco pasaciņu par komūnistisko un kapitālistisko valstu sadzīvošanas iespējamību; 2) Pasniedza slimo kara gūstekņu apmaiņu; 3) Pamiera sarunu atjaunošanu, Vācijas apvienošanu un daudzus citus sīkus un maznozīmīgus (kā žurnālista apžēlošanu, dažus atvieglojumus kontroles jautājumos Vācijā, Austrijā u.c.) miera palmu zariņus. Naivā rietumu pasaule pieķērās šiem nieciņiem, spēlējās kā bērns un kavē laiku vēl šodien.

Pa to laiku Kremlim ir dots laiks ar aukstā kara palīdzību — metodēm, piedot klāt drusciņ karstumu un vietējo uguni, izvest savus turpmākos graušanas, ārdīšanas un pēc tam sagrābšanas plānus Āzijā un Āfrikā. Kremlis arī un sēj tur, kur ir pateicīga zeme. Tādu tas atradis pie krāsaiņiem, kuŗi alkst pēc brīvības un patstāvības, nezinādami, kā iegūt tādu brīvību, kāda tā ir. Cik milzīgi augstu Kremļa prestižs audzis Āzijas tautās! Ja vēl izdotos 4 lielo konferencē noziedot Čanghaišeku un ievest Mao Apv. Nācijās, bet arī tas ir tikai sākums salīdzinājumā ar laika iegūšanu. Anglijai katra vienošanās ir

patīkama, ja tā nenotiek uz viņas rēķina, un tanī pat laikā tā gūst iespējamību pastiprināt tirgošanos ar komunistiskām zemēm un tādi palāpīt savas impērijas saimnieciskā balona vecos plīsumus. Vēl šodien rietumu politiķiem nav skaidrs, ka Kremis rīkojas tikai tad, ja ko iegūst, nedodot neko pretī.

Šis būs rūgtākais ASV politikas sapnis, un tā sekas šodien ir grūti pārredzamas.

(L.A. #56, 1953. g. 22. jūlijā)

Polītiskās kļūdas

Polītiskās kļūdas var iedalīt divās daļās: a) Starptautiskās politikas kļūdas un b) Valsts iekšējās kļūdas. Šoreiz apskatīsim tikai Starptautiskās kļūdas.

Sakāmvārds ir „no kļūdām mācās”. Attiecībā uz pasaules politiku tas nav vairs spēkā. Ko pasaules politikas vadītāji ir mācījušies: 1) No Kelloga pakta? 2) No Pirmā pasaules kara mierlīgumiem? 3) Tautu savienības? 4) No konferencēm pasaules telpas un izejvielu taisnīgai sadalei pēc iedzīvotāju spiestības? 5) Kremļa starptautiskiem līgumiem? 6) No Jaltas, Teheranas, Potsdamas konferencēm u.t.t.?

Pirms Otrā pasaules kara Lielbritānijai piederēja viena ceturtdaļa pasaules zemes lodes, un tā nepiekāpās ne vienu pēdu atdot tām valstīm (Vācija, Itālija, Spānija u.c.), kuņām iedzīvotāju spiestības dēļ trūka telpas. Pēc Otrā pasaules kara Lielbritānija, kā viena no kara uzvarētājām, lielāko daļu no savām koloniālām platībām ir zaudējusi. Par spīti Pirmā pasaules kara nolīgumiem un drošības paktiem pasaules lielās dalīšanas interešu sfairā tā tika ierauta otrā, vēl nežēlīgākā karā. Jaltā, Teheranā un Potsdamā 4 pasaules varenie sadalīja pasauli politisko un saimniecisko interešu sfairās. Vēl vairāk, pat atsevišķas tautas un valstis sadalīja zonās, lai sarīdītu jaunai asins izliešanai. Lai brāļi cīnas pret brāļiem. Šodien, kad tik daudzi ir nosodījuši un nosoda Jaltas un Teheranas politisko, saimniecisko un tirdzniecības koncesiju parakstītāju rīcību, pasaules politikas vadītāji cenšas vēl sliktāku, kaunam atbilstošu, Apv. Nāciju, parakstīt miera līgumu Korejā. Kur

paliek prez. Eizenhauera skaistie vēlēšanu solījumi? Kur skaistie nodomi un solījumi, rezolūciju un deklarāciju iesniegumi un priekšlikumi Kongresam par Jaltas un Teheranas vienošanās neatzīšanu? Neskatoties uz to, ka pēc Pirmā pasaules kara nolīgumiem un drošības paktiem pasaules dalīšanā interešu sfairās, pasauli ierāvuši vēl nežēlīgākā otrā pasaules miera nolīgumā Jaltā, Teheranā un Potsdamā, kur 4 pasaules varenie sadalīja vēl nevēdzīgākās politisko interešu sfairās. Vēl vairāk, pat atsevišķas valstis zonās.

Cik ironiski pasaulē izklausās prez. Eizenhauera sauciens presē un radio, ka Minchene neatkārtosies, ja tanī pašā laikā sper soļus, kuŗi ir vēl sliktāki par Čemberlena vienošanos un ļaunāki par Minchenes izrīcību. Tie tiek darīti ar atklātu nodomu, kāda nebij Čemberlenam, uz kādu tas nevarēja ne bazēties, ne atsaukties. Nelīdz neko Dienvidkorejas tautas izmisuma saucieni un asaras. Nelīdz Dienvidkorejas prezidenta S. Ree cīņa pret to. Korejas sadalīšana Dienvid un Ziemeļkorejā noveda šo tautu pie asins izliešanas, pie brāļu cīņas pret brāļiem. Par ko tad bija korejieši cīnījušies vairāk kā 5 gadus, ja ar tās sadalīšanu stāvoklis paliek vēl sliktāks kā bija pirms cīņu uzliesmojuma. Nevien uzbrucējs paliek nesodīts, bet pa lielākai daļai pieņemti uzbrucēja turpmākai nākotnei atbilstoši, labi izplānoti noteikumi. Kur paliek Korejas kara laukā kritušo jaunekļu upuri? Kur izlietās asins balss? To nesadzird, jo tā atduŗas pret politisko ideju vadītāju uzcelto mūri.

Kā Čerčilam nebija neviena cena par augstu, lai tikai sakautu Hitlera armiju un glābtu savu imperiju, tā notika Jaltā un Teheranā, lai glābtu sabrukušo Anglijas imperiju no saimnieciskā un politiskā sabrukuma, tās pārdod visu, kas viņām nepieder un vēlas tirgoties ar visiem. Tas nekas, ka ar Anglijā ražotiem motoriem (avīžu ziņas) Mig 15 Korejā iznīcina brīvās pasaules jaunekļu un vīru dzīvības. Tas nekas, ka vairāk kā 100 milj. Eiropas kultūras tautu iedzīvotāji tiek iznīcināti ar „labā, vecā Joe” rūdītām un pārbaudītām iznīcināšanas metodēm. Sērs Čerčils pareģo vismaz tuvākos gados mieru, lai tikai iemidzinātu Amerikas onkuli un lai pa to laiku varētu labāk salāpīt savas imperijas saimniecības balona ielāpus. Ar Čerčila nākšanu par premjeru, daudzi lika cerības uz Anglijas un arī uz visas pasaules politikas maiņu. Par nožēlu tās bija veltas cerības, jo ko Etlis neiedrošinājās atklāti deklarēt, to darīja Čerčils. Čerčila politika visu mūžu palika viņa mā-

jas — Anglijas politika, un cik daudz reizes tā ir pretrunā pasaules politikai un cilvēces ideoloģijai!

Jaunais ASV prezidents Eizenhauers meklē metodes, kā izbeigt Korejas kara neauglīgās un neizdevīgās cīņas, tad Čerčils, jau pirms Eizenhauera stāšanās amatā un sevišķi ārlietu ministra F. Dallesa Eiropas apmeklējuma laikā Londonā, brīdināja Ameriku. nelietot metodes, kas varētu sakaitināt Pekingas valdību un reizē ar to sakaitināt arī veco, labo „Joe” Kremli. Visbīstamākā metode būtu Ķīnas nacionālās armijas iesaistīšana cīņās laukā Korejā vai citur uz sarkanās Ķīnas cietzemes. Tāpat ir bīstama Ķīnas blokāde.

Amerikas dolāri plūstu uz Āziju, un tie tik nepieciešami slimajai Eiropai, sevišķi Anglijai un Francijai.

Francija nekad nav bijusi politiski stabila un sevišķi slima ir šodien. Ik pēc nedaudz mēnešiem notiek valdības maiņas. Nekur nav tik brīvi izmantojuši savas iespējas komunisti, kā tie to ir darījuši Francijā. Tāpēc tā sirgst saimnieciski un arī politiski. Bet arī nevieni nav tik akli kārtojuši savu politiku kā to ir darījuši frānči. Tie šodien pielieto visas metodes, lai tikai bremsētu Vācijas saimniecisko uzplaukumu (Saaras armijas un bruņošanās jautājums). Šī metode nozīmē — kaitināt kaimiņu, lai to mākslīgi izveidotu par savu ienaidnieku.

Kur ir skaistie vārdi: cīņa par brīvību? Cīņa par brīvām demokratijām? Cīņa par pašnoteikšanās tiesībām? Kāda jēga paliek aicinājumam brīvām tautām apvienoties pret kopējo ienaidnieku, ja aicinātājs jau cīņu laikā tās iztirgojis pretiniekam? Ja bijušais prez. Trumens uzsāka cīņas Korejā pret uzbrucēju, lai atgūtu brīvās tautās zaudēto uzticību, tad prez. Eizenhauers, ar šo izlīgumu un gatavošanās sarunām ar Kremļa vareņiem, tās visās iznīcina pēdējo uzticību ASV politikai un pašlīvību kopējai cīņai pret komūnismu. Šī starptautiskās politikas kļūda ieies pasaules politiskā vēsturē ar lielu nicināšanas nozīmi un liecinās turpmākām paaudzēm par 20. g.s. cilvēcisko ideālu trūkumu politikā.

(L.A. #58, 1953. g. 29. jūlija)

Vai bija jēga?

Kāds ASV pulka komandieris raksta Korejā kritušā Krūmiņa vecākiem: „Krūmiņš bija varonīgs cīnītājs un kritis par mūsu kopējiem principiem”, t.i., cīņā pret komūnismu. Ak, ironija, tik sāpīgā brīdī! Vai tad mums, trimdas latviešiem, ir kopīgi principi ar ASV? Vai ASV politikā ir vispār kādi principi? — Nav! Arī cīņā pret komūnismu nav. Īsi pēc Krūmiņa nāves, viņa dzīvības ziedošanas jēga tika ļaunprātīgi piesmieta — nolīgts pamiers Korejā — uzbrucējam izdevīgs pamiers, t.i. komūnismam piešķirta uzvara bez cīņas. Mums, latviešiem, ir tikai viens negrozāms princips: vienalga ar ko vai bez kā, bet cīņa līdz uzvarai pret komūnismu. Kādi principi ir ASV politiskā cīņā pret komūnismu? Latviet, atceries! 1) Sēdēt Nirnbergas prāvā kopā ar vislielākiem kaŗa un miera laika noziedzniekiem un piespriest nāves sodus cīnītājiem jeb cīņas vadoņiem, arī pret komūnismu kaŗa laikā; 2) Nesaukt vārdā miera laikā noslēgtos līgumus un slepenos protokolus, ar kuriem Hitlers ar Staļinu vēl pirms Otrā pasaules kaŗa nodeva Baltijas valstis un tautas un daļu Polijas (Francijas sabiedroto) pilnīgā Kremļa iznīcībā; 3) Atklāti nerunāt par Rūzvelta, Čerčila un Staļina noziedzīgo Baltijas un Balkānu valstu — brīvu demokrātiju, Jaltā un Teheranā norakstīšanu no pasaules civilizācijas sarakstiem; 4) Vlasova armijas cīnītāju pret komūnismu ar varu nodošanu komūnistu apetītes apmierināšanai; 5) Latviešu varonīgo cīnītāju pret komūnismu — leģionāru atpūtai ierīkotā „sanitorija” Cedelghemā; 6) Leģionāru skrīnēšana Amerikāņu zonā Vācijā; 7) Ieceļošanas aizliegums ASV leģionāru virsniekiem ar apbalvojuma nozīmēm cīņā pret komūnistiem; 8) ASV vājam atbalsts leģionāru izdošanā Kremlim Zviedrijā; 9) Korejas pamiera parakstīšana un beidzot 10) ASV piedāvājums izlīgšanai ar Kremli. Šos bezprincipa politikas gājienus varētu minēt bezgalīgi. Pietiek ar minētiem lai konstatētu, ka Krūmiņu, Bērziņu u.c. jaunekļu ziedošanās Korejā bija neprātīgākais latviešu trimdas politikas vadītāju solis.

Liela atbildība par to krīt arī uz mūsu sūtniecībām. Mūsu sūtniecība Vašingtonā tikai 1952. g. oktobra beigās nāca ar paziņojumu, ka latvieši ir atbrīvoti no ASV obligātā kaŗa dienesta. Bet sūtņa kungs vienmēr pauda uzskatu, ka latviešiem nevajadzētu atteikties, jo, lūk, nav no svara, kur kauj komūnismu.

Šeit nu atkal pierādījās 100% latviešu sabiedrisko un politisko darbinieku lokanā mugura. Tā tas bija ar leģionāriem, kad tos latviešu vadība vēlējās vest uz Beļģiju slēgtās vienībās un uzskatīja par negodu, ja kādam radās iespēja „piesist pēdu”. Tā tas bija ar izceļošanas jautājuma kārtošanu pirmā sākumā Vācijā. Sūtnis Zariņa kungs un trimdas latviešu vadība aicināja pēc iespējas turēties kopā un vislabāk Eiropā.

Šodien ir skaidrs, ka mums nekas nevar būt kopējs ar ASV bezprincipu politiku, jo tā bija un būs dolāru politika.

(L.A. #67, 1953. g. 29. augustā)

Vācijas loma pasaules politikā

Ka Dievs, radot vācu tautu, ir domājis to radīt kā izredzētu starp daudzām citām tautām, par to var šaubīties. Bet, ka tas zemes ielāps no pasaules paklāja, ko vācu tauta apdzīvo, to nostāda izcilā stratēģiskā stāvoklī, to neviens nenoliegs. Vācija ir slimās Eiropas sirds. Eiropas dzīvība atkarīga no viņas sirds. Šodien var teikt vēl vairāk, ka sajukušās pasaules salabošanā — salāpīšanā nākotnē lielu lomu spēlēs Vācija. To ir sapratuši arī ASV politikas speciālisti. To vēl labāk ir sapratis agresīvais Kremļis, kas ar mieru maksāt augstu cenu, lai Vāciju nepadarītu militāri stipru. Tikai to negrib saprast slimā Eiropa pati. Eiropas locekļi, kas paši visvairāk sirgst ar nespēku, cīnās par Eiropas sirds darbības vājināšanu. Anglija un Francija, kuņas gadu simteņiem ir barojušās un eksistējušas no savu kolonizēto zemju tautu darba sviedriem, vēl šodien negrib saprast vēstures rata gājienu uz priekšu un vēlētos to labprāt pagriezt vismaz par 100 gadiem atpakaļ. Tāpat tās negrib saprast vienas dzīvas, dzīvot spējīgas tautas lomu pasaules nākotnē un visādiem līdzekļiem cenšas to nobremzēt, nolikt uz ceļiem un rāpot, pēc Pirmā pasaules kara parauga. Tiem gaidītos rezultātus nav devusi arī 1945. g. Vācijas kapitulācija bez noteikumiem, kas bija domāta galvenām kārtām Vācijas saimniecības iznīcināšanai. Saprotams, ka, redzot Vācijas uzplaukumu pēdējos četros pēckara gados, Francijai un sevišķi

Anglijai var samesties nelaba dūša. Bet tur nu neko tās nevar līdzēt, jo dzīvot spējīgā tauta ar augstu kultūru, tehniku un civilizāciju spēj daudz vairāk kā vecās satrūdējušās konservatīvās smadzenes. Ar katru gadu Vācijas ražojumi iekaro jaunus tirgus pasaulē. Nepaies ilgs laiks, kad kaņā zaudējusī un izpostītā Vācija atgūs savu pirmskaņa stāvokli, neskatoties uz to, ka tai ir uzspiesta kāda cita iekārta komunistiskā Austrumvācijā, kas cīnās pret Rietumvāciju. To visu nevar pieciest Anglija un Francija. Šodien gribas apgalvot, ka tās vairāk cīnās pret Vāciju kā pret Kremļa komūnismu. Šo valstu politikas vadītāji negrib skatīties tālā nākotnē, bet tuvā tie redz, ka Kremļa agresīvā politika tos tieši, izņemot Indoķīnu, neskaņ, tamdēļ tie ar mieru jau rīt saprasties ar Kremli, kaut uz citu tautu un uz Vācijas rēķina. Tāpēc nebrīnīsimies, ka Vinstona Čerčila politikas gājieniem ir tikai tīri „angliska” pieceja. Tas savu populāritāti ieguva kā premjērs Otrā pasaules kaņa laikā, kā uzvarētājs. Šinī kaņā bija daudz uzvarētāju, bet patiesībā to izdarīja tikai ASV, iesaistoties kaņā. Divām lietām mēs šodien varam būt pateicīgi. Pirmkārt, ka Vāciju vada tās stiprais vīrs Dr. K. Ādenauers un, ka pēdējās vēlēšanas pierādīja, ka viņa veidotās valsts nākotnes plānā nav paredzēta loma bijušiem nacionālsociālistiem, kā to provokātoriski propagandē Anglija un nav arī neviena saliņa Kremļa kalpiem. Otrkārt tam, ka beidzot ASV politikas vadītāji ir atzinuši, ka pasaules atjaunošana un civilizācijas glābšana ir iespējama, tikai ejot sadraudzības un sadarbības ceļu ar dzīvot un kaņot spējīgām tautām — ar Vāciju un Japānu un mazāk liekot cerības uz pasaules sadalīšanas mērniekiem, koncesiju tīkotājiem. Labs piemērs tam bija pēdējais nobalsošanas rezultāts Apv. Nācijās Korejas jautājumā.

Žēl, ka to ASV politiķi ir atzinuši tikai tagad. Daudz lielāki panākumi būtu bijuši, ja tas būtu noticis vismaz divus gadus agrāk.

(L.A. #74, 1953. g. 22. septembrī)

K o r e j a — ASV ārpolitikas rezultāts

Korejas kara izcelšanās ir tiešas Jaltas — Teheranas konferenču sekas. Jaltā un Teheranā kara laika sabiedrotie pasauli sadalīja interešu sfairās. Vēl jaunāk — okupētās valstīs, kā Vācijas, Austrijas, Korejas un Japānas zonās. Japānu no šīs absurdiskās pārvaldīšanas kārtības paglāba ģen. McArturs. Sabiedrotie neko nebija mācījušies no kļūdām, ko tie jau bija pielaiduši pēc I Pasaules kara, atdalot no Vācijas Saaras, Sudētijas un Dancigas apgabalus, neprasot šo apgabalu iedzīvotāju gribu. Nevar būt vēsturē lielāka absurda kā vienu valsti ar vienu tautību sadalīt ar demarkācijas līniju divās vai vairākās daļās. To pierāda gadījums ar Koreju un Vāciju. Sadalot Koreju Ziemeļkorejā un Dienvidkorejā, deva iespēju Kremlim izveidot Ziemeļkoreju aukstā kara ugunsgrēkā. To paātrināja ASV kaŗaspēka atvilkšana no Korejas. Kremlis šo gadījumu izmantoja spidoši. Apbruņoja ziemeļkorejiešus un lika iebrukt Dienvidkorejā. Neaizmirsīsim arī, ka Staļins ilgus gadus ir pūlējies panākt Amerikas okupācijas kaŗaspēka atvilkšanu Vācijā, lai austrumvāciešus varētu raidīt cīņā pret Rietumvāciju un kā Korejā ķīniešu armijas vietā, Vācijā piedotu klāt, pēc vajadzības, Balkanu satelītu armijas.

Kas spieda ASV steidzīgi un aktīvi iesaistīties cīņās Korejā? Bij divi svarīgi apstākļi: 1) politiskās uzticamības jautājums un 2) militāri stratēģiskais jautājums.

I Pret B a l t i j a s valstu okupāciju, agresiju Somijā, Čehoslovākijā u.c., ASV apmierinājās tikai ar diplomātisko notu iesniegšanu Kremlim un agresora rīcības nosodīšanu.

Šī līdzjūtīgā nopūšanās daudzu tautu un valstu brīvības bēru dienās bij galīgi sagrāvusi uzticību un pašāvību ASV politikai. Dabīgi, ka visas Kremlim aizsniedzamās valstis pašas (Somija u.c.) mēģināja un vēl šodien mēģina (Zviedrija, Vācija un citas) meklēt ceļus kā samazināt tautas locekļu ciešanas viņu brīvības nāves dienā. Lai kaut daļēji atgūtu pazaudēto uzticību pie saviem sabiedrotiem, ASV bija spiestas iesaistīties cīņās Korejā.

II Stratēģiskie apsvērumi spēlēja vēl lielāku lomu un proti: pazaudējot Dienvidkoreju, ASV pazaudē pēdējo tramplinu Āzijas kontinentā, kas ļoti svarīgi 3. pasaules kara izcelšanās gadījumā. Reizē ar to, pretinieks tuvu pievirzās klāt nākošam lēcienam uz Japānas salām. Izejot no šiem apsvērumiem, ASV nebija citas izvēles, cik tas viņām arī nepatika. Mana pārlicība ir, ka šeit liela loma bij ģen. McArtura ieskatiem.

Ciņām turpinoties pēc līdzšinējās stratēģijas, pierādījās, ka Korejas kara galu nevar saredzēt, sevišķi pēc Molotova 6 mēn. pūļu vainagošanos Pekingā. Molotovs Kremļa uzdevumā pierunāja Pekingu sūtīt Korejas ciņu laukā ķīniešu kara spēku pēc vajadzības.

Lai izbeigtu šo neizdevīgo un nepatīkamu ciņu ASV, bet ļoti patīkamu Kremlim, ģen. McArturs ultimātīvi pieprasīja Vašingtonai atļauju bombardēt frontes aizmuguri Mandžurijā un iesaistīt ciņās Korejā Changkaišeka nacionālās Ķīnas kara spēku. Prezidents Trumens, paklausot Ečesonam, ģen. Maršalam u.c. saviem padomdevējiem, atcēla ģen. McArturu no visiem amatiem tālos austrumos. Šinī sakarībā Ečesons deklarēja, ka izpildot ģen. McArtura prasību, izceltos 3. pasaules karš, bet ASV nevēloties to un neesot gatavas tam. Mandžurijas bombardēšana izsauktu atklātu karu ar komunistu Ķīnu un reizē ar to arī ar Padomju Savienību. Tā domāja un teica Vašingtonas ārpolitikas vadītāji, jo starp Kremli un Pekingu esot savstarpējas palīdzības pakts — līgums.

Lielākais neprāts bija nevis šādi domāt, bet to atklāti likt dzirdēt pretiniekam — Kremlim. Kad līdzīgi vārdi ir dzirdēti no Kremļa varas vadītājiem? Šī ASV atklātā bailu un piekāpības politika Kremļa lāci, kuŗš vēl mazāk gatavs karā, sajūsmināja un deva drosmi soļot sava aukstā kara frontē tālāk uz priekšu. Ja Kremlis būtu gatavs karā un lolotu kaut vismazākās izredzes tanī uzvarēt, tad tas to būtu uzsācis jau sen, neatkarīgi no tā, vai kāds to vēlas, vai nē.

Nožēlojami, ka ASV politikas vadītāji vēl šodien negrib vai nespēj ne ko mācīties no pagātnes pieredzējumiem un proti: 1) Staļins slēdz līgumus, paraksta dažādus drošības un neuzbrukšanas paktus un protokolus tikai tāpēc, ka tie viņa agresīvai politikai acumirkli ir ļoti izdevīgi un 2) ka tos citi, izņemot viņu pašu, šos paktus un līgumus pilda. Trešā pasaules kara uzsākšanai Kremlim nav nepieciešams neviens līgums, nedz protokols. Ja Staļina aprēķinos nebūtu ierakstīts kara

gadījumā zaudējums, tad tas šādu kaŗu jau sen būtu iesācis. Tas to neuzsāktu arī Mandžūrijas bombardēšanas gadījumā. Visi līgumi, pakti un protokoli, Pekingas un Kremļa acīs, ir vienkārši papīra gabali, pretinieka vai līdzparakstītāja maldināšanai. Domāju, to labi zināja arī ģen. McArturs, prasot atļauju Mandžūrijas bombardēšanai.

Ar ģen. McArtura atcelšanu, smagi cieta prez. Trumena un visas ASV ārpolitikas prestīžs. Domāju, ka šī iemesla dēļ no aizsardzības ministra posteņa atlūdzās ģen. Maršals. Šis iemesls un pamiera sarunu neveiksme bija prez. Trumena nekadidēšanai nākošās vēlēšanās otram periodam. Lai Trumena prestižu mazliet uzlabotu un ģen. McArtura popularitāti mazinātu, itkā pateicībā par tik neciešamas personas novākšanu no viņa agresīvās politikas ceļa, Kremlis, caur savu pārstāvi Apv. Nācijās Maliku, nāca ar Korejas pamiera sarunu priekšlikumu. ASV politikas vadītāji kā sliķoņi ar pateicību tam pieķērās.

Daudz svarīgāki apstākļi spieda pašu Kremli uzsākt pamiera sarunas Korejā, un proti: 1) laika ieguvums un 2) ķīniešu armijas vadības neapmierinātība Korejā.

I Laiku vajadzēja iegūt, lai savestu kārtībā ķīniešu sakautās armijas un pievilktu jaunus pastiprinājumus, jo sarunu uzsākšanas brīdī komunistu frontes stāvoklis bija neizdevīgs.

II Lai novērstu rūgšanu ķīniešu armijā Korejas cīņu laikā un izsargātos no iespējamām separātām sarunām starp ķīniešu un Apv. Nāciju armiju vadītājiem, Kremlis ievadīja pamiera sarunas.

Kopš Kremlis iesaistījis ķīniešu armiju Korejas cīņās, tas iesaistītās masas nav pietiekoši apbruņojis ar moderniem ieročiem, nav atbalstījis ar tanku un lidmašīnu masām, kādu, domāju, Kremlim netrūkst. Sakarā ar to ķīniešu armijas cieta ļoti smagus dzīvā spēka zaudējumus. Saprotams, ka pie šādiem „lielgabalu gaļas upuriem”, ķīniešu armijā radās rūgšana un draudēja ievadīt sarunas ar Apv. Nāciju kaŗaspēka vadību.

Kremlis neriskēja apbruņot ķīniešu masas Korejā aiz sekošiem motīviem: 1) pilnīgi apbruņojot un atbalstot ar tankiem un lidmašīnām, Kremlis Korejas cīņas izšķirtu savā labā īsā laikā. Tas neriskē to darīt, jo Vašingtona vēl nav nodeklarējusi savu nostāju šādā gadījumā un Kremlis nav drošs, vai tad nevarētu izcelties 3. pasaules kaŗš, no kā Kremlis visvairāk baidās. To pierāda tas, ka Kremlis visos gadījumos

iet tikai tik tālu, lai neizsauktu atklātu karu un ne soli tālāk. 2) ķīniešu armijas pilnīgu apbruņošanu Kremlis uzskata par nedrošu, jo, zinot Ķīnas tautas un ģenerāļu mentalitāti, šie ieroči varētu vērsties kādreiz pret viņu pašu. Staļins ir mācījies no nesenās pagātnes, kad ASV ierošu sūtījumi Nac. Ķīnas armijai palīdzēja Kremļa vadītām ķīnas komunistu bandām iekarot visu Ķīnu.

Šodien, kad Apv. Nācijās atkal uzpeld Korejas jautājums un kad redzam, ka atkal mēģina sarunu un piekāpības garā to atrisināt, tad ikvienam ir skaidri šie pasaules starptautiskās politikas murgi. Nav vēsturē neviena gadījuma, kur par nozieguma atrisināšanu, izbeigšanu un nosodīšanu, ne tikai runā ar noziedznieku, bet tam ļauj to izšķirt ar veto tiesībām.

Ka Korejas cīņu izbeigšana tuvākā nākotnē nav saredzama, to pierāda jaunievēlētā prezidenta ģen. Eizenhauera vēlēšanu runā izteiktais ierosinājums par Amerikas armijas atsaukšanu no Korejas. Es pilnīgi saprotu, ka tas bija labs vēlēšanu triks, jo Korejas jautājums ir liela atskabarga Amerikas tautas miesā. Šis triks ģen. Eizenhaueram ļoti apgrūtinās Korejas cīņu izbeigšanas jautājuma pozitīvu atrisinājumu.

Ir tikai viens ceļš un viena valoda, ko saprot Staļins un kuņas priekšā tas piekāpjas, tā ir ieroču spēka valoda. Pazīdams Kremļa politiku, esmu pārliecināts, ka viens ultimāts no ASV, kam ticētu Staļins, trīs dienās izbeigtu cīņas Korejā.

(L.A. 1953. g.)

Vai nav iets par tālu?

Tagadējā Apvienoto Nāciju sesijas sēdē Francijas bijušais ārlietu ministrs un tagadējā ārlietu ministra vietnieks Šūmans atklātā runā aicināja rietumu sabiedrotos garantēt Padomju Savienības robežas. Šis jautājums jau ilgāku laiku ir populārs Francijas un Anglijas politiķu galvās. Ko nozīmē garantēt tagadējās robežas Padomju Savienībai? Tās ir, pirmkārt, agresora Kremļa ar varu un viltu paplašinātas teritorijas, kuņas iegūtas ar militāru varu kara laikā un pēc kara.

Naivi iestāstīt tiem, kas vēl Padomju Savienības politiku nepazīst un tic, ka Padomju Savienība dzīvo vienās bailēs no

rietumu uzbrukuma viņas „Dieva un tiesību” vārdā novilkās robežās. Tagadējo Padomju Savienības robežu atzīšana no rietumu sabiedroto puses, būtu citu rietumiem un Kremlim nepiederošo tautu, valstu teritoriju iztirgošanas augstākais negodīgums pasaules politikas vēsturē un vislielākā ASV pašnāvība. Francijas un Anglijas politiskā ideoloģija ir jau sen mirusi. Mēs labi zinām, ka Padomju Savienība uzbruka 1939. gadā miera mīļotājai Somijai „tikai aiz bailēm” no Somijas gatavošanās kaņam pret Padomju Savienību. 1940. gadā Padomju Savienība okupēja mazās, ne vienu neapdraudošās, Baltijas valstis — Latviju, Igauniju un Lietuvu, lai izbeigtu šo mazo, militāri neapbruņoto valstu „agresīvo gatavošanos uzbrukumam” Padomju Savienībai. Protams, ka pasaulē, arī Padomju Savienībā, neviens tam neticēja. Tam netic arī Francijas un Anglijas politikas vadītāji. Negribas ticēt, ka Francijas un Anglijas politiķi, arī ta pats Šūmans, kuņam esot Francijas politikā gaišākā galva, patiesi domā šodien, ka iemesls novērst nesaprašanos austrumu un rietumu starpā, gatavošanās nežēlīgam, izšķirošam kaņam būtu Kremļa bailes no rietumu sabiedroto uzbrukuma Padomju Savienībai? Praksē pierādījies pretējais, un proti: ne Kremlim bailes par tagadējo robežu paturēšanu bet gan mērķtiecīga cīņa, iepriekš labi pārdomāta un izplānota pēc Kremļa polit-plāna par jaunu teritoriju iegūšanu un to robežu paplašināšanu pasaulē. Domāju, ka tas ir pilnīgi skaidrs arī robežu garantēšanas jautājuma ierosinātājiem.

Padomju Savienībai nekādu robežu garantēšana nav vajadzīga, jo šīs robežas jau sākot ar Otro Pasaules kaņu nav pastāvīga lieluma, bet aug un mainās vēl ātrāk kā to rietumu politikas tukšgalvji spēj apjēgt. Arī Kremlis nevienai Eiropas rietumu valstij robežu garantijas nepiedāvā. Tas pēc iepriekšējās Kremļa politikas prakses jāsaprot, ka tuvākā laikā nevienu no tām nedomā okupēt. Bet, ja Francija šodien nāk ar tik absurdisku un nekaunīgu priekšlikumu uz pasaules politiskās skatuves, tad neapšaubāmi, ka tai ir savi iepriekš izplānoti nolūki, ko tie ar šo nereālo politikas spēlīti sev grib iespēlēt. Nolūks var būt tikai viens — dabūt kaut kādā veidā ASV prezidentu Eizenhaueru pie viena galda ar Maļenkovu, Čerčilu un Lanielu. Visi līdzšinējie mēģinājumi ir atdūrušies uz ASV pretošanās 4 lielo sarunām, pirms Kremlis savu miera gribu nav pierādījis darbos. Šo 4 lielo sarunu izkaulēšanai bija domāts arī pamiers Korejā, kuņam nekad īsts miers nesekos

un nav arī domāts, jo viena tauta ir sadalīta divās daļās. Tā pat tam nolūkam, iebaidīšanas veidā, Maļenkovs palaida ētera vilņos savu udeņraža bumbas esamību, u.t.t. Viss tiek darīts, lai ASV politiku novestu strupceļā, resp. Kremļa izplānotā ceļā. Šai cīņai panākumi vēl nav redzami. Pirmkārt, Kremlim izdevās Franciju un Angliju sarīdīt pret ASV. Maļenkovs tagad var smaidīt kā jauns mēness, kad viņa vārdā Francija un Anglija cīnas par ASV nākotnes cīņu biedru — Vācijas, Japānas, Dienvidkorejas, Nacionālās Ķīnas atšķelšanu un noziedošanu Kremļa agresoram. Vai Apvienotās Nācijās, pirms Višinska, neprasiņa Lielbritanijas delegāts pielaist Korejas politiskā konferencē „neitrālos” — Padomju Savienību, Indiju, Burmu, Indonēziju u.c. Kā šie neitrālie ir rietumu politikai „neitrāli”, to spilgti pierāda neitrālās Indijas izrīcība Korejas gūstekņu apsargāšanā un pārliecināšanā. Nav brīnums, ka sers Vinstons Čerčils, pēc atpūtas Francijas Rivjērā, kā viņš pats to apgalvoja, pieliks visas pasaules pūles, lai prezidentu Eizenhaueru pierunātu četru lielo sarunām. Ar šo vienu šāvienu viņš grib iegūt trīs trāpījumus: 1 - nobremzēt vismaz uz laiku Rietumvācijas augšupeju, noliekot atvilknē Vācijas iesaistīšanos Eiropas armijā; 2 - nomainīt Apvienotajās Nācijās Čangkaišeku pret Mao un 3 - paplašināt tirdzniecību ar sarkano Ķīnu, kā ar- nodrošināt angļu intereses nākotnē Honkongā.

Nav brīnums, ka Čerčilam varētu būt arī panākumi, ja ASV būtu savu stāju mainījušas arī par neitrālo pielaišanu Korejas politiskā konferencē, resp. piekritusi Indijas u. c. pielaišanai šinī politiskā miera konferencē. Cik reizes ASV savus solījumus Dienvidkoreja prezidentam Rī (Ree) nav laužušas? Cik ilgi tas tā turpināsies? Kad beigsies piekāpības un piekrišanas vājuma politikas laikmets? Ja nebeigs gāzties un nogrimt aplamo nolīgumu bezdibenī, tad būs agri vai vēlāk jācīnās. Atpakaļ ceļa nebūs. To nepieļaus ASV saimnieciskā politika. Tāpēc šodien jājautā, vai nav iets pārāk tālu? ASV bezprincipu politikai jādara gals! Pēdējais laiks atjēgties!

(L.A. #80, 1953. g. 17. oktobrī)

Ķīna kā Kremļa satelīts

Ķīnas kā Kremļa satelīta loma pasaules politikā izceļas ar to, ka tai ir nepārredzama teritorija ar apm. 700 milj. iedzīvotāju. Pagājuši tikai daži gadi no tā laika, kad Ķīnu kā nesvarīgu norakstīja zaudējumos. Jau šodien ir skaidrs, ka tā bija viena no tā laika lielākām ASV ārpolitikas kļūdām. Neapšaubāmi vislielākās galvas sāpes ASV ārpolitikas jautājumos šodien ir Āzijas problēma. Šī sāpīgā problēma radās tikai ar Ķīnas pārvēršanu Kremļa satelītā. Cik vieglprātīgi, paļaujoties uz tā laika prez. Trumena spec. vēstnieka Ķīnā ģen. Maršala atzinumiem, ASV iegrūda visu Ķīnu Kremļa lāča ķetnās. Vai korupcijas un citas nebūšanas Čanghaišeka valdības aprindās vajadzēja ņemt par pamatu Ķīnas norakstīšanai zaudējumos? Vai nebija citu ceļu un citu līdzekļu, kā novērst nebūšanas Nac. Ķīnas vadības aprindās? Domājams, ka bija. Vai nav savāda un neizprotama ASV ārpolitika? Dažus gadus atpakaļ Ķīnu noziedot un šodien pie tās atliekām Farmozas salās saistīt ASV ārpolitikas nākotnes cerības Āzijā.

Rietumu sabiedrotiem šodien atliek tikai atmosties un pabrīnīties, kā Kremlis izmanto Ķīnu savas varas izplešanai un nostiprināšanai pasaulē. Pirmkārt, Kremlis visu Ķīnas rūpniecību (sevišķa loma Mandžūrijai) izmantos savām vajadzībām. Otrkārt, caur Ķīnu Kremlim ir izdevīgi sēt savu sēklu Āzijas tautās un kurināt naidu pret rietumiem un sabiedroto politiku Āzijā. Treškārt, Ķīna ir Maskavas dzīvā (armijas) spēka arsenāls, ko var izlietot pēc vajadzības katrā laikā un ikkurā vietā. Tā tas bija Korejā, tā Indoķīnā un tā būs visos pasaules incidentos nākotnē. Nākotnes kara ķīnietis, tāpat kā mongolis, būs sastopams visur. Cik smieklīgi bija lasīt pasaules presē, kad Mao pārņēma varu Ķīnā, ka Mao būšot otrs un vēl bīstamāks Maskavai kā Tito. Varbūt tam varētu piekrist tālākā nākotnē, bet šodien tam nav pierādījumu. Šodien Mao ir Kremļa sabiedrotais. Kremlis zina, ko viņš dara. Ja šodien vēl Tito ir pret Maskavas uzkundzēšanos, tad tikai tāpēc, ka Tito jau Otrā pasaules kara laikā izauga no partizānu vadoņa par Dienvidslāvijas diktatoru. Turpretī Mao un viņa tuvākie Ķīnas ķipari ir visi Maskavā izskoloti ieliktenī. Pilnīgi aplams ieskats ir šodien domāt, ka sarkano Ķīnu vajadzētu nomainīt pret Nacionālo Ķīnu Farmozā Apv. Nācijās un ka ar Ķīnu varētu rēķināties kā ar rietumu sabiedroto.

Tā domā Anglija, bet tai ir pavisam citas intereses (Honkonga) un pretējas pasaules politikas ideoloģijai. Būtu nožēlojami, ja tādi ieskati valdītu trimdinieku sabiedrībā. Starpība starp Balkānu Kremļa satelītiem (Čehoslovākiju, Rumāniju, Ungāriju u.c.) un Ķīnu ir tikai tā, ka Balkānu satelītos bija un ir rietumu kultūra un to tautas šodien ir simtprocentīgi pret komūnismu. Ķīnas tauta ir āziātu masa, kuņai ir sveša rietumu kultūra un tās rietumu politika. Balkāni, varbūtēja incidenta gadījumā, vienmēr skatīsies uz vakariem un, ilgojoties pēc brīvības, pirmā izdevībā griezsies pret Kremli. Sarkanai Ķīnai pret rietumiem un rietumu politiku nav simpatiju, jo tā pati jūtas varena savu masas miljonu un teritorijas dēļ.

Ķīnas uzņemšana Apv. Nācijās būtu Āzijas tautu norakstīšana rietumu sabiedroto zaudējumos. Vispār, kāda jēga uzņemt satelītus Apv. Nācijās, ja tie ir padoti Maskavai un līdz ar to pavairotu Kremļa balsotāju skaitu. Ja jau piešķīra balss tiesības Ukrainai un Baltkrievijai, tad jau tādas bija jāpiešķir visām Pad. Savienības republikām, lai Kremlim, pieskaitot visas republikas un vēl visus satelītus, būtu liela noteikšana Apv. Nācijās.

Rietumu politikai, sevišķi ASV, ir tikai viens ceļš, kopā ar atlikušo brīvo pasaules daļu, iznīcināt pasaules imperiālo komūnismu. To prasa ASV saimnieciskā un politiskā nākotnes eksistences ārpolitika visā pasaulē. Kāpēc ASV neiet vienīgo taisno ceļu, bet tīši līkumo, klūp un mīņājas pa blakus grāvjiem un bedrēm, pasaulei tas ir grūti saprotams, vēl mazāk akceptējams.

(L.A. #85, 1953. g. 31. oktobrī)

Vai Formoza izvērtīsies par aukstā kara politikas ugunsgrūdu?

Pēc „slavenā” Indoķīnas pamiera, visas pazīmes rādīja, ka nākošā aukstā kara politikas ugunsgrūdu vietu Kremlis izvēlēsies, tāpat kā iepriekšējās, Āzijas kontinentā. Arī starplaiks starp viena ugunsgrūda izkveļošanu un nākošā uzliesmošanu nevarēja

būt liels, jo šāda aukstā kara politikas taktika Kremlim brīnišķīgi atmaksājās, kā tas pierādījās Korejā un Indoķīnā. Šoreiz izvēle krita uz Čangkaišeka Formozu un viņa pārvaldītām mazajām salām.

Nekad visā Kremļa pastāvēšanas vēsturē nav bijuši tik izdevīgi apstākļi Kremļa politikas dubultspēlei, kā tas ir šodien. Žeņevas konferencē Kremlim izdevās izvilkt Sarkano Ķīnu pasaules politiskās arēnas prežektoru gaismā un padarīt to par Kremļa politikas īstenošanas svarīgāko faktoru. Korejas un Indoķīnas cīņu laikā lielākie pārmetumi bija mērķēti tieši Kremļa politikas noteicējiem. Turpretī tagad Formozas gadījumā Kremlis ne tikai var mazgāt rokas nevainībā, bet pat uzņemties samierinātāja lomā starp Pekingu un Vašingtonu. Šodien Kremlis var tēlot „miera balodi” un dūdot par koeksistenci ar rietumiem, jo viņa vārdā un uzdevumā kāds „nepaklausīgais” Čuenlajs kurina karstās pirtis Rietumu politisko mīkstāuļu svīdēšanai.

Jau pirms šī konflikta sākšanās ārlietu ministrs Dalles, braucot mājā no Manillas konferences, apciemoja Čangkaišeku un dažādiem līdzekļiem bija pūlējies veco vīru pierunāt atstāt Formozu labprātīgi. Stūrgalvīgais vecis bijis tik ļoti sašutis par savu draugu gādību viņa dzīvības glābšanā, ka atbildējis: „Labāk mirstu godīgā cīņā, nekā pakaros draugu pasniegtā cilpā”. (Brāļu Alsopu ziņojums). Pēc tam turpinājās sarunas par savstarpēja aizsardzības līguma parakstīšanu. Lai gan šis līgums ir saistījis Čangkaišekam visus kustības līdzekļus, tad tomēr ASV ir grozījušas savus nodomus par Formozas atstāšanu. To aizsargāšot visiem līdzekļiem, ko arī Kongress ir akceptējis.

Formozas salai ir ļoti svarīga loma ASV Āzijas un Klusā okeana salu aizsardzības stratēģiskos plānos. Vēl svarīgāka nozīme tās aizsargāšanai ir ASV prestiža politika Āzijas tautu acīs. Pēc politiskā prestiža smagā zaudējuma Indoķīnas izkārtotumā, Formozas nodošana Pekingas rokās būtu ASV ārpolitikas pēdējā politiskās uzticības vekselā Āzijā aizlaišana protestā.

Kremlis ar Pekingu, redzēdami ASV nžēlojamo stāvokli Āzijā, šodien aukstā kara politikā spēlē par banku. Ar Formozas spēli, pieskaitot klāt vēl dažus Pekinā apcietinātos un notiesātos amerikāņus, tie grib ar vienu šāvienu nošaut vairākus zaķus un proti: 1) pārbaudīt ASV baiļu likmi; 2) parādīt Pek-

ingas varu un svaru pasaulē, ceļot tās prestīžu pašā Ķīnā un visu Āzijas tautu acīs; 3) piespiest ASV uzsākt tiešas sarunas starp Pekingu un Vašingtonu, kas pa daļai nozīmētu Sarkanās Ķīnas atzīšanu un 4) atbrīvot Pekingai krēslu Apv. Nācijās.

Svarīgākais no visiem punktiem ir pirmais — ASV bailu politikas pārbaude. Ja ASV aizsardzības štābā nebūtu kritis lēmums par neieņemšanu Indoķīnas kaņā, Indoķīna nebūtu noziedota komūnismam. Ja nebūtu Vašingtonā kritis atzinums par Tačenu salu grupas mazsvarīgumu, tās nekad Pekinga neriskētu atklāti okupēt, bet izmantotu tikai kā provokācijas objektus. Ja Vašingtonas apņemšanās Farmozu aizstāvēt visiem līdzekļiem būs uzticības vērtā, nekad Sarkanā Ķīna to nemēģinās okupēt. Visos pēckaņa gados Kremļa politika ir gājusi tikai par tik un tik tālu, lai neizprovocētu atklātu sadursmi ar ASV. Tam pierādījumi ir: 1) Berlīnes blokāde; 2) Persijas notikumi; 3) Dienvidslavijas Tito saudzēšana; 4) Korejas pamiers; 5) Indoķīnas pamiers u.c.

Ja Rietumu politikas vadītāji to būtu sapratuši un iegaumējuši, tad tie būtu daudz ko aukstā kaņa ietvaros ieguvuši. Visi jautājumi kā 1) Vācijas apvienošana, 2) Austrijas miera līgums, 3) Korejas apvienošana, 4) Indoķīnas kaņa savlaicīga izbeigšana, 5) atbrūnošanās un tautu atbrīvošanas jautājumi būtu iegājuši jau sen pozitīvā gultnē. Bet, diemžēl, Rietumu politikas noteicēji, domāju, kaut arī zinādami, ka pretinieks izvairās no atklātas un izšķirējas cīņas, ne tikai to nav atvairījuši — bīdījuši soli pa solim atpakaļ, bet gan paši atkāpušies, zaudējot vienu pozīciju pēc otras, vienu politisko gājieni pēc otra. Paliek tāds iespaids, ka visu laiku tos vada kāda neredzama ļauna roka. Tie visu laiku runā tikai par pašu bailēm no pretinieka uzbrukuma. Tie atklāti runā tikai par pretinieka spēku un pašu nespēku. Tie piespiež visus savus draugus un līdzcīnītājus neizprovocēt pretinieku un atkāpties. Tie meklē arvien pēc jaunas barības — nevainīgu upu, ko vēl varētu noziedot un iemest sarkanā Kremļa plēsoņa ķetnās. Tiem ne tikai bailes no pašu saražotām atom un ūdeņraža bumbām, bet pat bailes no uzvaras pret pretinieku. Kur palicis viņu prāts un saprāts, ko Visvarenais ir piešķīris pat visvienkāršākajam radījumam cilvēka izskatā?

(1950. gados)

Maskavas meistartriks

Neviens tik labi nepārvalda pasaules politisko situāciju kā Kremlis. Tas arī ir pilnīgi saprotams, jo nevienu brīdi tas aukstā kaŗa vadības iniciatīvu nav izlaidis no rokām.

Kad šī gada (1953) 16. nov. Kremlis ar piesūtīto notu ASV, Anglijai u.c. parupjā — nediplomātiskā veidā noraidīja piedalīšanos 4 ārlietu ministru sanāksmē Lugāno (Šveicē), tad skaidrs, ka tas tika darīts tikai ar vienu nolūku, proti, novērot, kādu iespaidu noraidīšana atstās uz visiem trim sabiedrotiem un, vadoties no tā, izkalkulēt savus turpmākos aukstā kaŗa politikas gājienus. Minētā nota iedarbojās uz sabiedrotiem citādi, ne kā Kremlis to sagaidīja. Tie draudēja atrast saskaņotību attiecībā uz nostāju pret Maskavas politiku. Vēl vairāk, tie draudēja nolīdzināt ceļu Eiropas armijas līguma ratifikācijai Francijas parlamentā.

Kremlim viņa lētais papīrs nekādus lielus zaudējumus nerada. Jau īsi pirms 3 lielo konferences Bermudā piesūta otru notu, kuŗa pēc satura bija pilnīgi pretēja pirmajai. Vārdiem un parakstiem, kas uz šī lētā papīra rakstīti, nav bijis nekādas nozīmes visā komūnisma pastāvēšanas vēsturē.

Maskava ierosina sasaukt Berlīnē 4 ārlietu ministru konferenci. Ar šo šāvienu trāpīti trīs zaķi reizē: 1) propagandas ierocis paliek Kremļa rokās. Lūk, Kremlis ierosina konferences sasaukšanu; 2) Kremlis iestājas par miermīlīgu izlīgšanu; 3) pilnīgi iznīcināta saprašanās iespēja sabiedroto starpā attiecībā uz Maskavas politiku, un, galvenais: 4) novērsta draudīgā Eiropas armijas līguma ratificēšana Francijas parlamentā. Reizē at to novilcināta Vācijas apbruņošana. Es saku novilcināta, bet ne novērsta; Vācijas armijas radīšana ASV ir vēl nepieciešamāka nekā kuŗa kapteinim kuŗa apkalpe.

Pēdējā Kremļa nota ir bez satura, vai arī kā Čerčils saprot, Maskavas aicinājums uz 4 ārlietu ministru satikšanos bez noteikumiem. Šī nota dod sēram Čerčilam miera baloža spārnus un jādomā, ka tas ceļā uz Bermudu citus transporta

līdzekļus nelietos. Tādu pat iespaidu tā atstājusi Francijas bezgalvainā parlamentā. Nedomāju, ka Čerčils, kaut arī bīstamā vecumā, būtu tik bērnišķīgi naivs, ka kaut ko pozitīvu cerētu no minētās ārlietu konferences Bermudā. Domājams, ka līdzšinējie piedzīvojumi konferencēs, Apv. Nācijās u.c. Čerčilam ir bijusi laba mācība, ko tas neatcerētos, jo Anglija un Francija vienmēr priecāsies, ja ko labu varēs gūt uz Vācijas rēķina. Šinī gadījumā gan tikai laika ieguvums.

Nākošās 4 ārlietu ministru konferences Bermudā iznākums Rietumu pasaulei būs nulle. Panākumi būs tikai Maskavai. Molotovam būs iespēja noraidīt — publicēt jau iepriekš labi sagatavoto politiskās propagandas meldiju visos pasaules vējos. Ar pēdējo notu ASV ir nostādītas neērtā stāvoklī. Tām pilnīgi izņemta no rokām iespēja Bermudas konferencē savu sabiedroto pārliecināšanai pievienoties ASV viedoklim Eiropas, resp. Vācijas jautājumā.

Savelkot un analizējot visu iepriekšējo konferenču rezultātus, atliek tikai viens ceļš, viena izeja no tā, — nosūtīt Kremlim atbildi, ka sabiedrotie ir ar mieru Berlīnē tikties ar vienu noteikumu, ka darba kārtībā ir tikai divi jautājumi: a) Vācijas apvienošana un b) tās apbruņošana.

(L.A. #96, 1953. g. 9. decembrī)

ASV atbruņošanās politika

(Piezīmes pie V. Lamberga raksta „Mūsu laiks”)

Kopš tā laika, kad ASV ir kļuvušas par brīvās pasaules politikas vadītājām, ikviena indivīda un visas pasaules acīs un uzmanībā ir vērsta uz katru ASV ārpolitikas soli. Tas dziļi atbalsojas trimdinieku sirdīs, kas ilgojas pēc patiesas brīvības savai dzimtenei. Tās vārdi un soļi atbalsojas visās ārpus dzelzs aizkara tautās un valstīs, jo tās ilgojas pēc kārtības pasaulē, lai visi bez bailēm varētu uzsākt un turpināt savu jaunuzbūves darbu. Vēl vairāk, tie atbalsojas apspiesto Eiropas tautu sirdīs, jo tās nes dziļākas rētas savās miesās un dvēselēs, ko Kremļa varmākas plēš arvien nežēlīgāk iznīcināšanas kārē.

Beidzot ar airturētu elpu tām seko arī pats pasaules noziedznieks — Kremļis, jo vadoties no ASV ārpolitikas gājieniem, tas kaļ un veido savus turpmākās politikas velnišķīgos plānus.

Kādi tad bija un ir ASV ārpolitikas principi? Kādi tie deklarācijās un kādi praksē? Ir taisnība, ka bij. prez. Trūmena laikā ārpolitikas pamatā bija komūnisma tālākas ekspansijas airturēšanas politika, cerībā, ka komūnisms agrāk vai vēlāk sabruks un ka ASV atliek tikai sekmēt tos faktoros, kas veicina komūnisma sabrukšanu. Bet vai tad prez. Eizenhauera ārpolitika daudz atšķiras no iepriekšējās? Domāju, ka nē. Varbūt mazliet atšķiras tanī ziņā, ka draud samazināt bruņošanās izdevumos, piem., atraujot bruņošanās kreditus aizjūras brīvajām zemēm. Starp prez. Eizenhauera ārpolitiku praksē un filos. Džemsa Bunhema ārpolitikas tezēm viņa grāmatā ir tik liela starpība kā diena un nakts, jo Džems Bunhems ne tikai atzīst komūnisma pilnīgu iznīcināšanu pasaulē, bet min arī konkrētas metodes un ceļos, kādi jāiet, lai to panāktu. Republikāņu valdība savā ārpolitikā vēl līdz šim nevienam fil. Dž. Bunhema ieteikumam nav pat tuvojusies, bet gan rīkojusies bieži vien pilnīgi pretēji, kā, piem., Korejas kaŗa izbeigšanā, Austrumvācijas, Polijas, Ungārijas un Čehoslovākijas nemiernieku jautājumos u.t.t. Ārlietu ministrijā Dž. F. Dallesa Ontario salā izstrādātais ārpolitikas plāns bija domāts tikai Eizenhauera ātrai ievēlēšanai, un tas arī palika vairāk tikai kā propagandas plāns. Arī tagadējā republikāņu ārpolitika ir, lielākā mērā, demokrātu, resp. Harija Trūmena politikas turpinājums, t.i., sekmēt līdzekļos, kas veicina komūnistu sabrukumu. Vai prez. Eizenhauers, slēdzot apkaunojošo pamieru Korejā, Dienvidkorejas prezidenta S. Ree prasībām par visas Korejas tautas un valsts apvienošanu, nedeklarēja, ka ASV ar ieročiem nemēģinās apvienot.

Vai prez. Eizenhauers un viņa ārlietu ministrs Dr. F. Dalless nav vairākkārt deklarējuši, ka Eiropas apspiestās tautas Amerika nedomā ar ieročiem atbrīvot? Vai kongresa loceklis Bentlijs, soļodams valdības uzdevumos Eiropā, Minchenē CBC raidījumā tautām aiz dzelzs aizkara nepateica skaidros, šīm tautām sāpīgus vārdos: „ASV kā tīra demokrātiska valsts nevar atzīt kaŗu tikai apspiesto tautu atbrīvošanai”? ASV kongresā Baltijas komitejas, vai kā to sauca Č. Kerstena komitejas, darbu uzskatīt kā ASV ārpolitikas konkrētu faktoru par Baltijas valstu atbrīvošanu, būtu pārāk liela jūsmošana. Ir taisnība.

ka tas no visām citām līdzšinējām, pret Kremli vērstām aukstā kara propagandām bija tas efektīgākais. Pēc tam bija arī Katinas nozieguma izmeklēšanas komiteja un pēc tam Korejas gūstekņu izmeklēšanas komiteja.

Svarīgākā, no mūsu viedokļa, bija Č. Kerstena komiteja, kas uztrauca Kremli. Kādu trumpi ASV ar to bija domājušas sev izspēlēt, to rādīs nākotne. Būtu ļoti sāpīgi, ja jau pēc 4 ārlietu ministru konferences Berlīnē, pie Kremļa vismazākās piekāpšanās parādīšanas, šī „cīņa par Baltijas valstu atbrīvošanu”, kā to pats Kerstens teica, tiktu ieslēgta klusā, tumšā rakstāmgalda atvilktnē. Dievs, pasargi no tā, bet to rādīs nākotne. Ka latviešu presē nevajadzētu kritizēt sabiedroto politiku, bet smaidīt vienmēr tiem acīs par labvēlību, ka tie mūs atzīst par brīvās Latvijas pilsoņiem, būtu liela aplamība. Pēdējos 19 gados mēs par daudz esam pieraduši pie slavas dziesmām mūsu dažādiem kungiem, bet bieži vien dižkareivja pakāpē. Mums, mūsu vadošām organizācijām un personām, sevišķi Komitejas Latvijas brīvībai vadītājiem un sūtņiem, vajadzētu apspriesties par šādas kritikas publicēšanu sabiedroto presē. Pateicībā aizvērt acis un smaidīt par to, ka Sabiedrotie mūs cenšas padarīt par viņu labiem pilsoņiem un visiem līdzekļiem asimilēt, tā būtu lielākā maldināšana un mūsu tautas mazvērtības parādīšana.

V. Lambergs savā rakstā saka: „Saistoties kartelī ar republikāņu partiju un tās ārpolitiku, Latviešu Nacionālam Centram ir dota iespēja caur valdošo partiju būt kā līdzcīnītājiem, nevis tikai kā lūdzējiem.” Pēc šīs deklarācijas kļūst saprotama mūsu sūtņa K. Zariņa noraidošā nostāja latviešu globālā organa — organizācijas radīšanas jautājumā, jo lūk, viens tāds jau paklusām piedzimis un savus uzdevumus veic pie ASV valdības. Vēl nav tikai saprotama virsrakstu nesaskaņa. Sūtņa kungs mums vienmēr atgādina, ka „mūsu laiks vēl nav pienācis”, bet V. Lambergs saka, ka „laiks ir atnācis”. Labāk lai saskaņo to viņi paši.

(L.A. #6, 1954. g. 20. janvār)

Slimnieks un „brīnumdakteris”

Vērojot pēdējā laika ASV un Rietumu sabiedroto ārpolitiku, nāk prātā slimnieks, kas sirgst ar nenoskaidrojamu — viņa paša iedomu slimību. Viņš iedomājies, ka ir smagi slim, izmēģinājis visas pieejamās un no malas ieteiktās zāles, apmeklējis visus viņam zināmos un ieteiktos doktorus. Neviens no minētiem līdzekļiem nav līdzējis viņa iedomu kaitēm, tamdēļ beidzot griezies pēc palīdzības pie „brīnumdaktera — pūšlotāja.” Pēdējais, labi redzēdams šī slimnieka spēcīgo ķermeni, ieteicis nekavējoties nolaist ļaunās asinis. Cik tas mūsu dienās smieklīgi izklausās, tomēr tā ir rūgta patiesība. Rietumu ārpolitikas vadītāji bija ieradušies Berlīnē pie Kremļa „brīnumdaktera” dziedēt savas kaites. Gaŗās trīs nedēļās, atraujoties no raŗīga darba, Rietumu slimnieks izklāstīja sīkumos savus vājumus Kremļa dakterim un lika tam saprast, ka gandrīz ar maziem izņēmumiem, ir ar mieru lietot daktera pasniegtos rūgtākos pilienus savas veselības labā. Kremļa „brīnumdakteris”, nopriecājies par tik paklausīgu slimnieku, nekavējoties ieteica to radikālāko līdzekli, proti, asins nolaišanu. Tas būtu: 1) apvienot Vāciju pēc Kremļa gadiem ilgi praksē pārbaudītās metodes; 2) likvidēt Atlantijas pakta organizāciju, jo tā, lūk, esot nederīga un agresīva — tanī piedaloties arī ASV un Anglija (to vietā vajadzētu būt Pad. Sav.); 3) Vāciju neitrālīzēt un 4) Eiropā radīt droŗības un neuzbrukšanas pakta sistēmu pēc Kremļa droŗības līgumu parauga. Bez tam „dakteris” lika saprast, ka viņam it kā esot arī daŗi visai iedarbīgi plāksterīŗi Indoŗīnai, Korejai u.t.t. Beidzot „dakteris” pastāvēja uz noteikumu, lai nākoŗā vizītē asistētu viņam padotais feldŗeris. Bez ŗī feldŗera padomiem un līdzdalības neesot nekādas izredzes atgūt pilnīgu veselību.

Tātat Berlīnē ieteica nolaist sliktās asinis, un 15. aprīlī ŗveicē slavenā feldŗera klātienē mēģinās īstenot „daktera” ieteiktās metodes. Labas sekmes, Rietumu slimniek! Patiesi asinīm ir maza vērtība, tikai ŗēl, ka pa to laiku Kremļa „brīnumdaktera” metodes liek straumēm pildīt asiņu upes ar vērtīgu cilvēku nevainīgām un labām asinīm.

Rietumi neatjēdzas, tie nav vāji savā organismā, nav slimi fiziski, bet gan garīgi. Šī slimība ir bailes un drosmes trūkums runāt un lietot vīru valodu un spēku. Ir pazemojums 20. g. s. civilizācijas un kultūras pārstāvjiem runāt ar agresoru un kaulēties par mieru. Rādīt sirdi tam, kam pašam sirds un dvēsele nemaz nav.

Atcerēsimies, cik iespaidīgs bija Korejas frontes komandiera drosmes pilnais paziņojums par kara gūstekņu atbrīvošanu no neitrālās komisijas nometnēm? Vārdi: „mēs tos atbrīvosim 22. janvārī, kaut būtu jāpielieto vara,” bija tik iespaidīgi, ka nepieķāpīgā Indija lika tos atbrīvot pirms termiņa — 20. janvārī. Ko diplomāti nebūtu panākuši 2 gados 20 konferencēs, to panāca daži stipri vārdi militārā valodā. Vēl vienmēr Rietumi nevar saprast, ka Kremlis saprot tikai vienu valodu, saprot to bez tulkiem — tā ir ieroču valoda. Gatavojieties tai. Vienīgi tā var glābt cilvēci no bojā ejas.

(L.A. #16, 1954. g. 27. februārī)

Referāts par starptautisko politiku

LKKCK rīkotajā priekšlasījumā ar diskusijām par tematu „Starptautiskā politiskā stāvokļa vērtējums no trimdinieku viedokļa” referēja jurists Jāzeps Grodnis. Referents prot saistīt klausītāju interesi ar dzīvo priekšnesuma veidu. J. Grodnis atzīmēja, ka tās cerības, kas mums bija, dzimteni atstājot, arvien vairāk samazinās, un daudzi jautā, vai maz atgriezīsimies un kad tas būs. Tam pamatā ir tās lielās kļūdas, kuŗas pielaistas tūlīt pēc kara un tiek pielaistas vēl joprojām. Nākošais komūnisma upuris pēc viņa pārliecības būs Indija. Kremlis pārāk labi pārzina pasaules politiku un militāro situāciju, lai riskētu ar karu, kuŗā neapšaubāmi galā būs zaudētājs. Komūnisti zina arī, ka nevar pilnīgi uzticēties ne pašu tautai, ne armijai. Pēc Ķīnas iekārošanas Padomju Savienībai ir neizsmeļamas cilvēku rezerves, kas kuŗo viņas vietā.

Jaltas konference pasaules valstu attiecības un līdzsvaru tā sajaukusi, ka neviens šo izjaukto mašīnēriju vairs nevar salikt, un paceļas jautājums, kas to spēs, bet pašreizējais stāvoklis nevar turpināties. Referāts sevišķi uzsver, ka vēl neviens kaŗš pasaulē, varbūt izņemot ticības kaŗus, nav sāks kādas idejas dēļ, bet vienmēr pamatā bijušas materiālas intereses. Vācijas beznoteikumu kapitulācijas pieprasīšanai pamatā bija vēlme to saimnieciski iznīcināt. Arī aiz skaistajām demokrātijas runām slēpjas saimnieciskās intereses. Laiks tagad strādā Kremļa labā. Vienīgais cerības stariņš ir tikai tas apstāklis, ka Savienotās Valstis nevar pārtraukt savu bruņošanās rūpniecību, jo tas radītu depresiju. Bruņošanās rūpniecība Otrā pasaules kaŗā pacēla ASV dzīves standartu līdzšinējā augstumā un izvirzīja to vadošā vietā. Tai bruņošanās jāturpina. Bet ja to dara, tad jāpieņāk arī reizei, kad kaŗa materiālus izlieto. Bezdarbs un saimnieciskās krīzes draudi neļauj bruņošanos pārtraukt, tā jāturpina. Sav. Valstīm atliek tikai viens ceļš — komūnisma iznīcināšana visā pasaulē, un tas ir mūsu, trimdinieku, cerības stars.

Ženēvas konference referenta uztverē ir kauna traips, apmēram tā, ka piekautais no kāvēja lūdz piedošanu. Liels šķērslis pašlaik ASV ir Anglijas politika.

J. Grodnis paredz, ka pēc nākošā kaŗa atkal notiks jauna dalīšana, un tad Baltijas valstīm var pavērties jauni apvārsņi tieši uz austrumiem, kas var radīt apstākļus Latvijas, Lietuvas un Igaunijas saimnieciskai uzplaukšanai. Padomju Savienība kaŗā baidās un to neuzsāks, bet to būs spiesti darīt Rietumi. Referents izteicās, ka konflikta iespējas ar Staļina nāvi ir attālinājušās uz vēlāku laiku.

Nobeidzot savu priekšlasījumu, J. Grodnis izteica domu, ka apstākļi pēc nākošā kaŗa būs pavisam jauni, un Baltijas tautas var sagaidīt, ka izpostīto zemju atjaunošana ies strauji uz augšu.

Diskusijās tika uzdoti jautājumi par apstākļiem Korejas kaŗā, par Itālijas pašreizējo stāvokli, kur ASV ieguldījusi miljonus, bet panākumus gūst sarkanie bez centa palīdzības. Pieskārās arī populārajam Mekkartijam, kuŗš pēc referenta domām dara labu darbu, bet pārāk cenšas pēc savas personiskās populāritātes un tā daudz kaitē pasāktā darba sekmīgam nobeigumam.

Gulbis, līdaka un vēzis

Nekas tik labi neraksturo rietumu sabiedroto kopējo ārpolitikas sadarbību kā šī Krilova fābula. Slavenā krievu rakstnieka Krilova fābula par gulbi, līdaku un vēzi, kas norunājuši kopīgiem spēkiem vilkt vezumu, vislabāk raksturo tagadējo rietumu sabiedroto kopējo ārpolitiku. Arī rietumu politiskais vezums nekustas no vietas, jo gulbis to velk gaisā, līdaka lejā un vēzis atpakaļ. Kad Korejas kaŗa laikā ASV gatavojās uz nopietnāku soļu speršanu, lai izcīnītu uzvaru savā labā, tad gaisā no uztraukuma lēca Anglija un Etlis lidoja pie Trumena, bet Čerčils pie Eisenhauera, lai nobremzētu visus pozitīvos soļus. Pat nekautrējās prasīt garantijas Hongkongas lietā, kuŗa Anglijai ir zelta birža tālos austrumos un atklātās kā arī tumšās tirdzniecības izejas punkts. Tā tas bija arī ar NATO. Dievs, pasargi, lai tanī neietilpina Spāniju, Vāciju u.c., jo tad Amerikas dolāri, kas domāti šinī organizācijā ietipstošo valstu bruņošanās stiprināšanai tiktu sadalīti un atšķaidīti vairākās daļās.

Eiropas armijas līgumu Francija bremsēja un par to, atskaitot Ādenauera Bonnas valdību, neviena Eiropas valsts aktīvi neiestājās. Ja dažas to jau ir ratificējušas savos parlamentos, tad ne kā Eiropas idejisko nepieciešamību, bet kā pienākuma nastu. Ir neapšaubāmi, ka tas būtu svarīgākais ierocis pret Kremli kā politiskā, tā militārā nozīmē un ka tas būtu pilnīgi nepieciešams pašai Eiropai. Vismazāko interesi tam veltī tieši Eiropas brīvās valstis. Tā vien liekas, ka Eiropas aizsardzībā, nerunājot nemaz par visas Eiropas pilnīgu atbrīvošanu no komūnisma, ir ieinteresētas tikai ASV, it kā Eiropas valstīm būtu pašām savas intereses. Anglija sapņo un atceras savas varenības ziedu laikus, un šodien cīnas tikai par savām tirdznieciskām interesēm ar komūnistiskām valstīm, neskatoties uz to, ka tās ir ļoti kaitīgas visas brīvās pasaules interesēm. Francija trīc bailēs, lai tā kādreiz varētu atgūt lielvalsts godu un lai tikai kāda cita Eiropas valsts to neaizvietotu. Tikai šāds pamats ir tam faktam, ka jau vairāk kā

septiņus gadus tā kaŗo asiņainās cīņās ar Kremļa piekto kolonu Indokīnā. Tā nav idejiska cīņa pret Kremli vai Kremļa radītām ordām, bet ir tīra Francijas pašlepnuma cīņa. Ja tā būtu bijusi idejiska cīņa, tad jau sen tā būtu guvusi uzvaru. Vēl šodien ir tāds iepaids, ka Francija necīnas par uzvaru, bet par lielvalsts stāvokļa paturēšanu Eiropas acīs. Ja cīņas pamatā būtu bijusi ideja — cīņa pret komūnismu — tādējādi tā jau sen būtu piešķīrusi Vietnamai pilnīgu patstāvību, izņemot no rokām vietnamiešiem nacionālo un atbrīvošanas ieroci un reizē ar to devusi idejisko iejūsmu, atbrīvot savu zemi no komūnistu bandām, kā to savā laikā darīja Grieķija. Vēl šodien Francija grib Indokīnā pārvest pāri upei vilku, kazu un kāpostgalvu. Tā nepieņem nevienas citas valsts palīdzību, izņemot ASV dolārus, pārtiku un ieročus. Dievs, pasargi, tikai ne ASV vai kādas citas valsts cīnītājus! Tad jau tā lieta kļūtu par starptautisku jautājumu. Labāk sēdēt uz kaulu gubas un ne pašiem sagrauzt, ne citiem dot. Žēl, ka šādas stūrgalvības dēļ vīri lej asinis un ziedo savas dzīvības. Sevišķi traģiski beidzās varonīgo Dien-Bien Pu ielejas aizstāvju pašai dziedzības un upuru cīņas.

Tikpat nožēlojama nevienprātība valda sarkanās Ķīnas lietā. Anglija jau pirmajās Mao „kronēšanas dienās” pārsteidzās ar Pekingas valdības atzišanu un visu laiku gan atklāti, gan slepeni grib iemanēvrēt Ķīnu Apvienotās Nācijās, cerēdama par to kā kompensāciju iegūt priekšrocības tirdznieciskos darījumos ar Ķīnu un paturēt Hongkongu. Paliek tāds iespaids, ja Sarkanā Ķīna cīnītos pat pret kādu no Anglijas dominijām, tas ir pret pašiem angļiem, Londona ne brīdi nepārtrauktu piegādāt Ķīnai vajadzīgos materiālus viņas bruņoto spēku stiprināšanai, kā tas bija Korejas cīņu laikā. Žēl, ka ASV politikas vadītāji tik lielā mērā slimo ar saprašanās un izlīgšanas slimību. Tā tas ir iepretim Kremlim, un vēl ļaunāki tas ir pretim saviem sabiedrotiem. Kuŗš no tiem sagādā lielāku postu? — Tas ir grūts jautājums.

Domāju, ka ASV rīcībā ir tik daudz un dažādu līdzekļu un ceļu, lai sabiedrotos piespiestu skatīties uz visām lietām vairāk caur visas brīvības pasaules interešu logu. Anglijai un Francijai ir pilnīgi skaidrs šodien, ka tuvākā nākotnē Kremlis savu spiedienu nevirzīs Eiropā, bet gan Āzijā, Āfrikā u.c. Kamdēļ pa to laiku lai nepalāpītu pašu impēriju vecos ielāpus? Pēdējais laiks būtu ASV apskatīties pēc piemērotākiem un uzticamākiem sabiedrotiem. Esmu pārliecināts, ka tikai nopietna pašķielēšana uz Vācijas, Japānas, Spānijas u.c. pusi, arī

Anglijas un Francijas sastingušo cietsirdību un iedomību atkausētu un greisirdībā tās kļūtu daudz dzirdīgākas un piekāpīgākas.

Taisnība! Ar ko tad Anglija varēs tirgoties un kas tad notiks ar Hongkongu un t.t.? Tas nekas, ka Korejā ikdienas kaujas laukā amerikāņi u. c. jaunekļi ziedo savas dzīvības. Dzīves cīņas gudrība māca: ja nevari pretinieku veikt ar jaunām efektīgām metodēm, tad tu pielieto pretinieka metodes un, ja tev spēku rezerves būs lielākas, tu uzvarēsi. Šādu metodi pārdomā pašlaik prez. Eizenhauers, t.i., Āzijas cīņās vairāk iesaistīt un apbruņot pašus Āzijas vīrus. Kremlis cīņā pret ASV raida Āzijas dzīvo spēku. Kamdēļ to nevarētu darīt ASV? Vai ASV mazāk līdzekļu un iespēju? — Lūk, Čerčils par to uztraucas — tas mazais ugunskurs Korejā nav tuvu pie Anglijas papēžiem, lai tie degtu, bet, cīņām paplašinoties, tiktu skartas Anglijas saimnieciskās intereses Ķīnā un sevišķi Hongkongā. Tāpat Amerikas dolāri plūstu uz Āziju, un tie tik nepieciešami slimajai Eiropai, sevišķi Anglijai un Francijai.

Francija nekad nav bijusi politiski stabila, un sevišķi slima ir šodien. Ik pēc nedaudz mēnešiem notiek valdības maiņas. Nekur nav tik brīvi izmantojuši savas iespējas komunisti, kā tie to darījuši Francijā. Tāpēc tā slīgst saimnieciski un politiski. Bet arī nevieni tik akli nav kārtojuši savu politiku, kā to dara franči. Tie šodien lieto visas metodes, lai tikai bremsētu Vācijas saimniecisko uzplaukumu (Saaras armijas un bruņošanās jautājumā). Šī metode nozīmē — kaitināt kaimiņu, lai to mākslīgi izveidotu par savu ienaidnieku.

Kur ir skaistie vārdi? — „Cīņa par brīvību!” „Cīņa par brīvām demokratijām!” „Cīņa par pašnoteikšanās tiesībām! Kāda jēga paliek aicinājumam brīvām tautām apvienoties pret kopējo ienaidnieku, ja aicinātājs jau cīņu laikā tās iztirgojis pretiniekam? Ja bij. prez. Trūmens uzsāka cīņas Korejā pret uzbrucēju, lai atgūtu brīvās tautās zaudēto uzticību, tad prez. Eizenhauers ar šo izlīgumu un gatavošanos sarunām ar Kremļa varenēm, tajās iznīcina pēdējo uzticību ASV politikai un paļāvību kopējai cīņai pret komūnismu. Šī starptautiskās politikas kļūda ieies pasaules politiskā vēsturē ar lielu nicināšanas nozīmi un liecinās turpmākām paaudzēm par 20. g. simteņa cilvēcisko ideju trūkumu politikā.

(L.A. #40, 1954. g. 20. maijā)

Burvju riņķis ASV ārpolitikā

16. aprīlī pagāja gads kopš ASV prezidenta Eizenhauera vēsturiskās runas, kuŗā viņš kā priekšnoteikumu austrumu un rietumu politikas vadītāju sarunām uzstādīja prasību, lai Maļenkovs pierāda savu labo miera gribu darbos. Nepagāja ne pāris mēnešu, kad ASV, Anglijas un Francijas ārlietu ministrijas piesūtīja Kremlim aicinājumu uz ārlietu ministru konferenci Šveicē. Uz šo kauna pilno aicinājumu viņi saņēma noteiktu, diplomātu valodā vienreizēji rupjo — Molotova nē! Bez tam Berlīnes konferencē Dallesa kabatā bija arī ierocis — Vācijas neapvienošanas gadījumā, Rietumu Vācijas apbruņošanās pasteidzināšana, ratificējot Francijas parlamentā Eiropas armijas līgumu. Pieņemot Molotova priekšlikumu par konferenci Ženevā, Dalless sevi izsēdināja pilnīgi no sedliem. Īsi pirms Bermudas konferences pienāca Molotova aicinājums uz ārlietu konferenci Berlīnē, un rietumu politikas noteicēji nespēja pateikt diplomātisko nē.

Berlīnes konference sagādāja rietumu pasaulei „brīnišķu” vienošanos, jo Kremlis visus trīs rietumu ārlietu ministrus nolika uz ceļiem un lika pieaicināt sarkano Ķīnu piedalīties Ženevas konferencē, jo lūk, miera atslēga esot Ķīnas rokās un bez tās neviens saspīlējums Āzijā, nedz citā pasaules malā neesot nokārtojams. Ženevas konference sākās, turpinās un, cik paredzams, tāpat kā Korejas un daudzas citas nekad nebeigsies. Molotovs šai cirkus spēlei tik labi sagatavojies un nodrošinājies, ka gandrīz visus savus klaunus bija iedabūjis Tautu savienības pilī, bet vietnamiešus nostādījis kā pēdējo atrakciju aizdurvīs. Šinī konferencē nav vairs divu partneru, kā tas bija Berlīnē, kur abiem bija jāsacensās izrādes numuru efektos, lai nepazaudētu simpatijas un prestīžu vācu un citu tautu acīs.

Kad izbeigsies šī govju andele ar Kremli un kad tās vietā stāsies viena kopējā idejiskā pasaules politika? Ženevā ir tikai, viens kungs un noteicējs par visu cirkus izrādes laiku. Rietumu

ārlietu ministru loma ir ļoti nožēlojama. Tie ieradušies izvēlēties no visiem sagaidāmiem ļaunumiem to mazāko. Pie kam ļoti riskanta izvēle, jo Kremlis šķietami mazākā ļaunumā sagādājis vislielākās nepatīkšanas ASV.

Kur Kremļa labās gribas pierādījumi darbos? Ko nozīmē vārdos deklarēt par labas gribas pierādīšanas nepieciešamību, ja tanī pašā laikā krītot un klūpot mesties Kremļa izliktos slazdos bez jebkādas politiskas jēgas? Pieredze par Vācijas, Austrijas un Korejas sadalīšanu neko nav rietumus mācījusi, jo Ženevā tie atkal vēlas Indoķīnu (Vietnamu) sadalīt ar 16. un 20. paralēlēm, ja tikai Kremlis tam piekritīs. Kāpēc gan lai tas nepiekrīstu, ja tam vienu zemes stūri pēc otra dzeltenie āziāti iekaņo un Rietumu sabiedrotie pie konferenču galdiem iekaņojumus koroborē, jo tas viss ir mīļā miera labā. Vai nav jauks izkārtojums!

ASV nedrīkst Indoķīnu pazaudēt komūnistiem, tas ir skaidrs, bet ar pamieru līgšanu un dalīšanu var paturēt kaut fleķīti kādreizējai atsperšanās vajadzībai. Vai tas nav brīnišķīgs ieguvums? Kas par to, ko saka Korejas prezidents Ree, ko saka tauta? Kas par to, ko teiks Vietnamas iedzīvotāji? Kremļa ASV nokausēšanas politika ir skaidra. Kremlis nokausē to cīņu laukos un nokausē un ievilina no viena slazda otrā konferenču zālēs. Abiem viena taktika. Tikai ar to atšķirību, ka Kremlis savās runās deklarē labā miera gribu, bet praksē dara to, kas tā imperiālistisko komūnismu tuvina viņa gala mērķim. ASV varas vīri deklarē stingru stāju, bet darbos sevi ved pretī iznīcībai. Pienāks tomēr laiks, kad ASV savās politiskās pakulās būs sapinusies tik tālu, ka nebūs divas, bet tikai viena izeja — atklāta cīņa.

Kad beigsies šī politiskā andele ar Kremli un kad tās vietā stāsies viena kopēja idejiska pasaules politika?

(L.A. #47, 1954. g. 16. jūnijā)

Kas uz maldīga ceļa?

Visā mūsu dzīvē ir iesakņojusies tāda neatņemama parādība, ka, ko viena puse, vai viena persona izceļ vai atzīst, to otra grauj un noliedz, jo katrs skatās uz visām lietām caur savu personīgo (objektīva) prizmu. Tā tas ir sabiedriskā un politiskā laukā, un tā tas turpinās jau ilgāku laiku arī starptautiskās politikas vērtējumā. Uzklusdami un vērtēdami ikviena cilvēka personīgos iesakņojumus un spriedumus, mēs nedrīkstam tomēr paiet garām zināmiem un neapstrīdāmiem pēdējo 10 gadu faktiem starptautiskā politikā. Tie ir bijuši izšķirīgi visas pasaules likteņu ceļos, un brīvās pasaules telpu ir samazinājuši līdz minimam, ka pat elpošanai sāk pietrūkt gaisa. Šie faktori brīvās pasaules politikas vadītājus pašus noveduši strupceļā, ka tie šodien pie labākās gribas nevar atrast godīgu izeju. Būtu aplami visus starptautiskās politikas gājienus vērtēt no mūsu personīgiem, resp., mūsu dzimtenes atbrīvošanas faktu kompleksa.

Redzot brīvo pasauli soli pa solim tuvojoties bezdibēnim, nevaram neredzēt faktus, kas to virza uz bezdibēni. Tāpat nevaram neredzēt vai neminēt šīs politikas noteicējas personas, kas šos faktus rada un kas šodien pasauli ved pretim civilizācijas un kultūras iznīcībai. Minchene bija Otrā pasaules kara sākuma pamatakmens, ko tautas un vēsture nevar aizmirst, kā arī to, ka šī pamatakmeņa licējs bija Čemberlens. Pēc tam ir notikušas daudzas vēl sliktākas Minchenes, kā Jalta, Teherana, Potsdama, Panmundžona, Berlīne, Ženeva u.c., kuŗās laika tecējumā ir mainījušās arī politikas vadītāju sejas. Tikai viena seja ir bijusi klāt gandrīz pie visām šīm brīvās pasaules bojā stūrēšanas konferencēm, tā ir sēra Vinstona Čerčila seja. Tāpēc nav brīnums, ka visos objektīvos starptautiskās politikas izvērtējumos vislielākie pārmetumi krīt uz Čerčilu. Neviens nedomā to attaisnot ar saprāta trūkumu, bet gan jāatzīst, ka Čerčils lietas lielajā politikā kārtojis virzot tās no savas impērijas subjektīvās pieejas un nepieciešamības, tādi nodarot brīvajai pasaulei daudz ļaunuma. Par to spriedīs kādreiz

pasaules politikas vēsture. Pilnīgi to rādīs nākotne, jo daudzās lietās un „miera” konferencēs sagatavotie brīvās pasaules kapa akmeņi atklāsies tikai nākotnē.

Galva reibst, paskatoties vaļējām acīm bezdibenī, pie kāda ir sabiedroto politika pasauli novedusi pēdējos 12 gados. Ka ASV savu brīvību un neatkarību izcīnīja brīvības karos un dibināja to uz brīvības principiem, izveidoja to par varenāko un valdošo lielvalsti pasaulē, tas nedod nekāda pamata šodien aizvērt acis un neredzēt un nerunāt par pasaules vadības kļūdām. Tā nepalīdz brīvības principus uzturēt spēkā arī pret vājākiem. Mēs nevaram iebāzt galvas smiltīs, neskatīt un nerunāt par viņas politikas ačgārnībām, kas daudzām mazām tautām un miljoniem brīvās pasaules cilvēkiem ļauj atņemt brīvību un dzīvības, vedot arī pārējo brīvās pasaules daļu iznīcībā.

Vai nav vislielākā ironija Čerčila deklarācijā Vašingtonā, ka trešā pasaules karā sabiedroto uzvara būtu „uzvara” uz drupām. Kas šodien ir pieņemamāks? Uzvara uz drupām vai brīvās pasaules bojā eja bez drupām? Jau vairāk nekā 9 gadus Čerčils un ASV politikas vadītāji pūlas visiem iespējamiem, miermīļīgiem līdzekļiem panākt un nodrošināt brīvību un neatkarību visām tām valstīm, kuŗu iedzīvotāji to vēlas. Cik ilgi sabiedroto politikas vadītāji pūlēsies „miera” ceļā atbrīvot miljoniem cilvēku pasaulē no verdzības un bojā ejas? Cik ilgi „miera” ceļā tie ziedos teritorijas un milj. cilvēku uz komūnisma altāra? Pat ASV rodas politiķi, kas atzīst par nepieciešamību brīdināt politikas noteicējus. Cik patiesi saredz savu politikas vadītāju aplamības? ASV kara flotes šefs, admirālis R.B. Kernejs saka, ka ir tikai divi ceļi: Viens ir „miera” pūļu ceļš, kas ved pie bezdibeņa un otrs, nemiera, briesmu un ciešanu ceļš, kas ved pie mērķa, resp. brīvās pasaules uzvaras pār komūnismu. Tālāk viņš brīdina politiķus, ka aklo sarunu un izlīgumu vietā ir jārada stratēģija, kas nenodarbojas ar sīkiem kariņiem uz nevainīgu tautu zemēm, bet vēršas tieši pret komūnisma centru un smadzenēm.

Ka šodien aiz Čerčila vai Eizenhauera stāv tautas, kas atbalsta viņu politiku, tas attaisno viņus tikai par tik, cik tie pārstāv un lemj tikai par savas tautas iekšējām lietām. Attiecībā uz pasauli skarošām problēmām tie vienmēr ir un paliks atbildīgi pasaules priekšā. Viņu tautas pazīst tikai brīvību, bet nepazīst komūnismu un tā verdzības metodes. Tāpēc Čerčils

un Eizenhauers nedrīkst iztirgot citas tautas komūnismam tikai tāpēc, ka tas kautkādi kalpo viņu tautu stiprināšanas interesēm. Ka šīs tautas nepazīst komūnismu, tas tiesa, bet ka arī viņu politikas vadītāji nepazīst pilnīgi komūnisma metodes un viltību, tas ir arī nožēlojams fakts. Pretējā gadījumā tie nesnaustu miera lētticībā. Ja kāds pazīst un tomēr tā rīkojas, tad tas notiek apzinātā ļaunprātībā. Varētu ticēt, ka to nepazīna Jaltā un Teherānā Rūzvelts, bet to noteikti pazina Čerčils.

(L.A. 1954. g.)

Vai esam uz maldīga ceļa?

Augsti vērtēdami ikviena cilvēka personiskos ieskus un uzskatus, mēs nedrīkstam tomēr paiet garām visiem mums zināmiem un neapstrīdamiem faktiem starptautiskā politikā pēdējos 12 gados, kas ir bijuši izšķirīgi visas pasaules likteņu ceļos un brīvās pasaules telpu sašaurinājuši līdz minimumam, novedot pašus politikas vadītājus tādā strupeceļā, ka tie šodien ar vislabāko gribu nevar atrast godīgu izeju no tā. Būtu aplami visus starptautiskās politikas notikumus vērtēt no mūsu personiskā, resp. no mūsu sirds straujā pukstējuma viedokļa par dzimtenes atbrīvošanu, kaut nenoliedzami mūsu nākotnes būt vai nebūt ir daļa no pasaules politikas faktu kompleksa. Katrā ziņā, redzot brīvo pasauli soli pa solim tuvojamies bezdibenim, nevaram neredzēt faktus, kas to turp virza. Tāpat nevaram neredzēt un neminēt šīs politikas noteicējas personas, kas šos faktus rada. Ja Mīnchene bija Otrā pasaules kara sākuma pamats, tad tautas un vēsture nevar aizmirst arī to, ka viens no šī pamata licējiem bija Čemberlens. Pēc tam ir notikušas daudzas vēl sliktākas Mīnchenes (Jalta, Teherana, Potsdama, Panmundžona, Berlīne, Ženeva u.c.), kurās laika tecējumā ir mainījušās arī politikas vadītāju sejas. Tikai viena seja ir bijusi klāt gandrīz visās šinīs brīvās pasaules bojā stūrēšanas konferencēs — tā ir sēra Vinstona Čerčila seja. Tāpēc nav nekāds brīnums, ka visos objektīvos starptautiskos politikas vērtējumos vislielākie pārmetumi krīt uz Čerčilu, kurš, visas lietas kārtojot un virzot, vienmēr vadījies ar savu subjektīvo

pieeju un nepieciešamību imperijas interesēs, tā nodarot daudz ļauna visai brīvās pasaules eksistencei, ko nākotnē vēsture katrā ziņā novērtēs negatīvi un pat nosodīs.

Ka ASV savu brīvību un neatkarību izcīnīja brīvības karā un, to dibinot uz brīvības principiem, izveidoja par varenāko un vadošo lielvalsti pasaulē, nedod nekāda pamata mums šodien aizvērt acis un neredzēt un nerunāt par pasaules politikas vadības kļūdām. Pateicībā, ka tā uztur brīvības principus spēkā arī pret citiem, mēs nedrīkstam iebāzt galvas smiltīs, neskatīt un nerunāt par tām politiskām ačgārnībām, kas daudzām tautām un miljoniem cilvēku ļauj atņemt brīvību.

Vai nav rūgta ironija dzirdēt Čerčila deklarāciju Vašingtonā, ka Trešajā pasaules karā sabiedroto uzvara būtu „uzvara uz drupām”? Kas šodien pasaulei ir pieņemamāks: goda pilna uzvara pār komūnismu uz drupām vai civilizācijas un kultūras bojā eja bez drupām? Jau vairāk kā 9 gadi Čerčils un ASV politikas vadītāji pūlas „visiem iespējamam miermīlīgiem līdzekļiem panākt un nodrošināt neatkarību visām tām valstīm, kuŗu iedzīvotāji to vēlas”. Bet kuŗi tad nevēlas brīvību un neatkarību?

Cik ilgi Rietumu sabiedrotie pūlēsies „miera” ceļā atbrīvot miljonus cilvēku no verdzības un bojā ejas? Cik ilgi „miera ceļā” tie ziedos arvien jaunas teritorijas un miljonus cilvēku uz komūnisma altāra? Ka „miera” pūles ved brīvo pasauli pretī iznīcībai, to sāk saprast arī daudzi ASV politiķi un vadošas militārās personas. Kā piemērs tam ir ASV kara flotes šefa admirāļa R. B. Kerneja viens „miera” pūļu ceļš, kas ved pie bezdibeņa, bet otrs — nemiera, briesmu un ciešanu ceļš, kas ved pie mērķa, resp., brīvās pasaules uzvaras pār komūnismu.

Čerčila un Eizenhauera politikas aizstāvji, kas nāks nākošais pēc Indoķīnas?

Ka šodien aiz Čerčila un Eizenhauera stāv viņu tautas, kas atbalsta viņu politiku, tas attaisno viņus tikai par tik, cik tie pārstāv un lemj par savas tautas iekšējām lietām, resp., par to, kas skaŗ tikai viņu tautas un valsts teritoriju. Attiecībā uz visu pasauli skaŗošām problēmām tie vienmēr ir un paliks atbildīgi pasaules priekšā. Viņu tautas pazīst tikai brīvību, bet nepazīst komūnismu un tā metodes. Tāpēc ne Čerčils, ne Eizenhauers, ne citi nedrīkst iztirgot citas tautas komūnismam tikai tāpēc vien, ka tas kaut kā kalpo viņu tautas stiprināšanas interesēm un uz kādu laiku sprīdi attālina neizbēgamo — Trešo

pasaules karu. Ja rietumu politikas noteicēji (sevišķi Čerčils) pazīst komūnismu, viņa metodes un viltību un tomēr pasauli virza līdzšinējā ceļā, tad ar rūgtumu jāatzīst, ka vai nu tie ir akli vai ļaunprātīgi.

Ka latviešu presē nevajadzētu kritizēt sabiedroto pasaules politiku, bet smaidīt par labvēlību, ka tie Latviju atzīst de jure un mūs par brīvās Latvijas pilsoņiem, būtu liela aplamība. Mums, mūsu vadošām organizācijām un personām, sevišķi Komitejas Latvijas brīvībai vadītājiem un mūsu sūtniem vajadzētu rūpēties par šādu kritiku publicēšanu sabiedroto presē, tā komūnisma īstā seja tiktu populārizēta viņu tautās. Vairāk ticēs tam, ko raksta viņu prese, kā tam, ko viņiem pūlas iestāstīt un propagandēt bijušie dīpīši. Bet šinī virzienā, diemžēl, maz tiek darīts. Mūsu ērtības mūs padara trulus.

(L.A. #60, 1954. g. 31. jūlijā)

Priekšvēlēšanu vēsture

ASV ārpolitika ir bazēta galvenā kārtā uz iekšpolitikas svarīgiem notikumiem. Patiesībā ASV, kā pasaules politikas vadonim, pirmā kārtā vajadzēja akcentēt savu pieeju uz pasaules politiskām problēmām. Piemēram, 1962. g. sākumā Maskava sāka izbūvēt raķešu bāzes Kubā un pildīt Kubu ar krievu speciālistiem un kareivjiem. Bij. prez. J. F. Kenedijs briesmas nevarēja saskatīt, neskatoties uz to, ka daudzi kongresa locekļi un senatori prezidentu atklāti brīdināja gan tieši, gan presē. 1962. g. 8 novembrī nāca tautas pārstāvju un senatoru vēlēšanas. Kenedijs atklāja vēlēšanu kampaņu un asi uzbruka bij. prez. Eizenhauera administrācijai ārpolitikas jautājumos. Eizenhauers, atsitot Kenedija uzbrukumus, pateica, ka republikāņu administrācijas laikā netika izbūvētas krievu raķešu bāzes Kubā un komunistu kauna mūris Berlīnē. Lai uzvarētu 8. novembra vēlēšanās, Kenedijs bija spiests izsludināt Kubas militāro blokādi un lika Kruščevam izvākt no Kubas raķetes un krievu kareivjus. Kruščevs bija iekļuvis lielā nelaimē, zaudējot prestižu krievu un visas pasaules acīs.

Pēc demokrātu uzvaras vēlēšanās, Kenedijs Kruščevu soli pa solītim, bez sevišķi lielas prestiža zaudēšanas, izveda ārā no šīs klizmas un to uzspodrināja atkal agrākā spožumā. Tas pats notiek tagad ASV politikā. Vietnamas kaŗš ASV tautā, kuŗas izpratne par komūnisma ļaunumu ir ļoti bāla, nav populārs. Prezidents Džonsons, pildīdams ASV kapitālistu kabatas, Vietnamas kaŗā ir iestidzis par dziļu. Tuvojās 1964. g. 8. nov. kongresa locekļu vēlēšanas. Bij prez. Eizenhauers preses konferencē pateica, ka Vietnamas kaŗš ir jāizbeidz cik ātri iespējams un jāizbeidz ar uzvaru. Uzvarēt šo karu tagadējā administrācija negrib. Komūnistus sakaut nedrīkst, jo tāda ir ASV līdzšinējā politika. Tamdēļ visu prez. Džonsona taktiku kā Goldberga (žīda) miera sarunu piedāvājumu Apv. Nāciju pilnsapulcē, Andreja Gromiko laipno uzņemšanu Baltā namā un piedāvāto līgumu par atomieročiem un to neizdošanu citiem sabiedrotiem (domāts Rietumvācijai) un beidzot, Manilas konferenci var apzīmēt par 8. nov. vēlēšanu uvertīru.

ASV politikas noteicējiem jābūt un, domāju, arī ir skaidrs, ka Vietnamas kaŗu var izbeigt vai nu ar ASV militārās varas uzvaru, vai ar ASV politisko sakāvi. Līdzšinējā kara vešanas taktika rāda, ka ASV militāro uzvaru nevēlas. Tās vēlas šo kaŗu turpināt līdz zināmam punktam un tad to izbeigt pie 17. paralēles un tad izbeigt ar ASV politiskā prestiža zaudējumiem. Šodien tās cīnas diplomātiskā plāksnē tikai par politiskā prestiža zaudējuma samazināšanu. Tamdēļ Goldberga miera sarunu piedāvājums ir tikai kongresa vēlēšanu rezultāta iespaidošana par labu demokrātiem.

Gromiko vizīte Baltā namā un laipnības parādīšana Maskavai ir tas pats, jo ASV koeksistence ar Maskavu ir skanošākais vārds. Vai šo atomieroču izplatīšanas aizlieguma līgumu tiešām noslēgs, tas ir cits jautājums. Maskava tādu vēlas jau sen. Tā bailēs dreb, lai atomieroči nenonāktu Rietumvācijas rokās. Maskavai nav, kam tālāk tos nodot, jo tai trūkst uzticamu sabiedroto. Sarkanā Ķīna un sateliti Eiropā kādreiz šos ieročus varētu izlietot pret pašu Kremli.

Negribētu ticēt, ka šodien ASV maksātu tik augstu cenu par Maskavas labvēlības parādīšanu Vietnamas miera sarunu iespaidošanas lietā, jo tieši Maskava ir visvairāk ieinteresēta Vietnamas kaŗa turpināšanā un paplašināšanā. To ļoti labi pierāda Pad. Sav. militārā palīdzība Ziemeļvietnamai. Manilas konference ir vislielākais prez. Džonsona farss un priekšspēle 8. nov. vēlēšanām. Prezidentam nebij jābrauc uz Manilu, lai

pateiktu savus ieskatus Vietnamas kara lietā šiem mazajiem, no ASV militārās varas un saimnieciskās palīdzības atkarīgiem, valstu vadītājiem. To Džonsons var izdarīt katrā laikā sēdot ērti savā Baltā nama krēslā. Šis ceļojums pa tāliem austrumiem ir domāts lielākas popularitātes iegūšanai prezidentam pašam un viņa demokrātu partijai. Bez tam Manilas konference ārēji parādīs, ka Vietnamas kara vešanas lietā nav atbildīgs tikai prez. Džonsons un viņa partija, bet visi šī kara dalībnieki. Es ticu, tie vienosies par priekšnoteikumiem mieram, kuŗus komunistu puse — Ziemeļvietnama noraidīs un Vietnamas karš pēc 8. nov. vēlēšanām turpināsies tādā pašā vēža gaitā, t.i. uz priekšu un atpakaļ. Demokrātu partijas vadībā ir ģeniāli triku meistari vēlēšanu politikā un, es domāju, tie atkal uzvarēs.

(L.A. #60, 1954. g. 31. jūlija)

Maskavas draudi nav ietekmējuši Rietumvāciju

Padomju Savienības valdības cīņa par Rietumvācijas apbruņošanas novēršanu cieta zaudējumus. ASV piedāvāja Rietumvācijai amerikāņu atomraķetes, tāpat kā visām citām NATO valstīm Eiropā. Sakarā ar to Maskava vairākkārt brīdināja, ka tās valstis, kuŗu teritorijā atradīsies amerikāņu atomieroči, kara gadījumā var droši rēķināties ar Padomju Savienības atomuzbrukumu. Protams, par šādu varbūtību Rietumvācijas tauta nebija sajūsmināta.

Ziņa, ka Rietumvācijas armiju gatavo apbruņot ar atomieročiem, visā valstī tautā sacēla lielu uztraukumu un protestus.

Pēc četru dienu vētrainām un asām debatēm bruņošanās jautājumā, kas veselas četras dienas tricināja Rietumvācijas parlamenta mūrus un atbalsojās protestu gājienos un strādnieku streikos dažādās pilsētās, Rietumvācijas valdībai, izdevās ar deputātu vairākumu Bonnas Apakšnamā apstiprināt valdības bruņošanās politiku, kas paredz amerikāņu raķetes Rietumvācijas armijai.

Augšminētais lēmums tomēr nav jāsaprot vārda tiešajā nozīmē. Amerikāņu raķetēm var pielāgot divi dažādu sprāgstķermeņus — parastos un atomu. Kamēr raķetes paredzēts nodot Rietumvācijas armijas rīcībā, atomsprāgstķermeņi paliks Sav. Valstu bruņoto spēku pārziņā. Lielo brēķu radija apstākļi, ka Rietumvācijas robežās turpmāk paredzēts turēt atomieročus.

Amerikāņu raķešu piegāde Rietumvācijai ir tikai viens solis Ziemeļatlantijas organizācijas bruņoto spēku virspavēlnieka ģenerāļa Norstada iecerētā Rietumeiropas aizsardzības stiprināšanas un modernizēšanas plānā. Raķetes piedāvātas arī citām Ziemeļatlantijas organizācijas valstīm, kas, kā zināms, piedāvājumu pieņēmušas.

Rēķinādamies ar spēcīgo opozīciju raķešu jautājumā, Rietumvācijas parlamenta deputātu vairākums pieņēma sekojošas rezolūcijas, dodot zināmu gandarījumu arī zaudētājiem. Un proti, ka vispārēja atbruņošanās pārraudzība atzīstama par drošākām zālēm starptautiskā saspīlējuma mazināšanai un Vācijas apvienošanas panākšanai. Bet tā kā komunistu mērķis vēl vienmēr ir tas pats vecais — pasaules revolūcija — tad miers un brīvība panākami un nosargājami, vienīgi stiprinot brīvās pasaules bruņotos spēkus. Šai sakarā pieņemtā rezolūcija mudināja Bonnas valdību sekot saviem militārajiem plāniem un stiprināt valsts bruņotos spēkus, to turpinot tik ilgi, kamēr panāk efektīvu atbruņošanos.

(L.A. 1958. g. marta)

1954. gads ir „miera glābšanas” konferenču gads

20. g. simteņa nežēlīgais materiālisms ir iznīcinājis katru ideālismu starptautiskā politikā. To sevišķi spilgti parādīja 1943./44. g. Jaltas un Teherānas konferences, kad, bez jebkādiem sirdsapziņas pārmetumiem „pasaules lielie” savās materiālo interešu sfairās sadalīja pasauli, kas viņiem nepiederēja.

Ne mazāka vēsturiskā nozīme starptautiskā politikā būs 1954. gadam, jo tas bija sevišķi bagāts ar dažādām „miera glābšanas” konferencēm, kā piem., Bermudas, Berlīnes, Žeņēvas,

Maniļas, Briseles, Londonas, Parīzes un citām. Kā svarīgāko no tām var atzīmēt Žeņēvas konferenci aprīļa - maija mēnešos. Ap 13 milj. iedzīvotāju tā nodeva Kremļa laipnā dienestā. Bez tam tā, kā pasakās teikts, „izsauca pašu velnu no elles palīgā darbu veikt”. Žeņēvas konferencē Molotovs ar Dallesa u.c. piekrišanu Berlīnes konferencē, šo velnu — sarkano Ķīnu Ču En Laja personā uzveda uz pēdējo gadu starptautiskās politikas svarīgākās skatuves — Āzijas prožektoru gaismā. Kad velnu izsaucot, tad jāprotot to atkal padzīt, tā māca pasaka. Diemžēl, ASV ārpolitikas noteicēji to nav pratuši. Tāpēc nav nekāda brīnuma, ka velns ārdās tik briesmīgi un neganti, ka pašiem izsaucējiem trūkst elpas un aizžņaudzas kaklā skaistā dziesma par tautu pašnoteikšanās brīvību un tiesībām, kā arī bravurīgās, bet tukšās skaņas par masīvo atmaksu agresoram u.t.t.

Žeņēvas konferences iespaidā radās Maniļas konference Filipīnās, kur parakstīja Dienvidaustrumāzijas aizsardzības nolīgumu. Jāievēro, ka no visām Dienvidaustrumāzijas valstīm tanī piedalās tikai divas — Filipīnas un Pakistana. Arī citu apstākļu dēļ šim nolīgumam gan vairāk piešķirama ārējās propagandas nozīme, ko apliecina arī Kremļa un Pekingas vienaldzība pret tām. Žeņēvas konferences rezultātiem būs nepārredzamas sekas visā turpmāko gadu starptautiskajā politikā.

Nākošā svarīgākā konference bija Londonas, resp. Parīzes vienošanās par suverēnitātes piešķiršanu Rietumvācijai un apbruņošanu. Šī ir vienīgā Rietumu valstu politikas pozitīvā konference un ne tikai 1954. g., bet gan visos pēdējos gados vispār. Vienīgais tumšais traips tanī ir Sāras apgabala nokārtojums. Šāds izkārtojums varbūt ir saprotams un pieņemams pašreizējo politisko aneļu laikā, bet ne normālos — dabiskos apstākļos. Dr. Adenauera paraksts ir saistošs šodien viņam un viņa valdībai, bet ne vācu tautai un tās nākošām audzēm. Sāras agabals būs vienmēr nemiera akmens Eiropas saprašanās un sadarbības ēkas pamatos nākotnē.

Svarīgākais par visām konferencēm ir tas, ka 1954. gads ir rietumu valstu, resp., ASV ārpolitikas maiņas gads. ASV no komūnisma aizturēšanas politikas pēdējos Trūmena un Eizenhauera valdīšanas gados 1954. gadā pārgāja uz atkāpšanās un piekāpšanās politiku — no miera pirkšanas par pieņemamu cenu uz miera pirkšanu par katru cenu. Kā spilgtākie piemēri tam ir: 1) Indoķīnas izkārtojums; 2) prez.

Rī piespiešana klusēt Korejas apvienošanas jautājumā; 3) savstarpējās aizsardzības līgums ar Čangkaišekū, Farmozas lieta un 4) Apv. Nāciju sekretāra Hammeršilda brauciens ar ASV lūgšanas sacerējumu pie agresora — sarkanās Ķīnas, apcietināto un notiesāto 11 ASV virsnieku u.c. lietā.

ASV izrīcība pret prez. Rī un Čangkaišekū ir pielīdzināma triekas slimībai, kuŗa paralizē visus locekļus, un kad slimnieks ir kustēties pilnīgi nespējīgs, tad piedāvā mannā putriņu, lai kauna dēļ badā nenomirtu. Tā ir dolāru izmaiņa pret nabadzībā un nespēkā nospiešanas un piemānītās tautas nacionālām jūtām.

Vērojot visus minētos un šeit neminētos 1954. g. notikumus starptautiskā politikā, galva reibst. Vai tiešām dolāru politika ir iznīcinājusi katru cilvēcisko saprātu ārpolitikas noteicēju smadzenēs? Vai tie akli kļuvuši un neredz, ka sarkanā iznīcības lavīna „koeksistences” vārdā veļas uz priekšu un draud iznīcināt visu pasauli, arī pašus tās ceļa brīvotājus.

(L.A. #18, 1955. g. 6. februārī)

Rietumi, uzmanieties!

Staļina nāve 1953. gadā 3. pasaules kuŗa sākumu atbīdīja par daudziem gadiem tālāk. Vecā stūrgalvīgā un nelokāmā ceļa gājēja vietā stājās jauns, aktīvs, ar pieredzi bagāts un labs rietumu politikas pazinējs — Georgijs Maļenkovs. Viņš ne tikai izgudroja maģisko vārdu „koeksistence”, bet šī vārda iedarbībā guva arī spīdošus panākumus aukstā kuŗa politikā, kā piem., Korejā, Indoķīnā u.c. Sevišķi nopelni Maļenkovam ir rietumu politikas iemidzināšanā. Tas bija vīrs, kas nepārsteidzās un nespēra ne soli, neaizmirsā ne vārda, ko iepriekš labi apsvēra un pārdomāja. Bet lūk! Šis rūdītais Kremļa galma intrigants atlūdzās no augstā amata un atzinās, ka viņam trūkst pieredzes vadīt tik lielu valsts aparātu. Pat lauksaimniecības programma, ko tas Staļina laikā vadījis, neesot attaisnojusies. Tamdēļ viņš vēloties redzēt šajā atbildīgajā amatā citu,

spējīgāku, bet pats apsoties pildīt katru uzdevumu, ko tam uzticēšot. Nebija arī ilgi jāgaida. Maļenkovs tika nozīmēts par elektrības un aizsardzības ministru, paliekot arī turpmāk Centrālā Prezidija priekšsēža amatā. Parasti par neveiksmēm un kļūdām kādā resorā vai ražošanas nozarē katrs pats atbild ar savu amatu vai galvu. Bet šoreiz sevi par atbildīgu atzina pats valdības galva, kuŗam nebūtu kam un kā priekšā atzīties. Arī ja kāds krīt nežēlastībā, vai, pašam nezinot, nogrēkojies pret ģenerālīniju, tad tā nedz balsi, nedz seju neviens nedabū vairs redzēt. Pāri paliek tikai minējumi un oficiālā nozākāšana par kapitālistu aģentu, spiegu, sabotieri, nodevēju. Turpretī šis gadījums ir neapšaubāmi pirmais visā komūnisma valdīšanas vēsturē, tāpēc tam ir jāpieiet ar vislielāko uzmanību. Kas aiz tā slēpjas, to pilnībā varbūt pasaule nekad nezinās. Vai tas nozīmē smagās rūpniecības - bruņošanās atbalstītāju uzvaru? Es domāju, ka tā ir tikai taktikas spēle uz ārieni: 1) šis ir pirmais un vienreizējs gadījums Kremļa vēsturē: pats galva atlūdzas publiski no varas; 2) diktatoriskās valdības vadītāji mainās tikai nāves gadījumos; 3) Kremļa režīma rāmjos pat pagasta izpildkomitejas priekšsēdētājs kļūdu dēļ tiek notiesāts un izsūtīts spaidu darbos vismaz uz 10 gadiem; 4) visi, kas kļūdījušies, kā Radeks, Zinovjevs, Kamenevs, Trockiis, Ježovs, Jagoda, Beriņa u.c. ir pazudināti, pašiem balsi nepaceļot, kaut visi tie bija augstas varas nesēji. Tikai nesen, dažas nedēļas atpakaļ, tas pats Maļenkovs izsauca uz Maskavu savus diplomātus no visām rietumu galvas pilsētām. Rietumu prese zīlēja, ka Kremli gatavoja kādi svarīgi notikumi attiecībā uz Rietumvācijas apbruņošanās novēršanu. Maļenkovs ar Kruščevu un Molotovu sagatavoja savus diplomātus. lai tie nepaliktu atvērtām mutēm rietumu pasaules priekšā.

Kremļa taktika pieļauj visu. 1939. g. nolīga savstarpējās neuzbrukšanas līgumu ar savu nāvīgāko ienaidnieku Hitleru un visus uzbrukumus un žulti vērsa pret rietumu demokrati-jām. Atbalstīja Hitleru cīņā pret saviem agrākiem sabiedrotajiem — Franciju, Čehoslovākiju u.c. 1941. g. atkal sadevās rokām ar rietumu nokliegtajiem un cīnījās pret Hitleru. 1946. gadā atkal sāk aukstā kara cīņu pret kara laika sabiedrotajiem. Kad visi līdzekļi, kā draudu notas, draudzības un izlīgšanas un saprašānās mēģinājumi attiecībā uz Rietumvācijas apbruņošanu ir cietuši neveiksmi, šī dekorāciju maiņa uz Kremļa grozāmās elastīgās skatuves ir pēdējais trumpis rietumu acu apžilbināšanai un prātu samulsināšanai. Rietumi, zīlējiet

nu, kāds būs jaunais kurss? Vai vara pieder Kruščevam kā partijas ģenerālsekretāram vai Maļenkovam kā Centrālkomitejas priekšsēdim, vai Bulgaņinam kā armijas pārstāvim? — Kremļa politikas noteicēji pa to laiku novēros, kādu reakciju uz rietumiem šī dekorāciju maiņa atstās. Tiem, kas pretojās par tūlītējām sarunām ar Maļenkovu, ir dota iespēja to darīt tagad ar armijas vīru Bulgaņinu vai partijas sekretāru Kruščevu, vai vispirms tikai ar bargo Molotovu, kuŗš jau paspēja nobērt savu lāstu un draudu politiku pret ASV. Arī tā bija domāta nevis kāda jauna kursa sākumam, bet gan glēvuļu un mīkstcauļu iebaidīšanai. Ja jūs mīlīgajam Maļenkovam neklausījāt, tad varbūt paklausīsiet bargajam Molotovam un Vācijas kareivjus atstāsiet mierā.

Sāpīgākais augonis Kremļa nākotnes plānos ir Rietumvācijas apbruņošana, tamdēļ viss tiks likts uz spēli, lai to novērstu. Ja Maļemkovs šodien savam vārdam nepiešķir, vismaz uz ārieni, sevišķu nozīmi, tad tas tikai liecina, ka viņš nav ietiepīgais Staļins, bet gan augstvērtīgs politikas spēles meistars. Esmu pārliecināts, ka viņa vara nav samazināta, bet gan izbīdītas citas lelles, kuŗas varbūt ar savu svaigumu aizraus rietumu naivos, un tādā veidā Kremlis tuvosies saviem mērķiem. Rietumi, beidziet zilējumus par iekšējo cīņu norisi Kremlī. Pie varas ir tas vai cits, nozīme ir tikai tam, ka Kremlis savā politikā paliek mūžīgi nemainīgs. Mainās tikai dekorācijas.

(L.A. #23, 1955. g. 23. februārī)

Uz ko cer Rietumu politikas vadītāji?

Pēdējā laikā rietumu ārpolitikas vadītāju deklarācijas, paskaidrojumi preses konferencēs un citās sanāksmēs ikvienu pasaules politiskās spēles skatītāju noved pie dziļām pārdomām. Deklarācijas prasās analizēt un mēģināt atrast kādu jēgu vai reālu pamatu tām.

Vēl nesen prez. Eizenhauers deklarēja, ka pūlēsies noodrošināt mieru, resp., izvairīsies no neizbēgamas sadursmes vismaz nākošos 60 gados. Tāpēc to šodien ASV politiskās

apriņdās sauc par „miera meklētāju”. Bez tam viņš deklarēja, ka ieslodzīto un okupēto miljonu masas aiz dzelzs aizkara ir tā bremze Kremļa agresijai. Tās kavē Padomju Savienību uzsākt agresīvāku politiku. Tāpēc nav nekāda brīnuma, ka prez. Eizenhauers, stiprinot nāk. 50 gadu miera izredzes, cenšas „koeksistences” vārdā vairot ieslodzīto miljonu skaitu, ļaujot dzelzs priekškarā bez apstājas virzīties uz priekšu brīvās pasaules virzienā.

Agrākie Eizenhauera solījumi par verdzināto tautu atbrīvošanu varot radīt bīstamus pārpratumus, jo mēs nezinām, kad atbrīvošana nāks un kas to nesīs, tā teica bij. ārlietu ministra vietnieks ģen. Bedels Šmits. Pēc Eizenhauera loģikas to nesīs verdzinātās tautas.

Ārlietu ministrs Dalless, aizbraucot uz Dienvidaustrumu Āzijas aizsardzības pakta valstu konferenci Bangokā, aicināja Pad. Sav. nacionālos komunistus, kā „titoistus” u.c., krievu nacionālo drošību un labklājību stādīt augstāk par komunistisko pasaules revolūciju. Šo „nacionālo komunistu” vairošanas un stiprināšanas nolūkos ASV projektē dāvināt krievu tautai, resp., Kremlim 100 miljonu bušeļu kviešu no ASV krājumiem. Tas būs ievērojams pastiprinājums Kremļa nākotnes bruņošanās plānos. Ka komunistiskais režīms nevar sabrukt un nesabruks iekšējā vājuma un iekšējo spēku pretdarbībā, tas saprotams katram mirstīgam cilvēkam, kas kaut drusciņ ir iedziļinājies vai redzējis ar vām acīm komunistiskās uzbūves meistarsistēmu. Vismazāk to var apdraudēt ieslodzīto un vergu masas. To nevar saprast tikai ASV ārpolitikas vadītāji. Tāpat Pad. Savienībā nav un nevar būt nacionālie un internacionālie komunisti. Komunisti nekad nevar būt nacionāls, bet tikai internacionāls, jo to nepieļauj ne tikai dzīves īstenība (viņa darbība), bet pat Marksa-Engelsa-Leņiņa teorijas. Tito gadījums nav uzskatāms par nacionāla komūnisma kustību. Tito ir vienkārši Kremļa atkritējs, vairāk personīgā goda dēļ, un to sedz rietumu atombumbas. Komunistiskā pārvaldes aparātā dualisms nav nemaz iespējams. Visas ražošanas nozares saņem rīkojumus no valdības, un tās iespaidā strikti izpilda partijas rīkojumus un norādījumus. Pat māksla, literatūra un zinātne tiek noteikta un vadīta no partijas centra. Nav un nebūs, Dallesa kungs, Pad. Sav. nacionālu komunistu nekad. Arī nacionālie krievi radīsies tikai tad, kad rietumu brīvā pasaule būs iznīcinājusi ar ieročiem komūnismu visos pamatos. Visi pārējie apstākļi un ceļi ir tikai tukša murgošana.

Saprāta cilvēks arī starp ASV ārpolitikas deklarāciju rindām, kā to daži mēģina izlasīt, nevar saskatīt vairāk kā tukšu salmu kulšanu un murgošānu. AS Valstīs kaut cik reāli vēl mēģina spriest un runāt militārie lietpratēji, bet tiem ir ļoti maza teikšana. Sers Vinstons Čerčils atzinis, ka vismaz nākamos 3 gados ASV un rietumi ir pārāki par Pad. Sav. atomu un ūdeņraža bumbu kaŗa gadījumā. Tāpēc tuvākos 3 gados kaŗš nevarēs notikt, un rietumiem atliekot tikai šajos 3 gados centies radīt atbruņošanās organizāciju, kuŗas priekšdarbus sākuši veikt 5 lielie un mazie Londonā. Viņš pats personīgi vēl vienmēr būtu ar mieru satīties ar Kremļa vareņiem pie laba vakariņu galda. Ak, bīstamais vecums! Rietumi uzgaidiet un koeksistencējiet vēl 3 gadus. Šie 3 gadi vēl pieder jums! Pēc tam laiku izvēlēšies un noteiks Kremlis. Prātiņ, nāc mājās! Kremlis bez kaŗa mēģinās izmantot jūsu absurdiskos pasaules politikas vērtējumus un pēdu pēc pēdas, teritoriju pēc teritorijas, pakļaus savai komūnisma „paradīzei”.

(L.A. #23, 1955. g. 16. martā)

Ārlietu ministru konferencei sanākot

11. maijā (1955. g.) sākas 4 lielo ārlietu ministru konference Ženēvā. Šī konference ir neskaidrākā no visām iepriekšējām pēdējos 15 gados. Tai bija jāsanāk pirms Kruščeva ultimātiski noteiktā termiņa — 27. maija, bet konferencei vēl nav skaidras un noteiktas darba kārtības. Kruščevs šo konferenci nekad nav gribējis, bet piekāpies ar noteikumu, ka nekavējoties pēc šīs konferences ir jāsanāk 4 lielo valdību galvu konferencei.

Kruščevs šai ārlietu konferencē galvenokārt vēlas runāt par 1) miera līguma parakstīšanu ar abām Vācijām; 2) Rietumberlīnes neitrālizēšanu — pakļaujot to Apvienoto Nāciju pārvaldei; 3) sabiedroto kaŗaspēka izvākšanu no Rietumberlīnes un Vācijas un 4) neitrālas joslas radīšanu Eiropā, iekļaujot tanī abas Vācijas un daļu no Polijas.

Rietumu sabiedrotiem nav par ko runāt, ja neskaita Vācijas apvienošanu brīvu vēlēšanu ceļā, kam Kruščevs nekad nepievienosies, ko viņš ir vairākkārt jau deklarējis. Atliek vienīgi prasīt, lai Kruščevs kaut ko nolaiž no savām neprātīgajām prasībām. Vienīgi Anglijas ministru prezidentam Mekmillenam ir savs noteikts plāns, par ko runāt ārlietu ministru konferencē. Viņa plāna karsta atbalstītāja ir Kanadas valdība. Viņa plāns maz atšķiras no Kruščeva plāna. Tādēļ nekad nav valdījusi tik liela nevienprātība Rietumu sabiedroto starpā kā šīs konferences priekšvakarā. Kanclers Ādenauers un prezidents de Golls Mekmillena priekšlikumus jau daudzās priekšsarunās ir kategoriski noraidījuši. Aiz solidaritātes pret Ādenaueru, Eizenhauers ir darījis to pašu.

Visas līdzšinējās konferences, bet sevišķi šī, no Rietumu politikas viedokļa ir ļoti nožēlojamas, jo prasības uzstāda tikai viena puse — Kremlis. Kremlis jūtas piekrāpts, apbēdināts, jo lūk, 2. pasaules karā un pēc tā esot „ļoti maz ko dabūjis”! Tas prasa vēl un vēl. Tagad tas prasa Rietumberlīni, Rietumvācijas atbrūošanu, ASV kaņaspēka izvākšanu no Vācijas un status quo garantēšanu Eiropā! Nabaga Rietumu politikas vadītājiem no Kruščeva nav ko prasīt. Tie šodien jau pilnīgi aizmirsuši, ka kādreiz bija brīvas Baltijas un Balkānu valstis, un solidi tirgojās ar ASV, Angliju u.c. Tiem aizmirsusies Atlantijas charta, aizmirsušies Kremļa solījumi Jaltā, Teheranā u.c.

Šodien Rietumi deklarē, ka ir labi sagatavoti ārlietu ministru konferencei Ženēvā. Ka tie ir vienoti, optimistiski noskaņoti, un, ka Berlīnes jautājumā nevienu soli nepiekāpsies. Bet ja tas tā būtu, tad jau nebūtu jābrauc uz Ženēvu. Tad pietiktu ar notas nosūtīšanu Kruščevam. Skaidrs ir jau tas, ka Rietumi piekāpsies un gala rezultātā kā vienmēr būs zaudētāji. Tikai tiem līdz šai dienai vēl nav izdevies izpētīt to, cik Kruščevs no savām prasībām nolaidīs. Rietumiem ir jau „slepens” plāns, par cik tie būtu ar mieru Kruščeva prasības apmierināt.

Tā nav konference. Tas ir farss! Mekmillenam vajadzīgas konferences, lai uzvarētu šogad parlamenta vēlēšanās. To labi zina un izmanto Kruščevs. Cik atceros, tad arī iepriekšējās konferences, kā 1955. g. valdību galvu konference Ženēvā, bija angļu politiķu inscenējums. Kāpēc Kruščevam vajadzīga konferences, tas ir skaidrs, jo Kremlis visās konferencēs ir pālicis uzvarētājs. Kremlis vienmēr ir bijis prasītājs, nekad atbildētājs. Vai tas nav Rietumu pasaules bojā ejas sākums?

Ja Kruščevs savās prasībās šīnī konferencē būs nepiekāpīgs, tad šī konference jau pirms sanākšanas būs Rietumu fiasko. Rietumi nevar noziedot Kremlim Rietumberlīni. Tie nevar atbruņot apbruņošanās stadijā esošo NATO locekli, Rietumvāciju. Tie nevar izvēkt ASV kaŗaspēku no Eiropas. Bet Kruščevs nevienošanās gadījumā var parakstīt separātu miera līgumu ar komūnistu Austrumvāciju un Rietumberlīnes kontroli nodot Austrumvācijas komūnistu rokās. Par to Rietumu sabiedrotie 3. pasaules kaŗu Kremlim nepieteiks. Cerēsim, ka Kruščevs šai spēlei ir labi sagatavojies. Tie sāks runāt par daudziem jautājumiem un nevienā, kā parasti, nevarēs vienoties, tādēļ dabiski, visi šie iekustinātie jautājumi automatiski tiks novirzīti uz valdību galvu konferenci vasaras beigās. Lūk, to vēlas Kruščevs. Tur stīvā Gromiko vietā viņš pats tēlos galveno lomu. Viņš pazīst savus pretspēlētājus Mekmillenu un citus.

(L.A. #37, 1955. g. maijā)

Koeksistences nākotne

Maģiskā vārda „koeksistence” krusttēvs ir Kremlis. Kā visa Kremļa politika, tā arī koeksistences bungu rībināšana ir elastīga. Tā tiek pielietota visur un vienmēr pēc vajadzības. Dažreiz paiet mēneši, pat gadi, kad šī vārda vietā uz rietumiem vēlas bargāko lamu un draudu lavīnas. Tad atkal, pēc politiskās situācijas novērtējuma atskan koeksistences vārds. Koeksistence Kremlim ir līdzeklis, ne mērķis. Tā kalpo viņa mērķu sasniegšanai. Turpretī rietumiem tas ir mērķis. Kremlis izlieto to kā makšķeri, lai uz tā kas uzķertos, lai ar to ko iegūtu. Rietumi daudz zaudē un ir ar mieru vēl vairāk ziedot, lai šo koeksistenci paturētu kā tādu. Vieni ilgojas pēc tās, otri ar to kairina. Kāda tad īsti koeksistence varētu būt nākotnē, ja tās iedarbība, izpratne un izlietošana ir tik dažāda? Koeksistences vārdā rietumi pēdējos gados ir ļoti daudz zaudējuši stratēģiskā, teritoriālā, politiskā un arī morālā plāksnē. Tomēr tie tic vēl šodien, jeb izliekas, ka tic godīgai koeksistencei ar komūnistisko pasauli nākotnē. Kādēļ tie tic? Analizējot visus apstākļus, kā saimnieciskos, politiskos un militāros, gribot vai

negribot jārāk pie slēdziena, ka rietumu ticība ir lielākā naīvitāte, kādu jeb kad vēsture ir pieredzējusi. Jā, koeksistence vājina rietumu spēkus, kā tas jau vairākkārt ir pierādījies ar Koreju, Indoķīnu un Formozu, jaunākos laikos. Arī Jaltas, Teheranas, Potsdamas u.c. konferencēs pamatos bija tā pati koeksistence. Tikai tad tā netika saukta šinī maģiskā vārdā. Ja rietumu politiku tā vājina un rietumu politikas vadītāji tomēr tai tic un uztur to, tad tāda politika šodien jāvērtē par vergu politiku. Tā der un tie tam klausu! Turpretī Kremlim šis vārds ir bijis visu laiku labākā zeme, kas nesusi bagātīgu ražu. Ja Kremlis pēdējos mēnešos koeksistences vārdu ir piekāris pie vislielākā zvana un ir ar mieru no dažām nolaupītām un piesavinātām mantām un privilēģijām atteikties, tad skaidrs, ka tā ieguvums — mērķis ir novērst Rietumvācijas armijas dzimšanu.

Kremlis neuztrauca tik daudz Sanfrancisko konference, kuŗā rietumu valstis noslēdza miera līgumu ar Japānu, ne arī NATO, kuŗa nodibinājās un pastāv vēl šodien ar vājiem spēkiem un bez militāriem — agresīviem mērķiem, ne Manilas konference, kuŗā dzima Dienvidaustrumu Āzijas valstu aizsardzības organizācija un kuŗai ir tikai balta papīra nozīme, nedz daudzas citas, bet to uztrauc Rietumvācijas armijas atdzimšana. Koeksistences uzdevums šoreiz ir to novērst.

Lai novērstu Rietumvācijas armijas dzimšanu, Kremlis lika darbā visu savu propagandas mākslu, solījumus un draudus: 1) iesniedza krasas notas Francijai, Rietumvācijai u. c. 2) uzteica draudzības līgumu ar Franciju un Angliju; 3) piedāvāja iespējamības Vācijas apvienošanā; 4) Maļenkovs paslēpās aiz tikpat korpulentā Bulgāņina un Žukova, lai rietumi neredzētu tā viltīgo seju, bet uzķertos uz tā gudro smadzeņu tresta un beidzot 5) ar mieru parakstīt Austrijas miera līgumu, cerībā uz tādiem pašiem noteikumiem parakstīt arī ar Vāciju.

Pirmā gājienā līguma ratifikācijas lietā Kremlis zaudēja. Turpretī tagad, kad Kremlis sāk atteikties no dažām sīkām nolaupītām teritorijām un privilēģijām tanīs, panākumi paredzami lielāki. Pirmkārt, septiņjūdžu zābakiem tuvojas sen ilgotā ārlietu ministru konference un pēc tās tikpat ātri arī 4 lielo valdību galvu konference. Ja prez. Eizenhauers nevēlējās runāt un spēlēties ar slīpēto Maļenkovu, Maļenkovs „Aikam” izbīdīja arenā divas lelles — maršālus Bulgāņinu un Žukovu. „Aikam” tie patīk, sevišķi Žukovs. Spēlīte iesākusies. Negribētu ticēt, ka Kremlim izdotos šinīs konferencēs kļūt par

lielmeistaru, t.i., ka tas novērš Rietumvācijas armijas dzimšanu. Tas labāk redzētu apvienotu Vāciju bez armijas, kā neapvienotu Rietumvācijas apbruņošanu. Vācu armiju tas uzskata par reālu spēku, un tāpēc tas būtu ar mieru no daudz kā atteikties un piekāpties, lai tikai to novērstu. Bez tam Kremlis cer par apvienotas Vācijas (domāts neitrālas) cenu iegūt: 1) Pekingas uzņemšanu Apv. Nācijās; 2) Indoķīnas galīgu pakļaušanu komūnismam; 3) Ķīnas piekrastes, Formozas salu nodošanu Pekingai. Formozas liktenis paliks atklāts līdz Eizenhauera otrreizējai ievēlēšanai prezidenta amatā. Pēc tam, iespējams, ka arī tā kādreiz nogrims aiz bambusa aizkara. Atbruņošanās mūžīgās sarunas ir nepieciešamā laika iegūšanai, kas tik svarīgs Kremlim un tik bīstams rietumiem.

Spēle sākusies! Koeksistences un miera vārdā pasaulē kāda neredzama ļauna roka gatavo kultūras un civilizācija bojā eju. Brīvās pasaules balsij nav atbalsta. Rietumu politikas noteicēji ir vai nu naīvi vai savā rīcībā nebrīvi. Pagaidām koeksistencei pieder nākotne.

(L.A. #38, 1955. g. 18. maijā)

Vai jaunas ēras sākums pasaules politikā?

Lasot presē un klausoties rietumu sabiedroto ārpolitikas vadītāju pēdējo nedēļu ziņojumus, rodas iespaids, ka tie saskata jaunas ēras sākumu pasaules politikā. Ja britu premjēra Idena paustos ieskatus varētu neņemt pārāk nopietni, jo tiem ir parlamenta propagandas iespaids, tad turpretī ASV prez. Eizenhauera un ārlietu ministra Dallesa optimisms ir apbrīnojams. Tam pamatā ir: 1) Rietumvācijas uzņemšana NATO; 2) Austrijas miera līgums; 3) Čuenlaja deklarācija Bandungas konferencē par tiešām sarunām ar ASV Formozas jautājumā un 4) Kremļa piekrišana 4 lielo konferencē.

No visiem minētiem, pozitīvi ir vērtējams tikai pirmais — Rietumvācijas uzņemšana Atlantijas valstu organizācijā (NATO), resp. Rietumvācijas apbruņošanas ideja. Šis ir arī vienīgais rietumu sabiedroto pozitīvais darbs, savu spēku stiprināšanas nolūkos, pēdējos 10 gados.

Austrijas miera līgums ir Kremļa „žēlastības dāvana rietumu vājiniekiem par 300 miljonu dolāru kā kara laika reparācija, ko samaksāja ASV. Austrijas okupācija (10 gadi) bija beztiesisks Kremļa patvarīgas rupjas varas rezultāts. Austrijas miera līgums ir Kremļa „ēsmā” rietumu akvārija zivtiņām. Vai uz šo viltīgo āķi uzķersies zivtiņas un cik dziļi uz to uzkodīsies, to rādīs nākotne.

Čuenlaja piekrišana sarunām ar ASV par pamiera radīšanu Formozas ūdeņos ir pilnīgi saprotama. Kāpēc lai Čuenlajs nerunātu ar ASV, ja viņam jau iepriekš kā samaksa par sarunām apsolītas piekrastes salas Kvemoja un Matsū. Tā tad jaunu teritoriju iegūšana, pat neprasot no tā atteikšanos no Formozas.

Kremļa piekrišana 4 lielo konferencei ir bijis un būs Maskavas sapnis. Kremlis to tikai vēlas, jo tas vienmēr šādas sarunas ir atstājis ar pilnu koferi rietumu dāvanām. Uz to cer Kremlis arī šoreiz. Rietumi brauks uz šo konferenci pirkt mieru, jo tie vēlas tikai mieru, mieru, mieru. Maskava kaŗu, kaut pati no tā ļoti baidās, bet tā nevēlās mieru. Vārds „miers” viņai ir propagandas bungas. Tā vēlas nemieru, jo tās mērķi prasa, lai visa pasaule atrastos trauksmes stāvoklī līdz nogurumam. Tā inscenē nemierus visos iespējamajos veidos un visās vietās pretinieka nometnē. Nemieru inscenēšana Kremlim labi atmaksājas, jo rietumi par pamieriem labi samaksā. Kremļa mērķim par pasaules pakļaušanu komūnismam ir nemainīgs lielums. Mainās tikai taktika un līdzekļu izvēle šo mērķu sasniegšanai. Arī Austrijas miera līgums ir nevis labas gribas pierādījums, bet tikai taktikas līdzeklis, resp., Rietumvācijas apbruņošanas novēršanai.

Jauna ēra nākotnē varētu rasties, ja Kremlis būtu ar mieru atiet savās 1939. gada robežās, atstājot plašas teritorijas un attīstītu ar rietumiem labas tirdzniecības sakarus ar to kapitāla ieguldījumiem. Šo mērķu sasniegšanai neder konferences un iztirgošanas politika tanīs. Tam nolūkam ir pavisam citi ceļi. Ne sarunu piedāvājumi, bet sarunu pieņemšana no Kremļa ar noteikumiem. Austrijas miera līgums ir Rietumvācijas apbruņošanas plāna rezultāts. Āzijas jautājumu atrisinājums slēpjas, nevis piekrastes salu piedāvājumā, bet gan Japānas apbruņošanas jautājuma novēršanā. Kremlis atzīst, respektē un runā tikai ar stipru varu. Ja ASV uzmostos un Āzijas kontinentā radītu respektējamu spēku ar Japānu centrā, iesaistot

tanī visus rietumiem simpatizējošus faktorus, kā Dienvidkoreju, Formozu u.c., Āzijas vājo vietu izkārtojums rastu pavisam citu — rietumiem labvēlīgu atrisinājumu.

Nākošās konferencēs Kremlim ir izredzes atkal iegūt jaunas koncesijas no rietumiem. Bet kādus ieguvumus cer iegūt rietumu sabiedrotie? — Nekādus! Ja neskaita tradicionālo Kremļa labas gribas pārbaudi tiešās sarunās un tiešā saskarē, ko rietumi laiku pa laikam izkārto. Šīs Kremļa labās gribas pārbaudes, Idenam deva 60 balsu vairākumu parlamentā un prez. Eizenhaueram atvieglos 1956. g. palikšanu Baltajā namā uz nākošiem 4 gadiem. Bet nekādā gadījumā šīs sarunas nemazinās Kremļa patiesos mērķus un arī neatvērs vārtus ASV un Anglijas starptautiskai tirdzniecībai Ķīnā un Austrumeiropā. Neviena cits atrisinājums nevar garantēt ilgstoša saimnieciskā uzplaukuma nodrošināšanu nākotnē, kas ir ASV un Anglijas pamatmērķi viņu pasaules nākotnes politikā. Visi pārējie atrisinājumi var būt tikai pagaidu atrisinājumi. Tā kā Kremlis nedomā nevienu pēdu no saviem ieguvumiem nodot saimniecisko un politisko interešu sfairā, bet gan cer vēl iegūt ko klāt no rietumiem, tad jaunās ēras sākuma saskatīšana pasaules politikā būtu liels politisks neprāts. Šāds optimisms, bez šaubām, novedīs tikai pie rūgtas vilšanās.

(L.A. #43, 1955. g. 4. jūnijā)

Kādi apstākļi iespaido ASV ārpolitiku?

Ja pēc Otrā pasaules kara ASV ir uzņēmušās vadītāju lomu pasaules politikā, tad pilnīgi saprotams, ka visu acis šodien raugās uz tām. Visā pasaulē kā sabiedroto, tā pretinieku nometnēs ar sasprindzinātu interesi seko ASV ārpolitikas barometram, sevišķi tāpēc, ka tas ir tik ļoti svārstīgs un nenoteikts. Pēdējos piecos gados tas ir vairākkārt cēlies un krities.

No komūnisma ekspansijas aizturēšanas politikas prez. Trūmena laikā, pārsviedās uz komūnisma atspiešanas politiku Eizenhauera uzvaras dienās 1952./53. gadā. Par nožēlošanu,

tās bija ļoti īsas dienas. Pēdējā laikā prez. Eizenhauera — Dallesa politika ir noslīdējusi uz piekāpšanās un atkāpšanās politiku, iepretī imperiālistiskajam komūnismam. Ja ASV ārpolitika ir tik svārstīga, tad ikvienam pasaules politikas vērotājam rodas daudzi grūti saprotami jautājumi un proti: 1) kāpēc ASV ārpolitika ir tik svārstīga un nenoteikta? 2) kas iespaido ASV ārpolitiku? Atbildot uz pirmo jautājumu, jāņem vērā tas, ka AS Valstīs līdz pat Otram pasaules kaņam modē bija izolacionisma politika. Ņemot vērā civilizācijas un tehnikas straujo attīstību Amerikas kontinentā un sevišķi to, ka ar bij. prez. Ruzvelta politiskiem nolīgumiem Jaltas un Teheranas konferencēs Otrā pasaules kaņa laikā, ASV ir pilnīgi nemanot uzņēmušās saistības un atbildību visas pasaules mērogā. Ikvienam ir skaidrs, ka par šādu politisko notikumu attīstību šodien un to sekām nākotnē būs atbildīgas ASV. Tās ir atbildīgas par visas Austrumeiropas, Āzijas, Ķīnas un Indoķīnas nodošanu Kremļa kalpībā. Tās ir atbildīgas par atsevišķu valstu sadalīšanu zonās, vadoties pēc politisko, militāro un saimniecisko interešu politikas. Ja Otrā pasaules kaņa laikā un pēdējos desmit gados ASV ārpolitika pasaules politikas vadītājas lomā ir izrādījusies tik nenoteikta un nespējīga, tad manuprāt, galvenais iemesls tam ir politiskās izpratnes trūkums plašākā mērogā un personības trūkums ārpolitikas vadībā.

Otrs faktors, kas iespaido ASV ārpolitiku ir: ASV masas audzina un vada prese, radio un televīzija. Tām pieder lielākā vara. Tās balstās uz sensācijām, tukšām reklāmām un propagandu. Tā jau laikus izvirza, popularizē un reklamē personas, ko paredzējusi izbīdīt politiskā arēnā. Amerikas kontinenta prese ražo precī, ko var viegli pārdot un labi nopelnīt. Tā sūta savus korespondentus kā specus aiz dzelzs aizkara un kad pēc mēnešiem, gadiem patīkamiem ceļojumiem pa plašo Staļina „dzimteni” tie agriežas, tos nosauc par speciālistiem un lietpratējiem komūnisma jautājumos. Tie pilda savus laikrakstus un žurnālus ar aprakstiem, veselām lapaspusēm, kas ārkārtīgi iespaido ASV ārpolitikas vadītājus un to padomdevējus. Tie iespaido un attiecīgi noskaņo arī masas. Neviens nemēģina saprast, ka tie pavada savus ceļojumus un sacerē savus aprakstus, vadoties un pieskaņojoties savu maizes tēvu — darba devēju iepriekš noteiktiem vēlējumiem un saimnieciski-politiskiem mērķiem. Tie nav objektīvi, bet gan atkarīgi no tā, kā uzdevumā tie veikti. Ņemot vērā to, ka šos preses magnātus un sindikātu vadītājus interesē nevis ASV

nākotne un visas pasaules nākotnes politikas pozitīvs izkārtojums, bet gan bieži vien pretējais — chaoss, kas rada sensācijas un pilda ar dolāriem viņu kabatas, tad pilnīgi saprotami ar kādu kritēriju šo speciālistu un lietpratēju ziņojumiem un komentāriem būtu jāpieiet. Dievam žēl, ASV dolāram pieder gala vārds. Dolāra politika nosaka ārpolitikas kursu.

Kad zinām, kam ASV pieder prese, radio un televīzija, tad pats par sevi saprotams un kļūst skaidrs arī tas, kas iespaido masas, kas izceļ un padara populāru vienu vai otru personu tautā un iespaido ārpolitiku. Tā ir kapitāla peļņa un kapitāla īpašnieku smadzenes.

(L.A. #52, 1955. g. 6. jūlijā)

Ženēvas konferencei sanākot Kremlis grib novērst Vācijas apbruņošanu

18. jūlijā (1955. g.) četri lielie satiksies Ženēvā. Šī konference atšķirsies no iepriekšējās ar to, ka tanī nav iepriekš noteikta darba kārtība, bet gan noteikts tās ilgums 4—6 dienas. Maskava pūlējusies panākt, lai konferencei netiktu iepriekš noteikta darba kārtība, kas šoreiz arī ievērots.

Vašingtonā valda optimisms, sevišķi tāpēc, ka pārrunājamajos jautājumos trīs Rietumu lielo starpā esot panākta tik liela vienprātība kā vēl nekad agrāk.

Jautājumi, kas šodien interesē pasauli ir: cik labi Rietumu sabiedrotie ir sagatavojušies konferencei un kādas tiem izredzes tanī gūt panākumus. Rietumi esot tik vienoti kā vēl nekad. Bet par ko vienoti? Vai tie prasīs Kremlim pildīt Teheranā un Jaltā dotos solījumus par brīvām vēlēšanām okupētās un tagad arī satelītu zemēs? Vai saskaņā ar Potsdamas vienošanos tie prasīs izvākt sarkano armiju no Bulgārijas un Rumānijas, sakarā ar Austrijas miera līguma parakstīšanu? Vai uzstādīs prasības Kremlim atvilkties 1939. g. robežās? Vai tie cīnīsies par vergu atbrīvošanu no Pad. Sav. spaidu darbu nometnēm? Nē! Tie neko no Kremļa neprasīs, atskaitot Vācijas apvienošanu. Tie brauc uz Ženēvu iedzīvināt koeksistenci praksē.

To pierāda jau tas vien, ka prez. Eizenhauers un Dalless visus ierosinājumus un minējumus par kaut kādu prasību uzstādīšanu Bulgāņinam ir noraidījuši, apzīmējot tos par tādiem, kas varētu izprovocēt Kremļa dusmas. Sakarā ar preses un dažu ASV valstsvīru minējumiem par satelītu jautājumu pacelšanu Ženēvas konferencē, Bulgāņins atklātībai paskaidroja, ka satelītu jautājums ir „nokārtots” uz visiem laikiem un par to Ženēvā nekāda runa nebūs. Vai prez. Eizenhauera izteicieni preses konferencē, ka satelītu dēļ karu neuzsāks nav simtprocentīgs atbalsts Bulgāņina paskaidrojumiem? Vai tas satelītu tautās neiznīcina pretestības gribu un ticību Rietumu pasaulei?

Cik var spriest pēc rakstiem presē un lasīt starp rindām, tad Rietumu trīs lielie ir tiešām „labi sagatavojušies” šai konferencē. Tie lūgs no Bulgāņina piekrišanu: 1) Vācijas apvienošanai, piedāvājot no savas puses Kremlim garantijas, ka tādā gadījumā Austrumvācijas apgabalā tiks ieturēta stingra neitralitāte, t.i. apvienotai Vācijai kā kroplim tiks kustēties uz priekšu tikai uz vienas kājas, un 2) lūgs „koeksistences” iedzīvināšanu praksē, lai varētu attīstīties starptautiskā tirdzniecība ar zemēm aiz dzelzs un bambusa aizkariem.

Kā Kremlis sagatavojies Ženēvas konferencē, par to ziņu nav. Turpretim Rietumi kalkulē un komentē visus iespējamus Kremļa priekšlikumus un izklāsta savu nostāju dažādu varbūtību gadījumos. Tāpēc Kremlim atliek tikai Rietumu izklāstījumus pārbaudīt un attiecīgi izstrādāt savus uzbrukuma plānus. Izdevīga ir cīņa ar vāju pretinieku, īpaši, ja tas jau iepriekš naīvi uzrāda un atzīst savas vājības. Kremlis šo konferenci vēlējas jau sen, bet Rietumi bija tie, kas sasauca. Kremļa gala mērķis ir skaidrs — novērst Rietumvācijas apbruņošanu. Neitrālas Vācijas apvienošanu pēc Austrijas parauga Ādenauers kā pirmais kategoriski noraidīja. Tāpēc Ženēvas konferencē Kremlis ir izvēlējies citu, labāku „ēsmu”, proti — Atbruņošanas jautājumu, kā pasaules saspīlējuma izbeigšanas sākumu. Šis ir arī prez. Eizenhauera sapnis jau ilgāku laiku. Lai tikai atceramies ierosinājumus par atomklēts radīšanu u.c. Bez tam šis jautājums ir tik plašs un sarežģīts, ka pie darba galda Kremlis cer nosēdināt daudz un dažādas komisijas, apakškomisijas un speciālistus uz daudziem gadiem. Cerības un ticība Kremļa labai gribai var Rietumvācijas apbruņošanu, ja ne novērst pavisam, tad vismaz novilcināt par vairākiem gadiem. Būs pilnīgi saprotami, ja Kremlis nāks ar priekšlikumu samazināt armijas un bruņošanas abās pusēs, tad Rietumvāci-

jas apbruņošana, ja Rietumi tam pievienosies, pati par sevi atkritīs. Laiks un gadi, lūk, ir tās lietas, kas vajadzīgas Kremlim. Tam vajadzīgs ir laiks, lai bruņošanās plāksnē, sevišķi atomieroču ražošanā, panāktu līdzsvaru un pārsvaru. Laiks vajadzīgs komunistiskās Ķīnas bruņošanās rūpniecības izveidošanai.

Tāpat Kremļa mērķis Ženēvas konferencē ir novērst Rietumvācijas apbruņošanu, kas, ja atbruņošanās jautājumu sāks risināt, var arī īstenoties. Rietumu cerības panākt Vācijas apvienošanu, kaut ar paralizētu Austrumvācijas apgabalu, nepiepildīsies. Kremlis piekritīs Vācijas apvienošanai tikai tad, ja tā paliks neitrāla. Bet tāda apvienota Vācija būtu ASV ārpolitiskās pašnāvība.

Ja Rietumi raksta, runā un tic Pad. Sav. saimnieciskajam vājumam un varas vīru nesaskaņām Kremlī, tad taču rietumniekiem vajadzētu šīs pretinieka vājības izmantot un soli pa solim spiest to atkāpties un piekāpties. Diemžēl — šodien tomēr notiek pretējais. Nevis Kremlis atkāpjas, bet tas, kairinot Rietumus ar tirdzniecības līgumiem un iespējām nākotnē, spiež tos atkāpties un piekāpties. — Vai tā nav ironija? Vai tas nav politiska saprāta trūkums? Kā tas bijis agrāk, tā būs arī šoreiz: pēc Ženēvas konferences Rietumu politikas vadītāji atmodīsies ar lielām galvas sāpēm.

(L.A. #55, 1955. g. 16. jūlija)

Ženevas konferences sekas

Ārlietu ministru Ženevas konference beidzās kā visas citas konferences. Tikai Indoķīnas un Korejas problēmas, kuŗu dēļ šī konference tika sasaukta, netika atrisinātas. Beigu uvertīra, ko diriģēja Molotovs un kuŗā kā galvenais solists pirmo vijoli spēlēja Čuenlajs ar trompetistiem Idenu un Mendes-Fransu, pasaulei sagādāja milzīgu pārsteigumu. Šī Molotova vadītā beigu uvertīra bija īsts meistardarbs. Tā aizrāva sajūsmā ne tikai komunistisko pasauli, bet arī daudzus Āzijas neitrālos klausītājus, Eiropas un visas pasaules „miera” mīlētāju sirdis. Pat izlutinātiem amerikāņiem aizrāvās elpa, un tie palika solos

sastinguši sēdot. Ilgi nevarēja izšķirties, vai piedalīties pēdējos Ženevas aplausos, vai nē. Tie gan noklausījās aplausos, bet paši atrāsdamies šīs varenās mūzikas transā, vēl šodien nespēj izrunāt neviena skaidra, noteikta vārda. Ne par notikušo uzvedumu Ženevā, ne Čuenlaja, Mendes-Fransa jauno spēli Briselē, ne Čuenlaja panākumiem Āzijas kontinentā. Šeit komentāri lieki. Jau piekrišana vien Molotova priekšlikumam Berlīnē, sasaukt Ženevas konferenci ar Ķīnas piedalīšanos, bija vislielākā kļūda ASV pēckaŗa politikā.

Korejas jautājums palika kā bijis, un Indoķīnas problēma atrisināta tik slikti, ka sliktāki nekad un ne pie kādiem apstākļiem arī bez konferences nebija iespējams. Kā jau pirms konferences sasaukšanas rakstīju, ka ar to Kremļa akcijas ir cēlušās šodien 100%-gi un proti: 1) Čuenlajs ar savu personīgo veiklību ir izcēlis sarkanās Ķīnas varenību un spēku, ar ko sāk rēķināties ne tikai ticīgie viņam bet arī vienaldzīgie. To liecina tas, ka Dienvidaustrumāzijas organizējamā aizsardzības sistēmā ir tik milzīgs pašu Dienvidaustrumāzijas valstu dalībnieku skaits. Tanī piedalās tikai patiesi ticīgie; 2) konferencē uzvarēja Idena-Čerčila tirdzniecības politika. Dzīvē to saucam par piekāpības jeb izlīguma politiku. Šīs uzvaras sajūsmā tie ieradās arī Vašingtonā un ne bez panākumiem. Ne par velti šodien prez. Eizenhauers iebaidīts no nākošā kaŗa uzvaras „pār drupām” un iedrošināts „koeksistences” panākumos, norāj ikvienu saprātīgu balsi, neskatoties uz to, vai tā nāk no cīņu lauka ģenerāļiem, vai cīnītājiem, politiķiem ar pieredzi un skaidru komūnisma sistēmas izpratni; 3) Ženevas konferencē dzima Francijas „mesija” Mendes-Frans (min. prez.), kas aizrauj un rada apbrīnu ne tikai Francijā, bet visā pasaulē, sevišķi Eiropā. Noziedojis Francijas godu, acis nepamirkšķinot un nemainot sejas vaibstus, tas iztirgoja Molotovam un Čuenlajam taisni to, par ko Francija bija vairāk kā 7 gadus cīnījusies, ziedojot nevainīgu cilvēku dzīvības un nesot materiālos upurus no sava nabadzīgā pūra.

Ar savu pamiera līgumu tas ir izsitis ASV ārpolitikai pamatus zem kājām. Nevien militāros Indoķīnā, bet sašķobījis arī politiskos visā Āzijas kontinentā. Šīs Francijas „melnsprogainās” izcelsmes brīnumbērns nopircis, par āpkaunojošo pamiera nolīgumu Ženevā, sev dažu valdīšanas dienu pagarinājumu Francijas parlamentā, ar steigu meties jaunā politiskā afērā. Izjaucis Eiropas ārlietu ministru konferenci Briselē, viņš

nekautrējies nākt ar tādiem grozījumiem Eiropas armijas līgumā, ka tie ir pazemojums ikvienam goda prāta politiķim. Ko par tiem lai saka tāda izcilus personība, kāds ir Vācijas kanclers Konrāds Ādenauers? Vīrs un cīnītājs par savas tautas nacionālo godu, saimniecisko labklājību un drošību. Vīrs, kas vislabāk izprot pasaules politisko situāciju šodien, aicinot karā nokausēto tautu atkal pie ieročiem. Ne svešu teritoriju iekarošanai, bet sabiedroto pielaisto politisko kļūdu labošanai un pasaules miera aizsargāšanai. Aicina cīņā par ideāliem, principiem, brīvību un demokrātiju.

Nedomāju, ka ASV nebūtu līdzekļu un iespējamību šādu Mendesas-Fransa izlēcienu savaldīšanai. ASV ir iespēja šodien: a) Atbildēt Mendesam-Fransam ar jaunu Eiropas armijas līgumu, pat bez Francijas līdzdalības; b) iekļaut Rietumvāciju Atlantijas valstu pakta organizācijā un c) piešķirot Bonnai suverenitāti, noslēgt ar to militāru savienību un apbruņot to pēc patikas bez Francijas līdzrunāšanas. Agri vai vēlāk Rietumu sabiedroto militārā spēka mugurkauls Eiropā būs Rietumvācija. Citādi tas nevarēs būt. To redzēsīm nākotnē. Cita ceļa ASV nav un nevarēs būt. Ja runātu par citiem ceļiem, tad tie būtu tikai politiskie maldu ceļi, resp., laika iegūšanas ceļi Kremļa politikai.

(L.A. #58, 1955. g. 27. jūlijā)

„Smaidu” konferences sekas nākotnē

Ženēvas konference atšķīras no citām ar to, ka ar smaidiem, laipnībām un komplimentiem tā sākās un arī beidzās.

Mazā cilvēka acīm raugoties, rodas nesaprašana: par ko viņi smaida? Kas tad īsti ir panākts? — Ne vienā jautājumā taču netika panākta vienošanās, ja neskaita vienošanos par pārrunājamo jautājumu kārtību.

Pārdomājot un analizējot visus notikumus Ženēvā, jāsecina, ka šiem smaidiem var būt nepārredzami bēdīgas sekas un tie draud nākotnē pildīt izmocītās cilvēces asarām un asinīm lielas straumes. Ja Kremļa varenie smaidīja, tad tie arī zināja, par

ko tie smaida un kam tiem bija jāsmaida. Turpretī Rietumu likteņu veidotāji smaidīja tikai aiz tīrā naiŕvuma.

Pieskaŕoties tuvāk trīs pārrunājamiem jautājumiem (Vācijas apvienošana, Eiropas drošības sistēmas un atbruņošanas), tie visi liekas tik humāni, ka nekādas briesmas naiŕvo acīs nerada.

Vācijas apvienošana ar „brīvām vēlēšanām” varētu notikt tikai pēc Polijas 1945. g. parauga, kad poļu Ļubļinas valdība ieradās Varšavā sarkanās armijas tanku un durkļu pavadībā un uz Jaltas nolīguma pamata pieaicināja „sadarboties” Mikolaičiku no poļu eksilvaldības Londonā. Vācijā tādas vēlēšanas varētu izkārtot Grotevols, Pīks un Ulbrichts, tautas milicijas tanku un lidmašīnu atbalstā, pieaicinot no Bonnas pāris „Mikolaičikus”. Patiesi Vāciju apvienos tikai ieroču vara, un tanī liela loma būs piešķirta Vācijas armijai. Bez šaubām, vācu tauta savās sirdīs jūt un saprot Vācijas apvienošanu kā visas vācu teritorijas apvienošanu. Tā nekad nesamierināsies ar tagadējām Neisas-Oderas robežām un nesauks Koenigsbergu par Kaļiņingradu.

Eiropas drošības sistēmas jautājums ir problēma, kas sevī slēpj vislielākās briesmas nākotnē. Šī plāna autors ir Kremlis, un tas radās jau Maļenkova laikā ārlietu ministru konferencē Berlīnē. Tad Rietumi to uzskatīja par nediskutējamu, bet šodien par to jau runā. Kremļa plāns ir vienkāršs un skaidrs: Izraidīt spēcīgāko pretinieku no Eiropas, likvidēt tā bāzes Eiropā un pašam NATO vietā radīt jaunu Eiropas drošības sistēmu. Tā būtu līdzīga tagadējo satelītu valstu aizsardzības organizācijai, tikai plašākā apmērā. Vilks būtu panācis gana un suņa padzišānu un pats uzņemtos aitu sarga lomu. Cerēsim, ka Rietumu politikas vadītāji nebūs tik smagi sodīti saprāta ziņā.

Runājot par drošībām un garantijām, ar vēl bīstamāku plānu Ženēvā nāca Īdens. Kādas tad drošības garantijas Īdens piedāvāja Kremlim Ženēvā? — Par Vācijas apvienošanu Īdens piedāvāja drošas garantijas Pad. Sav. robežām. Katrs bērns saprot, ka Kremļa varas robežas beidzas ar dzelzs aizkaru. Šādu drošības garantiju piedāvājums no Īdena mutes neapšaubāmi nozīmē Baltijas valstu un visu Balkānu valstu nokoroborēšanu uz Kremļa vārda uz visiem laikiem. Tādēļ pilnīgi saprotams, ar kādu interesi Kremļa varenie uzņēma šo Īdena plānu.

Atbruņošanas jautājumā pasauli esot pārsteidzis Eizenhauers, piedāvādams Bulgāņinam apmainīties noslēpumiem un militāriem plāniem savā starpā. Tā bija vienīgā lieta visas konferences laikā, kad Kremļa varenie patiesi pasmaidīja. Ja Kremlim ASV noslēpumi, militārie plāni un to militārais spēks nebūtu labāki zināms kā pašam Eizenhaueram, tad Trešais pasaules kaŗš būtu jau sen izkaŗots. Eizenhauers domā, ka pēc Trešā pasaules kaŗa nebūs ne uzvarēto, ne uzvarētāju, bet Kremlis šodien zina, ka pie pašreizējiem spēku samēriem un apstākļiem uzvarētāji būtu Rietumi.

Ženēvas konference beidzās ar lieliem panākumiem Kremļa pusē un nepārredzamiem zaudējumiem brīvās pasaules nākotnē. Kremlis brauca uz Ženēvu nevis ar nolūku vienoties par kaut ko, vai izlīgt, bet brauca pārbaudīt savas viltīgās politikas taktikas funkcionēšanu. Tam nolūkam tas bija gatavojies līdz pilnībai, nežēlojot smaidus, laipnību un neaizmirstot pat tādu ēsmu kā ordeņoto maršalu Žukovu paņemt līdz. Ja prez. Eizenhauers ar Idenu nebūtu piedāvājuši nekādas koncesijas, arī tad Kremļa varenie ar patiesu prieku varēja atgriezties mājās kā uzvarētāji. Tie panāca tieši to, ko vēlējās. Tie pārliecināja Rietumus par Kremļa „miermīlību”, par „miera labo gribu”. Kremlis ieguva laiku. Laiks tam visnepieciešamāks. Pārējais nāks pats par sevi. Kremlis iegūs pārtiku, lai varētu kāpināt un izpildīt savus bruņošanās plānus.

Pekinga atbrīvoja 11 amerikāņus, lai iegūtu ticību „labai miera gribai” un lai iegūtu Formozas šauruma mazās salas, kā arī mīkstu sēdekli Apv. Nācijās. Aizmirsti ir miljoni komunistu cietumos un verdzības noietnēs ieslodzīto. Aizmirstas apspiestās tautas, aizmirsti principi un deklarācijas.

Kremlis kļūs gadu pēc gada spēcīgāks. Trešais pasaules kaŗš ir un būs neizbēgams. To izraisīs tā pati vara, kas šodien radījusi baiļu teoriju, ka pēc 3. Pasaules kaŗa „nebūšot ne uzvarētāju, ne uzvarēto”.

Cik smags būs kristīgās pasaules upuŗu trauks, par to lai lemj Dievs. Bet vēstures un morāles priekšā atbildīgi būs tagadējie politikas noteicēji. Šodien vēl ir laiks samazināt cilvēces upuŗus nākotnē, ejot citus saprāta un goda politikas ceļus, soli pa solim bīdot vājāko pretinieku atpakaļ. Rīt un pēc gadiem varbūt būs jau par vēlu.

(L.A. #64, 1955.'g. 17. augustā)

Kremla stratēģijas uzvaras gājiens

Otrā pasaules kara beigās, kad Staļins bija saņēmis lauvas tiesu no pasaules sadalījuma Jaltas un Teheranas konferencēs, Kremlis, vadoties no sava mūžīgi negrozāmā gala mērķa — pasaules revolūcijas, izstrādāja jaunu politisko un militāro stratēģiju.

Otrā pasaules kara laikā un pēc tā Kremlis pārlicinājās, ka virziņāns tālāk Eiropā rietumu virzienā ir pilnīgi neiespējama. Eiropa ar savu augsto kultūru un civilizāciju ir bīstams augonis Kremla vārgajā miesā. Tā ar savu augsto dzīves standartu un patiesas brīvības izpratni, saskaņoties ar Kremla pavalstniekiem, smagi iedragāja Kremla pavalstnieku ticību komūnisma radītai paradīzei zemes virsū. Dabīgi pie šādiem apstākļiem Kremlis mainīja savu agrāko gadu stratēģiju tādā veidā, ka Eiropā sludināma mierīgas sadzīvošanas un saprašānās — koeksistence, bet galvenais izplešanās — iekaņošānas spiediēns jāvirza Āzijas, Āfrikas un pēc tam Dienvidamerikas virzienā. Pēdējie 10 gadi ir nemaldīgi pierādījuši pasaulei, ka Kremlis sēj savu sēklu tikai auglīgā zemē. Tāda pirmā kārtā bija Āzija, kur ar dažiem sīkiem izkārtojumiem nākotnē, Kremlis savus stratēģiskos plānus būs piepildījis gandrīz līdz pilnībai.

Ar Ķīnas, Korejas un Indoķīnas izkārtojumiem un Indijas drošo draudzību Kremla nākotnes plāniem Kremlis Āzijas kontinentā ir sasniedzis iepriekš neiedomājamo. Pēc Āzijas kārtā ir pienākusi Āfrikai. Kremlis pieliek lielas pūles lai šo brīvības un patstāvības alkstošo kontinentu pārvērstu par savu košuma dāru. Ar nožēlu jānoskatas un jākonstatē, ka pateicoties akļajai Anglijas un Francijas koloniālāi politikāi un ASV žīdu politikāi Israēlā, Kremla pūles sāk vainagoties arābu un citās Āfrikas nacionālās tautās. Kremla mērķu interesēs ir radīt nesaskaņas un izraisīt atklātas cīņas, neatkarīgi no tā, vai tās notiek par nacionālām, ultranacionālām, reliģiskām, sociālām, vai politiskām problēmām. Kremla piektā kolonna un diversanti ir klāt pie tām pirms cīņu uzliesmojuma, cīņu laikā un pēc tam.

Ir neapšaubāma patiesība tiem politiķiem, žurnālistiem, garīdzniekiem, tirgotājiem, zinātniekiem u.c., kas apceļo „plašo dzimteni” un gūst pārliecību, resp. apgalvo, ka Kremlis cīnās par kara novēršanu. Tā ir patiesība, jo kaŗš nozīmētu Kremļa varas un visas pasaules komūnisma galu. Kremlis cīnās par mieru, bet tikai par citādu mieru. Ne par pasaules mieru, bet gan par Kremļa komūnisma mieru t.i. , lai brīvā pasaule dotu Kremlim mieru. Tam miers nepieciešams, lai sagatavotu un novietotu attiecīgās pasaules daļās, valstīs un tautās savu piekto kolonnu un diversantus. Tam nepieciešams miers bruņošanās kāpināšanai un apgādei ar ieročiem visus un visur, kas veicina komūnisma izplešanos pasaulē. Komūnisma stratēģiskos plānos iekalkulēts bez trešā pasaules kaŗa iekarot pasauli. Kāpēc lai tas izprovocētu atklātu kaŗu un pats ietu bojā, ja par viņa mērķu un ideju īstenošanu cīnās visā pasaulē un visās malās. Viņa uzvaras gājienu balsta visi, kas meklē saprašanos un tirgošanās iespējas ar komūnistisko pasauli. Komūnisma uzvaru veicina viss, kas neiziet uz atklātu tā sakaušanu.

Pēdējie desmit gadi ir pierādījuši, ka nav varas un līdzekļu, kas varētu Kremļa stratēģijas gājienu apturēt. Tādēļ nešaubīgi Rietumu pasaules politiķu rīcībā paliek tikai viens ceļš — Kremļa politikas stratēģijas uzvaras gājiena pārtraukšanai, bet tas būs atklāts kaŗš. Kaŗš cilvēces glābšanai, brīvības atgūšanai un komūnisma iznīcināšanai visos pamatos, kā tas notika ar Hitlera radīto nacionālsociālismu. Tam jānāk. Cita ceļa nav un nebūs citas izvēles. Ja tā turpinātos kā līdz šim laikam, tad gadu pēc gada arī šis ceļš kļūtu daudz grūtāks un prasītu vairāk upuru kā šodien.

(L.A. #84, 1955. g. 24. oktobrī)

Pasaules politika un mēs

Brīvās tautas pasaulē, ticēdamas ASV prezidenta Vudro Vilsona 14 punktu deklarācijai, bija ieslēgušās savā nacionālā utopijā un ticēja, ka tās sargās viņu nevainojamā neitrālitate. Tanī pašā laikā brīvās pasaules politika nav vadījusies no skaisti

izteiktiem principiem un deklarācijām. To spilgti pierādīja Otrā pasaules kara posms un pēckara gadi. Ko prezidents Vilsons deklarēja par cilvēku un valstu brīvību — pašām izlemt valsts sistemu un noteikt nākotni, to cits prez. F.D. Rūzevelts Jaltā un Teheranā pilnīgi iznīcināja, uzticoties Staļinam. Rietumu pasaule, resp. ASV, vēl šodien Rūzvelta un Staļina parakstītos līgumus pilda, neskatoties uz to, ka Staļins, divus gadus pēc līguma parakstīšanas, tos visus patvarīgi lauza un apspieda Austrumeiropas valstis pēc Maskavas plāna un grafikas. Vēl bēdīgāki rezultāti ir skaistajai „Atlantijas Čartai”, ko parakstīja visas lielās valstis un kuŗa tiesiski skaitās Apv. Nāciju pamatakmens. Tā nekad nav pildīta un nekad nav piemērota praktiskā dzīvē. Tāpēc nav brīnums, ka tās ir pārvērtušās par politisko un propagandas tirgus arēnu. Visā savā pastāvēšanas laikā tās nav atrisinājušas pilnībā nevienu pasaules problēmu. Visus incidentus ar ASV dolāru palīdzību atlikušas resp. pabīdījušas no šodienas uz rītdienu. Mēs vēl ilgus gadus pēc Otrā pasaules kara ticējām skaistajām brīvības deklarācijām. Vēl atrodoties DP nometnēs, locījām mīkstās muguras un pasniedzām tautiskas veltes dažādiem sabiedroto ielikteņiem UNRAS un IRO amatos. Nezinājām, ka DP programmu vada komūnists Henrijs Kollins (Henry H. Collin jr.) un ka UNRAS direktora labā roka ir komūnists Dāvids Veintraubs (David Weintraub). Nerunājot nemaz par dzimtenes krastu atstāšanas brīdi, arī Eiropas krastu atstājot, mēs ticējām brīvās pasaules politiķiem, ka viņi novērsīs šo lielo netaisnību pasaulē un neatstās mūs un mūsu tautu dzimtenē nelaimē, verdzībā un apspiestībā.

Pagāja gadi, un pasauli aplidoja Staļina teze par divi dažādu pasaules ieskatu — sistēmu sadarbību, ko nosauca par „koeksistenci”. Rietumu pasaule uzķērās uz šo Staļina izmesto makšķeri. Paturēt miermīlīgu sadarbīšanos, rietumvalstīm bija svarīgi Eiropā u.c. noguldīto kapitālu pasargāšanai un tālāku tirgu iegūšanai. Koeksistence bija ļoti izdevīga Maskavai. Tā izmantoja katru izdevību savai tālākai ekspansijai visos kontinentos. Brīvo valstu status quo politika netieši kalpo komūnistu plāniem par latviešu un citu tautu iznīcināšanu ar dažādiem līdzekļiem. Tamdēļ mēs gaidām komūnistu varas sabrukšanu.

Visas brīvās pasaules politika pēc kara ir formāli akcentēta uz miera nodrošināšanu pasaulē. Tikai formāli. Patiesībā tā ir cīņa par labākām tirdzniecības iespējām pasaules tirgū. Šo

laiku cīņai par pasaules mieru ļoti efektīgi ir izmantojusi Maskava. Tā ir centusies nostiprināt savu režīmu (polītiski un militāri), paplašinot savas impērijas robežas (Āzijā un citur) un ar militāro potenciālu mēģina graut rietumu idejisko pretestību. Tātad tieši vai netieši rietumu pasaule ir veicinājusi apspiesto tautu norietu. Rietumu pasaule dzīvo šodienu. Tā nedomā par rītdienu. Rietumi nevēlas redzēt un saprast, ka īsts miers ar komunistiem ir ne tikai politiska neiespējamība, bet pilnīgā pretrunā, jo komunisti ir tikai tik ilgi komunisti, kamēr tie ir revolūcionāri. Tā ir doktrināra nepieciešamība.

(L.A. #94, 1955. g. 30. novembrī)

Vidējie austrumi pasaules politikas krustugunīs

Dardaneļiem, ko kontrolē Turcija, tiek piešķirta svarīga nozīme militārā un saimnieciskā plāksnē, kādēļ ir pilnīgi saprotama Pad. Sav. tieksme pēc līdzdalības kontrolē par tiem. Vidējie austrumi, resp. Ēģipte, pēc angļu kaņaspēka izvākšanas pārvalda un kontrolē Suecas kanalu.

Suecas kanālim vienmēr ir bijusi sevišķi svarīga saimnieciska un tirdzniecības transporta nozīme, jo tas ir bijis un paliks īsākais ceļš uz Indiju, Kluso okeanu, uz tālajiem Austrumiem, uz Austrāliju u.c. Šodien tam ir tikpat liela nozīme arī militārā plāksnē. Tāpat visas pasaules acis ir vērstas uz Vidējo austrumu eļļas lauku bagātībām. Tamdēļ pilnīgi saprotama tā apslēptā un atklātā Kremļa cīņa par sava iespaida nostiprināšanu Vidējo austrumu arābu pasaulē. Lielas grūtības rietumu sabiedrotiem ir sagādājuši arābu tautas nacionālie un reliģiskie ekstrēmisti. Sevišķi nepatīkams stāvoklis bija ar Persiju Mosadega valdīšanas laikā.

Bet nekad nav bijis stāvoklis tik kritisks, kā tas ir šodien. Kremļa sapnis, kaut ar vienas kājas papēdi atsperties Vidējos austrumos, ir piepildījies. Šodien Kremļa ieroči plūst uz Ēģipti. Ieročiem seko Kremļa speciālisti Ēģiptes armijas apmācīšanai moderno ieroču lietošanā. Reizē ar „speciālistiem” arābu pasaulē iefiltrējas arī Kremļa augsti skolotie aģenti un spiegi. Tie paslēpjas vissvarīgākās iestādēs, uzņēmumos un kā kāpuri

grauž arābu tautu veselo nacionālo garu un sēj indi viņu sirdīs pret rietumu pasauli. Raudiet tie rietumu vīri un politiķi, kas nesaredzējāt patiesās Kremļa briesmas. Tie, kuŗu nākotnes sapnis ir „koeksistence” vai jaunais pasauli apkaunojošais prez. Eizenhauera radītais „Ženēvas gars”.

Kremļa iespaids nostiprināšanai arābu pasaulē sagatavoja un nolīdzināja rietumu aklā politika un proti: 1) Arābu un Āzijas tautās ir ilggadējs naids un antipatijas pret Eiropas rietumu valstu aplamo koloniālo politiku. Cik reižu ASV ārpolitika pēdējos gados ir nokļuvusi neērtā stāvoklī pasaules politiskajās arēnās, kad viņas sabiedroto Anglijas un Francijas intereses ir sadūrušās ar to koloniālo valstu pamatotām prasībām pēc politiskās un saimnieciskās neatkarības. Līdz ar Palestīnas žīdu valsts organizēšanu un nodošanu Israēlai, ir radīts mākslīgs augonis arābu tautu veselajā miesā. Arābi nekad ar to nesamierināsies un līdz ar to nekad Vidējos austrumos nevaldīs īsts miers. Tā pat varas kārie žīdi, kuŗi ar kapitāla varu valda pasauli, nesēdēs viņiem ierādītās robežās, bet vienmēr mēģinās spiesties ārā no tām uz visām pusēm, kur tik būs izredzes saimnieciskās, militārās un politiskās varas paplašināšanai. To pierāda arī tagadējie incidenti ar Ēģipti un citām arābu valstīm. Ļaunākais ir tas, ka ASV ar milzīgiem līdzekļiem visus šos gadus ir mākslīgi atbalstījušas Izraēlu. Bez tam uz Izraēlu ir visu laiku plūduši arī Amerikas un citu valstu žīdu privāti aizdevumi un pabalsti.

Šī ASV saimnieciskā politika nevarēja un nevar radīt nekādu sajūsmu, ne ilūzijas arābu pasaulē. Ne tikai saimnieciski, bet arī militāri Izraēla ir izveidota par bīstamu faktoru arābu tautu pasaulē. Kādam nolūkam bija vajadzīga Izraēlai speciālas armijas radīšana un apbruņošana līdz zobiem, ja aiz viņas tāpat stāvēja ASV un citu lielvalstu garantijas. Arābu tautām tas nav noslēpums. Izraēla nav ASV nekāds ģeografiskais, ne stratēģiskais sargpostenis pret Pad. Savienību vai sarkano Ķīnu. Patiesos sargpostenus kā Eiropas Balkānu valstis jau Jalta uzdāvēja Kremlim. Dienvidkoreju, Formozu u.c. ASV ir centušās atbruņot, vismaz nokaut to cīņas garu un pašus apkļusināt. Šī lielā ASV ārpolitikas kļūda ir radījusi dziļu vilšanos un sarūgtinājumu visā brīvā pasaulē. Tā vien liekas, ka tuvojas brīdis, kad ASV nespēs šo arābu tautu veselajā miesā, mākslīgi radīto augoni izārstēt ar dolāru palīdzību, kā tās parasti to pieradušas līdzīgos gadījumos darīt. Vēl mazāk

dolāri spēs iztīrīt Vidējos austrumus un Āfriku no Kremļa iefiltrētiem, naidīgiem un iznīcinošiem spēkiem šinī kontinentā.

„Koeksistences” un „Ženēvas gars” Kremļa rokās ir tik izdevīgi līdzekļi, ka jāšaubās, vai arī nacionāli noskaņotā arābu pasaule spēs pret tiem pietiekoši sekmīgi cīnīties, par Āfrikas tautām nemaz nerunājot. Visas pasaules acis šodien ir vērstas uz tumšāko notikumu attīstību Vidējos austrumos. Vai rietumu politikas noteicēji spēs pārcirst cilpu, ko paši sev aplikuši ap kaklu, to rādīs nākotne. Bez tam vai Izraēlas bailes no arābu tautu apbruņošanas ar Kremļa ieročiem grozīs pasaules politikā iespaidīgo žīdu kapitālistu nostāju pret Kremli un reizē ar to mēģinās visu rietumu pasauli noskaņot pret Kremļa politiku, tas šodien ir vēl lielais nezināmais, jo tie ir ieinteresēti tirdzniecisku darījumu peļņā.

(L.A. #150, 1955. g. 21. decembrī)

Svarīgākie pasaules politikas notikumi 1955. gadā

1955. gads sākās ar neiedomājamu Kremļa politikas aktivitāti, ko izsauca, bez šaubām, vienošanās, resp. Pārīzes nolīgums, ar kuŗu (Briseles pakta rāmjos) Rietumvāciju iekļāva NATO un atdeva tai suverenitāti. Kā zināms, šis līgums piešķir Rietumvācijai tiesības izveidot un apbruņot 12 divīzijas. Šīs 12 divīzijas bija un ir Kremļa nemiera un uztraukuma cēlonis. Vācu armijas dzimšana bija drauds un veicināja varas vīru pārmaiņas Kremlī, jo 8. februārī Maļenkovs paziņoja savu „nespējību” un viņa vietā tika izbīdīti dekorētie maršali, lai veicinātu un paātrinātu 4 lielo konferenci, kuŗa notika jūlijā. Kremļa mēģinājums ar 4 lielo konferenci, pirms Francijas senāts nebija ratificējis Rietumvācijas atbruņošanās nolīgumu, cieta neveiksmi. Francijas senāts marta mēneša beigās ratificēja Pārīzes nolīgumu par Rietumvācijas apbruņošanu.

Kas ar Franciju neizdevās, to Kremlis mēģināja ar Rietumvāciju, piedāvājot Vācijas apvienošanu ar noteikumu, ka tā paliek neitrāla, t.i. atteicas no armijas izveidošanas un izstājas no NATO. Ādenauers šādu laipnību noraidīja. Rietumvācijas iekārdināšanas nolūkos Kremlis vienojās Maskavā ar

Austrijas min. prez. Rābi par Austrijas neitralitāti un 15. maijā, Vīnē parakstīja Austrijas miera līgumu. Lai kaut daļēji mazinātu draudošo nozīmi un labvēlīgāki iespaidotu Rietumiem 20. aprīlī nolikto Āzijas un Āfrikas valstu konferenci Indonēzijas galvas pilsētā Bandungā, Anglija marta mēneša beigās parakstīja aizsardzības līgumu ar Turciju, Pakistānu un Iraku, kuŗām šī gada beigās pievienojās arī Irāna. Bandungas konferencē piedalījās 29 Āzijas un Āfrikas valstis, bet tā pilnībā neattaisnoja uz viņu liktās Kremļa cerības, jo tanī bija dzirdamas ļoti spēcīgas un pamatotas balsis pret Kremļa imperiālisma izplešanos pasaulē. 5./6. aprīlī seru Vinstonu Čerčilu nomainīja viņa ārlietu ministrs Antonijs Īdens. Vecā, savu laiku pārdzīvojušā vīra vietā stājās jaunāks, veiklāks dažādu izlīgumu politikas projektu autors. Pasaules politikā tas nekādas pārmaiņas nevarēja radīt, jo kā Čerčils, tā Īdens ir labi tikai angļu interešu sargātāji.

26. jūlijā sanāca Kremļa ilgu sapņu lolotā 4 lielo konference Ženēvā, kuŗu Kremlis izvērtā par cirkus izrādi, naīvo Rietumu politiku sajūsmināšanai. Šinī „smaidu konferencē” dzima „Ženēvas gars”, kuŗa sekas nākotnē vēl nav pārredzamas. Konferencē panāca vienprātīgu lēmumu par nākošās ārlietu ministru konferences sanākšanu oktobrī. Oktobra konferencē ārlietu ministri nepaspēja pat vienoties par nākošās konferences sanākšanu, jo Kremlis bija jau paspējis pabērt karstas ogles zem Rietumu politiķu papēžiem Vidējos austrumos. Augusta beigās bija sākušās sadursmes Gazas apkārtnē Izraēlas un Ēģiptes starpā, un pirms ārlietu ministru konferences Ženēvā, septembra mēneša beigās Ēģipte noslēdza vienošanās līgumu ar Pad. Savienību par ieroču piegādi Ēģiptei caur Čehoslovākiju. Šis notikums Vācijas apvienošanas jautājumā Ženēvā nobīdīja otrā vietā, jo rietumu ārlietu ministriem bija steidzīgāks un pašlaik, viņu acīs, sāpīgāks jautājums izkārtojams Vidējos austrumos. „Ženēvas gara” uzvarā Kruščevs ar Bulgaņinu divu mēnešu ceļojumā pa Āziju veica neiedomājamu propagandu savu mērķu īstenošanas nolūkos Āzijas kontinentā. Gānīja Rietumus un rīdīja Āzijas tautas pret tiem. Pricējieties, Rietumu lielie! Tie ir jūsu Ženēvas gara augļi. Kā pēdējais notikums atzīmējama farsa izrāde Apv. Nāc. arēnā, kur uzņēma 16 jaunas dalībnieces. Japānu Kremlis salīdzināja ar mazo viņam pakļauto Ārējo Mongoliju un Japānu atstāja ārpusē.

Analizējot svarīgākos 1955. g. politiskos notikumus, jākonstatē, ka šis gads kā melnākais Rietumu ārpolitikas traips ieies nākotnes vēsturē. Sekas, ko radīja 4 lielo smaidu konferencē dzemdētais „Ženēvas gars” nav pārredzamas nākotnē. Rietumu politikas vadītāji vēl ne tikai nosēdās pie viena galda ar 20. gadu simteņa cilvēces lielāko noziedznieku, smaidīja tam, teica komplimentus, noliedza savu pagātņi, savus solījumus apspiestajiem miljoniem cietēju aiz dzelzs aizkara. Aicināja ciemos Kremļa varmākas un atvēra plaši durvis varmāku skolotiem spiegiem un čekistiem zem dažādu nozaru un profesiju maskām, izglūnēt un izpētīt iespējas, kā labāk iefiltrēt aģentus un spiegos, kas izspiegotu nākotnei visu, kas tiem liktos nepieciešams, tanī pašā laikā veicot milzīgu propagandas darbu kā aiz dzelzs aizkara, tā ārpus tā esošās tautās, sevišķi Āzijā un Āfrikā. Ko vēl varētu vēlēties Kremļa politiķi? Tie 1955. gadā ir panākuši neiedomājamo. Pat Rietumu ticību viņu meliem un liekulībām.

Ko sola 1956. gads pasaules politikā?

Ir grūti paredzēt nākotnes notikumus pasaules politikā, jo tie nedibinās uz iepriekšējiem precedentiem. Tie nenoris pēc kaut kādas likumību sakarības, tradicionālas kārtības. Tie vairāk kā jeb kas cits ir nejaušību, iepriekš neparedzētu, bet pēkšņi izraisītu faktu rezultāts. Visi stratēģiskie plāni tiek uzstādīti lielā slepenībā. Tā ir viltīgākā spēle diplomātu kabinetos. Tomēr, tradicionālas Ziemsvētku un gadmijas runas un vēstījumi iezīmē dažus pieturas punktus, no kuriem var spriest par svarīgāko politisko notikumu norisi un virzienu šinī gadā.

1) Kremlis turpinās un vēl vairāk kāpinās savu koeksistences un „Ženēvas gara” aizsagā panākumiem bagāto, iepriekšējā gada politiku Āzijā un Āfrikā. Tēlos nesavtīgu cīnītāju par šo tautu atbrīvošanu no Rietumu kapitālistisko valstu koloniālisma. Gānīs un lamās šo tautu acīs, šādi mēģinot neitrālos izdzēst pēdējās šaubas par komūnisma „patieso” miera gribu un draudzību šīm tautām. Rietumiem simpatisējošos centīsies sēt šaubu sēklu un pārvērst tos, ja ne par Kremļa

politikas atklātiem atbalstītājiem, tad vismaz par jauniem neitrālistiem. Solīs savu politisko un saimniecisko atbalstu, lai mazinātu šinīs tautās pateicības jūtas par ASV līdzšinējo palīdzību un atbalstu. Spriežot pēc līdzšinējās Rietumu politikas vadītāju nespējas atmaskot Kremļa melus un liekulības, panākumi Kremlim šinī virzienā būs nenoliedzami.

Iepretī Amerikas un Eiropas kontinentiem, Kremlis, savu mērķu sekmēšanai, koeksistenci un „Ženēvas garu” ar panākumiem turpinās arī šinī gadā. Tas cīnīsies gan tieši, gan caur Kremlim labvēlīgiem „neitrālistiem” kā Nēru, Tito, Nu, Naseru u.c., radot jaunas „lielo” valdības galvu konferences u.t.t. Šīs konferences Kremlim dos milzīgus panākumus propagandas laukā un prestiža pieaugumam pasaulē. Kremlim viņa paša mērķi ir skaidri un skaidra brīvu līdzekļu izvēle šo mērķu sasniegšanai.

2) Rietumu politikas vadītāji šinī gadā tāpat kā iepriekšējā cīnīsies par mieru. Mieru par katru cenu. Anglija un Francija nopūlēsies par savām sāpēm Vidējos austrumos un Ziemeļāfrikā. Tā politika, lai „vilks paēdis bet kaza dzīva”, Vidējos austrumos ir sabrukusi. ASV Izraēlas vilku sabaroja tik spēcīgu, ka arābu kaza sāka uztraukties par savu dzīvību. Kā tas ir bijis visos gadījumos, arī šoreiz kazas aizstāvja lomā Vidējos austrumos ieradīsies Kremļa viltīgā lapsa. Vai izdosies atjaunot veco līdzsvara stāvokli Izraēlai par labu, to rādīs nākotne. Bez tam ASV šinī gadā būs pārāk daudz aizņemtas ar savām iekšējām lietām. Tām jāsastāda un kongresā jāpieņem vēlēšanu gada budžets. Budžetā būtu nepieciešama līdzekļu palielināšana pabalstiem ārzemēm — ārvalstīm, lai pārtrumpotu Kruščeva un Bulgaņina solījumus Āzijas tautām. No otras puses termiņš pienācis prez. Eizenhauera solījumiem par budžeta sabalansēšanu un nodokļu samazināšanu. Kā arī nebūtu, ASV līdz prezidenta vēlēšanām būs aizņemtas savā iekšējā vēlēšanu propagandas darbā, bet ražu ievāks pa to laiku Kremlis. Gribu būt pārdrošs un apgalvot, ka prez. Eizenhauers kandidēs vēlreiz un tiks ievēlēts bez konkurences. Uz šādu spriedumu mani ved sekojoši apstākļi: 1) Ja Eizenhauers nebūtu domājis kandidēt, tad jau sen republikāņi būtu meklējuši vienu vai otru kandidātu prezidenta amatam un to attiecīgi reklamējuši un propagandējuši, kā tas bija iepriekšējos gados, kad uzvarēja Rūzvelts un Trumens; 2) Eizenhauera nodomu kandidēt apstiprina viņa divi runas jeb vēstījumi: a) pēc ārlietu ministru konferences neveiksmes Ženēvā, Eizenhauers

apliecināja pasaulei, domāts ASV vēlētājiem, ka pūlēsies arī turpmāk cīnīties par mieru un nebeidz ticēt, ka Kremļis vēl ieies uz kompromisiem; b) Ziemas svētku vēstījums apspiestām tautām, ka ASV mērķis par apspiesto tautu atbrīvošanu, gan ar miera līdzekļiem, paliek negrozīts. Šis tukšais un nereālais vēstījums bija domāts ne tik daudz apspiestām tautām kā tādām, bet gan pirmkārt, lai mazliet iedzeltu Kruščevam ar Bulgaņinu par viņu „viesu” spēlēm Āzijā un lai nodrošinātu sev balsis tanīs aprindās, kuŗas prasa stingrāku politiku iepretī Kremlim un sevišķi apspiesto tautu Amerikas pavalstniekiem — vēlētājiem. Tamdēļ mums šādi prez. Eizenhauera nereālie un nepastāvīgie vēstījumi jāuzņem ar kritisku pieeju. Neradīt veltus un lētus cerību uzplūdus, jo tie pēc tam rada sāpīgu vilšanos tanīs sirdīs, kas patiesi ticēja. Labāk šodien zināt, nekā rītā uzzināt, ka tie bija teikti tikai vēlētāju labvēlības noskaņošanas nolūkos. Ka ar miera līdzekļiem nevarēs nekad atbrīvot apspiestās tautas, ir tik pat skaidrs, kā ar gaŗo pātagu neaizsniegt mēnesi.

Ar miera līdzekļiem neapvienos pat Vāciju, ne Koreju u.c. Vai ar miera līdzekļiem sagrāva Hitlera režīmu Vācijā, Musolini fašismu Italijā? Taču nē. Lai tos sagrautu, bija kādai pasaules varai jāizraisa ilgš un nežēlīgs pasaules karš. Tāpat tas notiks ar pasaules internacionālo komūnismu. Kad pienāks laiks, pasaules karš sāksies neatkarīgi no tā, vai prez. Eizenhauers, vai kāds cits to vēlas, vai nē. Kad Kremļa vara skars un apdraudēs pasaules varas noteicēju vitālās intereses, tad trešais pasaules karš iznīcinās komūnismu. Šis karš būs smaga atmaksa visai pasaulei, arī ASV, kuŗa palaida gaŗām visas iespējamības, kad tā varēja radīt godīgu un taisnīgu izkārtojumu pasaulē. Tā neizmantoja attiecīgā laikā dotos labvēlīgos apstākļus, bet baroja un atbalstīja lielāko ļaunumu pasaules vēsturē.

(L.A. #154, 1956. g. 14. janvārī)

Drošsirdības trūkums

Ieskats, ka Kremlis trešo pasaules kaŗu nevēlas, ir pareizs, jo kaŗš nozīmētu Kremļa varas un internacionālā komūnisma galu. Kremļa nodoms ar aukstā kaŗa politikas metodēm pakļaut sev pasauli reālizējas spīdoši.

ASV ārlietu ministrs Dalless 16. janvārī devis žurnālām Life interviju, ka ASV pēdējos 3 gados 3 reizes nonākušas pie kaŗa robežas, bet kaŗš novērsts pateicoties ASV drošsirdīgajiem brīdinājumiem atbildēt pretiniekam ar visu jaudu, neizslēdzot taktisko atomieroču lietošanu. Šie trīs gadījumi bijuši: Dienvidkorejas prez. Rī gūstekņu atbrīvošana 1953. gadā; Indoķīnas tālākās krīzes novēršana 1954. gadā un Formozas salas okupēšanas novēršana 1955. g. Šī intervija būtu jāsaprot tādejādi, ka ASV drošsirdīgā nostāja nevis novērsusi atklātu kaŗu starp ASV un komūnistisko pasauli, bet gan rietumus paglābusi no jauniem teritoriāliem un cilvēku zaudējumiem. Taisnība gan, ka 1953. g. komūnisti draudēja pārtraukt pamiera sarunas Korejā un atjaunot kaŗu, jo prez. Rī uz savu roku atbrīvoja kaŗa gūstekņus ķīniešus un ziemeļkorejiešus, kuŗi nevēlējās atgriezties pie komūnistiem. Arī prez. Eizenhauera un Dallesa vienošanās par varbūtēju Mandžūrijas bombardēšanu komūnistus atturēja no jauna uzbrukuma Dienvidkorejai. Taisnība arī tas, ka ASV piedraudējums iejaukties Indoķīnas kaŗā pēdējā brīdī paglāba Dienvidvietnamu, Laosu un Kombodžu no pāriešanas komūnistu rokās. Tāpat taisnība, ka ASV Kongresa rezolūcija par tiesību piešķiršanu prez. Eizenhaueram sūtīt ASV kaŗaspēku Formozas aizstāvēšanai novērsa Pekingas uzbrukumu Formozai. Ko tas nozīmē? — Tas vēl vairāk tikai apstiprina patiesību, ka Kremlis atklātu kaŗu ar ASV nav vēlējis un nevēlas. Kremļa politika visos pēckaŗa gados gājusi tikai tik tālu, lai neizsauktu atklātu sadursmi ar Savienotām Valstīm. Tam pierādījumi bija: Berlīnes blokāde; notikumi Persijā; Dienvidslāvijas saudzēšana kritiskajos gados; Korejas pamiers; Indoķīnas pamiers; Formozas jautājums u.c.

Ja Rietumu politikas vadītāji no tā būtu mācījušies, tad daudz ko būtu ieguvuši aukstā kara politikas ietvaros, proti: ja Vašingtona būtu devusi piekrišanu ģen. Mc Artūram bombardēt militārās bāzes Mandžūrijā, tad bez kaņošanas visa Koreja būtu apvienota un komūnisti šodien atrastos aiz Jalas upes. Vispār Ķīna nebūtu sūtījusi savus „brīvprātīgos” ziemeļkorejiešu glābšanai; ja ASV aizsardzības štābā nebūtu pieņemts lēmums par neiejaukšanos Indoķīnas karā, tad nebūtu asiņainā Dien-Bien-Phu ielenkuma un šodien būtu nedalīta un neapdraudēta Vietnama Indoķīnā; ja Tačenu salu grupu Vašingtona nebūtu atzinusi par mazsvarīgu, Pekinga tās nekad nebūtu okupējusi un šodien vēl tajās valdītu Čangkaišeks; ja Vašingtona uz Anglijas spiediena nebūtu politikas melnajā tirgū laidusi Kvēmojas un Matsu salas, tad šodien tās nenasniegtu neviens Pekingas šāviens. Beidzot, ja Rietumi būtu rīkojušies drošsirdīgi aukstā kara laukā un mazliet vairāk riskējuši, tad šodien nebūtu Vidējo Austrumu galvassāpju u. t. t., jo Kremlis sadzird un saprot tikai drošu ieroču valodu. Bet, diemžēl, Rietumu politikas noteicēji, domāju, kaut arī zinādami, ka pretinieks izvairas no atklātas cīņas, viņu nav bīdījuši atpakaļ, bet gan paši atkāpušies, zaudējot vienu pozīciju pēc otras.

Paliek iespaids, ka rietumniekus visu laiku vada kāda neredzama ļauna roka. Te visu laiku runā tikai par pašu bailēm no pretinieka, par pretinieku spēku un pašu nespēku. Tiem šodien ir bailes ne tikai no pašu saražotām atom un ūdeņražbumbām, bet, šķiet, viņi baidās pat no varbūtējās pretinieka pieveikšanas.

(L.A. #7, 1956. g. 25. janvārī)

Vai Suecas kanāla strīdus var izraisīt 3. pasaules karu?

Izraēlas un arābu strīdus problēma nebija vēl ne tuvu atrisinājumam, kad Kremlis pasniedza pārkošanai Rietumu politikas vadītājiem jaunu un vēl cietāku riekstu — Suecas kanāla problēmu. Ēģiptes prez. Nasers nacionālizēja Suecas

kanāla kontroles sabiedrību, kuŗā lielākā daļa akciju piederēja Anglijai un daļa Francijai. Tā tad arī transita ienākumu no kuģiem par kanāla lietošanu saņēma Anglija un Francija. Šī nacionālizācija ir izsaukusi milzīgu satraukumu un sašutumu Lielbritānijā un Francijā. Nasera rīcību apzīmē par pirātismu u.t.t.

No Ēģiptes viedokļa raugoties, nacionālizācija ir pilnīgi tiesisks akts, jo tā nacionālizēja kanāla sabiedrību, kuŗa kontrolēja Ēģiptes teritorijai piederošo kuģošanas ceļu. Tas ir akts, ar kuŗu Ēģipte pasvītro savu gadu simteņiem gaidīto saimniecisko un politisko neatkarību. Tas ir akts pret koloniālismu. Tāpēc šodien par to jūsmo visa arābu pasaule un sola savu palīdzību varbūtēja incidenta gadījumā. Mēs — trimdas latviešu sabiedrība, zinot un pazīstot mazliet tuvāk Ēģiptes vēsturi, varam tikai priecāties par to, jo arī Ēģiptes tautas vēsturē daudzi posmi atgādina mūsējo.

Anglija uztraucās ne tik daudz par materiālo zaudējumu, kas radīsies impērijas kasē, bet gan par to faktu, ka atkal atlūzt un nobrūk viens cementa blukis no impērijas brūkošā mūŗa. Šī Nasera uzvara var pamudināt ne tikai pašu Naseru, bet arī citas arābu tautas uz līdzīgiem soļiem, un kādu dienu varētu pārtrūkt Vidējo austrumu naftas tecēšana uz Angliju. Anglijas politikas vadītāji pēdējos gadu desmitos nav bijuši un vēl mazāk šodien ir tālredzīgi un reālisti. Tie šodien saldi snauž savas impērijas konservatīvos autiņos un nevar atmesties un saprast, ka visām tautām ir tiesības uz politisko un saimniecisko neatkarību. Visām tautām ir tiesības strādāt un ražot sev, bet ne angļu impērijai mūŗīgi, kā to iedomājas britu lauvas savās konservatīvās smadzenēs. Tik daudz būtu sakāms par Suecas kanāla strīdu no taisnības un tautas nacionālā viedokļa. Suecas kanāla sab. nebūtu ne bīstama Anglijai, ne nepatīkama pārējai Rietumu pasaulei, ja Nasers to būtu izdarījis kā savas valsts stiprais vīrs, vadoties tikai no savas tautas interesēm. Diemžēl, jākonstatē, ka Nasers šodien nav tas stiprais un neatkarīgais vīrs. Nasers atstādina bijušo Persijas prez. Mosadegu un savā uzvaras skurbumā ieslīd galejībās, t.i. no vilka bēgot iedzen savu un visu arābu tautu lāča ķetnās. Naseru šodien gribas salīdzināt ar Guno operas Faustu, ko vada ļaunais Mefistofelis. Šis Mefistofelis šodien ir Kremlis. Tas rīda un kairina, drošina un sola savu atbalstu un palīdzību saimnieciskā un militārā plāksnē. Ar to sers Idens vēl šodien labprāt grib runāt un līgt uz citu tautu rēķina. Vai tas nav absurds? Nasers nenojauž,

ka tiek ievilkts ļoti bīstamās dēkās un avantūrās. Kremlis citu jau arī neko nevēlas, kā tikai to, lai Nasers kopā ar citām arābu valstīm Vidējos austrumos cīnītos pret Rietumiem. Kremlis ar smaidīgu seju uz koeksistences pamata spēlētu samierinātāja lomu un piegādātu arābiem visu, kas tiem cīņā pret Rietumiem būtu nepieciešams. Izejot no šiem apstākļiem Anglija un Francija militāru akciju pret Ēģipti nevar uzsākt, un domāju arī neuzsāks, bet visa šī problēma ieslīdēs konferenču un kompromisu meklēšanas katlā. Militārai akcijai pret Ēģipti nav pamata, jo tā iznīcinātu daudzu arābu dzīvības un Rietumi iegūtu sev mūžīgus ienaidniekus. Kremlis pa to laiku ar mefistofelisku smaidu iegūtu pilnīgu noteikšanu Vidējos austrumos un kā pirmo pakārtu straujo Naseru.

Suecas kanāla strīdus 3. pasaules kaŗu izraisīt nevar, jo 3. pasaules kaŗā pretiniekam jābūt Pad. Savienībai, bet tā tādās avantūrās neielaidīsies, kuŗas varētu izraisīt kaŗu ar Rietumiem. Ja nav pretinieka, tad nevar notikt arī cīņa. Trešais pasaules kaŗš būs tikai tad, kad Rietumi pieteiks to komūnismam un visa ļaunuma smadzeņu centram — Kremlim. Manuprāt, Rietumi varētu iesēdināt Pekingā kaut vai pašu Čanghaišķu, Kremlis tā dēļ ar Rietumiem kaŗā neielaidīsies. Kremlim savstarpējie drošības un palīdzības līgumi neko nenozīmē. Tas tos slēdz un paraksta, lai nodrošinātu pret Rietumiem Kremļa politikas sedlos iesēdinātos un arī tāpēc, ka Rietumu naīvie politikas noteicēji šiem Kremļa līgumiem piešķir lielu vērību un svaru. Kremlis pieņems tikai uzspiestu cīņu. Šodien tam nav jācīnās. Tā vārdā cīnas Āzijā ķīnieši un indoķīnieši. To atbalsta indieši ar Nēru priekšgalā. Par to Āfrikā draud cīnīties ēģiptieši un citi arabi. Vai Kremlim pie šādiem apstākļiem ir nepieciešams trešais pasaules kaŗš, kuŗš to iznīcinātu bez atlikuma? Trešais pasaules kaŗš būs gan nepieciešams drīz rietumiem. Tiem drīz būs mērs pilns, un ūdens smelsies mutē. Pagaidām vēl valda koeksistence ar sātanu.

Imperijas lāpīšanas mēģinājums Vašingtonā

Mēs atceramies daudzus Anglijas premjēru un ārlietu ministru braucienus uz Vašingtonu pie ASV prezidentiem. Šis Antonija Idena un viņa ārlietu ministra apciemojums Vašingtonā stipri atšķīrās no iepriekšējiem. Pasaule paradusi, ka angļu imperijas premjēri brauca uz ASV, lai Vašingtonu brīdīnātu un atrunātu no asāku līdzekļu lietošanas pret pasaules komūnismu. Tā tas bija Korejas kara laikā, kad Etlis ieradās pie Trūmena, lai atturētu no Mandžūrijas bombardēšanas, kā sekas bija ģen. McArtura krišana. Čerčils ar Idenu brauca pie Eizenhauera un iespaidoja to piespiest Čangkaišeku neizprovocēt sadursmes Formozas ūdeņos, kāpēc bez kara evakuēja Tačenu salu grupu un miera ceļā Pekingai piedāvāja Kvemojas un Matsu salas.

Šis sēra Idena apciemojuma nolūks bija taisni pretējais un proti: pierunāt Vašingtonu uz stingrāku nostāju. Kas tad īsti noticis? Vai Anglija ir mainījusi savu ārpolitiku iepretī Kremlim? Vai no izlīgumu politikas tā pārvērtusies par cīnītāju? — Nē! Nekas tamlīdzīgs nav noticis. Vienīgi šoreiz ir skartas tieši Anglijas intereses. Tāpēc izcēlies tracis sētas mājā. Idens lūdz Vašingtonas stingrāku nostāju iepretī Saudi Arābijai, Ēģiptei, Sīrijai u.c.

Nepiegiežot vērību kopējam komunikē, kas ir vispārēja deklarācija un kas nesatur nekā jauna, salīdzinot ar iepriekšējām kopējām un atsevišķām deklarācijām un Ziemas svētku vēstījumiem, tāpat nepieskaroties preses minējumiem un atreferējumiem, kuŗi ir ļoti šabloniski un vispārēji un ne tuvu nepasaka patieso sarunu saturu, sarunām šoreiz bija ļoti nopietns raksturs, un sērs Idens uz tām lika lielas cerības. Galvenie jautājumi, ko Idens un Eizenhauers pārrunāja, bija: 1) Vidējo Austrumu un 2) Āzijas problēmas.

Vidējos Austrumos Idenam vēl lielākas galvas sāpes kā Izraēlas un Ēģiptes konflikts, rada Saudi Arabijas un Sīrijas izricība. Saudi Arabija par naftu iegūtos ASV dolārus izlieto

nemieru kurināšanai pret Angliju Jordanā. Idenam bija līdzī pat personu vārdists saraksts, kuŗas par Saudi Arabijas samaksātiem ASV dolāriem vada nemierus Jordanā. Šis vēl nesens Anglijai draudzīgās valstis šodien ir pārvērtušās par tās pretiniecēm. Amerika piedalās šo valstu naftas izmantošanā ar saviem līdzekļiem, un šodien tas ir svarīgs faktors, jo tas pasargā šis naftas plūšanu pretējā virzienā, uz ko cer Kremlis un no kā ļoti baidās Anglija. Arabu naftas plūšanas caur angļu tirdzniecības ceļiem pārtraukšana vai samazināšana nozīmētu Anglijas imperijas saimniecisku zaudējumu. Ņemot vērā ASV lielo atbalstu arābu valstīm naftas izmantošanā u.c., sērs Idens vēlējās pierunāt Vašingtonu, iemaisīties aktīvāk Vidējo Austrumu problēmu atrisināšanā un iespaidot Saudi Arābiju, Ēģipti u.c. izbeigt naidīgo propagandu Jordanā pret Bagdades paktu un vispār pret angļu interesēm.

Āzijā jau ilgāku laiku angļu imperijai komūnisti sagādā nepatīkšanas Malajā, Singapurā un citur. Malajā nemieri turpinās tādā pašā tempā. Singapuras zaudēšana ir tikai laika jautājums. Bijušās angļu kolonijas, Burma, Ceilona u.c., jau šodien uztur dzīvas tirdzniecības attiecības ar komūnistisko pasauli. Angļu tirdzniecība nonāks pilnīgā chaosā, jo Vidējo Austrumu nafta un Āzijas gumija ir produkti angļu tirdzniecībā, kas iepludina impērijas kasē ārzemju valūtu. Tāpat Idens ir pūlējies pierunāt Vašingtonu atcelt stingros noteikumus, kādi pastāv kopš Korejas kuŗa tirdzniecībā ar komūnistiskām valstīm. Šinī punktā ir panākta zināmā vienošanās, ko liecina Idena runa Kongresā, kopējā komunikē 3. punkts. Savelkot visu īsumā, jākonstatē, ka Idens ir lūdzis Vašingtonas palīdzību angļu tirdzniecības interešu sargāšanai Vidējos Austrumos un Āzijā.

Attiecībā uz Idena politisko deklarāciju Kongresā un Senatā, jāsaka, ka Idens vienmēr bija, ir un paliks tikai Idens. Tanī pašā laikā tas lūdz ASV ar dolāru palīdzību iespaidot valstis Vidējos Austrumos un Āzijā, lai glābtu angļu imperijas tirdzniecību, un Kongresā deklarē, ka tās valstis, kuŗas nav vēl pieslējušās Rietumu brīvās pasaules valstu blokam, nedrīkst iespaidot to darīt saimnieciskiem vai citiem spaidu līdzekļiem. Tāpat tās valstis, kuŗas brīvi izvēlējušās iet kopā ar Kremli, nedrīkstētu mēģināt atšķelt no tā. Idens arvienu vēl sapņo un cer uz 4 lielo konferencēm. Sērs Idens klusē tikai par tām valstīm, kuŗas ar varu Kremlis pakļāvis un vēl šodien turpina noņņaupt šo valstu un tautu esamību. Viscauri Idena runā

Kongresā skan ilgu gadu plāns un cīņa par status quo naturēšanu un esošo robežu garantēšanu. Neviena laba doma, ne vārds tam nav par pasaules politisko problēmu atrisināšanu. Tam nav apspiesto tautu problēmas. Nav verdzināto miljonu spaidu noietnēs, atbrīvošanas rūpju. Tas neskatās un neredz pasaules civilizācijas bojā eju. Sērs Idens trīc un dreb tikai par angļu impērijas saimniecisko lāpīšanu ar tirdzniecības palīdzību.

(L.A. #12, 1956. g. 11. februārī)

Vai ir divi ceļi?

Ženēvas konference bija „brīnumārsta” kaitīgās asins nolaišanas mēģinājums rietumu politiskiem slimniekiem. Par šīs operācijas izdošanos liecina jau tas vien, ka slimnieki vēl šodien nav atmodušies no narkotiskā miega. Tāpēc nav nekāds brīnums, ka prez. Eizenhauers, atrasdami narkotiskā miega sapņos, preses konferencē izteicies pret ģen. Klarka, bij. ASV sūtņa Bulliša un prez. Sigm. Rī ieteikumiem un metodēm, paskaidrojot, ka viņš saskatot, ka pasaule ieiet jaunā ērā, t.i., kuņģa kuņģa iespējamības pilnīgi izzudīs. Pirms gada kuņģis bija Korejā, nesen vēl Indoķīnā, nemieri Irānā un Ēģiptē. Tagad tas esot viss gaŗām. Tagad brīvā pasaule varot savas zināšanas un līdzekļus izlietot aizsardzības nostiprināšanai pret komūnismu, ja ar komūnismu atrasta koeksistences metode un pasaule ieiet jaunā mieru nesošā ērā. Pasaule zina, ka Korejā pamieru sargā Sigm. Rī Dienvidkorejas 20 divīzijas un ASV divīzijas. Bet pasaule arī zina, ka tanī pašā laikā Indoķīnas pamieru nesargā nekas, ja neskaita ASV brīdinājumu par sargu.

Pati Ženēvas konference bija rietumu politikas lielākais kauna darbs, kādu vēsturē vairāk nav un cerams arī nebūs. Neiztirzājot tuvāk ģen. Klarka, Sigm. Rī un Bulliša ieteikto pozitīvo soļu speršanu cīņā pret komūnismu un prez. Eizenhauera norobežošanas no šiem ieteikumiem, pasaulei šodien tomēr jāatzīst, ka pirmie trīs vīri runā par komūnismu kā vīri un cīnītāji. Tie pazīst komūnismu, viņa mērķus, viņa

nelietības un viltības. Tie zina komūnisma cīņas metodes, jo tie ir cīnījušies un cīnās pret to. Turpretī prez. Eizenhauers, domāju, vislabāk atceras Vācijas kapitulāciju bez noteikumiem, ko viņš pieprasīja no bij. vācu admirāļa Denica. Pie tam gribot negribot jāpieņem un jātic tam, ka ASV prezidents nav neatkarīga persona savā politikā. 1956. g. rudens vēlēšanas nāk ar joni virsū. Savelkot kopā visu valsts un militāro personu spriedumus un visus viņu iztirzājumus, kā arī to, ka lielākās politikas izpratnē Eizenhauera politiskais vērtējums iet aplamu ceļu.

Šinī laikā nav cita ceļa, kā tikai cīņas ceļš. Iznīcināt komūnismu var tikai visai brīvajai pasaulei cīņā saslēdzoties kopā. Kā var radīt stipru cīņas kopību, ja kopības vadītājs ved strausa politiku: redzot neizbēgamas briesmas nākotnē, bāž galvu smiltīs? Citādi nevar saprast prez. Eizenhauera interviju preses konferencē. Cita ceļa nav arī ASV saimnieciskai politikai. Nevar ražot produktus, ja tiem nav tirgus un patērētāju. Tāpat nevar ilgi turpināties stāvoklis, kad pārdod ražojumus tikai ar pašu ražotāju piešķirtiem lētiem kredītiem un pabalstiem. Tādēļ ASV rūpniecība ir pārslēgusies uz bruņošanās rūpniecību, tādā gadījumā ieroči jau nav sviests vai kvieši, ko sagremo bez izšaušanas. Ja šodien dzīves standartu uztur ieroču ražošana, tad kāds stāvoklis būtu ražojot mašīnas uztura vielu ražošanai, ja šiem ražojumiem nav un nebūtu tirgus? Visu ņemot vērā, šodien ir nesaprotama ASV līdzšinējā politika. Mēs vienmēr mēdzam teikt: nekritizējiet viņus, gan jau viņi zina, ko tie dara un gan jau tiem ir kāds niķis aiz ādas, kad to laidīs vaļā, tad tikai redzēsit! Tā mēs daudzreiz teicām, ticējām un gaidījām, bet nekas tamlīdzīgs nav noticis. Ir jau pielaistas viena kļūda pēc otras. Viena lielāka muļķība par otru. Ticējām arī, ka laiks strādā sabiedroto labā. Paldies Dievam, šodien tam vairs neticam. Laiks visu laiku bija strādājis Kremļa labā. Piemērs tam bez Eiropas, Āzijas — Ķīna un Indoķīna ir Kremļa somā. Tie ir lielākie ieroči, ar kuriem būs jāmērojas pašām ASV. Tāpat šodien zinām, ka Kremlis, vismaz tuvākos gados, trešo pasaules kaŗu neizprovocēs, jo viņa vietā kaŗo visās pasaules malās un visos laikos.

Par ieguvumiem un pametumiem nedomājot, visus pārpratumus cenšas izšķirt miera ceļā pie konferenču un sanāksmju galdiem. Tas bija un ir viens ceļš. Otrs ir cīņas ceļš. Cīņas

pret pašiem bīstamu centru, pret komūnisma smadzenēm, kā to ieteic militāristi un neatkarīgi politiķi. Šis ceļš ved uz komūnisma iznīcināšanu. Ja apskatām tuvāk šos abus ceļus, tad jākonstatē, ka, tā saucamais, koeksistences ceļš nav nekas cits kā internacionālā komūnisma uzvaras ceļš. Ar aukstā kara metodēm, pielietojot karstās ogles un karsto dušu laikā un vietās, kur tas nepieciešami un izdevīgi, Kremli soli pa solim, pakļaujot sev milzu teritorijas un miljoniem iedzīvotāju, lēnām iekaro pasauli. Ideja par šo ceļu un tā pievilcīgais nosaukums „koeksistence” radās Maskavā. Tādēļ šis ceļš ir brīvās pasaules bojā ejas ceļš. Ar politisku saprātu ir jāsaka, ka aplami šo „koeksistences” ceļu atzīt par kādu reālu jēdzienu, drīzāk tas ir Maskavas parfīma smaržu šķidrums rietumu labsajūtas un smaidu radīšanai.

Žēl, ka to neredz, jeb negrib redzēt ASV politikas vadītāji un nesāk runāt atklātu valodu. Runāt par vienu ceļu — komūnisma iznīcināšanas ceļu, ar ieročiem. Pagāja daudzi gadi rietumu sabiedriskās domas noskaņošanai par komūnismu kā nākotnes ienaidnieku. Tā paies vēl daudz laika un prasīs daudz pūļu masu pārliecināšanai, ka trešais pasaules karš ir nenovēršams un, ka tas ir vienīgais glābiņš, radīt pasaulē īstu un paliekošu mieru. Citas alternatīves nav. Ko pasaules politikas vadītāji ir paši sējuši, tas tiem pašiem būs jāpļauj.

(L.A. 1955. g.)

Kas un kad pārcirtīs Gordija mezglu?

Šis gads iesākās ar nepārredzamu chaosu starptautiskā politikā. Ja šodien ieskatās dziļāki pasaules politikas vairošā katlā, tad pilnīgi negribot mums prāts aizklīst nesenā pagātnē, un atmiņā nāk visi tie absurdie nolīgumi un ačgārnības, kādas Otrā pasaules kara beigās un pēc tā tika noligtas agrāko sabiedroto un tagadējo sacensoņu starpā, par pasaules sadalīšanu politisko, saimniecisko un militāro interešu sfairās, kas šodien cilvēci ir uzveduši uz traģēdijas ceļa. Tā pat nāk prātā brīdis, kad nodibināja Izraēlas valsti un 1948. g. izbeidzās Anglijas mandāts Palestīnā. Tika padzīti apm. nepilns

milj. arābu, kuŗi vēl šodien klīst kā trimdinieki bez mājām, bez dzimtenes un cieš nabadzību un badu. Neviens par tiem nerūpējās un neinteresējās visus šos gadus. Tāpēc nav nekāds brīnums, ka tie šodien kļuvuši par visu arābu apvienošanās un cīņas simbolu. Viņu liktenis ir kļuvis par baiļu rēgu visu arābu tautu acīs nākotnē. Tanī laikā, kad dzima Izraēlas valsts, rietumu valstsvīri nenojauta un nedomāja, kādu politisku kļūdu tie pielaiž. Turpretī tie, kas cīnījās par Izraēlas dzimšanu, jau tad sapņoja sapni par Lielizraēlu. Naīvie rietumi, kā parasti visu izkārto ar pagaidu izkārtojumu, un tie nekad nedomāja, ka nepaies ne 10 gadu, kad viņiem pašiem šī naīvā izrīcība būs rūgti jānožēlo.

Vai šodien rietumu politikas vadītāji var ko pārmest arābu tautām? — Neko! Arābi iet savu dabisko ceļu, un tas šodien ir tikai viens: apvienoties un apbruņoties, lai tad, kad Izraēla sāks realizēt savus plānus, varētu aizstāvēties pret to un cīnīties pret arābu tālāku atspiešanu cietzemē u.t.t. Nepatīkamākais un savādākais šinī brīdī ir tikai tas, ka Kremlis, pateicoties savai elastīgai politikai, ir pārmetis veikli kūleni un šodien piegādā ieročus arābiem, iegūstot reizē ar to arī simpātijas arābu tautās. Kas pie tā vainojams? — Ne jau Kremlis, jo tas bija, ir un būs Kremla mērķis. Arābi? — Nē! Ko tad arābiem bija darīt? Gaidīt un mierīgi noskatīties, kā ASV līdz zobiem apbruņo Izraēlas armiju? Vai tad Izraēla, kuŗa jau pa šo īso valdīšanas periodu ir nelegāli ieguvusi klāt jaunas teritorijas uz arābu tautu rēķina, atradās briesmās no līkzobeniem un dunčiem bruņotiem arābiem? Taču nē! Ja jau tā to ASV politikas vadītāji būtu sapratuši jau pašā sākumā, tad taču nebija nekāda pamata tik bīstamā un nedrošā vietā ierādīt žīdu tautai ligzdu un radīt viņiem patstāvīgu valsti, par kuŗas de jure notika ārkārtīga sacenšanās lielvalstu starpā.

Kāds tad stāvoklis ir šodien? Kas taisa lielo brēku Vidējos Austrumos? Taču ne jau arābi! Brēku taisa rietumu sabiedrotie par to, ka Kremlis piegādā arābiem ieročus un pēdējie tos pieņem. Brēku taisa Izraēla, jo tā saskata nopietnu apdraudējumu viņas nākotnes sapņa iekārojumiem.

Tā negrib redzēt arābus apvienotus un apbruņotus. Tā kliedz pēc jauniem ASV ieročiem, jo, lūk, draud zust Izraēlai labvēlīgais līdzsvars Vidējos Austrumos. Ko lai šodien dara ASV? Prezidents Eizenhauers un republikāņu partija ir nostādītas lielas dilemmas priekšā. Dodot ieročus Izraēlai pirms

prez. vēlēšanām, Eizenhauers reizē dotu smagus un iespaidīgus propagandas ieročus demokrātiem, ar ko tie mēģinātu sakaut pašu Eizenhaueru. Nedodot ieročus Izraēlai, Eizenhauers var sadusmot Izraēlas draugus ASV-tīs, kuŗiem ir ārkārtīgi liela teikšana ASV politikā. Tiem piekrīt gala vārds prez. ievēlēšanā, jo tiem pieder visi līdzekļi masu iespaidošanai. Mana pārlicība ir, ka līdz Eizenhauera atkal ievēlēšanai, Izraēla ieročus no ASV nedabūs. Eizenhauers, Izraēlas draugu un atbalstītāju apsvērumos neželastībā nekritīs, jo tik labu prez. Izraēlas draugi ASV nevarēs sameklēt. Ja Anglijas parlamentā strādān. part. dep. Brauns Īdenū raksturoja kā 50-to gadu bezmugurkaulaino brīnumu, tad to pašu varētu attiecināt uz Eizenhaueru ASV. Viņš bija politikā vājākais prezidents.

Pasaules politika šodien ir smags Gordija mezgls. Kas pārcirtīs to un kad? Vai Izraēlas sapņa izgaišanas gadījums, pie kuŗa nepārprotami ir arī Kremļa pirksts klāt, izraisīs patiesu pārlicību pasaules varenajos par Kremļa naidīgo nostāju pret cionismu? Ja tas patiesi pierādītos, tad jau nākošā vai aiznākošā gadā kaut kam jānāk, un tas kaut kas būtu trešais pasaules karš. Otrais iznīcināja Hitleru un viņa varu, trešais iznīcinās Kremli un pasaules komūnismu.

(L.A. #24, 1956. g. 4. martā)

Kas slēpjas aiz Staļina nosodīšanas?

Ātombumbas sprādziena iespaidu radīja pasaulē kom. part. sekretāra Nikitas Kruščeva ģeniālā pasaules tautu tēva un skolotāja — Staļina noliegšanas un nosodīšanas ievadījums komūnistu 20. kongresā, 1956. g. februārī. Visa pasaule šodien izbrīnā ieplestām acīm skatās un pēta, kāpēc tas darīts un kas aiz tā slēpjas. Staļina vārds stāvēja blakus komūnisma sistēmas plāna uzstādītāja K. Marksa un komūnisma nodibinātāja Krievijā Ļeņina vārdiem. Ja Ļeņins nodibināja komūnismu Krievijā, tad Staļins to nostiprināja un izplatīja pasaulē un padarīja par tik spēcīgu un bīstamu faktoru, ar ko šodien jārēķinās visai pasaulei. Komūnisma vēsturē nav

iepriekšēja precedenta, kad vīru, kas valdījis apm. 30 gadu un kļuvis leģendārs un identificēja komūnismu pašu, šodien, pēc 3 gadu gulēšanas kapā, no viņa paša skolniekiem un slavinātājiem tiek vilkts uz apsūdzības sola. Komūnisma pasaulē ir bijis parasti tā, ja kāds paspēj pirms nosodišanas nomirt, tad to pēc tam ne tikai nenosoda, bet slavē un padara par tautas varoni, kā tas bija, piem., ar Kirovu u.c.

Kas tad īsti slēpjas aiz šī inscenējuma? 1924. g. pēc Ļeņina nāves Staļinam nemaz nebija jānosoda Ļeņins, lai pats tiktu viņa vietā. Taisni otrādi, slavējot Ļeņinu, Staļins kāpa kāpni pa kāpnei augstāk. Vai šodien kādam no Staļina pēctečiem būtu jārikojas citādi? — Domāju, ka nē. Pirmkārt, Staļina vārds ir pārāk dziļi iepotēts ne tikai masās, bet arī komūnistu partijas cīnītāju avangarda smadzenēs. Otrkārt, tikai ar Staļina slavināšanu būtu vieglāka uzkāpšana Kremļa tronī. Kas tad Kremļa varenos spiež šodien rīkoties pretēji? Kas liek viņiem pagriezt laivu pret straumi un cīnīties ar lielām grūtībām, airējot komūnisma iekšējos ūdeņos pret straumi. Neapšaubāmi, šādos noziegumos rūditais gruzīns bija lielākais despots un slepkava pasaulē. Viņš gāja pāri liķu kalniem, atpakaļ neskatīdamies, brida pa cilvēku asiņu straumēm, un neviens asins piliens viņa sirdij nepielipa. Apkārt tam bija vaidi un asaras, bet nekas un nekad viņa sirdi un jūtas nemīkstināja.

Savus sāncenšus tas cietsirdīgi nosodiņa un nonāvēja. Savus līdzcīnītājus, ko pats bija licis nonāvēt, liekulīgi apraudāja. Bet vai to pašu nedara viņa pēcteči? Vai Maļenkovs, Kruščevs un Bulgāņins pa viņu īso valdīšanas laiku šodien var saskaitīt liķu kaudzes un izmērīt izlieto asiņu un asaru straumes? Nē! Jo to ir pārāk daudz! Vai tad viņi tagad ir atmetuši kaut vienu Staļina valdīšanas metodi? — Nevienas! Izņemot tikai to, ko Staļins vēlējās iznīcināt, to lamāja un gānīja, bet viņa pēcteči slavina un smaida tiem acīs.

Rietumi, kas šodien jums ir bīstamāks? Protams, pēdējie. Tā tad Staļina noliegšanas un nosodišanas iemesls ir cits, un tas ir Rietumu pasaules iemidzināšana un ticamības iegūšana. Kremlis ir nācis pie pārliecības, ka: 1) rūpniecības potenciālā un bruņošanās plāksnē tas rietumu pasauli nevar pārspēt, ja pēdējie turpina tādā pašā tempā kā līdz šim: 2) atklātā kaŗā Kremlis būtu zaudētājs, tāpēc tāds kaŗš ir jānovērš vai jānovilcina līdz spēku samēru maiņai; 3) dažādām smaidu un miera konferencēm ir bijuši tikai daļēji panākumi, jo drīz pēc

tam tie ir atmodušies, kaut arī šī atmošanās ir bijusi grūta un rūgta; 4) šie farsa ceļojumi un cirkus triki pa Āziju un citur nav attaisnojuši pilnībā uz tiem liktās cerības, jo valstis, kuŗām Kremļa varenie sasolījuši ļoti daudz to, kā pašiem pietrūkst. Pēc tam tomēr tie prot skaisti runāt un kaulēties par rietumu palīdzību un atbalstu trūcīgām tautām.

Mēs zinām, ka pasaulē notiek dualisms par ārpus dzelzs aizkara esošo tautu, sevišķi Āzijas un Āfrikas, simpatiju iegūšanu. Lai iegūtu lielāku Rietumu ticību Kremļa viltīgai politikai un vairāk „neitrālos” starp neitrālajiem un vienaldzīgajiem Āzijā, Āfrikā un citur, Kremlim atlika ķerties pie pēdējā milzīgā trumpja, kuŗš gan pašu mājās prasīs ļoti smagus upuru, ļaunā pubuļa pasaules acīs — Staļina nosodīšanā. Ar pašu māju saimnieciskiem politiskiem un cilvēku upuriem, Kremlis nekad nav rēķinājies. Tamdēļ nav taisnības tiem Kremļa politikas interpretētājiem, kuŗi Kremļa taktikas maiņu politikā ved sakarā ar saimnieciskām grūtībām u.t.t. Staļina vārds ārpus komūnisma robežām nozīmē lielākā briesmoņa un slepkavas apzīmējumu. Tam vēl sliktāka skaņa kā Hitlera vārdam, tamdēļ Kremļa varenie mēģina izdzēst pēdējās antipātijas pret Kremli un viņa metodēm, un kā sīkus pielikumus šai lielajai komēdijai pievieno klāt vēl: 1) mīkstinošos apstākļus ceļotājiem un tūristiem pa plašo dzimteni un satelītu zemēm, jo Kremlis ir pārliecībā, ka naīvie Rietumu tūristi brīvības koeficientu mērī ar viņu izpriecas baudas iespējām; 2) smaidi, uzslavas un dažādas viesības ārvalstu diplomātiem, politiķiem u.c. 3) mīkstāka cenzūra vēstulju apmaiņā ar brīvo pasauli; 4) novārgušo un darbam mazvērtīgo gūstekņu un spaidu darbos notiesāto atbrīvošana; 5) pavisam veco, slimo, resp. valstij par slogu esošo izceļošanas noteikumu mīkstināšana. Tie visi ir tikai ārēji un maznozīmīgi sīkumi.

Vai Kruščevs ar Bulgāņinu ir atmetuši kaut mazāko nieku no Kremļa pasaules iekarošanas mērķiem? — Taču neko! Tie nav šodien un nebūs rīt runājami par vergu darba izbeigšanu, par apspiesto tautu atbrīvošanu, par patiesu atbrūņošanu, par Vācijas apvienošanu, par nemieru rīkošanu un kūdīšanu uz nemieriem izbeigšanu pret Rietumiem Āzijā, Āfrikā un citur. Tie nedomā likvidēt savas piektās kolonnas, spieģus un diversantus, kas slēpjās aiz sūtņu un diplomātu pasēm, lai grautu brīvo pasauli no iekšienes. Staļins neko nedarīja vairāk. Staļina

vienīgā kļūda bija, ka tas sakarā ar Izraēlas politiku apcietināja žīdu ārstus, apvainojot Ždanova noindēšanā un deva rīojumu tūkstošu žīdu tautības piederīgo izsūtīšanai spaidu darbos. Par to draudēja izcelties trešais pasaules kaŗš, un šo kļūdu Staļins samaksāja ar savu dzīvību. Pret Staļinu varēja Rietumi vieglāk aizsaargāties, jo tas tos lamāja, bet viņa pēcteči tiem smaida.

Rietumi, uzmanaties! Nekas nav mainījies un nemainīsies Kremļa varmāku politikas mērķos. Mainās tikai līdzekļi un taktika. Bulgaņina draudzības līguma piedāvājums Eizenhaueram, resp. ASV, šodien ir daudz bīstamāks par Staļina vai Kruščeva piedraudējumu, ASV iznīcināt ar atombumbām.

(L.A. #29, 1956. g. 11. aprīlī)

Vai Kremlis grīļojas?

Starptautiskā politika pasaulē ir tā sarežģījusies, ka šodien grūti cilvēka veselam saprātam to pareizi izprast un iztulkot. Tamdēļ pasaules presē vienā un tanī pašā notikumā rodas dažādas versijas un iztulkojumi. Tas pats notiek arī latviešu trimdas presē. Vislielākos pārsteigumus pasaulē sagādā Kremļa elastīgās politikas gājieni un taktikas maiņas. Par tiem mēs šodien droši zinām tikai to, ka ik solis, ko Kremlis sper, slēpj sevī viltīgus slazdus un briesmas Rietumu pasaulei. Bez tam mēs arī zinām, ka ikviens jauns pagrieziens vai taktikas maiņa Kremļa politikā, ko tas pats cenšas skaļi izreklamēt pasaulē, ir domāts ārējās politikas stratēģiskos plānos. Tāpat Staļina nosodīšanas komēdija ir domāta brīvajai pasaulei, bet ne komūnisma verdzinātām masām.

No vēstures mēs zinām, ka daudzi slaveni vārdi ir pazuduši no komūnisma izkārtnes, bet tiem visiem, bez izņēmuma, tika piedēvēti vieni un tie paši parastie noziegumi: trockists, kapitālistu spiegs, sabotieris, tautas nodevējs u.t.t., jo to apsūdzības un tiesāšanas bija domātas iekšējo tautas masu noskaņošanai un pārliecināšanai par tainīgu apsūdzību un tiesas spriedumu. Kā pēdējais piemērs, līdzīgs iepriekšējiem, bija ar čekas vareno — Beriju. Turpretim Staļins tagad pēc

viņa nāves tiek apsūdzēts un apzīmēts par diktatoru, despotu, teroristu, slepkavu u.t.t. Tā tad neviena vārda par kapitālistu spiega, trockista, sabotiera, tautas nodevēja vai cita apzīmējuma. Tas nozīmē, ka Staļins netiek tiesāts iekšējo komūnisma masu iespaidošanas, pārliecināšanas un simpatiju atgūšanas nolūkos, bet gan ārējās pasaules pārliecināšanai, par Kremļa varas metožu maiņu pašos pamatos.

Kremlis pasaulei cenšas parādīt visiem iespējamiem līdzekļiem, ka šodien Pad. Sav. ir tiesiska valsts, kādu trūkumu tai vienmēr pārmeta brīvā pasaule. Kremļa varas nesēji cenšas pārliecināt brīvo pasauli, ka tie ir solīdi valsts vīri — politiķi, uz kuņiem var paļauties un kuņiem var uzticēties, un ar kuņiem ir vērts runāt, vienoties, kārtot starptautiskas lietas un slēgt līgumus u.t.t. Šāda taktika pēdējos trīs gados Kremlim ir nesusi milzīgus panākumus, un tā ir ļoti bīstama un grūti atvairāma brīvajai pasaulei. Šīs taktikas dēļ tie ir šodien Viņas Majestātes viesi britu salās, tie ceļoja uz Āziju, ceļos pa visu pasauli un gūs panākumus pie tiem un to masām, kuņi vēl viņu viltību un liekulību nezina un viņus nepazīst. Tikai tas Kremlim arī ir vajadzīgs. Tie labi apzinās, ka viņu nīdējus tie nepārliecinās, naīvos un aklos gan. Tā tad Staļina nosodīšana ir domāta kā ļoti labi izplānota komēdija Rietumu pasaules iemidzināšanai un zaudētās ticības atgūšanai. Nosodot Staļina diktatorismu, despotismu, terorismu un atklājot kaili tā noziegumu, Kremļa tagadējie varmākas gūs milzīgus panākumus pie tām tautām, kas tos un komūnisma metodes — viltību nepazīst. Reizē ar to tie izņems daudzus ieročus brīvajai pasaulei no rokām, ko tā līdz šim izlietoja pret Kremlī katrā iespējamā gadījumā.

Komentātors J.V. savā rakstā „Kāpēc gāza Staļinu?” saskata manos iepriekšējos komentāros vairākas loģiskas kļūdas. Domāju, ka komentātors J.V. būs vai nu pārpratis minētos faktus jeb nebūs iedziļinājies pietiekoši domas pareizā izpratnē un proti: Markss, Ļeņins un Staļins ir autoritātes pasaules komūnisma dogmās. Ļeņina un Staļina tezes un deklarācijas striktāki par likumu tika izpildītas un izplatītas pasaules komūnisma aparātūrā. Tāpēc, ja šodien Kruščevs gribētu atsēsties Staļina krēslā, tad tas to daudz vieglāk spētu slavīnot Marksu, Ļeņinu un ģeniālo tautu tēvu un skolotāju Staļinu. Staļina vārds ir dziļi iepotēts ne tikai masās, bet arī partijas avangarda smadzenēs. Domāju smadzenēs, bet ne sirdīs un ne tikai pozitīvā, bet arī negatīvā nozīmē. Neesmu domājis arī to, ka tauta, kuņai nav nekādu tiesību, varētu kādu iecelt

tronī vai atcelt no tā. Ja komentātors J.V. ir sapratis to citādi, tad tās ir viņa saprāta loģikas kļūdas.

Visas taktikas maiņas un stratēģiskos Kremļa gājienu politikā vest sakarā ar Pad. Sav. iekšējo apstākļu grūtībām, būtu liels neprāts. Tā dara daži Rietumu pasaules politiķi un slaveni žurnālisti. Bet vai tie to dara aiz nezināšanas vai ļaunprātības, to rādīs nākotne.

Vai šodien Pad. Sav. atrodas lielākā saimnieciskā chaosā, vai masas cieš lielāku trūkumu un nabadzību un vai lauksaimniecības produkcija ir zemākā līmenī, kā tas bija Staļina valdīšanas laikā? — Nē, jo šodien, kad Kremlis pēc Otrā pasaules kara ir pakļāvis sev tik plašas teritorijas Eiropā un Āzijā un ieguvis milzīgas darba spēka masas, runāt par Kremļa saimniecisko sabrukumu būtu liela kļūda. Šodien tas var papildināt un papildina savus līdzekļus ar ievēdumiem no satelītiem un okupētiem apgabaliem un, sakarā ar kara laikā iegūto zinātnieku un tehniķu kadriem no rietumiem, ir uzlabotas arī ražošanas metodes un celta produkcija visās nozarēs. Vai šodien tautas masām ir dota kaut vismazākā kurnēšanas iespēja un domu izteikšanas brīvība? Vai šodien tautas pasīvā pretestība ir kļuvusi lielāka, kā tas bija Staļina valdīšanas laikā? — Taču nē! Ja pret Staļinu un viņa iekārtu tautā ieaudzinātais naidis, kas tagad, kad despotisms uz laiku atslābis, laužas uz āru, kā to saka komentātors J.V., tad, trimdiniek, pacel rokas jau tagad un padodies. Tādā gadījumā tavai cīņai ir zudis pamats, jo Pad. Sav. šodien tautai ir tiesības kurnēt un iespēja naidam pret Staļinu un tā iekārtu izlauzties uz āru. Taisni šādas domas Rietumu pasaulē vēlētos iepotēt Kremlis. Nekas nav grozījies attiecībā uz tautas apspiestību. Tai nav un nebūs nekad komūnisma terora zemēs kurnēšanas tiesības. Tautas pasīvā pretestība ir tikpat veca, cik vecs ir Pad. Sav. komūnisms. Kremlis nekad nav rēķinājies ar cilvēku masām un masu labklājību. Cilvēks bija, ir un būs tikai līdzeklis, darba rīks Kremļa rokās. Tam visādu mantu ir trūcis, tikai cilvēku nekad, tamdēļ tos arī izlieto vergu darbam. Ja šodien Pad. Sav. strādnieka produkcija ir 2,5 reizes zemāka par Amerikas strādnieku produkciju, tad cik reizes Pad. Sav. strādnieka darbs ir lētāks par Amerikas strādnieka darbu?

Šodien Kremlis ir izaudzis par tādu faktoru, ar ko rēķinās un ir jārēķinās visai pasaulei. Ārpolitikā Kremlis gūst žilbinošus panākumus un tikai ar smaidiem. Tā tad smaidi ir ļoti bīstami

Rietumu pasaulei. Šodien Kremļis nevis grīojas, bet ir tik stiprs kā nekad agrāk un tikai viens līdzeklis ir tā sagraušanai — trešais pasaules karš. Citi ceļi ir naīvi maldu ceļi.

(L.A. #36, 1956. g. 5. maijā)

Pasaules politiskās problēmas šodien

Jau ar šī gadu simteņa otro pusi, ar savu apbrīnojamo progresu zinātnē un teknikā, pasaule ir pārveidojusies savas struktūras pamatos. Satiksmes līdzekļi un to ātrumi ir it kā sašaurinājuši pasaules platību līdz tādai pakāpei, ka šodien nav vairs runa par atsevišķu tautu, valstu vai kontinentu problēmām, bet gan par pasaules interešu problēmām. Šodien nav vairs tikai atsevišķu valstu, bet gan pasaules politikas problēmas. Ja agrāk atsevišķu valstu problēmas un interešu sadursmes kārtoja ieinteresētās valstis savā starpā, tad šodien vismazākās sadursmes un citas problēmas skar visu pasauli, un tās tiek kārtotas pasaules mērogā. Kā piemēru varētu minēt Ēģiptes Suecas kanāla strīdus jautājumu. Sakarā ar to, ka šodien pasauli nevada viena spēcīga un saprātīga vara, kā tas dabiski prasītos, bet divas varas pasaulē, kuņām ir pretējas intereses, tad pilnīgi saprotams, ka pasaule ir nonākusi neiedomājamā chaosā. Visu to vērojot, jānāk pie slēdziena, ka nav šodien tāda politisku smadzeņu centra, kas vārdētu pārredzēt un paredzēt pasaules notikumu attīstību nākotnē. Pasaules politikas noteicējiem atliek tikai konstatēt, ka pasaules notikumi kā ūdensplūdu lavīne gāžas pāri upju un ezeru gultnēm un izskalo pēdējās slūžas, salauž aizsargu vaļņus un savā trakojošā spēkā draud iznīcināt pasauli.

Tas spilgti pierādījies arī pēdējās pasaules politikas arēnās, kā Apv. Nācijās un četru lielo ārlietu ministru konferencē Ženēvā. Četru lielo valdības galvu sarunās Ženēvā, 1956. g. jūlijā, akūtākās problēmas bija Vācijas apvienošana un tās apbruņošana. Nepagāja ne 4 mēneši līdz ārlietu ministru konferencē oktobrī, kad Kremļis prata radīt Rietumiem jaunas galvas sāpes Āfrikā un sevišķi Vidējos austrumos. Tamdēļ nav

nekāds brīnums, ka ārlietu ministru konferencē Ženēvā palika gan tā pati jūlijā noteiktā dienas kārtība, bet patiesībā dienas kārtībā paredzētie jautājumi kļuva par otrās šķiras jautājumiem, un visa vērība un rūpes tika veltītas Vidējo austrumu un Āfrikas lietu kārtīšanai. To liecina ASV ārlietu ministra Dallesa apmeklējumi: Madridē, Beogradē, kur slēgtās sēdēs apspriedās ar Molotovu. Pilnīgi dabīgi, ka tādos apstākļos, kad Molotovam bija Vidējo austrumu un Āfrikas trumpji kabatā, viņš varēja uz visiem Rietumu priekšlikumiem atbildēt ar parasto cinisko „niet”. Vēl vairāk, nekautrēties atklāti pateikt, ka Vācija var būt dalīta vai komūnizēti apvienota. Apbrīnojamā mierīgumā Rietumi šo nekaunību noklausījās un visus šos jautājumus nolika pie „nākotnes aktīm”. Tā tad Kremlis bija pratis pa šo divu konferenču īso starplaiku radīt Rietumiem jaunas galvas sāpes, lai viegli tiktu pāri tiem jautājumiem, kas nekālpoja Kremļa nākotnes plānu apstiprināšanai.

Pēc visas pēdējo gadu politisko notikumu attīstības, apbrīnu rada Kremļa velnišķīgi viltīgā un gudrā politika, kuŗa piespiež spēcīgi apbruņotos Rietumus soli pa solim atkāpties, zaudējot vienu gājienu pēc otra, vienu pozīciju pēc otras. Tiem atliek tikai savas pasaules politikas problēmu vezumu (maisu) atstāt nelāpītu un šodien caurāku ne kā vakar. Tikko tie sadūšojas ķerties pie esošo caurumu lāpīšanas, Kremlis izdur citā vietā jaunus un lielāku sāpju dūrienus Rietumu izmocītās politikas organismā.

Šodien tikai ar nožēlu var konstatēt, cik kļūdaini un vāji viņi (Rietumi) ir bijuši, ir un būs ar pasaules politisko problēmu paredzēšanu un izkārtošanu nākotnē. Viņu un viņu priekšgājēju kļūdas un saprāta trūkums ir radījis un atraisījis spēkus, kuŗi draud aprīt arī šo pašu spēku izraisītājus.

Ļaunākais ir tas, ka tie vēl šodien neredz ne ceļa, ne veida, kā samazināt vai novērst pasaules katastrofas briesmas. Tie šodien atgādina seno laiku Romu, kuŗa dzīro pie klātiem galdiem, līksmojas un naīvi sapņo par Romas varenību, kad tanī pat laikā viņu varenā Roma grīļojas. Tie šodien sapņo par pasaules mieru, kad pasaules glābšanai ir atlicies vairs tikai viens ceļš — pasaules chaoss un sabrukums.

Cik ilgi spēs pretoties?

Kopš 4 lielo konferences Ženēvā nav pagājis ne gads, bet šīs konferences sekas pasaules politikā pārāk spilgti redzamas ik uz soļa jau šodien. Kremļis nodibinājis ar Rietumu pasauli „kultūrālās un saimnieciskās” attieksmes tik izdevīgi, cik vien izdevīgi tas iespējams. Apmainās garīdznieku, lauksaimnieku, elektriķu, žurnālistu, mākslinieku un dažādu citu profesiju un ekskursantu grupām. Arī pašiem Kremļa varmākām Rietumu durvis ir plaši atvērtas, ko viņi nekavējas izmantot. Kremļa propagandai kalpo ne tikai padomju ekskursantu ceļojumi brīvajā pasaulē, bet ļoti veikli tas izmanto arī Rietumu ekskursantus, kas apmeklē plašo dzimteni. Taču Kremļa politikas veicinātāju ceļojumi Rietumos kalpo ne tikai propagandai, bet arī uzticības iegūšanai un nostiprināšanai saimnieciskās palīdzības pārsolīšanā, resp., aukstā kara ievadīšanai saimnieciskā laukā, tirdzniecības darījumu iekārdināšanai, sabiedroto frontes saskaldīšanai un atšķaidīšanai. Šodien sarkanos varmākas laipni pieņem pat karaļnamā, kas pirms divi gadiem šķita neiespējams. Ar smaidu taktikas palīdzību viņi gūst uzticību savai liekulīgajai politikai. Viņi nebrauc pārlicināt sēru Idenu u.c. vadošos politiķus, jo pēdējo nostāja viņiem ir skaidra, bet gan kūdīt masas un naīvos muļķus dažādās aprindās, sākot ar garīdzniekiem un beidzot ar vienkāršiem strādniekiem. Par šādām izredzēm Kremļis agrāk nevarēja pat sapņot. Šo iespēju tam izraisīja 4 lielo konference Ženēvā. Kādreiz varenās, bet tagad grimstošās impērijas un lielvalstis padomju varas vīri tagad kārdina ar saimnieciskiem darījumiem, bet tādus nelīgst, jo prasa stratēģiski svarīgo izejvielu aizlieguma atcelšanu. Vai Padomju Savienība nevar eksistēt bez šo aizliegumu atcelšanas? — Var, un arī eksistē! Tā ražo atoma, ūdeņražbumbas un citus modernos ieročus, dažkārt pat ātrākā tempā un labākas kvalitātes nekā sabiedrotie. Tie sola un kārdina vājos, lai sašķeltu Rietumu pozīcijas un vienprātību. Aicina atbruņoties, bet paši turpina bruņoties. Uzdzer tostus Mollē, Pinē un Bolēna klātienē uz arābu un citu tautu nacionālās neatkarības atgūšanu, bet negrib vai neuzdrošinās prasīt Kruščevam atbrīvot Baltijas valstis, Ukrainu u.c. Kremļis pasmīn par pasaules preses naīvitāti, ar kādu tā apraksta Kruščeva izraisītās neveiklās situācijas un ceļojumus. Rūdiem varmākām kauna jūtu nav! Tie nesarkst, bet naidā savēlk dūri.

Ja viņus pa vienām durvīm met ārā, pa otrām tie nāk atpakaļ. Viņu mērķis ir skaidrs — brīvās pasaules un civilizācijas iznīcināšana.

Pasaules politikas katls vārās, tikai ASV politika šinī gadā klusē. Pareģojumi gadu mijā, ka ASV ārpolitika mīņāsies uz vietas, īstenojas simtprocentīgi, jo, lūk, Aikam jāuzvar prezidenta vēlēšanās. ASV valdība ārpolitikā neriskē ne ar ko, lai nevājinātu Aika izredzes uzvarēt. Tāpat kā pirms 4 gadiem, deklarācijās tā atkal sāk ieņemt gan stingrāku nostāju par apspiesto tautu atbrīvošanu, Kremlim rāda arī bargāku seju, bet tas tikai vēlēšanu laikā. Kruščevs ar Bulgāņinu tā vēlētos palielīties arī Vašingtonā, Ņujorkā un citur; Kremļa varmākas labprāt gribētu piedzīvot arī jaunu 4 lielo tikšanos, kuŗā arī sērs Idens sapņo reiz realizēt savu Lokarno plānu par pasaules jaunu dalīšanu, taču Vašingtona klusē, jo tai šis gads ārpolitikā ir klusais gads. Bet vai tā pēc klusēšanas spēs atgūt zaudēto, rādīs nākotne. Jautājums ir arī, cik ilgi ASV spēs pretoties tik vilinošiem Kremļa kārdinājumiem? Vai šis neko nedarīšanas laiks ASV valdību neievedīs laika trūkumā, un tā kā šacha spēlētāja nezaudēs jau drošu partiju? Protams, tas stipri atkarāsies no tā, kādu politiku ieturēs jaunievēlētais prezidents Eizenhauers. Tagadējais prezidents Eizenhauers bija un ir vājš šachists ārpolitikā.

(L.A. #44, 1956. g. 2. jūnijā)

Pasaules politikas augstā spēle

Ik pēc zināma laika sprīža ir nepieciešami apskatīt un analizēt pasaules lielās politikas problēmas, jo tikai no tām mēs varam spriest un zīlēt mūsu politiskās cīņas stāvokli un izredzes nākotnē. Ņemot vērā to, ka pasaule kā ģeografiski, tā politiski ir sadalīta 2 blokos, t.i., komunistiskā un brīvās pasaules daļā (demokratijās), tad no svara ir analizēt šo divu pasaules daļu politiku. Vienas vadībā ir Vašingtona, otras Maskava. Kādas problēmas pasaulē pastāv šodien? Tādas pat, kādas radās Otrā pasaules kara beigās ar dažām jaunām, kas radušās pēckara

periodā. Šīs problēmas ir: 1) Eiropas tautas, Jaltas un Teheranas 4 lielo vienošanās rezultātā, smok un cieš zem Maskavas noziedzīgā komūnisma. Brīvā pasaule, resp. ASV, Eiropas apspiesto tautu atbrīvošanas problēmai nav piešķirušas nekādu nozīmi, izņemot frazes un līdzjūtības apliecinājumus svētku aktos, un nav arī nekādu izredžu, ka ASV šo tautu atbrīvošanas problēmu ierosinās.

Tās ir palaidušas garām daudzus izdevīgus gadījumus, kuŗos neprasiņa nevienu šāvīenu, bet gan nopietnu, ticamu brīdinājumu Maskavai. Piem., Ungārijas revolūcija 1956. gadā, Polijas un Austrumvācijas nemieri un beidzot Čehoslovākijas otrreizējā okupācija 1958. gadā. Turpretī Maskava nav gulējusi miegā pa šiem gadiem. Tā nežēlīgi apspiedusi katru sacelšanās mēģinājumu un apklusinājusi katru šo tautu mazāko saucienu pēc palīdzības. Vēl vairāk tā visus šos gadus ir mēģinājusi šo status stāvokli Eiropā apstiprināt uz papīra. Piemēram, kādreizējā Polijas ārlietu ministra Rapecka doktrina, Rietumvācijas kanclera Villija Branta drošības un robežu līguma parakstīšana Maskavā un beidzot, tagad plānotā Eiropas drošības un sadarbības konference. Maskava visu laiku pūlas saskaldīt Eiropas drošības organizāciju NATO, atšķēlot no tās Franciju un padarot visas citas dalībnieces šaubīgas. Tā visiem līdzekļiem mēģina izolēt ASV no Eiropas problēmām.

2) Kādreiz spēcīgās Vācijas sadalīšana, ieskaitot Berlīnes problēmu, pastāv vēl šodien. Lai iznīcinātu Vācijas varu, Jaltā, Teheranā un Potsdamā to sadalīja divās daļās — Rietumvācijā un Austrumvācijā un tās galvas pilsētu Berlīni četrās daļās — zonās — starp ASV, Pad. Sav., Angliju un Franciju. Vai ir vēl kāds absurdiskāks piemērs pasaules vēsturē? Pie tam visas šīs Berlīnes 4 zonas atrodas Austrumvācijas, resp. Pad. Sav. teritorijā. Tā kā Berlīne pēc kaŗa izauga par lielāko augoni komūnisma organismā, tad Maskava dara visu ko, lai Berlīni atbrīvotu no sabiedroto klātienēs. Lai novērstu miljonu austrumvāciešu pārbēgšanu uz Rietumvāciju, Maskava lika izbūvēt kauna mūri starp austrumu un rietumu Berlīni, 1961. gadā. ASV prezidents Kenedijs pat pirkstu nepakustināja, lai to novērstu. Maskava šodien cīnas par Rietumberlīnes parvēršanu par neitrālu — starptautisku teritoriju. Bet kā ar Austrumberlīni? — Rietumi neiedrošinās prasīt tādu pat stāvokli Austrumberlīnei, jo Austumberlīne ir tikai maza daļa no Berlīnes. Rietumi pareizi saprot Maskavas loģiku, „kas ir mūsu, tas ir mūsu un kas ir jūsu, tas arī ir mūsu”. Tagad

Maskava pielieto dažādus spaidus pret Rietumberlīni un berlīniešiem, lai izspiestu no Rietumvācijas un sabiedrotiem dažādas saimnieciskas un politiskas koncesijas. Pēdējais solījums ir dot Rietumberlīnei dažus atvieglojumus, lai Bonnas parlamentā ratificētu V. Branta un Kosigina Maskavā parakstīto līgumu par tagadējo robežu Eiropā atzīšanu uz visiem laikiem. Kad būs ratificēts līgums, tad Maskava atkal piespiedīs pogu savā elastīgā politikā un atkal ies vaļā viss pa vecam.

Ko tai nozīmē līgumi, to, liekas, nezina tikai rietumu politiķi. Mūsus ļoti uztrauc Eiropas drošības konference, kuŗas autors ir Maskava, jo, ar tagadējo Eiropas robežu apstiprināšanu uz papīra arī Baltijas valstu liktenis būtu izšķirts kā de facto un de jure.

3) Korejas sadalīšana Dienvidkorejā un Ziemeļkorejā pagaidām ir miera stāvoklī. Bet tikai pagaidām, jo Maskava rūpēsies, lai brālis pret brāli sāktu mazu kariņu komūnisma uzdevumā.

4) Izraēlas valsts radīšana un nostiprināšana pēc Otrā pasaules kara, padzenot bēgļu gaitās miljoniem palestīniešu Vidējos austrumos, ir radījusi karstā kara dzirksti, kaut tā pagaidām tikai gruzd ar periodiskiem uzliesmojumiem.

5) Vietnamas stāvoklis nav kļuvis labāks, bet gan vairāk pasliktinājies, jo trešā spēka, Sarkanās Ķīnas militāro spēku atdzimšana turpinās gan lēnām, bet nepārtraukti. Saimnieciskais stāvoklis ir kritiskā, bet politiskais atsevišķu valstu iekšienē un uz ārieni ir vēl bēdīgākā stāvoklī.

Viss tas ir un būs atkarīgs no tā, kādas koncesijas Maskava ar savu agresīvo un propagandas politiku regulēs nākotnē un kad ASV un rietumu sabiedrotie izbeigs koncesiju politiku.

(L.A. #26, 1958. g. 29. martā)

Vai Ungārijas revolūcionāri cīnījās par sociālismu?

1956. g. oktobra pēdējo dienu jaunatnes izraisīto sacelšanos pret komunistisko režīmu Ungārijā kreiso aprindu latviešu politiķi tagad izmanto par savas politikas Trojas zirgu. Bez jebkāda pamata tie šodien savās propagandas lapās (Br. Kalniņa „Evolūcija vai revolūcija Padomju Savienībā”, „Trimdas arodnieks” un „Brīvība”) apgalvo, ka Ungārijas brīvības cīnītāji cīnījušies par sociālismu. Pamatojoties uz šo aplamo apgalvojumu, latviešu sociāldemokrati pūlas iestāstīt, ka visas tautas aiz dzelzs aizkara, sevišķi strādnieku šķira un jaunatne, ir pilnīgi noskaņotas sociālisma virziena. Tas attiecoties arī uz Latvijas strādniekiem un jaunatni dzimtenē, u.t.t. Tāpēc, pēc viņu domām, visai latviešu trimdas sabiedrībai, atskaitot, protams, sociāldemokratus, esot aplama politiskā orientācija. Ja emigrācijas sabiedrība un sevišķi jaunatne, kas vēl neesot pilna novecojušu uzskatu, gribot veicināt cīņu dzimtenē, tad tai jāskatoties caur sociālisma prizmu uz dzimtenes latviešu politisko nostāju. Aplama iedoma esot sapņot par kapitālistiskās iekārtas atgriešanos Latvijā.

Secināt šādus apgalvojumus no Ungārijas revolūcijas notikumiem ir vairāk kā aplami. Ungārijas sacelšanās kodola veidotāji bija jaunatne — studenti un skolēni, kuriem pievienojās arī strādnieki un intelliģence. Viņu pirmās prasības pirmajā atklātajā sanāksmē bija: 1) Padomju Savienības kaŗaspēka izvākšanās no Ungārijas un 2) kardināla Mindcentija atbrīvošana un viņa tiesību atjaunošana. Vēlāk izraudzītā ministru prezidenta Nadži nacionālkomunistisko iekārtu, pēc Dienvidslāvijas parauga, brīvības cīnītāji strikti noraidīja un prasīja partiju sistēmas ievēšanu un brīvās vēlēšanās pēc Rietumu demokrātiju parauga. Tie sauca: „Nost ar Nadži! Nost ar katra veida vai paveida komūnismu vai sociālismu!”

Tad Nadži griezās pie kardināla Mindcentija pēc atbalsta savas komunistiskās vai sociālistiskās valsts iekārtas paveidam,

pēc Polijas parauga, bet kardināls to noraidīja. Kardināls savā runā ungāru tautai un brīvajai pasaulei apzīmēja Nadži par „kādas sabrūkošas sistēmas pārstāvi” un aicināja ungāru tautu atgriezties uz īstās demokrātijas ceļa. Kardināls teica: — Šī cīņa ir ungāru tautas brīvības cīņa, un tauta vēlas savu likteni brīvi noteikt.

Latviešu sociāldemokrātu kungi, kur jūs šeit saskatāt ungāru tautas cīņā prasību pēc sociālisma valsts? Kardināls Mindcentijs pārstāv komunistu ienīsto un sociālistu neieredzēto Romas katoļu baznīcu. Gandrīz visa ungāru tauta pieder pie tās, bet viena no pirmajām ungāru brīvības cīnītāju prasībām bija atjaunot kardināla Mindcentija tiesības. Vēl vairāk, viņš kļuva par brīvības cīnītāju simbolu. Cīnītāji un kardināls noraidīja katru komūnisma un sociālisma paveidu.

Latvijas strādniecība un jaunatne nav un nebūs sociālisma piekritēja un veicinātāja. Tā labāk kā jebkuŗa cita strādniecība un jaunatne Rietumu pasaulē pazīst Marksa komūnisma un sociālisma mācību, jo ko Markss ietēpa savā sapņu teorijā, to tie izbauda praksē un īstenībā uz savas ādas. Komūnisms un sociālā valsts iekārtas forma ir nobankrotējuši. To pierāda jau tas vien, ka sociālisma sarkanais cietoksnis pasaulē — Austrijas soc. dem. partija — bija spiesta atteikties no Marksa filozofijas par sociālismu.

Ka sociālisms ir stāds un komūnisms stāda zieds, tas ir pierādījies arī dzīves īstenībā. Lai sociāldemokrāti nāk pie trimdas jaunatnes ar patiesiem skaitļiem un pasaka, cik liels nobirums no Latvijas soc. dem. partijas bija 1940. g. komunistiem okupējot Latviju? Cik vadonīšu un partijas līderīšu pārgāja atklāti komunistu pusē? Cik no Br. Kalniņa skolotās un vadītās jaunatnes izlīda ārā no komunistiskās pagrīdes darba ar 4-8 gadi vecām kompartijas biedru kartēm? Ja sociāldemokrāti to nedara, tie slēpj no trimdas jaunatnes patiesību par sociālismu. Tad aplamie apgalvojumi nav nezināšanas fakti, bet apzināta ļaunprātība. Apgalvojumi par Ungārijas brīvības cīnītāju idejām un Latvija jaunatnes stāju dzimtenē ir sociāldemokrātu bungu rībinātāju darbs.

Jaunatne trimdā un jaunatne dzimtenē ir vienota! Tai ir tikai viens mērķis — dzimtenes atbrīvošana no komūnisma varas. To var veikt tikai vienota jaunatne. Vienota ar visu latviešu tautu trimdā un dzimtenē. Šķiru cīņas sludināšana jaunatnē ir Latvijas atbrīvošanas cīņas kapraču darbs. Kāda valsts iekārta būs atbrīvotajā Latvijā, to noteiks pati latviešu tauta

demokrātisku, brīvu vēlēšanu ceļā. Vai tā būs laba vai slikta demokrātija, tas atkarāsies no mums pašiem. Iepriekš noteikt un sapņot par kādu sociālistisku vai autoritāru valsti ir milzīga aplamība. Latvijā nebija kapitālistiska valsts iekārta šī vārda īstajā nozīmē, bet gan tīra demokrātija. Arī atbrīvotajā Latvijā nebūs vietas sociālisma sludinātajai šķiru cīņai, jo Latvija nav rūpniecības, bet gan agrāra valsts.

Jaunatne, esi vienota savā darbā un centienos! Vecā paaudze, atmet mājās smilgu dalīšanas un skaldīšanas darbu, un esi nomodā par latvisku jaunatni!

(L.A. #26, 1958. g. 29. martā)

Bez ideju politika (Vai bija Kenedijam jābrauc uz Vīni?)

Šodien pasaule ir sadalīta divās daļās. Brīvā jeb kapitālistiskā pasaule un komunistu un viņu okupētās teritorijas. Pa starpu, kā piektais ritenis mētājās, bez pamata „neitrālisms”. Brīvās pasaules pusē ir saimnieciskais un militārais spēks, bet komunistu — varenī paceltā dūre un ģeniālā propaganda. Neskatoties uz brīvās pasaules spēku un pozitīvismu, aukstā kara laikā panākumus gūst vājākais un negatīvais — komūnisms. Kāpēc? Tāpēc, ka komūnisms iet aukstā kara apbruņojies ar ideju par pasaules pakļaušanu komūnismam. Stingri turoties pie šīs idejas, komūnisms pielieto visus pieņemamos un iespējamus līdzekļus, lai gūtu panākumus. Kremļa varenie viesojas karāļu un citu bagāto valdnieku pilīs. Ar sažņaugtām dūrēm kabatā tie klanās valdnieku priekšā un skūpstas rokas to lēdijām. Tie liekuļo, melo, vilto vēsturi. Šodien noliedz vakardienu. Savus noziegumus redz pie citiem. Citu panākumus piesavinās sev u.t.t. Iznīcina miljoniem cilvēku dzīvības. Cilvēkam nepiešķir pat darba rīka vērtību. Viss tas tiek darīts un upurēts tikai vienam mērķim, komūnisma uzvarai pār pasauli.

Brīvā pasaule ar ASV vadību pasaules politikā, kuŗai pieder saimnieciskais un militārais pārspēks, kuŗas pusē ir gandrīz visas pasaules cilvēku simpātijas un jūtas, aukstā kara laikā

zaudē komūnismam vienu pozīciju pēc otras. Kāpēc? — Tāpēc, ka 20. g. simtenis ir izaudzējis šinī kontinentā nevis idejas cilvēku, bet materiālistu. ASV nav vairs Vašingtonā Vilsonu, Linkolnu, Vašingtonu, bet Rokfelleri, Fordi, ĢenerālMotori u.c. Čīnā pret komūnismu melo arī brīvās pasaules politikas vadītāji ASV, Anglijā u.c., un proti: tie sakās cīnāties par cilvēku brīvību, tautu pašnoteikšanās tiesībām un par tautu brīvi izvēlētam valdības personām, u.t.t. Tā ir ļoti apšaubāma patiesība. Tie cīnās ne par politiskām un brīvības idejām, bet par ekonomiskiem ieguvumiem, resp., par labām tirgus iespējām pasaules tirgū. Tirdzniecība ir visa sākums un gals. Tādēļ tiem šodien ir vitālā Rietumeiropa, brīvā daļa Āzijas, Āfrikas un Dienvidamerikas.

Ja tie cīnītos par cilvēku tiesībām, tad Kubas invāzija būtu devusi panākumus. Bet ja tie cīnās par Amerikas miljonāru Kubā nacionalizēto īpašumu atgūšanu, tad panākumu nav. Fidels Castro, lai kā mēs to nīstam, Kubas tautai tomēr, vismaz pagaidām, dod vairāk kā to deva diktators Batista ar amerikāņu miljonāru kliķi.

Ja ASV politiķi cīnītos par politiskām idejām un brīvību, tad Jaltā, Teheranā un Potsdamā nebūtu nodotas Eiropas brīvās valstis un tautas Kremļa komūnisma verdzībā. Tad šodien nebūtu dalītas Vācijas, Korejas, Vietnamas u.c. Neviens taču neapgalvos, ka Austrumvācijā un Ziemeļkorejā dzīvo un jau agrāk dzīvoja komūnistiski noskaņotas tautas — vācieši un korejieši. Tā vien liekas, ka ASV prezidentiem ir noteikta liela vara Amerikas konstitūcijā, bet patiesībā tie ir šaha figūras kapitālistu rokās. Kā lai citādi izskaidro iepriekšējo prezidentu rīcību starptautiskā politikā? Sevišķi spilgti parādās tagadējā prezidenta Kenedija valdīšana sākuma periodā. Nerunājot nemaz par vēlēšanās dotiem solījumiem, kas uzskatāmi kā vēlēšanu propaganda. Tas nav spējis spert nevienu stabilu soli, bet gan tikai klupis reizi pēc reizes. Deklarācija par Laosas aizsargāšanu, kaut, ja vajadzība prasītu, ar ieročiem, ir lielākais kauna traips pasaules vēsturē. Sevišķi vēl tāpēc, ka Kenedijs pats ieradās Vīnē un parakstīja Kruščevam Laosas koroborēšanas papīrus. Indoķīnas gadījumā 1954. gadā, Ženēvā koroborēšanu izdarīja Idens, Dallesam boikotējot šo aktu.

Deklarācija par nerunāšanu ar Kruščevu, pirms ASV nebūs labi sagatavotas sarunām, izrādījās tukša vārdu spēle, jo nekad

ASV nebija atradušās tik vājā pozīcijā kā tagad, un tomēr Kenedijs ieradās Vīnē satīkties ar Kruščevu.

Kas spieda šo jauko un apdāvināto prezidentu Kenediju sevi publiski izplaukāt Laosas, Kubas un Vīnes gadījumos? — Kapitālistu neaprobežotā dolāru ieraušanas kāre un vēl kas, kas labi diriģē — vada politiskos grožus kā komūnisma, tā arī kapitālisma pasaules klusā un apslēptā sabiedrībā.

(L.A. #15, 1959. g. 7. jūnijs)

Kruščevs turpina blefot

Kremļa nodomi Rietumberlīnes jautājumā

Aukstais karš iegājis izšķirošajā fazē. Kruščevs, daudzu panākumu iekšpolitikā un ārpolitikā sajūsmināts, kļuvis par lielāko hazardistu aukstā kara spēlē. Viņš ir pārliecināts, ka ar anglosakšiem angļu pokera spēlē ar blefu var laimēt ne sliktāk kā ar labu kārti. Citādi nevar izskaidrot viņa pag. gada 27. novembra runu un vēlākās notas ASV, Anglijai un Francijai par Rietumu kaŗaspēka izvākšanu no Rietumberlīnes un tās pārvēršanu brīvpilsētā.

Brīvās pasaules kļūdainā politika ir novedusi pie tā, ka Kruščevs Rietumu politikas vadītājiem cenšas dot pavēles, nosakot konferenču vietu, laiku, sastāvu un darba kārtību. Nepildīšanas gadījumā draud ar trešo pasaules kaŗu. Draudēt ar to, no kā pašam visvairāk bailes, ir lielākais blefs pasaules vēsturē! Formāli Rietumi Kruščeva ultimātus ir noraidījuši. Bet tikai formāli. Tas viņiem bija arī jādara, jo viņu pusē bija un ir faktiskā un juridiskā taisnība. Citādi ir Rietumu aizkulišu politikas spēlē. Dalless pirms savas slimības (Mikojana viesošanās laikā ASV) izteicās, ka bez brīvām vēlēšanām Vācijas apvienošanai ir arī citi ceļi, un ar noteiktiem plāniem un cerībām brauca uz Londonu, Parīzi un Bonnu. Taču Bonnā atdūrās uz noteiktu nē. Palika spēkā vecā versija.

Februāra beigās Anglijas ministru prezidents Mekmillens ar saviem pavadoņiem ieradās Maskavā, lai personīgi brīdinātu

Kruščevu, ka viņa ultimāti ir lieli draudi pasaulei, ka Rietumi ir vienoti un gatavi cīņai u.t.t., tai pašā laikā ieejot ar Kruščevu kompromisos, kas Rietumiem galīgi nepieņemami. Mēs zinām, un Kruščevs zina vēl labāk, ka Mekmillens ieradās Maskavā ar ļoti vājām kārtīm kabatā un neīstā laikā. Mekmillenu spieda braukt uz Maskavu gaidāmās parlamenta vēlēšanas Anglijā. Ar to viņš domāja gūt panākumus un izņemt no rokām vēlēšanu propagandas ieročus opozīcijai, jo tā jau vienmēr ir prasījusi sarunas un saprašanos ar Maskavu. Bet no šī bravūrīgā brauciena iznāca milzīgs lāča pakalpojums visai Rietumu pasaules politikai.

Lai aukstā kara politikā pret Kremli gūtu panākumus, priekšnoteikums ir noraidīt visas Kremļa proponētās sarunas un konferences. Ar Kremli kādā jautājumā iespējams vienoties tikai tad, ja tam pilnīgi padodas, piedāvā kaut ko un dod visu, ko prasa. Šobrīd trūcīgās angļu imperijas vadītājam nebija un nav nekā ko piedāvāt, izņemot Eiropas status quo, t.i. tagadējo robežu Eiropā garantēšanu, neitrālas joslas radīšanu Eiropā, ieskaitot tajā Rietumvāciju. Kruščevam jau šodien pieder lielākā daļa Eiropas, Azijas un laba līdzdalība Vidējos Austrumos. Kruščevs šodien prasa Rietumvāciju. To Mekmillens nevarēja piedāvāt, jo tā viņam nepieder. Tur šodien valda Adenauers — vīrs, kas nelokās Kremļa priekšā, ko Kremlis šodien lād visvairāk. Pret viņu atdužas kā pret sienu Rietumu mūzeja politiķu mīkstčaulīgie piekāpšanās priekšlikumi. To zina Kruščevs, tādēļ viņš, būdams Berlīnē, meklēja kontaktu ar opozīcijas vadītāju sociāldemokrātu Ollenhaueru.

Kas Kruščevu iedrošinājis ar blefu uzsākt tik augstu spēli? Domāju, ka Kruščevs, neticēdams Rietumu noraidījumiem, aizsūtīja uz ASV savu pakalpīgo un viltīgo blēdi Mikojanu. Pēdējais izpētīja amerikāņu noskaņojumu masās, rūpnieku, tirgotāju un politiķu aprindās un konstatēja, ka amerikāņi vēlas mieru, satīcību un sadarbību ar Pad. Savienību. Vienīgi Dalless un prez. Eizenhauera administrācija esot par aukstā kara „turpināšanu”. Kruščevs zinādams, ka kapitālisti pa lielākai daļai nosaka ASV ārpolitikas kursu, nolēma riskēt līdz pēdējam solim. Viņam tas ir iespējams, jo, ja draudētu izcelties pasaules kaŗš, viņš pēdējā minūtē pirms pulkst. 12 piedāvātu sarunas un vienotos par jau esošo. Bet, spriežot par visām politikas aizkulisēm, jānāk pie atzinuma, ka Kruščevs Berlīnes akcijā katrā ziņā kaut ko iegūs. Ne jau visu Berlīni vai Rietumvāciju

— viņš to arī necer. Tāpat viņš necer uz Rietumvācijas neitralizēšanu, resp., atbrūošanu, vai ASV militāro spēku izvākšanu no Eiropas, jo tad jau sabruktu ne tikai nestiprā NATO, bet pat visa Rietumu militārā sistēma Eiropā. Tā būtu Rietumu kapitulācija bez cīņas un bez noteikumiem. Kruščevs cer iegūt kaut ko citu. Šis kaut kas varētu būt, ja ne vairāk, tad vismaz tas, (pēc pēdējām Kruščeva, Grotevola un Ulbrichta runām Berlīnē), ka pēc 27. maija Rietumberlīnes ceļu kontrole pāriet komunistu Austrumvācijas rokās. Sākumā kontrole, kā to sola Grotevols, būs mīksta. Kad Rietumi būs apraduši ar to un samierinājušies, varēs bloķēt pēc vajadzības, un blokādes jautājumā Rietumi tad būs spiesti runāt ar komunistu Austrumvāciju, ko šodien atsakās darīt. Tā spēlīte turpināsies, tikai ar to starpību, ka Kremlis pasaules acīs Berlīnes blokādes lietā būs miera eņģelis. Pie tam būs novērsis pasaules kaŗa izraisīšanas risku, jo, lūk, Berlīni bloķēs ne Maskava, bet Austrumvācija savas suverēnās teritorijas robežās. Ja Rietumi gribēs blokādi lauzt ar ieročiem, tie pirmkārt būs spiesti tos lietot pret komunistu Austrumvāciju. Nav ticams, ka šī iemesla dēļ viņi pieteiks Pad. Savienībai kaŗu. Viņi lūgs Kremli par starpnieku konflikta likvidēšanai. Un tas to darīs „mīļā miera” dēļ, lai atkal izkaulētu jaunas koncesijas. Tad Berlīnes jautājumā mūzicēs Kruščeva kalpi — Grotevols ar Ulbrichtu, un Rietumi dancos.

Ja Rietumu pasaules politiku vadītu stipri vīri, tad Berlīnes krīzes atrisinājumam jau pašā sākumā būtu pieticis, ja prez. Eizenhauers par Berlīnes status quo būtu runājis noteiktu valodu. Tam, ko prezidents saka caur puķēm un miglu preses konferencēs, ne Kremlis, ne citi nopietni netic. Bet, diemžēl, Rietumu politiku vada mūzeja politiķi, tāpēc tā atgādina slavenu fābulu par līdaku, gulbi un vēzi, kas vezumu velk katrs uz savu pusi.

(L.A. #24, 1959. g. 24. martā)

Koeksistences uzvara un kas aiz tās slēpjas

Kruščeva vizīte ASV ir beigusies. Šī vizīte ieies pasaules politikas vēsturē kā brīvās cilvēces lielākais kauna traips. Kapitālistu siltie rokas spiedieni šīs dienas lielākajam komūnisma diktātoram un varmākam ir izdzisuši. Skaļie tosti ir apklusuši. ASV strādnieku un tautas nospiedošā klusēšana strādnieku „paradīzes” sludinātājam ir beigusies. Apspiesto tautu protesta saucieni tuksnesī bez atbalss ir apklusuši. Tagad ir laiks politiskā neprāta mazai analīzei un pieņemamu faktu konstatēšanai.

Šis notikums, pats par sevi, cilvēka veselam prātam no politiskā viedokļa ir pilnīgs vājprāts. Tā ir koeksistences uzvara! Bet kas aiz tās slēpjas? Notika neticamais. Komūnisma varmāka, krievu lācis, bende aicināts ciemos pie brīvās pasaules valstsvīra prez. Eizenhauera, lai piebradātu ar saviem apspiesto tautu asins zābakiem, mestu acīs melus, brīvās pasaules cietoksnim propagandētu komūnismu. Aptumšots tika apspiestās pasaules pēdējais gaismas cerību stars

Kruščevs veda „mieru” ASV prezidentam un vēlējās saņemt no prezidenta mieru brīvās pasaules vārdā. Prezidents un ASV kapitālisti „miera eņģelim” un viņa „sprediķiem” aplaudēja. Tikai tauta un strādnieki nospiesti klusēja. Ir milzīga starpība starp mieru, ko vēlas brīvā cilvēce un mieru, ko sludina un vēlas Kruščevs. Brīvā pasaule vēlas patiesu mieru un brīvību visām tautām pasaulē. Kruščevs vēlas citādu mieru no ASV. Mieru tam ļaut ar maziem pilsoņu kariņiem, piepalīdzot ar ieročiem un cilvēku rezervēm no Pad. Savienības un sarkanās Ķīnas, pakļaut komūnismam tautu pēc tautas. Noslaucīt mazās, brīvās valstis un tautas vienu pēc otras un beigās aprakt ASV kapitālismu. Koeksistences vārdā svinēt komūnisma uzvaru pār brīvo pasauli.

Brīvās pasaules tautas, arī ASV tauta, kā tas pierādījās vizītes laikā, saprata Kruščeva „miera”jēgu. Vai prez. Eizenhauers un viņa valdības locekļi nesaprata? — Saprata un saprot ļoti

labi. Bet kas viņš spiež uz šādu vājprātīgu politiku? Bailes no atomkaŗa? Tādas, vēl daudz lielākas ir Kremlim. Vismazāk grib mirt diktatori. Stiprākam ir priekšrocība piespiest vājāko, bez iznīcināšanas uz koncesijām. Bet praksē, kā redzams, notiek pretējais. Vājākais visu laiku piespiež stiprāko. Ja tā, tad jābūt kādai apslēptai varai, kas spiež ieturēt šādu neprāta politiku. — Tā ir gudrā ASV kapitālistu vara. Mēs zinām, kam pieder pasaules kapitāli. Mēs zinām, kas nosaka ASV ārpolitiku. Mēs zinām, kas izvēlas personas ASV prezidenta amatam, kas tos padara īsā laikā par populārākām personām pasaulē. Mēs zinām, kam pieder propagandas ieroči — prese, radio, televīzija u.t.t. Lai atceramies kaut tikai vienu gadījumu, kad kādreizējais Ņujorkas gubernātors, populārais advokāts un politiķis Duijs kandidēja prezidenta amatam. Kad viņa ievēlēšana bija neapšaubāma, kad republikāņi jau sēdās ap galdiem uzvaras svinēšanai, uzvarēja maz pazīstamais Trūmens. Duijs ne tikai netika ievēlēts, bet pēc tam pavisam izdzēsts no politikas lielā ranga sarakstiem. Pat pēc Dallesa par ārlietu ministru netika proponēts.

Turpretī šodien, lai republikāņiem cik arī nepatiktos šī Kruščeva koeksistences uzvara un vizīte, nākošā prezidenta amatu tie ir nodrošinājuši. Ja Eizenhauers aizies, viņa vietā, cerams, nāks Niksons, jo viņš bija izraudzīts par Kruščeva vizītes izkārtotāju. Viņš jau tagad tiek popularizēts un slavēts. Kam pieder „media” — Tie ir kapitālisti (cionisti u.c.) un viņu organizācijas. Arī komūnisma pasaulē, no tā dzimšanas Pēterpilī līdz šai dienai, vara gan atklāti, gan apslēptā veidā pieder žīdu tautai. Tas neko nenozīmēja, ka Staļins nolikvidēja Zinovievu, Kameņevu, Bucharinu, Trocki u.c. Tāpēc žīdi atiecīgā brīdī atmaksāja Staļinam. Komūnisma pasaulē vēl vienmēr liela teikšana, kaut apslēptā veidā, pieder viņiem, jo Pad. Sav. žīdu nav, ir tikai ebrēji. Vienīgi Staļins, atriebdamies Izraēlai par vārda neturēšanu un pēc nodibināšanās piesliešanos rietumiem, jo no ASV atbalsta tā dzīvo, draudēja 400,000 žīdu izsūtīt uz Sibīriju. Sakarā ar to, iestājās pirmais lūzums starp žīdiem un komūnismu. Trūmens un Eleonora Rūzevelte un citi Amerikā savāca miljoniem parakstu petīcijas iesniegšanai Apv. Nācijām un ASV kongresam par Staļina nodomāto ģenocīdu pret žīdiem. Tā pati Eleonora Rūzevelte, kuŗa iepriekš Ženēvā atrada ģenosīdu Pad. Sav. par nepierādītu faktu. Cionisti Staļinam piedraudēja ar 3. pasaules kaŗu. Staļina rīkojums netika izpildīts un tas pats, pēc ticamākās versijas, tika

noindēts. Staļina apcietinātie žīdu ārsti it kā par Ždanova noindēšanu, ko tie izdarīja paša Staļina uzdevumā, tika apvainoti un apcietināti. Tā tad, kam pieder politiskā vara komūnisma pasaulē? Kruščeva un Eizenhauera vizītes un koeksistences uzvara vispār ir cionistu šīs vasaras Briseles kongresa rezultāts. Tie izšķīrās par koeksistenci vēl uz dažiem gadiem, aiz sekojošiem iemesliem: 1) izdevīgi paturēt politisko varu pār kapitālisma un arī komūnisma pasauli; 2) kaŗa rūpniecība ir viņu, kapitālistu, rokās un ir viņu ziedu laikmets, jo ieroču ražošana dod visaugstāko peļņu; 3) ieroču pārdošana brīvās pasaules valdībām ar ASV kredītiem un tanī pat laikā tos var pārdot izdevīgi komūnistu izraisītos kariņos nemierniekiem pa apslēptajiem kanāliem; 4) bailes no krievu un apspiesto tautu antisemitisma naida uzliesmojuma pārmaiņu laikā un revolūcijas gadījumā. Kāds naidis valda pret žīdiem krievu un citās apspiestās tautās, to vislabāk zina paši cionisti. Arī Hitlera laikā atklāta žīdu iznīcināšana, pēc rasu teorijas, sākās tikai kaŗa laikā.

Nāks laiks, kad arī gudro cionistu aprēķina gājienos pietrūks īstu matēmatikas formulu, jo nekas nav un nevar pastāvēt arī cilvēku aprēķinos bezgalīgi un mūžīgi. Daudzas varas ir nākušas, pastāvējušas kādu laiku un pēc tam sabrukušas. Vēstures rats griežas vienmēr uz priekšu. Viņu aprēķinos vēl ir liels nezināmais — arābu, vācu u.c. tautas. Nasers šodien ir arābu tautu nacionālo izpausmju simbols. Tamdēļ to nīst ASV kapitālisti, un tam nesimpatizē arī komūnisma diktatori. Tādā pat situācijā atrodas vācu tautas stingrais un nelokāmais Dr. K. Adenauers.

(L.A. 1959. g.)

Ceļā uz elli

Rietumu politikas pašnāvības pazīmes parādījās jau 1945. gadā, turpinājās ar Korejas pamiera līgumu, bet vēl spilgtāk izpaudās Kruščeva viesošanās laikā Amerikā, 1959. gadā. Šī vizīte notika koeksistences vārdā, kuŗas pamati likti četru „lielo” konferencē Ženēvā 1955. gadā. Dzīvē, kā to jau

paredzēja, pierādījies, ka koeksistence nozīmē visas lietas kārtot miera ceļā, atdodot komūnismam visu, ko tas prasa, pamazām un pakāpeniski. Savu kulmināciju Rietumu politikas pašnāvība sasniegusi Berlīnē.

Pasaule vienmēr uzskatīja, ka Berlīnes jautājums ir Rietumu būt vai nebūt.

Kruščevs ir spīdoši izplānojis savu komūnisma uzvaras gājieni. Lai vieglāk un neuzkrītošāk sagremotu Laosu, tas liek savam politikas orķestrim vilkt Rietumiem smeldzošo Berlīnes melodiju. Kad vajadzēs stāties pie sarunu galda Berlīnes lietā, Kruščevs liks Maotsetungām rībināt Kvemojas un Matsu salu bungas, u.t.t. Tas ir politiskais burvju riņķis, no kuŗa Rietumu politikas vadītāji netiek ārā ne brīdi. Laosa tagad ir norīta, un turpinās patīkamā sagremošana. Bet komūnistu kuņģis tik izlutināts, ka tūdaļ prasās pēc lielāka un treknāka kumosa un tas šoreiz ir Berlīne.

Vesela saprāta cilvēkam Berlīnes jautājums nav diskutējams koeksistences rāmjos. Rietumu valdnieki par to ir citādās domās. Tādēļ Berlīnes krīze jau šodien ir faktiski atrisināta. Vašingtonas gudrie un Londonas devīgie ministri jau sen skaidrībā, ko atdot Kruščevam. Galvas lauza tikai par to, kā atdot. Tie meklē ceļu un veidu, kā veikli noklusināt brīvās pasaules cilvēku vaimanas un asaras, un kā vieglāk pašiem nokaunēties. Manuprāt, Berlīnes krīze pagaidām izbeigsies ar to, ka Maskava noslēgs miera līgumu ar Austrumvācijas komūnistiem, un pievedceļu no Rietumvācijas uz Berlīni, kā arī zonu robežu kontroli nodos austrumvāciešu rokās. Zem zināmiem noteikumiem garantēs arī brīvu satiksmi ar Rietumberlīni. Cik reālas šīs garantijas bija, ir un būs, to mēs labi zinām. Nedomāju, ka jau šinī gājienā Rietumi piekristu Berlīnes pārvēršanai par brīvpilsētu, kā to vēlas Maskava. Berlīnes statusa grozīšana paliks Kruščerīva nākotnes križu prasība.

Daudzi rietumu politiķi ar mieru jau tagad runāt par Rietumberlīnes pakļaušanu Apv. Nācijām. Varētu jautāt: kādēļ tad nepakļaut visu Berlīni? Rietumi apņemsies, kaut arī slepeni, ierobežot Rietumberlīnes pretkomūnisma propagandu, akceptēs Maskavas vienpusīgo un pretlikumīgo Berlīnes zonu robežas bloķēšanu un piekritīs daudzām citām sīkām prasībām. Bez tam vienosies par sarunu uzsākšanu Eiropas status quo jautājumā. Prezidents Kenedijs jau atklāti pateicis, ka ir ar

mieru runāt par Eiropas tagadējo robežu garantēšanu Maskavai, tas nozīmē, akceptēt visas Maskavas kara laika aneksijas.

Tā komūnisms soļo pretī uzvarai, bez atombumbām, pat bez viduslaika lielgabalu šāviena. Kāpēc gan lai pie šādiem apstākļiem Kruščevs nemīlētu mieru, ja ar šādu mieru tam izredzes pakļaut visu pasauli?

Tagad ASV un visu brīvo pasauli uzņēmies vadīt jauns spējīgs un apdāvināts prezidents. Tas, ko viņš deklarēja pirms un pēc ievēlēšanas, liecina par viņa labo politikas izpratni. Tomēr viņa atbildes un deklarācijas Laosas un Berlīnes jautājumos, tāpat pie sastapšanās ar Kruščevu Vīnē, ir pretējas ASV izdarībām praksē. Negribas ticēt, ka tā ir viņa neapdomība, apstākļu neizpratne vai vienaldzība, jo līdzīgi veicās arī iepriekšējiem prezidentiem. Rodas iespaids, ka aiz prezidenta muguras strādā kāda ļauna roka. Jājautā, kas ir tie padomdevēji, kuŗiem ir lielāka teikšana kā prezidentam? Kādi mērķi ir šiem varenajiem padomdevējiem un kādus uzdevumus, un kā vārdā, tie pilda? Kas spiež tos veicināt komūnisma izplešanos pasaulē un brīvās pasaules iespēlēšanu komūnisma rokās? Kas ir tā slepenā vara, kas nosaka visas pasaules politikas kursu?

Atbildes šiem jautājumiem nav, jo aizkulišu bīdītāji neparādas atklāti skatuves gaismā.

Vai nav neviena ideālista, kas uzdrošinātos šos tumšos spēkus saukt vārdā? Liekas, ka 20. gadu simtenis izaudzinājis un izveidojis zelta teļa vergus, kuŗi labāk noslāpst sava zelta kaudzē un labklājībā, nekā uzsāk cīņu pret pasaules kultūras un civilizācijas bojā eju!

Šie ir jautājumi šodien ikvienam, kas, raugoties pasaules politikas neprātā, saskata brīvās pasaules krišanu bezdībenī. Koeksistence un pastāvīgā piekāpšanās komūnistu prasībām uz turieni ved.

(L.A. #75, 1961. g. 20. septembrī)

Rietumu politikas pašnāvība

Rietumu politikas pašnāvības pazīmes sākās daudzus gadus atpakaļ ar Korejas pamiera līgumu. Tās savu spilgtāko izpaušmi uzrādīja 1959. gadā ar Kruščeva oficiālo viesošanos Amerikā. Šī vizīte notika koeksistences vārdā. Koeksistences (lasi pašnāvības) pamati tika likti valdības galvu konferencē Ženēvā 1955. gadā. Savu kulminācijas punktu rietumu politikas pašnāvība ir sasniegusi tagad, Berlīnē. Pasaule vienmēr uzskatīja, ka Berlīnes jautājums ir bijis: būt vai nebūt. Cik briljanti Kruščevs ir izplānojis savu uzvaras politiku, ka pat visgudrākām smadzenēm pasaulē ir dziļi jānoliec galvas šī ģeniālā plānotāja priekšā. Piemēram: lai vieglāk un nemanotāk sagremotu Laosu, tas liek savam politikas orķestrim vilkt Rietumiem smeldzošo Berlīnes melodiju. Kad vajadzēs sēsties pie sarunu galdiem, Berlīnes lietā, Kruščevs liks Maotsetungam rībināt nacionālās Ķīnas Farmozā Kvemojas un Matsu salu bungas u.t.t. Tas ir politiskais burvju riņķis, no kuŗa rietumu politikas vadītāji netiek ārā ne brīdi. Tie visu laiku runā tikai par pašu bailēm no pretinieka uzbrukuma. Tie rēķinās tikai ar pretinieka spēku. Tie atklāti runā un brīdina — piespiež visus savus draugus un līdzcīnītājus neizprovocēt pretinieku. Tie meklē arvien pēc jauniem un nevainīgiem upuriem Kremļa barībai, ko vēl varētu noziedot un iemest sarkanajam plēsonim rīklē. Tiem ne tikai bailes no pašu saražotām atom un ūdeņraža bumbām, bet pat bailes no uzvaras.

Dievs, paskaties, kādi glēvuļi un bezprāti vada un valda pār Tavu radīto pasauli! Kur palicis viņu prāts un saprāts, ko Tu esi visžēlīgi piešķīris, pat visvienkāršākajam radījumam cilvēka izskatā?

(L.A. 1961. g.)

Kā šī komēdija beigsies?

Šīsdienas starptautiskās politikas virzienu nosaka trīs tukši skanoši vārdi: 1) koeksistence, 2) miers un 3) atbrūošanās...

Koeksistences vārda nozīmi jau „tautu tēvs un skolotājs” Staļins izteica Amerikas žurnālistiem savās intervijās, un proti — ka starp dažādām valstu politiskām sistēmām var pastāvēt koeksistence, t.i. — visus strīdus jautājumus izšķirt miermīlīgā sarunu ceļā. Šis pareģojums, pastiprinātā veidā, ir piepildījies arī Kruščeva varas laikā, un ir devis ļoti labus rezultātus komunistu pasaules iekarošanas plānos.

Šodien koeksistence vistīrākā veidā nozīmē apstiprināt, — atklāti vai klusējot atzīt Kremļa inscenētos pilsoņu kariņos iegūtās teritorijas un tur noorganizētos komunistiskos režīmus, kā piem. Korejā, Vietnāmā, Kubā, Laosā u.c. Bez tam vēl koeksistences ceļā pakāpeniski apmierināt Kruščeva „taisnīgās” prasības starptautiski svarīgos jautājumos, kā piem., Rietumberlīnes, Austrumeiropas robežas, Austrumvācijas atzīšanas u.c.

Miers — nozīmē ļaut komunistiem brīvi un netraucēti rīkoties visās pasaules malās. Miers ir komūnisma lielākais propagandas ierocis visos pēdējos 15 gados. Kruščevs pats ir īsts „miera eņģelis”, un viņa uzdevumā visās pasaules malās neskaitāmi komunistu aģenti ar politiski mentālo un naīvo pacifistu piedalīšanos un atbalstu rīko „miera” kongresus un konferences, kurās nosoda Rietumu agresorus un slavē „miera mīlētāju” Padomju Savienību.

Miera vārdā Pad. Savienība ražo un var ražot un spridzināt vislielākās atombumbas. Citādi ir, ja to mēģina darīt Rietumu agresori, koloniālisti un imperiālisti. Miera vārdā Rietumu sabiedrotiem jāizvācas no Rietumberlīnes, jāatzīst Austrumvācijas valdība, jālikvidē savas militārās bāzes ārzemēs un jālikvidē arī tāda agresīva militāra organizācija kā NATO. Miera vārdā ASV jāiznīcina visi atombumbu krājumi u.t.t. Tas nozīmē — miera vārdā Rietumu pasaules politikas vadītā-

jiem jāļauj komūnismam iebāzt brīvo pasauli maisā un aizsiet tā galu, cilvēces noslāpšanai. Rietumu iemaisīšanās komūnistu izdarībās nozīmē pasaules miera apdraudēšanu.

Atbruņošanās ir politiskās komēdijas augstākais kāpinājums, pirms priekškara nolaišanas. Rietumi ir par atbruņošanu ar efektīgu starptautisku kontroli. Kruščevs, totālās atbruņošanās autors, prasa totāli atbruņoties četru gadu laikā, bez starptautiskās kontroles, jo lūk, atbruņošanu kontrolēt varot katra valsts pati. Starptautiskā kontrole pielaižama tikai ar veto tiesībām, jo bez veto šī kontrole izvēršoties par otras valsts izspiegošanas organu.

Mēs zinām, ka spiegošana notiek militāros noslēpumos. Ja Kruščevs vēlas totāli atbruņoties, tad jau spiegošanas fakts atkrīt, jo nav vairs militāru noslēpumu, ko izspiegot. Ja pirmie divi — koeksistence un miers — ir komūnisma tīrs īpašums, tad atbruņošanās kā propagandas ierocis vēl nepieder pilnīgi Kruščevam vien, bet ir daļēji svārstīgs. Pasaulē ir ļoti maz naīvo, kas tic patiesai atbruņošanai. Pat Kruščevs ar Kenediju tai netic un nedomā atbruņoties. Visa Savienoto Valstu ražošanas sistēma jau apm. 20 gadus bazējās galvenokārt uz bruņošanās rūpniecību. Kas ir galvenie bruņošanās rūpniecības uzņēmumu īpašnieki, to mēs zinām. Ieroču ražošana dod visaugstāko peļņu — tas ir fakts. Ieroču lielākā noņēmēja ir ASV valdība, tātad arī drošākais tirgus un stabilākā maksātāja. ASV apbruņo un kredītē brīvās pasaules valstis ar Amerikā ražotiem ieročiem un šim nolūkam izdod biljonus no valsts budžetā paredzētām summām. Ieroču ražotāji Amerikā ir laimīgi un pateicīgi arī Kruščevam par mazu kariņu izraisīšanu dažādās pasaules malās, jo šie kariņi tiem dod iespēju bez ASV valdības vajadzībām pārdotiem ieročiem, gan pa tumšiem, gan atklātiem ceļiem vēl pārdot tos par augstu cenu karojošām pusēm — bieži vien abām reizē. Koeksistence Kruščevam palīdz iekārot pasauli bez kaŗa. Kapitālistiem brīvā pasaulē, sevišķi ASV, koeksistence, nobīdot tālākā nākotnē kaŗa draudus, pagarina bruņošanās rūpniecības ziedu laikus peļņas kāriģiem miljonāriem. Tāpēc arī Kruščevs, savā viesoššanās laikā ASV 1959. gadā, vissiltāk tika sveikts un atbalstīts ne no strādniekiem, bet no kapitālistiem — miljonāriem. Tātad komūnisms šodien iet roku rokā ar kapitālistiem ASV. Kas tie savā nospiedošā vairākumā ir, kādai politikai tie kalpo, tas nav vairs noslēpums.

Patiesi atbruņojoties, ko gan ASV varētu likt bruņošanās rūpniecības vietā, jo jau tagad miera laika rūpniecības ražojumiem trūkst starptautiskā tirgus? Kā tā spētu atrisināt radušos bezdarba problēmu? Tā šī spēlīte turpinās. Komūnisms gūst panākumus koeksistences, miera un atbruņošanās propagandas ceļā, un kapitālisti lielāko peļņu caur ieroču ražošanu.

Tā ir lielākā pasaules politikas komēdija. Rietumu pasaules politikas vadītāji ir tikai aktieri šinī komēdijā, jo politisko aizkulišu bīdītāji ir citi, kas rampas gaismā neparādās. Šī politiskā komēdija atšķiras no parastām ar to, ka tā beigsies ar ļoti traģiskām beigām. Par cik šīs spēlītes beigas pagarina, par tik tā prasīs lielākas liķu kaudzes. Kur palikusi Rietumu pasaules politiskā atbildība un sirdsapziņa? Tir runā par mieru, bet tam netic neviens. Tie runā par atbruņošanu, bet pastiprināti bruņojas līdz zobu galiem. Tie pasauli ir noveduši tādā chaosa stāvoklī, ka tikai karš var to glābt. Tikai karš var iznīcināt komūnismu. Pretējā gadījumā komūnisms iznīcinās viņus pašus un visu brīvo civilizēto pasauli. Koeksistence ir kara sākuma bīdītāja no šodienas uz rītdienu, bet ikkatra rītdiena nes sevī lielākas briesmas un upurus. Jo politiskā komēdija ilgāk turpināsies, jo traģiskākas būs tās beigas.

(L.A. #93, 1961. g. 22. novembrī)

Pasaule, priecājies!

Šī gada (1964.) 3. novembrī notika ASV prezidenta, gubernātoru un senatoru vēlēšanas. Ar lielāko balsu skaitu, visā līdzšinējā ASV prezidentu vēlēšanu vēsturē, uzvarēja demokrātu partijas kandidāts — līdzšinējais prezidents L. B. Džonsons. Viņa ievēlēšana nebija pārsteigums nevienam mirstīgam pasaulē. Domāju, ka to zināja arī viņa pretkandidāts rep. senators Berijs Goldvaters. Goldvatera kļūdas, kādas viņš izdarīja ar savām nepārdomātām deklarācijām jau pašā sākumā, aizvēra tam durvis uz Balto namu. Viņš pats iedeva ieročus pretiniekam, ar ko viņu ļoti viegli sakāva. Šis notikums pats par sevi saprotams, un nebūtu vērts pie tā apstāties, ja tanī

neslēptos fakti, kuŗi pasaulei ir sevišķi svarīgi un proti: 1) ASV prezidents šodien nepieder tikai Amerikai, bet gan visai pasaulei, jo ASV vada un noteic visas pasaules politiku. 2) Kad republikāņu nominācijas konvents š. g. jūnijā Sanfrancisko nominēja par republ. prezid. kandidātu Arizonas senātoru B. Goldvateru, pasaule uzlēca kājās kā no lielākās zemes trīces grāviena. Visas pasaules prese visās galvaspilsētās sacēla trauksmes stāvokli un brīdināja Amerikas vēlētajus no Goldvatera ievēlēšanas. Maskavas uztraukumu viegli varēja saprast, jo ne tikai Sanfrancisko pieņemtā vēlēšanu platformā, bet arī iepriekšējās Goldvatera deklarācijas un runas nozīmēja tiešas briesmas Maskavas līdzšinējai politikai par pasaules iekarošanu bez kara. Bez tam, Maskava vienmēr pēdējās ASV prez. vēlēšanās ir ņēmusi, netieši, aktīvu dalību, kā tas bija 1960. gadā, kad tā nostājās pret rep. kandidātu R. Niksonu un atbalstīja J. F. Kenediju. Kenedijs savā administrācijas laikā Maskavas pūles arī pilnīgi attaisnoja.

Kas tad bija tie fakti, kas tā uztrauca brīvās pasaules presi visos trīs kontinentos?

Tā bija Goldvatera deklarācija, ka līdzšinējai koeksistences politikai būs gals. Ka piekāpšanās visur un visos jautājumos iepretim Maskavai izbeigsies. Ka Maskavai prasīs norēķinus Baltijas valstu, satelītu u.c. lietās. Ka tai būs jāpilda Apv. Nāc. uzrakstītā un parakstītā charta u.t.t. Ka koeksistence, dibināta uz Maskavas soļošanu uz priekšu un Vašingtonas atkāpšanos, nav koeksistence, bet nekaunīga brīvās pasaules izpārdošana. Ka turpmāk ASV palīdzība tiks sniegta tikai draudzīgām zemēm un valstīm. Tas nozīmē, ka izbeigsies komunistu un komunistiem draudzīgu zemju atbalstīšana.

Saprotams, ka par šādām lietām varēja uztraukties Maskava un visa komunistu pasaule. Bet kāds iemesls uztraukties bija Amerikas, Kanadas, Anglijas un pārējās brīvās pasaules presei? Kā intereses tad īsti aizstāv šī ASV prese? ASV valdības intereses tā neaizstāv, tas nu ir skaidrs, jo kāpēc tā neraud par to, ka ASV valdība šodien ir daudzus simtus miljardu parādā privātām mljonāru bankām, atbalstot visus pēckaŗa gadus ASV ienaidniekus. Kāpēc tā neraud par to, ka Pad. Sav. vēl līdz šai dienai nav mēģinājusi atmaksāt nevienu centu no vairāk kā 11 biljonu aizdevuma, ko ASV izsniedza Pad. Sav. kara laikā?

3. novembrī ASV prez. gubernātoru un senatoru vēlēšanās uzvarēja stiprākā demokrātu partija. Atcerēsimies, ka šī par-

tija 1945. g. maijā piespieda Vāciju kapitulēt bez noteikumiem. Kas vēlējās Vāciju pilnīgi iznīcināt ne tikai militāri un politiski, bet arī saimnieciski, lai pēc tam ASV valdībai vajadzētu Maršala plāna rāmjos ieguldīt miljardus iznīcinātās Vācijas atjaunošanai? Vai tas nav absurds? Kāpēc šī stiprā demokrātu partija (Prez. Rūzvelts) Jaltā un Teheranā norakstīja Staļinam Baltijas valstis un radīja Pad. Sav. satelītus Balkānos? Kāpēc tie sadalīja Vāciju Rietumvācijā un Austrumvācijā, Koreju Dienvidkorejā un Ziemeļkorejā, Vietnamu Dienvidvietnamā un Ziemeļvietnamā? Kāpēc ASV atbalsta militāri un saimnieciski komunistiem draudzīgo Indonēziju, kuŗa draud iznīcināt jauno Malēzijas republiku, kuŗu savukārt atbalsta un apbruņo Anglija? Kāpēc tā sadalījusi tautas dienvidos un ziemeļos, austrumos un rietumos, veicina šo tautu brāļu kuŗus un liek ASV valdībai ieguldīt šinīs brāļu kuŗos miljardus? Kāpēc Apv. Nācijas nevar izkārtot nevienu jautājumu galīgi, bet tikai visus atliek uz rītdienu?

Viens nu ir skaidrs, ka visu to nevēlas ASV valdība kā tāda. Vēl mazāk to vēlas ASV nodokļu maksātāja tauta. Tā tad koeksistence un koeksistences vārdā pastrādātās politiskās ļaunprātības tiek vadītas no citas varas pasaulē. Šai varai ir vajadzīga koeksistence ar komunistu pasauli. Komunisti ar koeksistences palīdzību soli pa solim tuvojas tuvāk savam gala mērķim — pasaules pakļaušanai komūnismam, un pretējai pusei koeksistence ir līdzeklis kabatu uzpildīšanai, jo to sauklis ir: Nauda valda pasauli!

Nākamos 4 gados Baltā namā sēdēs prez. L. B. Džonsons. Ticu, ka viņš būs labs, jo pats pieder pie tiem, kas atzīst naudas varu pasaulē. Ideāli politikā ir agrāko gadu simteņu vecās atliekas, un to vieta ir tikai mūzejos vai veco grāmatu arhīvos un bibliotēkās. Pirmais un steidzīgākais jaunā prezidenta uzdevums ir glābt Pad. Savienību Apv. Nācijās un proti, Pad. Sav. ir parādā Apv. Nāc. 52,6 milj. dol. par miera kuŗaspēka uzturēšanu Kongo un Vidējos austrumos. Maskava atsakās maksāt. Saskaņā ar Apv. Nāc. satversmes 19. p. tā zaudē balss tiesības pilnsapulcē. Šādā gadījumā Maskava draud izstāties no Apv. Nācijām. Vašingtonai ir jāglābj tā. Pirms vēlēšanām to nevarēja, bet tikai divreiz atlika AN pilnsapulces sākumu. Tagad uz koeksistences pamata Vašingtona lūgs Maskavu iemaksāt kaut simbolisku daļiņu, ziedojumu veidā, tad ASV varēs uzņemties segt šī parāda lauvas tiesu. Pārējo sadalīs starp Kanadu, Angliju u.c. draudzīgām valstīm. Vai nav ļaunprātība

par kaunu nemaz nerunājot. Apv. Nācijas tur karašpēku Kipras salā, lai uzturētu mieru turku un grieķu starpā, bet Maskava tanī pašā laikā piedāvā Maskavai draudzīgajam Kipras prezidentam Makariosam katru militāru un saimniecisku palīdzību kara darbības turpināšanai Kipras salā. Saprāts, kur esi tu? Otrs svarīgs Vašingtonas darbs būs norakstīt galīgos zaudējumos Dienvidvietnamu un, protams, arī Indoķīnu. Tas gan būs garš konferenču ceļš.

Prezidents Džonsons uzvarēja ar saukli: „Miers un panākumi!” — tas nozīmē, miers Vašingtonai un panākumi Maskavai. Pasaule priecājies, jo tu esi akla.

(L.A. #42, 1964. g. 14. novembrī)

Kenedija populāritāte un politika

Prezidenta J. F. Kenedija noslepkavošana 1963. g. 22. nov. Dallasas pilsētā (Tex.) bija traģiskākais notikums pasaules politikā. ASV zaudēja savu populārāko prezidentu pēdējos 30 gados. Šis notikums smagi skāra visu pasauli tāpēc, ka šodien ASV prezidents nepieder tikai ASV, bet gan visai pasaulei, jo ASV vada un nosaka brīvās pasaules politiku. Lielajā politikā ASV nebija daudz laika sērām, jo tikai nepilns gads no traģiskā notikuma bija atlicies līdz jaunām ASV prezidenta vēlēšanām. Tamdēļ jau nākošajā dienā varēja saklausīt balsis: (pēc karaļvalstu parauga) prez. Kenedijs ir miris! Lai dzīvo prez. Džonsons!

Neapšaubāmi Kenedijs, savu nepilnu 3 gadu prezidēšanas laikā, bija kļuvis par vienu no populārākiem prezidentiem ASV vēsturē. Viņa politiskā karjēra bija žilbinoša. Jauns gados ievēlēts vietnieku namā, pēc tam senātā un beidzot 43 gadu vecumā par pasaules varenākās valsts prezidentu. Kenedijs piederēja pie liberālā novirziena demokrātiem. Kenedijs savā ģimenes dzīvē bija paraugs pārējiem. Viņš bija dziļi kristīgs cilvēks, ko viņš bieži pastrīpoja. Ar savu īpatnēji simpātisko pieeju cilvēkiem un lietām, viņš kļuva populārs tautas masās. Viņa īpatnējo runas un žestu veidu atdarināja komedianti uz skatuvēm. Tie ieskaņoja šos atdarinājumus skaņu platēs un,

pārdodot tirgū miljonos eksemplāros, kļuva bagātī. Visi minētie un neminētie apstākļi liecina, ka Kenedijs bija ieredzēts, simpatisks cilvēks. Neapšaubāmi, ja viņš būtu piedzīvojis š. g. ASV prezidenta vēlēšanas novembrī, viņam nebūtu bijis nopietnas konkurences.

Citāda ir Kenedija prezidēšanas laika politiskā bilance un proti: kā Kenedijs tika līdz nominācijai par prez. kandidātu Demokrātu konventā, Čikagā 1960. gadā? — Jau uzsākot nominācijas kampaņas propagandu 1960. g. sākumā, Kenedijs izvēlējās saukli: „Vai katolis var tikt ievēlēts par ASV prezidentu?” kas uzskatāms noteikti par demagoģisku. Zinot, ka prezidenta izvēlē nespēlē lomu ticība un piederība baznīcai, ko viņam vairākkārt aizrādīja arī viņa konkurents R. Niksons, tas šo saukli neatmeta. Demokrātu nominācijas konventā Čikagā 1960. g., Kenedijam bija jācīnās pret tādiem vecākās politiķu paaudzes dūžiem kā Adlais Stīvensons, L. B. Džonsons, u.c., kuŗiem jau no iepriekšējām nominācijām bija stipras aizmugures. Aiz tiem stāvēja stipras finansiēlas un politiskas organizācijas. Politiskās dzīves noteicējiem ASV nepietika tikai ar jauneklīgu izskatu, simpātisko pieeju un t.t.. Tie prasīja politikā stingras garantijas. Kenedijs šīnī politikas tirgū tomēr uzvarēja. Kādā ceļā, ar kādiem solījumiem, ar kādu padevību, to mēs pilnībā nekad nezināsim. Ka bez solījumiem un blanko vekseljiem viņš netika nominēts, tas nu ir visiem skaidrs. To liecina arī apmeklējumi pie Eleonoras Rūzveltas un solījumi iet viņas vīra Franklina D. Rūzvelta pēdās. Eleonora bija tanī brīdī augstākais mūris, kuŗam bija jātiek pāri. Kenedijs tika tam pāri.

Pēc ievēlēšanas par ASV prezidentu, dotos solījumus, kā to liecina politiskie notikumi, Kenedijs pildīja. Viņš soļoja, attiecībā pret Kruščevu, vēl mīkstākos zābakos kā vecais F. D. Rūzvelts pret Staļinu. Ja Rūzvelts Jaltas un Teheranas konferencēs, noziedojot viņam nepiederošas tautas un valstis Staļinam, deva iespēju komūnismam pēc Otrā pasaules kaŗa izaugt par milzi, kas draud iznīcināt brīvo pasauli, tad tas kaut kā varēja tikt aizbildināts ar viltīgā Staļina nepazīšanu un piedzīvojumu trūkumu pasaules politikā. Turpretī Kenedija nostāja Berlīnes mūŗa, Laosas, Kubas, D-Vietnamas u.c. jautājumos ir pilnīgi neattaisnojama.

1961. g. pavasarī uz gudro — Barucha, El. Rūzveltas, Čerčila, Trūmena u.c. lēmumu Bermudas salā, prez. Kenedijs

ieradās Vīnē uz pirmo satikšanos ar Kruščevu. No šejienes sākās jau iesāktā kursa „koeksistences” ziedu gadi. Kenedijs pazaudēja vēl vairāk, jau agrāk iedragāto, draudzību ar prez. De Golu un kancleru Ādenaueru.

Jau 1962. g. sākumā, kad Fidels Kastro sāka importēt krievu kareivjus — „speciālistus” militāros un saimnieciskos jautājumos, izbūvējot raķešu bāzes un iebūvējot krievu raķetes, vairāki kongresa un senāta locekļi publiski brīdināja Kenediju un aicināja spert kādus soļus šo apstākļu novēršanai. Kenedija atbilde bija: „Kamēr Kuba tos neizlieto agresīvos nolūkos ne pret vienu Dienv. Amerikas valsti, ASV nav par to ko uztraukties un nav pamata iejaukties Kubas iekšējās lietās.” Bet 1962. g. 6. novembrī nāca ASV gubernātoru un senātoru vēlēšanas, un Kenedijs, uzsākot vēlēšanu kampaņu, apvainoja bij, prez. Eizenhauera administrāciju daudzos ārpolitiskos jautājumos. Eizenhauers, ierodoties tanīs pašās vietās, atbildēja, ka viņa administrācijas laikā Kubā nebija uzbūvētas krievu raķešu bāzes un nebija uzbūvēts komunistu kauna mūris Berlīnē. Šinī apjukumā demokrātu gudrie izšķīrās par radikāliem soļiem, un prez. Kenedijs 22. oktobrī izsludināja militāro blokādi pret Kubu. Kenedijs vienā naktī kļuva pasaules varonis. Demokrāti uzvarēja 6. nov. gubernātoru un senātoru vēlēšanās. Pēc tam, kā tas jau bija iepriekš paredzams, lēnām uzsāka sarunas ar Kruščevu par raķešu izvākšanu no Kubas un militāro un saimniecisko „specu” skaita samazināšanu Kubā. Raķešu izvākšana un krievu armijas samazināšana Kubā vilkās gliemeža gaitā. 1963. g. pavasarī daži senātori un kongresa locekļi sāka publiski uztraukties par šo procedūru, pamatoti aizrādot, ka visu raķešu izvākšana, bez kontroles no ārpuses, nav pierādama un , ka krievu armijas skaits nav samazināts, bet gan otrādi, kam pievienojās arī daļa ASV preses. Kenedijs sasauca preses konferenci un, norādot presi, aizrādīja, ka šāda senātoru un preses izrīcība nav attaisnojama, jo tā apgrūtinot biedra Kruščeva pozīciju Kremļī un radot grūtības Kruščevam armijas izvākšanas procedūrā Kubā. Ko nozīmēja šāda Kenedija nostāja? Vai tā stiprināja ASV prezidenta un brīvās pasaules politiku? — Tā stiprināja komūnismu. Tā centās lāpīt Kruščeva iedragāto pozīciju visas pasaules acīs. Kruščeva politiskās akcijas, apsolut izvākt raķetes no Kubas, bija nokritušas līdz smieklīgumam ne tikai brīvās pasaules acīs, bet arī komunistu valstu izpratnē, sevišķi Pekingas acīs. Kenedijs glāba Kruščeva slavu. Kruščeva zvaigzne

šodien atkal spīd spoži pasaulē. Kuba šodien ir stiprāka kā jebkad tā bija bijusi. Šodien Panamā, ar Kubas piegādātiem krievu ieročiem, panamieši šauj uz amerikāņiem un Kastro ar Kruščevu Maskavā uzdzer tostus uz jauniem panākumiem Dienvidamerikā. Kruščevs izvāca raķetes no Kubas un samazināja krievu armijas skaitu Kubā, bet par kādu cenu? Kruščevs prasīja no Kenedija džentlmeņa stāju un lūdza izvākties no Rietumberlīnes. To nu Kenedijs nevarēja, bet ASV militāro bažu samazināšana — likvidēšana Turcijā, Grieķijā un Itālijā bija pa spēkam. Tātad arī Kubas politikas lietā, kad Kenedijs kļuva par pasaules varoni, ieguvējs palika Kruščevs.

NATO bruņošanās programmā nekas netika grozīts arī Kenedija laikā. Lai bez apstājas pildītos bruņošanās rūpnieku — miljonāru kabatas, atomieroču kontrolei Eiropā jāpaliek Amerikas armijas rokās. Tādā gadījumā tiem jābūt ražotiem tikai Amerikā. Šis jautājums ir sabiedroto galvenais nesaskaņu pamats, kas novedis De Golu atklātā naidā ar ASV. Nasavas konferencē Kenedijs, uz bruņošanās rūpnieku spiediena, piespieda Makmillenu, resp. Angliju, izgāzt „garbidžas” kaudzēs ASV ražotās Zeibota raķetes, ar kuŗām Anglija cerēja arī turpmāk apbruņot savu gaisa floti. Šinīs raķetēs Anglija bija ieguldījusi miljardus. Tagad Anglijai jāiegādājas no ASV Polaris raķetes un jāapbruņo pašas būvētās zemūdenes. De Golam tika piedāvātas ne tikai Polaris raķetes, bet arī gatavas zemūdenes, ko tas vairākkārt ir noraidījis. Šodien NATO vienība ir briesmās.

Laosas izkārtojums bija līdzīgs Polijas valdības izkārtojumam pēc Otrā pasaules kara. Anglija, ar Amerikas atbalstu, piespieda trimdas valdības vadītāju Mikolaičiku atstāt Londonu un ieiet koalīcijas valdībā ar Maskavā atrodošos poļu komunistu ķiparu valdību. Sekas mēs visi zinām, tikai Kenedijs to nezināja. Viņš, Kruščeva iespaidots, piespieda Rietumiem labvēlīgo princi — Laosas valdības galvu ieiet koalīcijas valdībā ar prinčiem — komunistu Pathet Lao un neitrālo Souvanna Phoumu. Cik neitrālais bija neitrāls, to redzēja pat aklie, jo tas pirms koalīcijas valdības sastādīšanas viesojās ilgi Maskavā, bet atteicās ierasties Vašingtonā. Rezultāti no šīs koalīcijas valdības ir visiem zināmi. Laosa ir zaudēta.

Dienvidvietnamai, cīņā pret komunistu uzbrukumiem, tika sniegta plašos apmēros ASV saimnieciskā palīdzība, bet ļoti vāja militāra palīdzība cīņā pret komunistu ekspansiju. Jau

pašā sākumā, ticams un nopietns brīdinājums un deklarācija, ka Vietnamas pastāvēšana ASV ir vitāli svarīgs faktors un ka tā tiks aizstāvēta visiem nepieciešamiem līdzekļiem, būtu aturējies komunistu avantūristus Pekingā un Maskavā no organizētiem uzbrukumiem Vietnamai. Šodien Vietaama ir jānoraksta rietumiem zaudējumos. Ar Vietnamu būs zaudēts ne tikai pēdējais tilta gals šinī svarīgā Āzijas apgabalā, bet vēl vairāk kas — zaudēts ASV prestīžs visu Āzijas valstu acīs. Ar dažu tūkstošu kareivju un dažu helikopteru sūtīšanu uz Vietnamu, ASV ir parādījušas savu nespēku un negribu mazo tautu atbalstā cīņā pret komūnismu.

ASV kviešu pārdošanas līgums ar Maskavu, ko iesāka Kenedijs un turpina Džonsons, ir komūnisma stiprināšanas svarīgs faktors. Pabarot komūnisma masas ar Amerikas un Kanadas maizi, nozīmē, neatraut līdzekļus un darba spēku Pad. Sav. broņošanās rūpniecībai. Kruščevs lauksaimniecību var atstāt līdzšinējā novārtā un turpināt bruņošanos. Amerika pabaros tos uz kredita kā to jau darīja Otrā pasaules kara laikā. Kruščevs zina un atceras, ka no parāda vairāk kā 11 miljardiem, ko Pad. Sav. saņēma pārtikā un ieročos Otrā pasaules kara laikā, tā nav mēģinājusi atmaksāt ne vienu centu. Kruščevs cer, ka viņam izdosies ar kviešiem tas pats. Elevatoru kompāniju īpašnieki iekasē no ASV valdības skaidrā naudā.

Līgums ar Pad. Sav., par atomieroču izmēģinājumu gaisā aizliegšanu, ir noslēgts, bet par kādu cenu? Kas aiz šīs vienošanās vēl slēpjas, to mēs šodien neviens pilnīgi nezinām. Zinām tikai dažus punktus, ko pie līguma parakstīšanas prasīja Kruščevs un proti: 1) neuzbrukšanas līgumu starp NATO un Varšavas pakta valstīm, 2) neitrālas zonas radīšanu Eiropā un 3) R.-Berlīnes internacionālizēšanu. Kāda nozīme Kruščeva slēgtiem un parakstītiem līgumiem, to mēs visi zinām. Nezināja tikai Kenedijs. Kenedijam šis līgums bija ļoti nepieciešams, sakarā ar šī gada ASV prezidenta vēlēšanām novembrī. Neapšaubāmi, Kruščevs, parakstot šo līgumu, ir izspiedis no Kenedija daudz un dažādas Maskavai svarīgas un Vašingtonai maznozīmīgas koncesijas (Atbalsta atraušana Eiropas apspiestām tautām un viņu organizācijām cīņā pret komūnismu; pretkomūnistiskās propagandas apklusināšana u.t.t.). To liecina arī tas fakts, ka Kruščevs savā jaungada vēstījumā 15 valstīm liek priekšā šinī gadā: 1) galīgi izbeigt koloniālismu pasaulē, 2) izvākt rietumu kaŗaspēku no visām vietām un malām, kur tas vēl atrodas svešās teritorijās un 3) visas

nesaskaņas pasaulē izkārtot miermīlīgās sarunās. Nav neviena šodien ASV, kas spētu, arī prez. Džonsons nedrīkst un nespēj, nosaukt vārdā Pad. Sav. koloniālismu un prasīt izvākt sarkano armiju no Baltijas valstīm un satelītu zemēm.

Berlīnes komunistu kauna mūra izbūvēšanas dienās, Kenedijs klusēja kā ūdeni mutē ieņēmis. Krievi, līdzīgi Budapeštas revolūcijas notikumiem, nogaidīja, kā reaģēs Vašingtona. Kad Vašingtona nereaģēja, tad tikai sāka rīkoties, un proti: krievu tanki 1956. g. atgriezās Budapeštā un apraka ungāru revolūcionārus un Berlīnē 1962. gadā izbūvēja kauna mūri, kuŗu tiem nebija tiesība būvēt, saskaņā ar 1945. g. nolīgumu Potsdamas konferencē.

Savelkot visu kopā, jākonstatē, ka Kenedija kā ASV prezidenta rīcība ārpolitikā, nav bijusi pozitīva brīvajai pasaulei visos svarīgākos gadījumos. Tātad viņa slava un populāritāte pasaulē nevarēja tikt bazēta uz ārpolitiku visā viņa administrācijas laikā. Iekšējā politikā konstatējami daži pozitīvi sasniegumi un ierosinājumi kā: a) tā saucamais „Peace Corps” studentu grupu sūtīšana uz Āfriku u.c.), b) rasu vienlīdzības likuma ierosināšana, c) streiku izbeigšana ar valdības stingru iemaisīšanos u.t.t. Šie daži pozitīvie gājieni iekšpolitikā nevarēja būt pamats Kenedija populāritātei pasaulē.

Atliek tikai viens slēdziens, proti: ASV politiku daudzkārt nosaka un diktē kāds noslēpumains spēks, kas reti kad parādās atklātībā. Šie varenie spēlē lielu lomu pie ASV prezidenta ievēlēšanas. Tie izvēlas paklausīgāko no visiem kandidātiem. To padara ar preses, radio, televīzijas u. c. līdzekļiem populāru tautas masās. Šādā veidā ievēlētais ASV prezidents tiek padarīts par lielāko autoritāti, kaut gan patiesībā viņš ir tikai šacha figūra šīs varas rokās. Tamdēļ ar skumjām sirdī ir jāatzīst, ka ar J. F. Kenedija nāvi esam zaudējuši ASV un visā pasaulē populāru, simpātisku un mīļu cilvēku, bet vāju ASV prezidentu kā brīvās pasaules politikas vadītāju.

(1963. g. decembrī)

Kviešu politika

Mēs dzīvojam laikmetā, kad visu vērtību mēraukla ir dolārs. Par dolāru tiek pārdots viss: cilvēku dzīvības, morāle, principi, goda prāts, reliģija, brīvība u.t.t. Tam spilgts piemērs ir mūsu acu priekšā šodien Kanadas valdības kviešu politika. Nesen notika savstarpējā Kanadas un Pad. Sav. tirdzniecības un parlamentāro delegāciju viesošanās. Pad. Sav. delegācijas apbraukāja visu Kanadu pēc savas vēlēšanās, pat Čercilu ziemeļos ieskaitot, kur nav nekādu saimniecisku brīnumu, bet gan tikai militāri svarīgs punkts Kanadas ziemeļos. Pēc visa tā, preses jautāti, būdami rūdīti komunistu aģenti, raustīja savus platos degunus un pateica, ka nekā interesanta jeb sevišķa šeit nebija ko redzēt. Tā tie aizbrauca mājās. Bet īsto ziņojumu tie sniegs savas politiskās drošības šefam Maskavā. Turpretim, naīvie Kanadas delegāciju locekļi Pad. Sav. varēja skatīt tikai to, ko tiem rādīja. Neskatoties uz to, tie naīvi jūsmoja par redzēto.

Parlamentārās delegācijas vadītājs (parliam. speaker) A. Maknotons, kaviāra un vodkas tostu iespaidā, pateica savus spriedumus arī lielajā politikā, un proti: viņš esot ieskatos, ka visu ārvalstu kaŗaspēks no D.-Vietnamas būtu izvācams. Tādos ieskatos esot arī Kanadas valdība. Tas nozīmē, ka būtu jāizvāc ASV kaŗaspēks, atstājot brīvu vaļu Z.-Vietnamas un Sarkanās Ķīnas atbalstītiem Viet-Kongiešiem pārņemt varu D.-Vietnamā. Piersons aizmirsa, ka uz 1954. g. Ženēvas konferences vienošanos protokola pamata Kanada ir viena no trim Intern. komisijas locekļiem, kuŗi raugās, lai D.-Vietnamas suverenitāte un drošība netiktu apdraudēta. Pārējie locekļi ir Indija un Polija. Tas aizmirsa, ka Kanadas loceklis šinī komisijā vēl š. g. (1961) pavasarī sniedza ziņojumu, kuŗā Z.-Vietnamu un Sarkano Ķīnu atzina par vainīgām komūnisma agresijā pret D.-Vietnamu. Viņš nevar saprast savā naīvumā, ka tikai ASV līdzdalība D.-Vietnamas cīņās ar komunistiem ir paglābusi līdz šim brīdim D.-Vietnamu no komunistu okupācijas. Šādi ieskati ikvienam cilvēkam brīvā pasaulē bija liels pārsteigums un radīja

nesaprašānu. Bet jau pēc pāris nedēļām Ministru prez. L. Pier-sons varēja lepnī ziņot savai tautai, ka ir noslēgts Kanadas kviešu pārdošanas līgums ar Pad. Savienību. Jau šinī gadā Kanadas valdība pārdos Pad. Sav. 187 milj. bušeļus par vairāk nekā 450 milj. dolāru un nākamā gadā vēl vairāk. Ar šo līgumu vairāk nekā 400 milj. dolāru ieplūdišot Kanadas saimniecībā. Patiesībā gan tie ieplūdiš lielo kompāniju kabatās. Tikai piemirsa pateikt, ka pārdoti par zemu cenu un ka elevātoru kompānijas saņems par nosūtītiem kviešiem skaidru naudu, bet valdība kreditē Pad. Savienības pirkumu. Kad Pad. Sav. samaksās Kanadai, tas cits jautājums. Vai tā nav brīvās pasaules lielākā ienaidnieka — komūnisma stiprināšana? Tagad tā projektē pārdot komūnistu zemēm (satelītiem) arī atomieroču ražoš. reaktorus un urānu.

Dažus mēnešus atpakaļ Kanadas valdība apņēmas segt 4 milj. dolāru kā daļu no Pad. Sav. izstāvošā parāda Apvienotām Nācijām. Vēl tālāk — Kanadas valdības delegācija, apspriežot 17 valstu atbruņošanās konferencē Ženēvā atomieroču jautājumu, neaizmirsā nākt ar atklātu deklarāciju, ka šinī jautājumā ir stingri jāievēro Pad. Sav. drošība (Rietumvācijas drauds Pad. Sav.). Šeit komentāri lieki. Atliek tikai izsaukties: Kungs, piedod viņiem, jo tie nezina, ko tie dara!

Kviešu politika bija viens no stiprākiem punktiem Liberāļu partijas izšķiršanās jautājumā par 8. nov. federālā parlamenta vēlēšanām. Pirms deklarācijas par 8. nov., Piersons apbraukāja Kanadas rietumu kviešu provinces un novēroja kviešu pārdošanas līguma ar Pad. Sav. iespaidu.

Varbūt, ka Liberāļu valdība ar kviešu politikas palīdzību uzvarēs. Manuprāt, šinīs vēlēšanās Liberāļu partija iziet ar 2 smagiem vezumiem: 1) korupcijas un bankrotu vietējā politikā, kuņās iemaisīti valdības aprindu cilvēki un 2) nenormāli uzkrītošā koeksistences politika, ārējā politikā. Pirmajā gadījumā to attiecīgi vērtēs kanadieši paši un otrajā gadījumā savu stingro nostāju parādīs Eiropas apspiesto tautu piederīgie Kanadā.

(L.A. #75, 1961. g. 20. septembrī)

Vai ASV politika Vietnamā pareiza?

Pēc vairāk nekā 7 gadu ilgām un smagām cīņām Dienvidķīnā un pēc traģiskā franču armijas ielenkuma un sakāves Dien Bien Phu ielejā, Ženēvas konferencē 1954. gadā Vietnamu sadalīja pa 17. paralēli Dienvidvietnamā un Ziemeļvietnamā. Tas bija liels Pekingas panākums lielajā politikā. Tā bija vienojušies Idens, Čuenlajs, Molotovs un tanī laikā slavenais franču žīds Mendes-Frāns, satiekoties Berlīnē. ASV šinī apspriedē nepiedalījās un šo vienošanos neapsveica. Pēc Ženēvas konferences, kuŗā oficiāli parakstīja Berlīnes vienošanos, Pekingai radās jauns darba lauks. Tā steidzīgi iefiltrēja Dienvidvietnamā Vietkongas partizānus, kuŗi uzsāka atklātas cīņas ar Dienvidvietnamas armiju. Nevienam nebja šaubu jau tad, ka šīs cīņas diriģē Pekinga un viņas uzdevumā Ziemeļvietnama. Ženēvas konferencē Dienvidvietnamai tika dotas rakstiskas garantijas par viņas suverenitātes neaizskaramību. Bet kādas ir praksē garantijas, ko parakstīja Čuenlajs un Molotovs, to katrs zina. Pilnīgi saprotami, ka pēc franču armijas izvākšanās no Indoķīnas, tur radās tukšums, ko bez kavēšanās centās aizpildīt Pekinga, sevišķi Vietnamā un Laosā. Dienvidvietnamas prezidents Diems, redzēdams briesmas, lūdza ASV palīdzību. Pēc manām domām, viņš bija patiesi vienīgais stiprais vīrs Dienvidvietnamā, kuŗš varēja saturēt valsti un vadīt cīņas pret komunistiem vairāk nekā 8 gadus. To saprata komunisti un sāka organizēt viņa likvidēšanu no iekšienes. Pret viņu kā katoli komunistiem bija izdevīgi sarīdīt budistus. Budistu mūki un mūķenes, protestēdami pret viņu un viņa valdību, izdarīja pašnāvības, sadedzinoties publiski uz sārta. ASV prezidents J.F. Kenedijs ticēdams sūtņa Kabota Lodža ziņojumiem, nostājās pret Diemu un tādejādi radīja apstākļus viņa likvidēšanai un militārās juntas (ģenerāļu) nākšanai pie varas. Tā bija liela ASV politikas kļūda, jo taisni to vēlējās komunisti. Pēc tam daudzu ģenerāļu valdības ir nākušas un gājušas, un budisti turpina dedzināties vēl šodien, protestēdami pret valdībām un arī

pret pašu karu pret komunistiem. Vēl vairāk, Kenedijs Dienvidvietnamu uzskatīja kā nedziedināmu slimnieku. Palīdzību sniedza par tik, lai tā pēkšņi nenomirtu, bet lai arī neatspirgtu.

Šodien apstākļi ir mainījušies. Ar 1962. g. par ASV apvienoto armijas štaba priekšnieku nāca ģen. Maksvels Teilors, kas stingri iestājās par militārās palīdzības paplašināšanu Dienvidvietnamai. Tāpat prez. Džonsona aizsardzības sekretārs Roberts S. Maknamara, vairākkārt apmeklējot personīgi Dienvidvietnamu, kļuvis par tās atbalstītāju. Pašreizējā prezidenta Džonsona nostāja Dienvidvietnamas jautājumā ir tik stingra, ka tā pilnīgi sakrīt ar viņa pretkandidāta Goldvatera deklarācijām, kaut gan šīs deklarācijas apraka pēdējās Goldvatera cerības. Šodien uz prez. Džonsona pavēli Dienvidvietnamā atrodas lieli ASV sauszemes, gaisa un jūras spēki, un tie bumbo ne tikai vietkongiešus, bet gan katru militāri svarīgu vietu un satiksmes mezglus, tiltus u.c., kur tikai tas liekas svarīgi. Šodien ASV cīnās Dienvidvietnamā par uzvaru pret komūnismu. ASV šodien deklarē, ka padodoties komūnisma agresijai vienā vietā, būs jāpadodas arī citās vietās. Tikai žēl, ka ASV to nesaprata jau 10 gadus agrāk šinī un citās pasaules daļās. To vajadzēja darīt jau pašā sākumā, kad vietkongieši uzsāka atklātas cīņas Dienvidvietnamā. Ja to būtu darījuši laikā, tad būtu aiztaupījuši dažus biljonus dolāru Dienvidvietnamas karā ar komunistiem. Būtu daudzas dzīvības aiztaupītas. Nesitot pretinieku īstā vietā un laikā, deva iespēju pretiniekam izaugt un izveidoties par spēcīgu pretcīnītāju.

Mums ir pilnīgi saprotama ASV politikas pareizā nostāja Dienvidvietnamas jautājumā. Zaudējot Dienvidvietnamu, ASV zaudētu visu Dienvidāziju. Vēl vairāk, tās pazaudētu pēdējo ticību ASV politikai, ne tikai Āzijas, bet visas pasaules acīs, jo ASV šodien vada un nosaka brīvās pasaules politiku. Nesaprotama ir tikai brīvās pasaules nostāja Dienvidvietnamas jautājumā. Ka komunistu zemēs rīko demonstrācijas un skandālus pie ASV sūtniecībām, tas ir saprotams. Bet, ka brīvajā pasaulē to dara ne tikai, tā saucamie, „neitrālie”, bet pat ASV draudzīgās valstīs, tas ir kauns. Ka brīvo valstu vadītāji iesniedz savus protestus un lūdz pārtraukt komunistu Ziemeļvietnamas bumbošanu, tas manuprāt ir skandāls. Tie proponē sarunas un piedāvā palīdzību izlīgumiem miera ceļā. Daži, kā prez. De Gols, prasa Dienvidvietnamas neitrālizēšanu. Kādi izlīgumi ar komunistiem var notikt? — Padoties un pieņemt viņu uzstādītās prasības! Neitrālizet nozīmē izvākt ASV spēkus no

Dienvietnamas, atstājot tur vietkongiešus un citas komunistu subversijas, lai komunisti pārņemtu varu bez cīņām un ieskaitītu Dienvietnamu pasaules „laimīgo” komunistu valstu saimē. Visiem šiem padomdevējiem ir tikai viens motīvs, un proti, — bailes no vispārējā kaŗa ar komūnismu. Mēs zinām, ka ne Maskava, ne Pekinga kaŗu ar ASV nesāks, kaut gan tās abas gribētu redzēt viena otru kaŗā ar ASV. Kaŗš nevar sākties, ja nav pretinieka. Ja Pad. Sav. vai Sarkanā Ķīna kādreiz jutīsies gatavas kaŗam un uzvarai, tās to uzsāks bez iemesla un bez kavēšanās. Tagadējie Maskavas un Pekingas draudi ir blefošana. Tie ir blefojuši ASV, Korejā, Berlīnē u.c. Visi šie blefi, protesti un skandāli pie ASV sūtniecībām vēl reiz mums liecina, cik komūnisms ir labi organizēts visā brīvajā pasaulē, un aklo brīvajā pasaulē ir daudz. Ļaunprātīgo vēl vairāk.

(L.A. #66, 1966. g. pirmā pusē

Paskaidrojums pie mana raksta un atbilde J. Ronim

Neesmu profesionāls žurnālists un nerakstu pašas rakstīšanas dēļ, kā domā J. Ronis savā lasītāja vēstulē „Pārspīlēts vērtējums” LA 27. augusta numurā, bet gan tikai tad, kad sirds ir pilna. Nepretendēju uz sava sprieduma akceptu no visiem mana raksta „ASV Vietnamas politika” (LA nr. 66) lasītājiem, jo politika nav nosakāma vai atrisināma ar kādas neapšaubāmas matēmatikas formulas palīdzību. Nepavisam nav manās interesēs lasīt un studēt attiecīgos žurnālos sīkākus Pentagona rīkojumus Vietnamas kaŗa lietās, jo visi militārie plāni un to izstrādāšana padoti Baltā nama politikai. Kas nosaka Baltā nama politiku visos pēdējos 30 gados, tas man ir skaidrs bez slaveno žurnālistu brāļu Alsopu palīdzības.

Dzūnģļu un alu cīņas pieder senai pagātnei. Šodien ASV rīcībā ir citi ceļi un līdzekļi, kā šo komēdijas kariņu izbeigt īsā laikā. Kas attur ASV bumbot Haipongas ostu, Hanoju un visus pievedceļus Vietnamai? ASV līdz šim apmierinājušās tikai

ar dzelzceļu vagonu, maznozīmīgu noliktavu, baraku un džungļu bombardēšanu. ASV politiķiem un militāristiem, tāpat kā man un daudziem citiem, ir skaidrs, ka Vietnamas dēļ Pekinga un Maskava ne atsevišķi, ne kopā, ar ASV atklātu konfliktu nesāks. Vietnamas gadījums ir līdzīgs Korejas kaŗam, kad ASV prez. Trūmens neļāva ģen. Makartūram sabumbot Jalas upes tiltus, pa kuŗiem Ziemeļkorejā ieplūda pusmiljons sarkanās Ķīnas „brīvprātīgo”, tā uzvarētu kaŗu zaudējot un to izbeidzot pie 17. paralēles. Pašu ģenerāli Makarturu par šādu uzvaras tīkošanu atcēla no amata... Tāpat tagad rīkojas Vietnamā, kur necīnās par uzvaru pret komūnismu, bet par mieru pie „17. paralēles.” Pēc Otrā pasaules kaŗa ASV radījušas šādas „paralēles” Korejā, Vietnamā, Vācijā un citur. Kam tas bija vajadzīgs? Nevienu jautājumu ASV ne tieši, ne ar AN starpniecību nav nokārtojušas galīgi, bet tikai nobīdījušas rītdienai.

Šādu brāļu kaŗu izraisīšanās ir labākais ierocis internacionālā komūnisma plānos, tas labi atmaksājas arī internacionālajam kapitālismam. Tā ir patiesā koeksistences politika. To visu laiku aizstāvējuši arī slavenie brāļi Alsopi. Viņi nav savu balsi pacēlušī ne pirms, ne pēc: 1) pasaules sadalīšanas Jaltas un Teheranas konferencēs; 2) Korejas kaŗa zaudēšanas; 3) Austrumvācijas un Ungārijas revolūciju apspiešanas; 4) kauna mūŗa izbūves Berlīnē; 5) Kastro iesēdināšanas Kubā; 6) Kubas sacelšanās neatbalstīšanas gadījumā u.c.

Ir labi, ja cilvēkiem laiks un iespēja izlasīt visu slaveno Alsopu u. c. rakstus dažādos preses izdevumos (arī „Daily Worker” un „Dzimtenes balss” slejās), tikai jābūt skaidrībā par to, kam šie preses izdevumi pieder, kam tie kalpo un kādu politisko līniju ietur, jo brīvas preses, šai vārda tiešajā nozīmē, nemaz nav. Ja to nezina, tad ir bīstami. Vēl bīstamāk ir, ja kaut kas no šai presē lasītā sāk lasītājam pielipt.

Pateicos J. Ronim par mana raksta labi domāto kritiku. Nožēloju, ka tā manu pārliecību neiespaīdo un ka savos spriedumos nevarēšu izmantot slaveno žurnālistu brāļu Alsopu politiskos spriedumus, jo viņu politiskā līnija man un — domāju — mūsu nacionālājai politikai n a v p i e ņ e m a m a. J. Roņa stilu un taktiku nevaru uzskatīt par akadēmisku polemiku, tāpēc no viņa aizrādījumiem nekā nevarēšu mācīties.

Pateicos manu rakstu lasītājiem, kuŗi manu domu atbalstījuši personīgā kontaktā, pa tālruni un ar vēstulēm.

(L.A. #75, 1966. g. 21. septembr)

Vēl par ASV politiku Vietnamā

Ir pagājuši vairāk nekā 4 gadi, kopš aukstā kara rezultātā sākās karstais karš Vietnamā. Ar katru gadu, pat ar katru dienu tas plešas plašumā, un nu jau Hanojā sāk runāt par 20, bet ASV par paredzamām 8 gadu ilgām cīņām. Hanojā un Pekingā runā par uzvaru šai karā, bet Vašingtonā tikai par kara izbeigšanu un mieru. Esam pieraduši, ka visos karos, lielos vai mazos, abas puses runā un cīnās par uzvaru. Šis ir pirmais gadījums kara vēsturē, kad viena puse netīko pēc uzvaras. Kāpēc? Tāpat zinām, ka no 30 gadu ilgiem kariem senā pagātnē, cilvēce pārgājusi un sagatavojusies zibenīkiem tagadnē un nākotnē. Kāpēc šai karā, kuŗā pretinieki ir milzis un pundurītis, jārunā un jāgatavojas senču ilguma karā? Lai saprastu un atbildētu uz šo jautājumu kaut daļēji, nepieciešams šai konfliktā analizēt 3 svarīgākos faktoros, un proti: 1) politisko, 2) militāro un 3) saimniecisko.

1) Politiskā plāksnē, pēc mana personīgā ieskata, plūsus iznīcina minusi. Plūsi ir: a) ASV neuzdodot cīņu Vietnamā, stiprina savu prestižu brīvo un mazo valstu acīs Āzijā, Āfrikā un citur.; b) šīs cīņas ar komūnismu Vietnamā šķīļ cerību dzirksti apspiestajās tautās; c) šīs cīņas ir sašķēlušas ASV kongresa un senāta locekļus divās daļās — koeksistences atbalstītājos un komūnisma nosodītājos. Sakarā ar to mums Baltijas tautu likteņa jautājumā radies daudz draugu un atbalstītāju. Tādēļ saprotamā kārtā apspiestās tautas brīvajā pasaulē (citur nav iespējams) izrāda dziļas simpatijas un demonstrē par Vašingtonas politikas pareizību Vietnamā. To nedara tikai tās tautas, kuŗas pašas cīņas nav iesaistītas, un neredz vai nesajūt šo cīņu realitāti tieši. Minusi ir: a) cīņas iznīcina amerikāņu armijas jaunos cīnītājus bez apdoma un žēlastības; b) iznīcina Vietnams tautu (militāristus un civīlistus) ar nepareizas kara taktikas lietošanu. Tādēļ nav jābrīnās, ka vietnamiešos, budistu vadības iniciatīvā, radies naidis pret ASV un tās palīdzību Dienvidvietnamai. Redzot noziedzīgi neefektīvo amerikāņu kara taktiku pret komūnismu, Dienvidvietnams tauta protestē un demonstrē pret to.

2) Militārajā plāksnē plusu gandrīz nav nemaz, ja neskaita to, ka amerikāņu kaņāvīrus ietrenē džungļu cīņās. Minusi turpretī ir lieli. ASV izšķiež savu labāko armijas dzīvo spēku nelietderīgi. Amerikāņu armija dzīvā spēka ziņā ir tikai mazs pundurītis, salīdzinot ar sarkanās Ķīnas un Pad. Savienības armijām. Bet ASV šobrīd ir varenākais spēks pasaulē militārās tehnikas ziņā. To vislabāk zina Maskava un Pekinga. Tādēļ visus pēckaņa gadus Maskava un Pekinga nav varējušas iegūt nevienu pēdu svešas zemes bez ASV klusu ciešanas resp. piekrišanas. Tās nav spērušas nevienu soli, kas varētu izraisīt atklātu kaņu ar ASV. Piemēru tam daudz: Kuba, Berlīne, Laosa, Indija u.d.c. Arī Vietnamas konfliktā Maskava un Pekinga neriskēs nevienu soli, kas varētu ieraut atklātā konfliktā ar ASV, kaut atsevišķi abas glūn viena uz otru, bīda un provocē viena otru uzsākt atklātu konfliktu ar ASV. Vēl nesen Pekinga aicināja Maskavu radīt otru fronti Berlīnē. Maskava savukārt labprāt redzētu otru fronti Formozā, Vietnamā vai citur Āzijā. Pēc manas dziļākās pārlicības Maskava un Pekinga šodien ir militāri pretinieki nevis ideoloģisku domstarpību, bet tieši teritoriālu strīdu dēļ. Tādēļ abas labprāt redzētu otru noasiņojam cīņā ar ASV. Bet — kas spiež ASV izlikties aklām un neredzēt šo patiesību? Kas liek zaudēt savus labākos spēkus Vietnamas džungļos un runāt par vēl 8 vai 20 gadu ilgām cīņām šai pasaules „sādzā”? Kas attur milzi uzspiest papēdi pundura galvai un izbeigt šo muļķīgo komēdijas cīņu? Kāpēc ASV nepieciešams šis Vietnamas kaņš ilgiem gadiem, ja tās varēja un var to izbeigt dažos mēnešos, nemaz neriskējot atklātu konfliktu ar Pad. Savienību vai sarkano Ķīnu? Sarkanās Ķīnas un Pad. Savienības interesēs ir novājināt ASV kā savu nākotnes pretinieku, jo bez lielās cīņas komūnisms pasaulē nesabruks. Tāpat kā nesabruka nacionālsociālisms.

3) Saimnieciskais faktors ir galvenais. Pa spīti faktam, ka ASV valsts kase cieš miljardiem zaudējumu Vietnamas kaņā un ka nodokļu maksātāji ir un būs spiesti tos samaksāt, ir tomēr kāda vara ASV, kuņas kabatu pildīšanas kāre stiprāka par valsts interesēm.

Mēs ASV pazīstam kā naudas aizdevēju. Attieksmē uz ār pasauli un lielo pasaules politiku tā arī ir, bet iekšēji ASV ar katru gadu kļūst internacionālā kapitālisma parādnieces. ASV saimnieciskais pluss Vietnamas kaņā ir tikai tas, ka kaņa gadījumos ražošana frontes vajadzībām aug un novērš varbūtēja

bezdarba draudus. Piemēru tam daudz: Koreja, Kuba u.c. Internacionālais kapitālisms ir vienīgais faktors, kuŗš gūst augļus, Vietnamas kaŗam turpinoties. Pēc komūnisma iznīcināšanas pasaules ienaidnieks nr. 1 būs internacionālais kapitālisms. Pret to cīņa būs ilga un grūta. Šodien tas strādā roku rokā ar internacionālo komūnismu, kaut pamatā abu intereses dažādas.

Atbalstīsim un demonstrēsim par ASV Vietnamas politiku, bet prasīsim turienes kaŗu izbeigt ātri un ar uzvaru! Pašreiz cīņas tiek vadītas tā, lai tās varētu turpināties pēc iespējas ilgāk. Visas pūles tiek veltītas, lai nenokautu tikpat kā beigtu pretinieku, bet ļautu tam pa visādiem aplinkus ceļiem un ar dažādiem atbalstiem stāvēt kājās un cīņu turpināt. Tādēļ mudināsim ASV ne cīņu izbeigt, bet tajā uzvarēt!

(L.A. 1966. g. 17. augustā)

Slimā Eiropa un tās nākotne

Ka Eiropa jau vairāk kā 20 gadus sirgst ar grūti dziedināmu kaiti, tas ikvienam ir skaidrs. Lai tik atceramies gadus pirms Otrā pasaules kaŗa:

1) Anglija pārvaldīja un kontrolēja vienu ceturto daļu no zemes lodes. Tāpat ar kolonijām bija un ir vēl šodien bagātas Francija, Beļģija un Holande;

2) Vācijas un Itālijas dzīvā spēka pieaugums radīja lielas galvas sāpes to valdībām par savu pilsoņu nodarbināšanu un pabarošanu;

3) Anglija pasaules bagātību luteklis. Tai piederēja (visās kolonijās un dominijās) neizsīkstoši jēlvieļu — izejvielu krājumi, lēts koloniju darba spēks un viegli aizsniedzams pasaules tirgus raţojumu pārdošanai;

4) Vācija cīnījās ar izejvielu trūkumu un pūlējās ar savu augsto tehnikas attīstību raţot no mākslīgām — sintetiskām izejvielām, meklēt tirgu saviem raţojumiem un konkurēt tirgū ar citām raţotājām valstīm;

5) Ikvienā Eiropas Tautu Savienības sesijā tika pacelts jautājums par pasaules izejvielu taisnīgu sadalījumu, bet nekad tas neatrada dzirdīgas ausis pie imperiju politikas sadalītājiem;

6) Zinām, ka neskatoties uz visu to, Vācija ik gadus iespiedās ar saviem ražojumiem pasaules tirgū un daudzos izkonkurēja pārējās ražotājas valstis;

7) Neapšaubāmi, jēlvielu sadales un starptautiskā tirgus jautājumi spēlēja lielu lomu pie Otrā pasaules kara izcelšanās, izplešanās un izbeigšanas veida, un

8) Otrā pasaules kara beigās, prasība Vācijai kapitulēt bez noteikumiem ne tik daudz militārā spēka iznīcināšanai kā saimnieciskā, jo lūk, Jaltā un Teheranā pasaule jau bija sadalīta saimnieciskās un politiskās sfairās. Izmocītā un novājinātā Eiropa būs tikai importētāja, jo tās rūpniecība bija gandrīz noslaucīta no zemes virsas. Bet vecajam „Joe” — Staļinam bija pašam sava domāšana un politika, kā saprast un izmantot parakstīto vekseli par interešu sfairu, tas negriezās pēc padoma ne pie slimā Rūzvelta nedz slīpētā Čerčila.

Pēckaŗa sekas: 1) Anglija pazaudēja lielāko daļu no savām kolonijām. Šodien tai trūkst izejvielu, trūkst pārtikas līdzekļu un trūkst dolāru, ar ko tās iegūt no pasaules bagātās klēts — ASV. Šodien tā ir ar mieru pārdot visu ko, lai tikai iegūtu to, kas tai trūkst. Bet parasti politikā tā pārdod to, kas tai nepieder.

(L.A. 1967. g.)

Uz slidena ceļa

Pēdējos 25 gados brīvās pasaules politikā ir bijušas tik lielas pārmaiņas un aplamības, ka cilvēka veselais prāts vēl šodien tās nespēj aptvert. Kad pasaulē sāks atklāti runāt par: 1) Rūzvelta un Staļina pasaules sadalīšanu Jaltas un Teheranas konferencēs; 2) Vācijas kapitulāciju bez noteikumiem; 3) Austrumeiropas un Ķīnas tautu nodošanu komūnisma verdzībā; 4) atsevišķu valstu un tautu sadali ar mākslīgām robežām un paralēlēm u.t.t.? Šodien mēs esam liecinieki Kanadas valdības cīņai par sarkanās Ķīnas iesēdināšanu Apv. Nācijās. Tā ir uzņēmusies vadību, ko nav iedrošinājušas pat komūnistiskās valstis. Tas ir ceļš uz Kanadas pašnāvību. Kādēļ? Kas spiež Kanadu uzņemties brīvības nodevējas lomu pasaules politikā? Vai biežie un valsti postošie streiki Kanadā?

Ekonomiskās grūtības? Bet streikus pa lielākai daļai inscinē komunistu apslēptās inspirācijas rezultātā. Vai draudošā inflācija? Vai politiskais manevrs, lai paturētu kreisā novirziena vēlētājus nākošās vēlēšanās? Vai kviešu un citu ražojumu pārdošana komunistiem? Kanadas liberāļu valdībai nekad nav bijis stingra mugurkaula iekšējā politikā un noteiktas līnijas saimnieciskā laukā. Streiki un citas nelaimes to dzen izmisumā. Saimnieciskā politikā tā mētājas kā viņu popkorns kas lēk pa karsto pannu.

Tai vispār nav nacionālas politikas. Vēl bēdīgāka situācija ir ārpolitikā. Kanadas liberāļu ārpolitika ir vizizteiktākā bezprincipu politika brīvajā pasaulē. Tā nekad nav zinājusi un nezina, kur tā stāv. Ja Piersons ir Londonā, tad dzied līdzi tai. Ja Parīzē, tad piedāvā urānu De Golam. Ja Vašingtonā, tad bailēs to, ko solījuši, atsauc. Ja Mārtiņš vai cits kāds Maskavā, tad cīnās par ASV kaŗaspēka izvākšanu no Vietnamas. Tā uzņēmusies brīvības bendes darbu Apv. Nācijās, cīnīdamās pārdot vairāk kviešu un citus ražojumus Maskavai, Pekingai un citām komunistu bloka valstīm, jo tirdzniecības delegācija ir šodien Maskavā. Tā nekaunīgi klusē un nesauc Pad. Savienības spieģus vārdā, kas saņēmuši slepenos dokumentus no ierēdņa Tozerstona, jo tā nedrīkst sadusmot Maskavu. Tā atbrīvoja admirāli no amata, jo tas iedrošinājās rakstīt un runāt par Pad. Savienības kuģu spiegošanu Kanadas piekrastē. Kanadas valdība dzīvo šai dienai. Tā nedzīvo rītdienai. Tā pārdod kviešus komunistu zemēm bez peļņas, tā stiprinot komūnismu pasaulē. Tā priecājas par peļņu, ko gūst kompānijas un par varbūtējām rietumu farmeru balsīm nākamās vēlēšanās.

Tā nesaprot, ka piegādājot maizi komunistu pasaulei, tā dod iespējamību komunistu kolosam visas pūles koncentrēt uz bruņošanās rūpniecību. Kanadas valdība nedomā par to, uz kā galvām Pad. Savienība savas bumbas metīs. Taču ne uz Hitlera „nacistisko” Vāciju, jo tādas vairs nav. Kanada šodien Apv. Nācijās nejut kauna un nesaprot, ka tā līdz šim varēja un var ražot kviešus un citus produktus un pārdot tos komunistu pasaulei tikai tāpēc, ka tā silti un droši snauž ASV militārā spēka azotē, ka to aizsargā ASV atombumbas. Visa brīvā pasaule šodien vēl elpo brīvības gaisu tikai pateicoties ASV militārai varenībai. Šodien to mērķtiecīgi bauda DeGols Francijā un Piersons Kanadā. Piersona ārpolitikas ceļš ved uz brīvās pasaules brīvības galu. Kad tas notiks, tad Kanadas

valdības rūpes būs beigušās. Tad nebūs jāpārdod nekas. Kanadas valdība pūles par „mieru”, resp. ASV izdzīšanu no Vietnamas atnesīs kādam no tiem Nobeļa miera prēmiju (medaļu), kā tas jau notika 1956. gadā ar angļu un franču padzīšanu no Suecas kanāļa un sarkanās Ķīnas iesēdināšanu Apv. Nācijās, bet šāda Kanadas ārpolitika līdžina ceļu brīvās pasaules pakļaušanai komūnismam. Kad tie pārņems visu, ko vēlas, kā tie to dara tagad okupētās un apspiestās Eiropas zemēs. Piersona teiciens agrākos gados: „labāk sarkans nekā miris”, šodien viņa ārpolitikā liecina, ka viņš bez miršanas ir rozā krāsā. Apspiesto tautu piederīgie, es domāju, nākošās vēlēšanās to labi atcerēsies un attiecīgi novērtēs.

(L.A. #96, 1966. g. 3. decembrī)

Polītiskā morāle un aklums

Kultūrāla cilvēka un visas kultūrālās pasaules svarīgs mērauklas faktors ir morāle. Ja kādas tautas morāle slīd lejup, tad tas ir ceļš uz šīs tautas bojā eju. To pašu varētu attiecināt uz pasaules politiku. Ja pasaules politiskā vadība zaudē morāli, tad šīs politikas rezultāts ir chaoss.

Piemēram, kas palicis pāri no Apvienoto nāciju principiem un mērķiem? Kur palikusi skaistā Atlantijas chartas deklarācija par tautu pašnoteikšanās tiesībām? Kāda jēga solīt tautām tiesības pašām izlemt savu likteni, ja chartas parakstītāji to nemaz nav centušies īstenot, nedz parakstītos noteikumus pildīt? Kur šē morāle un atbildība?

Vairāk nekā 20 gados Apvienotās nācijas nav spējušas galīgi atrisināt nevienu problēmu. Visi strīdīgie jautājumi un problēmas vienmēr atliktas uz vēlāku laiku. Kāda jēgā tādā gadījumā sludināt cīņu par pasaules mieru, baidīt ar pasaules bojā eju nākošajā kaŗā, ja visus strīdīgos jautājumus dažādās pasaules malās apklusina negodīgas politikas melnajā tirgū, piespiežot ar militāriem vai saimnieciskiem līdzekļiem vājāko piekāpties un klusēt? Tikai aklais var neredzēt, ka šādā veidā pasaule tiek vesta pretim bojā ejai. Visas neatrisinātās bet

pagaidām apklusinātās problēmas rūgst un briest. Kaut kad un kaut kur, kaut vai kādas poītiskas kļūdas dēļ, tās tomēr reiz eksplodēs.

Apvienotās nācijas, šis pasaules brīvības simbols, pārvērstas par netīras politikas melno tirgu. No šī iecerētā brīvības simbola palikusi tikai augstā celtne un ledaini aukstās sienas, kuŗās nemājo cilvēku siltās sirdis. Šodien Apvienotās nācijas ir tikai poītiska birža, kuŗā pērk un pārdod, sveŗ un līdzsvaro pasaules politiskos un militāros spēkus dažādaŗās pasaules daļās. Komūnisti šajā biržā pērk sev poītiskas koncesijas, bet rietumu poītiskas vadītāji akceptē šos darījumus uz saimnieciskas bāzes pamatiem.

Vēl viens piemērs sacītajam ir notikumi Vietnamā. Kopš 1954. gada vienošanās Ņenēvas konferencē par abu Vietnamu teritorijas neaizskarāmību, komūnisms nevienu dienu nav pārtraucis savus centienus sagrābt arī zemes dienviddaļu, par spīti tam, ka izraudzīta īpaša starptautiska kontrolkomisija ar Kanadas, Polijas un Indijas pārstāvjiem, kuŗas uzdevums raudzīties, lai Ņenēvas lēmumi tiktu ievēroti. Ar praksē labi pārbaudītām metodēm komūnisms no sarkanās Ķīnas un Ziemeļvietnamas iefiltrējis zemes dienviddaļā savus cīnītājus un ieročus, nolūkā sev pakļaut arī Dienvidvietnamu. Tikai pēc 8 gadu ilgas nesekmīgas cīņas pret komūnistiem Dienvidvietnama lūdza ASV militāro palīdzību. Kas notiek tagad? Tagad pasaule, nemaz nedomājot par komūnistu agresiju Dienvidvietnamā, par vienīgo agresoru padarījusi ASV, jo komūnisti Vietnamā cīnoties par savu svētu lietu, proti — par amerikāņu agresoru padzīšanu... Gandrīz visa pasaule brēc, prasot Ziemeļvietnamas bumbošanas pārtraukšanu, izvirzot to par pamatprasību miera sarunu uzsākšanai. To jau gadiem ilgi skandina arī Apvienoto nāciju iesārtais ģenerālsekretārs Utants. Visi pēkšņi aizmirsuši un nepiemin pat ne ar vārdu faktu, ka amerikāņi vēl tikai pirms gada bija pārtraukuši Ziemeļvietnamas bumbošanu vairāk nekā divus mēnešus. Bet kas notika šai periodā? Ziemeļvietnama, Maskavas un Pekingas ietekmēta, visus miera sarunu piedāvājumus — vienalga, pa kādiem diplomātiskiem kanāļiem tie nāca — strupi noraidīja, tikai pastiprināja savus militāros spēkus, salāpīja uzlidojumos gūtās brūces un uzsāka jaunu uzbrukumu... Pasaule un tās lielā prese par šiem faktiem, kuŗi ir tikai vienu gadu veci, nerunā, tikai nosoda ASV „agresiju” Vietnamā. Kur še ir morāle?

Pirmie cilvēki pasaulē bija Ādams un Ieva — tā saka Bībele. Mēs viņus neesam redzējuši, bet ticam, ka tā bijis. Pirmie iebrucēji un uzbrucēji Dienvidvietnamā bija komunisti. To mēs visi zinām un esam arī redzējuši, bet tagad tam vairs neticam. Cik ātri gan lielā prese, radio un televīzija spēj pasauli padarīt aklu! Tagad uz Vietnamu brauc politiski naīvi profesori, slīpēti rabīni (piemēram, Feinbergs) un citi fanātiski pacifisti, lai pārbaudītu uz vietas pie Hočimina un citiem komunistu vadoņiem „patiesos” apstākļus un saskaitītu visu amerikāņu uzlidojumos nogalināto civiliedzīvotāju kapu vietas. To dara pat tāds preses „lauva” kā „New York Times” šefredaktors H. Solsberijs, kas konstatējis, ka kādā mazā Ziemeļvietnamas pilsētiņā amerikāņu uzlidojumos nogalināti 89 civiliedzīvotāji. Vai tas nav šausmīgi? Pentagons pēc tam gan paskaidroja, ka šai pilsētiņai pavisam notikuši 63 uzlidojumi, kādēļ nogalināto kopskaits nozīmē tikai nepilnu pusotra procenta caurmērā katrā uzlidojumā. Bet Solsberijs nemaz nav atradis par vaļadzīgu apceļot arī Dienvidvietnamu. Ja viņš to būtu darījis, tad konstatētu, ka pēdējos piecos gados vietkongi un ziemeļvietnamieši noslepkavojuši vairāk nekā 7000 Dienvidvietnamas civiliedzīvotāju — mātes, bērnus, skolotājus u.c., bet ap 35.000 aizveduši gūstā. To noskaidrot Solsberijs nemaz nav centies, jo tas viņu neinteresē. Viņam jāraksta un jāpropagandē vienīgi tas, kas kalpo viņa maizes tēviem un komunistiem, jo tie šodien koeksistē un strādā roku rokā. Neviena demonstrācija nevienā brīvās pasaules malā nav notikusi pret vietkongiem un ziemeļvietnamiešu regulārās armijas slepkavībām Dienvidvietnamā. Neviens students ar gaŗo bārdu un pinkainajiem matiem (vai arī bez bārdas) nav gulējis vai sēdējis uz ietves pie Pad. Savienības, sarkanās Ķīnas vai citu komunistu valstu sūtniecību durvīm.

Kas ir šī tumšā vara pasaulē, kuŗa strādā komūnisma labā un ar preses palīdzību spēj baltu pataisīt par melnu? Šai varai klausu un tās uzdevumā ielās soļo un protestē politiski stulbeņi — universitāšu profesori, gaŗo matu un bārdas īpašnieki — politiski analfabēti, studenti un pat baznīcas naīvie pacifisti. Viņi apgalvo, ka cīnās par idejām, par mieru, par labāku nākotni un taisnīgāku pasauli. Bet viņi paši neapzinās, ka cīnās par brīvās pasaules bojā eju, jo cīnās par komūnismu. Viņi arī neapzinās, ka cīnās paši pret sevi, jo demonstrē un protestē pret brīvību, kuŗu tiem dod viņu zeme un tās valdība. Citādi viņi nemaz nevarētu demonstrēt, jo vienīgi šo valdību

demokratiskie likumi un satversmes viņiem atļauj un dod tiesības protestēt, demonstrēt u.t.t. Ja viņi vēlas, šie likumi atļauj arī gulēt uz ietvēm, ko demonstranti arī dara, nemaz nezinot, ka nevienā komūnistiskā režīma valstī ne profesori, ne studenti, ne strādnieki, vispār neviens nedrīkst protestēt, demonstrēt, rakstīt vai runāt pret savas zemes valdības politiku. Ne Maskavā, ne Pekingā, nedz Varšavā, Prāgā, Budapeštā vai citās komūnistu valstīs neviens nedrīkst protestēt pret komūnistu izplānoto un izraisīto kaŗu Vietnamā. Tā šie politiski naīvie protestētāji nezina, ka faktiski cīnās par nebrīvību, apspiestību, koloniālismu un moderno verdzību. Viņi prasa atstāt Vietnamas nākotnes izlemšanu pašiem vietnamiešiem brīvu vēlēšanu ceļā, bet nezina, ka brīvas un demokratiskas vēlēšanas nav notikušas ne Ziemeļvietnamā, ne vispār kādā komūnistiskā valstī pasaulē. Viņi zina tikai to, ka viņu valdības nevar šos demonstrētājus iekraut preču vagonos un aizsūtīt uz komūnistu sludinātājam paradīzes zemēm. Toties komūnistu valdības tā rīkojas okupētajās, ar ieroču varu pakļautajās zemēs jau vairāk nekā 49 gadus! Tie apcietina un izsūta uz spaidu darbu nometnēm ne tikai demonstrētājus, kādu tur nemaz nav, jo nedrīkst tādi būt, bet mierīgus strādniekus, studentus, profesorus u.c.

Kādēļ brīvās pasaules lielā, varenā un ietekmīgā prese par visu klusē? Kādēļ tā neizskaidro šiem naīvajiem protestētājiem un demonstrētājiem patiesību? Kāpēc tā visu ļauno, kas noticis un arvien vēl notiek komūnistiskajā pasaulē, noklusē? Kādēļ tā nemitējas brēkt par Hitlera nacionālsociālisma laikā nogalinātajiem 6 miljoniem žīdu, bet klusē par tiem vairāk nekā 40 miljoniem kristiešu, kuŗus noslepkavojuši komūnisti? Kādēļ brīvā pasaule vēl pēc vairāk nekā 20 gadiem, skaitot ar Hitlera un viņa nacisma varas krišanu, joprojām presē, radio un televīzijā atgādina nacionālsociālistu nodarītos ļaunumus pasaulē, bet klusē par līdzīgiem un pat vēl briesmīgākiem komūnisma nodarītiem ļaunumiem, kas nu jau turpinās 49 gadus? Par nacionālsociālismu un tā noziedzībām pret cilvēci saražotas neskaitāmas filmas, ar kuŗām vēl tagad pārpludina kinoteātrus un televīzijas programmas. Bet — cik ir brīvā pasaulē sagatavotu filmu par komūnisma noziegumiem 49 gados? Te der ievērot, ka nacionālsociālisms pastāvēja tikai 10 gadus, no kuŗiem 6 bija kaŗa gadi... Kādēļ pasaule nebrēc par komūnisma noziegumiem un necilvēcībām, par brīvo kultūras tautu sistematisku iznīcināšanu Eiropā? Kādēļ neviens

nerunā un neraksta par miermīlīgo Baltijas valstu okupāciju un šo tautu iznīcināšanas turpināšanu vēl šodien? Kādēļ neskaitāmiem miljoniem kādreiz brīvu un kultūrālu tautu piederīgajiem joprojām jādzīvo komūnisma verdzībā?

To neviens negrib ne redzēt, nedz kaut ko dzirdēt. Par šiem jautājumiem visiem mutes aizsietas. Par tiem nevar runāt ne Apvienotās nācijās, ne kongresos, ne parlamentos, nedz kur citur, jo visur valda bailes nokaitināt pasaules lielāko noziedznieku varu. Jautājumu virkni var turpināt. Kādēļ neviens necīnās par apspiesto tautu brīvības atgūšanu un tiesībām pašām brīvās un demokratiskās vēlēšanās noteikt savu iekārtu un likteni? Bet kādēļ brīvas vēlēšanas vēlas Vietnamā, kur tādas katrā laikā varētu notikt, ja nebūtu komūnistisko iebrucēju? Kādēļ brīvās pasaules prese un attiecīgās valdības nepakustina ne pirksta, lai apmātajiem un naīvajiem demonstrētājiem šos faktus darītu zināmus? Prese un politikas vadītāji labi zina visus apstākļus un faktus, zina tik pat labi arī to, kas notiek komūnistu pakļautajās zemēs. Ja šodien amerikāņi, kaŗā bumbojot Ziemeļvietnamu, nogalina kādu civiliedzīvotāju, tad tas ir liels noziegums pret cilvēci, bet nebija nekāds noziegums tas, ka Otrā pasaules kaŗā, bombardējot Vācijas pilsētas, pilnīgi apzināti noslaucīja no zemes virsas strādnieku apdzīvotos kvartālus Berlīnē, Hamburgā, Hanoverā un Libekā, nemaz nerunājot par Drēzdeni. Kādēļ brīvās pasaules prese un valdības par šiem faktiem klusē?

Atbilde vienkārša: tādēļ, ka varenā prese brīvajā pasaulē un lielās politikas vadītāji zaudējuši jebkādu morāli. Prese maldina pasauli un padara to aklu. Brīvās pasaules prese pa lielākai daļai ir internacionālā kapitālisma ierocis, jo tam arī pieder. Jo vairāk kaŗo un posta dažādajās pasaules daļās, jo lielāki ienākumi pēc tam, postu salabojot. Vācijas beznoteikumu kapitulācija un tās pilnīga nopostīšana bija vajadzīga, lai vēlāk ar t.s. Maršala plāna palīdzību to atjaunotu un atkal padarītu stipru. Brīvās pasaules valdību vadītāji ir padarīti mīksti un atkarīgi no pasaules preses varas.

Nav šodien cilvēku, kuŗiem būtu stipra morāle un taisnības principi. Nav šodien arī tādu lielu personību un gaŗu, kas par taisnību un principiem būtu gatavi kaut vai mirt. Un kaut arī tādi rastos, jāšaubās, vai pašreiz valdošā tumšā pasaules vara tos pielaistu pie teikšanas. Tieši tādēļ internacionālais komūnisms un internacionālais kapitālisms šodien kā brāļi cīnās plecu pie pleca. Viens gūst saviem mērķiem vajadzīgās

polītiskās koncesijas, otrs — naudu, jo dziļākajā pārlicībā tie tic, ka nauda valda pār pasauli. Tomēr kādreiz arī vissmalkākajos inženieru un architektu aprēķinos iegadās kļūda. Tā tas kādreiz notiks arī politisko machināciju aprēķinos. Šāda politika pasauli tuvina katastrofai, kuŗā netiks saudzēti arī šīs politikas tumšie spēki. Nekas nav mūžīgs, visam kādreiz pienāk gals. Tikai aklais to var neredzēt, bet politiskais kombinātors aizvērt acis un neskatīties.

(L.A. #19, 1967. g. 8. martā)

Par kādu cenu?

Pašreizējais konflikts Vidējos austrumos atsvaidzina atmiņas par aukstā kara taktiku pirms dažiem gadiem. Tas ir tipisks konflikts iepriekšējiem un turpinās ar dažu gadu pārtraukumiem jau vairāk nekā 15 gadu.

Staļins un viņa pēcteči Maskavā nesenā pagātnē kāpināja aukstā kara politiku, radot reizē divas sadursmju vietas atsevišķās pasaules daļās. Katra izraisītā konflikta laikā, Berlīnē vai citur, Pekinga uz Maskavas vēlēšanos uzsāka uzbrukumus Formozai (nacionālistu Ķīnai) piederošām salīnām. Katram šādam konfliktam sekoja sarunas pie konferenču galdiem, un visos gadījumos komunisti ieguva pa mazai salīnai (Matsu u.c.), kā arī citas politiskas koncesijas. Tā tas noticis visu laiku pēc Otrā pasaules kara. Komūnisms uzbrūk, bet brīvā pasaule atkāpjas, zaudējot vienu pozīciju pēc otras. Vēl pirms gada Pekinga prasīja Maskavai radīt otru fronti Berlīnē, lai atvieglotu komunistiem uzvaru Vietnamā. Jātic, ka pirms šīs ziņas presē, Maskava slepeni spiedusi Pekingu radīt otru fronti pret Formozu. Ievērojot pēdējo gadu sliktās attieksmes starp Maskavu un Pekingu, šī taktika tomēr vairs nefunkcionē.

Šobrīd Kremlis atradis vajadzīgo vīru — Ēģiptes prezidentu Naseru, kā arī ASV visbīstamāko vietu — Izraēlu. Ja kādreiz vajadzēs sākt trešo pasaules karu, labākā vieta tā uzsākšanai būs Vidējie austrumi. Pašreizējos apstākļos paliekoša miera Vidējos austrumos nekad nebūs, jo to uztur mākslīgi ar dolāru palīdzību. Tik ilgi, kamēr koeksistence abu lielo varu starpā

ir izdevīga un ienesīga, Vidējos austrumos uztur militāri līdzsvarotu stāvokli, bet brīdī, kad Maskava jutīsies droša par uzvaru arī lielā konflikta gadījumā, tā apbruņos arābu tautas, un tās mēģinās iedzīt Izraēlas valdniekus jūrā. Tad sāksies trešais pasaules karš. Pasaulē ir arī citas rūgstošas un gruzdošas vietas lielā konflikta uzsākšanai.

Vai neliekas savādi, ka amerikāņi Vietnams karā vaino tikai Ziemeļvietnamu un Pekingu, bet pilnīgi noklusē Maskavu, kaut visiem ir skaidrs, ka Vietnams karš ir Maskavas radīts, atbalstīts un kāpināts? Maskava arī var priecāties par panākumiem Vietnams karā. Tā pārdod Ziemeļvietnamai novecojušus Mig-tipa iznīcinātājus, raķetes un citus kara materiālus, bet saglabā savas armijas dzīvo spēku un reizē stiprina valsts saimnieciskos pamatus. Turpretim ASV, pārdodot Dienvidvietnamai vecos ieročus, pati noasiņo Vietnams džungļos un pilda kapitālistu kabatas. Amerikāņiem karš Vietnamā izmaksā vairāk nekā 1 biljonu dolaru mēnesī. Maskava priecājas un smeļ acīs Vašingtonai, kad tā pa dažādiem ceļiem lūdz Maskavas palīdzību piedabūt Ziemeļvietnamu pie miera sarunu galda... Patiešām jāsaka: prātiņ, nāc mājās!

Lai atvieglotu ziemeļvietnamiešu cīņu Dienvidvietnamā, Maskava tagad rada otru fronti Vidējos austrumos. Maskavas uzdevumā Eģiptes prezidents Nasers sācis rīkoties. Ja Maskava nestāvētu viņa aizmugurē, Nasers neiedrošinātos spēlēt drošā vīra lomu, jo arābu tautas sava vājā militārā spēka dēļ nekad nespētu nopietnā karā uzvarēt. Jāšaubās, vai tās spētu bez palīdzības no ārienes sakaut pat mazo Izraēlu! Nav tomēr jāaizmirst, ka mazā Izraēla ir „pasaule” lielvalsts. Maskava zina ļoti labi, kas visvairāk ievaino Vašingtonas politiku. Vai šodien visa brīvā pasaule nav sacelta kājās? Vai prezidenti un viņu diplomāti nelido kā lidojoši šķīvji vai raķetes no vienas pasaules malas uz otru? Vai visās auditorijās nebrēc par Nasera agresiju? Lūk, „pasaule” iet bojā!... Cik daudzas mazas valstiņas Eiropā u.c. komūnisms nav okupējis un iznīcinājis, Vašingtonai miegā žāvājoties un neatplešot pat muti? Ar Izraēlu — ar šo „pasauli” - ir citādi...

Pašreizējais Vidējo austrumu konflikts izbeigsies tāpat kā visi iepriekšējie — pie sarunu galda. Šis konflikts neizraisīs pasaules karu. To varētu izraisīt vienīgi Maskava, bet tā pārāk labi zina, ka šobrīd lielajā sadursmē būtu zaudētāja.

Dodiet Maskavai vēl kādus 10 gadus. Amerikāņi taču mirst Vietnamā tik un tā, un tas notiek pēc Maskavas gribas. Kam

šodien kalpo Vašingtonas politika? Jautājums šodien ir tikai viens, un proti: par kādu cenu Nasers rīkojas? Cik viņš iegūs saimnieciskajā plāksnē? Vai tas viņam palīdzēs arī politiskajā laukā? Vai Nasers spēs tagad un nākotnē apvienot visus arabus? Līdz šim arābu apvienošana neveicās. To stipri traucēja ASV saimnieciskā palīdzība dažām arābu valstīm. Galvenais jautājums tomēr ir: vai un kad Pad. Savienība būs ar mieru sēsties pie sarunu galda „četrus lielus” sastāvā? Ja Maskava to darīs, tad — par kādu cenu? Maza tā nebūs.

Grūti ticēt, ka ASV par mieru Vidējos austrumos samaksātu ar politisko un militāro zaudējumu Vietnamā. Bez koncesijām tas nenotiks. To rādīs nākotne.

(L.A. #46, 1967. g. 10. jūnijā)

ASV ārpolitika pēdējos gados

ASV ārpolitikas pamatprincipi vairākkārt deklarēti Apvienotās nācijās, un proti, ka tās aizstāv tautu (valstu) pašnoteikšanās tiesības un ir par neiejaukšanos citu valstu iekšējās lietās. Gribējās ticēt, ka sevišķi pēc Jaltas, Teheranas un Potsdamas kļūdām ASV būs mācījušās un centīsies šādos slāžos vairs neiekrist, pat mēģinās labot vecās kļūdas. Patiesībā šai deklarācijai ir vairāk teorētiska nozīme, tāpat kā Pad. Savienības „demokrātiskai” konstitūcijai pasaulē.

Vērojot pēdējos 25 gadus ASV ārpolitiskajā dzīvē, jāatzīst, ka tur vispār nav bijis nekādu principu. Tā ir palaidusi garām daudzas iespējas iestāties par tautu pašnoteikšanās tiesību ievērošanu un aizsargāšanu, piemēram: Ungārijas, Polijas, Austrumvācijas, Čehoslovākijas, arī Baltijas valstu un beidzot Indoķīnas gadījumos. Turpretī Pad. Savienības un sarkanās Ķīnas ārpolitika principā ir palikusi nemainīga, ļoti bieži mainījusies tikai taktika labāku rezultātu gūšanai.

ASV ārpolitika ir locījies visos vējos un uz visām pusēm. Principi ir palikuši tikai vecs sauklis draugu pieturēšanai, brīvās pasaules un sevišķi apspiesto tautu vaimanu klusināšanai. Jo

spilgti to pierāda pēdējo gadu ASV prezidenta Niksona ārpolitika. Viņa priekšgājējs bij. prezidents nelaiķis L. B. Džonsons vismaz vienā punktā bija nelokāms — glābt Dienvidvietnamu un Indoķīnu no komūnizēšanas (okupācijas). Tikai dažas stundas pirms vēlēšanu urnu atvēršanas 1968. gada novembrī, demokrātu partija piespieda viņu pret paša gribu pārtraukt Ziemeļvietnamas bombardēšanu. Tas notika demokrātu partijas labā cerībā, ka pēdējā minūtē šis gājiens palīdzēs H. Hamfrijam uzvarēt prezidenta vēlēšanās. Tā tas nenotika. Tā bija Džonsona lielā kļūda. Kaŗš Vietnamā jau agrāk būtu izbeidzies, bombardēšanu turpinot un kāpinot, kā to pierādīja Ziemeļvietnamas bumbošana šī gada janvārī.

Prezidenta kandidāts Niksons 1968. gada vēlēšanās apsoltāja tautai „goda pilnu mieru” sarunu ceļā un kaŗa gūstekņu pārvešanu mājās. Tā bija vēl lielāka kļūda. „Goda pilnu mieru ar komūnistu vadītājiem var tikai panākt, pilnīgi kapitulējot komūnistu prasību priekšā. Cita miera vai vienošanās ar komūnistu pasauli pie sarunu galda nav, nav bijis un nekad arī nebūs. To zina katrs, kas tikai sekojis pasaules lielo politikai. To vajadzēja zināt arī Niksonam. Ja Maskava nevar gūt ātru uzvaru pie sarunu galda, tā lieto nokausēšanas taktiku. Sarunas turpinās bezgalīgi. Brīvās pasaules politikas vadītāji—džentlemeņi piekūst un piekāpjas, tāpēc lielajā politikā ASV bilancē ir tikai minusi.

Tuvojoties nākošām — 1972. gada ASV prezidenta vēlēšanām, prezidenta Niksona galvassāpes bija solījums amerikāņiem — Vietnamas kaŗa izbeigšana un „goda pilna miera” panākšana sarunu ceļā. Viņa „vietnamizēšanas” politikas plāns bija nesekmīgs. Laimīgā kārtā tuvumā bija Dr. H. Kisingers, prezidenta padomnieks militāros jautājumos. Aiz bailēm no demokrātu partijas pretkandidāta (poļu izcelsmes) senātora Ed. Maskija populāritātes, pirms vēlēšanām radās plāns apmeklēt Pekingu un, kā redzējam vēlāk, arī Maskavu. Kas bija šī plāna autors, prezidents pats vai Dr. Kisingers, to šobrīd grūti pateikt. Šo bailu rezultātā radās arī bēdīgi slavenais Vatergeites skandals.

Mēs, latvieši, slavīnot prezidentu Niksonu vietā un nevietā, domājam, ka bez viņa ziņas pat mats nenokrīt no galvas, bet Vatergeites lietā viņš neko nav zinājis, jo, lūk, viņa atkalievēlēšanas komiteja un Baltā nama personāls viņam esot visu noslēpis. Cik labi, ka mēs, latvieši, redzam un ticam tikai labam. Uz Pekingu un vēlāk uz Maskavu aizbrauca viesošanās

sagatavotājs Dr. Kisingers. Gribas ticēt, ka bez „laba ciemakukuļa” Maocetungam prezidents Niksons nevarētu ne kāju spert uz sarkanās Ķīnas zemes. Jāpieņem, ka Dr. Kisingers par „ciemakukuli” Pekingai no prezidenta Niksona bija apsoliļis Formozu (nac. Ķīnu). Šo kukuli pasniedzot, prez. Niksonam bija iespēja sniegt roku lielākajam sarkanās Ķīnas varmākam — Maocetungam un izdabūt pat smaidu tam sejā. Tas prez. Niksonam bija ļoti nozīmīgi, jo daudziem radikāļiem protestētājiem un Mao draugiem tika aizsietas mutes.

Vēl sliktāks no brīvās pasaules politikas viedokļa bija prez. Niksona brauciens uz Maskavu. Ja ar Pekingas apmeklējumu prez. Niksons izveda pa daļai izolēto Pekingu politiskās skatuves gaismā, par ko Maskava spļāva dusmu uguni, tad braucot uz Pad. Savienību, Maskavas un Pekingas naida uguns dzirkstele tika apslāpēta.

Ko prez. Niksons kā „ciema kukuli” aizveda Maskavai? — Lēto kviešu darījuma līgumu uz Amerikas nodokļu maksātāju rēķina un citus sīkumus — to mēs nezinām. Domājams, ka Maskava ar to vien neapmierinājās, jo prez. Niksons lūdzās no Maskavas varenajiem atbalstu Vietnams kara izbeigšanai pirms nākošajām prezidenta vēlēšanām novembrī. Ko apsoliļja Dr. Kisingers un prezidents Niksons Maskavai par Ziemeļvietnams piespiešanu sākt nopietnas pamiera sarunas Vietnams kara jautājumā, to mēs šodien vēl nezinām, bet bez koncesijām tas laikam nenotika. Maskavas apetītu mēs zinām. Cēnai, par ko pamieru Vietnamā pirka, jābūt ļoti augstai. Bet par to var būt tikai minējumi. Maskavas plāni Eiropā ir: tagadējo Eiropas robežu apstiprināšana; Amerikas un citu zemju kara spēku samazināšana Eiropā, lai Pad. Savienība daļu no savām divīzijām varētu pārvietot uz Ķīnas robežu; NATO likvidēšana vai vājināšana; tirdzniecības, tehnikas, kultūras, mākslas u. c. apmaiņas resp. spiegošanas tīkla paplašināšanai un atvieglošanai u.c. Vai šie Kremļa nolūki īstenosies, to rādīs nākotne.

Prezidents Niksons atgriezās no Pekingas un Maskavas kā lielākais pasaules miera balodis un deklarēja, ka viņa apmeklējumi un sarunas ved uz pasaules mieru „daudzām paaudzēm nākotnē”. Mēs zinām, ka līdz šim nav bijis tāds ģēnijs politikā, kas radītu mieru uz paaudzū paaudzēm. Karu gan.

Pēc prezidenta atgriešanās no Maskavas drīzumā uz Maskavu izlidoja Dr. Kisingers un uzturējās tur divas nedēļas. Dažas dienas pirms ASV prezidenta vēlēšanām Kisingers atveda

9 punktu pamiera noteikumus, kuŗi no demokrātu partijas kandidāta prezidenta vēlēšanām un Mekgaverna plāna par Vietnamas kara izbeigšanu atšķīrās tikai ar to, ka Mekgaverns ieteica Dienvidvietnamas valdības un citām augstākām amatpersonām bēgt trimdā, bet Kisingera plānā tāda ieteikuma nebija. Šādu pamiera nolīgumu neviens nevarēja ne saprast, ne akceptēt. Domāju, ka prezidents neiedrošinājās par to izteikties, tādēļ mazliet grozītu pamiera plānu, pēc smagas Ziemeļvietnamas bombardēšanas, š.g. 27. janvārī parakstīja visi četri kara iesaistītie parti.

Arī pēc šiem pamiera noteikumiem, kuŗi atstāja Dienvidvietnamā vairāk nekā 450.000 Ziemeļvietnamas līdz zobiem Maskavas ieročiem apbruņotas armijas dažādos svarīgos Dienvidvietnamas apgabalos, ir tikai īsa laika jautājums Dienvidvietnamas okupēšanai, visas Indoķīnas komūnizēšanai. Visos pēdējos 3 gados prezidents Niksons, būdams ļoti aizņemts Vietnamas kara izbeigšanas darbā, novārtā atstājis Eiropas problēmas, kuŗu kārtošanu nekavējoties pārņēma Rietumvācijas kanclers Vīlijs Brants. Viņam apmēram tādā pašā virzienā piepalīdz Francijas prezidents Pompidū. Gan abi bieži Vašingtonā ir kontaktējuši prezidentu Niksonu, bet mēs zinām Branta politikas virzienu. Par apspiestām tautām Eiropā nemaz nav jāmin, jo prezidenta Niksona vai Branta politikas plānos tās nekad nav eksistējušas. Eiropa šodien ir uz ļoti slidena ceļa.

Prezidenta Niksona ārpolitikā visai nozīmīga ir konservatīvi noskaņotā ārlietu ministra V. Rodžera atstādināšana un kreisās noslieces Dr. H. Kisingera iecelšana šīnī svarīgā amatā. Ne velti visiem labi pazīstamais Maskavas draugs senātors Fulbraits priecājās par šīm pārmaiņām. Tā ir prezidenta Niksona pateicība Dr. Kisingeram par labo trīsstūŗa (Vašingtona-Maskava-Pekinga) politiku, kas neapšaubāmi nodrošināja prezidentam Niksonam Baltā nama krēslu nākošiem četriem gadiem. Niksons būtu uzvarējis arī bez šīs bēdīgi slavenās trīsstūŗa politikas, jo to zināja pat demokrātu partijas vadītājas aprindas. Kenedijs pat atteicās kandidēt. Pēc Mekgaverna demokrātu partijas sašķelšanās, daudzi demokrati balsoja par Niksonu. Demokrati tagad ir pateicīgi prezidentam Niksonam par demokrātu apvienošanu, kam kalpo Vatergeites skandals.

Vērojot šādu ASV ārpolitiku, mums, latviešiem un citām apspiestām tautām, nopietni jāpārdomā par mūsu darbu un cīņas ieročiem nākotnē. Arī republikāņu partijas latviešu

pārstāvjiem būtu ieteicams grozīt savu nostāju, nemudināt par dažādiem jautājumiem rakstīt vēstules sava iecirkņa kongresa locekļiem un sanātoriem, bet apsvērt iespēju tās sūtīt tieši prezidentam, jo ASV prezidents nosaka ASV ārpolitiku, ne senātori vai kongresa locekļi. Prezidents var dažu labu rezolūciju nelasīt, pat ignorēt. Tātad sāksim rakstīt tieši prezidentam.

(L.A. #42, 1973. g. 2. oktobrī)

Nekas nav mainījies

Vietnamas karu mēs varam apzīmēt par vienreizējo karu pasaules vēsturē, jo tam nevar noteikt precīzu (dienu) sākumu un nevar saskatīt arī galu. Tas ir vienreizējs vēsturē arī tanī ziņā, ka pret cilvēku dzīvībām tiek iemainīti dolāri, ASV valdībai tanī pašā laikā izšķiežot biljonus. Tā ir milža cīņa ar pundurīti. Cīņa ar vēsturē neparastiem noteikumiem. Milzis nedrīkst uzbrukt pundurītim un to nonāvēt, bet gan tikai atvairīt tā uzbrukumus paša pagalmā. Šī kara sauklis ir: nevis cīņa par uzvaru, kā tas ir parasti, bet gan cīņa par mieru. Teorētiski šis karš nekad nevar beigties, jo pretinieks necīnās par mieru, bet gan par uzvaru. Tas labi zina, ka cīņu laukā tas uzvarēt nevar, bet gan var stipro pretinieku nogurdināt līdz padošanās. Pie šādas ASV kara politikas Vietnamā šī ir vienīgā iespēja kara izbeigt.

Pēc līdzšinējo cīņu norises š. g. 6 maijā nāca negaidīts pārsteigums. ASV prezidents Niksons deva rīkojumu D-Vietnamas un ASV karaspēkam iesoļot Kambodijā. Tā likās pirmā zīme, ka tiks mainīta ASV kara politika un tiks uzsākta cīņa par uzvaru. Šādai prezidenta rīcībai, manu prāt, bija šādi svarīgi motīvi: 1) Miera sarunas ar komunistiem Parīzē bija cietušas pilnīgu neveiksmi. Niksons 1968. g. prez. vēlēšanās bija solījis Vietnams karu izbeigt un ASV cīnītājus pārvest mājās; 2) Prezidents jutās spiests glābt jauno Kambodijas valdību, kuŗa pretēji komunistiem labvēlīgi noskaņotā prinča

Narodom Sihcenoka valdībai, rādījās labvēlīga ASV un D-Vietnamai. Pretējā gadījumā komunisti īsā laikā būtu pārņēmuši savās rokās visu Kambodiju; un 3) Būtu cietusi fiasko prez. Niksona vietnamizēšanas politika, kas nozīmē turpmāko cīņu ar komunistiem Vietnamā pakāpeniski nodot pašu d-vietnamiešu rokās un ASV kaņaspēku atvilkt no Vietnamas. Lai šī vietnamizēšanas politika sekmīgāk realizētos, bija nepieciešami iesojot Kambodijā un iznīcināt komunistu paslēptuves, no kuņām tie uzbruka jau 6 gadus D-Vietnamas svarīgām militārām bazēm un pēc tam aizbēga un paslēpās „neitrālajā” Kambodijā.

Par šo prezidenta Niksona soli sacēlās liela vētra Savienoto Valstu iekšienē. Visi kreisie elementi un dažādu šķiņu radikāļi un pacifisti, baltie un melnie, ielās un universitātēs sāka savu parasto ārdīšanas un postīšanas darbu. Universitātēs komunistu iefiltrētie aģenti un aģitatori sakāpināja iekarsušo un naīvo garmataino-bārzdaino trakošanu tik tālu, ka bija jālieto ieroči trakā pūļa savaldīšanai, kam par upuri krita daži studenti. Šis nelaimīgais sagadījums prez. Niksonu skāra daudz smagāk nekā viņa kaņaspēka iesološana Kambodijā. Sanātori draudēja apturēt līdzekļus kaņā vajadzībām u.t.t. Kāda ironija! Cik pasaule ir akla! Kur bija šie protestētāji un demonstrētāji tad, kad Pad. Sav. Varšavas pakta valstu vārdā 1968. g. okupēja Čehoslovākiju un agrāko čehoslovāku sapni par minimālākām brīvības drupatiņām. Kāpēc tie neprotestē šodien, kad Izraelas kaņaspēks iesoļo Lebanonas teritorijā, iztīrīt arabu gorillu paslēptuves?

Jau nākošās dienās pēc iesološanas Kambodijā prez. Niksona deklarācija par kaņaspēka palikšanu Kambodijā tikai līdz 30. jūnijam un par robežu noteikšanu ne tālāk par 21. jūdzi, pārvilka strīpu cerībām par Vietnamas kaņā taktikas maiņu. Tā tad īslaicīgs un ierobežots uzbrukums komunistu bazēm Kambodijā nozīmēja tikai ienaidnieka pabaidīšanu, bet ne mēģinājumu kaņā uzvarēt. Sevišķi, ja par šiem ierobežojumiem liek zināt ienaidniekam jau iepriekš.

Kaņā mērķi ir un tiem jābūt uzvarai pār ienaidnieku. Cīņa par mieru ir dolaru politikas kaņš, kuņā par cīnītāju dzīvībām un valsts kases tukšošanu tiek pildītas kabatas ieroču ražošanas un citu kaņām nepieciešamo materiālu piegādātājiem. Prezidents vēl šodien saka, ka ASV cīnas par mieru un negrib saprast, ka mieru pie sarunu galda var dabūt tikai ar uzvaru

pār komūnistu agresoru. Cīnoties tikai pa Vietnamas džungļiem, atvairot komūnistu uzbrukumus, neuzbrūkot to pozīcijām un paslēptuvēm Ziemeļvietnamā, Laosā un Kambodijā, kaņu nevar uzvarēt. Nedrīkst pretiniekam uzbrukt Ziemeļvietnamā, nedrīkst bombardēt to Ziemeļvietnamā, Laosā, Kambodijā, nedrīkst, nedrīkst... Drīkst to bombardēt tikai D-Vietnamā un uzbrukt tam tikai D-Vietnamas džungļos un, protams, drīkst paši džungļos mirt. Kur te ir prāts, ko Dievs cilvēkam ir devis? Šīs politikas autori negrib saprast, ka komūnisti pazīst tikai vienu mieru — pretinieka pilnīgu kapitulāciju bez noteikumiem.

Šodien notiek ar komūnistiem pasaules politikas rāmjos sekojošas sarunas: 1) Vietnamas miera sarunas Parīzē; 2) stratēģisko ieroču samazināšanas (SALT) sarunas Vīnē; 3) četru lielo sarunas par Berlīnes stāvokli — tikai Rietumberlīnes. Kāpēc ne visas Berlīnes? 4) Rietumvācijas un Austrumvācijas sarunas un 5) sāk organizēt NATO sarunas ar Varšavas pakta valstīm par stacionētā kaņaspēka samazināšanu Eiropā, u. t. t.

Visām šīm sarunām, lai varens Dievs ir liecinieks, nekad un nekādu panākumu nebūs, kamēr Rietumi komūnistu prasībām nepiekritīs simtprocentīgi, jo viņu sēdēšanas laikam un pacietībai nav robežu. Viņi zina, ka laiks pie sarunu galda un kaņa laukā strādā viņu labā. Tā tas turpinās jau 25 gadus. Vienīgo vienošanos 25 gados panāca līgumu abas puses, ratificēja par atomieroču noslēpumu nenodošanu citām valstīm. Tas Maskavai bija ļoti vajadzīgs, jo tā baidījās, ka ASV var nodot atomieročus Rietumvācijas rokās. Maskavai pašai, to katrs bērns zina, nav sabiedroto, kam tā varētu uzticēt atomieroču noslēpumus.

Lai cik tas arī nebūtu žēl, bet ASV politika arī pie prez. Niksona, ko mēs tā gaidījām, principos paliek nemainīta. Solis Kambodijas lietā pēkšņi paspīdēja kā jaunas pārmaiņas iestāšanās ārpolitikā, jau pēc dažām dienām ar vārdiem „ne tālāk, ne ilgāk kā” — „cīņa par mieru” atkal iegrīma vecajā ASV ārpolitikas tumsā.

(L.A. #43, 1970. g. 6. jūnijā)

Vatikāna svētība Maskavas koncesijām Eiropā

Pēc vairāku mēnešu priekšsarunām Maskavā, kuņās ar padomju ārlietu ministru Gromiko vairāk vai mazāk kaulējās Bonnas speciālpilnvarotais Bārs un beigās ārlietu ministrs Šēls, Rietumvācijas kanclers Brants un Pad. Savienības ministru prezidents Kosīgins 12. augustā Kremļa Sv. Katrīnas zālē parakstīja t.s. varas nelietošanas līgumu, kuņā paredzēta arī strīdīgo Eiropas valstu robežjautājumu izkārtošana miermīlīgu sarunu veidā, praktiski — atzītas pašreizējās robežas. Vilijs Brants, kādreizējais komūnistu partijas biedrs, vēlāk sociāldemokrats un pēc Ollenhauera nāves Rietumvācijas sociāldemokrātu partijas vadītājs, pēckaņa gados piedzīvoja briljantu politisku karjēru, kļūdams vispirms Rietumberlīnes lielvecākais, pēc tam vicekanclers un ārlietu ministrs Kisingera koalīcijas valdībā, bet pēc pērnā gada vēlēšanām kanclers.

Ir sakāmvrāds, ka vilks gan met spalvu, bet ne tikumu. Tas sakāms arī par Brantu, kuņš pēc Rietumvācijas valdības grožu pārņemšanas raudzījies galvenokārt tikai uz austrumiem. Viņa nule parakstītais līgums ar Maskavu ir liela neapdomība un pārdrošība visā rietumu pasaules politikā. Ko neiedrīkstējās ASV un Anglija, pat ne sava ceļa gājējs Degols, baidīdamies aizvainot Rietumvāciju un apspīestās Austrumeiropas tautas, to tagad atļāvies pašas Rietumvācijas kanclers Brants. Ar šo līgumu Rietumvācijas vārdā Brants akceptējis pašreizējās pēckaņa robežas Eiropā, kas praktiski nozīmē, ka viņš akceptējis arī Baltijas valstu iekļāušanu Pad. Savienībā. Reizē viņš arī akceptējis Vācijas apgābalu viņpus Oderas — Neisas līnijai nodošanu komūnistu īpašumā. Līgumam gan pievienots Rietumvācijas paskaidrojums, ka Bonnas valdībai tiesības turpināt centienus sadalītās Vācijas apvienošanai sarunu ceļā, bet tas nav teikts līgumā, šo paskaidrojumu līdz ar to Kosīgins nav parakstījis, tikai pieņēmis zināšanai. Ar to arī šim paskaidrojumam piekrīt tikai propagandas vērtība, jo jēdzienu „Vācijas apvienošana” katrs līguma partners saprot citādi. Maskava ar šo jēdzienu saprot tikai pievienošanu „draudzīgo sociālistisko valstu saimei”. Arī pats Brants nav tik naīvs, lai nezinātu, ka sadalītās Vācijas apvienošana nav iespējama miermīlīgu sarunu ceļā, bet vienīgi komūnistu varai sabrūkot.

Lai šis Branta pārsteidzīgais darījums ar Maskavu stātos spēkā, parakstītais līgums tomēr vēl jāratificē Rietumvācijas Bundestāgā (parlamentā), kur paredzama liela opozīcija. Tādēļ, lai mazinātu parlamenta un Austrumvācijas pilsoņu pretestību, Brants vēl pirms došanās uz Maskavu ieradās Vatikānā un izlūdās iecerētajam Jūdasa darījumam pāvesta Paula 6. svētību. Nav šaubu, ka Brants šo kauna darbu Maskavā būtu izarījis arī bez Vatikāna piekrišanas, taču pāvesta svētība viņam bija vajadzīga mutes aizsīšanai katoļticīgajiem, it sevišķi vācu bēgļiem no austrumu apgabaliem, kuŗi tagad dzīvo Rietumvācijā. Ir labi, ka Vatikāns arī pasaules lielajās problēmās mēģina pateikt savu vārdu, tikai jānožēlo, ka tas bieži nesaskan ar kristīgās pasaules ieskatiem. Lai tikai šai sakarībā atceramies pāvesta Paula VI runu Apvienotās nācijās, kuŗā viņš prasīja sarkanās Ķīnas uzņemšanu šai pasaules organizācijā, kaut tieši tās vārdu neminēja. Laiks pagājis, kad nelaiķis pāvests Pijs XII bija nelokāms brīvās pasaules balsts cīņā pret komūnismu, būdams bezkompromisa cīnītājs un liela garīga autoritāte visā pasaulē. Viņa pēcnieks un pašreizējā pāvesta priekštecis Jānis XXIII ļāva iestrāvoties citādiem vējiem.

Cik svarīgs un nepieciešams šis līgums Maskavai, tas labi saprotams, jo Kremlis jau vairāk nekā 20 gadus centies dažādā veidā panākt oficiālu apstiprinājumu saviem Otrā pasaules kara laupījumiem Eiropā, nevairoties no viltības un triekiem. Tas mēģināts gan ar satelītu palīdzību un starpniecību, piemēram, ar Rapacka plānu, gan runājot par Eiropas drošību un citos veidos un gadījumos. Taču Rietumvācijas, apspiesto Eiropas tautu un brīvās pasaules sabiedriskās domas pretestības dēļ neviena valsts neiedrošinājās Maskavai šo pretimnākšanu izrādīt. Tādēļ jo dīvaināk un traģiskāk, ka vācu un citu Eiropas tautu aplaupīšanas apstiprinājuma papīrus un savu parakstu Kremlim kā pirmais pasniedzis tieši Rietumvācijas kanclers Brants.

Ko tagad darīs pārējie brīvās pasaules valstu un tautu politikas vadītāji? Vai tie mēģinās darīt to pašu? Kas notiks ar NATO? Vai šo kopīgo Rietumu pasaules aizsardzības paktu vairs atzīs par nepieciešamu? Šie un vēl daudzi citi ir ļoti nozīmīgi jautājumi, uz kuŗiem šai brīdī atbilde nav zināma. Taču Brantam un visai pasaulei ir zināms (vismaz vajadzētu būt zināmam), ka Maskava paraksta tikai tādus līgumus un vienošanās, kas simtprocentīgi ir tās interesēs, bet vairs neievēro nekādus nolīgumus, kuŗi kļuvuši neizdevīgi.

Ko, to zinot, izsapņojis Rietumvācijai panākt Brants, šo līgumu parakstot, kuŗš kalpo tikai un vienīgi Maskavas interesēm? Zināma tikai viena Branta politikas deklarācija, proti: panākt labākas attieksmes ar Austrumeiropas komunistiskām valstīm. Kādas attieksmes viņš domā? Politiskas attieksmes Pad. Savienības satelītvalstīm nav iespējams izveidot tieši, jo tām nav savu tiesisku un neatkarīgu valdību; ir tikai Kremļa izraudzītas un apstiprinātas amatpersonas. Arī saimnieciskās attieksmes ar šīm Austrumeiropas valstīm var kārtot vienīgi caur Kremļa durvīm. Labs piemērs tam ir Čehoslovākija. Kādas attieksmes vēl paliek, kuŗas Brants cer uzlabot? Praktiski nekādas. Tātad, par savu deklarāciju „labākas attieksmes ar Austrumeiropas valstīm” Brants samaksājis Maskavai ļoti dārgi. Lai panāktu labākas attieksmes ar Pad. Savienības satelītvalstīm, vispirms tādas jāpanāk ar pašu Maskavu. Brants tad nu to arī darījis. Cik labas attieksmes ar šīm satelītvalstīm Rietumvācijai būs iespējams izveidot, to rādīs nākotne, ja Maskavā parakstīto līgumu rietumvācu parlaments ratificēs.

Gribas tomēr palikt pie vecā sakāmvārda patiesības, ka vilks spalvu met, bet tikumu nemaina. Arī Kanadas ministru prezidents Trudo jau otro gadu moka Stokholmā, lai izveidotu diplomātiskas attieksmes ar sarkano Ķīnu, tā panākšanai esot gatavs pat upurēt nacionālo Ķīnu un solot iesēdināt Pekingu arī Apvienoto nāciju drošības padomē. Vai tas tiek darīts tikai lielāka kviešu bušeļu skaita pārdošanai, ir liels jautājums.

(L.A. #61, 1970. g. 2. septembrī)

Pasaules politika 1970. gadā

Ik gadumijā mēs izjūtam cerības, ka nākošais gads būs labāks par pagājušo, jo daudzas labas vēlmes, kā parasti, nav piepildījušās. Atskatoties uz svarīgākiem notikumiem 1970. gadā lielajā politikā, jākonstatē, ka principā nekas sevišķs nav noticis, kas līdzšinējo pasaules politikas ievirzi grozītu. Mēģinājumu bija daudz un proti:

1) ASV cerības par starpkontinentālo atomieroču ražošanas ierobežošanu starp ASV un Pad. SAVienību, neskatoties uz

sarunu vietu maiņu — Helsinkiem — Vīne un atkal Hēlsinki, nav piepildījušās. Tas arī pilnīgi saprotams, jo Maskava vienojas tikai par to, kam pretējā puse, šinī gadījumā ASV, piekrīt bez iebildumiem. Paldies Dievam, tas šoreiz vēl nav noticis.

2) Jau 20 gadus, ar maziem pārtraukumiem, kara darbība Izraēlas un arābu starpā turpinās bez pārmaiņām. 1970. gadā ASV izdevās abas puses novest pie 3 mēnešu pamiera, kuŗš vēl pa pusei turpinās tālāk, bet ne soli tuvāk mieram, jo Vidējo austrumu politikas notikumos uguni kurina Maskava. Vidējie austrumi arī turpmāk būs bīstamākā pulvera muca varbūtējā trešā pasaules kara uzliesmojumam.

3) Straujais Rietumvācijas kanclers Villijs Brants nolauza degunu sava labākās Austrumeiropas politiskajā amoka skrējienā un tagad dziedina brūces. Lai piepildītu savu politisko lozungu „labāku politiku ar Austrumeiropu”, tas pārdeva Maskavai ne tikai apspiestās Eiropas tautas, arī Baltijas valstis, bet pat savus vācu brāļus aiz Oderas-Neisas robežas. Viņš cerēja uz Maskavas koncesijām Rietumberlīnē, bet vilās, jo Maskava visās sarunās un līgumos tikai ņem, bet neko nedod pretī.

4) Ilgu sarunu periodā „pusradikāļu” vadītās Kanadas un Itālijas valdības nodibināja diplomātiskas attieksmes ar sarkano Ķīnu (Pekingū), noziedojot nacionālo Ķīnu Formozā. Šis notikums stipri satrauca Maskavu, un tā iespaidā Pad. Savienība centās darīt visu iespējamo, lai uzlabotu 10 gadu ilgo naidošanos ar sarkano Ķīnu, jo pirmo pēckaŗa gadu labo sadarbību Kruščevs bija iznīcinājis. Šis attiecības arī šodien nav neko labākas kā pēdējos 10 gados. Tā ir otra pasaules kara pulvera muca.

5) Vietnamas kara nekā sevišķs nav mainījies arī 1970. gadā, jo šo kara ASV nekad nav domājušās uzvarēt. Vienīgi ASV prezidenta Niksona „vietnamizēšanas” politikas rāmjos, tam izdevās savest kopā nesaticīgos kaimiņus Dienvidvietnamu - Kambodiju - pa daļai arī Laosu. Tādā sakarā radot plašu fronti pret uzbrucējiem komunistiem. Domāju, ka, pēdējam ASV karotājam atstājot Vietnamu, sabruks Niksona vietnamizēšanas programma un tās vietā būs Indoķīnas komūnizēšanas process, jo nav ticams, ka šīs vājās Dienvidvietnama, Kambodija un Laosa varēs pretoties komūnisma kolosam, kuŗa aizmugurē stāv Maskava un Pekinga. Šādā sakarībā radās jautājumi: Kāpēc ASV iesaistījās šinī kara, ja tās nekad nav vēlējušās šo kara izbeigt ar uzvaru? Kam šī kara ieilgšana bija vajadzīga? Varbūt vēsture kādreiz atbildēs.

6) Čilē pilsonisko partiju nesaskaņu rezultātā 1970. gadā ievēlēja komunistu - marksistu prezidenta amatā.

7) Apvienotās Nācijas nosvinēja 25 gadu atceres svētkus. Nav jau tām neko daudz laba ko atcerēties. 25 gados tās nav reālizējušas nevienu no savām ideālām deklarācijām (Atlantijas Chartās). Šodien tās varētu labāk nosaukt par pasaules lielās politikas biržu. Visas problēmas, kas sakrājušās 25 gados, tās ir tikai atlikušas uz nākotni, uz rītdienu. Kad un kāda tā rītdiena nāks?

8) Latviešu trimdas politiskais darbs 1970. gadā turpināja nostiprināties un aktivizējās. Ar vienu izņēmumu un proti: Maskavai izdevās trimdas saimi sašķelt un radīt tanī dziļu plaisu ar velnišķīgi gudro Kultūras sakaru ar dzimteni un dzimtenes apciemojumu politiku. Cerēsim, ka 1971. gadā šīs lietas vairāk izkristalizēsies arī šaubīgo un lētticīgo izpratnē.

9) Lielas galvas sāpes Maskavai sagādāja 1970. gada beigās uzliesmojušie Polijas ostu strādnieku nemieri. Par grēka āzi Maskava padarīja bij. Polijas komunistu partijas vadītāju Gomulku, kuŗu upurēja, aizvietojot to ar jaunu Maskavas rūdītu Gieriku. Vai tas ievēdīs mieru strādnieku rūķšanā, rādīs nākotne. Šos nemierus vadīja ostas strādnieki, un Maskava nevar teikt, ka tie bija rietumu provokācijas uzkūdīti.

(L.A. 1971. g. 23. februārī)

Trīsstūra politika

Latviešiem un daudzām citām tautām ir teiciens: „Mīlestība ir akla”. Bet latviešiem tas visvairāk pieder. Ja latvietis kādu vai kaut ko iemīl, tad tas to mīl akli, bieži vien bez kādas analīzes un kritikas. Tas notiek personīgā dzīvē, sabiedriskā darbā, bet it sevišķi politikā. Spilgts piemērs tam ir viss tas, kas pēdējos pāris gados saistīts ar ASV ārpolitiku. Prezidents Niksons vairāk nekā jebkuŗš iepriekšējais prezidents rūpīgi sagatavojis ceļu savu pilnvaru pagarināšanai nākošajam četrus gadu periodam.

Nav noliedzams, ka prezidents Niksons veicis sekmīgu darbu, it sevišķi ASV iekšējā politikā, bet par to mēs kā latvieši esam mazāk ieinteresēti. Par viņa labajiem gājieniem un nodomiem mēs savā presē esam vairāk par citiem aplaudējuši. Turpretim pasaules lielajā politikā, ārpolitikā, neviens no pēdējiem ASV prezidentiem nav kuleņojis tik daudz kā tagadējais ASV prezidents, šajā ziņā pat pārspējot nelaiķi Kenediju. Pēdējais vismaz „piespieda pie sienas” Kruščevu un lika tam izvākt no Kubas krievu raķetes un militāros spēkus, pēc tam gan izglābjot Kruščeva politiskās karjēras norietu pasaules komunistu acīs, apsolut likvidēt un samazināt dažas ASV militārās bāzes Vidējos austrumos.

Prezidents Niksons savā ārpolitikā pēdējos pāris gadus ļoti centies saprasties un sadzīvot ar abiem komunistu milžiem — Maskavu un Pekingu. Tas liekas arī saprotami, jo Niksons tajā laikā, kad viesojās Pekingā un Maskavā, vēl nezināja demokrātu partijas kandidātu prezidenta amatam, bet rēķinājās ar Maskiju, Hamfriju un pat Ed. Kenediju. Neviens neparedzēja, ka tāds ekstrēmists kā Mekgaverns ar radikāļu palīdzību „apvedīs ap stūri” vecos un rūdītos demokratu un sašķēls demokrātu partiju vēl nežēlīgāk, nekā to izdarīja 1964. gadā Goldvaters ar republikāņiem.

Par prezidenta Niksona politiku mūsu trimdas laikrakstos, ar maz izņēmumiem, esam lasījuši tikai labu. Kaut mēs savā lielākajā vairumā mīlam Niksonu, mēs darām nepareizi, ja mīlam to akli, bet paejam gaŗām viņa kļūdām ārpolitikā. Lai konkrēti minam dažus faktus. Par savu Pekingas apmeklējumu prezidents Niksons atklātībai paziņoja pirms Apvienoto Nāciju sesijas. No tā varēja secināt, ka nākamajā AN sesijā tiks noziedota nacionālā Ķīna (Formoza), dodot sēdekli sarkanai Ķīnai. Ieskats par „divu Ķīnu politiku” AN un Drošības padomē nepārlicināja, jo ikviens zināja, ka abas Ķīnas nekad nesēdēs pie viena galda. Arī ASV draudzīgajām valstīm Apv. Nācijās, kuŗas iepriekšējos gados balsoja par kvalificētu vairākuma rezolūciju, ar kuŗu sarkanās Ķīnas uzņemšanu noraidīja, bija skaidrs, ka ASV vēlas upurēt nacionālo Ķīnu, kas arī notika. Ja tas būtu bijis demokrātu partijas prezidenta laikā, mēs būtu brēkuši visskaļāk, bet tagad klusējām. Klusēja arī republikāņu partijas latviešu komiteja. Mums sāp tikai mūsu tautas nebrīvība. Bet principi tiek ignorēti.

Prezidenta Niksona brauciens uz Pekingu formāli būtu bijis nosodāms, bet politiski tas varēja būt veikls šacha vilciens

pasaules politikas plānos, ja prezidents Niksons to būtu pareizi izmantojis. Tas nenotika. Maskava visus pēdējos 10 gadus centusies Pekingu izolēt, pašai spēlējot pasaules politikā galveno lomu. Tas Maskavai daļēji bija arī izdevies. Niksona ierašanās Pekingā nozīmēja izvest sarkano Ķīnu no izolācijas stāvokļa. Par to uztraucās Maskava. Tās vadoņi vienas nedēļas laikā izlidoja uz daudzu pasaules valstu galvaspilsētām — Parīzi, Londonu, Beļgradi, Otavu u.c., jo saredzēja sev briesmas.

Tas būtu bijis Niksona labākais politiskais šaha vilciens, salaižot naidā abus komunistu milžus. Pekinga cerēja vismaz uz ASV atbalstu.

Mieru vai pamieru Vietnamā pirms ASV prezidenta vēlēšanām Niksons uzskatīja par svarīgāko faktoru vēlēšanu panākumā, jo to viņš bija apsolījis saviem vēlētājiem jau iepriekšējās 1968. gada vēlēšanās. Par kādu cenu šis miers tika pirkt Maskavā, to rādīs nākotne.

Vērosim uzmanīgi paredzamo Eiropas drošības un sadarbības konferenci, kas Maskavai ir ārkārtīgi svarīga. Tā vēlas divas galvenās lietas: pastāvošo Eiropas robežu apstiprināšanu un militāro spēku samazināšanu Eiropā. Šo spēku abpusēja samazināšana nozīmēs, ka Maskavai izdosies dabūt no Eiropas projām NATO spēkus, bet pati varēs lielāko daļu sava militārā potenciāla pārsviet uz Tālajiem austrumiem pie sarkanās Ķīnas robežām, jo tā zina, ka rietumu sabiedrotie savus parakstītos līgumus pilda un tai no Eiropas nekādas briesmas nedraudēs.

Vietnamas pamiera deklarācija, kuŗu parakstīja 27. janvārī pēc pagājušā gada 30. oktobra 9 punktu deklarācijas, ko īsi pirms ASV prezidenta vēlēšanām Kisingers pārveda no Parīzes, un kuŗa nedeva nekādus rezultātus, nekādu mieru Vietnamā negarantē. Ziemeļvietnamas 450.000 kuŗavīru joprojām paliek okupētos Dienvidvietnamas apgabalos un pilsētās. Pamiera vienošanās gan nosaka, ka Vietnamā darbojas internacionālā kontroles komisija, Kanada, Indonēzija, Polija un Ungārija, tātad arī 2 satelītvalstis, bet tās darbība ir problemātiska. Šādu komisiju nodobināja arī 1954. g. Ženēvas konferencē, bet arī tā bija nespējīga savā darbībā.

Dienvidvietnamā esošie komunistu spēki deklarējuši, ka ātrāk ieročus nenoliks, iekām Dienvidvietnamas divu valdību vietā, Saigonas un vietkongu, būs viena valdība. Kāda — tas nav jāmin. Dienvidvietnama šodien ir daudz kritiskākā stāvoklī nekā tā bija 1954. gadā pēc Ženēvas konferences. Kāpēc ASV

vajadzēja cīnīties Indoķīnā par mieru, ja tās necīnījās par uzvaru, zaudējot tuvu pie 50.000 jaunu dzīvību un miljoniem nodokļu maksātāju dolāru. Tāds rezultāts būtu bijis sasniedzams jau pašā sākumā bez neviena kritušā. Kad komūnisti pārvaldīs visu Indoķīnu, tad iestāsies miers. Bet cik galvu vēl rīpos pēc tam?

Prezidents Niksons apgalvoja, ka viņš pārvedīs no Pekingas un Maskavas mieru nākošajām paaudzēm, tajā pašā laikā pasaulei nežēlīgi bruņojoties. Par Niksonu pagājušā gada vēlēšanās nobalsoja arī daudz demokrātu, bet tikai tāpēc, ka viņi neuzticējās Mekgavernam. Tāda bijusi arī lielas daļas latviešu vēlētajū nostāja. Izšķiroties par prezidentu Niksonu, tomēr nenoklusēsim arī viņa politikas vājās puses, nemīlēsim savos slavinājumos akli. Arī Niksons, tāpat kā visi citi iepriekšējie prezidenti, līdz šim nav parādījis nopietnu gribu iestāties mūsu un citu apspiesto tautu labā. Nemaldināsim paši sevi ar nepārdomātiem pieņēmumiem un ilūzijām.

(L.A. #14, 1973. g. 7. aprīlī)

Par ko nedrīkstēja vienoties

Pieredzējumi rāda, ka pasaules lielie politiķi vienojas savā starpā ļoti viegli un bez sirdsapziņas pārmetumiem par to, kas viņiem pašiem nepieder. Lai atceramies tikai vienošanos Versaļas pilī, pēc Pirmā pasaules kara, kad, Vācijai neprasot, tai atņēma Saaras apgabalu, radīja Dancigas brīvpilsētu, piešķīra koridoru Polijai, Sudetiju Čehoslovākijai u.t.t. Šīs vienošanās rezultāts bija gatavošanās Otrajam pasaules karā.

Otrā pasaules kara beigās „četri lielie” savā neprātā aizgāja tik tālu, ka tie redzēja visu plašo Dieva pasauli piederot tikai viņiem vien. Tāpēc tie Jaltā, Teheranā un Potsdamā pasauli sadalīja divās daļās, neskatoties uz vēsturiskām, etniskām un ģeografiskām robežām. Arī šīs dalīšanas rezultāts būs ceļš uz trešo pasaules karu. Austrumeiropu Rūzvelts piešķīra Staļinam, neprasot ne šo valstu, ne tautu domas un ieskatus. Koreju sadalīja Ziemeļkorejā un Dienvidkorejā, kuŗas jau paspēja

brāļu karus izkarot. Vāciju un tās galvaspilsētu Berlīni sadalīja 4 zonās, kuŗas nākotnes likteni neapšaubāmi izšķirs trešais pasaules karš. Šodien Vāciju pārvalda divas pretēja režīma valdības. Rietumvāciju — Vācijas Federālā Rrepublika, kuŗu oficiāli atzinuŗas ne tikai Rietumu valdības, bet arī Maskava. Austrumvāciju pārvalda oficiāli Vācijas Demokratiskā republika (faktiski Maskava), kuŗa nav atzīta no Rietumu pasaules valdībām un par kuŗas atzīšanu šodien cīnās Kruščevs. Kruščevs prasa vienoties par: 1) Austrumvācijas Dem. Rep. oficiālu atzīšanu no Rietumu valdībām, parakstot ar to miera līgumu; 2) Rietumberlīnes pārvēršanu par brīvpilsētu un 3) Austrumeiropas robežu oficiālu atzīšanu.

Vienoties ar Maskavu nozīmē atzīt tās „taisnīgās” prasības un piekrist tām. Rietumi, sevišķi Londona, viegli varētu vienoties ar Maskavu šajos jautājumos, ja nebūtu viens „bet”. Šis „bet” šoreiz ir tik liels, ka tam nevar tikt pāri un nevar arī viegli apiet apkārt, kā to mēģināja darīt Anglija. Šis „bet” ir Rietumvācija ar tās stipro vīru — kancleru Ādenaueru.

Kāpēc Rietumi nevar un nedrīkst vienoties ar Kruščevu par minētiem jautājumiem? Austrumvācijas valdības oficiāla atzīšana automātiski atbrīvotu Pad. Savienību no Potsdamas nolīguma par Berlīnes pārvaldes noteikumiem. Visos jautājumos, attiecībā uz Berlīni, būtu turpmāk jārunā nevis ar Maskavu, bet Austrumvācijas valdību, ko patiesībā diriģē un diriģētu Maskava. Mēs zinām, kā vienmēr, tā arī šodien neviena Pad. Savienības republika vai satelīts neelpo ar savu, bet gan ar Maskavas krūti. Tāpēc lielākais absurds pasaulē ir tas, ka Apv. Nācijās Ņujorkā viena pārstāvja vietā ir desmit, t.i. Pad. Savienības, Baltkrievijas, Ukrainas, Ārējās Mongolijas un seŗu satelitu pārstāvji. Tā tad Maskava pateiktu Austrumvācijas valdībai, kad un kā bloķēt Rietumberlīnes pievedceļus, u.t.t. Tad Austrumvācijai, bez Maskavas prasībām, rastos daudzas lokāla rakstura prasības pret Rietumvāciju un Rietumiem vispār, kuŗu dēļ tā draudētu bloķēt un blokādēt pievedceļus Rietumberlīnei. Šodien blokādes gadījumā Rietumi vērstos pret Pad. Savienību, draudot izraisīt pat trešo pasaules karu, no kā visvairāk baidās Kruščevs. Austrumvācijas atzīšanas gadījumā Rietumi varētu vērsties tikai pret Austrumvācijas valdību. Draudēt tai ar karu vai lietot pret to militārus līdzekļus, nozīmētu ŷaut uz Maskavas izmocītiem austrumvācieŗiem, kuŗi ar ilgām gaida brīvības stundu. Katra militāra akcija pret Austrumvāciju būtu nelaimīgais brāļu karš.

Rietumberlīnes pārvēršana par brīvpilsētu nozīmētu Rietumberlīnes noziedošanu komūnismam bez kara. Brīvpilsētas stāvoklis būtu tikai pārejas stāvoklis. Mēs atceramies Pad. Savienības ārlietu min. Gromiko sarunas ar ASV valsts sekretāru Rasku un prez. Kenediju š. g. oktobrī. Kad Vašingtona, Anglijas iespaidā, bija gatava ieiet ar Maskavu tālejošos kompromisos Austrumvācijas, Rietumberlīnes un Austrumeiropas robežu jautājumos, Gromiko pieprasīja tūlītēju Pad. Sav. karaspēka līdzdalību Rietumberlīnes pārvaldīšanā, līdz galīga brīvpilsētas statuta izstrādāšanai, kam nevarēja piekrist pat Kenedijs. Ko nozīmē praksē Sarkanās armijas bāzes un līdzdalība pārvaldīšanā un kārtības uzturēšanā, to mēs zinām ļoti labi. Neapšaubāmi, Rietumberlīne ir sāpīgākais augonis komūnisma miesā. Rietumberlīnes komūnisma pretpropaganda ir stiprākā un asākā visā pasaulē. Katrs komūnistu varas vīru izteiktais vārds tiek atmaskots un iztulkots vispatiesākā nozīmē. Rietumberlīnē darbojas stipras vācu pretkomūnisma organizācijas, kuŗu katrs vārds propagandā pret komūnismu ir sāpīgs grieziens komūnisma visvārigākās vietās. Vēl neciešamāks apstāklis Maskavai ir austrumvācu bēgļu straume cauri Rietumberlīnei uz Rietumvāciju. Šie pārbēgušo miljoni ne tikai paralizē Austrumvācijas saimniecisko attīstību, bet tie pilnīgi atmasko un iznīcina Maskavas tukšo propagandu pasaulē par komūnisma paradīzi zemes virsū. Šo faktu — austrumvāciešu pāriešanu uz rietumiem, Rietumi izmanto visur, pat Apv. Nāciju forumā, kā to darīja Anglijas min. prez. Mekmillens pag. gada septembrī.

Berlīnes statusa grozīšanai, manuprāt, pat Kruščevs netic, ko liecina Austrumberlīnes cementa valnis un drāšu žogs, kas domāts bēgļu apturēšanai.

Austrumeiropas tagadējo robežu atzīšana nozīmētu norakstīt oficiāli (neoficiāli tas jau tā ir) visas apspiestās tautas un valstis komūnismam uz visiem laikiem. Oderas-Neisas robežu atzīšana un garantēšana nozīmētu Vācijas lielu un bagātu apgabalu atsavināšanu par labu Polijai. Rietumvācija tam nekad nepiekrītu. Kaut gan dažas valstis un daudzi pasaules politikas noteicēji labprāt redzētu Vāciju atkal noliktu uz ceļiem, kā tas notika Otrā pasaules kara beigās, jo tās saimnieciskais uzplaukums ir žilbinošs un tās ražojumi šodien iekaŗo vienu pasaules tirgu pēc otra, izstumjot citus ārā. Bet šodien Rietumvācija, ar saviem apm. 52 milj. iedzīvotāju, ir ļoti svarīgs militārs faktors Eiropā, ar kuŗu Rietumiem ir jāreķinās, ja tie

nākotnes atklātā konfliktā ar komūnismu vēlas gūt uzvaru. Izslēdzot Rietumvāciju kā militāru faktoru no Rietumu aizsardzības, pilnīgi sabruktu visa Rietumu aizsardzības būvētā sistēma Eiropā.

Tāpēc prez. Kenedijam, sarunās ar Rietumvācijas kancleru Ādenaueru pag. ned. Vašingtonā dotie solījumi par Austrumvācijas valdības katra veida neatzīšanu, Rietumberlīnes status quo paturēšanu un Austrumeiropas tagadējo robežu neatzīšanu, jāpilda. Anglija par tiem skābi saviebsies. Kruščevs uztrauksies, draudēs un lādēs Adenaueru. Atskaitot miera līgumu ar Austrumvācijas valdību, kas Rietumiem neko nenozīmē, ja tie to neatzīs, acumirkļi Kruščevs neko sevišķu neiesāks. Atbruņošanās sarunas par atomieroču izmēģinājumu kontroli Ženēvā atsāks atkal, un tās beigsies bez jebkādiem rezultātiem. Bruņošanās turpināsies, un tai būs rezultāti. Kuŗā brīdī politiskais burvju riņķis pārtrūks un kad? To rādīs nākotne.

(L.A. 1968. g.)

Svarīgākie notikumi pasaules politikā 1973. gadā

1973. gads ieies vēsturē kā pamieru gads, jo ar pamieru Vietnamā sākās un ar pamieru Vidējos austrumos beidzās. 27. janvārī četras kaŗa dalībnieces — ASV, Dienvidvietnama, Ziemeļvietnama un Vietkongi vienojās par pamiera noteikumiem Vietnamā un pa daļai visā Indoķīnā. Šeit ir droši saskatāms miera sākums, jo Ziemeļvietnama ar vairāk nekā 450.000 vīru lielu ziemeļvietnamiešu armiju, Maskavas ieročiem apbruņotu, atrodoties dažādos Dienvidvietnamas teritorijas svarīgos apgabalos, pieskaitot vēl klāt vietkongus, ir spējīga okupēt un komūnizēt Dienvidvietnamu un pat visu Indoķīnu īsā laikā. Tad būs „miers”. Tā to vēl nedara šodien un tikai tāpēc, ka Maskava prasa nogaidīt, jo tāda okupācija traucētu Maskavas politikas ieguvumu pašreizējā Eiropas drošības un sadarbības konferencē.

Nākošais svarīgākais notikums pasaules politikā ir Eiropas drošības konference, kuŗa sanāca uz pirmo oficiālo apspriedi jūlija sākumā Helsinkos. Bez Eiropas valstīm tajā piedalījās

arī ASV un Kanada. Šī konference ir Maskavas sāpju bērns, kas ilgi nevarēja piedzimt. Bija dažādi mēģinājumi, dažādos veidos: Maskavas pašas, Polijas ārlietu ministra Rapecka plāns un dažādi citi priekšlikumi. Rietumu pasaulē tiem nebija atsaucības. Beidzot, kad par Rietumvācijas kancleru nāca kreisi noskaņotais soc.-dem. Villijs Brants, Maskavai radās pirmās lielās cerības, jo Branta labvēlīgā politika Austrumvācijai kā ābols iekrita Maskavas rokās. Ziemeļvietnamas piekrišanai pamiera sarunām Vietnamā ir arī savi nopelni un proti ASV labvēlība šādai Eiropas konferencei. Varbūt Eiropas drošības konferencē patiesi interesēs bija vēl kas vairāk, to rādīs nākotne. Maskava vēlas ar vienu šāvienienu nošaut divus zaķus un proti: 1) apstiprināt pašreizējās valstu robežas Eiropā, kam Brants jau piekritis un 2) samazināt Eiropā, ASV un Pad. Sav. kaŗa spēku pēc Pad. Savienības plāna un grafikas. Samazinot ASV kaŗaspēku Eiropā, Maskava būtu nodrošināta Eiropā un varētu viegli pārvietot daudzas divizijas uz Ķīnas robežu austrumos, jo tā nevēlas dot daudz laika Ķīnai apbruņoties līdz zobiem. Laiks strādā Ķīnas labā. Cik skaidri izteikti mērķi ir Maskavai Eiropas drošības konferencē.

Turpretī Rietumu pasaulei nav nekā noteikta, ko prasīt no Maskavas. Rietumu valstu delegācijas gan runā par cilvēku kustības brīvību, ģimeņu apvienošanu, pasta brīvību, bez muitas u.c. maznozīmīgas lietas. Tās neprasa okupētām un satelītu tautām brīvību. Izejot no šiem faktiem, paredzams, ka Maskava, prasīdama tik daudz noteiktas un iepriekš labi izkalkulētas prasības, panāks vismaz dažu prasību akceptēšanu. Ja ne citādi, tad vismaz ar nogurdināšanas taktiku. Turpretī Rietumi ar savām sīku preču tirgotāju prasībām nepanāks neko. Varbūt savstarpējo tūrisma, tehnikas, kultūras un tirdzniecības apmaiņu, kuŗas Maskavai kalpos daudzreiz vairāk nekā rietumiem. Šie un citi fakti liecina, cik dziļi brīvā pasaule ir iegrimusi materiālisma žņaugos. Tai nav vairs nekādu ideju, principu un morāles. Visi saukļi par tautu pašnoteikšanās tiesībām, cilvēku brīvību, reliģijas brīvību ir tikai tukšas frazes, kas tieši vai netieši kalpo kā līdzekļi materiālisma dominācijai pasaulē.

Trešais svarīgākais notikums 1973. gadā bija pēkšņi uzliesmojušais kaŗš Vidējos austrumos. Šis kaŗš starp Izraēlu un arābiem sākās oktobra mēneša sākumā un ilga dažas nedēļas. Tas bija abpusēji labi sagatavots un prasīja zaudējumus abās kaŗotāju pusēs. Šinī kaŗā Maskava izspēlēja savas

kārtis pārāk atklāti un proti: tā draudēja izcelt sava kara spēka desantu desmit tūkstošu vīru apmērā Ēģiptes teritorijā. Uz šo draudu prezidents Niksons ārkārtīgā steigā un lielā noslēpumainībā, neinformējot pat Kanadas valdību, izsludināja trauksmes stāvokli visās armijas daļās. Tas Maskavu nobaidīja un tā ne tikai atteicās no šī nodoma, bet pat pievienojās Apv. Nācijās ASV iesniegtai rezolūcijai par pamiera noteikumiem Vidējos austrumos. Karstais karš šinī Vidējo austrumu pulvermucas rajonā formāli ir apstājies, bet aukstais karš turpinās ar pastiprinātiem līdzekļiem. Arābi šinī aukstā karā pirmo reizi organizēti izlieto kā līdzekli pret Izraēlu un viņas draudzīgajām atbalstītājām valstīm, sevišķi ASV karsto arābu eļļu. Tie pārtrauc vai samazina eļļas eksportu un paaugstina eļļas cenas. Pamiera sarunas sākās 18. septembrī Ženēvā un domājams turpināsies vēl ilgu laiku, kā tas parasti ir tur, kur nevar panākt vienošanos. Atkarājas no arābu organizētās vienības spēka. Viens ir skaidrs, ka īsts miers Vidējos austrumos nav saskatāms, jo Izraēla negrib atdot arābiem atpakaļ nevienu okupētās zemes pēdu. Ja Ženēvā arī izdotos atrast kādu vidus ceļu starp Izraēlas un arābu prasībām, tad tomēr mieru tas nevarēs nodrošināt, jo tur atrodas milj. Palestīnas bēgļu, kuŗi izdzīti no mājām, dzīvo ļoti bēdīgos apstākļos (nometnēs, teltīs) un kuŗiem ir savas politiskās un militārās organizācijas. Tās cīņu nepārtrauks līdz šiem nabaga palestīniešiem pasaules varenie nebūs ierādījuši uz zemes lodes normālas mājas vietas.

Vienīgais pozitīvais fakts 1973. g. ir palicies negrozīgais Maskavas un Pekingas aukstais karš, to pierādīja sarkanās Ķīnas 10. kongress. Tikai žēl, ka rietumu politikas vadītāji to nemēģina izmantot savā labā, bet gan tikai brauc uz Maskavu un Pekingu tirgoties ar saviem sīko preču piedāvājumiem. Kā pēdējais 1973. g. notikums ir ASV iekšpolitiskā krīze, ko saucam par „votergeitas”skandālu. Šis ir iekšpolitisks notikums, bet tas ir padarījis ASV par maz efektīgu pasaules politikas darbā, jo zinām, ka tā ir uzņēmusies pasaules politikas vadību. Tā ir saistījusi ASV prezidenta rokas un atrāvusi to no daudziem svarīgiem notikumiem pasaules politikā, sevišķi Eiropas kontinentā. Šos apstākļus veikli izmantoja Maskava. Brežņeva vizīte Vašingtonā šādā brīdī bija ļoti izdevīga Maskavai, bet ne Vašingtonai. ASV prezidents to pieņēma tikai ar aprēķinu, ka mazliet uzlabos savu personīgo prestižu ASV tautas acīs. Tā Brežņevam izdevās radīt Maskavas-Vašingtonas „detanti”. Katrs, kas pazīst Maskavas veiklību un taktiku

politikā, sapratīs, kam šī „detante” domāta un kam viņa kalpo. Cik augsti vērtē šo detanti Maskava, to tā pierādīja ar piedraudējumu izcelt Eģiptē krievu kaņšpēku. Tam bija divi nolūki: cīņā pret Izraēlu atbalstīt arābus, bet, galvenais, radīt Vidējos austrumos savas militārās bāzes un sagrābt savās rokās arābu eļļu.

1973. gads nav atzīstams par laimīgu rietumu pasaulei. Cerēsim, ka jaunais 1974. gads kaut daļu no iepriekšējām nelaimēm izlabos.

(L.A. #3, 1974. g. 19. janvārī)

Niksona politūrisms

ASV prezidents R. Niksons ir liels ceļotājs. Pēc ievēlēšanas prezidenta amatā 1968. gadā, jau nākamā gada sākumā tas apmeklēja lielāko daļu no Rietumeiropas valstīm. Brīvā pasaule par to ļoti priecājās; tā cerēja, ka Niksons uzlabos pasliktās attiecības ar NATO dalībniekiem, kādas bija radušās, sakarā ar kaņu Vietnamā, bijušam prezidentam L. Džonsonam. Tas prezidentam Niksonam pa daļai arī izdevās. Bet Vietnamas kaņam turpinoties, Niksons bija iestidzis tik dziļi Dienvidķīnas problēmās, ka tam maz atlika laika atjaunotos sakarus ar Rietumeiropu turpināt un gandrīz pārtrūka visi kontakti ar tām. Par to ļoti priecājās Maskava un, lai tas tā turpinātos tālāk, tā baroja Vietnamas kaņa ugunsuru pastiprinātā veidā. Vēl vairāk, Maskava, uzņemot tiešus sakarus ar bijušo Rietumvācijas kancleru V. Brantu un Francijas prezidentu Pompidū, sāka pilnīgi netraucēti dominēt Eiropā. Tai radās drosme, un tā arī panāca sen gaidītās un pašas organizētās Eiropas drošības konferences sanākšanu Helsinkos. Pa to laiku ASV iekšpolitikā dominēja kreiso radikāļu organizēti protesti, demonstrācijas un demolēšana pret Vietnamas kaņa turpināšanu.

1972. gadā nāca ASV prezidenta pārvēlēšana. Niksons, baidīdamies no radikāļu balsu zaudēšanas, ar Kisingera palīdzību izkārtoja Pekingas apmeklējumu un vēlāk arī braucienu uz Maskavu. Niksons zināja, ka Maskava ir vienmēr pielikusi

savu roku pie ASV prezidentu ievēšanas. No Pekingas un Maskavas prezidents Niksons atveda „mieru” nākošām paaudzēm. Par kādu cenu, to mēs zinām. Vēlēšanu rezultāti bija apbrīnojami.

Tad dienas gaismā nāca „Votergeita skandāls”. Sakarā ar „Votergeita” izmeklēšanām tiesās, Senāta un Kongresa komitejās prezidenta Niksona populāritāte ar katru dienu slīdēja lejup. Šodien tā atrodas tiesu un Kongresa rokās un draud prezidentu atcelt no amata. Niksons, nekā labāka nevarēdams atrast savas slidošās populāritātes glābšanai, izvēlējās ceļojumu uz vidējiem austrumiem. Šis ceļojums varēja notikt tikai pēc ASV ārlietu sekretāra Kisingera lielās darba piepūles un neatlaidīgas pacietības. Tika panākta vienošanās un parakstīts pamiers Izraēlas, Ēģiptes un Sīrijas starpā. Prezidentu vidējos austrumos sagaidīja un pavadīja jūsmīgi, sevišķi Ēģiptē. Neapšaubāmi šis Vidējo austrumu apmeklējums bija liels plus Prezidentam Amerikas tautas acīs. Bet attiecīgās iestādes turpina pierādīt viņa līdzvainību „Votergeita” lietā.

Niksons kā pēdējo glābšanas salmiņu saskatīja braucienu uz Maskavu. Neskatoties uz to, ka dažus mēnešus atpakaļ „Pravda” rakstīja, ka sakarā ar „Votergeita” skandalu prezidenta Niksona viesošanās Maskavā nebūtu pareizā laikā, jo viņam neesot Amerikas tautas vairākuma uzticības, Niksons tomēr neatteicās no šī brauciena — kas it kā esot norunāts jau pirms gada — un ārlietu sekretārs izkārtoja šo braucienu.

Kremlis nebūtu Kremlis, ja tas neapsvērtu pareizi visus apstākļus un tikai tad izšķirtos par pareizo gājieni. Tamdēļ, neskatoties uz agrāko rakstu „Pravdā”, Brežņevs pieņēma nelaimē kritušo ASV prezidentu un sniedza karstu skūpstu, taisni tādu pašu kā pagājušā gadā Baltajā namā. Slaveno politūristu sagaidīja ar vislielākā goda parādīšanu, ierodoties lidlaukā visai Kremļa vareno gvardei ar visām Sarkanās armijas bazūnēm un bungām. Ko tad īsti abi — Niksons un Brežņevs — gribēja iegūt no šīs satikšanās Maskavā?

Pirmkārt, Niksons gribēja panākt vienošanos par uzbrukuma ieroču, vismaz dažu šķiru, ražošanas samazināšanu. — sevišķi raķešu laukā. Ja tas viņam būtu izdevies, tad viņš būtu lepni izkāpis no lidmašīnas Vašingtonā ar lielu palmas zaru rokās un tauta to būtu apsveikusi kā miera prezidentu. Bet viņš jau iepriekšējos braucienos no Pekingas un Maskavas atveda mieru nākamām paaudzēm. Kamdēļ tad bija jābrauc otrreiz pēc tā paša miera?

Diemžēl, Brežņevs nevienam prezidenta Niksona priekšlikumam nepiekrita. Vienīgi minēja, ka apakšzemes atomieroču mēģinājumus varētu samazināt. Kāpēc? Tāpēc, ka Maskava tos paspēja jau nobeigt. Helsinkos „SALT” sarunās Maskava nepiekrita nevienai uzbrukumam ieroču ražošanas pārtraukšanai, jo tai iesāktie mēģinājumi un ražošana esot jānobeidz. Turpretim aizsardzības ieroču ražošanu, kā ballistikas raķešu izbūvi pie Kanadas robežām, ASV pārtrauca, par ko Maskava parakstīja vienošanos līgumu bijušā ASV prezidenta L. Džonsona laikā. Tagad, kad ASV grib runāt par uzbrukuma ieroču ražošanas pārtraukšanu vai samazināšanu (Pad. Sav. daudzgalvainās raķetes), Maskava atbild ar „nē”. Nebija jābrauc uz Maskavu prezidentam Niksonam, jo to „nē” atbildi jau pus gadu atpakaļ, pēc divu nedēļu „andelēšanās” Kisingers ar nokārtu degunu atveda Vašingtonai. Prezidentam Niksonam vajadzētu zināt, ka Maskava joprojām vienojas tikai par to, ko tā pati pieprasa.

Brežņevs saņēma Niksonu ar negaidīti lielu draudzības izrādīšanu. Ko tad tas cerēja no nelaimē iestigušā prezidenta izkaulēt? Domāju, ka nemaldīšos daudz, ja minēšu tikai dažus punktus, un proti:

1) iestigušās Eiropas drošības konferences darba pasteizdināšanu; bet galvenais, tagadējo Eiropas robežu apstiprināšanu; 2) dažus biljonus ASV kredita tehnoloģijas veicināšanai Pad. Savienībā, jo kviešu jau ASV pašai pietrūkst (pagājušā gadā pārdeva par daudz); 3) atvilkt ASV bruņotos spēkus no Eiropas, lai Pad. Savienība varētu savus spēkus koncentrēt vairāk pie sarkanās Ķīnas robežām; un 4) atbalstīt Pad. Sav. varbūtēja atklāta konflikta gadījumā ar sarkano Ķīnu — galvenais atraut katru atbalstu Ķīnai.

Ko Niksons Brežņevam apsolīja, neņemos apgalvot. Eiropas tagadējo robežu apstiprināšanu viņš nevar solīt, jo te galvenā teikšana piekrīt Eiropas valstīm. Par pārējiem jautājumiem grūti spriest. To rādīs nākotne. Bez koncesijām viņš nebūtu ielūgts un tā sagaidīts Maskavas lidlaukā. Tas ir skaidrs.

ASV prezidenta Niksona liktenis ir pašas Amerikas tautas svaru kausos. Pārējā pasaule tur maz ko var grozīt. Mums, apspiestām tautām, sevišķi latviešiem, krokodiļa asaras nebūtu jāraud. Ne par vienu ASV jaunievēlēto prezidentu mēs neesam tik daudz jūsmojuši kā par R. Niksonu. Šodien varam ar mierīgu sirdi konstatēt, ka viņš ir visbailīgākais prezidents ASV

vēsturē. Visas viņa iekšējās un ārējās politikas neveiksmes ir baiļu rezultāts, lai viņu 1972. g. vēlēšanās neizbalsotu no Baltā nama. Tamdēļ nav brīnums, ka prezidents Niksons savās bailēs, lai nesadusmotu Maskavu, nekad savos pieci ar pusi valdīšanas gados nav lietojis publiski vai presē vārdu komūnisms. Pat Vietnamā cīnījās, ne pret komūnismu, bet gan pret „Ziemeļvietnamas un Vietkongu agresoriem”. Nekad tas nav minējis vārdos komūnisma apspiestās tautas Eiropā un citur. Tamdēļ neviens ASV prezidents nav pievilis savus piekritējus tik lielos apmēros kā Niksons. Viņš nav pirkstu pakustinājis, ne teikumu izteicis par labu apspiestām tautām un to tiesībām uz brīvību. Pat viņa piekritēji, tuvākie partijas līdzstrādnieki, šodien Votergeita lietā iet klusēdami cietumos sēdēt. Ko mēs katrs par Niksona līdzdalību Votergeita skandalā domājam un kā mēs vērtējam šo notikumu, tā ir katra personīga lieta, bet cietsirdībā pret saviem atbalstītājiem viņš ir nepārspējams.

(L.A. #30, 1974. g. 27. jūlijā)

Detantes vēsture un tās nozīme

Ir pagājuši 22 gadi, kopš ASV republikāņu partija ar ģen. Eizenhaueru savā 1952. g. vēlēšanu platformā deklarēja kā svarīgu punktu — komūnisma atspiešanu atpakaļ no okupētām zemēm ar politisku spiedienu vai, ja vajadzētu, ar ieroču palīdzību (by force of pressure) — piebilstot, ka Rietumi šādā gadījumā neko neriskētu. Šodien viss tas ir krasi mainījies. Pasaules, resp. Rietumu, politika ir mainījusies par labu Maskavai līdz neiedomājamai pakāpei.

Pēc Staļina nāves 1953. g., sākās Maskavas sarkano „caru” pasaules viesošānās pie Rietumu prezidentiem un karaļiem. Tie tika sagaidīti un uzņemti ar sevišķu goda parādīšanu. Šī politika ļoti apbēdināja apspiestās tautas Eiropā. Tās, redzēdamas rietumu politikas vadītāju apmātību, uzsāka cīņu pret apspiedējiem, cērot uz Rietumu palīdzību. Atcerēsimies tikai 1956. g. ungāru, austrumvāciešu u.c. nemierus. Čehoslovākija, Dubčeka vadībā, uzsāka dažas demokratiskas funkcijas —

piešķirot cilvēkiem minimālas brīvības tiesības. 1968. g. tā tika no Maskavas ar brutālu ieroču varu otrreiz okupēta un viens pēc otra nolikvidēti tās vadītāji. Tāpat apklusināja, gan bez ieročiem, Polijas darba ļaužu nemierus Štetinā un Dancigā.

Visos šajos gadījumos Rietumu pasaule iebāza galvu smiltīs, lai neredzētu Maskavas nežēlīgo, brīvības alkstošo cīnītāju iznīcināšanu. Esmu pārliecināts, ka būtu pieticis ASV prezidenta noteikts, stingrs un ticams brīdinājums Maskavai, neizšaujot nevienu lādiņu, un Maskavas tanku kolonnas nebūtu ieradušās Budapeštā. Rietumu pasaule nevēlējās pastiprināt auksto karu, bet gan radīt labākas tirdzniecības attiecības ar komūnisma zemēm.

Piecdesmito gadu sākumā rietumu pasaule uzķērās uz Staļina izmestā „koeksistences” āķa. Koeksistences pievilksanas spēks auga ar katru gadu, un šodien tā vietā jau ir radīta „detante”, kas arī ir Maskavas bērns. Ideja par detanti radās jau 1969. gadā, pasaules komūnistu kongresā Maskavā. Apstākļi, kas uz šādu detanti viļināja bija:

- 1) Čehoslovākijas okupācijas — aprīšanas atraugas;
- 2) Pasaules komūnistu partiju protesti Čehoslovākijas okupācijas lietā;
- 3) Pekinas un Maskavas cīņa par pasaules komūnisma vadību „ideoloģiskā” plāksnē; patiesībā tā bija un ir cīņa par teritoriālām robežām, un
- 4) Maskavas nolūks izolēt sarkano Ķīnu pasaules politiskā forumā.

Lai visām šīm lietām tiktu vieglāk pāri, Maskavai radās ideja iegūt Rietumu, sevišķi ASV, lielākas simpatijas un draudzību, kas tai bija nepieciešamas pasaules komūnistu acīs. Detantes nepieciešamību apstiprināja komūnistu partijas 24. kongress 1970. g. martā Maskavā. Brežņevs publiski to pasludināja 1972. g. Vašingtonā, apzīmogojot ar Brežņeva un prezidenta Niksona rokas spiedieniem un skūpstiem.

Maskava no detantes ir ieguvusi ļoti daudz, un proti: 1) vieglāk norijusi atraugas par Čehoslovākijas otrreizējo okupāciju, Ungārijas cīnītāju iznīcināšanu; 2) ASV labvēlību Eiropas drošības konferences sanāksšanai un, neapšaubāmi, arī zināmu atbalstu Maskavas citām prasībām.

No rietumu pasaules politikas, sevišķi apspiesto tautu viedokļa, detante ir politiski pilnīgi negatīvs akts. Tā: 1) pa daļai zaudējumos noraksta apspiestās tautas Eiropā; 2) ietekmē

nelabvēlīgi sarkanās Ķīnas attiecības ar ASV, jo Ķīna uztraucas par katru varbūtēju atbalstu Maskavai Pekingas un Maskavas konflikta gadījumā; 3) piešķir lielāku svaru Maskavas prasībām Eiropas drošības konferencē; 4) apbēdina ASV sabiedrotos Eiropā, jo detante ir tikai divu lielvalstu politikas formulējums; 5) detante ar ASV materiālo un tehnoloģisko atbalstu stiprina Pad. Savienības bruņošanās potenciālu; 6) galvenais, ka detante, tāpat kā visi pārējie līgumi un vienošanās ar Maskavu, ir Maskavas ieguvums un ASV zaudējums, jo Maskava citādu līgumus un vienošanās neparaksta.

Pēc bijušā prezidenta Niksona izpratnes vai varbūt mākslīgas iztēles, detante ir pasaulei uz paaudzēm atnesusi mieru, vai vismaz to pievirzījusi tuvāk mieram. Tie ir nožēlojami maldi. Niksons, slavas alkstošs prezidents, un, būdams ne visai populārs kā persona ASV tautā, centās darīt visu ko, lai tikai ieietu ASV vēsturē kā miera prezidents. Varbūt tas viņam ir arī izdevies, neskatoties uz viņa valdīšanas bēdīgām beigām.

Liekas, ka pasaules miers šodien ir tik pat tālu, kā tas bija pirms Niksona. Detante, pēc manas izpratnes, neattālina karu, bet gan drīzāk to tuvina. Detantes miega murgos iemidzinātās ASV jau pārtrauca aizsardzības ieroču (ABM — ballistic missiles) ražošanu. Detantes miegam turpinoties, Pad. Sav. var ne tikai iedzīt ASV militāro pārspēku, bet pat aiziet tam gaŗām. Kad tas būs noticis, tad ir liela iespēja, ka pasaule būs lielā kaŗa priekšdurvīs.

Mazie, par dārgu cenu pirktie, pamieri Vietnamā, Vidējos austrumos un tagad Kīprā vēl nenozīmē nekāda pasaules miera tuvošanos. Kisingera pamiera noteikumi, ko Dienvidvietnamā ASV draudos bija spiesta parakstīt, ir tikai īsa laika pamiers. Tā ilgums ir Maskavas rokās, jo to ASV arī pirka no Maskavas. Faktiski kaŗš Dienvidvietnamā, Vidējos austrumos un Kīprā vēl nav beidzies. Tas Vietnamā beigsies tad, kad Maskava dos Ziemeļvietnamai mājienu brīvām rokām. Dienvidvietnamas okupācijai nav vajadzīgs ilgs laiks. Kisingera pamiera noteikumi Vietnamā ir apkaunojoši ne tikai Dienvidvietnamai bet visai brīvajai Rietumu pasaulei. Pamiers Vidējos austrumos ir pirktas par ASV materiālu atbalstu abām kaŗojošām pusēm. To spēja nopirkt tikai tāds tirgonis pēc dabas, kāds ir Dr. Kisingers. Šis pamiers ir vairāk vai mazāk tikai laika iegūšanai abām kaŗojošām pusēm, jo tas ir ar ļoti vājiem diegiem šūts. Tas, tāpat kā Vietnamas pamiers, vairāk kalpoja prezidenta Niksona un Kisingera vārdu populārizēšanai nekā patiesam

mieram. Vidējos austrumos arvien tiek aizmirsts nenokārtots arābu bēgļu jautājums. Kamēr pasaules politiķi neatrisinās bēgļu stāvokli, atrodot un piešķirot uz zemes lodes kādu teritoriju, kas bēgļus varētu vismaz daļēji apmierināt, paties miers Vidējos austrumos nebūs nopērkams par ASV dolariem. Pērkams var būt tikai pamiers.

Pasaule šodien noraida kaŗu visos viņa veidos. Tas ir pilnīgi saprotams. Bet tā tas bija arī pirms iepriekšējiem kaŗiem. Vēsture ir lieciniece, ka kaŗi ir un būs pasaules nepieciešama sastāvdaļa pasaules lāpīšanai. Tie sākas un beidzas ar to, ka no zemes lodes tiek nolikvidēti slikti valdnieki vai likvidētas sliktas, nežēlīgas valdīšanas sistēmas. Šodien zinātnieki pēti un spriež, kas notiks ar cilvēku pieaugumu nākošos tūkstošos gados. Dažs „plānprātiņš” pat apgalvo, ka nāks laiks, kad cilvēku pārpilnība būs tik liela, ka tie bada dēļ ēdīs cits citu. Mūsu Otavas zemkopības ministrs E. Velens 43. Kucicig konferencē (Geneva Park) domā, ka pārpilnību regulēs cilvēku mirstība bada nāvē.

Domāju, ka tā ir tukša prātošana. Visvarenais ir radījis pasauli, un Viņš regulē un vada visu kosmosu bez kļūdām un akcidentiem atmosfairā un uz planētām... Viņš ir radījis kosmosa harmoniju. Bez viņa ziņas nav notikuši arī kaŗi, kuŗi regulē cilvēku daudzumu pasaulē.

(L.A. #34, 1974. g. 24.)

„Reālītātes”

Ilgvars Krauja Anglijā, kritizējot manu rakstu „Detantes vēsture un tās nozīme” š. g. 21. septembra Latvija Amerikā lasītāju vēstulē „Detante vai jauns kaŗš?”, pārmet man reālītāšu izpratnes trūkumu pasaules politikā un dzīvošanu senā pagātnē.

Ja Krauja domā, ka Latvijas okupēšana apspiešana, plānota latviešu tautas iznīcināšana, otrreizējā Čehoslovākijas okupācija, Ungārijas brīvības cīnītāju iznīcināšana, Jaltas un

Teheranas līgumi par Austrumeiropas nodošanu Staļina „žēlastībā”, Vācijas, Korejas, Vietnāmas sadalīšana un Pad. Savienības bruņošanās kāpināšana ar ASV palīdzību (kviešu un tehnoloģijas pārdošanas līgumi par smieklīgi zemu cenu) ir dzīves vai ASV politikas, brīvai pasaulei, sevišķi apspiestām tautām, akceptējamās realitātes, tad man nav ko diskutēt. Šādas realitātes mums sludina Maskava un viņas ieceltie ķipari savos Rīgā fabricētos izdevumos trimdas latviešiem jau ilgu gadus. Domāju, ka būtu pareizāk, ja J. Krauja savu lasītāju vēstuli būtu publicējis Rīgas izdevumos trimdas latviešiem, nevis mūsu cīņas laikrakstā Latvija Amerikā.

Piezīmēju, ka manā izpratnē detante ir īsākais ceļš uz jaunu pasaules karu.

(L.A. #43, 1974. g. 26. oktobrī)

ASV divkosīgā ārpolitika

Gadiem ilgi, izsekojot un vērojot ASV ārpolitiku, varam konstatēt, ka tā ir bijusi likumaina politika. Ko vienam tā atļauj, to otram noliedz un ignorē. Vienu atbalsta, otru atstāj savam liktenim. Atbalsta un aizstāv vienas tautas tiesības uz patstāvību un brīvību, un ignorē citu tautu centienus un cīņu par brīvību un neatkarību. Tam spilgti piemēri ir: ASV cīnījās par Dienvidkorejas un Dienvidvietnāmas glābšanu no komūnisma, bet bez sirdsapziņas pārmetumiem noziedoja Eiropas tautas un valstis Maskavai. Arī vēl šodien nenožēlo savu izrīcību un ignorē apspiesto Eiropas tautu tieksmes uz brīvību un patstāvību. Vēl spilgtāk ASV divkosība izpaužas šādos gadījumos:

ASV trīs senātori — Jakobs Džavits (Jacob Javits), Abrahams Ribikovs un Henrijs Džeksons (Henry Jackson) piedraudēja panākt Maskavas-Vašingtonas š. g. jūnija, resp. Niksona-Brežņeva, tirdzniecības līguma par tehnoloģijas pārdošanu Pad. Savienībai noraidīšanu ASV senātā, jo tiem senātā, šinī konkrētā gadījumā, esot trīs ceturtdaļas balsu vairākums. Šim piedraudējumam pamatā bija prasība

Maskavai, atļaut šīnī gadā 45.000 žīdiem izceļot no Pad. Savienības uz Izraēlu. Pēc senātoru nopietniem draudiem un ar Kisingera starpniecību ir panākta kompromisa vienošanās. Maskava ir piekritusi, bez jebkādiem izceļošanas speciāliem nodokļiem, atļaut izceļot uz Izraēlu 60.000 žīdiem. Šis trīs senātoru gājiens un rīcība pierāda, ka ASV ar savu stingro politiku iepretī Maskavai varēja, var un varētu nākotnē daudz ko panākt un grozīt Pad. Sav. agresīvajā politikā. Neaizmirsīsim, ka katram tirdzniecības līgumam, ko Vašingtona slēdz ar Maskavu, ir jābūt ļoti labvēlīgam Maskavai. Arī šis pēdējais, ko Niksons ar Kisingeru parakstīja Maskavā š. g. jūnijā, ir ļoti izdevīgs Pad. Savienībai un proti: 1) Pad. Savienība iepērk ASV tehnoloģiju, kas tai ļoti, ļoti nepieciešama. 2) šim pirkumam ir paredzēti labi muitas tarifa atvieglojumi un 3) ASV piešķir Pad. Savienībai šī pirkuma financēšanai 25 biljonu kredītu caur ASV Eksporta un Importa banku uz četriem gadiem.

Šīnī līgumā noteikts, ka ASV iepērk Pad. Savienībā par daudziem biljoniem dolāru Pad. Savienībā ražotu amonjaku. Šīnī sakarā Maskava projektē izbūvēt lielas amonjaka ražošanas fabrikas Liepājā, jo šī ir vienīgā neaizsalstošā osta rietumos. Šis darījums Maskavai paveļ jaunas iespējas iepludināt jaunas krievu strādnieku masas Latvijā. Brīnīes un raudi! Latviešu tautai dzimtenē būs vairāk krievu smakas un ASV dabūs ost krievu amonjaku.

Mēs varam tikai priecāties, ka trīs enerģiski žīdu izcelsmes senātori nolika Maskavu uz ceļiem un piespieda to atļaut 60.000 žīdiem izceļot uz Izraēlu. Tikai žēl, ka šie enerģiskie žīdu brīvības aizstāvji šiem izceļošanas noteikumiem nepielika klāt vēl arī citu apspiesto tautu iespējas izceļot. Sevišķi cilvēku tiesību un brīvības cīnītājiem, kuŗi smok Pad. Savienības cietumos, spaidu darbu nometnēs un trako namos-slimnīcās: Kalniņu, Morozu u.c. Otrs piemērs, Mičiganas pavalsts demokrātu kongresa loceklis Čarls Digs iesniedzis sūdzību apgabala tiesā (District Court) pret tirdzniecības departamenta tirgošanos ar Dienvidāfriku, jo šāda tirgošanās esot nelegāla un pretrunā ar Apv. Nāc. Čartu un Drošības padomes rezolūciju, kuŗa noliedzot tirgoties ar Dienvidāfriku tās koloniālisma un rasisma dēļ. Lūk, Dienvidāfrikas kontrolē vēl esot dienvidrietumu Namibia. Kāpēc Č. Digs neiesniedz nevienu sūdzību, pat muti neatveļ, par ASV tirdzniecību ar Pad. Savienību? Otrādi, viņš to atbalsta ar visu krūti, neskatoties uz

to, ka Pad. Savienība pakļāvusi sev un okupējusi daudz brīvas un kulturēlas valstis Eiropā un citur. Trešais spilgtais piemērs ir Apv. Nāciju pilnsapulce ar 125 balsīm izslēdza no Apv. Nācijām Dienvidāfriku, resp., tai atņēma tiesības, viņas koloniālisma un rasisma dēļ. Par izslēgšanu cīnījās Āfrikas valstis un pašreiz vislielākā koloniālisma valsts pasaulē, Pad. Savienība. Arī Kanada balsoja par izslēgšanu. Tas notika, neskatoties uz to, ka Dienvidāfrikas ārlietu sūtnis Apv. Nācijās aizstāvēties pateica: „Mēs esam patstāvīga Āfrikas valsts. Mēs vēlamies dzīvot Āfrikā labā sadarbībā ar citām Āfrikas valstīm. Mēs esam izauguši stipri politiski un guvuši labus panākumus sociālā un ekonomiskā laukā. Visas pārējās Āfrikas valstis dzīvo no ASV un citu valstu atbalstiem un pabalstiem.” Šī divkosīgā ASV ārpolitika, kaut pasaulei tā grūti saprotama, nedod ne mazāko cerību tās maiņai.

(L.A. #47, 1974. g. 26. novembrī)

Pasaules notikumu atskats 1974. gadā

1974. g. ieies vēsturē ar valdību maiņu pasaulē. Svarīga valdības maiņa notika Anglijā tāpēc, ka bijušais konservatīvais valdības vadītājs Ed. Hīts, atlaižot parlamentu un izsludinot jaunas vēlēšanas, deklarēja: „Šīs vēlēšanas pierādīs, kas valdīs Anglijā” — domāts konservatīvie vai arodbiedrības. Arodbiedrību, kuŗas pa lielākai daļai vada komunisti, streiki draudēja Angļu novest saimnieciskā sabrukumā. Vēlēšanās uzvarēja arodbiedrības, nostājoties strādnieku partijas vadītāja Harolda Vilsona pusē. Jāatzīst, ka Anglijas lielākā nelaime ir viņas kreisās arodbiedrības.

Francijas prezidenta Georga Pompidū nāve nenāca negaidīta, jo tas jau slimoja ilgāku laiku. Jaunievelētais Francijas prezidents Valerijs Žiskārs de Estangs nenāca no de gollistu, bet gan no centra partijām ar de gollistu atbalstu. Domājams, ka viņa Francijas politika atšķirsies no iepriekšējās un tuvināsies vairāk ASV un vispārī rietumu pasaules

politikai. Tādā sakarībā sagaidāms, ka sarunas ar ASV prezidentu G. Fordu tuvosies draudzīgākam virzienam un radīs izlīgumu un saskaņu.

Rietumvācija pazaudēja savu enerģisko Austrumeiropas politikas favorizētāju kancleru Villiju Brantu, kas bija spiests aiziet no valdības vadības, jo atklājās, ka kāds no viņa tuviem padomdevējiem bija Maskavas spiegs. Brants ar savu labvēlīgo austrumu politiku neoficiāli palīdzēja Maskavai Eiropas drošības konferences sasaukšanā Helsinkos. Maskava bez tā vēl cerēja iegūt no Rietumvācijas tai tik nepieciešamo tehnoloģiju, ko tagad tā cer dabūt no ASV. Vācu sociāldemokrati Branta vietā izraudzīja Helmutu Šmitu, kuŗš neapšaubāmi būs labvēlīgāks rietumu pasaules politikā.

Izraēlas ministru prezidenti Goldu Meieri nomainīja militāra persona Jitzhaks Rabīns. Golda Meiere atlūdzās no amata, jo tai pārmeta nesagatavību 1973. gada oktobra Kippuru kaŗam ar arābiem. Kaut arī šinī kaŗā Izraēla neko sevišķu nezaudēja, tad labi zinām, ka, ja stiprākais nav guvis redzamu uzvaru, neizšķirtu uzskata kā zaudējumu. J. Rabīns Izraēlā mēģina vest piekāpīgāku politiku iepretim arābiem, resp., vairāk izlīgumu un miera politiku. Izraēlas problēma nav tikai Izraēlas vienas, bet gan visu tagadējo austrumu problēma. Tā ir vissarežģītākā un visbīstamākā visas pasaules mērogā. Kā un kad tā izkārtosies, to šodien neviens nevar paredzēt.

Kipras sala piedzīvoja ne tikai prezidenta archibīskapa Makariosa zaudēšanu, bet arī asiņainu pilsoņu kaŗu. Turcija Kipras salā izsēdināja desantu un sakāva grieķu militāros spēkus, okupējot gandrīz pusi no salas platības. Šī grieķu militārās huntas neveiksme Kipras salā izsauca lielas pārmaiņas pašā Grieķijā. Grieķija, nespējama militāri uzvarēt Turciju, kaŗu pret to neriskēja un militārās huntas vadība atkāpās par labu demokratijai ar Caramanelasu priekšgalā. Kipra savas brūces vēl nav sadziedējusi un sarunu ceļā vēlas iekārtot savu nākotnes pārvaldi salā.

Lielākais pasaules politiskais notikums bija ASV prezidenta Richarda Niksona demisija. Niksona demisija bija nenovēršama, un tā bija vienīgā iespēja sākt savest, cik iespējams ātrāk, ASV iekšējo politiku kārtībā. Neaizmirsīsim, ka ASV ārpolitika ir dominējošā pasaulē, un tā bija nonākusi strupceļā. Niksons ar savu trīsstūŗa: Vašingtona-Maskava-Pekinga ārpolitiku vēlējās kļūt slavens un ieiet pasaules vēsturē kā lielākais pasaules

miera politiķis. Tie bija Niksona vislielākie maldi. Šī politika viņam gan palīdzēja iegūt nevajadzīgo balsu pārpalikumu 1972. gada ASV prezidenta vēlēšanās, bet tā bija un paliks kaitīga brīvās pasaules politikas ideoloģijai. Ļaunākais bija tas, ka Niksons, savās fanātiskās bailēs no varbūtējā demokrātu kandidāta Maskija un tautas opozīcijas kaŗam Vietnamā, radīja „Votergeitas” skandālu, kuŗš viņu beigās apraka. „Votergeitas” skandāls bija krimināls nodarījums pēc formas, bet no tā fiziski necieta neviena persona. Tas nodarīja lielu ļaunumu ASV gan politiskā, gan saimnieciskā plāksnē. Tikpat vainīgi kā Niksons un viņa atbalstītāji ir arī demokrātu partijas vadītāji, jo tie ar preses, radio un televīzijas palīdzību šo skandālu izpūta kā lielāko pasaules katastrofu. Šis mākslīgi izpūstais skandāls gan salāpīja sairuso demokrātu partiju, bet valstij tas ir izmaksājis simtiem miljonu dolāru, un vēl tas nav beidzies.

Niksona krēslu Baltā namā ar lielu troksni un aplausiem ieņēma politiski ne visai populārais Niksona viceprezidents Gerald Ford. Tālākā politiskā darbībā viņam nav laimējies paturēt savu pirmo dienu populāritāti. Inflācijas jautājumā, kuŗš šodien ir visas pasaules problēma, Forda spertie soļi izrādās nepietiekoši. Ārpolitikā, kā jau to varēja paredzēt, viņš soļo Niksona pēdās. To pierādīja sarunas un vienošanās Vladivostokā ar Maskavas „caru” Leonidu Brežņevu. Citādi jau arī nevarēja būt, jo ASV ārpolitiku simtprocentīgi nosaka ģeniālais koncesiju meistars (Makavai un Pekingai) Dr. H. Kissingers. Vienīgi Eiropas ārlietu ministru u.c. konferencēs viņš pasaka skarbus vārdus (bez koncesijām) Eiropas valstu vadītājiem.

1974. gadā ir notikušas vēl daudz citu valdību maiņas, bet tās maz iespaido pasaules notikumus. Vienīgi Brežņevs sēž droši savā krēslā un ārda pasauli.

Apv. Nācijās, radot jaunu precedentu, uz Maskavas un Āfrikas valstiņu spiediena atļāva ierasties Apv. Nāc. pilnsapulcē Palestīnas bēgļu organizācijas vadītājam Arafatam. Tas ir pirmais gadījums, kad Apv. Nāc. dod vārdu pilnsapulcē personai, kuŗa oficiāli nepārstāv kādu valsti, nerunājot nemaz par Apv. Nāc. oficiālo dalībnieci. Tas nozīmē, ka 1974. gads ir parādījis spilgti to, ka Apv. Nācijās ASV ēra ir izbeigusies un sākusies Maskavas dominācija. Tam piemērs ir vēl Dienvidāfrikas izslēgšana un Izraēlas izslēgšana no izglītības, zinātnes un kultūras (UNESCO) organizācijas Eiropā.

1974. gads brīvās pasaules politikā uzskatāms par tumšo gadu. Cerēsim, ka 1975. gads rādīs vairāk gaismas tumsā grimstošajai pasaulei. Latviešu trimdas politikā mūsu pozīcijas mazliet pasliktinājušās pasaules politikas rāmjos, bet toties trimdas sabiedrība ir kļuvusi vienotāka un stiprāka. Radīts Latvijas Brīvības Fonds.

(L.A. #52, 1974. g. 28. decembrī)

Vai ieroču līdzsvars var garantēt mieru pasaulē?

Ka visa pasaule bruņojās un ieroču tirdzniecība pieaug kolosālos apmēros, par to nav jādebatē. To spilgti pierāda daži statistikas skaitļi pasaules presē. ASV ieroču kontroles un atbruņošanās aģentūra publicējusi datus par 1973. g. izdevumiem bruņošanās vajadzībām un saka, ka 136 valstis izdevušas 241 biljonu dolāru. Jāpieņem, ka tie ir vēl daudz lielāki, jo Pad. Sav. un citas komunistiskā bloka valstis savu statistiku npublicē. Lielākās ieroču ražotājas valstis eksportē ieročus uz visām pasaules malām. Tā tad ne atbruņo, bet apbruņo pasauli. Tā, piem., Francija 1973. g. pārdevusi ieročus dažādām valstīm par 1,9 biljoni dolāriem. 1974. g. rēķina uz apm. 3 biljoniem dolāru. ASV 1974. g. eksportējušas ieročus par vairāk kā 6 biljoniem dolāru. Pad. Sav. 1973. g. pirms „Jan Kipura” kara Vidējos austrumos arābu valstīm piegādājusi ieročus par 2,4 biljoni dolāriem. Cik lielu daudzumu tā piegādājusi Bēngladešai, Ziemeļkorejai, Ziemeļvietnamai, Somālijai, Ugandai, Peru, Kubai u.c., ziņu nav, jo tā savus darījumus neizpauž. Visumā pieņem apm. 12 biljonu dolāru. Pad. Savienības militārais budžets 1973. g. bija apm. 90,6 bilj. dolāru. Tā tad šodien, neskatoties uz to, ka apm. 800 miljonu cilvēku cieš un mirst badā, pasaule rūpējas galvenokārt par bruņošanu. Lielvalstis ne tikai bruņojas pašas, bet arī apbruņo pārējo pasauli. Tamdēļ nav nekāds brīnums, ka pēc Otrā pasaules kara kaŗš vēl nav beidzies — kaŗo mazos kariņus visās pasaules malās, un šādi mazie kariņi var novest pasauli pie lielās sadursmes. Kaut kur un kaut kad no maziem izvērsīsies lielais.

Ar lielu aizrautību pasaule gaidīja tagadējā ASV prezidenta G. Forda atbrūņošanās sarunas ar Pad. Sav. komunistu partijas ģenerālsēkretāru Leonidu Brežņevu Vladivostokā. Šīs sarunas starp ASV un Pad. Sav. atbrūņošanās jautājumā uzskatāmas par piekto fazi. Pirmā sākās jau prezidenta Džonsona laikā Helsinkos un saucās par „salt” sarunām. Šīs pirmās sarunas noslēdzās 1972. g. 26. maijā ar vienošanos par aizsardzības ieroču ASV (Ballistic missiles) ražošanas pārtraukšanu. Otrās „salt” sarunas sākās par uzbrukuma ieroču ražošanas ierobežošanu un pārtraukšanu, kam nepiekrita Maskava, jo tai bija uzsākti pazemes atomieroču un raķešu mēģinājumi, ko jānobeidz. Trešās sarunas bija Kisingera un prez. Niksona mēģinājums 1973. g. vasarā Maskavā tanī pašā laikā par uzbrukuma ieroču samazināšanu vai pārtraukšanu, kas cieta pilnīgu neveiksmi. Maskava par to negribēja klausīties, jo tā izmēģināja daudzgalvaino raķešu iedarbību. Niksonam šī vienošanās bija ļoti nepieciešama kā glābiens „Votergeitas” skandāla dēļ. Ceturtais mēģinājums bija 1974. g. jūlijā Maskavā. Bet arī šis pēdējais, neskatoties uz Niksona un Kisingera lielo piepūli, cieta neveiksmi. Maskava bija ar mieru runāt tikai par apakšzemes atomieroču izmēģinājumu pārtraukšanu, jo tā šos izmēģinājumus jau bija pabeigusi. Vienīgi Maskava ieguva izdevīgu tirdzniecības līgumu par tehnoloģijas iepirkšanu ASV ar sevišķi izdevīgām muitas atlaidēm un ar ASV Eksporta un Importa bankas kreditu. Niksons tam pretī apsolīja iepirkt Pač. Sav. amonjaku. Šis līgums ir anulēts, jo ASV Kongress kā noteikumu pie šī līguma apstiprināšanas pieprasīja 60 tūkstošu Pad. Sav. žīdu izceļošanu uz Izraēlu. Piektais sarunu posms Vladivostokā 1974. g. beigās ir iezīmīgs ar to, ka tas pēc Brežņeva vēlēšanās tika pārvērst par ieroču līdzsvara (balance) nolīgumu. Uzbrukuma ieroču skaits noteikts uz 2400 katrā pusē un proti, tik daudz bumbvežu, zemes virsas raķešu (land-based) un zemūdeņu raķešu u.t.t. Tagad (1974. g) Pad. Sav. bija 2435 stratēģiskie uzbrukuma ieroči, t.i. 1575 virszemes raķetes, 656 zemūdeņu raķetes un 140 tāllidojumu bumbveži. ASV kopsummā tikai 2213 stratēģiskie ieroči. No tiem 1054 virszemes raķetes, 656 zemūdeņu raķetes un 503 bumbveži. Pad. Sav. raķetes ir ar lielāku eksplozīvu spēku. Turpretī ASV ir pārākas bumbvežu skaita un lieluma ziņā. Šis nolīgums nosaka, ka atļautais 2400 skaits ir sasniedzams un nepārsniedzams līdz 1985. gadam (10 gadu periodam). Pad. Sav. jau tagad ir 2.435 stratēģiskie ieroči.

Kas notiks līdz 1985. gadam? Kas kontrolēs līguma izpildīšanu? Pad. Sav. nekad nav piekritusi un nepiekritīs starptautiskai kontrolei vai otras valsts — ASV kontrolei. Bez kontroles ieroču ražošana ir pilnīgi neierobežota. Tā tad rezultātā, katrā ziņā Maskava bruņosies un mēģinās mānīt ASV. Kad Vladivostokā sarunu beigās Brežņevs uzdāvāja Fordam vilka ādas kažoku, tad Fords teica, ka viņš jūtoties kā „jērs vilka ādā”. Tas varbūt bija labs humors, bet bija arī rūgta patiesība. Spriežot pēc tagadējā ASV aizsardzības sekretāra Šlesingera, ASV bruņošanās turpinās, jo Šlesingers ASV „tirgotājam” (izpārdevējam) netic.

Vai ieroču līdzsvars (balance) divu sacensoņu starpā var novērst pasaules sadursmi? Var, bet tikai tad, ja tiem nevienam nav agresīvu nolūku. Pretējā gadījumā nevar. Agresors nedrīkst būt līdzsvarots ieroču ziņā. Tam piemērs ir Vidējie austrumi. Neskatoties uz to, ka Izraēla bija un ir pārāka militāri, uzbrukumus uzsāka arābi, kaut arī tie tika sakauti. Tā tad brīvo pasauli var aizsargāt no trešā pasaules kaŗa tikai milzīgs ASV ieroču pārsvars. No tā Maskavai nekādas briesmas nedraud, jo ASV kā demokrātiska republika nekad pasaules kaŗus nav sākusi un nesāks. To dara diktatoriskās valstis. Vienīgi tas, ka tad Maskavai būs ņemta iespēja iegūt vēl jaunas valstis un teritorijas kolonizēšanai un cilvēku verdzināšanai. Tā tad ieroču līdzsvars, kādu Maskava nekad neievēros, neskatoties uz līgumiem un nolīgumiem, ir pašnāvība. Pasaulei draud briesmas no daudzām pusēm. ASV ārlietu politika Kisingera vadībā, pasauli ved pretī jaunām briesmām pasaulē, jo laiks strādā Maskavas labā kā politiski tā militāri.

(L.A. #9, 1975. g. 1. martā)

„Goda pilnā miera” rezultāti

Tuvojoties ASV prezidenta vēlēšanām, Niksons ar Kisingeru 1972. g. izmantoja visas politiskās iespējas, kādas vien varētu kalpot Niksona atkal ievēlēšanai Baltajā namā. Galvenās no tām bija — Pekingas un Maskavas apciemojumi, kas bija domāti pašu māju radikālo vēlētāju ietekmēšanai; dažādi labvēlīgi nolīgumi un solījumi Maskavai un Pekingai un pamiera radīšanai Vietnamā.

Maskavas un Pekingas apmeklējumi un labvēlīgie nolīgumi, kā ASV kviešu pārdošana zem cenas Maskavai un Formozas apsolišana Pekingai, tāpat daudzi citi gājieni, sākumā labvēlīgi kalpoja Niksona vēlēšanu propogandai. Vēlāk tie bija domāti kā votergeitas skandāla neitralizēšanas līdzekļi. No visiem svarīgākais bija pamiera panākšana Vietnamā un ASV cīnītāju un kara gūstekņu pārvešana mājās, ko Niksons bija apsolijis ASV vēlētājiem jau iepriekšējās 1968. g. prezidenta vēlēšanās. Lai pamieru sasniegtu, Kisingers 1972. g. beigās un 1973. g. sākumā vairāk sēdēja Parīzē un Maskavā nekā Vašingtonā. Pirmo 9 punktu pamiera nolīgumu, ko Kisingers ar Ludoku parakstīja Parīzē vēl pirms ASV prezidenta vēlēšanām oktobra beigās, Vašingtonā visos sīkumos kautrējās publicēt, jo tas tiešām bija lielākais kauna traips.

Pēc tam Kisingers atgriezās Parīzē un ceļoja uz Maskavu un atpakaļ. Beidzot. 1973. g. 27. janvārī, Kisingers pārveda no Parīzes jaunu, mazliet pārlabotu pamiera nolīgumu, ko Niksons, gaisā paceltām un atplestām rokām, pavēstīja pasaulei kā „goda pilnā miera” vēsti. Šinī līgumā, starp citu, pēc pamiera iestāšanās bija paredzēts finansiāls atbalsts ne tikai Dienvidvietnamai, bet arī Ziemeļvietnamai, par ko politiskajās aprindās radās liels sašutums. Bēdīgākais vēl bija tas, ka šinī pamiera nolīgumā Ziemeļvietnamai bija atļauts paturēt Dienvidvietnamā ap 450.000 vīru stipru un ar Maskavas ieročiem labi apbruņotu armiju, kas bija stacionēta komunistu okupētajos un starptautiski svarīgajos Dienvidvietnamas apgabalos. Ziemeļvietnamas pārākā armija kopā ar vietkongiem pārtrauca cīņas tikai uz īsu laiku, ko noteica Maskava, cerībās iegūt Eiropas pēckaŗa robežu apstiprināšanu Eiropas drošības konferencē. Kad cerības sašķobījās, Maskava atbrīvoja Ziemeļvietnamai saistītās rokas Dienvidvietnamas iekārpošanai. Kambodijas okupācija beigsies tuvākā laikā, tas pats sagaidāms Dienvidvietnamai, iespējams vēl šinī gadā. Par šo „goda pilno mieru” Kisingers un Ludoks ironiskā kārtā saņēma Nobela miera prēmiju...

Rodas jautājums, kāda jēga bija ASV prezidentam Kenedijam 1960. gadā iesaistīties Vietnamas karā? Prezidents Džonsons vēlāk šinīs cīņās iesaistīja līdz 500.000 ASV karavīru, kuŗus Niksons turpināja līdz 1973. g. 27. janvārim, kad Kisingers viņam pārveda no Parīzes „pārlaboto” pamiera nolīgumu. ASV šo karu, sevišķi sākumā, varēja izbeigt ar uzvaru un dažās nedēļās vai mēnešos, bet to nedarīja. Visi trīs pieminētie ASV

prezidenti vienmēr deklarējuši, ka ASV necīnās par uzvaru, bet gan par mieru. Komūnisti cīnījās par uzvaru un uzvarēja. ASV cīnoties par mieru, pazaudēja kā uzvaru, tā mieru. Tā bija ASV ja ne ļauna, tad katrā ziņā slikta politika.

Kāds ir tagadējais rezultāts no Niksona un Kisingera „goda pilnā miera”? — Simtiem tūkstošu nonāvētu, nevainīgu cilvēku, tanī skaitā sievietes, veci ļaudis un bērni, iznīcinātas pilsētas un ciemi, badā iedzīti miljoni! Komūnisti okupē Kambodiju, pēc tam okupēs Dienvidvietnamu; arī Taizeme, redzējama ASV svārstīgo politiku, lūdz ASV izvākt tur stacionētos 30.000 amerikāņu kaņavīrus, un sāk domāt par varbūtēju izlīgumu ar komūnistiem. Stāvoklis Indoķīnā pašlaik ir daudz sliktāks nekā tas bija 1960. g. kaņa sākumā.

Kur ved pasauli ASV ārpolitika? ASV iesaistās cīņā pret agresoru, bet nevēlas to uzvarēt, cīnās par mieru, bet ne uzvaru, ziedojot šai nenozīmīgajai cīņai vairāk nekā 50 tūkstošu amerikāņu kaņavīru dzīvības, līdz beidzot ar apkaunojošu pamiera nolīgumu piešķir vieglu uzvaru agresoram. Maskava paliek uzvarētāja kā politiski tā ekonomiski, bet zaudētāja ir tikai ASV. Kad ASV uzmodīsies? Vai tiešām amerikāņu politiskā kursa noteicēji neapjauž, ka pasaule pārdzīvo ne tikai smagu saimniecisku krīzi, bet vēl bīstamāku morāles pagrimsšanu? Vai tas nav ceļš uz kultūras un civilizācijas bojā eju?

(L.A. #13, 1975. g. 22. martā)

Helsinki konferences ietekme nākotnē

Eiropas drošības un sadarbības konference Helsinkos notika laikā, kad starptautisko tiesību konvencijām, nolīgumiem, deklarācijām un chartām nav parakstītā papīra vērtības; kad pasaules valstu robežas un pasaules kartes groza ne uz tiesiskiem pamatiem, bet ar ieročiem un brutālu politisko varu. Valstu un tautu pašnoteikšanās tiesības un cilvēku brīvība tiek pirkta un pārdota pasaules politikas „melnajā tirgū”, kad politiskiem principiem, idejām un morālei ir nulles vērtība. Nebrīnīsimies, ka tā sauktajai Eiropas drošības konferencei

tika dots pasaules prātu nomierināšanai skaists un izteiksmīgs nosaukums — „drošības un sadarbības” konference.

Kas pasaulē varētu ko iebilst pret cilvēces drošību un sadarbību? Neviens! Patiesība tomēr bija citāda. Ar „drošības un sadarbības” vārdiem lielās demokrātijas cerēja iegūt ne drošību, kas pašreizējā situācijā būtu absurds, bet tirdzniecības iespēju paplašināšanu ar komunistu bloka valstīm Eiropā. Šī konference iezīmēs lielāko internacionālā komūnisma un kapitālisma sadarbību.

Kā Eiropas sadarbības konference ietekmēs pasaules politiku nākotnē, tas šodien ir diskutējams jautājums. Brīvā pasaule pret Maskavu var nonākt vēl vājākā defensīvā stāvoklī, jo zaudējusi vienīgo stiprāko politisko argumentu — varmācīgu okupāciju un brīvo tautu apspiešanu Eiropā. Tādi „ieguvumi” kā teorētiskā brīvāka preses cirkulācija, ģimeņu apvienošana, vīzu piešķiršana un dažī citi atvieglājumi, ir pilnīgi nenozīmīgi, jo tiem klāt ir piesprausts teikums: „saskaņā ar katras atsevišķās valsts likumiem un noteikumiem”. Arī te nekas nemainīsies un nebūs iegūts.

Maskava, kā parasti būs vienīgā ieguvēja. Zinot, ka demokrātiskās valstis ievēro parakstītos līgumus, tā nodrošinājusi Eiropas rietumu robežu neaizsakaamību. Pad. Savienība tagad varēs pārsviet daudzas savas divīzijas no rietumiem uz sarkanās Ķīnas robežām, bet no ASV pēc tam prasot tādā pašā proporcijā samazināt savus bruņotos spēkus Eiropā. No Maskavas viedokļa Eiropas drošības konference bijusi „Eiropas miera konference”, kuŗā apstiprināti tās kara laika ieguvumi Eiropā. Par tādu to uzskatījusi arī daļa rietumu preses un vairāki politiķi. Šīs konferences rezultāti, aiz saprotamiem iemesliem, neapmierina arī Pekingu.

Deklarācija par tagadējo Eiropas robežu neaizsakaamību ja ne pilnīgi, tad vismaz daļēji mazina apspiesto tautu, sevišķi Baltijas tautu, cerības uz brīvību tuvākā nākotnē. Baltijas tautu apspiešanas un iznīcināšanas politiku Maskava jau gadiem iepriekš izplānojusi, praksē pārbaudījusi un atzinusi par ļoti iedarbīgu. Eiropas drošības konferences rezultāti šo politiku nemainīs. Turpretī mūsu un vispār baltiešu politika trimdā prasīs dažus koriģējumus.

Mēs jau divus gadus braucām uz Ženēvu un otru reizi uz Helsinkiem, protestējām un meklējām simpatijas un atbalstu pie visām iespējamām valstu delegācijām. Tās arī mums

apliecināja savu izpratni mūsu lietā, tikai tās neko nespēja palīdzēt. Kāpēc mēs jau pirms Helsinku konferences neprotējām pie Baltā nama Vašingtonā? Visi Maskavas ieguvumi līdz šim taču notikuši ar Vašingtonas piekrišanu. Tam ir ļoti daudz piemēru: Jalta, Teherana, Potsdama, Parīze, Ženēva, Maskava, Vašingtona un beidzot Helsinki, kas mums liek atcerēties Jaltu un Teheranu. Mums tāpēc jābūt uzmanīgiem abējādi, paturot acīs nevien Maskavas prasības, bet arī to, ka šīs prasības varētu tikt īstenotas un, ja nepieciešams, nākt ar saviem protestiem, daudz izteiktākiem nekā līdz šim. Ietekmīgiem protestiem piegriez vērību kā politiķi, tā lielā prese, radio un televīzija.

Parakstītiem līgumiem un daudzām deklarācijām, kā jau sākumā minēju, galu galā ir tikai papīra vērtība, tādēļ mūsu tautas cerības vēl nav apraktas Helsinkos. Mūsu uzdevums trimdā uzturēt Latvijas un latviešu tautas vārdu dzīvu pasaules politikas arēnā. To mēs sekmīgi darījām Helsinkos un tas jādara arī turpmāk. Mums nepārtraukti jāatgādina mums nodarītā netaisnība un mūsu tautas tiesības. Cik ilgi mēs to darīsim, tik ilgi Latvijas un latviešu tautas vārds dzīvos!

(L.A. #36, 1975. g. 2. augustā)

Eiropas konference un Izraēla

Vidējie austrumi bija un ir šodien bīstamākā pulvermuca pasaulē. Izraēla Vidējos austrumos ir ASV ārpolitikas lielākās galvas sāpes. Eiropas sadarbības un drošības konference bija Maskavas sāpju bērns jau ilgus gadus, jo Maskavas mājā un kaklā spiedās 2. pasaules kara laika beigās aprītās, bet vēl nesagremotās Baltijas un Balkanu tautas un valstis. Tāpēc tā darīja visu, lai Vašingtona palīdzētu kaklā aizspriedušos kumosus norīt un sagremot pilnībā. Kad ASV bija, pašai savas nenormālās kara vešanas taktikas dēļ iestigušas Vietnamas purvā, Maskava jutās vienīgā, kas ASV varēja glābt no šīs nelaiemes. To tā arī darīja. Maskava, par Eiropas sadarbības un drošības konferences sasaukšanu Helsinkos, piespieda

Ziemeļvietnamu ieiet nopietnās pamiera sarunās ar ASV 1972. g. Parīzē. Šīs sarunas notika uz Ziemeļvietnamas diktētiem noteikumiem. Šādā ceļā Kisingers 1973. g. 27. janvārī pārveda Vašingtonai apkaunojošos pamiera noteikumus un Niksons pavēstīja „goda pilno mieru” visai pasaulei. Šis goda pilnais miers tika pirktis par dārgu cenu, un daļa no šīs samaksas Maskavai bija ASV atbalsts Eiropas sadarbības un drošības konferences sanāksšanai Helsinkos.

Par to es rakstīju jau 1973. g. februārī. Maskava nebūtu Maskava, ja tā atdusētos uz ieguvuma lauriem. Jau tā paša gada beigās, 1973. g. oktobrī, uzkāra uguni Vidējos austrumos. Izraēla tika apdraudēta, sevišķi brīdī, kad detantes tēvs Brežņevs draudēja izcelt Ēģiptē 10.000 vīru Pad. Sav. kaŗa spēku. Kad Izraēlai draudēja briesmas, tad arī mīkstais Niksons, uz otra detantes tēva Kisingera mudinājumu, izsludināja trauksmi visās ASV militārās bazēs Eiropā un Vidējos austrumos. Tā Maskavas izraisītais karstais kaŗiņš izplēnēja bez sevišķiem rezultātiem. Bet pēc šī kariņa kādam radās ideja (iespējams Maskavai) arābu eļļu izlietot kā galveno ieroci Vidējo austrumu aukstā kaŗā pret ASV un visu brīvo pasauli. Arabu eļļas ražotājas valstis pārtrauca eļļas piegādi patērētājām valstīm brīvajā pasaulē un pēc tam paaugstināja eļļas cenas pasaules tirgū. Eļļas piegādes pārtraukšana bija atmaksa par Izraēlas atbalstīšanu un turpmākais drauds ASV par Izraēlas apbruņošanu. Kaŗa ieroču piegādi Izraēlai ASV pārtrauca. ASV politika atradās pilnīgā strupceļā, un proti: „Koc kuŗā pirkstā gribi, abi sāp”. — Turpinot Izraēlas atbalstīšanu ar ieročiem un citādi, eļļas piegādes pārtraukums turpinātos. Pārtraukt Izraēlas atbalstīšanu ASV nevar, jo tā ir neoficiāli lielākā pasaules valsts, kuŗu atbalsta un uztur kapitālisti un reizē ar to arī pasaules noteicēji politiķi visās pasaules malās. Šis bija grūtākais brīdis Vašingtonas pēdējo gadu ārpolitikā. Pamazām prāti nomierinājās, un eļļa sāka atkal tecēt, protams, par ļoti augstu cenu. ASV sāka apgādāt — pārdot biljonu vērtībā kaŗa ieročus Saudi Arabijai, Irānai u.c. arābu valstīm. Pasaules ģeniālākais politiskais tirgotājs uzsāka soli pēc soļa miera sarunas starp Izraēlu un Ēģipti un citām arābu valstīm. Šinīs sarunās kā traucētājs faktors iemaisījās Maskava, un tās beidzās bez rezultātiem. Kisingers, redzēdams pie šo sarunu neveiksmes īsto vainīgo (formāli gan pārmeta Izraēlai), steidzīgi meklēja kontaktu ar Maskavu, jo Maskava, ļoti atklāti nostādamās arābu valstu pusē, proponēja steidzīgi sasaukt

Vidējo austrumu miera konferenci Ženēvā, pieprasot arī Palestīnas bēgļu organizācijas — PLO oficiālu līdzdarību, kam Izraēla nekad nepiekrītu.

Kisingers kopš tā laika neskaitāmas reizes, katrā gadījumā braucot uz Eiropas dažādām sanāksmēm, vienmēr vispirms satikās un kontaktēja Gromiko. Kas aiz tā slēpās, par to lielā prese klusēja, vai arī minēja tikai vecas, visiem pazīstamas lietas. Patiesībā Eiropas sadarbības un drošības konference Ženēvā tanī laikā bija iestīgusi purvā un tai nevarēja paredzēt beigu, jo Maskavas svarīgākai prasībai — Eiropas tagadējo robežu atzīšanai un apstiprināšanai uz visiem laikiem — nebija daudz piekritēju un arī pārējo valstu pretprasības Maskavai nebija pieņemamas. Maskava tanī laikā pilnīgi atklāti mudināja Eiropas konferences darbu pasteidzināt un novest līdz galam.

Maskava, redzējama ASV agonijas lēkmē ciešot, savas Vidējo austrumu miera politikas neveiksmē, izmantoja to simtprocentīgi. Kisingera — Gromiko daudzkārtējo apspriežu rezultātā dzima divas svarīgas lietas, un proti: 1) Maskava piekrita Vašingtonai Vidējo austrumu miera konferences atlikšanai, Ženēvā, dodot iespēju Kisingeram turpināt miera sarunas līdzšinējā (soli pa solim) kārtībā un 2) Vašingtona piekāpās, gan mīkstākai, deklarācijai par tagadējām Eiropas robežām. Šī deklarācija ir nevis par Eiropas tagadējo robežu atzīšanu — apstiprināšanu uz visiem laikiem, bet gan par to neaizskaramību. Tas nozīmē, ka tās nedrīkst grozīt ar ieroču varas palīdzību, bet tikai mierīgu sarunu ceļā. Manuprāt, šī atšķirība ir tik niecīga, ka tā Maskavu pilnīgi apmierina. Tā tad Maskava ir panākusi to, ko vēlējas, un Kisingers var turpināt Izraēlas glābšanas darbu.

Tā tomēr bija nežēlīga cena — Eiropas apspiesto tautu atkalpārdošana par Izraēlas drošību. Tagad arī ASV senātori, simpatizējami Izraēlai un uz Kisingera mājienu, uzdrošinājās sameklēt lielu balsu vairākumu Senātā par ieroču sūtīšanas aizlieguma Izraēlai atcelšanu un lūdza Balto namu steidzīgi atcelt (tā tikai forma) ieroču aizliegumu. Kāpēc arābu valstis šinī gadījumā nepārtrauc eļļas piegādi ASV u.c.? Kāpēc Ēģiptes prezidents Sadats, pēc vairākkārtējām deklarācijām, ka runās ar Izraēlu tikai pēc visu teritoriju atbrīvošanas, ko tā okupēja 1967. gadā, to tomēr dara? — Tāpēc, ka šis solis ir Maskavas akceptēts.

Visas apspiestās tautas un mēs atcerēsimies, ko Solžeņicins

teica pēc prez. Forda atteikšanās runāt ar viņu: „Apspiestās tautas zin, ka viņām jāpaļaujas tikai uz savu pašu cīņas spēku, jo neviens tām nepalīdzēs”. Tagad pēc Apollo lidojuma un Soyuz sabrāļošanās, Fords ir ar mieru pieņemt Solžeņicinu. Iepriekš baidījās, ka Maskava šo brāļošanos varētu atsaukt. Vai nav ironija pasaulē? ASV stratosfairas lidojumos ir apm. 10 gadus priekšā Makavai, un ar šo brāļošanos Vašingtona ir, neapšaubāmi, daudzus noslēpumus atklājusi Maskavai, jo citādi Maskava nebūtu ieinteresēta (atcerēsimies pirmā Sputņika laiku) un tomēr Vašingtona baidījās, ka Maskava varētu lidojumu atsaukt un atteikties no tādiem ieguvumiem.

Mēs zinām no pagātnes, ka kari sākās neatkarīgi no dažādu draudzības, neaizkaramības un drošības līgumu parakstīšanas. Tiem ir tikai miera laiku spēks un arī tikai vienai pusei — naivajām demokratijām. Tāpat arī šai deklarācijai par tagadējo Eiropas robežu neaizkaramību ir tikai papīra vērtība, jo nevar tautas pārdot un norakstīt, vienkārši, ar papīra un tintes palīdzību. Kas to šodien dara, tiem atmošanās būs ļoti dārga.

Mūsu cerības ir pasaules politiskais un morālais chaoss un tas aug ātrā tempā. Tā augšanu veicina pasaules politikas vadība. Aplami ir ticēt un paļauties uz brīvās pasaules politikas noteicējiem, jo tiem tā pat kā viņu tautām sirdsapziņas nav. Viņu simpatijas un mīlestība caur vēderu iet pie sirds. Ko saka šodien tie daži latviešu trimdas tautas cīnītāji, (žurnālisti) rakstītāji un aicinātāji, kas vēl 1,5 — 2 gadus atpakaļ slavēja un aicināja slavēt prez. Niksonu un ģeniāli briljanto Dr. Kisingeru. Šodien tie arkārto to, ko es teicu 3 gadus atpakaļ par tiem.

(L.A. #, 1975. g.)

Vašingtonas pēdējā nagla Helsinku nolīguma zārkā

Kad 1975. gadā Helsinkos pulcējās Eiropas, ASV un Kanadas valstu vadītāji, lai parakstītu tā saucamo Helsinku nolīgumu, tad ne tikai šo valdību pārstāvjiem, bet ikvienam cilvēkam brīvajā pasaulē, kurš interesējas par pasaules politiku,

bija skaidrs, kam šis Helsinku nolīgums ir ļoti nepieciešams un kas par tā parakstīšanu bija cīnījies jau ilgus gadus. Tā bija Maskava. Kad šīs konferences sanāksšanas priekšdarbu sagatavošanas rezultātā Ženēvā likās, ka šī konference nomirs klusā, dabīgā nāvē Ženēvā, tad pēkšņi tā laika „ģeniālais” ASV ārlietu vadītājs Henrijs Kisingers ieradās Maskavā un pārdeva Maskavai konferences sanāksšanas iespējas par Pad. Savienības žīdu uz Izraēlu izceļošanas atvieglināšanu un Maskavas neiejaukšanos Kisingera (soli pa solim) miera sarunu procedūrā Vidējos austrumos. Jau gadiem ilgi Maskava mēģināja apstiprināt Otrā pasaules kara ieguvumus, resp., apstiprināt pastāvošās Eiropas robežas, kas faktiski nozīmēja — parakstīt miera līgumu. Tas viņai arī izdevās.

Lai savu sirdsapziņu atvieglotu, rietumu valstu līguma parakstītāji piekabināja klāt vēl divus līguma punktus („grozus”), un tie bija: a) Kultūras, saimnieciskas, tirdzniecības u.c. apmaiņas pastiprinātu veicināšanu un b) Ceļošanas, ģimeņu apvienošanas u. c. brīvību atvieglināšanu. Nevieni tam neticēja, ka Maskava pildīs šo trešo (b) punktu, jo Maskava pilda tikai viņai izdevīgus līgumus.

Sakarā ar vienošanos Helsinkos, nākošo konferenci līguma pildīšanas pārbaudei nolika 1978. g. Beogradē un vēl atkal nākošo 1980. g. Madridē. Droši vien vēl nākošo noliks Vīnē vai Ženēvā, jo līdz šim līguma parakstītājas valstis ir varējušas vienoties tikai par nākošās konferences sanāksšanu.

Attiecīgās līguma parakstītājas valstis rietumos nodibināja komitejas katra savā zemē, kas vāc pierādījumus par Helsinku līguma trešā punkta — brīvu ceļošanu, ģimeņu apvienošanu un citiem cilvēku tiesību pārkāpumiem. Šinī sakarībā komitejas lūdza un lūdz vēl tagad, sevišķi apspiesto un okupēto tautu piederīgos, vākt un piesūtīt šīm komitejām pierādījumus par Maskavas Helsinku līguma pārkāpumiem. To tie arī darīja un jau strādā pie materiālu vākšanas nākošai konferencēi Madridē. Begrades konferencē, neskatoties uz lielām kaudzēm savāktu pierādījumu par Maskavas Helsinku līguma pārkāpumiem, kā arī skaistajām ASV komitejas vadītāju retorikas runām (Goldbergs, Dole u.c.) un arī citu valstu vadītāju kritiku par Helsinku līguma trešā punkta pārkāpumiem, gala rezultāts — lēmumi tika pieņemti tikai tādi, kādus akceptēja Maskava. Ko mēs no tā varam mācīties? Gadī ir pierādījuši, ka apspiesto, sevišķi okupēto Baltijas tautu jautājums ne tikai nav ticis ieplānots, bet pat nav minēts pasaules lielvalstu politikas

plānos. Vašingtonas un citu valstu vadītāji rūpējās tikai par labām tirdzniecības attieksmēm ar Maskavu. Visus pēckaŗa gadus Vašingtona sacensībā ar citām rietumu valstīm ir barojusi un uzturējusi Pad. Savienību. Tā ir pārdevusi kaŗa rūpniecībai nepieciešamo tehnoloģiju. Nav slēpusi arī dažkārt militārus noslēpumus un izgudrojumus. Tie ir piegādāti Maskavai uz tirdzniecības nolīgumu pamatiem vai arī spiegošanas ceļā.

Mūsu loma trimdā ir „ķēdē piesieta suņa loma”. Mēs rejam, kaucam un gaudojam. Tas traucē bagātā saimnieka nakstmieru, saldo gulēšanu un sapņošanu par dolāru pavairošanu. Viņš ļoti bieži ir dusmīgs un pat ļoti dusmīgs par sava miera traucēšanu. Bet dažkārt mūs mēģina nomierināt ar vieglu rokas pārvilkšanu pa spalvai. Tas notiek atsevišķos gadījumos — mūsu valsts, vai uz Sibīriju aizvesto un nomocīto atceres svētkos. Par to esam ļoti priecīgi un lielā sajūsmā skali aplaudējam. Ja šajos garajos trimdas gados izsekojam un analizējam Vašingtonas pasaules politiku, tad konstatējam, ka tā ir ļaunprātīga un nežēlīga pret Maskavas verdzinātām tautām

Kādu politiku ietur Vašingtona iepretī Maskavai un cik tā cīnās pret Maskavas Helsinku līguma nepildīšanu, tam spilgts piemērs visas pasaules acīs ir notikums ar Maskavas Bolšoi baleta zvaigznes Aleksandra Godunova pārbēgšanu Ņujorkā. Godunovs lūdza Vašingtonu pēdējo reizi satīkties ar savu sievu Ludmillu Vlasovu. Krievi tam nepiekrita un, kad pēc 72 stundu krievu lidmašīnas aizturēšanas Kennedija lidlaukā, lieta nonāca pie prezidenta Kartera, domājams, ka Rozalīne ar savu iecienīto džentlmeni Dobriņinu lietu izkārtoja tā, ka krievu čekisti no sūtniecības un Apv. Nāc. kopā ar ASV valsts departamenta daŗiem ierēdņiem atļāva Ludmillai izlidot uz Maskavu, jo, lūk, Ludmilla to klātbūtnē apliecinājusi, ka viņa vēlas braukt mājās. Kāda „brīvprātība” var būt Maskavas čekistu klātbūtnē? Ja Maskava būtu droša, ka Ludmilla patiesi vēlas atgriezties uz Pad. Savienību, tad čekisti viņu būtu piespieduši satīkties ar vīru un mēģināt to atrunāt no palikšanas Amerikā, kā tas ir bijis daudzos gadījumos ar citiem pārbēdzējiem. Un tas notika uz ASV zemes! Pēc mana saprāta, tas ir labākais pierādījums, cik nopietni Vašingtona ņem Helsinku nolīguma noteikumus par ģimeņu apvienošanu. Tā ir Vašingtonas pēdējā nagla Helsinku nolīguma zārkā cilvēku tiesību jautājumā.

Kāda gan nozīme šādos apstākļos apsūdzēt tikai Maskavu, ja mēs zinām, ka bez Vašingtonas ziņas pasaules politikā mats nenokrīt no galvas. Tamdēļ riesim, kauksim un gaudosim vēl skaļāk un darīsim to arī pie Vašingtonas Baltā nama durvīm. Protestēsīm un cīnīsimies par savas tautas tiesībām daudz agresīvāk kā līdz šim un darīsim to vienoti.

(L.A. #, 1975. g. rudenī)

ASV ārpolitika šodien

Kā tas ir bijis vienmēr jau daudzus gadus atpakaļ, tā arī tagad, tuvojoties ASV prezidenta vēlēšanām, ASV ārpolitika ir bijusi visvājākā. Pasaule ASV priekšvēlēšanu gadu sauc par Maskavas koncesiju ražas gadu. Sevišķi spilgti ASV ārpolitikas vājības izpaužas tagad. Prezidents Fords, kļūstot par prezidentu bez vēlēšanām, ir visnedrošākais prezidents savai ievēlēšanai nākamam 4 gadiem. Tā vien liekas, ka viņš ir zaudējis konfidenci, sevišķi pēc Kalifornijas bijušā gubernatora Ronalda Rēgena iestāšanās atklātā vēlēšanu cīņā pret Fordu. Tāpēc Fords, nejusdamies pietiekoši konfidents un pārāk stipri paļaudamies uz saviem padomdevējiem, taisa uzkrītošas kļūdas gan iekšējā, bet sevišķi ārpolitikā. Līdz šim vēl nav bijis neviens gadījums, kur viņš kā augstākā varaspersona militārā un ārpolitikā būtu soļojis pa priekšu saviem padomdevējiem, bet gan tikai to pēdās. Bez Kisingera akcepta viņš vēl nav iedrošinājies pateikt nevienu deklarāciju. Maskava, redzēdama Forda vājības un Kisingera fundamentāli labvēlīgu politiku Maskavas radītai detantei, cenšas to izmantot līdz pēdējai iespējai. Pēdējās ārpolitikas spilgtākie piemēri ir: 1) Sinajas vienošanās (Izraēlas-Ēģiptes izlīgums) Vidējos Austrumos, kuŗš jau šodien ASV maksā biljonus un nākotnē maksās vēl vairāk.

Ir pilnīgi aplami domāt, ka Vidējo austrumu izkārtojumu — mieru ASV var nopirkt par dolāriem. Tās maksā tikai par laika pagarināšanu. Kamēr nebūs izkārtots palestīniešu bēgļu jautājums tiem pieņemamā un cilvēcīgā veidā, Vidējos austrumos miera nebūs. Šo jautājumu ir grūti atrisināt, jo viens

no diviem Vidējo austrumu miera sponsoriem ir Maskava, un tā ieinteresēta ne mierā bet karā. Tāpēc arī šā gada daļējais Izraēlas-Ēģiptes izlīgums ir tikai pagaidu atrisinājums — laika iegūšana Izraēlas pilnīgai apbruņošanai, jo „Jan Kippura” sadursmē daudz cieta arī Izraēla. Šis izlīgums ir uzskatāms arī par lielu prestiža iegūšanas faktoru Henrijam Kisingeram. Reizē tas kalpo arī Forda prez. ievēlēšanas propagandai; 2) Arī Helsinku konference, detantes iespaidā, atceroties Amerikas tautas psiholoģisko nostāju (Vietnamas gadījums) ir faktors, kas pēc Forda-Kisingera izpratnes ir plus Forda ievēlēšanai; 3) Solženicina nepieņemšana Baltā namā audiencē ir spilgtākā detantes uzvara; 4) ASV aizsardzības sekretāra Šlesingera atcelšana no amata un Ronsfilda iecelšana viņa vietā ir Kisingera detantes uzvara. Lai gan šinī jautājumā, acīm redzot, arī Forda ievēlēšanas komisija, vadoties no tautas noskaņojuma masās, izšķīrās par Šlesingera atlaišanu. Nedomāju, ka šis aprēķins ir pareizs un ka tas varētu Forda ievēlēšanai palīdzēt, sevišķi tas, ka Šlesingers ar savu pret-detantes politiku bija ļoti populārs daudzās politiķu aprindās un ārodbiedrību prezidenta Minija vadītās aprindās.

Kā pēdējais svarīgākais notikums ir Kisingera un prez. Forda ceļojums uz Pekingu. Pekingas vizīte, neapšaubāmi, ir pluss prezidenta vēlēšanu kampaņas rāmjos, jo ASV ir daudzi vēlētāji — simpatizētāji Pekingai. To labi saprata arī Niksons, apmeklējot Pekingu pirms vēlēšanām, un to tagad izmanto arī Fords. Kaut gan starp abiem prezidentu apmeklējumiem pa šiem pāris gadiem ir radusies jauna problēma, un tā ir Maskavas-Vašingtonas detante. Niksona apmeklējumā, Pekingas simpatiju iegūšanā bija, neskaitot sīkas lietas, Formozas-Nacionālās Ķīnas jautājums. Tam Niksons tika pāri „paklusi”, pārdodot to Pekingai, tikai nenosakot pilnīgi skaidri pārdošanas termiņu. Savu labo gribu viņš bija parādījis jau iepriekš ar savu apslēpto politiku, apmainot Formozu pret Pekingu Apv. Nācijās. Turpretī Fordam šodien ir daudz sarežģītāki apstākļi. Ne tik daudz Formozas lietā, bet galvenais Maskavas-Vašingtonas detante. Formozas lietā jau ir Niksona solījums. Runa varētu būt tikai par solījuma izpildīšanas laiku. Bet minēto detanti Pekinga uzskata par savas dzīvības problēmu. Jau Kisingera nesenā apmeklējuma laikā Pekinga kā galveno šķērslī labu attiecību uzlabošanai uzskatīja šo detanti. Pekinga apgalvo, ka detante ir Maskavas agresijas veicināšanas faktors. Pekinga dibināti norāda Vašingtonai uz apstākļiem

Eiropā, sevišķi uzsverot Baltijas apgabalu, Portugali, Itāliju, Āfrikā Angolu u.c. Tamdēļ Fordam Pekingā ies tik pat grūti, kā tas bija Kisingeram. Fords nav stiprs ārpolitikā. Var būt, ka viņš parāda mazu piekāpību, bet Kisingers viņam būs blakus, tamdēļ grūti tam ticēt. Ka Pekingai detante ir ļoti bīstama, tas ir pilnīgi saprotami, jo Pekinga un Maskava šodien atrodas tādā politiskā fāzē, ka tās neviena necer savu konfliktu atrisināt miera sarunu ceļā. Pekingai šodien ir ļoti svarīgi: 1) aprakt Maskavas-Vašingtonas detanti, kuŗa šodien ir pilnīgs Maskavas triumfs un varbūtējā ieroču sadursmē ar Pekingu, Vašingtona varētu kļūt Maskavas atbalstītāja, kā tas notika Otrā pasaules kara laikā; 2) Pekinga ir ieinteresēta modernu ieroču piegādē no Vašingtonas un 3) tā cer uz Vašingtonas ekonomisko un tehnoloģisko atbalstu jau šodien. Arī es esmu vienmēr uzsvēris, ka detante ir īsākais ceļš uz pasaules sadursmi. Tādu pašu nozīmi tai piešķir arī Šlesingers un daudzi citi ievērojami politiķi. Ja nu Kisingera politiskā filozofija ir, kā var glābties un jāglābj pasaule no nākošās lielās sadursmes ar detantes palīdzību, tad pret cilvēka godīgu pārliecību grūti argumentēt, bet, ja Kisingers ir tikai slavas kārs diplomāts, tad visa viņa ārpolitikas nosliece ir bīstama un ļauna visai brīvajai pasaulei. Ja tā tas ir, tad lai Dievs mūs pasargā no „briljantā diplomāta” Kisingera.

Lai kā arī nebūtu, vienmēr ir bijis un šoreiz arī būs vēl pastiprināti, ka Maskavas labākie politiskās ražas ievākšanas gadi ir ASV prezidenta vēlēšanas gadi. To pierādīja ļoti spilgti Eiropas drošības un sadarbības konference Helsinkos. Mūsu politikai tie ir ļoti kaitīgi gadi. Nemanījām, ka kāda no mūsu lielajām republikām, ne Kanadā, ne ASV, ka to valdību vadošās personas rakstiski apliecinātu mūsu valsts okupācijas neatzīšanu Helsinkos. Tas ir taisni tā, kā es teicu konferences laikā un pēc tās, ka parakstītājas valstis nevar dot divus pretējus (dažādus) deklarējumus, parakstot tos uz papīra.

(L.A. #49, 1975. g. 13. decembrī)

Nekļūsim atkal akli! (Mūsu cerības un izredzes)

Mēs uz visiem jaunievēlētiem ASV prezidentiem jau pašā sākumā esam pārāk paļāvušies, katru jaunā prezidenta ienākšanu Baltā namā uzskatījuši par pasaules cerībām. Tā tas bija arī pēc tagadējā prezidenta Kartera nostāšanās pie valsts stūres, sevišķi ar viņa populāro cilvēku tiesību deklarāciju. Līdz šim esam maldījušies visos līdzšinējos ASV prezidentos pēdējos gadu desmitos.

Lai atceramies, ko pasaulei deva Franklina Rūzvelta bēdīgi slavenā Teherānas un Jaltas līguma politika. Trūmens atcēla no amata ģenerāli Makarturu un Koreju sadalīja divās daļās. Kas notika ar Ungāriju, Austrumvāciju u. c. apspiesto valstu sacelšanos prezidenta Eizenhauera valdīšanas laikā? Kenedija pilnvaru laikā parādījās lielākais civilizētās pasaules kauna traips — Berlīnes mūris. Mums visiem vēl būs labā atmiņā, kas notika ar „Čehoslovākijas pavasari” prezidenta Džonsona laikā. Ilgi dziedājām slavas dziesmas Niksonam, apbrīnojām viņa ārlietu ministra Kisingera „polītisko meistardarbu” — Vašingtonas-Pekingas-Maskavas trīsstūri.

Savu sešu gadu ilgajā valdīšanas laikā Niksons ne ar vārdu nepieminēja apspiestās tautas Eiropā un izvairījās saukt komūnismu vārdā. Vietnamā cīnījās ne pret komūnismu, bet pret agresoru, ne par uzvaru, bet — mieru. Viņa pēctecis Fords sekoja Rūzvelta novēlējumam Maskavai un ar savu parakstu Helsinkos apstiprināja Eiropas pēckaŗa robežas. „Briljantā” ārlietu ministra Kisingera ietekmē viņš nepieņēma Baltajā namā arī Solženīcinu, kuŗu uzklausīja visas brīvās pasaules valstis.

Šāda īsumā ir ASV pēdējo gadu desmitu prezidentu vēsture. Neviens no viņiem nebija iestājies par Baltijas valstīm. Vai to darīs tagadējais prezidents Džimijs Kārteris? Viņš vēlēšanu cīņā pret Fordu pa daļai uzvarēja arī ar etnisko grupu vēlēšanu balsīm, kas tās atrāva Fordam sakarā ar viņa izteicieniem, ka Austrumeiropas tautas jūtas „brīvas”, ko gan pēc tam neveikli laboja, bet izlietais ūdens nebija vairs sasmējams. Prezidenta Kārtera ģimenes locekļu sūtīšana svarīgos valsts uzdevumos

visiem zināma. Pie tiem neapstāsimies. Pat nopietnie demokrātu partijas politiķi Džimiju Kārteru uzskatīja par nepiedzīvojušu prezidenta uzdevumiem.

Prezidents Kārteris īsā laikā mēģināja atrisināt gandrīz visas saimnieciskās problēmas. Lai atceramies tikai vēlēšanu laikā dotos solījumus: pārorganizēt valdību un samazināt tās personālu un izdevumus, uzlabot sociālo apgādi, samazināt bezdarbnieku skaitu, nodokļus, budžetu, uzkrāt enerģiju un tā joprojām. Visos šajos plaša vēriena projektos viņš sastapies ar realitātēm kongresā, kur vairākums ir pašiem demokrātiem.

Atstāsim ASV iekšpolitiskās problēmas, jo zinām, ka saimnieciski tā ir stiprākā valsts pasaulē. Mūs vairāk var interesēt tagadējā ASV prezidenta ārpolitika, kas liekas viņa vājā puse, cik spriežams no Kārtera īsā, astoņu mēnešu valdīšanas perioda. Galupa institūta aptaujas rezultāti liecina, ka tikai ap 16% iztaujāto prezidenta Kārtera ārpolitiku atzīst par pareizu. Šeit liela nozīme bijusi ASV drošības un ārpolitikas padomdevēju izvēlei.

Ārlietu ministram Vēnsam pagātnē gan ir diplomāta karjēra, bet nav savas noteiktas ārpolitiskās līnijas: viņš darīs tikai to, ko nepiedzīvojušais Kārteris vēlēšies, kas ir jau pa daļai redzams. Par sūtni Apv. Nācijās darbojas agrākais Džordžijas laika draugs nēģeris Jangs, kas apmeklējot Afriku deklarējis, ka Pad. Savienības ieroči un kubiešu klātie Angolā palīdz uzturēt kārtību, bet Anglija un citas zemes esot „rasisma valstis”.

Par galveno nacionālās drošības padomnieku Kārteris izraudzījis Kolumbijas universitātes poļu izcelsmes profesoru Zbignjevu Brežinski, uz kuŗu kā poli mēs likām lielas cerības, bet viņam kā profesoram ir pašam sava, piecdesmitos gados izstrādāta teorija, ka vecā politika, kas balstījies uz militāro varu un nacionālismu, esot jau savu laiku pārdzīvojusi. Tās vietā jāradot technokratisko laikmetu, kuŗā izceļama saimnieciskā augšupeja un radāma zināma sociālā taisnība. Tā tad savā ziņā tuva marksisma idejai. Militārā vara turpmāk nedrīkstot diktēt sociālo un kulturālo attīstību. Bržežinskis ieskata, ka ASV un Pad. Savienības sadarbība savstarpējās sarunās ir pārprasta jau ilgus gadus un, šai sadarbībai jārod jauna pieeja.

Kādu saprašanas akceptē Kremlis? Tas saprot un uzklausa tikai militāra pārspēka valodu, bet to, liekas, nesaprot Kārteris

un Bržežinskis. Tie mēģina ar vairāk nekā 20 gadus vecu ekonomijas un sociālas taisnības palīdzību nolikt Brežņevu uz ceļiem.

Varnke, ASV delegācijas vadītājs SALT sarunās, pazīstams jau no prez Džonsona laika kā ASV bruņošanās karstākais pretinieks. Viņš bijis pret katru jaunu ieroču ražošanu. Tāpēc labi saprotamas ASV un visas brīvās pasaules bažas par SALT sarunu rezultātiem nākotnē. Šinīs sarunās Pad. Savienība pastāv uz Forda un Brežņeva vienošanos 1974. g. novembrī Vladivostokā. ASV tajā laikā bija tikai 2319 raķetes, atļauto 1400 vietā, bet Pad. Savienībai — 2705, to starpā 285 smagā tipa raķetes, kamēr amerikāņiem no pēdējām nav nevienas. To Brežņevs izkaulēja no Forda, uzvelkot tam vilkādas kažoku un aizbildinoties, ka ASV ieroči toties esot precīzāki tehnoloģijā un trāpījumos. Ko Kārtera uzdevumā viņa administrācija jau veikusi līdz šim? Lai minam diplomātisko attieksmju atjaunošanu ar Kastro pārvaldīto Kubu, lai gan Kastro pārpludinājis turpat visu Āfriku ar saviem karotājiem, kas, apbruņoti ar Maskavas ieročiem, mēģina Āfrikas valstis pārvērst par Maskavas satelītiem: Angolu, Kongo, Mozambiku, Etiopiju, Alžīru, Lībiju, Somāliju u.c. Saprotams, ka Kuba ļoti ieinteresēta uzlabot attieksmes ar ASV, lai amerikāņi varētu pabaņot Kubu un apgādāt to ar savu tehnoloģiju, tāpat kā Pad. Savienību. Tas atvieglotu arī Pad. Savienības pūles apgādāt kubiešus ar savu pārtiku, kas pašiem trūkst.

Minēsim arī diplomātisko attieksmju radīšanu ar Vietnamu. Lai padomājam, kādas iespējas pavērsies amerikāņiem: apgādājot nabaga vietnamiešus ar savu pārtiku, uzbūvējot nopostītos ciemus un pilsētas, nosūtot mašīnas u.c. Tā varētu īstenoties Niksona un Kisingera Parīzē dotais solījums, pēc kara izbeigšanas palīdzēt uzbūvēt Vietnamu ar dažiem biljoniem dolāru. Vai ticēt, ka pēc dažiem gadiem ar amerikāņu palīdzību Vietnams atkal kļūs tik militāri stipra, ka varēs pievākt savus tuvākos kaimiņus? Vidējo austrumu politika rāda, ka neiespējami reizē diktēt abām pusēm — palestīniešiem solīt valsti un Izraēlai garantēt neatkarību, resp., tiesisku atzīšanu no arābu puses, lai gan ASV līdz šim visas pasaules problēmas mēģinājušas atrisināt ar dolāriem vai atlikušas izkārtošanu nākotnē. No Dienvidkorejas Kārteris nākamajos gados vēlas atvilkt visus 36.000 amerikāņu karavīrus, ņemot vērā, ka pēc tam to varētu okupēt Ziemeļkoreja. Tā šinī Āzijas pussalā būtu zaudēts pēdējais ASV atbalsta punkts eventuāli Japānas

aizstāvēšanai, kas visu savu pēckaŗa dzīvi ielikusi ASV militārās varas rokās.

Pirms Belgrades sagatavošanās konferences visu brīvo Eiropas valstu, ASV un Kanadas delegācijas bija vienojušās par konferences darba secību, lai noskaidrotu, kā iedzīvināta Helsinku vienošanās, sevišķu uzsvāru liekot uz cilvēku tiesībām, ģimeņu apvienošanu, brīvu preses apmaiņu un kustības brīvību.

Par šādu Rietumu nostāju uztraucās Pad. Savienības delegācijas vadītājs Voroncovs un paziņoja, ka tādā gadījumā konference var arī nenotikt. Tas liek domāt, ka plēnumā nekādu rezolūciju, kas nosodītu Maskavas pārkāpumus, nepieņems, jo pretējā gadījumā Voroncovs pieceltos kājās un atstātu telpas, kā to Maskava jau praktizējusi citos poitiskos forumos. Iespējams, ka pieņems kādu vispārēju ieteikumu, ka visām Helsinku vienošanās dalībniecēm turpmāk stingrāk jāievēro savi solījumi.

Prezidenta Kārtera deklarācijai par cilvēku tiesību pārkāpumiem Pad. Savienībā un sarakste ar disidentu fiziķi Sacharovu bija pērkona spēriens pie zilām debesīm. Tas tiešām, no viena jauna prezidenta jau pirmos viņa valdīšanas mēnešos, bija vienreizējs vēsturisks notikums. Domāju, ka arī tas ieies pasaules politikas vēsturē. Vērojot apstākļus tālāk, rodas pārdomas un nedrošība, ka arī šis notikums tāpat kā daudzi citi, kuŗiem trūkst reāla seguma, laikam ritot tālāk izplēnēs kā migla mākoņos. Pirmkārt, ka pret šo Kārtera akciju, to asi kritizējot Maskavā, Karters tūdaļ centās to attiecināt uz visu pasauli un uz visām valstīm, kuŗas pārkāpj cilvēku tiesību noteikumus. Piedraudēja ASV gadskārtējā budžetā paredzētā dažu miljonu dolaru atbalsta atraušānu trūcīgām valstīm kā Čīlei, Urugvajai, Paragvajai, Dienvidkorejai un citām. Tātad Kārters ir atkal savā gājienā iestrēdzis. Lai to kaut cik mīkstinātu, viņš taisnojas Maskavas priekšā, jo tā bija „izmetusi” pa durvīm ārā viņa valsts sekretāru Venesu. Vēl vairāk, viņš sūta savu Rozalīni diplomātiskā misijā pie Dienvidamerikas valdībām. Šo valstu vadītāji nesaprašanā bija ļoti pārsteigti, ka valdības uzdevumā Karters nesūta valsts stāža cilvēku, bet savu sievu, kuŗa Vašingtonā neko nepārstāv. Mans personīgais iespaids ir, ka prezidents Kārters vēlētos visu Ameriku un arī pasauli vadīt viens pats ar savas ģimenes un dažu Džordžijas draugu palīdzību. Vienīgais neitrālais un spējīgais cilvēks, ko Karters uzņēmis savā kabinetā, ir Džems Šlesingers, tikai nepareizā

postenī. Tam vajadzēja būt ASV aizsardzības un drošības amatā.

Šinī politisko notikumu aprakstā esmu izteicis tikai savus personīgos novērojumus un ieskatus. Dzīvojot līdz pasaules lielās politikas notikumiem, analizējot tos pagātnē un vadoties no tiem, es gribētu teikt: Nekļūsim naivi! Mūsu uzdevumi un mērķi nedrīkst mainīties. Mūsu darbs un cīņa par Latvijas brīvību ir jāturpina bez apstājas, neatkarīgi no prezidentu un ministru prezidentu maiņām pasaulē, jo tie savas nākotnes politikas darba kārtībā nav paredzējuši nekādas pārmaiņas par mūsu tautas atbrīvošanu no nežēlīgās komunistu okupācijas. Cerēsim, ka arī viņu aprēķinos kādreiz gadīsies kļūdas, kas radītu pārmaiņas pasaulē.

(L.A. #38, 1977. g. 1. oktobrī)

Vai Kempdeivida nolīgums iezvanīs mieru Vidējos austrumos?

17. septembrī (1978. g) Kempdeivida Kārtera-Sadata-Begina parakstītā vienošanās Vidējo austrumu miera jautājumā bija „pērkona spēriens” pie zilām debesīm. Tā bija pēdējo gadu lielākā preses, TV, radio u.c. sensācija visā pasaulē. Sevišķi tāpēc, ka tai iepriekš neviens neticēja. Tika parakstīti divi atsevišķi nolīgumi. Viens par Jordanas upes rietumu krasta un Gazas okupētiem apgabaliem, un otrs par miera noslēgšanu un diplomātisko attieksmju izveidošanu starp Ēģipti un Izraēlu un par Sinājas (tuksneša) nodošanu Ēģiptei.

Šī Kempdeivida vienošanās bija ļoti nepieciešama visiem trim līguma parakstītājiem. Beginam viņa pārāk lielās nepiekāpības dēļ radās liela opozīcija ne tikai strādnieku partijā parlamentā, bet pat no jaunatnes — studentiem un arī no kaņavīriem. Tā atbalsojās tādos Begina cietokšņos kā Ņujorkā u.c. Viņa premjēra krēsls sāka šķobīties. Sadatam šis nolīgums nozīmēja viņa valstsvīra „būt vai nebūt”. Vairāk nekā 30 gados bija izkaŗoti četri kaŗi ar Izraēlu, kuŗos bija zaudēti pāri par 40.000 kaŗavīru dzīvības un lieli zemes apgabali. Pie tam vislielākos

upuŗus cieta Ēģipte. Ņemot vērā, ka Sadats sadarbībā ar bijušo ASV valsts sekretāru Kisingeru viņa „soli pa solim” politikā pagrieza muguru Maskavai, izraidīja visus krievus no Ēģiptes, tā kaŗos izmocīta palika bez ieročiem un saimnieciski tuvu bankrotam. Viņa palika viena pati, jo pārējās arābu valstis militāri un saimnieciski balstīja un balsta Maskava. Redzēdams, ka arī Kārtera ārpolitika Vidējos austrumos mīņājas uz vietas un vēl vairāk, pat pieaicināja Maskavu palīgos, Sadats izšķīrās spert visneiedomājamāko soli, tas 1977. g. 19. novembrī ieradās Jeruzālemē un uzsāka atklātas sarunas ar Izraēlu, bez Vašingtonas un Maskavas līdzdalības. Sadata sarunas cieta neveiksmi, jo tās neatbalstīja arābu radikālās valstis. Atturīgas bija arī Saudi Arabija un Jordana. Arābu radikālās valstis noorganizēja pret Sadatu fronti un dēvēja to par arābu tautas nodevēju. Vēl vairāk, praktiskās sarunās ar Izraēlu, Begins kļuva par lielāko šķērsli uzsākto miera sarunu turpināšanā. Beginam deklarējot, ka Izraēla neatdos nevienu pēdu par ne ko, sevišķi bībeles zemes — Samariju un Judeju, kuŗas Izraēlai jau piederot 3000 gadus, Sadats nonāca neapškaužamā stāvoklī un griezās pie ASV prez. Kārtera, aicinot to uzņemties trešā partnera lomu. Domāju, ka Karters to darīja ar labpatīku, jo viņa, kā ASV prezidenta, prestiŗis, viņa neapdomāto izlēcienu dēļ, bija noslīdējis kā ārzemēs, tā arī ASV uz ļoti zemas pakāpes. Sakarā ar šī gada kongresa un senāta vēlēšanām, demokrātu partija jutās apdraudēta, resp., baidījās pazaudēt absolūtu vairākumu abos parlamentos. Tas nu bija pēdējais salmiņš Kārtera akciju glābšanai. To labi pierāda pašreizējais Kārtera iespaids kongresā, senātā un vēlēšanu kampaņā. Tā tad ieguvēji ir visi trīs: Karters atguva daļēji zaudēto prestīŗu, Sadats dabūs atpakaļ savu Sinajas tuksnesi, prestīŗu mājās un pasaulē, ko liecina Nobeļa miera prēmijas piešķīršana. Bez tam nodrošinās ASV un Saudi Arābijas saimniecisko un pa daļai arī militāro atbalstu. Begins ir atkal Izraēlas dievinātais varonis, pie tam arī Nobeļa prēmijas laureāts. Tikai jābrīnās, par kādiem nopelniem, jo viņš bija lielākais miera sarunu bremzētājs Vidējos Austrumos. Izraēla ne Kisingera, ne tagad Kārtera miera sarunu procedūrā neatdeva nevienu pēdu arābiem. Tā tad pārdeva tiem un par katru zemes gabālu ASV samaksā Izraēlai un maksās arī tagad Sinajas atdošanā Ēģiptei ar biljoniem dolāru. Arī Kisingers 1972. g. kopā ar Vietnamas Lu Deku līdzīgā veidā saņēma Nobeļa miera prēmiju, kaut gan pēc īsa laika sākās

visnežēlīgākais kaŗš Vietnamā, un ASV politiski šo kaŗu zaudēja. Ārēji ņemot un sekojot presei un TV liekas, ka Kempdeivida vienošanās ir patiesi miera ievadījums Vidējos Austrumos, bet izvērtējot pasaules politiku pēc Otrā pasaules kaŗa (vairāk nekā 40 gados), man tā nelikās. Ir šādi svarīgi faktori, kas liecina pretējo: Pirmkārt, nav ticams, ka Izraēla atstās pārējās okupētās teritorijas brīvprātīgi. Otrkārt, nav militāras varas pasaulē, kas varētu Izraēlu sakaut un iedzīt jūrā, jo Izraēla militāri ir stiprāka par visām arābu valstīm kopā un politiski tā ir lielvalsts pasaulē. Lai sakautu Izraēlu, ir jāsakauj ASV, jo tās nekad neļaus Izraēlu iznīcināt. Tā tad, tas nozīmētu trešo pasaules kaŗu. Piemērs tam ir „Jon Kippuras” kaŗš 1973. g., kad pat „mīkstais” Niksons vienā naktī izsludināja trauksmes stāvokli visās bazēs, kad Maskava mēģināja izsēdināt 10.000 krievu kaŗavīru desantu Ēģiptē. Treškārt, Maskava nekad neapbruņos arābu radikāļu valstis tā, lai tās spētu sakaut Izraēlu, resp., nekad neriskēs kaŗu ar ASV. Ceturtkārt, vai 3 miljonus palestīniešu varēs novietot tagadējās Izraēlas 1967. g. okupētos apgabalos? Taču nē! Tamdēļ PLO prasa atpakaļ visu Palestīnas teritoriju, arī to, kas starptautiski atzīta kā Izraēlas teritorija. Piektkārt, Maskavu neinteresē, kas apdzīvo arābu kalnus un smiltis. To interesē mazie kariņi, kas radītu savstarpēju naidu arābu starpā un novājinātu savstarpējās cīņās un nesaskaņās. Bet par visu vairāk tā ieinteresēta arābu eļļas avotos. Tā jau paspējusi uz šo dienu vājināt Irānu, kas ir otrā bagātākā eļļas producētāja pasaulē. Irānā jau cīnās ticību vārdā par Maskavas interesēm ar Maskavas iefiltrēto aģentu palīdzību. Presē speciālisti eļļas jautājumos min, ka Pad. Savienība jau pēc 5 gadiem būs spiesta importēt eļļu. Loģiski tuvākā eļļas producētāja ir Irāna. Maskavas gala mērķis būtu nogriezt rietumiem eļļas piegādi, tad bez kaŗa Maskava būtu uzvarējusi. Bet arī šī rīcība draudētu izraisīt trešo pasaules kaŗu.

Vai vienošanās gadījumā ar Izraēlu, arābu valstis: Jordana, Sīrija u.c. būs ar mieru atteikties no kaut niecīgas daļas teritorijas par labu palestīniešiem? — Domāju, ka nē! Ja to arī darītu, vai tad PLO Maskavas apbruņoti palestīnieši pieņemtū to un neprasītu Izraēlas iznīcināšanu?

Mans slēdziens ir: kamēr arābu zemēs tek eļļa, tikmēr nekas nemainīsies. Izraēla dzīvos, eļļa tecēs uz rietumiem, arābi bruņosies bez cerībām uzvarēt, un patiesi miera nekad nebūs Vidējos Austrumos.

Ja Baltijas valstīs asiņu vietā būtu tecējusi eļļa, tad tās nevienam nebūtu norakstītas. Ne Rībentrops-Molotovs Maskavā, ne Jaltā, Teherānā-Potsdamā, ne citur. Rietumu pasaules politikā taisnības, tiesību un morāles nav. Ir tikai tirgus preces un dolari. Tikai pērk un pārdod, arī cilvēkus un tautas. Bet kādreiz arī tirgotāji sāk savā starpā kauties. Ticēsim tam, ka nekas nav mūžīgs un nemainīgs. Nedrīkst mainīties tikai ticība. Ticēsim!

(L.A. #46, 1978. g. 25. novembrī)

Par ko pasaule klusē

Katra cilvēka dzīve sadalās trīs posmos — pagātnē, tagadnē un nākotnē. Tas attiecas uz divām paaudzēm, bet trešai — vecākai paaudzei — ir tikai pagātne un tagadne, tāpēc tai bieži vien jādzird nepelnīti pārmetumi, ka tā arvien vēl dzīvo sentimentālās atmiņās pagātnē. Tā pārmetumus nav pelnījusi, jo kāds dzejnieks savā dzejā saka:

„Ak, jūs atmiņas, cik jūs sāpīgas, arī tad, kad jūs visu skaistākās”...

Tautai, kuŗai nav pagātnes vai kuŗa aizmirst pagātņi, nav arī nākotnes. Parasti mēģina aizmirst nepatīkamo pagātnē un par to klusē. Šī klusēšana nekādu ļaunumu nenodara citiem, bet no pagātnes var tikai mācīties.

Citādi ir tautu un valstu dzīvē. Arī tām ir pagātne, tagadne un nākotne. Valsts vai tauta, aizmirstot pagātņi, nemācoties no pagātnes kļūdām un par tām nerunājot, nodara daudz ļauna sev un citiem, dažkārt visai pasaulei. Labs piemērs ir Versaļas miera līgums pēc Pirmā pasaules kaŗa. Šis līgums nospieda uz ceļiem zaudētāju tik nežēlīgi, ka tas kļuva par iemeslu Otram pasaules kaŗam.

Tā tas arī notika, un 2. Pasaules kaŗa beigās Jaltā un Teheranā četri, patiesībā trīs, lielie — Rūzvelts, Čerčils un Staļins sadalīja pasaules karti tik noziedzīgi, neņemot vērā citu kultūrālu tautu un valstu intereses, ka, ja nebūtu radīti iznīcinātāji ātomieroči, 3. pasaules kaŗš jau sen būtu izkaŗots.

Tas notika un varēja notikt tikai tāpēc, ka šie valstsvīri neko nebija mācījušies no pagātnes kļūdām.

Iznīcinot lielo pasaules ļaunumu — nacismu, nostiprināja vēl daudzreiz lielāku briesmoni — komūnismu. Pēc 1. Pasaules kara rietumi Versaļas miera līgumā radīja valni starp austrumiem un rietumiem. Tās bija neatkarīgas valstis Eiropā, sākot ar Somiju Ziemeļos, Baltijas un Balkānu valstīm dienvidos, tā iežogojot Maskavas komūnismu. Pēc Otrā pasaules kara Jaltā un Teheranā šo valni iznīcināja un jaunās robežas, kas sniedzas līdz pašam Eiropas centram — Berlīnei, 1975. g. Helsinku miera un drošības — sadarbības konferencē līdz ar Eiropas, Amerikas un Kanadas valstu parakstiem apstiprināja.

Ar to ir apstiprināta Eiropas apspiesto tautu nelaime, kuŗai nevar saskatīt galu. Šis faktors nevarēs būt mūžīgs. Kāpēc tas šodien vēl pastāv? Tāpēc, ka pasaules politikas noteicējas valstis — Vašingtonā, Londonā, Parīzē, Bonnā, Otavā u.c. negrib atcerēties un runāt par pagātņi. Vairāk nekā 40 gadi ir pagājuši, un par šiem kauna darbiem pasaules vēsture absolūti klusē.

Ja mēs atgriezīamies vēl vairāk pagātnē, tad konstatējam, ka Vašingtona nekad nav vēlējusies ne cara „Matušku”, ne Ļeņina „Matušku” sadalīt. Vēl vairāk — par Hitlera sakaušanu, Anglijas un žīdu glābšanu tai pievienoja — uzdāvāja visas Eiropas bufera valstis, pieliekot vēl klāt saldēdienam daļu Vācijas un Berlīni. Arī šoden Vašingtona mēģinās iesalušo „mīlestības detanti” ar Maskavu mīkstināt, aizmirstot apspiestās tautas Eiropā, Afganistanu u.c., lai varētu sākt labākus tirdzniecības darījumus ar sarkano „matušku”. Neviens Amerikas prezidents pēc 2. Pasaules kara nav atplētis muti par komūnisma iznīcināšanas ideju un apspiesto tautu un republiku atbrīvošanu. Arī par kolonizatoru Maskavu nesauc.

Apvienotās nācijās, kur būtu īstā vieta sākt par šo problēmu runāt, Vašingtona nekad nav pati to darījusi un nav pieļāvusi arī citām valstīm to darīt. Baltijas jautājumu šinī forumā ir minējuši tikai karstgalvis Kanadas bij. ministru prezidents nelaiķis Džons Dīfenbēkers un Izraēlas sūtnis sakarā ar Maskavas pārmetumiem par rietumkrasta okupācijas turpināšanu. Kāpēc neviens lielvalsts Eiropā un arī Vašingtona to nav darījusi? — Tāpēc, ka tā negrib atcerēties pagātņi. Vašingtona mierīgi klusē. Mūs mierina, ka vēl nav pienācis īstais laiks, un, sākot par to runāt tagad, varot gadīties, ka lietu vēl

vairāk pasliktina. Prātiņ, nāc mājās! Vēl jau Latvijā nav visi latvieši iznīcināti.

Vēl sliktāk esot Afganistanā. Tas tiesa, bet viņi vēl cīnās uz savas zemes. Rietumi klusē par visiem noziegumiem, kas pagātnē notikuši, t.i. brīvām tautām un brīvām valstīm. Arī pēc kaŗa tie ziedojuši uz Maskavas altāra daudzas tautas un valstis visos kontinentos. Klusē par Vlasoviešu armijas nodošanu Maskavas rokās. Klusi sadalīja Koreju divās daļās un Vietnamu. Klusēja, kad Teheranā šachu nomainīja Komeini, Kubā Batistu pret Kastro, Nikaragā Samozu pret Ortegu. Pirkstu nepakustināja, lai šinīs valstīs izveidotu demokratisks iekārtas. Arī Helsinku 1975. g. nolīgums viņu acis negrauž. Vienīgi viņi vēl īsti cīnās par žīdu emigrēšanas atvieglināšanu uz Izraēlu. Ar sadalītu Pad. Savienību 16 republikās būtu daudz grūtāk tirgoties.

Tagad atkal mēģinās saārstēt kaut daļēji savārgušo detanti un atjaunos veco labo biljonos aprēķināmo tirdzniecību ar Maskavu. Šinī plāksnē notiek savstarpēja sacensība Eiropas un Amerikas valstu starpā. Pagājušā gadā pirmā vietā bija Vācija.

Labības un tehnoloģijas tirdzniecība (labība par pazeminātu tirgus cenu un ar izdevīgu kreditu) uzlabos ārējās tirdzniecības bilanci, un miera kolonnu protesti noteikti samazināsies, jo tas nepieciešami vajadzīgs 1966. g. senātoru pārvēlēšanai un 1988. g. prezidenta vēlēšanām.

Mēs un citas apspiestās tautas pasaulē ceram, ka agri vai vēlu milzis uz māla kājām sabruks, un atliek tikai censties to pastāvīgi ievainot, jo mūsu aktīvais cīņās ierocis ir mūsu garīgais spēks un ticība, ka mēs attiecīgā brīdī kā oficiāli no lielvalstīm atzīti īpašnieki pārņemsim to, kas mums patiesi pieder, un prasīsim atlīdzināt zaudējumus, ko laupītāji ir sagādājuši mūsu tautai un mūsu zemei. Vai tas neskan jauki?! Tā arī varētu notikt, ja Vašingtona un citas lielvalstis atteiktos pabarot un apbruņot krievu masas Pad. Savienībā un to satelītus visā plašā pasaulē.

Vašingtona pabaro ar lētu labību un palīdz apbruņot ar savu tehnoloģiju, piegādājot jaunākos izgudrojumus caur sabiedrībām un ar spiegošanu (Tirdzn. sekretāra paskaidrojums kādā preses intervijā). Kas par to, ka pašas Vašingtonas neprāts pašiem spiež nepārtraukti bruņoties un simniekot ar apm. 200 bilj. deficitu.

Par visām šeit minētām un daudzām neminētām lietām un aplamībām vēstures tecējumā viņi klusē. Klusē arī prese, radio un televīzija. Kad mēs esam dzirdējuši sakām: „Amerika kā demokrātiska republika nekad pasaules kaŗu nav sākusī?” Nekad! Viss saziņas dienests, politiskie komentātori un analisti mazgā galvu tikai paši savai valdībai un prasa tai samazināt bruņošanās budžetu. Nekad, vai ar ļoti retiem izņēmumiem, nepieskaŗas Pad. Savienības bruņošanās kapacitātei un cenšas neaizmirst nosaukt vārdā katru pašu gatavoto jauno ieroci, lai Maskavai nekas netiktu noslēpts. Nekad nejautā Maskavai, kāpēc tā uztraucas par Amerikas rūpēm aizsardzības ieroču ražošanā. Ja jau Gorbačevs žurnālā Time trīs reizes atkārto, ka Pad. Savienība kaŗu nesāks, tad kāpēc tas uztraucas, ka Amerika mēģina ražot aizsardzības, ne uzbrukuma ieročus? Ar aizsardzības ieročiem neuzbrūk, bet aizsargājas pret uzbrucēju.

Lai pasaule klusē. Tai kauna dēļ ir jāklusē. Bet vēstures rats nestāv uz vietas. Nekas nav mūžīgs. Atmaksa nāks, un tā būs nežēlīga. Mūsu uzdevums ir asināt gara ieročus un cīņu ar tiem vēl vairāk aktivizēt. Pēc tik daudz gadiem vairāk prasīt, ne lūgties pēc mūsu tiesas un taisnības.

(L.A. #39, 1985. g. 28. septembrī)

Pārdomas un analizes

Jau ilgāku laiku Maskava pūlējās panākt Otrā pasaules kaŗa „miera konferenci”, kuŗā apstiprinātu kaŗa laikā un pēc kaŗa iegūtās robežas Eiropā. Kad šī ideja Ženēvā likās mirusi, tad 1975. gadā kā pārsteigums visai pasaulei nāca ziņa, ka šāda drošības un saprašanās konference tomēr notiks Helsinkos. Tie, kas sekoja tā laika Vašingtonas politikai, zināja, ka tās ārējo politiku noteica nevis prezidents Fords, bet gan „ģeniālais” (žīdu cionistu) ārlietu ministrs Henrijs Kisingers. Maskava šo konferenci nopirka par diviem solījumiem: pirmais — atļaut izceļot no Pad. Savienības lielākam skaitam žīdu uz Izraēlu un otrs — atļaut Kisingeram, bez Maskavas iemaisīšanās, turpināt miera sarunas „step by step” Vidējos

austrumos. Kisingera politika iepretī Baltijas valstīm bija negatīva, pat naidīga, ko liecina tas fakts, ka īsi pirms Helsinku konferences baltiešu delegācijas pieņemšanas Baltajā namā Kisingers noliedza presei un televīzijai ziņot par baltiešu vizīti pie prezidenta Forda. Šajā konferencē, kuŗā piedalījās 35 valstis, ASV un Kanada ar saviem parakstiem apstiprināja tagadējās Eiropas robežas. Pēc tam tie kaunīgi taisnojās, ka tā nebija nekāda „miera konference, bet gan tikai Eiropas drošības konference, jo šī parakstītā līguma laušanas gadījumā neesot minētas sankcijas. Lai tagad pamēģina kāda no līguma parakstītājām valstīm aizkārt šīs robežas, tad redzēs, kādas sankcijas pielietos. Tā tad — tie bija atbildīgu valstsvīru meli. Šie meli bija domāti pasaules asās kritikas novēršanai. Ka šī konference bija un ir Kremļa politikas lielākais ieguvums, par to nevienam nav šaubu. Pārējām šī līguma parakstītājām valstīm šis līgums ir jāuzskata par pilnīgu fiasko. Tas rada tikai nevajadzīgus finansiālus izdevumus budžetos, jo Helsinkos, Beogradē, Madridē, kuŗas gala protokols parakstīts tika pagājušā nedēļā, jo tā vilkās vairāk kā divus gadus, vienošanos var panākt tikai par to, kam piekrīt Maskava.

Sakarā ar to arī baltiešu organizācijām, sevišķi latviešiem, ir pienācis laiks pārdomāt un analizēt reālītātes, respektīvi plusus un mīnus. Pārdomāt, vai mēs neejam par tālu. Vai mēs nepiešķiram šo konferenču propagandas arēnai pārāk lielu nozīmi, kas mums maksā ļoti dārgi. Vai mēs šos līdzekļus nevarētu izlietot lietderīgākam politiskam darbam?

Taisnība ir tas, ka mūsu uzdevums trimdā ir cīnīties par latviešu tautas atbrīvošanu un Latvijas brīvību, bet reālītāte ir tā, ka mēs neviens patiesi nedomājam šādā veidā izcīnīt Latvijas brīvību. Mēs tikai cenšamies pildīt mūsu svēto misiju, t.i., mēs cīnāmies, lai Latvijas brīvības sauciens nekad neapklustu nevienā lielākā pasaules politikas forumā. Daži mūsu saucienus draudzīgi uzklausa, daži dusmīgi par to, ka viņus traucējam, u.t.t. Mums ir piešķirta ķēdes suņa loma būt modriem, traucējot bagāto, snaudošo pasauli, lai tā neiemigtu vēl dziļākā miegā, nezinot un neredzot, ka zaglis zogas viņas pagalmā. Mūs dažkārt arī paglāsta, sevišķi mūsu speciālos sarīkojumos. Vēl vairāk — uz mūsu neatlaidīgām lūgšanām tie pieņem arī dažas, mums patīkamas rezolūcijas kongresos, parlamentos u.c. Ka šīm rezolūcijām nav nekādas praktiskas nozīmes, jo tās netiek iedzīvinātas, netiek pildītas, to liecina tas, ka tās tiek pieņemtas vienprātīgi. Ko tas nozīmē, to mēs

labi zinām. Varbūt, ka šīs rezolūcijas atvieglos mūsu stāvokli pasaules forumā, kad Latvija kļūs brīva no okupācijas. Tās iespējami atvieglos Latvijas de jure atzīšanu, resp. novērsīs tās grūtības, kādas piedzīvoja mūsu pirmais ārlietu ministrs Meierovics Latvijas brīvības pirmajos gados. Mēs zinām to, ka pasaules lielajā politikā pat mats nenokrīt no galvas bez Vašingtonas līdzdalības. Pateicoties Vašingtonas acs piemiegšanai, Maskava šodien ir Āzijā, Āfrikā, Dienvidamerikā u.c. Mūsu jautājuma ierosināšanai Apvienotās Nācijās galvenais šķērslis ir Vašingtona, ne Maskava. Ja Vašingtona to darītu, Maskava tai to nevarētu noliegt. Tamdēļ, pēc tik daudz gadu mācībām un pieredzēm pasaules poitikā, ir pienācis laiks mainīt mūsu organizāciju un trimdas sabiedrības noskaņojumu iepretī Vašingtonai, norādot, kādu pārestību Baltijas valstīm ir nodarījusi līdzšinējā Vašingtonas tirdzniecības politika ar Padomju Savienību un tai pakļautām valstīm un zemēm. Turpmāk — ne lūgties kā līdz šim, bet prasīt izlabot vecās kļūdas un nelocīties Maskavas priekšā tirdzniecības darījumu dēļ. Prasīt taisnību un mūsu tiesības ievērot.

Vienalga, kādi valsts prezidenti, ministru prezidenti vai citi valdību galvas valda, Baltijas valstu jautājums viņu politiskos plānos nefigurē. Tiem ir tikai viena interese, kuŗai tie ziedo savus politiskos principus, morāli un ētiku: tā ir tirdzniecība. Brīvā pasaule ir, ne tikai akla, bet arī kurla. Tautu brīvība ir tukša skaņa. Arī mums tik labvēlīgais prezidents Rēgens, sakarā ar Korejas pasažieru lidmašīnas nogāšanu jūrā, lādeja un lamāja Kremļa necilvēcības, iznīcinot 269 dzīvības un norādot uz dažāda veida Kremļa cilvēku iznīcināšanas metodēm, nosauca: Afganistanu, Vietnamu, Poliju, Čehoslovākiju, Ungāriju un Balkānu valstis, bet neiedrošinājās minēt Baltijas valstis. Kas tad mums ir atlicis ko darīt? Lūgties un klanīties kā līdz šim? Protams, tikai ticēt un cerēt, ka šāds pasaules chaoss ilgi nevar turpināties.

Ko tad mēs varam gaidīt? Atbilde — Padomju Savienības sabrukumu! Vai tas ir iespējams? 1) Saimnieciski tas nevar notikt, jo to pabarō Vašingtona un ar savu tehnoloģiju veicina tās apbruņošanu pastiprinātā veidā ar katru gadu. Kā jau norādīju, Vašingtonu interesē tirdzniecība, kaut tā bieži vien tālā nākotnē izskatās pēc pašnāvības. 2) Revolūcija — Tā nav iespējama, jo šai varai ir rokās visas ieroču kategorijas un institūcijas — armija, čeka un policija. Iedzīvotāji ar plikām rokām nevar radīt revolūciju, jo pietiek dažas ūdens tanku

šļūtenes un asaru bumbas, lai revolūcionāri pazustu. To spilgti pierādīja Polijas gadījums. Tā tad, atliek tikai cerēt, ka tirdzniecībā un bruņošanās procedūrā arī var gadīties rupjas kļūdas. Šādas kļūdas var maksāt daudzu miljonu cilvēku dzīvības, bet visos kaņos arī ir upurētas cilvēku dzīvības, pie kam katrā nākošā kaņā vairāk kā iepriekšējos. Arī pēc nākošā kaņa vēl paliks biljoniem iedzīvotāju, jo pasaule esot pārpildīta ar tik daudziem cilvēkiem, ka nākotnē zinātnieki un statistiķi turpinās mocīties ar pētīšanas teorijām, kā samazināt iedzīvotāju skaitu uz zemes lodes. Pasaule ir bankrotējusi politiski, morāli un pa daļai arī saimnieciski.

Labi, ja mums vēl ir nesatricināma ticība un cerība būt atkal brīviem savā zemē, mūsu brīvā Latvijā. Nezaudēsim šo ticību un cerību. Vēsture rāda, ka nekas nav mūžīgs. Visvarenais ir mūsu pusē. Ticēsim tam!

(L.A. #51, 1983. g. 17. decembrī)

Trešā vara pasaulē

Mēs parasti runājam un rakstām, analizējot pasaules politiku, tīki par divām, kā to parasti saka, supervarām. Tā automatiski sadalām pasauli divās daļās. Vienas sēdeklis Vašingtonā un otras Maskavā. Aiz nezināšanas, kautrīguma vai bailēm ļoti neuzkrītoši pieskaņamies trešai varai pasaules politikā. Tā ir komūnisma un kapitālisma slēpta savstarpējā sadarbība starp divām supervarām, un tās izkārtne ir „detante”. Sākumā bija Staļina radītā „koeksistence”, kuņa vēlākos labas sadarbības gados pie dažādiem ASV prezidentiem, sevišķi Niksona pēdējos valdīšanas gados, Forda un Kārtera sākuma gados, bija pārveidota un nosaukta par „detanti”. Detantes vārdā vislabāk sapratās un sadarbojās pasaules komūnisms ar pasaules kapitālismu, sevišķi labi, kad par ārlietu ministru izdienējās Henrijs Kisingers.

Detante labi kalpoja abām pusēm. Komūnismam viņa ideju un mērķu populārizēšanai un nostiprināšanai visos kontinentos un kapitālismam labos tirdzniecības darījumos, pildīja kapitālistu lielās kabatas.

Kopš Otrā pasaules kara, pārmaiņus ir bijuši aukstā kara un karstās „mīlestības” gadi. Detantes labajos gados Vašingtona pārdeva Maskavai kviešus par lētu cenu, piešķīra izdevīgus kreditus, piegādāja tehnoloģiju un no Maskavas pretī ieguva atvieglojumus žīdu izceļošanai no Pad. Savienības caur Vīni uz Izraēlu, ASV, Kanadu u.c. Sevišķi par to pūlējās Kisingers un pēdējais vislielākais viņa darījums bija, kad Ženēvā komiteju darbā mirstošo Eiropas drošības un sadarbības konferenci pārdeva Maskavai par 60.000 žīdu emigrēšanu uz Izraēlu.

Pēc tam, sakarā ar Afganistanas notikumiem un prez. Regena nostāju bruņošanās jautājumā, sākās atkal aukstā kara periods. Mainoties Maskavā diktatoriem, kā pēdējais atsēdās tronī jaunāku gadu un labi izskatīga žanra vīrs Michails Gorbacovs. Tas ar savu ārējo izskatu un labi mīkstā vatē (viltīgām) propagandas idejām apreibināja stulbos rietumus. Tas panāca satikšanos uz pirmām sarunām ar prez. Regenu 1985. g. 19. un 20. novembrī Ženēvā. Uz to viņu spieda „Star wars” aizsardzības bruņošanās projekts. Šinīs pirmās sarunās Ženēvā vienojās īsti tikai par turpmākām sarunām 1986. g. Vašingtonā un 1987. g. Maskavā. Šinīs pirmajās sarunās prez. Rēgens izvēlējās sev svarīgāko punktu (Human Rights) cilvēku tiesību jautājumu un Afganistanas afēru. Lasi, klausies un brīnies, mūsu izreklamētā lielā cerība - Rēgens nosauca atklāti tikai divus vārdus: Sacharava, kuŗš nevēlās izceļot un žīda Ščaran-ska, bet neviena vārda par citiem sirdsapziņas cietējiem. Pa klusiņām aprunājies arī par žīdu izceļošanas atvieglinājumiem uz Izraēlu. Kaut smieklīgi izklausās, ko pasaule saka un smeļ, ka „ASV ir Izraēlas kolonija”.

Piemērs tam ir Davida Landava raksts „New Jewish diplomacy at work with Soviets”, tas ir par žīdu jauno diplomātijas darbu ar Pad. Savienību laikrakstā The Toronto Star šī gada (1986) 2. februārī. Šinī rakstā D. Landau saka, ka sakarā ar Ženevas konferenci vairāk kā 2 milj. žīdu ir radusies jauna iespējamība sākt izceļošanas akciju, ja viņi to vēlētos. Projektē, ka tos varētu ar gaisa satiksmi, izslēdzot Vīni, pārvest tieši no Pad. Savienības uz Izraēlu. Šī ideja radusies Kanadas multi-biljonāram žīdam Edgaram Bronfmanim (Seagram empire and gas interests īpašniekam), kad tas kā 70 zemju žīdu kongresa prezidents ieradies žīdu kongresā Jeruzālemē. Kongresā tas teicis, ka „Pad. Sav. žīdi kļūst ASV-Pad. Sav. sadarbības gūstekņi”. Kad šo divu lielo valstu at-

tiecības labas (warm), žīdu izceļotāju skaits palielinās. Kad sadarbība aukstā kara stāvoklī, tad izceļošanai durvis slēgtas. Tālāk saka, ka Bronfmanis personīgi ir iesaistījies žīdu izceļošanas procedūrā. Viņš pats bija ASV tirdzniecības ministra komitejas loceklis Maskavā, un kā liels ekonomistu un pasaules žīdu pārstāvis ieguvis Maskavas uzmanību. Raksta autors saka, ka Bronfmaņa diplomātija balstās uz detanti. Bronfmanis saka, ka atbrūošanās un saprašanās ar Maskavu kalpo visai cilvēcei, bet sevišķi Pad. Savienības žīdiem, kā arī visas pasaules un arī ASV žīdu sabiedrībai (community). Tālāk viņš savā runā kongresam Jeruzālemē izteicies, ka žīdiem visā pasaulē jāmēģina iespaidot Vašingtonu iet izlīguma politikas ceļu un žīdiem izbeigt demonstrācijas pret Maskavu.

Izlasot sīki šo Toronto Stārā minēto rakstu, paliek iespaids, ka vienmēr maisā paslēptais īlens lien ārā no maisa un pierāda mums nepārprotami to, kas ir trešā vara pasaules politikā. Kas pa lielākai daļai nosaka pasaules politikas kursu? Tas ir cionisms Jūdaisma vārdā. Tā tad cionisms-kapitālisms ir tuvākais komūnisma sabiedrotais. Tas arī Izraēlu ir pārvērtis par „lielvalsti” pasaulē. Vai žīdu tauta ir vienīgā cietēja pasaulē? Tā cieta pagātnē. Vai tā cieš arī tagad? Ja tā cieš Pad. Sav. gūstā, kur citas tautas, ne žīdi, piepilda Pad. Savienības cietumus, spaidu darbu nometnes, tad kur ir pasaules sirdsapziņa, sevišķi ASV, kuŗa rūpējas tikai par žīdu glābšanu, bet pilnīgi aizmirst citus sirdsapziņas cietumniekus?

(L.A. 1986. g.)

Vai ASV un Padomju Savienības atbrūošanās ir iespējama?

Pasaules divas „supervaras” atomieroču ražošanā ir nonākušas strupceļā. Pasaulē valda tāds chaoss, ka „super-valstu” varenie un citi politiskie „speci”, kā dažādu universitāšu profesori un citi pasaules politikas analizētāji, nevar atrast kopēju saucēju tam, kādi ceļi ejami, lai pasaulē radītu harmoniju un glābtu to no bojā ejas.

Atbrūņošanās vēsture ir vecāka par atomieroču ražošanas sākumu. Patiesība ir tāda, ka, ja vairāk runā par atbrūņošanu Ženēvā un citur, bruņošanās turpinās pastiptinātā tempā tālāk. To visu pastrīpo prese, televīzija un lielvalstu pasaules politikas vadītāji. Vai patiesa atbrūņošanās vispār ir iespējama? Tam atbilde ir NĒ! Uz kādu laiku pie miera sarunu galdiem ir pielaižama daļēja atomieroču samazināšana Eiropā. Bet arī šī atomieroču samazināšana vai likvidēšana Eiropā notiek tikai divu vareno ASV un Pad. Savienības starpā. Pieņemsim, ka tie abi par to runā nopietni un abi par to vienosies. Jautājums, vai pretējās puses arī neitrālo klātbūtnē tos tiešām iznīcinās? Ja tas notiks, tad abas puses cietīs simtiem biljonu dolāru zaudējumus, un to vietā sāks būvēt jaunus un vēl modernākus ieročus.

Ja tikai izvāks tos no Eiropas, tad mānīšanā, viltībā neviens pasaulē Maskavu vēl nav pārspējis. Amerikai tie būs jātransportē no Eiropas uz ASV, bet Maskavai, ieskaitot Sibīriju, un tanī izbūvētās slepenās patvertnes, dos visas iespējas mānīšanai.

Bez ASV un Pad. Savienības ieroču arsenāla Eiropā arī citām valstīm ir savi atomieroči, kā piem., Eiropā Anglijai, Francijai, Āzijā Sarkanai Ķīnai, pēc laikrakstu ziņām varbūt arī Izraēlai, Pakistanai un Dienvidāfrikai.

Vai ASV un Pad. Savienība vairāk atomieročus neražos? Noteikti ražos tālāk. Tikai starptautiskās politikas nezinātājs vai kāds naivais tam varētu ticēt.

Ja ASV pārtrauc atomu un citu ieroču ražošanu, kas notiks ar ieroču ražošanā nodarbinātiem zinātniekiem un tūkstošiem miljonu strādniekiem? Grūti šodien iedomāties kādu citu rūpniecības pasākumu, kur tos varētu nodarbināt. Jo šodienas pasaules saimnieciski-financiālā krīze ir visās nozarēs sarāžoto preču pārprodukcijas rezultāts, jo tām trūkst pircēju pasaules tirgū. ASV ārējās tirdzniecības bilanci bija pagājušā gadā un būs šogad pāri par 150 biljonu dolāru deficīts. Arī lauksaimniecības produkcija, tirgus trūkuma dēļ, tiek samazināta. Galvenie to pircēji ir Pad. Savienība un Ķīna. Āfrikā, Azijā, Dienvidamerikā, sevišķi Āfrikā, miljoniem melno mirst badā, bet tiem nav dolāru ar ko iepirkt lauksaimniecības produktus. Tas neattiecas uz Pad. Savienību, jo tai trūkst visādu ražojumu savu iedzīvotāju prasību apmierināšanai. Tai trūkst tehnoloģijas, līdzekļu un arī, pa daļai, darba spēka, jo mil-

joniem strādnieki nodarbināti ieroču ražošanas rūpniecībā. Tās dzīves standarts ir ļoti zems, ņemot vērā šīs lielās, nepārredzamās ar izrakumiem bagātās valsts platību.

Šinī faktorā arī slēpjas Gorbačeva „glaznosts”. Šis vārds un visi triku gājieni iekšēji un uz ārpusi ir vislabākais un skanošākais propagandas vārds. Tas ir maģisks vārds rietumu naivo politiķu iemidzināšanai.

Viena iespēja vēl abiem „supervaras” vadītājiem atliek un proti: ražot ieročus pastiprinātā veidā un izpārdot „mazo kariņu” veicināšanai Āfrikā melnajiem, Āzijā u.c., kur galvenā kārtā vienas tautas brāļi cīnās pret brāļiem Maskavas komūnisma izplatīšanai visās pasaules malās. Sevišķi izdevīgs tirgus Maskavai ir ieroču piegādāšana Āfrikas melno apbruņošanai cīņā pret Dienvidāfriku, Nikaragvu u.c.

Pārdomājot un analizējot visus minētos apstākļus, grūti ticēt patiesai atbruņošanās politikai. Pašlaik Maskavai vajadzīgs laika ieguvums elpas atvilkšanai un savu saimniecisko-iekšējo apstākļu mazai uzlabošanai, jo 100% pierādījies, ka komūnisma sistemā nederīgo nedomā grozīt pašos pamatos arī Gorbačevs, mainot iepriekšējo taktiku plānošanā. Plānu izpildīšanā jāieved jauna taktika un jāmēģina kautkā uzlabot dzīves standartu Pad. Savienībā. Ja kāds tic komūnisma sistēmas mainīšanai, resp. demokratizēšanai, tas nākotnē būs stipri vīlies, rūgti maldījies. Maskavas vadītājiem momenta izmantošanas gadījumā, kad pie varas ir nācis jaunāks, izskatīgāks, ar labākām manierēm Gorbačevs, ir radusies labāka iespēja propagandas laukā. Bet dziļākā nozīmē vienmēr paliks spēkā, ka solījumu, līgumu, vienošanās paktu parakstīšanai būs tikai papīra vērtība.

Patiesu mieru un saprašanos tautu un valstu starpā varēs radīt tikai pasaules lielo pārmaiņu notikumi. „Četru lielo” parakstītā charta Otrā pasaules kara beigās, uz kuŗas tika dibinātas Apvienotās Nācijas un bij. prez. Eizenhauera deklarācija 1953. g., amatu pārņemot, par pasaules mieru un visu tautu brīvību, šodien nav pat vienkārša papīra vērtā.

Neticēsim komūnismam, kamēr tas nebūs iznīcināts pašos pamatos visā pasaulē.

(L.A. 1987. g.)

Gorbačeva pavasaris

Pavasaris ir skaistākais gada laiks, jo to uzskata par dabas atmošanās laiku. Arī pasaules politikā bieži vien pēc aukstām ziemām nāk skaisti pavasaři. Pēc tā vajadzētu sekot siltai vasarai. Bet politikā tas ne vienmēr tā notiek. Dažkārt vasaras vietā atkal nāk ziema. Padomju Savienībā Gorbačevs ir izsaucis un propagandē skaisto pavasari. Cik skaists un ilgs tas būs, tas šodien ir svarīgākais jautājums pasaules politikā.

Tādi pavasari ir jau bijuši arī agrāk pagātnē, ASV prezidentu — Eizenhauera, Kenedija, Kārtera un Forda prezidēšanas gados. Arī Kruščevs izsludināja Pad. Savienībai pavasari, kaut gan to ātri nomainīja aukstā ziema. Eizenhauers un Kenedijs vēstīja mieru visai pasaulei un Niksons solīja ar „goda pilno mieru” pārvest mājās visus ASV cīnītājus no Vietnamas. Kārteris ar baptistu lūgšanas grāmatu rokās propagandēja cilvēku tiesību ievērošanu visā pasaulē. Fords par labo izlīgumu Vladivostokā izpelnījās no Brežņeva Sibīrijas vilka ādas kažoku, bet pats sevi humora veidā apzīmēja par „jēru” šinī kažokā. Šo silto detantes pavasaŗa laiku Pad. Savienības komūnisma nemainīgās sistēmas vadītāji izmantoja steidzīgi apbruņojoties, un 1980. gadā prezidents Rēgens, pārņemot valdīšanas grožus savās rokās, konstatēja, ka Maskava ir ne tikai panākusi ASV militārā laukā, bet pat aizsteigusies tām tālu priekšā.

Sakarā ar to Rēgens nekavējoties pasludināja savu bruņošanās programmu un nākošos 4 gados iedzina un pat pārspēja Maskavu, ražojot divas jauna tipa raķetes. Pēc to novietošanas Eiropā, Pad. Savienība demonstrātīvi atstāja miera sarunu galdu Ženēvā. Bet, kad Rēgens paziņoja savu projektu par ASV aizsardzības ieroču stratēģiju, tad Maskava kaunīgi atgriezās Ženēvā pie miera sarunu galda. Maskava, redzot, ka ieroču ražošanā tā nevar sacensību turpināt, jo ir nonākusi saimnieciska bankrota priekšvakarā, ar tās jauno un spējīgo Kremļa vadītāju Gorbačevu pasludināja Pad. Savienībai jaunu skaistu pavasari, apzīmējot to ar divi skanīgiem

un pievilcīgiem vārdiem — glasnostj un perestroika, kas nozīmē atklātību un pārkārtošanos. Glasnostj un perestroika tikai daļēji pieskarsies Pad. Savienības masām ar sīkiem, partijas cenzētiem atvieglojumiem. Bet šī maiņa milzīgi labi skan Rietumu pasaules politiķu un Rietumu preses ausīs, sevišķi ASV. Pie tam tā notiek ASV prezidenta vēlēšanu gadā. Maskava vienmēr ir labi un lietderīgi izmantojusi ASV prezidentu pārvēlēšanu gadus. Arī Rēgens ir spiests runāt un daļēji piekāpties, jo viņš vēlas redzēt Baltajā namā republikāni Džordžu Bušu.

Padomju Savienībai netrūkst ieroču, bet gan trūkst pārtikas produktu un galvenais — tehnoloģijas, darba rīku, mašīnu un citu modernu priekšmetu ražošanas uzlabošanai un paātrināšanai. Pieturoties pie Ļeņina mācības, ka komūnisma uzvarai pasaulē visi līdzekļi ir pieļaujami — kā meli, viltība, locīšanās un citi zig-zag gājieni — Gorbačevs to cenšas izmantot ļoti skaļā un pievilcīgā veidā, lai rietumi komūnisma sistēmas maiņai ticētu.

Uz Gorbačeva pavasara uzķersies rietumu pasaule, bet ne Pad. Savienības pilsoņi. Tie pazīst komūnisma doktrīnu un ir paraduši to pildīt.

Sevišķi bīstama situācija rastos tad, ja arī trimdas latvieši — jaunā, vidējā paaudze un daudzi vecie — iekristu Gorbačeva propagandas lamatās. Mēs drīkstam un mums ir jāpriecājas par katra latvieša atbrīvošanu no cietuma un atgriešanos no izsūtījuma mājās. Mums ir liels prieks, ka daži latviešu disidenti netiek izsūtīti uz austrumiem, bet gan tiek izraidīti uz rietumiem kā bezpavalstnieki. Bet paturēsim aukstu prātu, nesāksim apmulst un sākt saskatīt šinī komūnisma imperiālisma gājienā mūsu tautai jaunu pavasari.

Arī čeka sāk šo Gorbačeva pavasari atbalstīt un tā ietekmē ir mīkstinājusi stingrās robežas un noteikumus trimdas latviešiem sūtītiem kultūras nesējiem — runātājiem, dziedātājiem, dejotājiem u.c., atļaujot tiem uzstāties pie Latvijas karoga un pat dziedāšanas sarīkojuma beigās noklausīties un pat varbūt dziedāt līdz Dievs, svētī Latviju. Mēs zinām, ka agrākos gados tie lika pirms uzstāšanās izvākt Latvijas karogu no telpām. Ko tas nozīmē? Tas nozīmē to, ka čeka novērojusi, ka sajūsmināšanās un aizraušanās ļoti labi apmulsina trimdas latviešus un liek tiem aizmirst pagātņi un latviešu tautas likteni dzimtenē. Nepaliksim naivi un paturēsim prātā, ka dažas

monarchijas ir gan kļuvušas par labām demokratiņām, bet Maskavas imperiālistiskais komūnisms nekad nemainīsies un arī nevar mainīties. Var mainīties tikai tā taktika. Komūnisms izbeigsies tikai tad, ja to kādreiz iznīcinās pašos pamatos. Tas notiks, jo nekas nav mūžīgs.

(L.A. #25, 1988. g. 18. jūnijā)

Kāpēc viņš izvēlējās Baltijas republikas?

Mēs varam pamatoti jautāt, kādēļ Gorbačevs izvēlējās perestroikas pastiprinātu realizēšanu tieši Baltijas valstīs. Kāpēc nekas tamlīdzīgs nenotiek citās Pad. Savienības republikās? Mēs zinām, ka Maskava vairāk nekā 45 gados vislielākās represijas vērsa pret Baltijas republikām, lai tās iznīcinātu kā tautas. Kādēļ šodien Gorbačevs Baltijas republikās atļauj pacelt savus nacionālos simbolus — karogus? Kādēļ viņš atļauj prasīt tur savas nacionālās valodas pilntiesības un dibināt Tautas Frontes?

Kas aiz visa tā slēpjas? Gorbačeva nolūkus varam tikai minēt. Arī latvieši okupētajā Latvijā ir neziņā. To pierāda atšķirīgās runas Tautas Frontes dibināšanas dienā un konferencēs. Pastāv divas labi apslēptas grupas — viena, kuŗa pārstāv īstos latviešu patriotus, bet otra, kas izliekoties par nacionāliem latviešiem, ir patiesībā nežēlīgā režīma kalpi.

Pēc visām runām, kādas mums ir zināmas, mēs varam atdalīt īsto patriotu-, „disidentu” runas no agrāko čekas kalpu un aktīvo partijas biedru runām. To spilgti parāda tādi čekas rīkojumu pildītāji kā piem, agrākie trimdas apmeklētāji Jānis Peters u.c.

Tautas Frontes dibināšanas kongresa priekšsēdētājs Jānis Peters savā kongresa atklāšanas runā uzsvēra: 1) „Mums jāorganizē Latvijas, Igaunijas un Lietuvas kopīga asembleja”. 2) „Katram Tautas Frontes biedram, neatkarīgi no viņa tautības piederības un reliģiskās pārliecības, nekaitējot visas PSRS interesēm, jāveicina hitlerisma-staļinisma sazvērestības un Rībentropa-Molotova pakta likvidācija”; 3) „Katrai

mazākumtautībai Latvijā jānodrošina tiesības uz kultūras un izglītības autonomiju gan krieviem, gan ebrejiem, gan ukraiņiem, gan baltkrieviem, gan poļiem, gan igauņiem, gan lietuviešiem, gan lībiešiem, gan čigāniem." Tā radot jaunu etnisku jēdzienu „padomju tauta”. Tā kā latviešu tauta šodien ir mazākumā, tad skaidrs, ka tā paliks J. Petera plānā maza saujiņa PSRS tautu juceklī. Tas ir absolūti pretējs tam, par ko cīnas īstie latvieši-disidenti.

Pad. Savienība savā neprātīgā partijas un tās vadības diktatorismā ir pati sevi izolējusi no ārpusaules visos veidos un bruņošanās sacensībā ar ASV nonākusi ekonomiskā bankrotā. Sarunās ar ASV tā vēl nav tikusi pie glābšanas salmiņa, lai gan tā piekāpusies atbruņošanās jautājumā, izvelkas ārā no Afganistanas, sāk piekāpties Angolā, Kambodijā, sākusi atbrīvot sirdsapziņas cietumniekus, atviegljusi iebraukšanas un izbraukšanas viesošānās noteikumus u.t.t. Bet ASV prasa atbrīvot visus politiski sodītos no cietumiem un izsūtījumiem. Galvenais, mīkstināt žīdu izceļošanas noteikumus.

Sakarā ar visiem minētiem apstākļiem, domāju, ka PSRS ir izvēlējusies no visām republikām Baltijas republikas, kuŗas ar savu nepilnu 22 gadu ekonomisko un kultūrālo pieredzi ir vienīgās, kas var Gorbačeva „perestroikai” palīdzēt. Baltijas valstīm Rietumeiropā ir labs vārds. Tās Gorbačevs varētu mēģināt izlietot kā pirmās tirdzniecības sakaru ievadītājas ar Rietumeiropu.

Ka Gorbačevs vai kāds cits varētu Baltijas republikām piešķirt politisku autonomiju, par to neviens politiski saprātīgs cilvēks nevar sapņot. Tas varēs notikt tikai pēc varenās komunistu imperiālistiskās partijas likvidēšanas.

Man patika Williama Safaires raksts šī gada (1988) 6. jūnijā „New York Times”- „The Moscow Spring”, kuŗā viņš saka: „Pašreizējās Pad. Savienības (PSRS) grūtībās, kas spiež to uz ekonomisku brīvību, mums ir jāprasa ne tikai tās militāro spēku samazināšanu, bet pat atkāpšanos no padomju imperiālisma”. Tad varbūt pienāks arī Baltijas valstu diena.

Runāt par „Eiropas Hong-Kongu”, „satelītu statusu” vai „Finlandizāciju” ir tukša sapņošana.

(L.A. #50, 1988. g. 10. decembrī)

Rūta Vīrsis no "Elīzietes"

Jārunas klāvē šis, tad aprīkoti šimam Es šīs vārdus un
kārtojam šīs vārdus, šīs un šīs vārdus, šīs un
vārdus.

Manas vārdus ir, ka LNAR vārdus ir vārdus vārdus un
vārdus vārdus. Tas vārdus ir vārdus vārdus, ir vārdus vārdus
vārdus ir vārdus vārdus un vārdus vārdus.

II daļa

Latviešu politika

Tas ir, ka vārdus ir vārdus vārdus un vārdus vārdus
vārdus vārdus. Tas vārdus ir vārdus vārdus, ir vārdus vārdus
vārdus ir vārdus vārdus un vārdus vārdus.

Kas ir vārdus vārdus un vārdus vārdus un vārdus vārdus
vārdus vārdus. Tas vārdus ir vārdus vārdus, ir vārdus vārdus
vārdus ir vārdus vārdus un vārdus vārdus.

Ir vārdus vārdus un vārdus vārdus un vārdus vārdus
vārdus vārdus. Tas vārdus ir vārdus vārdus, ir vārdus vārdus
vārdus ir vārdus vārdus un vārdus vārdus.

Ka LNAR vārdus ir vārdus vārdus un vārdus vārdus
vārdus vārdus. Tas vārdus ir vārdus vārdus, ir vārdus vārdus
vārdus ir vārdus vārdus un vārdus vārdus.

LNAR vārdus ir vārdus vārdus un vārdus vārdus un vārdus vārdus
vārdus vārdus. Tas vārdus ir vārdus vārdus, ir vārdus vārdus
vārdus ir vārdus vārdus un vārdus vārdus.

LNAR vārdus ir vārdus LNAR vārdus, LNAR vārdus ir
vārdus LNAR vārdus.

Il dala

Latviešu politika

Runā viens no vēlētājiem

Ja ceļam kādu ēku, tad iepriekš uzmetam šīs ēkas plānu un izstrādājam sīku aprēķinu. Tāpat tas tiek darīts, dibinot organizācijas.

Manas domas ir, ka LNAK celšanā ir izdarītas kļūdas jau pašos pamatos. Tās cēlāji praksē, acīmredzot, šīs kļūdas pārvarējuši un mēģinājuši tās novērst ar sīkiem pielabojumiem. Kā redzam, tas nav līdzējis.

Liekās, ka lielākā kļūda LNAK pamatos ir tā, ka tā par saviem dalībniekiem ieskaita fiziskas personas, bet ne juridiskas. Šādi celta organizācija kā lokāla organizācija gūtu panākumus tikai vienā atsevišķā pilsētā, bet ne visas Kanadas plašajā teritorijā, jo attālumam samazina atsevišķu fizisku personu interesi.

Kanadā darbojas apm. 30 draudžu un pāri par 50 dažādu organizāciju. Pilnīgi saprotams, ka ikviena šo organizāciju biedra interese pirmā vietā ir atbalstīt vietējo organizāciju. Citādi būtu bijis, ja LNAK kā jumta organizācija būtu vietējo organizāciju apvienība, kuŗā par dalībniekiem būtu organizācijas un draudzes kā juridiskas personas.

Šo organizāciju darbinieki tad automātiski būtu aktīvi iesaistīti LNAK darbā. Līdzekļu jautājums, kas, manuprāt, ir radījis statūtu 6. punktu, būtu izkārtots pozitīvāk caur organizāciju iemaksām. Esmu pārliecināts, ka LNAK dalībnieku skaits (rēķ. fiziskās personas) būtu vairāk kā trīskāršots un LNAK būtu izsargāta no dalībnieku skaita svārstībām atsevišķos budžeta gados.

Ka LNAK pastāvēšanā un veidošanā ir kļūdas, to ir atzinusi arī pati šīs organizācijas vadība un meklējusi dažādus atrisinājumus, un proti:

1) LNAK valde samazinājusi līdz minimam savus kārtējos budžeta izdevumus, lai varētu samazināt dalībnieku iemaksas no 4 uz 2 dol.

2) Iecēlusi uz vietām LNAK pārstāvjus, kas rūpētos par jaunu dalībnieku iesaistīšanu.

3) Statūtu 17 pargr. nosacīja, ka ikviena organizācija ar 50 dalībņ., kas nokārtojuši materiālās saistības LNAK, var sūtīt savu pārstāvi LNAK padomē ar balstiesībām (pozitīvs dalībnieku piesaistīšanas līdzeklis), bet par nožēlu, šis nosacījums š. g. 15. jūnija padomes sēdē statūtos svītrots.

Ļoti daudz LNAK vadība darījusi, dedzīgāk aicinot un mudinot ar apkārtrakstiem un laikrakstos, iesaistīties visiem LNAK dalībniekos.

Kā redzam, visas pūles nav devušas gaidītos rezultātus, un šodien cīnās par to, kā vajadzētu noorganizēt nākošās LNAK padomes vēlēšanas.

Ja LNAK vadība būtu bijusi pietiekami tālredzīga, tad šie pārpratumi un nesaprašanās būtu jau sen novērsti. Izejas bija tikai divas:

1) grozīt statutus tādi, ka par LNAK dalībniekiem ir juridiskas personas.

2) Visiem latviešiem dot vēlēšanas tiesības LNAK padomes vēlēšanās.

Pēdējā gadījumā jau laikus bija sasaucama apspriede ar valdes, padomes un visu organizāciju vadītāju piedalīšanos, kur bija nokārtojams līdzekļu — LNAK ienākumu jautājums, un panākta aktīva un pilnīga visu latviešu līdzdalība kā kandidātu izraudzīšanā, tā piedalīšanās vēlēšanās.

Izlasot un apsverot visus „par” un „pret” par pašreizējo vēlēšanu kārtību, neapšaubāmi taisnība, vismaz morāliska, būs iebildēju pusē. Ka šī kārtība neapmierina arī pašu LNAK vadību, to pierāda augšminētie fakti. Nedomāju, ka visai Daugavas Vanagu organ. saimei vai citu organizāciju vadītājiem personām LNAK vadība varētu pārnest personīgo egoismu un intrigas. Tāpat nedomāju, ka tie varētu iebilst par intereses trūkumu pret LNAK. Būsim tomēr spiesti atzīt, ka šo personu izteiktie iebildumi ir tiešā atbalss no viņu organizāciju dalībnieku un ļoti lielās latviešu trimdas sab. daļas.

Izlasot iesniegto kandidātu sarakstus un vārdus, konstatējams, ka tur ar ļoti necīgiem izņēmumiem, ir tās pašas sejas, kā līdzšinējā LNAK vadībā. No 44 kandidātiem ievēlami 30. Vai tas atbilst jumta organizācijas prestižam?

Domāju, ka pēc vēlēšanām pa lielākai daļai konstatēsim ievēlētās līdzšinējās vadības sejas, un ka „tie paši vecie” domās, ka tā ir bijis, ir un būs pareizi. Kur tad lai rodas interese jaunu darbinieku piesaistīšanā?

Mūsu ticība un cerības

1. Mūsu ticība:

Pēdējie 15 gadi kā smagu cīņu un zaudējumu gadi ieies latviešu tautas vēsturē. Pēc vairākkārtējām okupācijām esam daudz ko mācījušies saprast un konstatēt. Pazīstot rietumu tautu un valstu mentalitāti, tagad ar sāpēm krūtīs un kauna izjūtu sirdīs atceramies to naivo ticību, ar kādu bijām slimojuši savā ideālistiskā par rietumu demokratijām kā taisnības cīnītājām un cilvēcisko tiesību sargātājām. Cik daudzu acu skati raudzījās uz Daugavas ieteku. 1944. jūnijā gaidījām angļus, amerikāņus, gan zviedrus ierodamies Baltijas jūras ūdeņos kā mūsu tautas glābējus. Cik daudzi Vācijas kapitulācijas dienās ticējām, ka ir atnākusi mūsu diena. Sabiedrotie cīnītāji par tautu brīvībām un demokratijām aicinās pie sevis un savās rindās arī mūsu trimdā paglābušos un mūsu varonīgos cīnītājus kaujas laukā - leģionārus un uzklaušis mūsu ciešanas un pārestības, noskaidros vainīgos un dos arī mums kādas cerības atgriezties savas brīvās valsts tēva mājās, kā tas tika darīts ar pārējām mazajām Vācijas okupētām valstiņām kā Beļģiju, Holandi, Norvēģiju u.c. Vēl pāris gadus atpakaļ, ierodoties šinī kontinentā, ticējām brīvo demokrātiju solījumiem par apspiesto tautu atbrīvošanu no komūnisma. Dibinājām biedrības, savas baznīcas, arī centrālas organizācijas, caur kuŗām lai vienmēr atgādinātu mums nodarīto netaisnību, ciešanas un mūsu brāļu nāves mokas Kremļa cietumos un vergu darbu nometnēs. Mēs ticējām... Arī ieradās kuģi Baltijas jūras ūdeņos. Tikai pretējā krastā. Ne angļu, ne zviedru, bet gan krievu un ne lai glābtu brīvo latviešu tautu, bet lai no Zviedrijas ostas aizvestu mūsu varonīgos cīnītājus - leģionārus un nodotu tos Staļina nežēlīgai iznīcībai. Arī trimdā paglābušos aicināja pie sevis sabiedrotie, tikai ne lai uzklaušītu mums nodarītās pārestības, bet lai „izskrīnētu” ārā no nometnēm un sagatavotu mūsu repatriēšanos uz sava sabiedrotā Staļina „paradīzi”. Neaizmīrsa arī mūsu cīnītājus. Tos nogādāja šausmīgā gūstekņu nometnē (Cedelheimā) Beļģijā un lika izciest vizzemākos pazemojumus un badu. Šī nometne varētu sacensties tikai ar Kremļa slavenām „darba nometnēm” Sibīrijā. Pat kaŗa sācēji un kaŗa zaudētāji vācu kaŗavīri netika to pieredzējuši. Cik sāpīga bij mūsu vilšanās mūsu ticībā!

Mūsu cerība:

Pēc daudziem bēgļu gaitās, nometnēs un beidzot šinī pārticības pasaulē pavadītiem gadiem pār mūsu cerībām sāk nosēsties arvienu biežāki miglas slāņi un aptumšo mūsu skaidros acu skatus, ko raidījām, atstājot Rīgas, Ventspils un Liepājas ostas pēdējo reizi, kad ar bēgļu ceļā apputējušo delnu noslaucījām silto asaru straumi no sadrūmušām sejām. Arī uz mūsu latviskās stājas pleciem sāk nosēsties arvien biežāka sodrēju un putekļu kārtā. Sāk zust cerības, un mūsu latviskai sirdij, bieži vien, tiek pārklāts materiālās pārticības plīvuris. Pēc tik daudz pesimistiskiem rakstiem un atziņām presē par mūsu draugu „lielo” demokrātu politiskām žonglēšanām un klupšanām, varētu likties par zudušām visas mūsu cerības.

Nē! Tas nedrīkst būt, un tā tas nebūs! ASV savu politiku dibina ne uz ideālas politikas pamatiem, bet gan uz saimnieciskiem (dolāru) pamatiem. Taisni šinī apstākļi ir mums drošas cerības un proti: a) nevar ilgi - mūžīgi ASV uzturēt savas tautas augstu dzīves standartu uz nestabilas, kaļa ieroču ražošanas pamatiem, b) ieroču ražošanai trūkst tirgus, un tie tiek pārdoti ar ASV kredītiem un pabalstiem un c) lai kādu precī ražotu un pārdotu tirgū, to nepieciešams arī patērēt. Ja to nepatērē jeb patērē maz, kā tas notika Korejas un Indoķīnas pamiera gadījumos, tad sekas ir bezdarba vairošanās. Tad saimnieciskās resp. kapitāla intereses prasīs šo saražoto ieroču izlietošanu un lūkosies pēc kredītu atmaksas ar procentēm. Kaut kam taču būs šie kredīti jāatmaksā. Pēc lielās „atmaksas” dienas ASV interesēs būs radīt Austrumeiropā nevis vienu spēcīgu Pad. Savienību, bet daudzas mazas republikas, kā tas notika ar Vāciju pēc Otrā pasaules kaļa. Tanīs pasaules kartes pārmaiņās tiks atjaunotas brīvas Baltijas valstis un Balkānu valstis. Es ticu, ka tas Kungs mūs apžēlos. Tikai pēc galīgas komūnisma iznīcināšanas ASV varēs pāriet uz saimnieciskās ražošanas bazi, jo tad tās ražojumiem būs starptautiskais tirgus. Vēl svarīgs faktors mūsu cerību svaros ir Vācijas jautājums. Vācija nekad neapmierināsies ar sadalīšanu divās daļās. Tā cīnīsies ar visiem iespējamiem līdzekļiem par savām tiesībām un vietu uz šīs planetas. Šo dzīvotspējīgo tautu nevar iznīcināt un nekad neiznīcinās. Vācijas apvienošanās cīņās būs sākums arī mūsu atbrīvošanas cīņām. Rietumvācijas apbruņošana ir pirmais pakāpiens arī mūsu cerībām.

(L.A. #28/359, 1955. g.)

Kanadas latviešu katoļu dienas

Kanadas latviešu katoļu dienas Toronto š. g. (1955) 3. un 4. septembrī bija izvērtušās par lielāko latviešu katoļu sarīkojumu jaunajā kontinentā. Bez vienību delegātiem, kas šoreiz piedalījās daudz kuplākā skaitā kā iepriekšējos gados, bija ieradušies daudz viesu pat no Kanadas attālākām vietām un no ASV. Visi katoļu dienu sarīkojumi bija ļoti kupli apmeklēti, un tanīs sastapās draugi, kas nebija redzējušies ilgus gadus.

Sestdien 3. septembrī plkst. 10 no rīta Sv. Miķeļa katedrālē notika ievadījuma dievkalpojums, kurā piedalījās delegāti un viesi. Prāvests Dr. B. Kokins uzrunāja klātesošos, norādot uz katoļu dienu nozīmi un mērķi. Katedrāles rektors mons. Kyte svētīja ar Vissvētāko Sakramentu un teica lūgšanu. LKKCK koris, V. Rundāna vadībā, izpildīja Bethovena O salutaris Hostia un Tantum ergo. Dievkalpojumu noslēdza koŗa un baznīcēnu kopēji nodziedātā Latvijas katoļu himna Ved mūs pie Dieva.

Plkst. 11 dienā Sv. Miķeļa katedrāles zālē delegāti un viesi pulcējās uz katoļu dienu atklāšanas aktu. Tieši 11 zālē ieradās viņa Eminence Toronto arķibīskaps kardināls J.C. McGuigan. Viņu pie ieejas sagaidīja prāvests Dr. B. Kokins un LKKCK centrālās valdes priekšsēdis J. Niedra. Pēc apsveicināšanās ar amata personām un goda viesiem, kardināls ieņēma vietu pie prezidija galda, aiz kuŗa bija novietoti Kanadas, Vatikana un Latvijas karogi. Kanadas katoļticīgo latviešu un klātesošo vārdā Viņa Eminenci uzrunāja Dr. B. Kokins, pateikdamies par kardināla atsaucību un tēvišķo gādību par latviešiem. Viņa Eminence savā uzrunā mudināja latviešus nepagurt, staigājot trimdas gaitas, un ieteica vienmēr censties veidot savu dzīvi saskaņā ar Dieva likumiem. Viņš izteica prieku par latviešu līdzšinējo aktivitāti un labo stāju un novēlēja, lai tā nekad latviešos nezustu. Savas uzrunas beigās kardināls deva apustulisko svētību katoļu dienu dalībniekiem un visiem Kanadas latviešiem. Sekoja Kanadas himna.

Kanadas katoļticīgo latviešu vārdā kardinālam pateicās LKKCK vicepriekšsēdis B. Čevers.

Kā mazu atmiņas zīmi LKKCK centrālās valdes priekšsēdis J. Niedra kardinālam pasniedza latviskā gaumē darinātu albūmu ar skatiem no Kanadas katoļticīgo dzīves.

Uzrunājot akta dalībniekus, J. Niedra pakavējās pie katoļu dienu tapšanas un to nozīmes, pieskārās Rīgas arķidiecēzes 700 gadu jubilejai, kas pagāja š. g. 20. janvārī un V. E. Rīgas arķibīskapa A. Springoviča 35 gadu iesvētes atcerei, kas bija š. g. 28. augustā, daudzinaja tagad nebrīvo dzimteni un aicināja nekad neuzdot cīņu par tās brīvību. Tam sekoja mūsu tautas lūgšana.

Personiski sveicienus katoļu dienām sacīja LNAK valdes priekšsēdis A. Svenne, DVKV priekšsēdis V. Mukts, ALKA ģenerālsekretārs B. Maikovskis, Komitejas Latvijas Brīvībai pārstāvis O. Rancāns, LPB Kanadas kopas pārstāvis B. Čevers, Čikāgas latviešu katoļu pārstāvis prof. B. Baginskis, LKSA Dzintars pārstāvis Dr. E. Upenieks un korporācijas Lacuania's pārstāvis Dr. H. Tichovskis.

Ar rakstiem bija sveikuši: V. E. Bīskaps, J. Rancāns, mons. J. Velkme, prelāts E. Stukelš, dekāns D. Mūrnieks, prāvests J. Pudāns, Latvijas Ev. Lut. baznīcas arķibīskapa pārstāvis prāv. A. Skrodelis, LNAK padomes priekšsēdis prof. A. Dreimanis, LKSA Dzintars prezidente V. Tropa u.c.

Aktam sekoja Kanadas latviešu katoļu vienību delegātu kongress. Iepriekš pieteikti bija 86 delegāti, bet ieradās 65 no Toronto, Montreālas, Hamiltonas, Bramptonas, Londonas, Vindzoras, Vinipegas un Otavas vienībām.

Par kongresa vadītāju ievēlēja B. Čeveru, viņa palīgiem A. Munču un A. Budži, sekretāriem J. Vilcānu un V. Koroļkēviču. Goda prezidijā ievēlēja klātesošos garīdzniekus: Dr. B. Kokinu no Toronto, tēvu J. Krastiņu no Montreālas, prāv. S. Mozgu — Londonas, prāv. J. Graudu — Kornvalas un prof. B. Baginsku — Čikāgas.

Par LKKCK centrālās valdes darbību pārskatu sniedza tās priekšsēdis J. Niedra. Revīzijas komisijas pārstāvis A. Čivzelis ziņoja par izdarītām pārbaudēm valdes un pārējo orgānu darbībā. Valdes darbību kongress akceptēja, izsakot valdei pateicību un sevišķu pateicību LKKCK korim un tā diriģentam V. Rundānam.

Par katoļu vienību garīgo aprūpi pārskatus sniedza Dr. B. Kokins Toronto, tēvs J. Krastiņš Montreālā un prāv. S. Mozga Londonā.

Jaunajā centrālajā valdē ievēlēja J. Niedru no Toronto, V. Mileiko — Toronto, B. Čeveru — Otava, J. Blusanoviču — Montreāla, A. Gertmani — Toronto, Dr. E. Upenieku un A. Bundži — abi no Toronto. Kandidātos palika A. Vuciņš, P. Ertis un V. Koroļkevičs. Valde konstruējās šādi: priekšsēdis J. Niedra, vicepriekšsēži B. Čevers un A. Budže, sekretārs A. Gertmanis, kasieris Dr. E. Upenieks, locekļi J. Blusanovičs un V. Mileiko.

Centrālajā revīzijas komisijā ievēlēja J. Dindzānu — Bramp-
tona, J. Mozgu — Hamiltona un A. Čivzeli — Toronto.

Pārskatu par Komitejas Latvijas Brīvībai darbu un politiskā stāvokļa novērtējumu sniedza agr. O. Rancāns no Ņujorkas.

Mag. iur. B. Čevers sniedza interesantu referātu par mūsu stāju un pienākumiem.

Lai atvieglotu kongresa darbu, centrālā valde jau iepriekš speciālā apkārtrakstā bija publicējusi vienību ziņojumus un delegātus lūdza vārdu ņemt tikai papildinājumiem, ierosinājumiem vai kritikai. Tas ievērojami saīsināja kongresa darbu, atstājot laiku citu sarīkojumu apmeklēšanai. Ar prieku varēja konstatēt, ka kongress ātrā laikā un labā saskaņā veic savu darbu.

Pēc kopējām vakariņām, kas sekoja kongresa darba sēdei, St. Kazimira auditorijā, 154 Roncesvalles ielā, notika LKCK koŗa, V. Rundāna vadībā, un solistu koncerts. Kaut gan koris vairāk pievērsies baznīcas dziedāšanai, šoreiz tas klausītājus patīkami iepriecināja ar disciplinēti un izjusti nodziedātām vairākām J. Vītola, E. Melngaiļa, A. Jurjāna un J. Graubiņa dziesmām. A. Ķivlenieks diriģenta A. Štromberga klavieru pavadījumā, ļoti atzīstami dziedāja J. Vītola, V. Dārziņa, A. Kalniņa un L. Garūtas dziesmas. Koncertam sekoja saviesīgs vakars, kas bija kupli apmeklēts un noritēja lielā omulībā.

Otrajā kongresa dienā notika dievkalpojums, sv. misa, ko celebrēja pr. N. Trepša un sprediķi teica prof. B. Baginskis. Latīņu misi dziedāja koris, diriģ. V. Rundāna vadībā. Pēcpusdienā kupls klausītāju pulks dažās stundas pakavējās kopā ar dzejniekiem un rakstniekiem.

(„Dzimteness Balss”, Zviedrijā #7/10, 1955. g.)

Paskaidrojums

Amerikas Vēstneša š. g. (1955) 8. februāra 6. numura rakstā „Trimdas portreti”, kāds A.K. starp citu saka, ka Jāņa Niedras vadītā latgaļu korporācija „Lacuania” viņa ietekmē pašreiz vienīgā noteikti atbalsta A. Valdmaņa politiskos centienus.

Minētais apgalvojums ir pilnīgi nepatiess un ļaunprātīgs. Sakarā ar to esmu spiests paskaidrot, ka korporācija „Lacuania” visos 30 pastāvēšanas gados nekad un nekur nav nodarbojusies ar atsevišķas personas politisko centienu atbalstīšanu, bet gan vienmēr atbalstīja, atbalsta un atbalstīs, kā visas citas latviešu korporācijas, v a l s t s nacionālos politiskos centienus. Visus trimdas gadus atradāmies korporācijas „Lacuania” amatos un aktīvi tanī darbodāmies, varu noteikti apgalvot, ka korp. „Lacuania” uzskata zem sava goda nodarboties ar trimdas latviešu intrigu politiku, vienalga, vai tā ir Valdmaņa, Br. Kalniņa, Parlamentāriešu, „Ulmaniešu” vai kādu citu intrigu politika.

Pārsteigumu rada tikai tas, ka A.K. sāk pārņemt Br. Kalniņa mirušo „Latvju Ziņu” nožēlojamo mantojumu un, rakstot par trimdas duļķaino intrigu politiku, mēģina piekārt tai klāt korp. „Lacuania” labo vārdu. Ja minētam A.K. nav nekādas jēgas un skaidrības par korporāciju principiem un politisko stāju, tad to katrā ziņā nevarēja nezināt redakcijas kungi, sevišķi galv. red. O. Liepiņš.

(L.A. 1955. g. lasītāju vēstule)

Zudis atslēgas princips vai pati atslēga?

Komiteja Latvijas brīvībai ir vienīgais latviešu iestādījums trimdā, kuŗas locekļi nav trimdas latviešu vēlēti. Tie sākumā paši sevi izvēlējuši un pēc tam pieaicinājuši dažus citus, pēc bij. politisko partiju atslēgas principa. KLB struktūra ir ļoti elastīga. Kad vajadzēja no priekšsēža amata dabūt prom Dr. V. Māsēnu, izmantoja rotācijas kārtību. Pēc tam „rotēšanu” atmēta. Kad vajadzēja pieaicināt kā KLB locekli soc. demokratu pārstāvi K. Dziļleju, tika lietots politisko partiju patentētais „partiju atslēgas” princips u.t.t.

KLB, kā pats nosaukums rāda, ir domāta cīņai par Latvijas brīvību. Par KLB darbību pēc daudzu gadu klusēšanas nesen presē tika publicēts pārskats, deklarējot pārskata sākumā, ka KLB darbība noris Atlantijas chartas rāmjos — taisni tāpat, kā Apvienotās Nācijās! KLB locekļi ir vienīgie trimdas latvieši, kas par savu darbu Latvijas brīvībai saņem no attiecīgām ASV organizācijām atlīdzību. Ar to tad arī izskaidrojams apstāklis, ka šīs komitejas locekļu vārdi ir nemainīgi. Kamēr citās latviešu trimdas organizācijās grūti atrast cilvēkus vadītāju amatam, tikmēr šinī komitejā tās locekļi jūtas jau dzimuši savam amatam. Laimīga iestāde!

Pagājušā gada beigās attiecīgās ASV iestādes, samazinot KLB locekļu skaitu no 7 uz 5, radīja KLB locekļiem lielas galvas sāpes. Tie mēnešiem ilgi laužīja galvas, kam jāiet un kam jāpaliek. Protams, no tā cieta arī viņu tiešais darbs.

Gados vecākie nekādā gadījumā aiziet nevarēja, jo tie nesaņem šeit Saeimas deputātu pensijas. Uz ielas palikt nevarot, tadā veidā šai iestādei piešķirot sociālās apgādes raksturu.

Visi līdzšinējie praksē sekmīgi pielietotie „principi” un „rotācijas” stāvokli nespēja glābt. Tad tiem iešāvās prātā vecu vecais un pārbaudītais princips — „kombināciju princips”. Tas līdzēja, un tā izbalsoja ārā vienīgo Latgales apgabala un trimdas latviešu katoļu pārstāvi O. Rancānu. Pēc šī laimīgā atrisinājuma varēja presē pasludināt īstu Zālamana spriedumu, un proti: O. Rancāns nav vairs KLB loceklis, bet viņš var apmeklēt KLB sēdes un klausīties, kā runā krusttēvi un vecie tēvi. Lai mācās no tiem gudrībās. Algu viņš par sēdēm nesaņem, bet sociāldemokratu partijas pārstāvis K. Dzīlleja, kuŗam aiz muguras stāv ap 100 biedru trimdā, gan saņem algu, kaut sēdēs nevar ierasties (dzīvo Zviedrijā). Bet viņam nekas arī nav jāmācās — viņam politikā ir pašam laba skola.

Vai šis „kombināciju” princips nav labāks par „atslēgas”, „rotācijas” un citiem principiem? Ko saka šinī jautājumā V. E. bīskaps Rancāns? Cik zinu, tad Latgales kristīgo katoļu zemnieku partija atrodas vienā blokā ar zemnieku savienības un jaunsaimnieku un sīkgruntnieku partijām. Pēc manas izjūtas V. E. bīskapu J. Rancānu viņa bloka biedri ir pamatīgi nobloķējuši.

Šādas KLB izdarības, kuŗās tie patērē daudz laika, atraujot to tiešo uzdevumu veikšanai, latviešu trimdas sabiedrībā labu atbalsi nerod. No tā cieš vēl vairāk jau tā ne visai stablīa KLB autoritāte.

(L.A. 1958. g. 19. martā)

Kuluāru politika

Demokratijas viselementārākie pamatprincipi ir: pilnvarojums, kontrole (kritika) un leģislācija — valdīšanas jeb vadīšanas laiks.

Taču mēs savā trimdas dzīvē daudzkārt esam ne tikai novirzījušies no šiem veselīgajiem principiem, bet pat ignorējam tos. Nerunājot par mūsu sūtņu stāvokli, jāatzīst, ka dažās trimdas institūcijās, piem., Komitejā Latvijas Brīvībai, LAK Eiropas centrā un Apspiesto tautu asamblejā šo demokratijas principu vai nu pilnīgi trūkst vai arī tie ļoti vāji izteikti. Piem., kādas organizācijas vadītājs, sazinoties ar mūsu sūtņiem un citām personām, ieceļ pārstāvjus minētos iestādījumos uz nenoteiktu laiku. Tie nav tautas vai sabiedrības izraudzīti — ievēlēti, netiek kontrolēti un sabiedrība tos nevar arī atsaukt. Šādā ceļā izbīdīti it kā mūsu trimdas pārstāvji nebauda sabiedrības pilnīgu uzticību. To izvēlē maz ievērota lietderības, bet gan kuluāru politika. Sevišķi tas sakāms par Komiteju Latvijas brīvībai. Pie tās loc. izraudzīšanas tika ievērotas gan partiju, gan citas atslēgas, tikai ne lietderība. To uzdevums: cīņa par Latvijas brīvību ar latviešiem labvēlīgas amerikāņu organizācijas atalgojumu. KLB pamazām piesavinājusies pilnvarojumu, kādu tai neviens nav devis. Tā sāk izraudzīt pārstāvjus ne tikai savā, bet arī citos iestādījumos. Trimdas sabiedrībai pret to nekādi iebildumi nevarētu būt, ja iecelšanā tiktu ievēroti demokratiskie vai lietderības principi. Bet par nožēlošanu viss tiek darīts kuluāru politikas paspārnē. KLB nekad nav baudījusi sevišķu trimdas latviešu sabiedrības uzticību, īpaši pēdējā laikā, kad tā par daudz sāk nodarboties ar savu iekšējo intrigu politiku, atraujot laiku tiešajiem uzdevumiem — cīņai par Latvijas brīvību. Pirms gada tā nolēma mainīt priekšsēdi vecuma vai rotācijas kārtībā. Vai tas ir darīts lietderības vai kuluāru politikas vārdā? Vai lietderība prasīja Dr. Māsēnu nomainīt pret A. Klīvi? Māsēns baudīja pilnīgu attiecīgo ASV iestāžu uzticību. Pārmaiņu vēl šodien amerikāņu iestādes juridiski nav akceptējušas, un rakstus adresē A. Klīves kungam, ne kā KLB priekšsēdim. Ja jau

iepriekš bija nolemts par priekšsēža maiņu vecuma vai rotācijas kārtībā, tad kādēļ bija nepieciešams nobalsojums par A. Klīves ievēlēšanu, ko izšķīra kāda maznozīmīga vai pat gadījuma balss? Vai tā nav kuluāru politika? Vai tiešām KLB pēdējā laikā kļuvusi tik nestabila, ka tai bija jāmeklē politiskais līdzsvars, pieaicinot K. Dzilleju no soc. demokrātiem? Ja KLB jūta sevī tik lielu nespēku, kādēļ tad līdz šai dienai nav lemts, ka vecuma vai rotācijas kārtībā ik pēc zināma laika dažiem locekļiem jāizstājas no KLB, lai tos aizstātu jauni spēki? Šodien trimdas latviešiem nav un nevar būt strādniecības, zemniecības, ierēdniecības un citas politikas. Ir tikai viena politika — cīņa par Latvijas brīvību. Savā cīņā KLB, A. Klīves vārdiem runājot, turas ASV ārpolitikas oficiālā kursa — koeksistences rāmjos. Tas ir daudz par maz! Kur KLB u. c. darbi palika, kad pirms gada Ženēvas konferences laikā raidījumos Latvijai tika nokauta tautas pēdējā ticība un cerība Rietumu pasaulei? Vai nav pienācis pēdējais laiks izbeigt kuluāru un partiju līdzsvarošanas politiku, lai atgrieztos pie veselā saprāta un vienas politikas — cīņas par dzimtenes atbrīvošanu. Trimdā šķiru cīņai nav vietas! Strādnieks šeit pelna un dzīvo labāk kā augstskolu beigušais, un tas ir pilntiesīgs sabiedriskā darba darītājs. Šodien soļojam un jāsoļo visiem kopā. Šķiru politiķiem trūkst šķīrojamo. Paciešieties, kad izcīnīsim Latvijai brīvību, tad nāks laiks arī dažādām politikām! Arī mūsu centrālajām un citām organizācijām vairāk derētu ievērot tīros demokrātijas principus un, amatus dalot, atmet pilnīgi kuluāru politiku, tad atgriezīsies sabiedrības uzticība.

(L.A. #46, 1958. g. 9. jūlijā)

Pienākums

Mēs dzīvojam gadusimtenī, kad materiālisms svin savu augstāko uzvaru pār garu; kad cilvēka prāts ir tik tālu nodarbināts ar dabas spēku izmantošanu un pārveidošanu, ka pilnīgi ir aizmirsis pašu cilvēku. Tādēļ var apgalvot, ka šodien vairāk kā jebkad visā cilvēces vēsturē ideoloģijas vietā stājies nežēlīgais materiālisms. Vairāk kā jebkad tiek pielūgts un godināts zelta teļš — nauda. Dolars, dolars, dolars... Vieniem tas ir līdzeklis,

ar ko iekaņot pasauli. Otri par to pērk pasaules mieru. Brīvās pasaules politikas noteicēji ir pazaudējuši visus cilvēka prātam saprotamos politikas ideoloģijas pamatus. Šīsdiens Rietumu pasaules politikas cīņa par tautu brīvību ir jāsaprot kā cīņa par pasaules tirgus iegūšanu. Senākos laikos cilvēkam piešķīra vismaz tik daudz vērtības, par cik dārgi to varēja pārdot vergu tirgū. Šodien zudusi tam arī šī vērtība. Kam vergi vēl vajadzīgi, tie tos iegūst par brīvu katrā daudzumā. Brīvā pasaule vērtē ne cilvēku asinis, bet gan naftu un cīnās par tās paturēšanu savās rokās. Arabu nabadzīgās un apbruņojumā vājās tautas šodien neceļo uz Sibīrijas tundrām tikai tāpēc, ka arābu zemēs plūst nafta.

Latvijā, Ungārijā, Austrumvācijā, Polijā u.c. apspiestās zemēs plūda un vēl šodien plūst cilvēku asinis, tādēļ šo tautu ceļš ir tumšās katorgas ceļš. Brīvās pasaules politiķu deklarācijas par tautu pašnoteikšanās tiesībām, par apspiesto tautu atbrīvošanas centieniem, kuņās mēs klausoties, dažkārt izjūtam karstu strāvojumu krūtīs un valgumu acīs, ir tikai tukša skaņa, kuņa, atveroties zāles durvīm, izplūst un pazūd pasaules gaisa bezgalībā. Viņi mūs priecina, jo zina, ka tas mums patīk. Viņi negrib mūs skumdināt. Vai citādi varētu izskaidrot viņu šīsdiens politiku? Viņi runā par tautu brīvību, bet darbos iztirgo un pārdod katru tautu par pašu zemes materiālām interesēm. Tā tas bija Jaltā, Teheranā, Potsdamā u.c. Tā tas ir šodien Apvienotajās Nācijās, Ņujorkā, Varšavā u.c.

Ko nozīmē draudzīgā apmaiņa dažādām delegācijām starp Rietumu lielvalstīm un „draudzīgo” Pad. Savienību, un Sarkano Ķīnu? Tās visas sākās ar baznīcu, sporta, mākslas un kultūras delegātiem un turpinās ar saimnieciskām — tirdzniecības, rūpniecības un finanču delegācijām. Šodien bagātā zeme Kanada ar politiķu mēlēm neatzīst mūsu zemes inkorporāciju Pad. Savienībā un solās cīnīties tādiem politikas ieročiem, kas vedīs mūs pie mūsu brīvības atgūšanas, bet praksē šīs zemes saimniecības dūži kā Royal bankas prezidents, Ītons u.c. apceļo Pad. Savienību un sarkano Ķīnu un dzied tām slavas dziesmas, lai tikai iegūtu Kanadas ražojumiem tirgu Ķīnā un Pad. Savienībā.

Skaidrs tagad, ka visi labie solījumi par tautu pašnoteikšanās tiesībām, par apspiesto tautu atbrīvošanas centieniem, par tagadējo Pad. Savienības robežu neatzīšanu Eiropā kritīs tanī brīdī, kad radīsies izdevīga iespēja tos visus pārdot par laba tirgus iegūšanu Pad. Savienībā un sarkanā Ķīnā. Tie tirgosies

uz apspiestās cilvēces rēķina. Abi kļūs stipri. Starpība būs tikai tā, ka komūnisma vadītāji, kļūstot stiprākām viņu valstīm, paturēs vienmēr prātā savus mērķus, savas idejas par pasaules iekaņošanu un pakļaušanu komūnismam, bet Rietumu lielvalstu vadītāji, būdami bez jebkādam idejām, rūpēdamies par miljonāru maku papildināšanu un nesaredzēdami rītdienu, iespēlēs brīvo pasauli komūnisma apkampienos. Tie šodien uzbaro plēsoni, kuņš viņus pašus kādreiz aprīs. Kur viņu tālredzība? Pūlēdamies par šīs dienas sīkām saimniecības lietu lāpšanām, viņi ir pilnīgi akli pret rītdienu.

Latviet, trimdiniek! Tevi, mani un ikvienu mūs Varenais ir izraudzījis par cīņas lāpas nesēju. Tu esi acu liecinieks par pagātni. Tu redzi šausmīgi aplamo tagadni. Tu pārredzi nākotni, uz kādu ved šīsdienas brīvās pasaules politikas noteicēji. Neguli. Celies un protestē! Tu teiksi, ko tas doš? — Ļoti daudz! Ja tu, es un visi simt tūkstoši latviešu trimdinieki celsimies kājās un protestēsim, ar mums ies līdzī arī citu apspiesto tautu tūkstoši, un mūsu vairs nebūs simts, bet gan daudzi simti tūkstošu. Šo balsi un brīdinājumus viskurlākie sadzirdēs un ievēros. Mums jādara tas. Uz to aicina un aicinās mūsu sabiedriskās organizācijas un to vadītāji. Neatstāj mūsu sabiedriskā un politiskā darba darītājus un kārtotājus vienus. Bez mūsu atbalsta viņu darbam nav bijis un nebūs panākumu. Mūsu pienākums mūs aicina. Lai cik tu labi vai slikti arī justos šodien, no viena tu nevari tikt brīvs, un tas ir tavs p i e n ā k u m s. No pienākuma tevi nevar atbrīvot nekas. Ne tava māja, ne tavs darbs, ne tavi prieki, ne bēdas. Tavs pienākums pret savu dzimto zemi, pret tēva mājām, pret dzimtenes balto baznīcu, pret kluso kapsētu, kur atdusas tavi piederīgie, pret dzimtenes mežiem, kuņš šalkšanā tu esi klausījies, pret dzimtenes sauli, kuņā tu esi sildījies, pret dziesmām, pret valodu, kuņā tu esi savas atziņas un zinības ieguvis un beidzot pret saviem tuviniekiem — tēviem, mātēm, brāļiem, māsām un visiem mūsu tautas locekļiem, kuņi ir vai nu savas galvas nolikuši cīņās, vai drausmīgajās vergu darbu nometnēs un cietumos. Pret visiem, kuņi vēl šodien nebrīvībā smok un kuņū rītdiena ir dziļā tumsā tīta. Tie visi cer, raugās un gaida uz tevi. Nomazgā šīs zemes putekļus, kas ir tik lipīgi. Izberzē acis, lai vari labāk saskatīt apvārsni un gaisa pusi uz tavām dzimtās zemes mājām. Klausies uzmanīgi, lai vari sadzirdēt aicinājumu uz cīņu par savas dzimtenes atbrīvošanu.

(L.A. #92, 1958. g. 15. novembrī)

Svarīgākās problēmas 1960. gadā

1959. gads iezīmēja katastrofas sākumu brīvās pasaules politikā. Koeksistence sāka savu uzvaras gājienu. Padomju Savienības valstsvīri, viesojoties Amerikas kontinentā, izpētīja un noskaidroja, ka miera balodis ir šī kontinenta ilgu sapnis un ka miera un koeksistences karstākie atbalstītāji ir nevis strādnieki, bet kapitālisti, baznīcu aprindas un universitāšu mācības spēki un zinātnieki. Tādēļ tie nekavējās arī izmantot šīs vājās vietas komūnisma ideju un politikas propagandēšanai.

Mūsu uzdevumi trimdā ir: 1) latviešu dzīvā spēka saglabāšana, 2) latviešu kā tautas eksistence un 3) cīņa par Latvijas brīvības atgūšanu. Tie paliek nemainīgi arī turpmāk. Tikai līdzšinējās metodes šo uzdevumu veikšanai ir jāmaina un jāpadara efektīvākas. Līdz šim mēs apmierinājāmies ar dažādu diplomātisku memorandu un maigu protestu iesniegšanu attiecīgām valdībām un iestādēm. Uz ko arvien saņēmām laipnus paskaidrojumus un mierinājumus. Pēc šādām atbildēm, lielā apmierinātībā, ka Rietumi mūs nav aizmirsuši un nav vēl oficiāli norakstījuši galīgos zaudējumos, tos publicējam latviešu presē, vai pateicam tautai labi konstruētās runās, un pēc tam labsajūtā nododamies savas personīgās labklājības tālākajā celšanas darbā. Mēs visu svaru likām uz valstsvīru un diplomātu pārliecināšanu. Bet tie jau ir pārliecināti par komūnisma ļaunumu. Nelaipe tikai tā, ka tie ir atkarīgi no vēlētāju masām, un masas noskaņo un pretkaņo prese, radio un televīzija, kas pieder kapitālistiem, un kapitālisti vēlas tirgoties ar komunistu bloka valstīm u.t.t. Komūnisms savai propagandai pašlaik ir izvēlējis nevis strādnieku masas fabrikās un ārodbiedrībās, kā tas bija parasts, bet gan baznīcās un universitātes. Ar dažu rūdītu un labi apmācītu aģentu iefiltrēšanu šinīs iestādījumos, pie naīviem pacifisma tēviem baznīcās un zinātniekiem, kuŗu smadzenes ārpus viņu speciālitātes ir ļoti bērnišķīgas, universitātēs un citās mācības iestādēs komunistu propaganda ir atradusi vislabāko augsni šinī kontinentā. Baznīcām un mācības iestādēm šinī zemē ir liels vārds un iespaids uz politiķiem un politiķu vispār. Lai

atceramies baznīcas tēvu nostāju Klīvlendas konferencē un Toronto universitātes petīcijas iesniegšanu Kanadas valdībai. Toronto universitātē ir nodibināta oficiāla komunistu partija (klubs)!

Minētie apstākļi mūs spiež mūsu cīņas metodes grozīt. No kabinetu un diplomātu metodēm pāriet uz cīņu tieši tur, kur pretinieks gūst panākumus. Cīņas spēki jāpārsviež uz baznīcām un mācības iestādēm. Bet šajos cīņas laukos ir nepieciešami arī citi cīnītāji. Šajās cīņās nepietiek ar veciem politiķiem un diplomātiem vien. Šeit darba smagums jāiznes uz pleciem būs mūsu baznīcu tēviem un mūsu jaunatnei, sevišķi studentiem. Neapšaubāmi, mūsu mācītāji ir daudz darījuši arī līdz šim, un viens otrs sevišķi daudz, bet viņu darbā nav bijis organizētas vienības. Darbs nav bijis saskaņots. Vēl līdz šai dienai trimdas ev.-lut. baznīcai šinī kontinentā nav vienotas vadības, kas varētu vest saskaņotu un sekmīgu cīņu pret komūnismu un kam būtu svars un respekts arī valdības vīru acīs. Cīņā pret komūnismu jārada vienots, organizēts latviešu baznīcas spēks, neatkarīgs no baznīcu, sinožu un reliģiju atšķirības. Šīs idejas īstenošana piekrīt pašiem garīgās dzīves vadītājiem, un šis darbs ir neatliekams.

Universitātes un citas mācību iestādes ir cietokšņi, kurus nevar katrs iespieties un uzsākt cīņu pret komūnisma propagandu. To var darīt tikai latviešu studējošā jaunatne, studijas beigušie un mācības spēki, kur tādi ir un kur tiem ir iespēja šai virzienā darboties. Studentiem ir visi nepieciešamie līdzekļi cīņas uzsākšanai, kā piederība pie mācību iestādes, valoda un apstākļu un noskaņojuma pazīšana u. t. t. Tādēļ mūsu pirmais un svarīgākais uzdevums 1960. gadā ir uzņemt tuvāku kontaktu ar latviešu jaunatni trimdā, radīt vienotu, stipru un saskaņotu darbību vecākās un jaunākas paaudzes starpā. Mums tagad jāaizmirst sava lepnā pieredze un jāatver acis un jāparedz, ka mums blakus stāv audze jau arī ar zināmu pieredzi, kaut gan mēs viņus vēl vienmēr mēdzam saukt par jauniešiem un dažkārt „laipni” pamācām.

Mēs, vecākā paaudze, esam pārāk dziļi iesūkuši sevī tās parādības, ko mums kā zīmogu uzspiedušas okupācijas varas un trimdas laiki UNRRA's un IRO nometnēs un nometņu komitejās. Mēs nevaram aizmirst bijušos, spīdošos amatus, karjēras konjunktūras laikos. Par daudz esam locījuši muguras, dažkārt pat neliešu priekšā. Neprasīsim, lai arī citi to dara.

Tagad mūsu vērtības mēraukla ir nevis tas, kas mēs esam bijuši, vai esam, bet gan tas, ko mēs darām.

Jaunatne ar savām organizācijām veic lielu latvisku darbu. Tāpat ir cīnītāji par Latvijas brīvību. Šie cīnītāji dažkārt ir sarūgtināti par to, ka viņu darbu pietiekami nesaredz, nenovērtē un bieži vien pārprot vecākā paaudze un viņu organizāciju vadītāji. Neapšaubāmi, jaunā paaudze ir pārāk jūtīga, kā tas parasts pie jaunām un karstām sirdīm. Tā nav norūdījusies panest pārmetumus, jo tā nav pieradusi pie vecās patiesības, ka nepateicība bieži vien ir darba alga. Mums jādara darbs ne citu vai cita dēļ, bet gan sevis dēļ, jo tāds ir mūsu pienākums trimdā.

Mums ir daudz dažādu lokālu, centrālu organizāciju un pat globāla apvienība, bet trūkst skaidrības, kādēļ tās ir un kādēļ tās pastāv. Tāpat kā mēs paši, mūsu organizācijas jūtas pārāk suverēnas, un tās kopīgu uzdevumu veikšanai negrib atteikties no visniecīgākās suverēnitātes. Kadī mēs esam paši, tādas ir mūsu organizācijas. Bieži vien dažai labai un jaunai idejai organizācijās vai organizāciju dzīvē pieiet ar pārāk lielu neuzticību. Lai atceramies tikai LNAK statūtu grozīšanu, par lokālu organizāciju aktīvu iesaistīšanu LNAK darbā. Tāpat jau gadiem ilgi nekustas uz priekšu aprūpes saskaņošanas darba vezums. Arī Brīvās pasaules latviešu apvienība dzima 4—5 gados. Vēl šodien, kaut gan tā nav vēl īsti piedzimusī, bet jau tās rokās dzīvības svece dziest. Kādēļ? — Tādēļ, ka pirms tās dzimšanas tika sīki kalkulēts, nevis, ko tā darīs un kā tā darbosies, bet gan kas to vadīs, kāda loma piekritīs kādai personai un vai tiks ievērota politisko partiju negrozāmā atlēga. Tagad tai ir spēcīga vadība, piedzīvojuši nozaru vadītāji un labi referenti visos kontinentos, tikai trūkst ideju un darba. Tie visi mierīgi snauž un gaida, kad Gaismas pils viņus aicinās kāpt Zilā kalnā. Mēs aizmirstam, ka mūsu organizācijas ir tikai mūsu cīņas līdzekļi, bet ne pašmērķis,

Aizmirsīsim visus pārmetumus, norīsim visus sarūgtinājumus. Paturēsim acīs un prātā mūsu galveno uzdevumu — cīņu par Latvijas brīvību. Tagad 1960. gadā nebūs ne jauno, ne veco, bet būs tikai aktīvi cīnītāji.

(L.A. #1/930, 1960. g. 2. janvārī)

Trimdas nacionālo organizāciju darbs

Latvijas valsts savos brīvības gados, lai pildītu savus uzdevumus un funkcijas visās nozarēs, aplika ar nodokli savus pilsoņus, un pilsoņi šos pienākumus arī pildīja.

Trimdā sabiedriskām organizācijām ir jāpilda daudzas no brīvās valsts funkcijām, kā trūcīgo atbalstīšana, skolu, jaunatnes audzināšana, kultūras veicināšana u. c. Starpība ir tikai tā, ka trimdas sabiedriskās organizācijas nevar aplikt trimdas latviešus ar obligātu nodokli, bet ir spiestas eksistēt un iespēju robežās pildīt savas funkcijas tikai no sabiedrības žēlastības — labprātīgiem ziedojumiem. Tamdēļ arī pilnīgi saprotams, ka organizācijas spēj pildīt tikai daļēji savus uzdevumus.

Cīņa par Latvijas neatkarības un tiesiskās pastāvēšanas turpināšanu ir trimdas sabiedrības svarīgākais darbs. Šis ir tas darbs, ko mēs ikdienas dzīvē saucam „Cīņa par Latvijas atbrīvošanu”. Latviju mēs neatbrīvosim ne militāri, ne politiskā cīņā. Tā atgūs brīvību pasaules lielās politikas pārmaiņu ceļā. Mūsu uzdevums ir bez apstājas un bez noguruma cīnīties, lai Latvijas neatkarība tiesiskā plāksnē turpinātu pastāvēt visos brīvās pasaules svarīgākos politiskos forumos un centros. Lai brīvās pasaules valstis nekad nepārtrauktu deklarēt, ka tās neatzīst Latvijas valsts ar militāru varu patvarīgu okupāciju no Padomju Savienības. Lai brīvās un neatkarīgās Latvijas vārds nekad nenozustu no Apv. Nāciju un citiem svarīgiem politiskiem forumiem. Lai tad, kad pēc komūnisma sabrukuma pasaulē, rodoties daudzām jaunām republikām uz tagadējās Pad. Savienības teritorijas, mēs būtu pirmie, kuŗi ar saviem zemes reģistrācijas papīriem rokā stāvētu pie attiecīgo konferenču durvīm un prasītu mūsu legālās tiesības apstiprināt kā pirmās, jo mēs pirmie tās zaudējām. Nav nozīmes pašreiz skumt par to, ka mūsu balsi, mūsu saucienus, mūsu vaimanas tie, kam tās būtu jādzird, nesadzird. Tie nevēlas neko tādu dzirdēt, jo tie ir ļoti aizņemti ar citām rūpēm. Šodien tie ir netīrā politiskā tirgus akcionāri. Tie pārdod visu, ko spēj, pasaules lielākam ienaidniekam — komūnismam. Vēl vairāk, tie pārdod principus, morāli, godu u.t.t.

Ticēsim, ka visām, arī šīm izdarībām, reizi pienāks gals. Ja šodien mūsu balss to ausīs nozīmētu tikai ķēdē piesieta suņa riešanu, tad arī tas ir to vērts, jo mēs dienu un nakti atgādinām tiem, ka viņu pagalmā kaut kas nav kārtībā, ka zaglis vai laupītājs glūn ap stūri. Mēs tiem atgādinām, ka arī viņiem draud tās pašas briesmas, kas jau sen ir piemeklējušas mūs. Šis trimdas sabiedrības darbs būs ilgs un grūts, bet tas būs sekmīgs. Tamdēļ trimdas latviešiem un organizācijām vajadzētu saprast, kāpēc tās darbojas, kāpēc tās jāatbalsta u.t.t. Nepareizi ir prasīt no tām jau šodien šinī plāksnē kādus reālus panākumus. Ja to kāds mēģina darīt, tā ir tukša sevis attaisnošana par atbalsta atraušānu šim svarīgam darbam. Ja organizācijas izbeigtu savu darbu un eksistenci, tad mūsu Latvijas brīvības atjaunošanas ideja izzustu kā vakara blāzma pie pasaules politiskiem apvāršņiem.

(1960. gados)

Latvijas atbrīvošanas iespējas

Latvijas atbrīvošanas iespēju saskatu tikai pasaules atklāta konflikta gadījumā. Vēsture mums māca, ka robežu pārmaiņas, jaunu valstu rašanās un esošo iznīcināšana ir notikusi tikai atklātu pasaules konfliktu gadījumos. Pēc pirmā pasaules kara ar Versaļas miera konferences nolīgumu tika nodibinātas un atjaunotas daudzas jaunas valstis Eiropā. Arī Baltijas valstis ieguva savu brīvību un neatkarību. Otrā pasaules kara laikā ar Jaltas-Teheranas nolīgumu gandrīz visas šīs jaunās valstis pazaudēja savu brīvību un neatkarību. Visos šādos gadījumos pasaules lielvalstis sadala pasauli un reizē arī viņām nepiederošas teritorijas, valstis un tautas. Tās to daļēji praktizē arī miera laikā Apvienotās nācijās un citās lielās konferencēs. Iebildumi, ja pašreizējā atomu laikmetā izraisītos atklāts pasaules karš, tad it kā nepaliktu pāri ne uzvarētāji, ne uzvarētie, ir propagandas līdzeklis, kuŗš kalpo abām pusēm, jo katram uzbrukuma ieocim tiek ražoti arī pretlīdzekļi aizsardzībai. Visi lieli konflikti pasaulē ir sākušies bez iepriekšējas cilvēku zaudējumu aplēses. Cik tas nežēlīgi izklausās! Bet tāda

ir reālitate! To apstiprina vēsture. Absurds būtu domāt un ticēt, ka pasaules militāros spēkus starp divām pasaules lielvarām varētu mūžīgi uzturēt līdzsvara stāvoklī. Vienīgi „koeksistence” ir tā, kas pašlaik uztura miera stāvokli. Kad pienāks laiks, kaut aiz kļūdas, tas notiks neatkarīgi no cilvēku gribas un bailēm no tā. Lielie kari bija un būs. Tie regulēs cilvēku pārpilnības un pārtikas vielu trūkuma problēmas pasaulē.

Nākošajā lielajā pasaules konflikta gadījumā, esmu pārliecināts, ka komūnisms kā valdošās varas sistēma sabruks. Uz tagadējās Pad. Savienības teritorijas atgūs brīvību daudzas okupētās un dzims jaunas demokrātiskas un brīvas valstis, kuŗas savu brīvību ir zaudējušas! Arī Baltijas valstis, tanī skaitā Latvija.

(1960. g.)

Mūsu nacionālpolitiskais darbs šodien

Mūsu uzdevums trimdā ir cīņa par Latvijas brīvību. Latviņu atbrīvot šī vārda tiešā nozīmē mēs nevaram. Tas nav mūsu spēkos. Bet lai Latvijas vārds pastāvētu visas pasaules svarīgākos politiskos forumos, mums ir trīs svarīgi darba lauki trimdā un dzimtenē: 1) latviešu tautas kodola saglabāšana trimdā un dzimtenē; 2) latviešu kultūras veicināšana un 3) Latvijas neatkarības tiesiskas pastāvēšanas turpināšana.

Latviešu tautas saglabāšanas darbā svarīgākais faktors ir latviešu jaunaudzes ievadīšana un paturēšana latviskā vidē. Šis darbs jāveic: a) latviešu ģimenēm, b) skolām, c) nometnēm un nacionālām sabiedriskām organizācijām. Svarīgākā loma ir ģimenēm. Ja ģimene spēj saistīt savā vidē jaunieci ne tikai kā formālu ģimenes locekli, bet kā atklātu un labu ģimenes draugu, tad tā jau ir liela garantija, ka jaunieci, kaut arī ikdienas gaitās būdams svešas zemes vidē (skolā, darbā u.c.) un runādams svešu valodu, paliks nesaraujamām saitēm latvietis. Kā turpinājums tam, jaunieci būs vieglāk iesaistāms latviešu augstākās skolās, kur apgūs labu latviešu valodu, vēsturi un latviešu tradīcijas. Skolai jāpalīdz to ievadīt arī latviešu sabiedriskā darbā, kā tas praksē jau ir pierādījis. Latviešu

skolas trimdā veic ļoti svarīgu darbu un to dara ar labiem panākumiem. Bet viņu sekmes ir atkarīgas pirmā kārtā un galvenā kārtā no latviešu ģimenēm. Bez ģimeņu priekšdarbiem latviešu skolas telpas būtu tukšas.

Latviešu sabiedriskās organizācijas ar pareizu pieeju jaunatnei, ja tādu pieeju varētu atrast, veicinātu latviešu jauniešu paturēšanu un ievadīšanu latviešu trimdas sabiedriskā darbā. Sevišķi svarīga loma ir jaunatnes organizācijām.

Latviešu kultūras veicināšanas darbs sevišķi svarīgs trimdas apstākļos, jo tas nav šķīrāms no politikas. Tā pamatā ir laba latviešu valoda un literatūra. Bez latviešu valodas un bez kultūras latvieši beigtu eksistēt kā latviešu tauta. Tādā gadījumā cīņai par Latvijas brīvību nebūtu nekādas jēgas, jo kā nelatvieši mēs varētu tikai savu fizisko eksistenci turpināt jebkuŗā pasaules malā un kā jebkuŗas valsts pilsoņi. Tamdēļ otrs, pēc valodas, svarīgs faktors latviešu tautas kodola saglabāšanā ir latviešu kultūra. Mūsu mazā Latvija ne tikai uzturēja Nacionālo operu, vairākus teātrus, Universitāti, Mākslas akadēmiju, Konservatoriju u.c. mākslas un kultūras iestādījumus, bet bez tam vēl budžetā paredzēja līdzekļus Kultūras fondam pie Izglītības ministrijas. Kultūras fonds bija atbalsta iestāde mūsu māksliniekiem, literātiem, zinātniekiem u.c. kultūras darbiniekiem. Tas materiālais atbalsts, ko mēs šodien trimdā sniedzam mūsu skolām, jaunatnei un kultūrai, vispār ir mikroskopiski saskatāmas kripatiņas, kas ir nobirušas no trimdinieku maizes kukuļa. Ko gan citu spēj darīt mūsu organizācijas, jo viņu balss pēc atbalsta šīm svarīgām vajadzībām ar katru gadu vairāk un vairāk pārvēršas tukšā skaņā, kas noslāpst tuksnesī bez atbalss. Ja ikviens latvietis, kas sevi par tādu uzskata, apzinātos savu pienākumu pret latviešu tautu dzimtenē un brīvo Latviju nākotnē, tad viņu artava ienāktu skolu, jaunatnes un kultūras atbalstīšanas fondos bez sevišķas piepūles organizāciju darbā.

(1960. gados)

Mūsu diplomātiskā dienesta stāvoklis

Normālos apstākļos, valstis sagatavo savus diplomātus diplomātu skolās un dienestā sūtņiem, ko tie iegūst ārlietu ministriju kancelejās. Šodien diplomāta jēdziens un uzdevumi arī brīvajā pasaulē, par komunistiskām valstīm jau nemaz nerunājot, ir stipri mainījušies. Šodien valstis neskatās, kādu diplomātu skolu kāds ir beidzis un cik liela pieredze tam ir šinī dienestā, bet izrauga sūtņus, vadoties no politiskiem apsvērumiem. Tā Dienvidvietnamā ASV sūtņa amatu pilda ģen. Teilors, jo, lūk, šinī zonā visvairāk vajadzīgs ne salon-diplomāts bet kara stratēģis. Šādu piemēru ir daudz. Kāds stāvoklis tad nu ir mūsu diplomātu dienestā brīvajā pasaulē? Ļoti bēdīgs. Vecajai diplomātu gvardei aizejot, rezervju nav to aizvietošanai. Trimdas laikā esam zaudējuši populārus diplomātus kā sūtņi A. Bīlmani, Feldmani, prof. Dr. Spekki ASV, ārkārtējo pilnvaru nesēju K. Zariņu Lielbritānijā un daudzus citus. Tā kā mēs no brīvās pasaules politikas neko daudz neesam mācījušies šinī jautājumā, atrodamies pie „saplēsto trauku skapja”, kur trūkst jaunu trauku tā aizpildīšanai. Mēs vēl līdz šim nesaprotam, ka šodien diplomātam uzdevumi ir stipri mainījušies, sevišķi mūsu trimdas apstākļos. Šodien tam jābūt ne tikai stīvā un augstā krāgī ietērtam diplomātam, bet gan veiklam un elastīgam politiķim-cīnītājam. Ja to met ārā pa galvenām diplomātu durvīm, tad tam jārod apkārtceļš un jātiek klāt pa citām šaurākām durvīm. Trimdas latviešos ieaugusi nelāga paraža locīt zemu muguras kungu priekšā. Tā tas bija pēdējos gados Latvijā pašu valdīšanas un tā abu okupāciju laikos. Tas vēl nav izzudis arī šodien. Vēl šodien mēs cenšamies bijušos prezidentus, ministrus, deputātus u.c. titulēt ar agrāko amatu vārdiem. Tāpēc nav brīnums, ka mēs pa visiem šiem pēdējiem 25 gadiem neesam nekad pieskārušies mūsu diplomātiskā dienesta jautājumam, jo lūk: „Nedrīkstam ņemt mutē ne mazākās kritiskās piezīmes par mūsu diplomātiem, jo tie ir neaizkarāmi. Tie ir mūsu brīvās Latvijas simboli.” Sevišķi par mūsu pēdējās valdības ārkārtējo pilnvaru nesēju. Tamdēļ nebrīnīsimies, ka šodien mūsu bij. ārkārtējo pilnvaru nesējs guļ kapā, un pilnvaras vējš plivina kapa krusta galā. Pilnīgā noslēpumā trimdas sabiedrībai ir sūtniecības stāvoklis Lielbritānijā. To automatiski, it kā testamentā noteikts, tālāk vada sūtniecības lietvedis Ozoliņš. Vai arī tā rokās paliek ārkārtējās pilnvaras, jeb tās pāriet uz kādu citu,

tas viss ir miglā tīts, jo par to trimdas sabiedrība nedrīkst interesēties. Kam šodien pieder diplomātu izraudzīšanas tiesības? Tas ir sabiedrības X un Y. No kurienes tie saņem atalgojumu un kāds ir atalgoto skaits? — Tas viss ir noslēpums. Kādas ir to attiecības ar to pārstāvētām valdībām? Vai tie ir akreditējušies, vai ar tiem runā, vai tos atzīst kā persona grata? Cik zināms, Lielbritānija neatzina arī ārkārtējās pilnvaras. Tas viss ir noslēpums. Kam tad to mēs slēpjam? Tikai paši sev, jo mūsu ienaidnieks šos noslēpumus zina daudz labāk par mums. Tas apzināti par tiem klusē. Mūsu kļūdas tam nesāp, bet gan to priecina. Tas uzbrūk mums tikai par to, kas tam sāp, par to, kas to ievaino.

Tiesa, mūsu lokālās un centrālās organizācijas visās trimdas zemēs, kur tādas ir, dara lielu politisku darbu un tām dažkārt ir arī labi panākumi pie savām valdībām. Tās tiek respektētas, novērtētas, uzklaustītas u.t.t. Bet tas nebūt neatrisina jautājumus, kuŗi skar mūsu visu trimdas sabiedrību. Tādu jautājumu ir ļoti daudz. Tiesa, mums ir radīta Brīvās pasaules latviešu apvienība, kuŗas uzbūvi izkārtoja šī raksta autors kādā LNAK padomes sesijā, jo šī PBLA gadiem ilgi nemaz negribēja dzimt. Tagad piedzimusi, tā negrib dzīvot. Tā veģetē galvenām kārtām uz papīra. Atkal kā „simbols”. Augstākais, ko tā ir darījusi, piešķīrusi kādu Tautas balvu un iesniegusi dažus maznozīmīgus iesniegumus ASV ārlietu ministrijai. Bet mēs zinām, ka kamēr nav radīts nekas cits, kas to atvietotu, tā ir jāpadara par visas trimdas latviešu aktīvu centru. Ir neskaitāmi jautājumi, kas tai jākoordinē un jāsaskaņo. Tai jābūt trimdas latviešu acij un ausīm. Tai jābūt uztvērējai un noraidītājai. Tai vismaz būtu jāzina mūsu diplomātisko pārstāvniecību darbība un stāvoklis. Ja tā nevarētu būt formāla diplomātu iecelēja, tad vismaz kandidātu izraudzītāja un proponētāja. Jo tā vislabāk caur savām zemju centrālajām organizācijām būtu lietas kursā, zinātu kāda persona, kādā vietā vialabāk piemērota. Viss tas stāv un nīkuļo jau gadiem ilgi uz vietas. „Tikai lūdzu nerunāt par šiem jautājumiem”, jo visu cieņu mūsu diplomātiem. Tie ir mūsu valsts pēdējie „simbolu” nesēji. Bet kas notiks, kad pēdējais „simbols” no mums šķirsies? Vai par šo jautājumu esam padomājuši? Visu cieņu mūsu diplomātiem mēs esam rādījuši un rādīsim, bet nepārvērtīsim tos par mūsu sabiedrības nedzīviem elkiem. Mēģināsim ar tiem sastrādāties uz atklātas bāzes. Atmetīsim to noslēpumu plīvuri, kas ir ne tikai nevajadzīgs,

bet pat traucējošs. Mums jārūpējas, lai mūsu diplomātu kontinuitāte turpinātos. Mūsu tauta bojā neies! Tikai laikus jāmaina taktika šinī jautājumā. Jācenšas diplomātu tukšās vietas aizvietot ar jauniem, kas šim darbam ir piemēroti un kas ir ar pasauli iepazinušies. Dažādu valdību un iestāžu durvis virinot, tie ir piesavinājušies arī diplomātisko pieeju lietām, kur tas būtu vajadzīgs. Mūsu profesionālo diplomātu skaits ar katru gadu samazinās. Darīsim to, kamēr nav par vēlu. Mācīsimies no lielo demokratiņu piemēriem, sūtīsim ģenerāli par „sūtni” tur, kur vajadzīga kaŗa vīru diplomātija, politiķi tur, kur vajadzīgas politiskās cīņas diplomātija un profesionālu diplomātu tur, kur tas ir vajadzīgs.

(L.A. 1970. g.)

Brīvās pasaules latviešu apvienība (BPLA)

Laikrakstā L. A. bija ievietots ALA-s valdes sēdes atreferējums, kuŗā starp citu teikts: „Uz LNAK padomes ierosinājuma (mans ierosinājums J. G.), ALA-s valde nolemj nosūtīt rakstu Pāvestam Paulam VI Brīvās pasaules latviešu apvienības vārdā.”

Ja PBLA valdes loceklis - ALA lemj, lai PBLA priekšsēdis nosūta šādu rakstu Pāvestam sakarā ar viņa amatā stāšanos, uzsverot Baltijas valstu legāciju, tad ALA-s valdei tur nav vairāk ko lemt. Visu laiku praksē izskatas tā, ka PBLA ir vismazāk darbīgākais un vismazāk nozīmīgākais ALA-s birojs. Vienu vienīgo reizi PBLA valde sanāca kopā visā viņas pastāvēšanas laikā un pie tam mazsvarīgā momentā. Apmeklēja ASV valsts departamenta attiecīgas nodaļas vadītāju un dažu sūtniecību darbiniekus. Šinī sēdē vienojās par Tautas balvas piešķiršanas noteikumiem. Piešķiršana jāakceptē visiem četriem valdes locekļiem.

Šādā uzbūvē kā tā tagad pastāv, PBLA nekad nebūs spējīga veikt tās uzdevumus trimdas latviešu saimē, par kādiem LNAK padomē tās ierosinātājs minēja un PBLA priekšsēdis LNAK valdes sēdē (3. Dziesmu svētku laikā) pateica, ka viņam tāds PBLA stāvoklis patīk. Tas neko vairāk nevēlas. Tai ALA

piešķir vairāk „simbolisku” nozīmi. Mums trimdā simbolu jau tā ir par daudz: valdības speciālo pilnvaru nesējs Londonā un citi mūsu diplomātiskā korpusa locekļi! Tagad „speciālo pilnvaru nesējs” guļ kapā un pilnvaras plivinās vējā pakārtas pie kapa krusta. Labi, ka Ozoliņš vismaz pats atsēdās sūtņa krēslā it kā uz testamenta novēlējuma pamata. Kas notiks ar pilnvarām, latviešu sabiedrībai tas nav jāzina. Mūsu sūtniecības attieksmes ar trimdas latviešu saimi ir nožēlojamā stāvoklī. Sūtņi atrodas kaut kur it kā Sināja kalnā, un mums atliek tikai godināt tos kā neaizkaramus simbolus.

Citi sūtņi uztur dzīvus sakarus ar savām valdībām visos svarīgākos politiskos notikumos. Mums valdības nav, bet PBLA varētu tikt neoficiāli no mūsu diplomātiem atzīta par trimdas latviešu domu un interešu paudēju. Konsolidēšanās būtu ļoti svarīga un nepieciešama. Mēs stāvam pārāk tālu no demokrātijas izpratnes jau ar 1934. gadu. Tādā sakarā bija labi saprotama Alfreda Bērziņa nostāja pret visas trimdas latviešu centra PBLA uzbūvi un tā darbības aktivizēšanu. Viņš kā ilggadējs ALA-s priekšsēža vietnieks nevēlējās radīt kaut ko, kas stāvētu un aktīvi darbotos virs varenās ALA-s. Mēs, latvieši, esam pieraduši dzīvot bailēs, kā piemēram, ko par to teiks Vadonis? Labi bija tas, ka mums bija labs tautas Vadonis! Pēc tam, ko teiks kompartija? Ko teiks Reichskomisārs? Vēl vēlāk, ko teiks UNRRAs direktors un beidzot birgermeistari u.t.t. Tagad, ko teiks patvērumu zemju valdības un kā tas patiksies pasaules politikas varenajiem? Beidzot vēl lielā un varenā pasaules prese. 1963. gadā, pirms ASV prezidenta J. F. Kenedija nāves, bijām tik tuvu, ka draudēja Baltijas valstis oficiāli norakstīt Kruščevam. Kur bija sūtņi? Vai tie nekā nezināja? Kur BPLA? Tā pēc jaunajiem noteikumiem gatavojās Tautas balvas piešķiršanai attiecīgai personai.

1964. gads būs ASV prezidenta vēlēšanu gads, un Baltijas valstu lieta būs iebīdīta dziļāki atvilktnē. Mūsu centrālās organizācijas un lokālās uz vietām un atsevišķās zemēs strādā daudz un labi politiskā un kultūras laukā, tikai tām trūkst kopēja centra, kopējā saucēja un galīgā punkta, kuŗā visas labas idejas un darbi satecētu kopā. Mēs šodien, Kanadas latvieši, ļoti maz zinām par Eiropas vai Austrālijas latviešu idejām, darbiem un izrīcību vienā vai otrā jautājumā. Varbūt, ka mēs darām to pašu darbu vienā reizē vairākās zemēs, ko PBLA varētu sadalīt atsevišķām zemēm, vadoties no izdevīgākiem apstākļiem. Varbūt to pašu skolas grāmatu

rakstām vienā laikā vairākās zemēs u.t.t. Kungi, ar šādiem arkliem, kas stāv sētmalē un rūsē, nav aršana. BPLA ir jāpārvēršas par tādu latviešu trimdas saimes Centrālo organizāciju, kas spētu darīt tik daudzus koordinācijas un labas saskaņošanas darbus, kuŗu ir ļoti daudz, jo es minēju tikai dažus vispārējus principālos darbus. Tā nedrīkst palikt un nīkuļot tikai kā „simbols”.

(L.A. 1964. g.)

Pasaules lielā polītika un mūsu loma tanī

Pasaules lielo polītiku varētu iedalīt divos veidos: 1) aukstā kaŗa gados un 2) koeksistences un detantes posmos.

Aukstā kaŗa gadi sākās pēc Otrā pasaules kaŗa, kad ASV saprata lielo kļūdu, kādu sabiedrotie bija izspēlējuši Jaltā, Teheranā, Potsdamā un Parīzē. ASV rokās bija atombumbas, un Padomju Savienība bija kaŗā nomocīta un nespējīga. Rietumu sabiedrotie sāka saprast, kā Maskava izprata pasaules sadalīšanu interešu sfairās. Tā saimnieciski un polītiski iekļāva savā teritorijā daudzas brīvas valstis, arī Baltijas valstis un citus apgabalus. Balkānu valstis pārvērtā par saviem satelītiem. Ar skaidru saprātu polītiski ir grūti atrast un attaisnot rietumu, sevišķi Vašingtonas, neprātu. Tanī laikā tai nebija jākaŗo ar Pad. Savienību, bet gan bija jānodiktē, ka iepriekš minētās konferencēs rietumi vārdos „interesu sfairas” saprot tirdzniecības un saimnieciskas interešu sfairas, bet ne kolonizācijas un verdzības sfairas. Tanī laikā ASV un citas rietumu valstis akceptēja Latvijas diplomātiskos pārstāvjus un neatzina okupāciju. Radīja senatora McCartija komisiju, vēlāk Kongresā Kerstena kongresa izmeklēšanas komisiju un nodibināja Eiropas Apspiesto Tautu komiteju, kuŗā darbojās arī atsevišķa Latvijas komiteja. (To vadīja V. Māsens, A. Bļodnieks, A. Klīve, A. Bērziņš u.c.). Bez tam, tanī laikā jau dažus gadus agrāk visās zemēs nodibinājās latviešu centrālās organizācijas, kā ALA, LNAK, Austr. Latv. Apv., Eiropas Atjaunošanas Centrs u.c. lokālas organizācijas. Vai pie tagadējiem „detantes” ziedu laikiem tas būtu varējis notikt? To

Rietumi nedarīja, atskaitot dažas prez. Trumena un Eizenhauera tukšas, maznozīmīgas deklarācijas. Tie palaida garām arī izdevības Ungārijas, Austrumvācijas, Polijas un vēlāk Čehoslovākijas sacelšanās un pretošanās Maskavai gadījumus. Tanī laikā pietiktu ar Vašingtonas stingriem un ticamiem piedraudējumiem bez jebvienu šāviena. Bet ko darīja ASV tā laika prezidenti? — Tie paskaidroja, ka nevar iemaisīties Maskavai nodoto „sfairu”- teritoriju notikumos. Šajos gadījumos nevajadzēja pat blokādes, kādu izdarīja prez. Kenedijs Kubas gadījumā 1962. gadā. Tā kādu laiku aukstais karš turpinājās. Staļina- Maļenkova- Kruščeva koeksistences laiks turpinājās. Bet vēlāk, kad arī Pad. Savienība tika pie atombumbām (spiegošanas rezultātā), aukstā kara vietā stājās Brežņeva ēra, kuŗā koeksistence pārvērtās par „Detanti”. Sākumā starp Vašingtonu un Maskavu, bet vēlāk starp Maskavu un visiem rietumiem.

Koeksistence un detante katrai pusei nozīmē kaut ko citu. Maskavai: politisko mērķu realizēšanu — pasaules varas pārņemšanu un politisku domināciju pār pasauli. Rietumiem — sevišķi Vašingtonai, tirdzniecības sakaru paplašināšanu. Tas pa daļai abām pusēm ir arī realizējies. Šodien Maskavas „sociālistiskās” idejas politiski labi dominē visos kontinentos — Āzijā, Āfrikā, Dienvidamerikā u.c. Šodien Maskavas sfairā ir vairāk kā viena ceturtdaļa pasaules teritorijas un, Ņīnu pieskaitot, vismaz puse pasaules iedzīvotāju. Arī ASV — Vašingtonai bija savi ziedu laiki detantes periodā. Tā saimnieciski kļuva stiprākā valsts pasaulē. Tā pārdeva savus kviešus un citus lauksaimniecības ražojumus Pad. Savienībai grūti aprēķināmos apmēros, zem pasaules kviešu cenas un piešķīra lētu kredītu, garantējot bankām kredīta piešķiršanu. Tā iespējamību robežās pārdeva arī tehnoloģiju, tādejādi palīdzot Maskavai bruņošanās rūpniecībā. Tā aizrāvusies ar jauniem tirdzniecības darījumiem pilnīgi aizmīrsa, ka Pad. Savienība vēl nav atmaksājusi \$11 milj. Otrā pasaules kara parādu, pat procentes navmaksājusi. Tā šodien rūpējas tikai par labām tirdzniecības attieksmēm ar Maskavu. Sacensībā ar citām valstīm tā ir barojusi, uzturējusi un pat palīdzējusi Pad. Savienībai bruņoties, pārdodot kara rūpniecībai nepieciešamo tehnoloģiju. Maskava dažādus izgudrojumus un noslēpumus ir ieguvusi no ASV caur kompānijām ar spiegošanu un nozagšanu, pilnīgi par brīvu.

Analizējot pasaules politiku šodien, par nožēlu jāsecina, ka mūsu trimdas stāvoklis ir daudz nelabvēlīgāks kā tas bija

divdesmit gadu atpakaļ aukstā kara periodā. Baltijas tautu jautājums nefigurē nevienas lielvalsts politiskā programmā ne tagad, ne nākotnē. Tie bieži vien mūsu iesniegumus, lūgumus un protestus izjūt kā traucējumu. Tie atsevišķos mūsu svētku gadījumos un viņu vēlēšanu priekšvakaros mazliet mūs noglāsta, izsakot līdzjūtības un cerības, ka nāks arī mūsu tiesību un brīvības diena. Mēs par to tiem skaļi aplaudējam un pacilātā gara stavoklī vieglāk iemiegam nakts mieram. Tāds nu ir mūsu liktenis. Bet šis mūsu liktenis nedrīkst mūs aplusināt, neatkarīgi no tā, ko tie par mums domā. Neskatoties uz nelabvēlīgiem apstākļiem, mēs nedrīkstam klusēt. Mēs vienmēr appelēsim pie nodevīgās rietumu pasaules politikas sirdsapziņas, jo mēs labi zinām, par kādu cenu tie mūs ir pārdevuši. Mums impulsu mūsu cīņai dod tas, ka mūsu trimdas sabiedrība ir gadu pēc gada augusi garā un spēcīgā. Mums ir stipras un aktīvas centrālās un lokālās organizācijas. Mums ir liela, spēcīga Pasaules brīvo latviešu apvienība, mums stipras un aktīvas draudzes, to lauku īpašumi. Mums ir nami, Kreditsabiedrības, skolas un ģimnazijas u.t.t. Mums ir visi iestādījumi, līdzīgā nozīmē kā valstīm, trūkst tikai kara ministri. Mēs uzturam tās ar trimdas latviešu ziedojumiem.

Tā ir mūsu mazā Latvija, mūsu garīgā Latvija, ko mēs karsti nesam savās sirdīs. Mums gan vēl trūkst tiesiskās un administratīvās varas. Kas mūsu cīņu par Latvijas brīvību apgrūtina, tas ir bieži vien vienotības trūkums, un par šo trūkumu rūpējas Maskava un tās propaganda.

Pasaules lielle politikas vadītāji, tautu un valšķu sadalītāji un nodevēji savos tautu iztirgošanas gadījumos arī var pielaist kādu kļūdu. Tādas pielaiz arī vislabākie inženieri un arhitekti. Arī „saldā detante” var sabrukt, un tad var nākt notikumi, kas pārveido pasaules karti, kā tas ir bijis pagātnē pēc visiem pasaules kariem. Pēc 1., 2. u.c. agrākiem kariem. Vidējos austrumos eļļa un žīdu Izraēlas jautājums, jo bez eļļas rietumu pasaule nevar dzīvot un žīdu Izraēlas jautājums ir neaizkarams. Izraēlu iznīcināt nozīmē iznīcināt ASV, bet tas nekad nenotiks un nevar notikt. Vislabāk to ir sapratusi Maskava. Tā nekad nav apbruņojusi arābus tik stiprus, lai tie varētu sakaut Izraēlu. Vislielākais spridzeklis pēc 10 - 20 gadiem var izvērsties Ķīna un uz veco norēķinu pamata radīt pasaules kartes pārkārtojumus.

Apm. vairāk nekā 900 milj. ķīniešu trūkst telpas zemesvirsū, bet kopš caru laikiem Ķīnas plaši apgabali iekaŗoti un

pakļauti krieviem. Ķīna tos neaizmirsīs un neatstās. Disidenti un iekšējie nemieri Pad. Savienību nesagraus. Tā ir mūsu cīņas patiesā jēga. Mēs neviens nedomājam, ka trimdas organizācijas un trimdinieku cīņa atbrīvos latviešu tautu un radīs brīvu un neatkarīgu Latviju. To nedarīs mūsu dēļ neviena vara pasaulē. Ko tie runā un ko tie dara, bieži vien ir diametrāli pretējais. Mums ir nepartraukti cīņa jāturpina līdz pasaules kara pārmaiņām. Mums ir liela ticība tam, un līdz tam laikam mums vēl eksistē tiesiskā un garīgā Latvija. Kad Latvijas brīvības diena nāks, tad tautai dzimtenē būs daudz vieglāk atjaunot savu Latvijas valsti, kā tas bija 1918. gadā, jo tad mums nebija nekā. Ne demokrātijas piedzīvojumu, nedz materiālās bāzes. Tagad tādu mēs veidojam un nodrošinām trimdā.

Lai Dievs mūsu cīņu stiprina, jo viņš zina, ka tāda diena nāks.

(1967. g. otrā pusē)

Vairāk analīzes un paškritikas

Ja mēs lasām mūsu laikrakstos rakstus un lasītāju vēstules par latviešu nacionālpolitikas taktikas un metodes jautājumiem, tad rodas noteikta pārlicība, ka mēs cīņā par Latvijas atbrīvošanu aizejam par tālu. Tanīs ir pārāk daudz nepelnītas kritikas mūsu organizācijām, to vadītājiem un atsevišķiem cīnītājiem. Visas mūsu centrālās un citas organizācijas trimdā ir radītas un darbojas vienam svarīgam mērķim: cīņai par Latvijas brīvības atjaunošanu. Visi citi organizāciju statutos rakstītie mērķi un uzdevumi, galvenā kārtā, ir tikai palīglīdzekļi šī lielā mērķa sasniegšanai. Mēs pulcējamies kopā, lai radītu un rādītu mūsu cīņas lielāku spēku uz ārieni un stiprinātu mūsu cīņas rindas un cīnītāju garu iekšēji. Dziedam, runājam un dejojām, attiecīgos piemiņas brīžos un politisku notikumu pasaulē pārmaiņu momentos, dziļā izjūtā, ka to darām cīņā par latviešu tautas un Latvijas brīvības atjaunošanu. Ja mēs šeit minēto pieņemam par negrozāmu faktu, tad kritika par cīņas metodēm, kādā veidā tā rakstos

un lasītāju vēstulēs tiek pasniegta, apbēdina ne tikai organizācijas un to vadītājus kā tādus, bet pat ikvienu sabiedriskā darba darītāju neatkarīgi no tā, pie kādas organizācijas vai grupas tas piederētu. Šī metode var sarūgtināt un atbaidīt daudzus darba darītājus. Mums ir Brīvās pasaules apvienība. Mums ir visās piecās pasaules zemēs savas centrālās organizācijas. Mums ir liela, stipra aprūpes organizācija trimdā — Daugavas vanagi u.c. lokālas organizācijas un draudzes. Bez tam ir radīta speciāla organizācija BATUN, kuŗas uzdevums cīnīties pie Apvienotām Nācijām. Visām šīm organizācijām ir savi speciāli mērķi un uzdevumi. Esmu pārliecināts, ka visas viņas veic savus uzdevumus iespēju robežās pēc labākās sirdsapziņas. Tur sabotētāju nav! Tamdēļ pilnīgi aplami ir katrā rakstā, kas runā par mūsu nacionālpolitisko darbu, pašiem rakstītājiem speciāli uzsvērt savas organizācijas aktivitāti un tanī pašā laikā, kaut diplomātiski apslēptā veidā, mest ēnu uz citām organizācijām, sevišķi centrālajām. Te grēko ne tikai atsevišķu rakstu autori, bet bieži vien laikrakstu redakcijas. Neaizmirsīsim, ka speciāliem mērķiem radītām organizācijām uzdevums ir ļoti svarīgs bet šaurš. Turpretī centrālajām organizācijām, bez politiskiem, ir daudzi un dažādi uzdevumi: aprūpe, kultūra, skolas, jaunatne u.c. Pilnīgi aplami, pēc mana ieskata, ir pārņest organizāciju vadītājiem ideju trūkumu. Ideja un mērķis ir visiem viens. Varētu runāt tikai par metodēm un līdzekļiem, jo visi ceļi ved uz Romu. Mēs trimdā nevaram izvēlēties ātrāko un dārgāko ceļu, jo tas nav mūsu spēkos, bet lētāku un gausāku, jo mēs pasaules aplamības nespējam ne grozīt, nedz novērst. Ja kritizētājiem par vecām un nederīgajām metodēm, novecojušiem aizspriedumiem, jaunu ideju trūkumiem, nogulēšanu u.c., jautātu: 1) par cik gadiem šie visi trūkumi Latvijas atbrīvošanu ir nokavējuši? 2) Vai kritizētāju pašu jaunās idejas, metodes un aktivitāte, likta „visa vecā, nederīgā” vietā, būtu mūs aizveduši pie Rīgas vārtiem, vai vismaz Daugavas ostā? — Uzliekat roku uz sirds un atbildiet kā vīri! Nemetiet akmeni uz darba darītājiem bez paškritikas un reālo apstākļu analīzes.

Par metodēm un līdzekļiem, cīņā par Latvijas brīvības atjaunošanu, varam runāt, debatēt, analizēt reālītātes u.t.t., bet žulti, ar kādu bieži vien vērsas pret darba darītājiem, atstāt pie malas. Izlādēt savu sakrājušos pulveri varētu katrs nacionāli politiskā darbā. Savas enerģijas potenciālu varētu izlietot kopējā darbā, bez citu nepamatotas kritikas. Kritikai jādibinās uz

faktiem. Trūkumu vietā jānāk ar jauniem un reāliem priekšlikumiem. Priekšlikumi un darba metodes pārbaudāmas un analizējamas. Visa trimdas politiskā darbība koordinējama. Atsevišķu organizāciju vai personu izlēcieni atzīstami par neauglīgiem un netaktiskiem. Visi priekšlikumi un jaunās metodes kopējā darbā katrā gadījumā apspriežamas un analizējamas attiecīgās institūcijās. Ja kādas komitejas vai padomes speciāli uzdevumi vēl būtu nepieciešami, tās varētu radīt pie mūsu Brīvās pasaules apvienības u.t.t.

Par nožēlošanu jākonstatē, ka kritika par esošo un veco ir nežēlīga, bet jaunu priekšlikumu, jaunu metožu nav. Neesmu dzirdējis, ka tādas būtu bijušas un no veco „uzkundzējušos” strupī noraidītas.

Vērojot pēdējo vairāk nekā 30 gadu pasaules politiku pēc Otrā pasaules kara, jākonstatē, ka tā ir bijusi ļoti nežēlīga pret mums un pret daudzām citām tautām. Tā nav mūsu vaina, ka mēs visu Latvijas brīvības laiku dzīvojām illūzijās. Mēs ticējām taisnībai pasaulē. Mēs ticējām ideāliem un morāliem principiem pasaulē. Mēs bijām akli. Nevienš nenāca mūs glābt, Latvijas neatkarību zaudējot. Nevienš nenāk un nenāks mūs glābt arī šodien. Tā ir šīs dienas realitāte. Mēs dzīvojam vēl šodien illūzijā. Mēs ticam, ka Apvienotās Nācijas vai ASV kongress būs mūsu glābējs. Apvienotās Nācijas par Baltijas valstu jautājumu, resp. to neatkarības atjaunošanu nebalsos, tā ir mana pārliecība, jo, atskaitot Kremli, mēs nevienam neesam vajadzīgi. Tās nav vēl līdz šai dienai iedrošinājušas nobalsot par parāda nemaksāšanu pašām Apvienotām Nācijām tikai tāpēc, ka lielākā parādniece ir Padomju Savienība.

(L.A. #69, 1967. g. 30. augustā)

Domas par Latvijas valsti (Rakstīts uz Jaunās Gaitas redaktora L. Zandberga pieprasījuma)

Ievads

Pasaules lielā politika pēdējos 30 gados pārgrozījusi valstu un tautu robežas. Daudzām neatkarīgām un kultūrālām tautām tā atņēmusi brīvību, bet no otras puses — daudzām kultūrāli un ekonomiski neattīstītām tautām piešķīrusi brīvību un

neatkarību. No mūsu brīvās un neatkarīgās Latvijas ziedu laikiem palikušas pāri tikai skaistas atmiņas. Mēs paļāvāmies uz mūsu spēcīgajiem draugiem Lielbritāniju, ASV, Zviedriju u.c. Par saviem spēkiem mēs toreiz daudz nedomājām. Tanīs drūmajās dienās un kaŗa uguņu apgaismotajās naktīs mēs ticējām draugiem un sabiedrotajiem. Mēs taču godīgi bijām ievērojuši visus savstarpējos politiskos un tirdzniecības līgumus. Godīgi maksājām par katru veco lāpstu, ko Amerika bija piesūtījusi no savām veco lūžņu noliktavām kā aizdevumu mūsu brīvās Latvijas celšanas darbam. Mēs ticējām starptautiskajām tiesībām, kas regulē tiesiskās valstu attiecības. Mēs ticējām Tautu savienībai! Nerעדzējām, ka pasaulē sāk dominēt rupja poltiskā un militārā vara.

Latvijas atbrīvošana

Vērojot pēdējo 25 gadu pasaules politikas noslieci, ar nožēlu jāsaka, ka pašreiz nav nevienas valsts pasaulē, kas cīnītos vai vismaz iestātos par Baltijas valstu atbrīvošanu no komūnisma. Visā plašajā pasaulē mūsu cīņai par Latvijas brīvību ir daudz draugu, bet tie ir individuālas personas. Tie ir līdzjutēji, kam nav nekādas politiskas varas ne savā valstī, ne pasaules politikā. Ņemot vērā visus iepriekš aprādītos apstākļus, kā arī visu pēdējo gadu politisko noslieci pasaules politikas lielākos centros, jākonstatē, ka par Latvijas atbrīvošanu neviena valsts pasaulē kaŗu nesāks un necīnīsies. Mūsu dēļ neviens nav kaŗojis arī visos iepriekšējos kaŗos. Pirmā pasaules kaŗā neviena kaŗa dalībiece valsts necīnījās par Latvijas brīvību un neatkarību. Tāpat jākonstatē, ka Otrā pasaules kaŗā Anglija un Francija nepieteica vis kaŗu Hitlera Vācijai Polijas dēļ, kaut gan ārēji to tā deklarēja. ASV neiestājās kaŗā pret Vāciju, lai atbrīvotu mazās valstis, kā Beļģiju, Holandi, Norvēģiju u.c., kuŗas jau kaŗa sākumā Vācija bija okupējusi. Anglija uzsāka kaŗu pret Hitlera Vāciju tāpēc, ka: 1) Vācijas militārā vara bija liels drauds Anglijas izejvielu krājumiem tās kolonijās un 2) Vācija draudēja Angliju izspiest ārā no starptautiskiem tirgiem u.c. ASV iestājās kaŗā, lai glābtu Angliju Āfrikā un Vidējos Austrumos (naftas dēļ). To darīja ar noteikumu, ka Čerčilam jāievēro agrākā ministru prezidenta Boldvina solījums par Palestīnas piešķiršanu žīdiem, kas tika arī īstenots. 1948. g. radās Izraēla. Latvijas atbrīvošana teorētiski varētu notikt 4 veidos: ar Apvienoto Nāciju palīdzību, komūnismam pārveidoties evolūcijas ceļā, komūnisma varu iznīcinot revolūcijas

ceļā un atklāta starptautiska konflikta gadījumā. Apvienotās Nācijas ir nespēcīgas galīgi atrisināt kādu nopietnu problēmu pasaulē. Visas problēmas un strīda jautājumus tās parasti atlikušas uz vēlāku laiku. Vēl vairāk, Latvijas jautājums, pēc manām domām, Apvienotajās Nācijās netiks iekustināts un nekad par to nebalsos. Praksē ir pierādījies, ka tās nepieskaņas nevienai problēmai, kas varētu sadusmot Padomju Savienību. Un ja arī Apvienotās Nācijas nobalsotu par Baltijas valstu neatkarības atjaunošanu, tad tas praktiski neko nedotu, jo tām nav militāras varas, ar ko piespiest Pad. Savienību Apvienoto Nāciju lēmumam padoties. Padomju savienība šādu līgumu ignorētu vai pat izstātos no Apvienotām Nācijām. To pašreiz nevēlas ne Padomju Savienība, ne ASV politikas noteicēji — kapitālisti.

Evolūcijas ceļš ir nereāls. Lai komūnisma militārās varas diktatūra evolūcijas ceļā pārvērstos par patiesu demokrātiju, vajadzētu dažus gadu simtus. Pa to laiku diez vai latviešu tautas kodols nebūtu pilnīgi iznīcināts. Ja arī evolūcijas ceļā komūnisma vietā izveidotos demokrātija, tad, pazīstot krievu tautas imperiālisma tieksmes, liekas, tā nekad bez cīņas neatbrīvotu pakļautās tautas un valstis.

Revolūcija, pastāvot pašreizējai Padomju Savienības varai, nespētu sagraut komūnismu. Tam par piemēru var minēt Ungārijas, Vācijas, Polijas u.c. sacelšanās nesēnā pagātnē.

Atliek ceturtais ceļš — atklāts starptautisks konflikts nākotnē. Tam daudz pamata, proti: 1) Vēsture neliecina neko citu kā tikai to, ka ik pēc zināmiem laika periodiem izraisās atklāti karji. 2) Daudzas sāpīgas problēmas pasaulē pašreiz nav atrisinātas, bet tikai atliktas uz vēlāku laiku. 3) Pašreizējā koeksistence starp internacionālo komūnismu un internacionālo kapitālismu nevarēs mūžīgi pastāvēt un labi funkcionēt. Kamēr šīs lielās pasaules varas ieinteresētas viena politiskā, otra materiālā plāksnē, tās var koeksistēt, bet līdz ko viņu intereses nonāks asas konkurences stāvoklī, situācija var ļoti mainīties.

Tamdēļ Latvijas atbrīvošanas iespēju saskatu tikai starptautiska konflikta gadījumā. Vēsture māca, ka robežu pārmaiņas, jaunu valstu rašanās, esošo iznīcināšana ir notikušas tikai atklātu karu rezultātā. Pēc Pirmā pasaules kara, saskaņā ar Versaļas miera līgumu nodibinājās daudzas jaunas valstis Eiropā. Arī Baltijas valstis izcīnīja savu brīvību un neatkarību. Pēc Otrā pasaules kara Jaltas un Teheranas

vienošanās rezultātā gandrīz visas šīs jaunās valstis pazaudēja savu patstāvību. Lielās pasaules varas sadala arvien pasauli un līdz ar to arī tām nepiederošas teritorijas, valstis un tautas saskaņā ar savām interesēm.

Iebildums, ka pašreizējā atomu laikmetā nevarot izraisīties pasaules karš, jo tad iešot bojā kā uzvarētāji, tā uzvarētie, ir tikai propagandas līdzeklis, kas kalpo abām koeksistētājām pusēm. Visi lielie konflikti pasaulē sākušies bez iepriekšējas cilvēku zaudējuma aplēses. Lai cik tas briesmīgi izklausās, bet tāda ir realitāte, ko apliecina vēsture. Absurds būt domāt un ticēt, ka pasaules militāros spēkus starp 2 pasaules varām varētu mūžīgi uzturēt līdzsvara stāvoklī. Vienīgi koeksistence ir tā, kas pašlaik uztur miera stāvokli. Tanī brīdī, kad Padomju Savienība vai Sarkanā Ķīna būs pārliecinātas, ka tās viena vai otra pret ASV vai pašas viena pret otru varēs karu uzvarēt, tās nekavēsies karu uzsākt, nedomājot par dzīvā spēka zaudējumiem. Lielie karī bija un būs arī nākotnē regulētājs faktors cilvēku pārpilnības un pārtikas vielu trūkuma problēmu risināšanā. Nešaubos, ka nākošā lielā konflikta gadījumā komunisma vara sabruks; tagadējā Padomju Savienības teritorijā radīsies jaunas valstis un brīvību atgūs tās valstis, kas to zaudējušas.

Latviešu tautas saglabāšanas darbs

Mūsu uzdevums trimdā ir cīņa par Latvijas atbrīvošanu. Nav mūsu spēkos izdzīt okupantus no mūsu zemes. Taču cīņā par Latvijas atbrīvošanu mūsu rīcībā ir trīs svarīgi darba lauki, proti: 1) latviešu tautas kodola saglabāšana dzimtenē un trimdā; 2) latviešu kultūras veicināšana un 3) cīņa par Latvijas neatkarības tiesisko pastāvēšanu.

Latviešu tautas saglabāšanas darbā svarīgākais faktors ir latviešu jaunaudzies ievadīšana un paturēšana latviskā vidē. Šis darbs veicams latviešu ģimenēs, skolās, nometnēs un — nacionālās organizācijās. Svarīgākā nozīme tomēr ģimenei. Ja ģimene spēs saistīt savā vidē jauniņus ne tikai kā ģimenes locekļus, bet arī kā labu atklātu ģimenes draugu, tad tā būs liela garantija, ka jauniņi, kaut arī ikdienas gaitās būdams svešas zemes sabiedrībā, paliks savā pārliecībā īsti latvietis. Latviešu skolas ne tikai spēj ieaudzināt latvietību, bet arī palīdz jauniņus ievadīt latviešu sabiedriskā darbā, kā tas praksē jau daudzkārt pierādījies. Sevišķi svarīga nozīme te pašām jaunatnes organizācijām.

Latviešu kultūras veicināšanas darbs

Bez savas valodas un kultūras latvieši beigtu eksistēt kā tauta. Tādā gadījumā cīņai par Latvijas brīvību nebūtu nekādas jēgas, jo kā nelatvieši mēs varētu savu fizisko cilvēka eksistenci turpināt jebkurā pasaules malā un kā jebkuras valsts pilsoņi. Pēc latviešu valodas otrs svarīgs faktors latviešu tautas kā kodola saglabāšanā ir latviešu kultūrai. Taču tas materiālais atbalsts, ko mēs trimdā dodam mūsu skolām, jaunatnei un kultūrai vispār, diemžēl, ir tikai kriptatiņas, kuŗas atbirušas no trimdinieku maizes kukuļa. Ko gan lai spēj darīt mūsu organizācijas, ja viņu balss pēc atbalsta šīm svarīgām vajadzībām ar katru gadu vairāk un vairāk pārvēršas tukšā skaņā, kas noslāpst bez atbalss. Ja ikviens latvietis, kas sevi par tādu uzskata, apzinātos savu pienākumu pret latviešu tautu un brīvo Latviju nākotnē, tad viņa ārtava ienāktu skolu, jaunatnes un kultūras atbalstīšanai bez sevišķas organizāciju piepūles. Latvijas valsts aplika ar nodokļiem savus pilsoņus, un pilsoņi šos pienākumus pildīja. Sabiedriskām organizācijām trimdā jāveic daudzas no valsts funkcijām, kuŗu īstenošanai nepieciešamas finances, bet tās ienāk labprātīgu ziedojumu veidā ierobežotos apmēros.

Latvijas tiesiskā pastāvēšana

Cīņa par Latvijas neatkarības tiesisko pastāvēšanu ir trimdas sabiedrības svarīgākais darbs. To ikdienas dzīvē saucam: „Cīņa par Latvijas atbrīvošanu”. Protams Latviju mēs neatbrīvosim ne militārā ne politiskā cīņā. Tā atgūs brīvību pasaules lielās politikas pārmaiņu ceļā. Mūsu uzdevums ir cīnīties, lai Latvijas neatkarība tiesiskā plāksnē pastāvētu visos brīvās pasaules svarīgākos politiskos centros. Lai brīvās pasaules valstis nekad nepārtrauktu deklarēt, ka tās neatzīst Latvijas valsts okupāciju. Lai brīvās un neatkarīgās Latvijas jēdziens nekad nenozustu no Apvienoto Nāciju un citiem svarīgiem politiskiem forumiem. Lai pēc komūnisma sabrukuma pasaulē, rodoties jaunām republikām Padomju Savienības teritorijā, mēs būtu pirmie, kas ar zemes reģistrācijas papīriem rokā ierastos attiecīgās konferencēs un, pastāvot uz mūsu legālām tiesībām, prasītu šo zemi korroborēt mūsu vārdā. Nav nozīmes pašreiz skumt par to, ka mūsu balsi, mūsu saucienus un vaimanas nesadzird tie, kam tas būtu jādzird. Tie nevēlas neko tādu dzirdēt, jo ir aizņemti ar citām lietām. Šodien tie ir netīrā politiskā tirgus akcionāri. Tie pārdod visu, ko spēj — principus,

morāli, godu. Bet ja pašreiz mūsu balss viņu ausīs nozīmē tikai ķēdē piesieta suņa riešanu, tad arī tas ir tā vērts, jo mēs dienu un nakti atgādinām, ka viņu sētā kaut kas nav kārtībā. Šis trimdas sabiedrības darbs ir grūts, bet tas būs sekmīgs, īpaši, ja šo darbu atbalstīsim visi bez izņēmuma.

Valsts iekārta nākotnes Latvijā

Latviešu tauta vēstures tecējumā ir bijusi pakļauta dažādām politiskām varām: Krievijas cariem, Zviedrijas karaļiem, vācu baroniem, krievu kņaziem u.t.t. Kopš 1918. gada 18. novembra Latvija bija brīva demokrātija, pārdzīvojot no 1934. g. 15. maija līdz 1940. g. 17. jūnijam autoritāras valsts iekārtas periodu. Pieņemu, ka pēdējais bija tikai pārejas laiks uz labāku demokrātiju. Pēc tam bija jāpārdzīvo komūnisma un vācu nacionālsociālisma okupācijas. Bet kopš 1945. g. Latvija ir pilnīgi okupēta un inkorporēta Padomju Savienības sastāvā.

Latvijas 1922. g. satversme, manuprāt, bija liberālākā demokrātijas satversme pasaulē. Bet latviešu tauta tanī laikā nebija vēl pilnīgi nobriedusi un politiski pieaugusi tik lielai brīvībai. Tamdēļ aplam kritizēt satversmi un demokrātijas laikmetu Latvijā. Kritizējami būtu latvieši paši, ne valsts satversmes likumi. Dzīve pēdējos 30 gados dzimtenē un trimdā būs laba skola latviešu tautai nākotnē.

(Jaunā Gaita #64, 1967. g.)

Vēl par Brīvās pasaules latviešu apvienību (Iespaidi un domas par BPLA sēdi Toronto)

Uzmanīgi sekojot BPLA sēdes gaitai Dziesmu svētku laikā Toronto, radās iespaids, kas apstiprina manus ieskatus par BPLA lielo nozīmi trimdas latviešu nacionālās politikas darbā. Kādam BPLA jābūt, par to pēdējos 10 gadus esmu vairākkārt rakstījis presē un cīnījies Latv. nac. apvienībā Kanadā LNAK padomes sesijās u.c. Ka vēl šodien tā eksistē vairāk uz papīra nekā darbos, to pierādīja šīs sēdes norise un proti: četru zemju centrālo organizāciju pārstāvji pārstāvēja galvenokārt savu zemju lokālās intereses un tos grūti būtu uzskatīt par BPLA valdes locekļiem. Palika iespaids, ka sēdes oficiālie

pārstāvji nerunāja kā šīs organizācijas locekļi, bet gan Eiropas Centrs ar ALU, Austrāliju vai LNAK un otrādi. Varēja rasties iespaids, ka BPLA ir kāds ne visai aktīvs ALAs birojs.

ALAs vadība, kopš BPLA dzimšanas dienas nav vēlējusies šo organizāciju izveidot par latviešu trimdas smadzeņu centru, bet gan vēlējusies, ka tā pastāv kā latviešu trimdas organizāciju vienības simbols. Līdz šim BPLA ir pildījusi tikai dažas reprezentācijas funkcijas. Reizi vai divas tās valdes locekļi, vairāk kā 10 gadus sanākot uz sēdi, ieradušies ASV valsts departamentā, vai attiecīgo zemju sūtniecībās. Tā piešķīrusi gadskārtējas Tautas balvas un iesniegusi pāris iesniegumus atiecīgām valdībām, kā piesavienātā Latvijas zelta jautājumā u.c. Varbūt no ALAs viedokļa skatoties tas viss ir jauki, jo ALA zin un redz, ko BPLA dara vai nedara. Tā bieži vien runājot par BPLA min ALAs vārdu. Citāds stāvoklis ir raugoties no citu zemju centrālo organizāciju viedokļa.

Mēs, trimdas latvieši, dzīvojam par daudz tālā pagātnē. Mēs nevaram aizmirst to, kas mēs bijām un mūsu bijušos augsta amata vīrus bieži godinām ar viņu bijušiem tituliem. Bet šī diena un rītdiena prasa no mums kaut ko vairāk un proti: darbu, cīņu, vienotību un atklātību. Nacionāli politiskais darbs ir jādara un jāatbalsta visiem. Par Latvijas atbrīvošanu ir jācīnās visiem. Šinī darbā un cīņā mums jābūt vienotiem, stipriem un līdzīgiem, bez titulu priekšrocībām. Un beidzot, šim darbam un cīņai jānorit atklāti, bez maskām un noslēpumiem, t.i. jābūt labi noorganizētam trimdas latviešu informācijas darbam. Simbolu mums jau tā ir par daudz, tamdēļ mans uzskats ir, ka BPLA jāizvērs savā darbībā tādā plāksnē, lai tā varētu vadīt (ne darīt) un saskaņot visu trimdas organizāciju darbu. Mēs visus trimdas gadus esam, klusu ciešot, skatījušies uz mūsu valsts pēdējiem diplomātiskajiem pārstāvjiem brīvajā pasaulē. Cik maz mēs zinām par viņu cīņu un darbu! Mēs visi un mūsu organizācijas būtu priecīgas, ja mūsu diplomātiskie pārstāvji būtu snieguši regulāru informāciju par visu, ko tie dara, zin un novēro. Mēs esam priecājušies par mūsu pēdējās valdības pilnvarām un pilnvaru nesēju. Pilnvaru nesējs ir aizgājis Dieva miera valstībā, bet kur palika pilnvaras? Mēs nedrīkstējām kritizēt mūsu diplomātisko pārstāvju izdarības un mazdarbību, jo tie taču bija un ir mūsu brīvās valsts pēdējie simboli. Cik mums vēl šodien ir palicis pāri šo simbolu? Kas notiks, ja Varenais aizsauks pie sevis

pēdējo simbolu? Vai šie simboli ir sagatavojuši sev aizstājējus? Kas to dara? Kas tos proponēs un nozīmēs? Kaut kam ir jādomā un jākārtot šīs un citas problēmas. Cik daudz ir problēmu, kuŗas nevar risināt un kārtot kādas atsevišķas zemes centrāla vai cita organizācija, jo tās neattiecas ne tikai uz vienu zemi, bet gan uz visu latviešu saimi brīvajā pasaulē. Tamdēļ bija jārada BPLA un tādai tai jāizvēršas. Nemēģināsim arī šo, tik svarīgo organizāciju, pārvērst par simbolu.

BPLA ir jābūt par trimdas latviešu nacionālās politikas darba smadzeņu centru. BPLA funkcijās ietilptu: 1) reprezentēt visu latviešu trimdas saimi un runāt tās vārdā; 2) sadarboties ar citām Baltijas valstu līdzīgām organizācijām; 3) saņemt informāciju, idejas un priekšlikumus no zemju centrālām un citām organizācijām vai atsevišķām personām; 4) izvērtēt tos; 5) informēt attiecīgās organizācijas par pieņemtiem un atzītiem priekšlikumiem un metodēm; 6) sadalīt pēc lietderības un spējām praktiska darba izpildīšanu u.d.c. Bez tam BPLA steidzīgi jārod ceļi un iespējas par mūsu diplomātisko pārstāvju kadru sagatavošanu nākotnes darbam, atbilstošu mūsu laika un uzdevumu prasībām. Darba darītājas vienmēr paliks centrālās un citas organizācijas.

Tādu es un, domāju, daudzi citi vēlētos redzēt mūsu trimdas augstāko organizāciju. Ja BPLA vadība neizvērsīs savu darbu šādā virzienā, esmu pārliecināts, ka tā ilgi nepastāvēs arī kā „simbols”, jo dzīve tukšumu necieš. Cik bieži trimdas darbā notiek rīvēšanās par kompetencēm organizāciju starpā. Tas stipri traucē mūsu visu kopējo darbu un cīņu par Latvijas atbrīvošanu.

(L.A. #59, 1970. g. 14. augustā)

Atbilde Latgalietim

„Latvija Amerikā” 1. oktobra numura lasītāju vēsulē „Kāpēc latgaliski?” Latgalietis pieskaŗas disonancei, kas radās 3. septembrī Toronto KLKA kongresā sakarā ar jautājumu par latgaļu dialekta lietošanu kongresos un dievkalpojumos.

Kā šī, tā iepriekšējā KLKA kongresa vadītājs apzinājos, ka latgaļu dialekta jautājums neietelp Kanadas latviešu katoļu apvienības kompetencēs, tādēļ centos tam tikt pāri, neieļaujoties nekādos principālos iztirzājumos. Pilnīgi piekrītu „Latgalietim”, ka šis jautājums ir valodnieku un vēsturnieku kompetence.

KLKA kongresa delegāti pārstāv savas draudzes vai vienības un ir to oficiāli pilnvarotie kongresā. Tādēļ to apzīmēšana par „tirgus sievām” ar izglītības līmeni pamatskolas pakāpē, uzskatāma par „Latgalieša” inteliģences trūkumu un nepieklājību. Ja „Latgalietis” domā, ka šis jautājums iztirzājams prātīgiem valodniekiem un vēsturniekiem, kam es pilnīgi piekrītu, tad šī jautājuma „piekāršana pie lielā zvana” ir lāča pakalpojums latgaliešiem un Latgalei.

Es pilnīgi piekrītu mons. Dr. K. Ruča deklarācijai KLKA kongresā, ka trimdā nav Vidzemes, nav Kurzemes un nav arī Latgales, bet ir tikai viena nedalāma trimdas saime, un latviešu katoļu baznīca neskars nevienu problēmu, kuŗa latviešos draudētu radīt plaису, bet darīs visu, lai trimdas latviešu saimi vienotu.

„Latvija Amerika” 1966. g. 8. oktobrī

Grēks dzemdē grēku

L.A. 15. numurā kāds E.L. lasītāja vēstulē „Vairāk atbildības izpratnes” pauž absolūtas nepatiesības un proti: 1) Ne mons. Dr. K. Ručs savā referātā KLAK kongresā 3. septembrī ierosināja latgaļu dialekta jautājumu, kā apgalvo E.L., bet gan 2 kongresa delegāti, pie valdes ziņojuma lūdzot paredzēt darba kārtībā šo jautājumu kā atsevišķu punktu. Darba kārtība bija apstiprināta jau kongresa sākumā, tādēļ tas nebija iespējams. 2) „Latgalietis” savā lasītāja vēstulē „Kāpēc latgaliski”, nosaucot kongresa delegātus par „tirgus sievām ar izglītības līmeni pamatskolas pakāpē”, neteica viena, divas vai dažas sievas. To atbildē „Latgalietim” pateicu, ka kongresa oficiālo delegātu (nav no svara cik) apzīmēšana par „tirgus sievām” ir „Latgalieša inteliģences trūkums un nepieklājība”

3) Es nemēģināju ar kāju daudzītāju palīdzību aplūsināt runātāju, kā apgalvo E.L., bet gan saucu kāju daudzītājus pie kārtības un lūdzu runātāju turpināt. Paldies E.L. par pamācību, kā vadīt kongresu kā kulturālu pasākumu. Esmu vadījis daudzus kongresus un sapulces, darot to pēc labākās apziņas. Ja E.L. tik augstu vērtē kultūru un tās pasākumus, tad gan vajadzēja zināt, ka nepatiesības paust par mani kā kongresa vadītāju ir ne tikai nekultūrāls, bet pat necienīgs vīra darbs.

„Katolis” L.A. 8. oktobra numurā, uzņemoties barga soģa pienākumus, aizrāvies par tālu un mēģina apgalvot, ka boļševiku gadā no Latgales (separātistu) aprindām esot nākuši daudzi komūnistu funkcionāri. „Katoļa” kungs, ne jau proporcionāli vairāk nekā no citiem novadiem (soģu aprindām). Latgales novada apzīmēšana par nedroģako Latvija ir dziļš un nepelnīts apvainojums Latgales latvieģu sirdis. Latgalieģi ir cīnijuģies kopā ar saviem brāģiem kurzemniekiem un vidzemniekiem plecu pie pleca visās Latvijas brīvības cīņās. No tiem „Katolim,” nevajadzētu baidģties.

„Katolim” vajadzēja zināt, ka Latgales dģli (no 17. gadu vecuma) un tģvi (lģdz 60 gadu vecumam) turēja fronti pret boļševikiem Latgalģ tai laika, kad Latvijas organizģtā armija cģnģjās pret Bermontu pāreģos novados. Šos cģnģtājus sauca par Latgales partizāniem. Tie cģnģjās vģl pirms Latgales partizānu pulka nodibināģanas, kas bija lielākais cģnģtāju pulks Latvijas armijā. Jaunākie, pazģdami no ganu laikiem katru meģa vai purva taku un katru grāvi, sargāja savas pozģcijas un atģsita pretinieka (skaitlģski 10 reiģu lielāka) uzbrukumus. Kad vajadzēja papildspģkus, tad tģvi atģtāja tģrumā arklus un ecģģas un basām kāģām, postalģs vai vģzģs devģs meģos, lai apturģtu vai uzģsprģdzģnātu boļģeviku bruģotos vilģienus u.t.t. Tie cģnģjās darba drģbģs, postalģs un medģbu bisģm, salasģtiem un no boļģevikiem atģņemtiem ieroģiem. Es biju tiem daudz reiģu acu liecinieks, jo kā mazs zģns nesu viģiem māmuģu māģs sagatavotģs brokastis un launagu. Tāda bija paģapgāde. Balvos uzcģla Latgales partizāniem pieminieki — cģnģtāja statuju postalģs.

O, Katolim nevajadzģtu bģt netaisnam un nepazaudģt Debesu valģģģbu. Bģs labāk, ja izbeģsim strģdu par lietām, kuģas pģder pagātnei. Nestrģdģģsimies arģ par to, kas bija pirmais — ola vai vista. Tas noģģmģ — vai pirmais radģs Latgales separātģsts, vai bargais soģģis „Katolis”? Vienģģi zinģm, ka grģks dzemdģ grģku. Runģsim par nģkotni. Bģsim vienoti mģsu galvenajam uzdevumam — cģģai par Latvijas brģģģbu!

(L.A. #80. 1966. g. 29. oktobrģ)

Kultūras sakari ar dzimteni

Laika tecējumā nekas nestāv uz vietas, bet turpina iet uz priekšu un mainīties, piemērojoties laikam un apstākļiem. Katru gadu maina un uzlabo karstā kaŗa ieročus, maina un piemēro rītdienas prasībām arī aukstā kaŗa ieročus un metodes. Komūnistu aukstā kaŗa ieroči un taktika pēdējos 15 gados ir mainījusies līdz nepazīšanai, tikai mērķis — pasaules pakļaušana komūnismam — palicis nemainīts.

Arī mūsu mērķis — cīņa pret komūnismu un Latvijas brīvības atgūšana — šodien ir spēkā tāpat kā pirms 23 gadiem. Tā ir mūsu misija, un citādi nemaz nedrīkst būt.

Vērojot Maskavas propagandu svešuma latviešiem, jānāk pie atzinuma, ka tā ir mainīta pašos pamatos, proti: svešuma latviešu lamāšana par nacistiem, kaŗa noziedzniekiem, masu slepkavām, SS-vīriem u.t.t. ir gandrīz pilnīgi izbeigusies. Tā vietā uzsākta jauna un, jāatzīst, daudz produktīvāka taktika. Kremlis zvana ar visiem zvaniem Rīgā un Maskavā par svešuma latviešu kultūras sakariem ar dzimteni un aicina apmeklēt Latviju. Agrākā propaganda bija rupju melu taktika, uz kuŗu nereagēja ne trimdas latvieši, ne patvēruma zemju sabiedrība, jo tā pazina etniskās grupas un daudzus šo grupu Maskavas nodēvētos „kaŗa noziedzniekus” personīgi. Pašreizējā jaunā taktika, tas ar nožēlu jāatzīst, ir iedarbīga un bīstama mūsu nacionālpolitiskajam darbam.

Sevišķi iedarbīga tā dažkārt ir mūsu jaunajā paaudzē. Daļa trimdas latviešu, sevišķi jaunā paaudze, mēģina uzņemt kultūras sakarus ar dzimteni, bet vecākā un vidējā paaudze, uzkrājusi dolārus un tikusi pie turības, apmeklē dzimteni.

Lai varētu labāk analizēt visus plusus un mīnus attieksmē uz paceltajiem jautājumiem, nepieciešams dzimtenes latviešu politiskajā plāksnē iedalīt trīs galvenās grupās: 1) Maskavas komūnistu partijas kalpi, kuŗi savukārt iedalāmi partijas funkcionāros, čekas aģentos un parastajos partijas biedros; 2) Neitrālie, kuŗi par politiku neinteresējas vai nebrīvību un

spaidus pacieš savas eksistences dēļ; 3) Pretestības grupa — aktīvie, klusie komūnisma nīdēji, nospiešie kolhoznieki u.c. Par Maskavas Latvijā iesūtītajiem un latviešu komunistu partijas funkcionāriem nav daudz jārunā, jo to lomu mēs visi labi zinām. Visbīstamākie ir čekas aģenti. Čeku tagad sauc par valsts drošības komiteju, kuŗai ir divi departamenti ar attiecīgām sekcijām. I departaments galvenokārt izseko Padomju Savienības diplomātisko personālu Rietumos, bet II departaments izseko padomju pilsoņus. Šī procedūra ir veca un negrozīta. Jauns vienīgi tas, ka pēc Staļina nāves pie I departamenta nodibināta sekcija pretinieku dezinformēšanai un demoralizēšanai. Šo sekciju vada rūdītais čekists Ivans Agajants, nodarbinot visizglītotākos un iespaidīgākos cilvēkus Pad. Savienībā. Šī sekcija atzinusi vecos propagandas paņēmienu par rupjiem un neiedarbīgiem. Jaunā propagandas metode iziet uz to, lai iegūtu Rietumos redzamu personu uzticību. Lai to panāktu, atmesta vecā propagandas metode ar Pad. Savienības apstākļu absolūtu slavināšanu un Rietumu nonievāšanu. Tagad saka, ka Pad. Savienībā ir vēl daudz trūkumu, kā arī to, ka pašu pilsoņi it bieži cieš netaisnību u.t.t. Tagad pat silti apsveic dažas labas lietas Rietumos un piebilst, ka arī komunistiskās zemes soļo tikai uz priekšu, uz apstākļu uzlabošanu. Kad Pad. Savienībā pie varas nākšot liberālākas aprindas, tad daudz kas mainīšoties u.t.t.

Šī sekcija darbojas ļoti plānveidīgi, lai Rietumos ietekmētu diplomātus, žurnālistus, zinātniekus, rakstniekus, baznīcu vadību, profesorus, studentus u.c. Arī mēs pamazām, paši to nemanot, kļūstam šīs propagandas upuŗi.

Ir neapšaubāms fakts, ka šī valsts drošības komiteja domāta apspiešanai pašu zemē un kaitniecībai un demoralizēšanai ārzemēs. Komitejai ir vairākas nozares, kuŗas kontrolē Breņņeva uzticības persona Andropovs. Klīst baumas, ka šo demoralizēšanas un dezinformēšanas aģentu darbs arī kādu trimdas latvieti — rakstnieku noveda nāvē, paklausīgā aģenta-kalpa lomu paveicot dzejniekam Ojāram Vācietim. Šīs sekcijas aģentu-latviešu uzdevums ir arī izvilināt no trimdas redzamām personām grāmatas, dzejoļus, intervijas u.c., lai pēc tam izvilkumus no tiem, vņū stilā un garā, publicētu demoralizēšanas sekcijas izdevumos, piemēram, „Dzimtenes Balsī” un „Svešuma Balsī”. Nolūks ir kompromitēt šos cilvēkus latviešu trimdas sabiedrības acīs. Kā piemērus var

minēt Elzu Žebransku, Gunti Zariņu, Jāni Mediņu, Alfredu Vinteru, Richardu Spuri u.c.

Parastie komūnistu partijas biedri ir tikai varasvīru auditorija, tādēļ pie tiem nav nozīmes tuvāk pakavēties. Arī par neitrālo grupu nav daudz jārunā, jo tā, tāpat kā visā pasaulē, par politiku neinteresējas. Tā gan nav vienaldzīga attieksmē uz ikdienišķajām dzīves prasībām un likstām, bet nemeklē tām iemeslus politikas virsotnēs. Pietiek, ja neitrālie pie sevis klusībā nolamājas par tuvāko pāri darītāju.

Ar pretestības grupas aktīvajiem dalībniekiem ir grūti un viņu drošības dēļ pat bīstami uzņemt kādus sakarus, jo tos drošības komitejas aģenti uzmana visvarāk. Aktīvie partizāni pa lielākai daļai jau ir likvidēti. Galvenā cerība nākotnes Latvijai ir klusie komūnisma nīdēji. Tiem ir izredzes sevi saglabāt un izdevīgā brīdī organizēt atklātu pretestību komūnismam. Turpretim nospiešie un verdzinātie kolhoznieki ir lēni mirēji, jo veido nākošo grupu pēc tiem, kas ieslodzīti spaidu darbu noietnēs.

Vai iespējami kaut kādi kultūras sakari ar dzimteni? Uz šo jautājumu neņemam atbildēt ar nē. Dzimtenei ar trimdas latviešiem kultūras sakari ir iespējami un jau notiek pilnā spēkā. Tie ir Maskavas organizēti un atbilst tās mērķiem. Maskava cīnās ar visiem iespējamiem propagandas līdzekļiem par kultūras sakariem ne tikai ar svešuma latviešiem, bet ar visu brīvo pasauli. Tie nav latviešu tautas dzimtenē gribas un vēlēšanās diktēti, bet gan varenās komūnistu partijas Maskavā plānoti. Krenlis sūta un pārplūdina Rietumus ar saviem kultūras pīrāgiem dažādos veidos — literātūrā, mūzikā, mākslā, sportā u.c. Tikai visam nāk līdz tā inde, kuŗu tik gudri iepilinājusi valsts drošības komiteja (čeka). Visi šie sakari ir vienpusēji un neapšaubāms komūnisma uzvaras gājiens brīvajā pasaulē. Kā migla tie iespiežas Rietumos un aptumšo brīvās pasaules pilsoņu pareizos ieskatus par komūnisma patieso seju un gūst simpatijas šai vergu valsts diktatūrai.

Cits jautājums ir attieksmē uz mūsu tuvinieku veltēm (grāmatām, fotouzņēmumiem u.c.), kuŗas saņemam kā sirsnības un mīlestības apliecinājumus. Arī šādus sūtījumus komūnistu partija akceptē kā plusus savas programmas ietvaros.

Pavisam citādi tomēr sastāv ar mūsu kultūras sakariem uz dzimteni. Tādi, kas runātu mums par labu, nav iespējami. To

atklāti pasaka Komitejas kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs Latvijas nodaļas valdes priekšsēdis Žanis Zakenfelds, proti: „Nav gudri prasīt no Latvijas, lai tā brīvi atļautu izplatīt grāmatas vai preses izdevumus, jo tie pa lielākai daļai vērsti pret mūsu tautu, valsti, tās konstitūciju un oficiālajām institūcijām. — Lai izkontrolētu, kas būtu ielaižams un kas ne, vajadzētu milzīgu ierēdņu štatu.” Tie ir meli, jo komunistiem ir pietiekami liels štats, lai izkontrolētu pat privātās vēstules. Citādi ir ar zinātniskajām grāmatām, ar kuŗām attiecīgo profesiju kollēgas apmainās savā atarpā, vai arī tuvi draugi pa slepeniem ceļiem.

Tas, ko mēs vēlētos dot ar kultūras sakariem tautiešiem dzimtenē un kas tiem visvairāk nepieciešams gara stiprināšanai un izturībai, ir informācija par mūsu kultūras sasniegumiem, jaunatnes audzināšanas problēmām, cīņu par Latvijas brīvības atjaunošanu, mūsu panākumiem Rietumu pasules cīņā pret komūnismu u.t.t. Šādu informāciju mēs tautiešiem dzimtenē nevaram piegādāt pa Maskavas izraudzītajiem kultūras sakaru ceļiem. Tie ir tikai divi veidi — radiatoritājumi uz dzimteni un slepenie ceļi, kuŗi ir grūti un bīstami mūsu draugiem dzimtenē.

No Padomju - Rietumu kultūras sakaru institūta priekšnieka S. Romanovska 1966. gadā Maskavā izdotās grāmatas „Meždunarodnije kuļturnije naučnije svjazi” nepārprotami izriet, ka padomju kultūras politika ārzemēs ir Padomju Savienības ārpolitikas sastāvdaļa ar uzdevumu piedalīties sociālisma un kapitālisma sadursmē pasaules forumā. Tam kalpo visas nozares — literātūra, māksla, mūzika, pat sports u.t.t. Tātad šis ir spēcīgākais aukstā kaŗa ierocis. „Šie sakari kalpo komūnismam,” saka Romanovskis.

Vai dzimtenes apmeklējumi ir iespējami un vai tie ir vēlami? Tie ir iespējami. Sevišķi pēdējos gados tie arvien vairāk pieaug. Dzimtenes apmeklētāji iedalāmi trīs grupās: 1) ģimenes vai tuvinieku — tātad cilvēcisku jūtu izsaukti apmeklējumi; 2) izpriecas vai tūrisma apmeklējumi; 3) sagatavoti apmeklējumi.

Nevarētu nekā iebilst pret tuvinieku apmeklējumiem specifiskos — piem. slimības vai nāves — gadījumos. Citādi ir ar izpriecas braucējiem vai tūristiem. Šie dzimtenes apmeklētāji brauc tikai savas izpriecas dēļ. Sakrājuši pietiekami daudz līdzekļu, tie domā, ka var atļauties šādu izpriecas braucienu: sak', ja jau iezemieši apmeklē Floridu, Eiropu un citas jaukas vietas pasaulē, kādēļ tad mēs par saviem grūtā darbā

sakrātajiem līdzekļiem nevaram apskatīt veco un skaisto Rīgu? To viņi arī dara. Kas par to, ka dzimtenē latviešus māj nedrošības sajūta, bet vecos cietumu un čekas pagrabu mūršos dveš asiņu un nāves smaka? Tūristi tikai nosaka: „Tas viss taču bija tik sen. Tagad daudz kas mainījies — jaunas celtnes, tilti un cits. Ir taču jauki atkal būt sirmajā Rīgā, pastaigāties pa agrāko skaisto apstādījumu alejām un ielām!” Protams, ir jau arī jauki nofotografēties ar smaidīgām sejām Brīvības pieminekļa pakājē. Varbūt pat kopā ar paziņām. Un tad atvest bildītes un filmas uz sava patvēruma zemi, lai iepriecinātu ar tām šejienes draugus un paziņas...

Šie apmeklētāji nedomā un nenojauš, ka šie skaistie un nevainīgie prieki ir tieši tas, ko mūsu dzimtenes okupanti un tautas apspiedēji vēlas un propagandē. Tie nedomā un neapzinās, ka ar savu rīcību juridiski akceptē padomju okupāciju Latvijā, veicina komūnisma uzvaras gājienu, piegādājot Maskavas komūnistu partijai ārzemju valūtu subversīvas darbības financēšanai Rietumos un apmaina savus agrākos ieskatus par komūnisma īsto būtību pret padomju propagandas apgalvojumiem.

Rietumniekus, kuŗi apmeklē komūnistiskās zemes — žurnālistus, baznīcu vadītājus universitāšu profesorus, parlamentāriešus un citus mēs apzīmējam par naīviem pacifistiem un citādi, bet paši to darām bez mazākajiem sirdsapziņas pārmetumiem. Šādi tūrisma apmeklējumi ne mums, ne dzimtenē palikušajai tautai nekā laba nedod, bet Maskava tos ļoti vēlas un tādēļ propagandē. Šādiem apmeklējumiem ir komūnistu partijas stingri noteikts maršruts un uzturēšanās vietas. Tūristi nevar un nedrīkst ieskatīties apspiestās tautas liktenī. Arī to nepārprotami nosaka jau minētais kultūras sakara institūta priekšnieks S. Romanovskis, proti: „Apmeklētāji no rietumiem ar padomju dzīvi un kultūru pašās padomju zemēs var iepazīties universitātēs, iestādēs, operās, teātros, zinātņu pilīs un attiecīgās publikācijās. Kolhozu, tirgu, slimnīcu un privātie dzīvotāju apmeklēšana, ja tā novēršas no oficiālā maršruta, ir spiegošana un datu vākšana par Pad. Savienību.”

Līdzšinējā pieredze rāda, ka dzimtenes apmeklētāji līdz šim pa lielākaī daļai bijuši vāji sagatavojušies un ar maz izņēmumiem tikai pakalpojuši komūnistu propagandai. Tādēļ dzimtenes apmeklētāji būtu speciāli izlasāmi un sagatavojami noteiktiem uzdevumiem, tikai — tas būtu ļoti bīstami pašiem

braucējiem. Arī praktiski tas pašreizējos apstākļos gandrīz neiespējami. Varbūt kādreiz apstākļi mainīsies un mēs pie šī jautājuma atgriezīsimies praksē.

Dzimtenes tautiešu apciemojumi Rietumos praktiski tikpat kā nenotiek. Ja kāds apmeklē radus brīvajā pasaulē, tam ir „aizbāzta” mute. Tādi apmeklētāji, kādus satikām pagājušā gada pasaules izstādē Montreālā, mums ir ļoti bīstami. Tie visi bija Pad. Savienības drošības komitejas (čekas) izraudzīti ļaudis.

Ievērojot Pad. Savienības politikā 50 gadus negrozīto un negrozāmo faktu, ka Maskava paraksta tikai tādas vienošanās, līgumus un paktus, kuŗi tai izdevīgi, un pilda parakstītās apņemšanās vienīgi tik ilgi, kamēr tās kalpo padomju politikas mērķiem, atļaujtos rezūmēt sekojošo:

Mūsu kultūras sakari ar dzimteni Maskavas propagandētājā veidā nav iespējami. Tie ir Maskavas diktēti kultūras sakari ar mums, kā tādi kaitīgi un bīstami ne tikai mūsu trimdas sabiedrībai, bet arī dzimtenes latviešiem. Tie grauj mūsu cīņu par Latvijas atbrīvošanu. Tie nokauj dzimtenē palikušās tautas cerības uz mūsu mērķtiecīgu un vienotu cīņu pret komūnismu.

2) Sakari ar dzimteni iespēju robežās var pastāvēt vienīgi pa spleņiem ceļiem, kuŗi ir bīstami tautiešiem Latvijā, un ar radoraidījumiem uz dzimteni.

3) Dzimtenes apmeklējumi izprieceas un tūrisma dēļ nav vēlami, jo ir pretrunā mūsu mērķiem, akceptējot status quo stāvokli, pārvērš mūs par naīviem komūnisma propagandētājiem un sagādā ārzemju valūtu komūnistu subversīvajai darbībai Rietumos.

4) Konvencionālie dzimtenes apmeklējumi pielaižami cilvēcisko jūtu dēļ. Sagatavoti dzimtenes apmeklējumi ir vēlami bet arī bīstami, pat neiespējami.

5) Mēs nedrīkstam pārtraukt materiālo atbalstu (sainīšu sūtīšanu) trūcumā esošajiem tuviniekiem un draugiem. Kaut šie sūtījumi ir mīnuss komūnistu politikas bilancē, viņi tomēr tos piecieš, jo iegūst ārzemju valūtu.

Maskavas propagandētie svešuma kultūras sakari ar dzimteni un dzimtenes apmeklējumi ir ļoti iedarbīgi vienā mūsu trimdas sabiedrības daļā. Tie dzen arvien lielāku ķīli starp aktīvo latviešu grupu un jaunatni trimdā. Sakarā ar to būtu ļoti vēlams, lai jaunatnes organizācijas trimdā un to vadītāji izdebatētu un izventilētu visas iespējas un visus iespējamus ceļus

minētajos jautājumos savos kongresos un publiskajos paneļos, pieņemot savus atzinumus rezolūciju veidā.

Es ticu, ka šīs rezolūcijas izteiktu norobežošanas no Maskavas propagandas. „Aizbāžot muti Maskavas propagandai, jaunatne varētu atklāti deklarēt, ka šajos jautājumos trimdas sabiedrība „no sienas līdz sienai” ir vienota. Tas būtu liels solis uz priekšu mūsu kopīgajā cīņā par dzimtenes atbrīvošanu.

(L.A. #24, 1968. g. 23. martā)

(L.A. #25, 1968. g. 27. martā)

Latvijas atbrīvošana

Latvijas atbrīvošana teorētiski varētu notikt trīs veidos: 1) komūnisma sabrukuma - evolūcijas ceļā; 2) Tā iznīcināšana revolūcijas gadījumā un 3) visas pasaules atklāta konflikta, resp. trešā pasaules kara gadījumā.

Latviju neatbrīvos pasaules kongresos, parlamentos vai Apvienotās Nācijas, jo tās ir nespēcīgas atrisināt jebkādu problēmu pasaulē. Apvienotām Nācijām kā starptautiskam iestādījumam, atsevišķu valstu strīdu izšķiršanā un to problēmu risināšanā ir nulles vērtība. Visas problēmas un strīdus jautājumus tās ir atlikušas tikai uz „rītdienu”. Vēl vairāk, Latvijas, (resp. Baltijas valstu) jautājums, pēc manām domām, Apvienotās Nācijās netiks iekustināts un nekad par to nebalsos. Praksē ir pieādījies, ka tās nepieskaras nevienai problēmai, kas varētu sanādot Pad. Savienību. Tās nav iedrošinājušās nobalsot par Pad. Savienības izstāvošā apm. 100 milj dolāru parāda nemaksāšanu pašām Apv. Nācijām. Ja es maldītos un Apv. Nācijas nobalsotu par Baltijas valstu atbrīvošanu no komūnisma okupācijas, ko tas praktiski dotu, jo Apv. Nācijām nav militāras varas, ar ko piespiest Pad. Savienību šo lēmumu pildīt. Pad. Savienība šādu lēmumu ignorētu, vai pat draudētu izstāties no Apv. Nācijām. To nu ASV neriskētu. To negribētu arī citi sabiedrotie. Ja Apv. Nācijas to darītu, tad no tā brīža tās pārvērstos no politiskā tirgus arēnas par normālu tiesisku iestādījumu. To šobrīd nevēlas ne Pad. Savienība, nedz ASV politikas noteicēji - kapitālisti. Evolūcijas ceļš ir nereāls, jo, lai politiskās diktatūras vara, kas balstās uz militāro varu — armiju un čeku, pārvērstos evolūcijas ceļā par

demokratiju, tam vajadzētu dažus simtus gadu. Pa to laiku latviešu tautas kodols būtu iznīcināts pilnībā. Pazīstot gadu simteniem krievu tautas dominēšanas tieksmes, tā paturot militāro pārspēku, tā nekad bez cīņas neatbrīvotu pakļautās tautas un valstis.

Revolūcija pie pašreizējās varas Padomju Savienību nespētu sagraut komūnisma diktatūru, bez aktīvas ASV un viņas sabiedroto atbalstītas militāras līdzdalības. Piemēri tam ir Ungārijas, Austrumvācijas un citas sacelšanās pagātnē. Pad. Savienībā iekļautām tautām ieroču vietā ir tikai dūre. ASV un citu sabiedroto atklāta līdzdalība revolūcijas atalstīšanā jau pati par sevi nozīmētu konfliktu pasaules mērogā.

Tamdēļ atliek, tikai viens ceļš — atklāts pasaules konflikts nākotnē. Tam ir daudz pamata, un proti: vēsture neliecina citu kā tikai to, ka ik pēc zināmiem laika periodiem tāds atkārtojas. Šoreiz to pagarinās atomieroči.

Mēs, aklā ticībā atarptautiskām tiesībām, tiesību normām, brīvības principu ideāliem, neredzējām, ka politikā brīvības ideja tiek nomainīta pret nežēlīgo materiālismu. Mēs ticējām arī Eiropas tautu savienībai. Neredzējām, ka tiesību vietā pasaulē dominēja politiskā un militārā vara. Vērojot pēdējo 25 gadu pasaules politiskās noslieces, ar nožēlu jāsaka, ka šodien nav nevienas valsts pasaulē, kas vismaz iestātos par Baltijas valstu atbrīvošanu no komūnisma. Visā plašajā pasaulē mūsu cīņai par Latvijas brīvību ir daudz draugu, bet tie ir individuālas personas. Tie ir personīgi līdzjutēji, bet tiem nav nekādas politiskas varas ne savā valstī, ne pasaules politikā.

Ņemot vērā visus iepriekš aprādītos apstākļus, kā arī visu pēdējo gadu noslieci pasaules politikas lielākos centros, jākonstatē, ka par Latvijas atbrīvošanu neviena valsts pasaulē cīņu nesāks un necīnīsies. Tās to nav darījušas arī iepriekšējos kaņos. Pirmā pasaules kaņā neviena kaņa dalībiece necīnījās par Latvijas brīvību un neatkarību. Otrā pasaules kaņā Anglija un Francija nepieteica kaņu Hitlera Vācijai Polijas dēļ, kaut gan ārēji to tā deklarēja. ASV kaņā pret Vāciju neiestājās, lai atbrīvotu mazās Hitlera okupētās valstis kā Beļģiju, Holandi, Norvēģiju u.c., kuņas jau kaņa sākumā Vācija bija okupējusi. Anglija iestājās kaņā pret Hitlera Vāciju tāpēc, ka Vācijas militārais spēks bija un draudēja viņas izejvielu krājumiem viņas kolonijās un to draudēja izspiest ārā no starptautiskās tirdzniecības u.c. ASV iestājās kaņā pret Vāciju, lai

glābtu Angliju un žīdu vajāšanas dēļ. Tā to darīja ar vienu noteikumu, ka Čerčilam jāizpilda agrākais Baldvina solījums par Palestīnas piešķiršanu žīdiem un tas tika izpildīts. 1949. gadā radās oficiāla žīdu valsts Izraēla. Bez tam Hitleram bija jāsamaksā viņa kļūda par žīdu vajāšanu Vācijā.

Mēs neesam žīdi. Mums ir tikai viens spēks — mūsu lielā ticība.

(1970. gados)

Vēl cīņa nav beigusies

Šogad (1972. g.) maijā paies 27 gadi kopš Otrais pasaules karš beidzās ar skaistām miera deklarācijām. Patiesībā karš vēl šodien nav beidzies, un tas turpinās bez apstājas daudzās pasaules malās, komūnisma kurināts, sīku kaņiņu veidā. Jaltas, Teheranas, Žeņevas un citās konferencēs pasaules „lielie” pasauli sadalīja interešu sfairās. Šīs saimniecisko interešu sfairas Maskava saprata citādi nekā rietumu politikas vadītāji. Tā ar viltu un meliem pakļāva savai varai Viduseiropas valstis ar vairāk nekā 100 miljoniem iedzīvotāju. Vēl vairāk, Vāciju sadalīja Rietumvācijā un Austrumvācijā, Koreju Dienvid un Ziemeļkorejā, Vietnamu Dienvid un Ziemeļvietnamā u.t.t. Kara un konferenču rezultātā Anglija, Francija, Beļģija, Spānija u.c. cita pēc citas pazaudēja savas kolonijas, piešķirot brīvību tām Āfrikā, Āzijā un citur, bet Maskavas varas vīri radīja visnežēlīgāko koloniālismu pasaules vēsturē, apspiežot un iekļaujot verdzības važās daudzas kulturālas tautas un valstis Eiropā un citur.

Tam dēļ pilnīgi saprotams, ka cīņa par brīvību apspiestās tautās visā pasaulē turpinās. Tā turpinās aukstā kara veidā. Tas ļoti bieži uzliesmo, nodziest un atkal uzliesmo citā vietā karstā kara veidā Āzijā, Āfrikā, Vidējos austrumos un citur.

Apvienotās Nācijas ar savu brīvības deklarāciju (Čartu) tika radītas miera, taisnības un brīvības uzturēšanai pasaulē. Šodien tās ir pārvērtušās par politisko tirgus arēnu, kur Maskavas propagandai ir visplašākā brīvība un iespējas. Pasaules lielās varas cīnās pie sarunu galdiem un konferencēs par mieru pasaulē. Tā tad miera vēl nav! Cīnās par ieroču ražošanas samazināšanu, bet ieročus ražo vienu pēc otra vēl iznīcinošākus,

ražo šodien un ražos rīt. Runā par okupācijas kara spēku atvilkšanu, bet okupācija pasaulē vēl pastāv un paplašinās. Cīnās par sadalīto tautu un valstu apvienošanu, tikai katra pēc savas izpratnes un savu pašu interesēm. Brīvās pasaules vadība cīņās par šo tautu apvienošanu un brīvu tirgu paplašināšanu, bet Maskava par šo tautu pievienošanu un pakļaušanu verdzībai. Arī karstā kara veidā cīņas turpinās.

Nav pasaulē vietas, kur Maskava nemēģinātu izstiept savus asiņainos nagus un nekurinātu aukstos un karstos „kariņus”. Tā tas ir Vietnamā, neskatoties uz to, ka tā 1954. gadā Žeņevas konferencē parakstīja līgumu par Dienvidvietnamas teritorijas neaizkaramību un Vietnamas tautas brīvību pašai noteikt savu politisko sistēmu. Jau nākošā dienā radīja un rīdīja Vietnamas vietkongus, ziemeļvietnamiešus u.c., atbalstot tos ar ieročiem, nolūkā pakļaut visu Vietnamu komūnisma verdzībai. Tas turpinās vēl šodien. Tāpat Maskavas nagi iecirtušies Vidējos austrumos Izraēlas un arābu valstu konfliktā. Maskavai līdz šim ir tikai trūcis drosmes pašai atklāti uzsākt karu pret bīvo pasauli, jo tā apzinās savu vājumu. Atklāta sadursme ar ASV nozīmētu Maskavas un visas pasaules komūnisma galu. Tāpēc tai atliek tikai viens ceļš, kūdīt un rīdīt tautu pret tautu, brāļus pret brāļiem, valstis pret valstīm, uzmetoties par miera eņģeli pasaulē. Cīnīties pret koloniālismu, kāda, atskaitot pašas Pad. Savienības koloniālismu Eiropā un citur, vairs nav. Tā runā par neiejaukšanos citu valstu iekšējā un ārējā politikā, bet pati ārda un iznīcina vienu valsti pēc otras. Tā it kā cīnās par brīvām tautām, bet pati iznīcina bez žēlastības citu tautu brīvību. Tā ārda pasaules tautu saskaņu, sadarbību un brīvību ar subversīvas darbības palīdzību. Ar čekas izraudzītiem aģentiem iefiltrējas visās iespējamās vietās (valstu un organizāciju dzīvē un darbā), kūda uz streikiem, nemieriem, ielu cīņām u.t.t. Kaut gan Makavas komūnismam pakļautās zemēs šādus neapmierinātos iznīcina bez žēlastības. Čeka uzpērk par naudu raksturā vājos, un tie velk sev līdzī naivos, kas vēl tic sociālismam un kas vēl nepazīst marksismu-ļeņinismu patiesā gaismā. Pasaulē šo nenormālo nav daudz, bet arī tie taīsa lielu troksni, jo demokratijās viss ir atļauts. Paldies Dievam, ka pasaule zina, ka komūnisms praktiskā dzīvē ir miris, un to zina vislabāk komūnismam pakļautās tautas.

Cīņa nav beigusies. Tā turpinās ar pastiprinātu tempu un asākiem gara ieročiem. Acumirklīgai, „koeksistences” rāmjos mākslīgi radītai sadarbībai un mēģinājumiem saprasties un

vienoties par kaut ko vai kādā problēmā ir tikai pārejas nozīme. To spilgti pierādīja lielā sociālista Rietumvācijas kanclera Vilija Branta mēģinājums radīt labākas attiecības ar Maskavu un tai pakļautām Eiropas valstīm. Tas atgriezās no Maskavas ar „gaļu degunu”. Maskava nepilda nevienu vienošanos. Tā visu paraksta, jo tā zina, ka rietumi parakstītos līgumus pilda. Tagad arī Brants to redzēja. Bet kancleri mainās gandrīz ar katrām brīvās Vācijas demokratiskām vēlēšanām. Neskatoties uz it kā šķietamo sadarbības mēģinājumu divi pasaules varu starpā, patiesībā arvien vairāk pieaug neticīgo skaits šai sadarbības jēgai. Arī divas lielās pasaules varas runā par mieru, bet gatavojas karā. Runā par atbrūošanos, bet turpina bruņoties. Bez tam šodien ir radusies vēl trešā vara pasaulē. Tā ir Sarkanā Ķīna, kuņas attiecības ar Maskavu jau kopš cara laikiem ir nenokārtotu teritoriālu rēķinu stāvoklī. Šodien tās ir lielā naidā. Arī Vidējo austrumu konflikts ir pulvermuca uguns uzliesmošanai. Nekas nav mūžīgs. Nācisms ar vareno Hitlera armiju ir iznīcināts. Iznīcināts Hitlera varas kāres dēļ, par pasaules pakļaušanu nācismam. Arī Kremlis cīnās par pasaules pakļaušanu komūnismam. Vismazākā kļūda Kremļa viltīgajos aprēķinos nozīmēs komūnisma galu. Nav tāda inženiera vai architekta pasaulē, kas nepielaistu vismazāko kļūdu savos aprēķinos.

Es ticu, ka Kremļa varas kārie un asiņainie nagi iecirtīsies tik dziļi, ka tas nespēs tos laikā izraut, un komūnisms tiks samalts pasaules spēku sadursmē.

Mūsu uzdevums bija vakar, ir šodien un būs rīt cīnīties ar gara ieročiem un būt gataviem šim brīdim. Cīņa par Latvijas brīvību ir mūsu visu uzdevums un pienākums. Mūsu rindās cīņa par tautu dzimtenē nedrīkst beigties. Latvijas brīvība nav sapnis bet ir reālitate.

(D.V. Brīvība, 1972. g. aprīlī)

Paskaidrojums oponentiem

Izlasījis oponentu iebildumus pret manā rakstā „Vairāk analīzes un paškritikas” izteiktām domām, jutos spiests divu lasītāju vēstuļu autoriem — „Lasītājam ASV” un J. Čipānam Grimsbijā sniegt dažus paskaidrojumus.

Ar savu rakstu nebiju domājis uzņemties aizstāvja lomu mūsu trimdas organizāciju tiesāšanas procesā. Rakstā izteiktie ieskatī ir mani personīgie. Mans galvenais nolūks bija uzsvērt trīs principus mūsu nacionālpolitiskajā darbā, proti: 1) Latviju neatbrīvos Apvienotās Nācijās, kongresos, nedz citos parlamentos; 2) Latvija atgūs brīvību pasaules lielās politikas notikumu pārmaiņu ceļā, tāpat kā tā savu neatkarību zaudēja (vēstures fakti); 3) mūsu nacionālpolitiskais darbs trimdā, kuŗu mēs ikdienišķajā dzīvē saucam par Latvijas atbrīvošanas darbu, ir cīņa un darbs par Latvijas neatkarības tiesiskās atzīšanas turpināšanu brīvās pasaules politiskajos centros.

Šo darbu ar labām sekmēm veic mūsu organizācijas un draudzes trimdā visās pasaules daļās. Piemēram LNAK panāca mūsu konsulāro pārstāvju oficiālās atzīšanas atjaunošanu pie Kanadas valdības. Organizācijas ASV izcīnīja Baltijas valstīm labvēlīgās rezolūcijas Nr. 416 pieņemšanu ASV tautas vietnieku namā u senātā. Tagad tās cīnās par pastmarkas izdošanu Baltijas valstu neatkarības pasludināšanas 50 gadu atcerei. Tas nozīmē, ka mūsu organizāciju cīņas ieroči nerūs. Tie ir tikpat spoži šodien kā bijuši vienmēr. Citādi ir ar mūsu pašu personīgajiem cīņas ieročiem. Tie bieži vien apklust materiālo ērtību aijās.

Nekas nav nokavēts, jo mūsu cīņa rādās, ir un būs arī turpmāk ilga un grūta. Pasaules internacionālā komūnisma vara, sadarbojoties ar internacionālo kapitālismu, melno un balto, bārdaino un gaŗmataino, studentu, profesoru, gaŗdznieku un citu pacifistu aizsegā gāžas virsū kā milzīga lavīna. Mēs to šodien nespējam apturēt. Ja mēs analizējam situāciju šodien un salīdzinām ar to, kāda tā bija pirms dažiem gadiem, tad mūsu prāti mulst. Mēs, būdami ilūziju pārpilni, jau trimdas pirmajos gados dibinājām „pagaidu valdības” un dažādas komitejas. Es Vācijā devu savus sacīkšu zirgus un sporta vāģus, ar kuŗiem attiecīgās latviešu amatpersonas pēc Hitlera Vācijas kapitulācijas brauca pie Dānijas un citu valstu sūtņiem kārtot Latvijas atbrīvošanas lietas. Vai šodien tas neliekas jocīgi? Bet mēs nekad neesam bijuši reālisti. Mēs nekad neanalizējam politiskos notikunus pasaulē, kuŗi runā mums par sliktu, bet vērtējam vienīgi tos, kuŗi mūsu ilūzijas kāpina. Tā ir štrausa politika. Tas ir aklums.

Tāpat savā trimdas nacionālpolitiskā darbā mēs neanalizējam to, kas ir paveikts un kā visu labāk veikt turpmāk, bet

gan — kas pirmais dzemdējis kādu ideju un kas šodien ir labākais nacionālpolitiskā darba varonis u.t.t. Šāda pieeja noved pie matu skaldīšanas un tukšu salmu kulšanas. Tai pašā laikā pasaules lielās politikas dzirnavas maļ uz citiem gaņģiem.

„Lasītājam ASV” (L.A. nr. 78) nevajadzētu mulst un brīnīties par manām nezināšanām un aplamībām. Nekas šodien nav nokavēts (nogulēts) tāds, kas mūsu stāvokli būtu varējis kardināli grozīt. Visā brīvajā pasaulē šodien miljoni protestē pret ASV politiku Vietnamā, pat paši sadedzinās protesta ekstatē, taču kaŗš Vietnamā turpina kāpināties. Mūsu cīņu varbūt turpinās un pabeigs nākošā paaudze. To šodien neviens nevar pateikt. „Lasītājam ASV” arī nevajadzētu sagrozīt manas domas pēc savas patikas. Es nerunāju par visa nacionālpolitiskā darba nodošanu BPLA, bet gan par principiāliem politiska rakstura jautājumiem, kuŗi skaŗ visas brīvas pasaules latviešu trimdinieku politiku, lai tos nevis cenzētu vai bremsētu, bet gan analizētu, izvērtētu un saskaņotu. Taisnība, Baltijas tautu kopīgas organizācijas nav spiestas to darīt, bet šo organizāciju latviešu nozares katrā nozīmīgā jautājumā, kas attiecas uz visu trimdas latviešu sabiedrību, tomēr ļoti labi varētu kontaktēt BPLA vai attiecīgās zemes centrālo latviešu organizāciju. To jau pierādījis darbs par Baltijas valstīm veltītas pastmarkas izdošanu: BPLA iesniedza attiecīgajām ASV iestādēm labi motīvētus iesniegumus un pēc tam šī darba praktisko reālizēšanu, vēstuļu akciju veidā, nodeva pēc piekritības organizācijai Americans for Congressional Action to Free the Baltic States. Tāpat visu varēja izkārtot arī Anglijā konfiscējamo Baltijas valstu noguldīto vērtību jautājumā. Nekas nedega. Šis jautājums vēl šodien nav galīgi izšķirts un ir tik pat aktuāls kā līdz šim. Ja tā būtu darīts, visa sasteigtā protesta akcija, manuprāt, būtu izdevusies daudz labāk.

Tādēļ jājautā „Lasītājam ASV”, kas tad īsti tik svarīgs nokavēts? Un ja ir, tad — kur „Lasītājs ASV” bija pats visus šos trimdas gadus? Izsūtījumā Sibīrijā vai Pad. Savienības cietumos? Kādēļ „Lasītājs ASV” nenodibināja organizāciju BATUN agrāk, ja kopā ar citiem bija domās, ka šādas organizācijas darbs Apvienotajās nācijās panāks labvēlīgu nobalsojumu Baltijas valstu nobalsojuma lietā un ka Apvienotās Nācijas būs spējīgas piespiest Pad. Savienību izvākties no Baltijas valstu telpas? Kādēļ „Lasītājs ASV” gaidīja, kamēr mūsu enerģiskais prāvests N. Trepša to izdara, kaut ar daudzu gadu nokavējumu? Turpretim „Lasītāja ASV” pamācība

par to, kas ir BPLA, nevienam nav vajadzīga, arī man ne. Vairāk nekā 10 gadu esmu cīnījies attiecīgo organizāciju instancēs un presē, lai BPLA izveidotos par efektīvu un patiešām darba spējīgu trimdas nacionālpolitikas centru, kas būtu latviešu nacionālpolitiskā darba analizētājs, izvērtētājs un saskaņotājs. BPLA pārorganizēšana pēc jaunajiem statūtiem šos uzdevumus paredz. Ja šobrīd Eiropā vēl aizkavējusies jauno statūtu apstiprināšana, tad tas ir tikai laika jautājums. Ja „Lasītājs ASV” neatzīst BPLA nozīmi šādā plāksnē vai arī uzskata to par darba nespējīgu arī turpmāk, tad viņš varētu izteikt priekšlikumus, kā vislabāk radīt latviešu nacionālpolitiskā darba smadzeņu centru. Ka tāds nepieciešams, to nenoliegs neviens. Citādi mūsu politiskais darbs trimdā izvērtīsies par „gāganu kaķiem”.

Arī J. Čipāns savā lasītāja vēstulē runā par tādu pašu smadzeņu centru, tikai viņš to apzīmē par architektu. Viņš slavē mūsu centrālo organizāciju sabiedrisko darbu, bet kritizē nacionālpolitisko. Taisnība, mūsu centrālajām organizācijām nav nacionālpolitiskā darba architekta, jo tās darbojas tikai savas zemes apjomā. Par visas trimdas nacionālpolitiskā darba architektu jāpārvērš BPLA. Ja tā šo uzdevumu nespētu veikt, tad jārada cits organs.

(L.A. #78, lasītāju vēstule)

Pateicības runa T!K!K! Kalpaka ballē

Pateicībā par man piešķirto plkv. O. Kalpaka ceļojošo balvu (vairogu), ko piešķiršanas komiteja man piešķīra 1973. gadā un to pasniedza man šodien 1974. g martā, atļaujos uzsvērt sekojošo: Plkv. Oskara Kalpaka bataljona cīnītāji cīnījās un krita cīņās, kaujas laukā t i c ī b ā Latvijas un latviešu tautas brīvībai. Šodien Latvija vēl nav mirusi. Tā tiesiski dzīvo ar mums trimdā un garīgi mūsu sirdīs. Mēs strādājam sabiedrisko darbu un turpinām politisko cīņu ar gara ieročiem, apziņā, ka esam latvieši, trimdinieki, un kā trimdiniekiem mums ir speciāli uzdevumi un pienākumi pret tautu dzimtenē. Mūsu sabiedriskais darbs un politiskā cīņa ir sevišķi nozīmīga, jo tā iestājas ar nesalaužamu ticību par Latvijas valsti, un latvju

tautas tiesībām un brīvību. Ticību neaprok un nedrīkst aprakt kapā līdz ar cīnītāju. Tā dzīvo, un tai jādzīvo no paaudzes uz paaudzi.

Tamdēļ šī ideja par plkv. Kalpaka ceļojošās balvas (vairoga) piešķiršana lai kļūst par tradīciju gadu pēc gada bez apstājas, jo tā pastiprina vēl lielāku jēgu mūsu politiskai cīņai un stiprina mūsos ticību Latvijas brīvībai.

Pateicos šīs idejas autoriem, tās iedzīvinātājiem, šī vairoga balvas dāvinātājiem. Sevišķi pateicos šī vairoga piešķiršanas komitejai, T!K!K! Prezidijam, Kopas konventam par šīs goda balvas piešķiršanu man. Paldies visiem klātesošiem, kas dalāties šīn godā kopā ar mani. Esmu pārliecināts, ka godinot mani, reizē ar mani tiek godināti daudz citi, kuŗi tāpat ir šo godu pelnījuši. Tas ir liels pagodinājums man, mazam cilvēkam. Paldies!

(Runa Kalpaka ballē 1974. g. 6. martā)

Kur ir pārējie?

Jau vairāk nekā 20 gadu darbojos Kanadā dažādās organizācijās, braucot ar autobusiem no Bramptonas un vēlāk no farmas Mofato uz sēdēm un sapulcēm LNAK un citās organizācijās. Runā, ka Kanadā dzīvojot apm. 18 - 20000 latviešu. LNAK pūlēm dabūt to pilnīgas adreses nav bijuši panākumi. LNAK, rēķinādamās ar šīm ziņām, izsūta uz visām zināmām adresēm apm. 8000 pasta sūtījumus ziedojumu vākšanas, LNAK padomes vēlēšanu un dažādos citos gadījumos. Nevienā gadījumā nav saņemtas atbildes no vairāk kā apm. 2000. Ko tas nozīmē? Ja nebūtu pareizas adreses, tad atlikušie 6000 būtu pienākuši atpakaļ nepareizu adrešu dēļ. Bet tā tas nav noticis. Tas nozīmē, ka visi pārējie ir pilnīgi vienaldzīgi latviešu organizāciju cīņā un darbā par latviešu tautas likteni dzimtenē. Ja šie 6 tūkstoši, katrs no tiem vienu reizi 20 gados būtu atbildējuši, ziedojot 6 vai 8 centu pastmarku ar paskaidrojumu, ka viņi ir dzīvi, paēduši un viņiem nekā netrūkst (izņemot latvisko apziņu un pienākumu) un liekat mūs mierā, tad LNAK un citas organizācijas būtu ietaupījušas daudzus tūkstošus dolāru šajos 20 gados.

Domāju, ka tie Kanadas sabiedrībai un attiecīgām iestādēm atbild un ir spiesti atbildēt. Tagad seko mūsu Kanadas latviešu centrālās organizācijas LNAK padomes vēlēšanas. Vēlēšanu komiteja, kas sastāv no organizāciju un draudžu sūtītiem locekļiem, atkal izsūtīs ne mazāk kā 8000 aplokšnes visiem latviešiem pēc zināmām adresēm, caur draudzēm un organizācijām, un komiteja saņems atpakaļ atbildes no tiem pašiem apm. 2 tūkstošiem. Pārējie klusēs, ietaupīs kādu lieku dolāru, vai, uzskatīdami šo aicinājumu par traucējumu, neatverot aplokšnes, iemetīs tās papīru kurvī,

Latvieši, ja jūs vēl šodien sevi par tādiem uzskatāt, izmeklējiet savu sirdsapziņu ne tikai pret Visaugstāko debesu un zemes valdnieku lūgšanas brīžos dievnamā, bet izmeklējiet to arī pret mūsu cīnītājiem kara laukā, kuŗi, ziedojo savas dzīvības, deva mums iespēju būt šeit. Pateicoties viņiem, mēs dzīvojam šeit un esam brīvi, varam piedalīties savā nacionālā politikā un kultūras darbā. Pateicoties viņiem, šodien mēs brīvā demokratiskā zemē varam būt arī imūni pret visu latvisko, varam ignorēt visus latviskos saucienus un aicinājumus, jo ne vienam nav varas mūs piespiest rīkoties citādi, kā mēs to gribam. Kas par to, kā dzīvo mūsu brāļi un māsas zem nežēlīgā varmākas zābaka. Cik ātri mēs aizmirsām solījumus sev, atstājot dzimtenes krastus ugunīs? Cik ātri mēs aizmirstam cīņu nometnes virtuvēs un par katru sadalīšanai atsūtīto lupatu. Aizmirstam nostrādāto gadu lauku saimniecībās, kā mūs ar ģimenēm kanadieši nelaida nevienā mājā? Ja kāds bija dabūjis kādu kaktiņu vai iepircis lētu būdinu, vilka tanī un aicināja braukt šurp arī pārējos. Tanī laikā mēs meklējām cits citu. Mums bija nepieciešams savu latviešu tuvums, valoda, dziesmas, tad dalījāties bēdās un priekos. Dibinājām latviešu biedrības. Rīkojām dažādus sarīkojumus ar dziesmām, referātiem, dažādos mūsu svētku gadījumos, organizējām dziesmu svētkus u.t.t.

Mīļais latviet! Ja tev nepatīk kāda organizācija, piedalies tādā, kuŗa patīk. Ja tev nepatīk kādas organizācijas vadībā kāda persona, tad piedalies aktīvi un demokrātisku vēlēšanu ceļā vēli tādās, kas tev patīk. Raksti, kas tev nepatīk un aicini to grozīt. Uzņem sakarus un centies demokratiskā procedūrā to izlabot. Atceries pirmos gadus, kad visi latviskie sarīkojumi bija pārpildīti. Par transportu uz sarīkojumiem rūpējās tie, kuŗiem bija dažas vecākas iepirktas mašīnas. Tie brauca pa pus dienai, lai visus nogādātu un nevienu neatstātu mājās.

Šinī demokratiskā zemē latviešu organizācija nevar uzlikt un neuzliek Tev par pienākumu kļūt aktīvam un piedalīties organizāciju vēlēšanās, bet gan tev piešķir tiesības to darīt. Neaizmirsti, ka mūsu apspiestai tautai dzimtenē nav nekādu tiesību, ir tikai pienākumi. Tie gaida arī no mums kaut ko vairāk nekā uzkrāt sev vērtības un sargāt tās, ieraujoties savā čaulā un aizmirstot visu pagātņi. Bieži dzirdam minam, ka mēs mūsu demokratiskā Latvijā nebijām pilnībā nobrieduši demokrātijai. Pa daļai tā ir taisnība, bet tagad mēs dzīvojam lielu demokrātiju zemēs, kuŗas dod mums visu brīvību. Brīvību dibināt savas organizācijas, izveidot latviešu skolas, runāt latviski, kopt latviešu kultūru un mākslu u.c. Tamdēļ izmantosim visas iespējas mācīties kļūt par labiem demokrātiem. Uzturēsim trimdas vienotu saimi, runāsim latviski, veidosim latvisko kultūru, audzināsim latvisku jaunatni. Nepaliksīm tikai materiālo vērtību krājēji un skaisto mašīnu glāstītāji. Piedalīsimies nākošās LNAK padomes vēlēšanās. Nepaliksīm sliktāki kā Staļina komisārs Petrovs. Jo, kad tas nomiris, Staļins viņam lūdzis: Ja tu tiksi debesīs, tad atsūti man telegrammu par dzīvi tur. Tas to arī izdarījis un atsūtījis Staļinam telegrammu: „Žil i zdorov komisar Petrov!” („Dzīvs un vesels, komisār Petrov!) Mēs dažkārt esam sliktāki par komisāru Petrovu.

(L.A. #44, 1973. g. 3. novembrī)

Krievijas vai Maskavas komūnistu imperija?

ALAs valdes priekšsēdis Dr. I. Spilners kādā rakstā mūsu trimdas presē — Kas jādara pilngadīgai sabiedrībai — runā par Krievijas imperiju („Neviens nevar paredzēt, kad Krievijas imperija sabruks...”). Nav vajadzīgs būt vēsturniekam, lai zinātu, ka Krievijas imperija sabruka 1917. gadā un, ka tās vietā dzima un izauga Maskavas, resp. Padomju Savienības komūnistu partijas imperija. Pad. Savienība ir daudzu tautu (republiku) savienība. Tanī bez lielkrieviem ir baltkrievi, ukraiņi un daudzi citi.

Polītiski nebūtu pareizi tagad runāt par Krievijas imperiju, kuŗa jau pieder vēsturei, proti, aiz sekojošiem iemesliem: 1) tiesiski tādas Krievijas valsts nav; 2) krievu tauta nepārstāv Krievijas imperiju, jo tā pati pakļauta Maskavas žņaugiem; 3) krievu trimdas sabiedrība, kopā ar citām apspiestajām tautām, cīnās pret komūnismu; 4) brīvās pasaules politiskā (aukstā kuŗa) cīņa nav vērsta pret Krieviju, bet gan pret Maskavas komūnismu.

Ka Maskava imperiālisma tieksmēs pārspēj agrāko carisko Krieviju un ka Maskavas komūnisma imperija ir caru, resp. Krievijas imperijas turpinājums, to mēs zinām. Tiesiski un politiski praktiski, atstājot vēsturi vēsturniekiem, pašlaik jārunā un jācīnās pret Pad. Savienības komūnisma imperiju pasaulē. Nesarežģīsim mūsu cīņu ar nepareizām frazēm un apzīmējumiem. Ticēsim, ka Maskavas komūnisma imperijā, komūnistu partijas žņaugos cieš visas tai pakļautās tautas.

(L.A. #35, 1974. g. 31. augustā)

Žurnāla Jaunā Gaita 100. numura analīze

Nav mans nodoms vērsties pret žurnālu Jaunā Gaita, jo tas kā ikviens preses izdevums, ir svarīgs trimdas latviešu sabiedrībai. J.G. politiskā nosliece ir tas, par ko es vēlos runāt.

Ikvienas organizācijas, laikraksta, žurnāla un pat cilvēka dzīvē ir laika posmi, ko atzīmē ar nulli (0), un šādos brīžos atskatās uz padarīto u.t.t. Tā tad J.G. 100. numurs ir spogulis, kuŗā ieskatoties, var redzēt savu seju. J.G. redaktors 100. jubilejas nummurā ir parādījis šī žurnāla seju un pēdas par tiem gadiem, kas nostaigāti šī redaktora vadībā. Viņš aicinājis šim nummuram autorus rakstīt prozā, dzejā, mākslā, mūzikā un arī politikā.

Politikā redaktors juties sevišķi apmierināts, ka uz viņa aicinājuma ir iesūtījuši savus rakstus pēc viņa politiskās noslieces labākie autori politikas jautājumos kā Bruno Kalniņš, Mārtiņš Būmanis, Ojārs Rozītis u.c. Grūti iedomāties, ka redaktors 100. jubilejas nummuram būtu izvēlējis sensācijas, lai radītu skabargas un atskabargas, tādi pavairojot J.G.

abonentu skaitu. Mūzikā: komp. Gundāru Poni, kas sevi nevēlas saukt par „kreiso”, bet gan par progresīvu. To jubilejas nummuram speciāli intervējuši ne viens cits kā tas pats Būmanis, kas sevi publiski deklarējis par komunistu un Rozītis, kas, ticams, ir tāds bez deklarācijas. Tamdēļ visa intervija grozās galvenā kārtā ap itaļu komunistu komponistu Luidži Nono. Pat Bethovenu mēģinājuši pielīdzināt mūsu Rainim, par sociālistiskā virziena komponistu. Turpretī, kā Pone saka, „latviešu dievināto Jāzepu Vītolu apzīmējuši par tīro fiasko. Andris Vītoliņš Zviedrijā savas mūzikas analīzes rakstā degradējis E. Melngaili un pilnīgi uz dēļiem nolīcis komponistu Jāni Norvili. Uz šiem komponistiem ir balstījušies mūsu dzimtenes latviešu kori un dziesmu svētki. Kur ir jauno slavenību darbi? Kur viņu komponētās dziesmas?

Nav mans nolūks pārmetēt šo rakstu autoriem, jo prese ir brīva. Katrs izsaka savus uzskatus, kādus tas atrod par pareiziem. Aizkaŗ un dziļi ievaino J. G. redakcija, resp. redaktors, ne tikai mani, bet domāju lielāko (ap 90%) daļu trimdas latviešu, neatkarīgi no tā, vai tie pieder pie aktīvā kodola, vai malā stāvētāji, materiālo turību krājēji, vienaldzīgie, jo tie visi ir latvieši, kas nīst okupācijas varu un vēlas redzēt latviešu tautu brīvu.

Ir jābūt ārkārtīgi lielai drosmei vai, labāki sakot, ignorancei, lai J.G. redaktors atļautos izvēlēties autorus, kuŗi atrod latviešu tautas nākotnes zelšanu „netraucētā komūnisma atīstībā” Latvijā. Ja es šodien jautātu redaktoram, cik daudzus viņš var nosaukt vēl līdzīgus, tad tādu nevar būt daudz. Ja tā, tad kas viņu pavedināja no 100 tūkstošiem trimdas latviešiem aicināt rakstīt M. Būmani. Būmanis un Rozītis mūs nevar nobaidīt un iespaidot. Ne vecos, ne jaunos, ne vienu, bet viens paliek skaidrs, ka redaktors, pieaicinot Būmani, Rozīti un vēl dažus citus, ir aizvainojis daudzus tūkstošus trimdinieku, un ne ar Būmaņa simtiem gadu veciem Marksa teoriju murgojumiem, bet gan ar redaktora ignoranci visai latviešu trimdas sabiedrībai un tautai dzimtenē. Šādu rakstu nedrukātu pat Bruno Kalniņš savā „Brīvībā”, Zviedrijā, pat ne Rīgas Kultūras komiteja sakariem ar svešatnes latviešiem „Dzimtenes Balsī”. Tāpēc nav jābrīnās, ka J.G. žurnāls ir iecienīts Rīgā starp partijas funkcionāriem, un tie atzīst to par nopietnu žurnālu. Sprotams, ka šādos apstākļos redaktors nevar 100. nummurā ievietot rakstus, kuŗi būtu vērsti pret latviešu tautas dzimtenē verdzinātājiem.

Jaunā Gaita esot brīvu domu izmaiņas žurnāls. Tā ir tiešām skaista deklarācija. Tikai, diemžēl, šo brīvo domu izmaiņa pēdējos gados virzās un tiek virzīta vienā virzienā. Tam labākais piemērs ir šis 100. jubilejas nummurs. Tāpēc nav nekāda pamata atsaukties uz brīvu domu izmaiņas deklarāciju. Ja redaktors šo deklarāciju ievērotu, tad tas nebūtu Rīgas „biedru” atzīts par nopietnu žurnālu.

Redaktoru pazīstu jau vairāk nekā 20 gadu, un ir pierādījis, ka viņš vienmēr ir meklējis politiskas skabargas un atskabargas, bet šis 100. Jaunās Gaitas nummurs par latviešu naudu ir gājis par tālu. Arī brīvu domu izmaiņā J.G., izvēloties pareizu taktiku un līdzekļus, nedrīkstētu novirzīties no trimdas latviešu kopējās cīņas un mērķa — latviešu tautas brīvības un neatkarīgas Latvijas atjaunošanas.

(L.A. #47, 1974. g. 23. novembrī)

Vilks spalvu met, bet ne tikumu

Bruno Kalniņa referāts Latvijas nākotne, iespējas un uzdevumi dzimtenē un ārzemēs Latviešu namā Toronto bija pulcējis plašu klausītāju auditoriju. Tas arī pilnīgi dabiski, B. Kalniņš ir liela kalibra politiķis. Referātu varēja iedalīt divās daļās: 1) Starptautiskās politikas stāvokļa analīze un 2) Trimdas latviešu nacionālpolitikas darba kritika. Kas attiecas uz pirmo — starptautiskās politikas analīzi, tad jāatzīst, ka tā bija labi analizēta, apsvērtā un vēl labāk pasniegta klausītājiem. Vienīgi labāk varēja būt analizētas pasaules lielo milzeņu — ASV, Pad. Savienības un sarkanās Ķīnas nenokārtotās problēmas, kuŗas turpina gruzdēt vēl šodien. Tāpat nepasvītvoja ASV neizmanto to iespēju „salaist vairāk matos” divus komūnisma kolosus — Maskavu un Pekingu, prezidenta Niksona Pekingas apmeklēšanas laikā.

Otrā referāta daļā — Latvijas nākotne, mūsu uzdevumi trimdā un dzimtenē, Bruno Kalniņš, analizējot latviešu trimdas organizāciju darbu un uzdevumus pagātnē un nākotnē, ieslīdēja savā vecajā Latvijas sociāldemokrātu partijas „pagasta politikā”. Kritizēja trimdas pilsonisko organizāciju darbu un aplamo pieeju uzdevumu izpratnē, izceļot un pasvītrojot

sociāldemokratu skaidro un reālo izpratni u.t.t., neminot, ka šos gudros latviešu sociāldemokratu var uzskaitīt uz vienas rokas pirkstiem. Pēc Kalniņa teiktā varēja nepārprotami saprast, ka latviešu trimdas organizācijas cīnās par brīvas, neatkarīgas Latvijas atjaunošanu, kas pēc viņa domām ir pilnīgi nereāla iedoma, jo lūk, par Latvijas atbrīvošanu neviena pasaules valsts kaŗu nesāksot. Tas taisnība. To trimdas sabiedrība tikpat labi zina kā Kalniņš. Bet tā zina arī kaut ko vairāk, un proti: 1) pasaulē šodien ir tik daudz nenokārtotu problēmu, kuŗas pie sarunu galdiem nekad nevarēs tikt nokārtotas. Labākā gadījumā to izšķiršana tikai atlikta uz rītdienu; 2) pasaulē ir vairākas pulvermucas, kā Maskavas un Pekingas attieksmes, robežas u.c.; Vidējie Austrumi (Izraēla, arabi un arābu bēgļi u.t.t.); 3) Eiropas robežas un apspiestās tautas (Vilija Branta līgumi ar Maskavu un Varšavu nav papīra vērti). Pēc mana prāta jauna pasaules kaŗa uzliesmojums augšminēto un citu apstākļu dēļ ir daudz reālāks kā Bruno Kalniņa minētās revolūcijas un evolūcijas. Kaŗi bija un būs. Katrs nākošais asiņaināks par iepriekšējo. Bet tā ir vēstures negrozāma sastāvdaļa. Uzbrukuma ieročiem pretī tiek izgudroti arī aizsardzības ieroči. Nerunājot nemaz par revolūciju, bet apstājoties pie evolūcijas, kuŗu Kalniņš izcēla kā pašreizējo reālītāti, jāsaka, ka evolūcija no visiem trim veidiem ir visnereālākā. Vai kāds var iedomāties, ka uz dažādiem iesniegumiem no iekšienes un ārzemēm, kā to Kalniņš minēja, Kremļa varasvīri varētu apžēloties un īstenot dažu melu paragrafus viņu konstitūcijā vai citādi piešķirt latviešiem dzimtenē dažas minimālas individa tiesības vai brīvību? Tam spilgti piemēri ir Ungārija, Polija, Čehoslovākija u.c. Pie tam šīs valstis oficiāli nebija un nav Padomju Savienības republikas, un tomēr Kremlis neļāva tām ne vismazākās pilsoņu tiesības vai brīvību.

Pēc B. Kalniņa referātā izteiktiem uzskatiem, kuŗi bija ietverti politikas smalkos plīvuros, varēja konstatēt, ka viņš neatkarīgas demokratisks Latvijas atjaunošanu uzskata ne tik vien par nereālu, bet, cik sapratu, par nevēlamu. To liecina sekojoši viņa konstatējumi: 1) neviens par Latvijas atbrīvošanu nekaŗos (tas taisnība); 2) iekšēji Pad. Savienība tuvojas sabrukumam (šaubos — apstākļi runā pretējo); 3) sociālistiskā ideja dzimtenē un šeit esot stipra, un sociāldemokrati uzturot labus sakarus ar dzimtenes sociāldemokrātiem (tas varētu būt, jo tie dzimtenē ieņēma labus posteņus) un 4) vajagot cīnīties par dažu atvieglojumu un uzlabojumu izkaulēšanu no

Maskavas u.t.t. Šis pēdējais ir galīgi nereāls un absurds. Kremļa cietumos, trako namos un izsūtījumos brīvu vietu ir diezgan. B. Kalniņš visos savos rakstos un referātos par Latvijas nākotni ir centies pasvītrot, ka nākošā Latvija būs sociālistiska, jo, lūk, jaunā paaudze ieaugusi sociālisma idejās, un arī trimdā jaunatne esot radikāli (kreisi) noskaņota. Latvijas sociāldemokrati arī 1917. un 1918. gadā nevēlējās neatkarīgu demokrātisku Latviju, bet gan Latvijas autonomu apgabalu Pad. Savienībā. Vecā un vidējā paaudze tagad varot redzēt, ka tā bijusi maldīga attieksmē pret sociāldemokratisko nostāju un idejām. Šie Bruno Kalniņa ieskati, liekas, ir viņā iedzimuši, un viņš no tiem nekad netiks brīvs. Vilks spalvu met, bet ne tikumu. Tā ir sociāldemokrātu partijas pagasta politika. B. Kalniņš aizmirst svarīgu faktoru, un proti: tauta dzimtenē — vecie un jaunie ir tik daudz izbaudījuši uz savas ādas uzspiesto sociālismu, ka tie nekad nebūs B. Kalniņa sociālisti un nesošos atkal Rīgas ielās zem sarkaniem karogiem un nedziedās „Ar kaujas saucieniem uz lūpām...” Bruno Kalniņam jāzina, ka vecā un vidējā paaudze to labi atceras. Arī B. Kalniņa cerības uz trimdas latviešu radikālo jaunatni viņu dziļi pievils, jo ļoti niecīgs procents ir viņam simpatizējuši, un tie paši, līdz ar pārejošo modes kļedzienu — gaŗo matu un bārdu nogriešanu, kļūs pieauguši gados un prātā.

Beidzot, kritika par latviešu trimdas organizāciju darbu un taktiku bija pārspīlēta. Kas strādā, tas arī kļūdās, un no kļūdām mācās un tās labo. Nekļūdās tikai nekā nedarītāji. Arī B. Kalniņš un viņa sociāldemokrātu partija kļūdās, un kā vēl. Arī tie vēl nav radījuši sociālistisko Latviju. Ka visas citas (agrākās) politiskās partijas savu darbību pārtraukušas, par to Kalniņam nevajadzētu žēloties un skumt, jo trimdā nav zemnieku savienības, jaunsaimnieku, demokrātiskā centra, progresīvo, Latgales kristīgo, Latgales dem. zemnieku apv. u.c. darba lauka. Nav arī latv. sociāldemokrātu partijas darba lauka, atskaitot sociālistisko internacionāli. Arī tā nav spējusi neko pasaules politikā grozīt vai to jūtami ietekmēt.

Trimdas latviešu saime ar savām organizācijām dara lielu darbu cīņā par Latvijas atbrīvošanu. Tai ir viens mērķis un uzdevums — cīnīties par Latvijas brīvību un uzturēt latviešu tautu latvisku un vienotu. Tā ir viena partija. Tanī būtu laiks iesaistīties arī B. Kalniņam ar saviem sociāldemokrātiem.

Domas par Latvijas valsti

Pasaules lielā politika pēdējos 30 gados ir kļuvusi par svarīgāko faktoru cilvēces vēsturē. Tā ir pārgrozījusi valstu un tautu robežas. Daudzām brīvām kultūrālām un neatkarīgām valstīm un tautām tā atņēmusi brīvību un neatkarību. Daudzām mazkultūrālām un pat neattīstītām tautām un valstīm tā piešķirusi brīvību un neatkarību.

Tamdēļ pilnīgi saprotams, ka no mūsu brīvās un neatkarīgās Latvijas ziedu laikiem, kad vijām rudzu vārpu vainagus un dziedājām slavas dziesmas par mūžīgi brīvo Latviju, ir palikušas pāri tikai skaistas atmiņas latviešu tautai trimdā un dzimtenē. Domāju, ka ārējās politikas un militārās stratēģijas faktori tikai daļēji varēja grozīt vai mīkstināt latviešu tautas un brīvās Latvijas stāvokli. Tanī laikā mēs ticējām, ka mums ir draugi brīvajā pasaulē. Mēs paļāvāmies uz mūsu spēcīgajiem sabiedrotiem: Lielbritāniju, ASV, Zviedriju u.c. Par saviem spēkiem, par tuvākiem kaimiņiem un vienotu spēku un sadarbības radīšanu ar tiem daudz nedomājām. Tanīs drūmajās dienās un kara uguņu apgaismotās naktīs mēs vēl arvien ticējām draugiem un sabiedrotiem. Ar cerībām acīs skatījāmies uz Daugavas ietekas ūdeņiem jūrā un gaidījām, kad pienāks mūsu glābēji kuģi ostmalās. Mēs taču godīgi bijām pildījuši visus starptautiskos un savstarpējos politiskos un tirdzniecības līgumus. Godīgi maksājuši ASV par katru veco lāpstu, kapli, ko tie mums piesūtījuši no savām žīdu veco krāmu noliktavām kā aizdevumu jaunās brīvās Latvijas uzbūvei pirmajos gados. Mēs ticējām starptautiskām tiesībām, kas regulē tiesiskās valstu attiecības. Mēs ticējām mūsu varenajiem sabiedrotiem tik stipri, ka bijām pārliecināti, ka mūsu ienaidnieki nekad neriskēs atklātu konfliktu. Mēs savā naivā ticībā kļuvām akli un neredzējām, kas birst pasaules politikā, un neredzējām, ka mūsu valsts pamatus no iekšienes (pagrīdē) un no ārienes grauž mūsu ienaidnieks — komūnisms. Latvija bija pilntiesīgs loceklis Eiropas Tautu Savienībā, un pēdējos gados mūsu ārlietu ministrs bija šīs padomes priekšsēdis.

Latvijas 1922. gada Satversme, manuprāt, bija liberālākā demokrātijas satversme pasaulē. Tikai latviešu tauta tanī laikā nebija vēl pilnībā nobriedusi un pietiekoši pieaugusi tik lielai brīvībai. Tamdēļ visos pēdējos, vairāk nekā 30, gados dzirdam kritiku par demokrātijas kļūdām Latvijas brīvības gados. Tas ir aplami. Kritizējami būtu latvieši paši, ne valsts satversmes likumi. Mums bija liberālākais parlamenta vēlēšanu likums pasaulē. Tikai politiskās partijas un pilsoņi to izmantoja daudzkārt nelietderīgi (daudzas partijas un grozāmie saraksti). Lai to novērstu, bija jāgroza apm. 2 satversmes paragrafi, kas attiecās uz vēlēšanu likumu un valsts prezidenta ievēlēšanas kārtību.

Valsts iekārta nākotnes Latvijai

Latviešu tauta vēstures tecējumā ir pārdzīvojusi dažādas politiskas iekārtas. Latvija bija pakļauta Krievijas cāriem, Zviedrijas ķēniņam, vācu zobenbrāļu ordenim, vācu baroniem, krievu un poļu kņaziem u.c.

Kopš 1918. g. 18. novembrā tā kļuva brīva demokrātiska republika. No 1934. g. 15. maija līdz 1940. gadam autoritāras iekārtas valsts. Pielaižu, ka tas atkal bija tikai pārejas laiks uz uzlabotu demokrātiju. Pēc tam Latvija ir piedzīvojusi komūnisma, vācu nacisma un atkal cieš zem Maskavas komūnisma okupācijas varas žņaugiem. Pēc visa tā, kad latviešu tauta gadu simteņiem ir locījusi muguras dažādiem kungiem un tagad atkal ir nežēlīgā komūnisma upuris un vergs, gribu ticēt un apgalvot, ka nākotnes Latvija būs atkal brīva demokrātiska valsts. Latviešu tauta kategoriski noraidīs katru diktatūrsa veidu. Nedomāju arī, ka dzimtenē esošā jaunā paaudze, izbaudījusi visus sociālisma veidus praksē, pilnībā vēl ticētu kādām sociālisma teoriju utopijām nākotnē.

Demokrātiska iekārta katrā valstī ir tik laba vai slikta, cik labi demokrāti mēs esam paši. Demokrātija katram tās pilsonim piešķir lielu brīvību, bet reizē ar to tā prasa, lai ikviens pilsonis savu brīvību uztur zināmās robežās, t.i., lai tas

cenšas savu pilsoņa brīvību ierobežot citu pilsoņu un valsts interešu labā. Nākotnes Latvijas demokrātija būs tāda, cik nobrieduši mēs būsim paši šai demokrātijai. Ir vienmēr vēsturē tā arī bijis, ka pēc miera laika periodiem izraisās atklāti karī, sevišķi pēc netaisniem miera nolīgumiem. Visos gados pēc Otrā pasaules kara visas sāpīgākās problēmas nav atrisinātas ne Apv. Nācijās, ne citur, bet tikai atliktas uz „rītdienu”. Tās visas rūgst un briest. Kādreiz un kaut kur tās eksplodēs. Pašreizējā „koeksistence” starp komūnismu un internacionālo kapitālismu nevarēs pastāvēt un tik labi funkcionēt mūžīgi, jo nekas nav mūžīgs.

(1975. g.)

Gadu mijā (1975. g.)

Gadu mijā mēs apstājamies uz brītiņu, lai atskatītos uz pagājušā gada darba rezultātiem. Vēl vairāk, mēs, sevišķi vecā paaudze, aizlidojam atpakaļ uz dzimtās zemes krastiem pie Baltijas jūras un, dziļās pārdomās iegrimuši, nākam pie atziņas, ka mēs nekad nebēgām no mūsu tēva sētas. Mēs savas sirds dziļumos to atstājam tikai uz īsu laiku un nekad nedomājam tālu kļīst projām no dzimtās zemes, jo dzimtene ir tikai viena.

Mēs ticējām, ka mūsu lieta ir taisna un, ka taisnība uzvarēs, ka kultūrālā un civilizētā pasaule mūs sapratīs, jo arī mēs piederam pie šīs pasaules. Mēs ticējām, ka mūsu lieta ir taisna un taisnība uzvarēs. Mēs ticējām, bet nežēlīgā realitāte arvien darbojās pret mums. Mēs vilāmies savā ticībā bez gala daudz. Pasaules politikas vētras un vara ir mētājuši mūs bez apstājas un bez ziņas. Tomēr, kad mēs šodien labi apskatām un sīkāki analizējam latviešu trimdas saimes organizēto darbu un tā rezultātus, tad atrodam, ka pa šiem gadiem esam radījuši paši savu „mazo Latviju”. Šī mazā Latvija trimdā ir pildījusi gandrīz visas valsts funkcijas: kā izglītības, kultūras, aprūpes, finanču, politiskās u.t.t. Esam izaudzējuši spēcīgu jaunatni jau otrā paaudzē, kas, cerams, aizvietos vecos un ar drošu roku vadīs šīs mazās Latvijas kuģa stūri tālāk. Pie tam viss šis darbs un līdzekļi šī darba veikšanai ir brīvprātības un uzpurēšanās rezultāts.

Kas ir tas dzinēj spēks, kas liek trimdas latviešiem ziedot savu darbu un līdzekļus šīs mazās Latvijas augšanai un stiprināšanai? — Tā ir latviešu tautai Dieva piešķirtā dāvana — ideālisms un ticība. Ideālisms ir tas, kas neļauj apstāties pie paveiktā, bet iejūsmo un mudina uz jaunām idejām un jauniem darbiem. Ticība nākotnei ir pavadījusi latviešu tautu mūžu mūžos. Latvijas brīvībai ticēja un par to cīnījās mūsu atmodas laika darbinieki un cīnītāji kaŗavīri frontē. Mēs ticējām Latvijas mūžībai brīvības gados. Ticējām kaŗa vētru laikā un ticam vēl šodien. Ticēsim arī mūsu tautas atbrīvošanai nākotnē, ticēsim un cīnīsimies par to visi. Lai 1976. gads mūs vēl vairāk vieno un mūsu spēkus stiprina!

(1979. gada)

Atbilde Alfredam Blāķim (Par latviešu cīnīšanos Korejā)

* Ja Andrejs Višinskis Apvienotās Nācijās vai citur būtu pirms vai pēc mana raksta kritizējis ASV bezprincipu politiku, tas būtu pilnīgi dabīgi un saprotami, bet Blāķa kungs to dara diametrāli pretējā nozīmē. Manas uzskaitītās ASV politikas ačģārnības Kremlis neapšaubāmi ir ierakstījis savas politikas pozitīvā kontā. Mums ne ar ASV nav pa ceļam, bet gan ar ASV bezprincipu ārpolitiku. Starp dzīvību ziedošanu Pomerānijā un latviešu dzīvību ziedošanu Korejā ir liela starpība. Pomerānijā latviešu jaunekļi cīnījās kā latviešu leģiona vienība, un cīņas Pomerānijā bija tikai vispārējās frontes sabrukuma sekas.

Latvieši cīnījās par savu dzimteni pret komūnismu. Korejā tie necīnījās kā latviešu vienība, bet kā ASV armijas locekļi. Cīņām Korejā vispār nebija nekādas jēgas. Pēc Blāķa oponentu var saprast, ka es savā rakstā būtu izteicis domu, ka latviešu leģionāru vadība būtu rūpējusies par Cēdelheimas nometnes ierīkošanu un centusies leģionārus tieši tur nogādāt. Tā ir apzināta vai neapzināta manā rakstā teiktā neizprašana vai ļaunprātīga tā satura sagrozīšana. Vadībai tāpat kā ikvienam leģionāram nebija ne jausmas par to, kas tos sagaida Cēdelheimā, bet tomēr tā vēlējās vienotā vienībā ierasties tur,

pielaižot varbūtību, ka sabiedrotie latviešiem nākotnē varētu uzticēt kādu speciālu misiju. Tas vēl tikai trūktu, lai ASV un viņas sabiedrotie juridiski būtu atzinuši Latvijas brīvprātīgo pievienošanos Pad. Savienībai.

Savā rakstā, kritizēdams ASV ačgārnības, neesmu neko pateicis tādu, ko nebūtu jau iepriekš gan presē, gan runās teikuši ASV republikāņi par demokrātu tā laika vadīto ārpolitiku un ceru, ka to daudzreiz dzirdēsīm arī nākotnē no ASV politiķiem.

Pēc Blāķa kunga uztraukuma vai, kā viņš pats izsakās, histērijas var saprast, ka, ko var amerikāņi, to nedrīkst teikt aiz žēlastības šinī kontinentā ielaistie latvieši. Nav jau arī nekāds brīnums, jo okupāciju un trimdas laiki nometnēs latviešus ir pieradinājuši pie muguru locīšanas tik stipri, ka tie dažreiz atzīst pat pašiem par kaitīgu lietot vārdus — „cīnīties par brīvu Latviju, augt brīvai Latvijai” u.t.t.

Es apzinos, ka esmu iebraucis šeit kā DP darba tirgū izvērtēts darba spēks un paldies Dievam, savus pienākumus esmu godam pildījis. Iespējams, ka es, nebaudīdams dzīvi Vācijas nometnēs, bet strādādams darbu vācu lauksaimniecībā, neesmu piesavinājis Blāķa kunga ieteikto muguras locīšanu maizes kungiem.

Jaunatne aicina

Latviešu jaunatnes svētku rīcības komiteja ir izsūtījusi visām organizācijām un pēc zināmām adresēm atsevišķām personām aicinājumus uz Jaunatnes dziesmu svētkiem šī gada (1975.) 30. aug. līdz 1. sept. Montreālā. Šis aicinājums, kuŗā ir sīki uzskaitīta visa programma noteiktos laika iedalījumos, nepārprotami apliecina to lielo darbu, laika patēriņu un pūles, ko ielikuši šinī plašajā sarīkojumā jaunatne un svētku rīcības komiteja. Šie simti deļotāju, dziedātāju un koklētāju sauc: „Brauciet šurp, esiet svētku dalībnieku pulkā! Aiciniet savus draugus, paziņas, vecākus, radus un labvēļus!”

Cienījamais trimdas latviet, kas esi dažkārt pārmetis jaunatnei neaktīvītāti trimdas politiskā, sabiedriskā un kultūras

darbā, kas esi uzskatījis mūsu tagadējo jaunatni par savrūp ceļa gājēju, apdomā pie kuŗas grupas tu sevi šodien vēlies pieskaitīt. — Pie jaunatnes draugu, paziņu, vecāku, radu, labvēļu vai vislabāk pie latviešu? Ja tu sevi pieskaiti pie kādas no šīm grupām, tad brauc uz Montrealu, kā šie jaunie darba darītāji tevi aicina. Tie dod iespēju katram sevi pieskaitīt pie kādas no minētām grupām. Nepaliec malā stāvētājs, jo tā jaunā audze, kas šo darbu — svētku sagatavošanu un rīkošanu ir uzņēmusies, tā ir arī tava jaunatne. Tā ir mūsu visu latviešu nākotnes jaunā maiņa. Neattaisnojies ar darba nevaļu, tālo ceļu, nogurumu, vecumu vai atteikšanos no draudzīgas sanākšanas un patīkama laika kavēšanas ar tuvākiem draugiem pie bagāti klātiem galdiem vasarnīcās vai kur citur.

Šiem Jaunatnes dziesmu svētku sarīkojumiem nav un arī nebūs ne radikālisma, ne sociālisma, ne kāda cita „isma” pieskaņas. Šie svētki būs dziļas latviskas sirdsdedzes darba rezultāts. Šajos jaunatnes svētkos pirmo reizi jaunos dziedātājus vadīs pašas jaunatnes diriģentu roku mājieni. Tamdēļ nepalaid gaŗām izdevību būt kopā ar mūsu jauno audzi un apliecinī viņai savu materiālo un morālo atbalstu. Atceries, ka kādreiz tavi pašā bērni tevi lūdz nākt uz viņu skolas un citiem sarīkojumiem, un tu gāji. Cik tie bija priecīgi un pateicīgi par to. Šo jaunatnes svētku programmas izpildītāji arī ir tavi un mūsu visu latviešu tautas bērni, kuŗi gaida mūs savos svētkos un priecāsies par ikviena klātbūtni. Apdomāsim, kādas sekas varētu būt un kad varētu tikt rīkoti nākošie jaunatnes svētki, ja tie, izpildot savu svētku programmu, redzēs daudzus tukšus solus. Ko nozīmēs viņu nākotnes centienos un plānos mūsu atbalsta trūkums? — Neriskēsim šo lielo atbildību! Brauksim uz jaunatnes svētkiem Montreālā.

(L.A. #33, 1975. g. 16. augustā)

Gadu mijā (1976. g. janvārī)

Mēs esam tikai ceļinieki šinī pasaulē. Gadu mijā mēs uz brītiņu apstājamies, lai atskatītos uz aizvadītā gada dzīves gaitu. Vēl vairāk, svinot šeit baltos Ziemas Svētkus un sagaidot jauno gadu, atceramies dzimtās zemes krastus. Pārdomās

nonākam pie mūsu apspiestās tautas dzimtenē, kuŗa šos miera, baltos Ziemas Svētkus drīkst svinēt tikai skaistās atmiņās.

Tālāk atmiņās nonākam pie brīža, kad atstājām dzimtās zemes krastus, dziļā ticībā, ka to darām tikai uz īsu laika sprīdi, jo mēs nebēgām no mūsu tēvu mājām un dzimtās zemes, kuŗa mums visiem ir tikai viena. Tad mēs ticējām, ka mūsu lieta ir taisna un ka taisnība uzvarēs. Ticējām, ka civilizētā un kultūrālā pasaule mūs sapratīs un aizstāvēs. Tādā izjūtā mēs atmiņās kavējamies gadu mijā un pēc pārdomu brītiņa ievēljam jaunu elpu un soļojam tālāk.

Visu trimdas laika posmu mēs esam ticējuši un cerējuši un vienmēr esam vīlušies savā ticībā, jo pasaules politikas nežēlīgās vētras un vara ir mūs mētājušas bez apstājas un ziņas. Un tomēr, kad mēs šodien labi apskatām un sīkāk analizējam latviešu trimdas saimes organizēto darbu un tā rezultātus. tad mēs konstatējam, ka pa šiem gadiem esam ne tikai tikuši pie saimnieciskas labklājības, bet vēl vairāk uz brīvprātības principa pamatiem, esam radījuši paši savu „mazo Latviju”. Šī mazā Latvija ir pildījusi, iespēju robežās, gandrīz visas valsts funkcijas, kā izglītības, kultūras, sociālās, saimnieciskās, politiskās un citas.

Vai vārds „nacionāls” ir kaitīgs?

Vairākus gadus atpakaļ, kādā LNAK padomes sesijā statūtu grozījumu debatējot, radās kontroversija, kad LNAK padomes loceklis Valdis Liepiņš ierosināja statūtu grozījumu pantā vārdu „nacionāls” strīpot. Padomes lielais vairākums ar manāmu sašutuma izjūtu šo ierosinājumu noraidīja un tā vārds „nacionāls” palika LNAK statūtos

Neskatoties uz to, ka šo gadījumu liela daļa latviešu sabiedrības vēl nav aizmirsusi, tendence tikt vaļā no vārda „nacionāls” vēl nav beigusies. LNĶAK valde, kuŗu vada Baiba Rubesa, LNĶAK statūtu grozījumu projektā, kas piesūtīts biedriem, nāk ar ierosinājumu mainīt LNĶAK nosaukumu uz KLĶA — Kanadas latviešu jaunatnes apvienība, izmetot ārā vārdu „nacionāla”. Vārds „nacionāls” identitē tautu. Šinī

gadījumā latviešu tautu. Interesanti, ka „Dzimtenes Balsij” un Rīgas ķipariem vārds „nacionāls” arī nepatīk. Lasi un brīnies! — Komentāros par LNJAK statūtu grozījumiem motivēts, ka jaunie statūti, kuŗos Kanadas latviešu nacionālās jaunatnes nosaukumā atmests vārds „nacionāla”, ir rakstīti ar skatu uz ļoti tālu nākotni un proti: kad Latvija būšot brīva un pati noteicēja, tad paredzams, ka ne visi latvieši atgriezīsies dzimtenē un, ka par savu nākotni, tad (KLJA-i) Kanadas latviešu jaunatnes apvienībai bez vārda „nacionāla” joprojām būtu jēga pastāvēt arī šo statūtu ietvaros.

Vai kāds varētu uzrādīt gadījumu, ka Kanadas valdības iestādes kādu organizāciju vai citu iestādījumu ir vajājušas vai likvidējušas tāpēc, ka nosaukumā ir vārds „nacionāls”?

Tā vien liekas, ka dažiem trimdas latviešiem labpatiktos labāk lietot vārdu „sociālisms”. Tādi, jādomā, bēg no vārda „nacionāls”. Vēl lielāks pārsteigums ir, ka organizētās latviešu jaunatnes vadība, runājot it kā visas jaunatnes vārdā, mēģina tikt vaļā no vārda „nacionāls”.

Kā ideja bija organizēt kultūras sakarus?

Kā ideja bija organizēt kultūras sakarus? Kam kalpo kultūras sakari? Vai tos var saukt par kultūras sakariem šī vārda nozīmē?

Lešinskis savā referātā Toronto teica: „Kultūras sakaru nav”. Ideja par kultūras sakariem dzima Maskavas čekas centrā, kā Lešinskis raksta savās atmiņās „Kalpības gadi”, kā jaundibināma Kultūras sakaru nodaļa, Latvijas kultūras sakaru komiteja (Latiškaja sekcija), kuŗas uzdevums bija graut un šķaidīt latviešu „buržuiski nacionālistisko” emigrāciju. Pirmām kārtām graut tās vadošos centrus, atdalot no emigrantu masas tās pretpadomju vadoņus, novedot tos politiskā izolācijā. Šinī sakarā „Dzimtenes Balss” uzdevums bija izcelt un akcentēt padomju varas „humānās” attieksmes pret latviešu emigrantu masu u.t.t.

Ar lielu nožēlu mums šodien ir jākonstatē, ka tas viņiem ir arī izdevies. Sevišķi vidējā paaudzē. Šinī sakarībā sākās pastiprināti trimdas „tūristu” apciemojumi uz Rīgu. Tie

iedalāmi: a) piederīgo — radu, draugu, b) izpriecas — pašapmierinātības un beidzot arī c) Rīgas apciemojumi tieši Kultūras komitejas plānos. Pēdējos ieskaitāmi: rakstnieki, dzejnieki, sabiedr.-polītiskie darbinieki un beidzot naīvie jaunieši, Rīgas organizēto kursu apmeklētāji. Visi šie pēdējie ir ļoti daudz pakalpojuši čekas komitejas mērķiem, trimdas sabiedrības sašķelšanā.

Cik nožēlojami naīvi mēs esam! Mēs jūsmojam par to, ko okupanti mums dzied un runā, aizmirstam tautas iznīcības procesu dzimtenē. Tai tie ne tikai neskandina šīs dzeju vārsmas, bet to tur pilnīgā tumsā un dezinformācijā. Tauta dzimtenē ne tikai nezina, kas iebrauc no trimdas Rīgā (Artura Ozoliņa koncerts, Siliņu teātra spēle Dailes teātrī, Staprāna gleznu izstāde u.t.t.), bet pat nezina, kas notiek Jelgavā, Liepājā, Daugavpilī, Rīgā u.c. Tā tiek turēta tumsā. Dezinformācija ir labākais ierocis kā tautu turēt maldos. Mums kultūras sakaru ar tautu dzimtenē nav. Sakari var būt tikai abpusēji. Šie sakari ir čekas Kultūras komitejas „kultūras” eksportēšana no Rīgas trimdas latviešiem, un ir labākais līdzeklis trimdā latviešu cīņas vājināšanai pret okupantiem. Vai šodien varētu atrast kādu individu trimdā vai dzimtenē, kas mēģinātu domāt kaut drusciņ politiski, kuŗš varētu apgalvot vai pierādīt, ka Maskavas okupantu vara ir kļuvusi žēlīga un aiz cilvēciskām jūtām atļauj mums sūtīt paciņas, apciemot Rīgu un sūta mums labi izskrinētus pīlārus — dzejniekus, māksliniekus u.c. mūsu labpatikas apmierināšanai? Tie to dara trīs nolūkos: a) lai iegūtu valūtu, kuŗa vajadzīga subversīvai darbībai un spiegošanai, b) lai mūs dezinformētu — rādītu Rīgu, Rīgas jūrmalu u.c. atļautas vietas, kas mūs varētu iejūsmot, padarīt sentimentālus un, lai aizmirstu visas okupantu pastrādātās nežēlastības mūsu tautai, c) lai sašķeltu mūsu trimdas tautas vienotību un vājinātu mūsu cīņu par dzimtenes atbrīvošanu. Ja kaut viens no minētiem trim punktiem praksē parādītu viņu plānos plusu vietā mīnusus, tad Maskava vienas dienas laikā attiecīgo punktu anulētu. Teorija, ko daži sakaru atbalstītāji trimdas presē no publiskos sarīkojumos pauž, ka arī mēs kaut ko iegūstam no tā, ir galīgi aplami. Nevienš vēl to nav pierādījis ar konkrētiem faktiem. Ja mēs Rīgā satiekam radus, labus draugus un dziļā iekšējā izjūtā un priekā noslaidām asaras, tas ir brīnišķi, bet tas vēl nepierāda, ka mēs iegūstam kaut ko politiski. Bet par katru šo sentimentu katrs Rīgas apmeklētājs stiprina Maskavas plānus vismaz ar \$3000.00 līdz 5000.00, dažkārt vēl vairāk.

Mūsu nelaime ir tā, ka mēs negribam saprast vienkāršu ābeci un proti, ja mūsu valsts un tautas iznīcinātājs mūs mudina un aicina uz kaut kādiem sadarbības plāniem, tad tie ir viņam ļoti nepieciešami un mums bīstami. Mēs gan šādus sadarbības plānus kritizējam, ja to dara ASV u.c. Ir nožēlojama un aplama deklarācija, ko sludina pat mūsu trimdas augstākie organizāciju vadītāji, ka mēs paši esam pietiekoši gudri un saprotam, kas ir labs un kas nav. Labo pieņemam, propagandu noraidām. Nelaime ir tikai tā, ka Maskava ir tik gudra, ka tā sūta izskrinētus un labi sagatavotus „kultūrniekus” un ar labu, tieši šim nolūkam radītu, programmu. Apgalvojums, ka komunisti un čekisti arī nav nekādi pārcilvēki un ka arī viss Pad. Savienības koloss stāv uz māla kājām, ir muļķīgs, un taisni tas, ko Maskava vēlas no mums dzirdēt. Tā to ieskaita savos panākumos. Mūs šie pārgudrie sauc par bailīgiem trušiem. Tā nav taisnība, jo mēs neesam „bailīgie” truši, bet gan droširdīgi cīnītāji, kuŗiem ir skaidri mērķi un principi. Visvairāk čekas Kultūras komiteja iegūst politiski, ja pie viņiem un caur viņiem ierodas ciemos mūsu trimdas labākie „mandarīni” — politisko organizāciju amatprsonas, dzejnieki, dzejniecīņi u.c. kultūras avantūristi. Tos tad nu šī čekas komiteja cenšās izmantot 100%. Gadījumos, kad mēs par viņu ciemošanos un uzstāšanos komitejas izrīkotos sarīkojumos klusējam, tad par to mums steidzas atgādināt ar rakstiem un foto uzņēmumiem čekas izdevums „Dzimtenes Balss” ar saviem pielikumiem. Ja kāds domā, ka mēs neviens šeit neesam politiski muļķi, kas neprastu kultūras piegādē atdalīt labo no sliktā, tas ļoti maldās tā domādams. Mēs to spējam ļoti labi. Bet mēs arī saprotam, ka Maskava mums piegādā visu to, kas mūsu tautisko sentimentu labi iejūsnotu. Mūsu viena nelaime ir tā, ka trimdā ir izaugusi vidējā paaudze, kuŗa ieguvusi izglītību un augstus zinātniskus gradus savās profesijās un tie vai nu neinteresējas par mūsu tautas likteni dzimtenē jeb interesējas ļoti maz (dzimtene ir tur, kur labi klājas). Tie, kas ir pievērsušies sabiedriski politiskam darbam, liela daļa no viņiem „piesūkusies” universitātēs ar „marksistiskām” idejām. Tie, kas palikuši aktīvi latviešu sabiedriskā dzīvē, jūtās tā, ka viņiem pienākas tūdaļ pārņemt vadību savās rokās, ignorējot visus demokrātiskos principus (to pierāda daži mūsu orgaz. augstākie vadītāji) un, ja viņiem tas neizdodas, tad tie ārdā sabiedriskā darba saskaņu un bieži vien esot 40 - 50os gados vienmēr vēl sedzas ar jaunatnes segu un runā jaunatnes vārdā u.t.t. Vienā

punktā mēs esam muļķi un proti, mēs negribam saprast trīs svarīgus faktoros: a) šie kultūras sakaru „prieka vēstneši” mums tiek sūtīti. Tiem nav pašiem izvēles, braukt vai nebraukt. Tie tiek speciāli sagatavoti, izskrīnēti un izvēlēti tikai uzticīgie. Bez tam tos pavada līdzbraucējs čekists. Ka tās ir uzticības personas, to pierāda tas, ka neviens no viņiem nav meklējis politiskā azīla tiesības. Sportisti, dejotāji to ir darījuši. b) Mums tādu iespēju kā izvēlēties, ko sūtīt nav. Visi, kas vēlas braukt uz Rīgu, tiek mēnešiem un gadiem ilgi pārbaudīti, lai dabūtu vīzu iebraukšanai Rīgā. Izņēmums ir tikai tiem, kas jau iepriekš ir stājušies čekas komitejas kalpībā. c) Svarīgākais no visiem ir tas, ka mēs nedrīkstam ne par kādu cenu pārdot mūsu principus: (rokošanās ar čekistiem un līgumu slēgšana ar mūsu tautas iznīcinātājiem). Mūsu cīņai ir jābūt stiprinātai, un kauns ir par tiem intelektuāļiem, kas to negrib saprast un ievērot. Mēs esam cīņas stāvoklī un paliksim tādi, līdz mūsu tauta būs brīva un tiks atjaunota neatkarīgā Latvija.

Analīze un paškritika

Lasot latviešu laikrakstus un žurnālus (Jaunā Gaita u.c.), rodas iespaids, ka mēs, trimdas latvieši, dzimtenes apciemojumu jautājumā esam sakūluši ūdeņus par augstu. Tā turpinoties tālāk, šie sakultie ūdens viļņi draud mūs noslīcināt un ieraut bezdibenī. Kur meklējama vaina? Kas ir iekustinājis šo lietu? Kā interesēs šie ūdeņi ir sākti kult? Visi šie jautājumi prasa dziļas pārdomas, skaidru saprātu, objektīvu pieeju un analīzes. Nedomāju, ka es esmu tas pravietis, kas spēj to visu atrisināt. Bet mēģināšu pie šiem jautājumiem pieiet ar dziļāko izjūtu un skaidru prātu, jo arī es mīlu savu dzimteni un tautu dzimtenē. Latviešu tautas sāpes dzimtenē ir arī manējās. Mūsu visu nedalāma vēlēšanās ir: 1) cīnīties par Latvijas brīvības atjaunošanu; 2) cīnīties par latviešu tautas brīvību dzimtenē, 3) palīdzēt apspiestai un cietušai tautai dzimtenē un 4) rūpēties par latviešu tautas saglabāšanu dzimtenē un trimdā.

Pirmie divi jautājumi nav debatējami, jo par tiem mēs cīnāmies visi, un šinī cīņā mēs esam arī vienoti. Sarežģītāka ir problēma par materiālo un garīgo palīdzību apspiestai tautai dzimtenē un par latviešu tautas saglabāšanu dzimtenē un trimdā. Materiāli atbalstīt tautu dzimtenē mēs varam tikai ļoti niecīgos apmēros ar paciņām radiem, draugiem personīgi un ar organizāciju aprūpei savāktiem ziedojumiem. Šie niecīgie atbalsti ir pozitīvi, jo tie saņēmējiem dara prieku un pacilā garu. Tie izjūt pateicību, ka tos atceramies. Tie nejūtas vieni. Tas ir labs darbs. Kaut gan mēs zinām un mums jāzina, ka tā vara, kas mums to atļauj darīt, nedara to cilvēcības vārdā, bet gan lai iegūtu ārzemju valūtu, kuŗu tie nevar nopirkt pasaules tirgū pret rubļiem. Kādiem nolūkiem tie izlieto mūsu sūtīto paciņu dolārus, tas arī nav noslēpums. — Tie baro mūs ar propagandas materiāliem un rīda mūs vienu pret otru.

Garīgais atbalsts būtu — informācijas sniegšana apspiestai tautai dzimtenē par mūsu darbu un cīņu rietumu pasaulē, par mūsu dzimtenes atbrīvošanu. Šī informācija būtu: 1) radio raidījumi, 2) žurnāli, laikraksti, grāmatas, skaņu plates u.t.t. Diemžēl, no visām šīm minētām iespējām mums nav atļauta neviena. Okupācijas vara neļauj mums izmantot nevienu no informācijas veidiem. Ko mēs varam, kaut arī ar okupācijas varas traucējumiem, tie ir radio raidījumi dzimtenes latviešiem. To mēs arī darām. Dažus gadus atpakaļ radās iespēja apciemot dzimteni. Tas bija liels pārsteigums, zinot okupantu varas politiku okupētās un apspiestās zemēs, sevišķi Baltijas valstīs. Kas tad šo dzimtenes apciemšanas jautājumu ierosināja? — Mūsu tautas lielākais ienaidnieks — Latvijas okupācijas vara. Kad iepriekšējā taktika, trimdinieku lamāšana par nodevējiem, Hitlera kalpiem, žīdu slepkavām u.t.t., nedeva cerētos trimdas saimes sarīdīšanas panākumus, tie pārgāja uz citu taktiku. Paši viltīgi smeļot, pārpludināja mūs ar literātūru, bērnu un skolas grāmatām un preses izdevumiem „Dzimtenes Balsi” u.c., kuŗos tie aprakstīja mums brīnišķas ziņas par mūsu dzimtenes augšupeju visās nozarēs: lauksaimniecībā, rūpniecībā, tirdzniecībā, celtniecībā, izglītībā, literātūrā, mākslā, sportā u.t.t. Grāmatas izpušķoja ar skaistiem uzņēmumiem, dabas skatiem par Rīgu, Gauju, Daugavu, Siguldu, Ķemeriem, Jūrmalu un uz laba papīra, kādu dzimtenē nelietoja u.t.t. Mēs, kas visu to bijām redzējuši agrāk, bieži vien asarām acīs, aizstaigājām tur savās atmiņās. Jaunā paaudze, nesaprasdama mūsu sentimentālās jūtas, sāka domāt, ka vajadzētu aizbraukt

un redzēt, vai tiešām tur ir tik skaisti kā mēs to dzimteni atceramies un iztēlojam. Trimdiniek, neaizmirsti, ka tie dara to, lai par mūsu paciņu sūtījumiem iegūtiem un mūsu aizvestiem dolāriem propagandētu un dezinformētu latviešus trimdā, ārdot un iznīcinot mūsu vienotu darbu — cīņu pret okupantiem.

(1976. g.)

Kas šķeļ un kas vieno?

(Komentāri pie PBLA priekšsēža Dr. I. Spilnera referāta)

PBLA priekšsēdis Dr. I. Spilners bija atsūtījis vēstuli LNAK, kuņā izteicis vēlēšanos piedalīties LNAK sēdē un lūdzis izkārtot viņam publisku referātu. LNAK lūdza Toronto korporāciju kopu, izkārtot publisku referātu ar paneļdiskusijām 15. janvārī, cerot, ka personiskā kontaktā būs iespējams izkristalizēt dažus pārpratumus LNAK un Dr. Spilnera attieksmē, sevišķi trimdas latviešu akūtajā jautājumā par „kultūras sakariem”. Līdzšinējā Spilnera nostāja rakstos un referātos LNAK padomes sesijā nebija skaidri formulēta un likās stipri atšķirīga no Kanadas organizāciju un LNAK nostājas. Pirmajā dienā, 14. janvārī, LNAK valdes sēdē un privāti radās iespaids, ka atšķirīgie viedokļi tuvojas sapraššanās punktam. Arī otrā dienā referāta sākumā par nākotnes darbību bijām vienoti, bet kad šo rindiņu autors vairākkārt lūdza Spilneru deklarēt PBLA un viņa personisko nostāju „kultūras sakaru” jautājumā, tiešas atbildes nebija, paskaidrojumi likās neskaidri un izvairīgi.

Runātājs sadalīja trimdas latviešu sabiedrību trīs grupās. Viena pieņēma kultūras sakaru komitejas Rīgā piedāvātos kultūras sakarus bez iebildumiem, otra pieņēma to, ko atrod par vērtīgu un noraida mazvērtīgo, bet trešā noraida principā visus vienvirziena sakarus ar kultūras komitejas starpniecību. Šo trešo grupu viņš apzīmēja par trušiem, kas baidās satīties ar pretinieku, baidās no konfrontācijas u.t.t. Baidījos, ka viņš tos nosauks par „zaķa pastalām”, bet acīm redzot šis apzīmējums viņam zināmu iemeslu dēļ likās neizdevīgs. Sevi referents pieskaitīja pie drošsirdīgajiem, kas nebaidās no komunistiem

un čekistiem, jo pēc viņa ieskata tie neesot nekādi pārcilvēki, no kuriem būtu jābaidās. Šī grupa pati zina, kas ir un kas nav labs. Spilners pasvītroja, ka dzejnieks Imants Ziedonis esot gan partijas cilvēks, bet viņa dzeja esot latviska un pat nacionāla, tādēļ būtu aplam viņu noraidīt. Pie tam viņam jāpildot partijas uzdevumi, lai paturētu savu iegūto stāvokli, kas esot pilnīgi dabīgi.

Kanadas organizāciju, LNAK un mans ieskats ir, ka Spilnera pieejā, akceptējot čekas kontrolētās kultūras sakaru komitejas sūtītos literātus, māksliniekus, mūziķus u.c., galvenā mērķa ir viņu darbos izjūtamās latviskās vārsmas vai mūzikas kvalitāte. Spilneram un viņa atbalstītājiem vajadzētu saprast, ka šis faktors jau izplānots Maskavas plānos. Kultūras sakarnieki pasniedz labāko ēsmu, uz kuŗas uzķeras ne tikai sakeri (sucker), bet arī gudrākās zivtiņas, piem. uz Vispasaules latviešu jaunatnes kongresu Florefā, Beļģijā, Kultūras komiteja sūtīja izpopulārizēto dzejnieku J. Peteru u.c. Mūsu Rozīši - Būmaņi u.c. bija sajūsmā par šādu notikumu. Vēl vairāk, mūsu naīvie jaunieši pat Latvijas karogu novāca pie malas. Protams pēc šādiem panākumiem kultūras sakaru komitejas kalpiņi Rīgā gavilēja un šinī sajūsmā to pašu J. Peteru, kas ir komunistu partijas biedrs, čekista Anerauda pavadībā, sūtīja jaunā misijā uz ASV Kalamazū u.c. Kas par skaistu latvisko dzeju!

Nav brīnums, ka Dr. V. Muižnieks 1977. g. pavasarī, ieradies Toronto, LNAK un Kanadas DV kopējā sēdē Amerikas latviešu ģimnazijas organizēšanas lietā, lasīja apm. 10 minūtes J. Petera dzeju un pielīdzināja to Andreja Pumpura Lāčplēsim. Pēc tam pats sajūsmā iesaucās: „Ja Peters uzrakstījis šādu dzeju un tā ir iespiesta Rīgā oficiālā žurnālā, tad tas tikai pierāda, kas par drosmīgu latvieti ir Peters! Arī Muižnieks nevārēja vai negribēja saprast, ka Maskavas gudrie politiķi nesūtīs pie trimdas latviešiem dzejnieku ar propagandas piegāršu — slavināt komunistu režīmu vai mūžīgi gudro Ļeņinu, jo tad pat muļķa sakeri neuzķertos. Bet uz Peteru uzķērās un, kad Imants Ziedonis Kanādā lasīja savas latviskās vārsmas, daudzām sievietēm tirpuļi skrēja pār ķermeni. Vai nav jauki? Tā pat nesūta komp. R. Zariņu, ko mēs pazīstam, bet gan komp. Raimondu Paulu, jo kultūras komiteja zina, ka gandrīz visās trimdas latviešu mājās skan Paula mūzika.

Šie kultūras sakari ir vienvirziena sakari. Kāpēc šī Spilnera nosauktā „trušu” grupa — liels vairums trimdinieku —

noraida vienvirziena sakarus ar kultūras komitejas noteikumiem un atzīst tikai tiešus sakarus ar latviešu tautu dzimtenē? Tas tāpēc, ka tos mums piedāvā mūsu tautas iznīcinātāji! Mēs tos nevaram akceptēt, jo tie stiprina mūsu ienaidnieka pozīcijas. Pagaidām mums šajos darījumos plusu nav, un ja nākotnē tādi rastos, mūsu tautas iznīcinātāji vienā dienā tos likvidētu.

Maskava atļauj sūtīt sainīšus, jo muiža paņem apm. 60% dolaru no sainīša vērtības. Vai sainīšus atļauj sūtīt aiz žēlastības vai cilvēcīgas līdzjūtības? — Nē! Tai vajadzīgi dolari spiegu algošanai pasaulē. Spiegi par rubļiem nestrādā. Maskava aicina tūristus braukt uz Rīgu (ne Latviju) un ļauj ievest dolarus lielā skaitā, par kuriem tūristi var bez gaidīšanas nopirkt saviem tuviniekiem un draugiem automašīnas vai tos ievest partijas speciālos dolaru veikalos, lai nopirktu labākas preces bez pūlēm un gaidīšanas. Viņiem ļoti vajadzīgi dolari, sevišķi, kad dolars nosacīts lētāks par bezvērtīgo rubli.

Šie „truši” ir izbaudījuši uz savas ādas un labi iepazīlušies ar komunistu metodēm. Tie atstāja dzimtenes krastus, pazaudēja karjēru savos labākajos gados. Pazaudēja iedzīvi un dzimtās tēva mājas, lai glābtu savu ģimeni — bērnus. Tie trimdā bez valodas zināšanām sāka visu no gala ar kapļiem, lāpstām, kompresoriem putekļainās fabrikās ar visniecīgāko atalgojumu un izskoloja savus bērnus, kuri tagad pieder pie vidējās paaudzes. Tie ieguva doktoru, profesoru, inženieru u.c. augstus gradus. Šodien šie 30 — 45 gadīgie ir tie izglītotie ļaudis, no kuriem daudzi šos vecos darba rūkus ar reumatisma sāpēm locītavās un visu latvisko pasākumu atbalstītājus morāli un materiāli sauc par novecojušiem večiem, kuriem smiltis birstot no smadzenēm u.t.t. Šī „trušu” grupa ir vislielākā zaudētāja un cietēja. Absolūti ieguvēji ir šie izglītotie politiskie separātisti (vidējā paaudze). Jaunajiem vēl nākotne priekšā, tādēļ pilnīgi loģiski un saprotami, ka šī „trušu” grupa neakceptē neko, ko tai piedāvā Maskava un čekas vadītā un kontrolētā kultūras sakaru komiteja. Tā atzīst radio un privātos sakarus ar tautu dzimtenē. Čekas kontrolētie sakari nav atbalsts tautai dzimtenē.

Latvijas apciemojumi sākas ar Rīgu un beidzas ar Rīgu. Cik tie skata vai redz tautu dzimtenē, pabraukājot pa Rīgu tūristu autobusus? Turpretī atsūtītie kultūras nesēji brīvi ceļo pa visas brīvās pasaules centriem.

Žēl, ka PBLA priekšsēdis Dr. I. Spilners sevi ieskaitījis tieši

tanī grupā, kas runā Maskavas mēlē, un proti, jau vairāk nekā 15 gadus tie mums stāsta: Ko jūs baidaties no sakariem? Tie jums nekodīs, tie tikai tuvinās jūs dzimtenei un jūsu tautai u.t.t. Latvija esot brīva un plaukstoša lielo tautu saimē. Citādi nekad nebūšot, tāpēc esot jādara kaut mazumiņš savas tautas labā. Lūk, kas par žēlastību!

Atklāta un bezkompromisa cīņa pret mūsu tautas iznīcinātāju presē un protestos, meklējot atbalstus pie savu zemju valdībām, gūst panākumus, jo Maskava ir jūtīga pret pasaules saceltiem trokšņiem. Tie šos varenos ievaino. Šo akciju pirmie uzsāka žīdi un dabūja ārā no cietumu valsts daudzus savus cietumniekus un vajātos. To turpinām mēs, un panākumi ir — brāļi Brūveri, Kudirka, māc. Šmits, Brīvmanis u.c.

Ja mums sūtītie kultūras nesēji, čekas pavadītāji, ir tik latviski un pat, kā daži saka, nacionāli, kādēļ neviens no tiem nav mēģinājis izslidēt pa pakalduvēm un lūgt politiskā bēgļa tiesības? Tā gan ir darījuši daži sportisti un mākslinieki — baletdejojāji, jo to izvēlē čekai nav tik lielas iespējas pārbaudīt uzticību, tāpēc, ka tie brauc grupās. Tā tad dzejnieki, literāti, mūziķi u.c., kuņģus mums sūta, ir absolūti uzticami partijas biedri un veic čekas uzdevumus, neatkarīgi no tā, ko viņi runā un kā uzvedas. Kur paliek trimdas kultūras vērtības? Vai tām nav nekādas nozīmes? Kādā panelī uz jautājumu, kāpēc mums jāimportē čekas kultūras komitejas piegādātā kultūra, atbilde bija: trimdas kultūra ir diletantisms. (J.G. red. L. Zandbergs). Kur mēs ejam?

(L.A. #6, 1978. g. 11. februārī)

Miris vēl viens bij. Saeimas loc. Jāzepts Trasuns

Šī gada (1978.) 27. jūnijā miris bij Tautas padomes, Satversmes Sapulces un visu četru Saeimu loceklis Jāzepts Trasuns. Dzimis 1898. g. 19. janvārī Rēzeknes apriņķa Sakstagala pagastā. Mācījies reālskolā Pēterpilī, Rēzeknes Tirdzniecības skolā un studējis tautsaimniecību Latvijas universitātē.

J. Trasuns 15 gadus pavadīja izsūtījumā Sibīrijā. Jaunības dienās, smagi strādājot tēva saimniecībā un dodot privātstundas, viņš sagādāja daļu līdzekļu izglītības turpināšanai.

Atcerēdamies savus skolas gadus, vēlāk kā Saeimas loceklis un Latgales progresistu partijas līderis, viņš daudz palīdzēja Latgales trūcīgiem studentiem Rīgā. Viņš identificēja savu partiju, jo parasti Latgales ļaudis to sauca par „Jezupa Trasuna partiju”. Atceros, ka viņš bija mūzikāls cilvēks, kā arī dzīves prieka un neizmērojamas enerģijas paraugs, sirsnīgs un draudzīgs. Šādas viņa īpašības sevišķi aizrāva jaunos cilvēkus.

Partiju laikā J. Trasuns pieslēgās centra partiju novirzei. Viņš piedalījās centra (Skujenieka, Jurševska u.c.) un sociāldemokrātu valdību koalīcijās. Viņam bija Dieva dotas runas dāvanas un skaļa, labas dikcijas balss, kas aizrāva masas. Viņš bija izcils politiķis, un kopā ar bīskapu J. Rancānu, Vl. Rubuli, Fr. Trasunu, A. Dzeni reprezentēja tā laika Latgales politiķu virsotni.

1956. gadā Jāzeps Trasuns atgriežas no izsūtījuma Rīgā ar stipri bojātu veselību un kādu laiku dabūja darbu dzelzceļu iestādē. Viņš apbedīts Ogres kapos, kur jau atdusējās viņa vecākais brālis Staņislavs.

J. Trasuna aprūpē (viņa partijā) izauga čekas pirmais vadītājs V. Latkoskis un vēlākais Alfons Noviks. Kā pirmo 1940. g. izsūtīja uz Sibīriju viņu maizes tēvu J. Trasunu.

(L.A. #30, 1978. g. 5. augustā)

Vai tā vajadzēja?

(Komentāri pie Sidrabenes 25 gadu jubilejas)

Sidrabenes 25 gadu darbības jubilejas un jaunā nama iesvētes svinības ir izskanējušas. Cik daudz skaista, latviska prieka paņemsim sev līdz. Piemēram: tautas deju uzvedumu saules apgaismojuma mirdzumā, koņu koncerta dziesmas, svinīgo dievkalpojumu, jaunā nama iesvēti, priekšlasījumus par kultūru. Šie priekšlasījumi bija labi, un tos noklausījāties bez debatēm. Labi un lietišķi paneli bija: Ģimnazistu panelis par latvietības nākotni svešumā, J. Mežaka par latvisko audzināšanu ģimenēs, nometnēs un skolās, Z. Šmita par dziedāšanas problēmām nākotnē. Patīkamu iespaidu atstāja

priekšnesumu kokteilis „Deja un dzeja”. Bet visneaizmirstamākos brīžus paņemsim sev sirdīs līdz no mūsu jaunatnes — mazo nometņotāju Sarkangalvītes uzveduma. Izpildītāji bija paši nometņotāji, tie paši dziedāja, dejoja, tēloja, uztraucās u.t.t. Sākot ar milzīgo vilku, beidzot ar Sarkangalvīti un mazo zaķīti — paši arī mūzicēja. Vai tas nebija brīnišķi? Tā būs mūsu jaunā maina! Cik ilgi mēs Dievu pielūgsim latviskās baznīcās, latviski dziedāsim un dejosim, skolās un nometnēs mācīsim un audzināsim bērnus latviski, tik ilgi latviešu tauta nezdudīs ne trimdā, ne dzimtenā. Pārdomājot visu redzēto. liekas, ka mēs priecājamies par skolām un nometnēm, bet bieži viesi darba darītāju — skolotāju un nometnes vadītāju darbā ielikās pūles un upurus nenovērtē. Dažkārt pateicības vietā tiem pārmetam par viņu vecumu un vecām metodēm u.t.t. Neskatoties uz to, tie savu darbu ir darījuši divdesmit un pat vairāk gadus. Tiem neesam pat lāga tramvaja biļeti samaksājuši. Cerēsim, ka arī mūsu jaunā maiņa darīs to pašu nākotnē.

Pie visa šī skaistā un patīkamā nekādi neiederējās Sv. Andreja draudzei Sidrabenes svētkus piesārņot ar politiskas veļas mazgāšanu, un tādi bija divi paneli: 1. Trimdas garīgā lūzuma gadi. — Šis temats radās un bija domāts sakarā ar Tupeša, A. Čopa un V. Klīves rakstiem „Laikā” par ticības un baznīcas jautājumiem. Klīves vietā to darīja Cālītis un atkāpjoties no temata, tur atļāva katram panelistam neierobežotu laiku un brīvu neierobežotu valodu. Tā arī panelisti — N. Bulmanis garā runā vērsās pret mūsu centrālo organizāciju LNAK un tās priekšnieku Tāivaldi Kronbergu minot pat vārdā. L. Zandbergs, kā parasti, pauda nepatiesību par pēdējām LNAK padomes vēlēšanām. To viņš varēja darīt, jo klausītājiem vārdu nedeļa, bet tikai jautājumus. Otrais panelis, ko vadīja Dr. I. Spilners, bija par Autoritāro un demokrātisko domāšanu, (domāšanu nevar kontrolēt). Šinī panelī pārrunāja daudz jautājumu, bet visiem šiem jautājumiem varēja likt priekšā iniciāļus LNAK, jo viss tika mērķēts uz to. Tā to bija domājuši paneļa organizētāji, panelisti un paneļa vadītājs, jo no pretējās puses bija aicināts tikai T. Kronbergs viens. Arī šis panelis neatbildēja uz jautājumiem, bet mala un locījās pēc patikas, jo klausītājiem vārdu nedeļa. Panelis kļuva agresīvs - ass, jo viens no panelistiem (B. Rubess) pielietoja negodīgu demagoģiju (melus) attiecībā uz pēdējām LNAK padomes vēlēšanām, apvainojot vēlēšanas komisijas priekšsēdi vēlēšanu nelikumībās, nepiesūtot vēlēšanu materiālus tiem, kas tos lūguši, bet tikai tiem, kam

vēlējušies u.t.t. Vēlēšanu komisijas priekšsēdi ievēlēja LNAK padome, kurā darbojās arī pats Rubess. Bez vēlēšanu komisijas priekšsēža komisijā darbojās 17 organizāciju sūtīti locekļi. Vēlēšanu materiālus komisija izsūtīja Toronto 5 draudzēm, kuŗas vajadzīgo materiālu skaitu pieprasīja. Personīgi zvanīju LNJAK priekšsēdei, izskaidrojot vēlēšanu procedūru un vēlēšanu materiālu saņemšanas kārtību, lūdzu to darīt visu iespējamo, lai LNJAK balstiesīgie biedri piedalītos vēlēšanās. Tas pats tika vairākkārt izskaidrots un publicēts latviešu laikrakstos. Vēlēšanu komisija izsniedza uz personīgiem pieprasījumiem Toronto pāri par 200 vēlēšanu materiālus. Opozīciju pārstāvji bija klāt pie balsu aploksņu atvēršanas un derīguma kontroles līdz pēdējai aploksnei. Tos aicināju pat palīgā darbā. Domāju, ka tie ir liecinieki, ka esmu godīgi vadījis visas pēdējās piecas LNAK vēlēšanas, un neviena sūdzība par tām netika iesniegta. Par manu godību, atklātību un taisnības izjūtu lai spriež pati sabiedrība. B. Rubesa un L. Zandberga melus kategoriski noraidu un uzskatu tos par negodīgiem demagogiem. Tā pat Bumaņa pielīdzināšana (B. Rubess) A. Švābes un K. Ulmaņa jaunības dienu revolūcionismam ir ļoti bēdīgs analīzes trūkums. Švābe, Ulmanis u.c. bija revolūcionāri pret tautas apspiedējiem (tie tādi palika visu mūžu), bet Bumanis un citi politiskie separatisti tur un šeit ir kontrrevolūcionāri pret mūsu tautas apspiedējiem. Nostāja pret mūsu cīņas organizācijām, trimdas sabiedrības domu trimdā un dzimtenē, nozīmē sadarbību ar mūsu tautas iznīcinātājiem, pēc viņu noteikumiem. Jaunai maiņai ar jaunām idejām ir jānāk pie sabiedrības. Bet tās idejas ar kādām šī jaunā maiņa ir nākusi (vienpusīgi kultūras sakari ar mūsu tautas iznīcinātājiem dzimtenē) un nepamatotu kritiku par LNAK darbu, sabiedrība ir kategoriski noraidījusi. Tamdēļ nav pamata organizēt uzbrukumus LNAK, jo tā ir darījusi un dara darbu pēc labākās apziņas, cik tas ir iespējams pie dotajiem apstākļiem. Arī LNAK valdes sastāvs pēdējos 20 gados ir mainījies vairākkārtīgi. Šodien no 11 LNAK valdes locekļiem, izņemot vienu, visi ir 20tos gados un pārējie 30 - 50 gados. Politiskas taktikas analīzes trūkums ir lielākā mūsu tautas nelaime. To spilgti pierāda mūsu politisko separatistu iešturmēšanas politika (taktika), kuŗa pēdējos divi gados ir cietusi trīs lielas neveiksmes. Tie paši sevi ir iešturmējuši kaktā un ārā tikt mēģinājuši tikai soli pa solim atkāpjoties. Tā tas bija 1976. g. ar TLB Sestdienas skolu, ar Latviešu nama pārdošanas lietu un tagad ar Sidrabeni. Bumerangs sit pa pašu sitēju.

Jājautā, vai tas bija vajadzīgs? Mana pārliecība ir, ka visa Sidrabenes politikas veļas mazgāšana (minētie divi paneļi) bija iepriekš Toronto organizēta iešturmēšanas taktika. O. Liepas izvēle un, kā to publiski apliecināja PBL priekšsēdis Dr. I. Spilners, O. Liepa aicinājis viņu un izvēlēties panelistus. Tā tad O. Liepa kopā ar pašiem panelistiem izkārtēja „demokratiskas domāšanas” iespaids panelistus, ieskaitot paneļa vadītājus, tā, ka iznāk 5 pret 1 (pieci pret vienu). Tie sagatavoja arī jautājumus panelistiem, ko Spilners piesūtīja viņa vadītam panelim. Šiem jautājumiem trūka tikai iniciāļi priekšā — LNAK.

Brīnos, ka to visu varēja akceptēt Sv. Andreja draudzes, resp. Sidrabenes, svētku organizētāji. Sevišķi šo svētku atbildīgā persona. Kam tas kalpoja, un vēlreiz, vai tā vajadzēja?

(L.A. #32, 1978. g. 19. augustā)

Kam vajadzīgs Latviešu nams un kāpēc?

1978. g. februārī, pēc vairāku gadu nesekmīgas piemērota objekta latviešu sabiedrībai meklēšanas, tā laika Centra izveidošanas komitejas loceklis Jānis Reinbergs atrada un Centra izveidošanas komiteja izraudzīja agrāko Ontario Kredīta Līgas namu 4 Union Drive. Centra izveidošanas komiteja ar tādu aizrautību pieķērās šim objektam, ka pat aizmirsas sasaukt latviešu organizāciju sapulci (sanāksmi), kādas tika sasauktas visos iepriekšējos gadījumos, lai organizācijas varētu izteikt savus ieskus un atzinumus par šo objektu. Ir apbrīnojama tā enerģija, ar kādu šī komiteja sāka līdzekļu vākšanas darbu. Tas fanātisms, kas pēdējos divos gados ir vadījis tos latviešus, kas pieķērušies šī objekta nopirkšanai un izveidošanai, ir apbrīnošanas vērts un atzīstams par pozitīvu faktoru. Varētu vēlēties, lai tas arī turpmāk tā pat turpinātos, jo tikai tas nodrošinātu Centra turpmāko pastāvēšanu. .

Bet katram pasākumam ir sava vēsture, un katrai medaļai ir divas puses. Sešdesmito gadu sākumā, kad pirka tagadējo Latviešu namu 491 College ielā, arī valdīja liela sajūsma un fanātisms (ticība). Latviešu nama pirkšanas brīdī naudas vācēji gāja no durvīm uz durvīm tāpat, kā tagad Centra gadījumā.

Starpība bija un ir tikai tā, ka tad lūdza nopirkt (ne ziedot) vismaz vienu akciju simtu dolāru vērtībā, kas tanī laikā bija daudz grūtāk, kā tagad Centram noziedot \$1000, jo tā laika akcijas pircēji bija pa lielākai daļai tagadējā vecā paaudze (šodien tie ir pensionāri). Tiem nebija šo \$100 bankas kontā, jo a) tie bija tikai savas dzīves iesācēji Kanadā; b) tie pelnīja (lielākā daļa) melnā darbā apm. \$1 stundā; c) to sievas bieži vien berza grīdas un tīrīja lēdiju dzīvokļus; d) tie skoloja savus bērnus, kuŗi tagad ir ziedotāji Centram; e) tie maksāja par iepirkām būdiņām obligācijas; f) tie maksāja termiņa maksājumus par iepirkām lietotām auto mašīnām, u.t.t. Dažam šie \$100 bija jāaizņemas bankā.

Pēc apmēram divdesmit gadiem apstākļi ir krasi mainījušies un proti: obligācijas samaksātas, bērni izskoloti, bankā ir mazi noguldījumi u.t.t. Šodien ir daudz vieglāk izrakstīt čeku par vienu, diviem vai vairāk tūkstošiem dolāru, nekā tanī laikā aizņemties bankā \$100. Tāpēc mums pilnīgi ir saaprotams, ka šodien Centrā valda fanātisms. Tas ir viegli, jo tie neviens, kas ziedo pirmo, otro un pat trešo reizi, naudu neiet aizņemties no bankas. Mēs to varam labi saprast un par viņu ziedojumiem varam tikai priecāties. Lai tas tā turpinātos vēl vismaz 10 gadu.

Latvieši šodien ir tik turīgi, ka, ja vēlētos, varētu nopirkt vēl vienu jaunu Centru par 5 vai 10 milj. vērtībā.

Ja mēs saprotam jūsus — turīgo paaudzi, tad lūdzam mēģināt saprast arī mūs — to paaudzi, kas tik grūtos naudas apstākļos nopirka Latviešu namu. Tie savu namu ir iemīlējuši, kaut arī tas atrodas, kā jūs sakāt, tumšā kaktā un ne Centra saulītes apspīdētā kalnā. Latviešu nams ir daudzreiz pārbūvēts un remontēts (kapitālremonti). Vēl pēdējā gadā ir ieguldītas lielas summas kapitālremontos un izdaiļota iekšpuse latviskā stilā. Latviešu nams ne no viena piemaksas neprasa, bet katru gadu saimnieko ar peļņu. Nauda noguldīta Latviešu kredītsabiedrībā. Vēl vairāk, Latviešu nams ir 16 gadu kalpojīs latviešu sabiedrībai un to tas turpina darīt arī šodien. Latviešu nams katru gadu dažādām vajadzībām telpas ir izīrējis vairāk kā simts gadījumos par brīvu. Tas nozīmē, ka, kaut tas pēc savas struktūras ir peļņas pasākums, bet savā darbībā ir latviešu sabiedrības atbalstītājs. Vienmēr dzird sakām: Latviešu nams ir par mazu un nevar apmierināt latviešu sabiedrības prasības. Bet bija laiki, kad TLB Sestdienas skolā mācījās vairāk kā 400 skolēnu, un tie mācījās Latviešu namā. Tagad to dara ģimnazija. Vai tad telpas bija lielākas? Tagad divās

sašķeltās pamatskolās ir tikai ap 170 skolēnu. Vai tagad Latviešu nams ir mazāks? Toronto ir apm. 30 dažādu organizāciju (atskaitot akadēmiskās). Pirmajos 15 - 20 gados, kad tagadējā vecā paaudze vēl danci grieza, sarīkojumi bija divreiz vairāk apmeklēti kā šodien. Tos, ar ļoti maz izņēmumiem, apkalpoja Latviešu nams. Šodien daudzos sarīkojumos (referāti u.c.) apmeklētāju skaits ir stipri samazinājies — bieži vien zem 100, arī Centrā. Vai pie šiem apstākļiem arī šodien Latviešu nams ir par mazu? Tālāk: Latviešu nams sestdienās lielāko zāli apm. 250 pers. izīrē organizācijām par \$150, Latviešu Centrs savu lielāko zāli, apm. 450 pers. izīrē par \$650; Latviešu nams sestdienās vidējo zāli, apm. 125 pers. izīrē organizācijām par \$125, Latviešu Centrs vidējo zāli, apm. 200 pers. izīrē par \$250; Latv. nams sestdienās mazāko zāli, apm. 100 pers., izīrē organizācijām par \$80, Latv. Centrs mazāko zāli, apm. 100 pers. izīrē par \$150.

Vai latviešu sabiedrības locekļi un organizācijas ir padomājušas par to, cik latviešu organizāciju spētu izrīkot savus sarīkojumus Centrā pēc augšminētām telpu īres likmēm, ja tām būtu jāriko Centrā? Vienīgi pašam Centram atmaksājas, jo tam par savām telpām nav jāmaksā un arī tikai tādi speciāli sarīkojumi kā Jaungada sagaidīšana un daži citi. Ja organizācijas (dažas) rīko centrā, tad jātic, ka rīko ar cenas atlaidi — samazināšanu, vai arī Centrs palīdz ar publikas apmeklētāju uzmundrināšanu šos sarīkojumus apmeklēt. Visi pārējie sarīkojumi, kā „Čikāgas Pieciši” un citi, dažādiem kļiedzošiem nosaukumiem, tiek rīkoti pašam Centram par labu. Kā atmaksātos dažādās Centra izdarības, ja nebūtu brīvprātīgo darba darītāju. Lai Dievs stāv Centram klāt un lai tādu brīvprātīgo nekad nepietrūktu. Pazīstot latviešus un viņu dabu, grūti tam ticēt. Kur savus sarīkojumus varētu izkārtot un izrīkot tādas organizācijas, kuŗu budžeti ir starp 2 un 10 tūkstošiem dolāru gadā? Vai kāds ir šodien nopietni padomājis, kas notiktu ar visām šīm mazajām un vidējām lokālām kultūras organizācijām, ja Latviešu namu likvidētu?

Ja šodien tiek diezgan atklātā veidā uzsākta organizēta (ar balstiesību pārskaitīšanu) Latviešu nama likvidācijas sākuma procedūra, tad jājaudā, kas notiks pēc tam ar latviešu kultūras dzīvi un darbu, kas noris lokālās organizācijās? Vai tas nenozīmē arī šo latviešu lokālo organizāciju kultūras dzīves un darbības ruīnēšanu? Ka latviešu kultūras darbu veic lokālās organizācijas, tas visiem ir skaidrs, jo centrālās organizācijas to tikai koordinē.

Latviešu nams pieder latviešiem un tikai latviešiem. Latviešu nama vērtību šodien rēķina ap 1 miljonu dolāru. Ja to likvidētu, akcionāri saņemtu tiem pienākošo atlikumu proporcionāli viņiem piederošo \$100 kvīšu skaitam. Pēc tam Centrs būtu brīvs no konkurences, un tas varētu savas īres maksas paaugstināt pēc vajadzības. Latviešu organizācijas staigātu un lūgtu igauņus un lietuviešus izīrēt telpas par lētāku cenu sarīkojumiem u.t.t. Ja šodien gadās runāt ar viskarstāko Centra atbalstītāju un aizrādīt uz minētiem apstākļiem, tad tie klieudz pilnā balsī: „Nē, Latviešu namam jāpastāv, to nedrīkst likvidēt!” Bet taktika un praktiskā izrīcība runā pretējo.

Kāpēc Centrs nelūdz Sv. Andreja un Sv. Jāņa draudzes aiznaglot draudžu sarīkojumu zāles pie baznīcām un vasaras laikā sarīkojumu telpas Sidrabenē, Saulainē u.c., jo šīs draudzes vēl nevienu sarīkojumu nav rīkojušas Centrā, bet pat izīrē telpas vēl citu organizāciju vajadzībām. Vai Centra vadība savā fanātismā ir akla, vai šīs draudzes strādā ar Centru roku rokā? Ja Latviešu namu likvidē, tad šos līdzekļus (atlikumu) saņem latvieši. Bet ja kādreiz būtu jālikvidē Centrs, kas tad saņemtu šos Centrā ieguldītos latviešu līdzekļus? Protams, varētu būt divi ceļi: 1) par atlikušiem līdzekļiem, ar attiecīgas ministrijas piekrišanu, iepirkt citu mazāku un lētāk apsaimniekojamu īpašumu; 2) ar valdības norādījumu tie tiktu nodoti citai — ar līdzīgiem mērķiem — organizācijai, ņemot vērā šīs organizācijas tautību, jo latviešiem pašiem (tiesiski) Centrā neviens cents nepieder.

Skaisti saukļi un bungu rībināšana ir kulta sektes paņēmiens, kā piem. „Vēl trūkst tikai \$250,000 un Centrs būs mūsu”, „Stūrītis latviskās zemes!”, „Nākotne bez parādiem” u.t.t. Vai tad Latviešu nams nav stūrītis latviskās zemes? Kam tad latviešu nama zemes stūrītis pieder?

Šis fanātisma strāvojums, kas valda Centrā, ir šodien latviešu sabiedrību krasi šķēlis divās daļās. Šodien vairs nav tikai vienas draudzes (baznīcas) ticīgie locekļi, bet gan draudzes Centra locekļi un draudzes pret Centra locekļi. Tā tas ir arī visās organizācijās un pasākumos, pat ģimenēs. Šis ir ļaunākais laiks, ko latviešu trimdas sabiedrība pārdzīvo Kanadā. Ja no šā viedokļa vērtē Centra lielos ieguvumus, kā daži Centra karstgalvji mēģina skaļos saukļos tos izkliegt, tad rodas šaubas, vai viss tas darbs, pūles un līdzekļu ieguldījums bija to vērts.

Latvieti, trimdiniek, apstājies un iegaumē, ka Latvijas brīvības fonds, Latviešu nams, Latviešu Kreditsabiedrība ir

latviešu nacionālais kapitāls. Neļausim tos iznīcināt tagad. Ja Latvija kļūs brīva, to stundu un dienu nevar pateikt, bet tā būs brīva, mēs tam ticam un, kad tā būs brīva, tad mēs celsim Latviju arī saimnieciski. Šos nacionālos kapitālus mēs uzkrājam un glabājam tai **L a t v i j a s l i e l a j a i d i e n a i**. Un jums draugiem, Centra atbalstītājiem un cēlājiem, lai pateicība par lielo darbu, ko esat veikuši, bet ļaujiet arī citiem strādāt un dzīvot mierā un satiecībā, jo vienībā aug Latvijas spēks.

(L.A. 1980. g.)

Latviešu Centra ideja un vēsture

Sešdesmitie gadi un septiņdesmito gadu sākums bija uzskatāmi par laika posmu, kad latviešu trimdas sabiedrība uzrādīja labus panākumus savas labklājības nostabilizēšanā un draudžu, organizāciju, skolu, nometņu, saimniecisko pasākumu, kā Latviešu kreditsabiedrību, latviešu namu u.c. augšupeju. Arī sarīkojumu apmeklējumi un atbalsts tiem liecināja, ka latviešu trimdas sabiedrība ir uz pareiza ceļa. Šinī sakarā 70. gadu sākumā, LNAK 1974. g. 4. oktobra valdes sēdē radās ideja, ka vajadzētu nopirkt zemes gabalu (2 līdz 3 akri) uz kuŗa varētu uzbūvēt visiem Toronto un apkārtņē dzīvojošiem latviešiem sabiedrisko centru, kuŗš apmierinātu a) organizāciju, b) skolu, c) jaunatnes, d) veco ļaužu u.c. prasības. Šīs idejas īstenošanas projektu pārdomāt un sīkākās detaļās izstrādāt lūdza saimnieciskās nozares vadītāju A. Rāviņu, ar tiesībām radīt šim nolūkam attiecīgu komiteju.

A. Rāviņš pieaicināja vajadzīgās personas šinī darbā un arī izstrādāja pirmo projektu. Pēc iepazīšanās ar šo projektu, LNAK, kopā ar Latviešu namu, 1974. g. 8. oktobrī sasauca organizāciju pārstāvju sanāksmi, kuŗā pieņēma lēmumu — mēģināt sameklēt attiecīgu objektu (zemes gabalu). Pēc šīs sapulces A. Rāviņš aizgāja no komitejas vadības, un viņa darbu pārņēma A. Budrēvics. Sasauca vēl vienu sapulci un, apmeklējot organizāciju kārtējās gada sapulces, komitejas locekļi lūdza

šo ideju par visas latviešu sabiedrības centru atbalstīt morāli un materiāli, dažkārt ar nobalsošanu. Šai aktīvā darba periodā arhitekts Gustavs izstrādāja vēlamo būvplāna projektu un pats, kopā ar komitejas locekļiem, izdarīja aptauju pie organizācijām par tām nepieciešamo telpu lieluma vajadzībām. Centra komitejā radās nesaskaņas ar Pensionāru apvienības pārstāvi pensionāru dzīvokļu steidzamības dēļ, un pensionāru pārstāvis atstāja komiteju. Arī A. Budrēvics atteicās no komitejas vadības, un vadību pārņēma Valdis Liepiņš. Tagad radās divas komitejas un katra savu darbu turpināja atsevišķi.

Centra komiteja bija atradusi piemērotu zemes gabalu (2,7 akri) „O'Connor Street” rajonā, kas piederēja Loblava kompānijai un par to tā prasīja \$350000. Centra komiteja sasauca Latviešu namā organizāciju pārstāvju sapulci. Pēc gaŗām un pa daļai neauglīgām pārrunām sapulce, nobalsojot, akceptēja minētā apbūves gabala pirkšanu un apstiprināja arī arhitekta Gustava būves projektu un attiecīgu finacielo aprēķina projektu. Šinī sakarā Latviešu kreditsabiedrība sasauca ārkārtas sapulci, un sapulce aizklātā balsošanā akceptēja J. Grodņa priekšlikumu par piedalīšanos Centra izbūvē, pērkot minēto Loblava kompānijas zemes gabalu par 300,000 - 350,00 dolāru apmērā. Šis projekts ar Loblava kompāniju tomēr nerealizējās.

Pēc tam Centra komitejas darbībā bija iestājies klusuma periods, un kādā LNAK sēdē, pārrunājot komitejas klusēšanu, izskanēja kritika, kuŗā V. Upeslācis piebilda, ka šinī komitejā vajadzētu atsvaizdināt asinis, nomainot dažus komitejas locekļus, bet nekāds lēmums netika pieņemts. Centra izveidošanas komiteja bija izstrādājusi Latvijas kultūras centra statūtu projektu un 1977. g. maijā Latviešu namā aicināja organizāciju pārstāvjus uz statūtu caurskatīšanu. Sapulcē ieradās 14 organizāciju pārstāvji un 10 Centra izveidošanas komitejas locekļi — kopā 24. Statūtus caurskatot (lasot), tika celti iebildumi pie paragrafa 3.1.2. pret to, ka biedri var būt visi, kas iemaksājuši \$1000 — bez dzimuma, rases, ādas krāsas, personīgas vai reliģiskas atšķirības. Pie punkta 4.1. LNAK pārstāvis proponēja valdes locekļu skaitu noteikt no 10 uz 11 (nepāru skaitlis praktiskāks) un 11. valdes locekli kā pastāvīgu Centra valdē aicināt no LNAK, motivējot to ar lietderību, un proti, ka saimnieciska pasākuma, kuŗā iet runa par vairāk kā 2 milj. dolaru vērtību, realizēšana un uzturēšana prasa visu latviešu atbalstu. LNAK pašai šis loceklis nav nepieciešams,

bet gan šim jaunajam sabiedriskam centram, jo LNAK ir visu latviešu centrāla organizācija un pārstāv visus latviešus un organizācijas Kanadā. Pēc ilgas 5 komitejas locekļu pretošanās, kas izvērtās par obstrukciju, organizāciju pārstāvjiem pieprasot nobalsot par šo propozīciju, 18 nobalsoja par, t.i. 14 organizāciju pārstāvji un 4 CIK locekļi (Rāviņš, Grigors, Koks un Budrēvics) un 6 CIK locekļi atturējās (V. Liepiņš, māc. J. Cālītis, B. Rubesa, V. Kānbergs, J. Reinbergs un Edm. Baumanis). Uz V. Liepiņa aizrādījumu, ka Centra biedri būs individuālas personas, bet ne organizācijas un, dodot vienai organizācijai tādas priekšrocības, jādod arī citām, DV pārstāvis paskaidroja, ka LNAK nav DV, TLB vai cita kāda biedrība, bet gan visu latviešu centrālā organizācija. V. Liepiņš vēl paskaidroja, ka šīs sapulces ieteikumi un lēmumi Centra izveidošanas komitejai nav saistoši. Tas radīja izbrīnu. Uz LNAK pārstāvja jautājumu V. Liepiņam, kā tas izskaidrojams, ka V. Liepiņš pa tālruni, bez attiecīgu valžu ziņas, Centra statūtu izstrādāšanas un inkorporēšanas darbā pieaicinājis Centra komitejā 2 locekļus no Latviešu nama un 2 locekļus no kreditsabiedrības valdēm, bet nevienu no LNAK valdes, lai gan LNAK bija vienīgā organizācija, kas līdz tam laikam bija iemaksājusi Centram, uz Centra rakstītu lūgumu, \$3,000 — V. Liepiņš palika atbildi parādā. Centrs, nesazinoties ar LNAK valdi, iemaksātos \$3,000 ieskaitīja kā ziedojumu (skat. 1979. g. 4. jūlija numurā „Laiks”). Ar šādu rīcību Centra izveidošanas komiteja pārkāpa pati savu noteikto procedūru par biedru uzņemšanu ar ziedojumu vai aizdevumu, parakstot attiecīgas veidlapas u.t.t.

Pēc ilgākas klusēšanas sabiedrībai nāca zināms (no J. Reinberga), ka Centra komiteja gaida uz Ontario Kreditsabiedrības Līgas namu 4 Union drive, kuŗš Līgai esot par mazu, un tā skatoties pēc lielāka objekta. Centra izveidošanas komitejas klusēšanas periodā netika sasaukta neviena organizāciju informācijas sapulce.

1977. g. 4. maija organizāciju un Centra izveidošanas komitejas ar 18 par, 6 atturoties nobalsojumu pat LNAK pastāvīga pārstāvja vietu Centra valdē, V. Liepiņš ignorēja. Tikai 1978. g. janvārī, kad Kredit Union Līga sev sameklēja citas telpas, tā piedāvāja caur J. Reinbergu Centram savu bijušo īpašunu par \$1,500,000 Centra izveidošanas komiteja 4. februārī izsludināja visai latviešu sabiedrībai par „Open

House” dienu, bet nenasauca latviešu organizāciju un draudžu sapulci to iepazīstināšanai un informācijai par piedāvāto objektu un izstrādāto Centra statūtu projektu, ko valdība bija jau apstiprinājusi. Kad Kredit Union Līga samazināja cenu uz \$1,400,000, tad V. Liepiņš piezvanīja LNAK valdes priekšsēdim T. Kronbergam un lūdza sasaukt LNAK slēgtu (speciālu) sēdi. T. Kronbergs atteicās to darīt un ieteica V. Liepiņam lūgt LNAK sekretāru Imantu Alksni sasaukt šādu sēdi, ko Alksnis arī darīja. Šī slēgtā sēde notika 1978. g. 6. februārī, kuŗā piedalījās tikai LNAK valdes locekļi, Centra izveidošanas komitejas priekšsēdis V. Liepiņš un loceklis A. Rāviņš. V. Liepiņš ziņoja Centra komitejas vārdā, ka Centra komiteja ir piešķīrusi LNAK pastāvīga valdes locekļa vietu Centra valdē un lūdza LNAK atbalstu Centram. Bez tam, V. Liepiņš un A. Rāviņš piebilda, ka viņi šādu vienošanos ar LNAK ievēdīs Centra statūtos, jo tas nekādas grūtības nevar radīt. Šinī sēdē LNAK valde atsauca savu iepriekšējo lēmumu, kuŗš bija: „Ja Centram LNAK nav vajadzīga, tad mēs arī tam nepiedāvāsimies.” Uz šīs speciālās vienošanās pamata LNAK atbalstīja Centru un aicināja visu latviešu sabiedrību to atbalstīt morāli un materiāli, ziedojot līdzekļus, kā tas notika Latviešu kreditsabiedrības sapulcē, kuŗā runāja T. Kronbergs, V. Upeslācis un J. Grodnis. Uz J. Grodņa priekšlikuma sapulce aizklātā balsošanā ar apmēram 2 pret 1 nolēma izsniegt (piešķirt) Centram \$500,000 hipotekāro aizdevumu. Tāpat Centru atbalstīja tā paša gada 12. februāra Latviešu nama ārkārtas pilnsapulcē un citur. Uz šīs vienošanās pamata dažus mēnešus vēlāk V. Liepiņš ar rakstu lūdza LNAK valdi sūtīt savu pārstāvi Centra izveidošanas komitejā (pagaidu valdē), ko LNAK arī darīja. Sākumā Centra komitejā no LNAK darbojās Imants Purvs, vēlāk Vilis Miklašēvics, kuŗš darbojās Centra izveidošanas komitejā līdz 1979. g. 6. septembrim, kad Centra pilnsapulce viņa pilnvaras anulē.

1978. g. beigās Centra izveidošanas komitejas priekšsēdis V. Liepiņš ar rakstu lūdza LNAK pastiprinātu atbalstu Centram. Uz šīs vēstules pamata 1979. g. 8. janvārī kopējā Centra komitejas un LNAK sanāksmē pārrunāja visus ar Centru saistošos jautājumus LNAK valde savās 15. un 29. janvāra sēdēs nāca pie slēdziena, ka LNAK neatsauc savu atbalstu Centram, kuŗš saistās ar 1978. g. speciālo vienošanos ar Centru, kādu tā bija solījusi, bet nevar dot pastiprinātu atbalstu, jo

tā netic Centra saimnieciskai dzīvot spējai. Centrs, pēc šāda LNAK valdes lēmuma, neizslēdza no Centra izveidošanas komitejas LNAK pārstāvi V. Miklaševicu.

Līdz 1976. gada beigām lielākā latviešu sabiedrības daļa sapulcēs un privāti stāvēja aiz Centra izveidošanas komitejas, jo Centrs meklēja vienu kopēju nekustamu īpašumu visai latviešu sabiedrībai. Pēc 1976. g. LNAK padomes vēlēšanām un dažu personu pieaicināšanas Centra izveidošanas komitejā, apstākļi krasi mainījās, jo Centra izveidošanas komitejas locekle Biruta Rubesa publiski (laikrakstā) deklarēja, ka viņa nekad nepiedalīsies un nedarbosies nevienā pasākumā kopā ar LNAK. To Biruta Rubesa arī pierādīja Centra pilnsapulcē 1979. g. 6. septembrī, kuŗā viņa, kopā ar Brunu Rubesi, krasi nostājās pret LNAK un tās kandidātiem. Sākot ar 1977. gadu, Centra izveidošanas komiteja kā saimnieciska pasākuma izveidotāja pārvērtās par politisku faktoru. To vēl vairāk Centra izveidošanas komiteja apstiprināja 1978. gada 12. februāra Latviešu nama ārkārtas pilnsapulcē, kuŗā tie ar organizētas iesturmēšanas paņēmienu nobalsoja, pret Latviešu nama valdes vienbalsīgu lēmumu (propozīciju), par Latviešu nama pārdošanu. Lasi un brīnies!

Bez visiem iepriekš minētiem chronoloģiskās attīstības un sadarbības jautājumiem, LNAK valde līdz šim ir ieturējusi neitrāli nogaidošu stāvokli saimniecisku un nacionāli sabiedrisku iemeslu dēļ. Kā galvenie no tiem ir:

1. „Wintario” aizdevums uzliek Centra vadībai vairākus ierobežojumus tuvāko desmit gadu laikā, par ko latviešu sabiedrības lielākā daļa, ziedotājus ieskaitot, nav informēta, vai arī tikai daļēji informēta.

2. Tāpat latviešu sabiedrība un ziedotāji tiek turēti neziņā par tā saucamās „bezpeļņas labdarības” organizācijas statusu, kas ir ar likuma spēku. Kā galvenais mums nepieņemamais punkts šeit ir noteikums, ka likvidācijas gadījumā Centra līdzekļus un īpašumus pārņem jebkuŗa cita līdzīgu mērķu labdarības organizācija Ontārio provincē, bez tautības izšķirības. Citiem vārdiem sakot, uz likuma pamata pašreizējais latviešu centrs ir latviešu rīcībā tikai tik ilgi, kamēr varam to uzturēt, bet likvidācijas gadījumā neviena latviešu organizācija vai individuāla persona nekā no tā neatgūst, zaudējot visus ieguldījumus.

3. Pastāvošās telpu īres un noteikumi latviešu organizāciju

vairākumam ir nepieņemami augstās īres dēļ, kas ievērojami apgrūtina daudzu mazāku organizāciju saimniecisko un kultūrālo darbību. Turklāt Centra vadība praktizē vēl dažādas pieskaites pie formālām īres likmēm, kā piem. telpu aptūršanu u.t.t.

4. Lai sabalansētu savu saimniecību, Centra vadība rīko dažāda rakstura sarīkojumus, ko līdz šim veica mūsu lokālās organizācijas, tā ienesot Toronto latviešu sabiedrībā ne tikai parallēlismu, bet radot absurdu stāvokli, kad saimniecisks pasākums, kā Centrs, pārņem sabiedrisko, kultūrālo un mākslas organizāciju funkcijas.

5. Dažādu sarīkojumu saskaņošana un parallēlisma novēršana ir Toronto latviešu organizāciju ilgu gadu nerakstīta prakse, ko parasti praktizēja, tā saucamā, sarīkojumu kalendārā ilgākam laikam uz priekšu. Centra vadība savus plānotos sarīkojumus nav saskaņojusi un publicējusi šādā veidā, bet bieži vien rīkojusies gluži pretēji, vienlaicīgi pēdējā brīdī izziņojot kādu no saviem sarīkojumiem, lai traucētu citu organizāciju sarīkojumus. Arī 18. novembra sarīkojumos pēdējos divos gados apmeklētāju skaits samazinājies par apm. 200, jo Centrs rīko, kaut kādus „puķu valodā” izteiktus, savus 18. novembra sarīkojumus.

(1983. g.)

Separātismam trimdā nav vietas

Jānis Dimants sen. ievietojis (sludinājuma veidā) L.A. š.g. (1979.) 10. marta numurā rakstu: „Kāpēc latviešu katoļi trimdā straujāk asimilējas?” Šis raksts man rada šaubas par daudziem rakstā minētiem faktiem un proti: 1) vai latviešu katoļi straujāk asimilējas? 2) Vai asimilēšanos iespaido vietējo zemju baznīcas? 3) Vai par to vainojami citu baznīcu latvieši? — Patiesība ir tā, ko Dimants min par Latgales iedzīvotāju mazo (procentuālu) izceļotāju skaitu. Varbūt, ka Amerikas Savienotās valstīs Latgales katoļi — izceļotāji sastāda 15% no visu latviešu skaita. Nevaru par to strīdēties, kaut gan tam neticu, jo Kanadā ieceļojušo Latgales katoļu skaits ir tikai 5%

no visu latviešu skaita. Domāju, ka asimilācija ir pati par sevi saprotama lieta un piešķirt speciālu nozīmi baznīcām, būtu nevajadzīga baznīcu iemaisīšana separātisma jautājumos. Asimilācijas mazināšanā lielākais un svarīgākais faktors ir ģimenes. Pēc tam latviešu skolas, nometnes u.t.t.

Attiecībā uz latgaļu līdzdalību sabiedriskā un politiskā darbā centrālās organizācijās, kā ALA, PBLA u.c., domāju, ka Dimantam ir taisnība, jo neviena Latgales apgabala sabiedriskā darbinieka vārdu nevar tanīs atrast. Manuprāt tas ir liels mīnuss. Bet kas un par cik daudz ir vainojamas abas puses — ALA, PBLA vai paši Latgales sabiedriskie darbinieki Amerikā, to lai viņi izšķir paši savstarpējā kontaktā un šos trūkumus novērš demokratiskā ceļā. Par latviešu organizāciju rīcību Amerikā jāatbild attiecīgām organizācijām, bet ne visai tautas kopībai. Ja ir dibināti iebildumi, tad tie iesniedzami attiecīgām organizācijām, bet ne laikrakstam. Dibinātus iebildumus atbalstīs visas tautas kopības vairākums.

Kas attiecas uz Kanadu, kuŗas laikrakstā ir ievietots šis Dimanta raksts, tad vēlos paskaidrot, ka mēs Kanadā esam vienota latviešu saime, bez apgabalu un baznīcas izšķirības. Visas mūsu baznīcas sadzīvo draudzībā un sirsnībā. Tāpat tas ir ar līdzdarbošanos organizācijās, ne tikai LNAK, bet arī visās pārējās. Jau no pirmajiem LNAK darbības gadiem, visās LNAK valdēs un citos amatos ir vienmēr bijuši Latgales apgabala katoļi. Daudzreiz ne viens vien, bet trīs, četri un vēl vairāk. Tāpat PBLA valdē 8 gadus darbojās LNAK priekšsēdis — katolis (nelaiķis J. Niedra). Arī mūsu goda konsuls Toronto ir katolis. Ja tagad PBLA valdē no Kanadas nav Latgales apgabala cilvēka, tad tikai tāpēc, ka Kanadai ir tikai divi valdes locekļi PBLA valdē, un pēc parastās kārtības tie ir LNAK valdes priekšsēdis vai, kā tagad, valdes vicepriekšsēdis. PBLA valdi sastāda — 3 loc. no Eiropas, 3 no Austrālijas, 2 no Kanadas, 1 no Dienvidamerikas un 5 no ASV, resp. no ALAs. Tātad tikai ALA varētu izkārtot, ka starp 14 PBLA valdes locekļiem vismaz viens būtu Latgales apgabala izcelsmes katolis. Arī šodien LNAK padomē ir 7 Latgales katoļi, viens valdē, revīzijas komisijas priekšsēdis un viens PBLA Kultūras fonda priekšsēža vietnieks. Vēlos piebilst, ka mēs Kanadā nesastādām organizāciju vadības un nedalām amatus pēc apgabalu vai baznīcu principa, bet tos ievēlam demokratiskā ceļā.

J. Dimanta raksta beigās ir teikts: „Šodien dzimtenē okupantu režīms latviešus pārkriešina, dzen genosīdā, trimdā, Amerikā, latviešu katoļus — latgaļus dzen asimilācijā tautas brālī”. Man šis citējums atgādina VI. Loča (Vācijā) sūdzības vācu organizācijām (Internacionālā forumā) un lūgumu palīdzēt vismaz morāli latgaļiem, jo Latvijā latvieši apspiežot latgaļus. Domāju, ka šie abi pieņēmumi ir ļoti līdzīgi un tie ir nosodāmi, jo tie apzinīgi kultivē nevajadzīgu separātismu, kuŗam šodien trimdas apstākļos nav vietas. Naivi stūrgalvji atrodami visos tautas nogrupējumos, ne tikai kādā speciālā nogrupējumā, tādēļ vispārēji pārmetumi nav gudri, bet ļoti kaitīgi. Latvijā ne latvieši apspiež latgaļus, bet gan komunistu režīms apspiež un cenšas iznīcināt visu mūsu tautu, neatkarīgi no apgabaliem.

Šodien mums ir tikai viena trimdas latviešu saime un tikai ar vienu mērķi — atbrīvot latviešu tautu no verdzības un cīnīties par brīvās Latvijas atjaunošanu.

(L.A. #12, 1979. g.)

Neļausim sevi aizmirst

Kad 1976. gadā Helsinkos pulcējās Eiropas, ASV un Kanadas valstu vadītāji, lai parakstītu, tā saucamo, Helsinku nolīgumu, nevienam politiski domājošam cilvēkam nebija šaubu, kam šis nolīgums bija tik nepieciešams un kas pēc tā bija cīnījies jau ilgu gadus. Tā bija Maskava! Kad Ženēvā sagatavoja konferences priekšdarbus un likās, ka tā „nomirs dabiskā nāvē”, tad tā laika ASV ārlietu ministrs Henrijs Kisingers ieradās Maskavā un apsoliņa konferences sanāksšanas iespējas, ja Padomju Savienība atvieglinās žīdu izceļošanu uz ilgu zemi Izraēlu un Maskava neiejauksies Kisingera „step by step” miera sarunās Vidējos austrumos. Maskava jau gadiem ilgi mēģināja apstiprināt 2. Pasaules kara ieguvumus, t.i. pastāvošās Eiropas robežas, kas faktiski līdzinājās miera līguma parakstīšanai. Maskavai tas neizdevās.

Nolīguma parakstītājas rietumvalstis tam pievienoja vēl divus punktus — pastiprināti veicināt kultūras, saimnieciskās, tirdzniecības un citas apmaiņas un ceļošanas, ģimeņu apvienošanas

un citu cilvēka tiesību ievērošanu. Neviens tomēr neticēja, ka Maskava pēdējo punktu ievēros.

Helsinku nolīguma īstenošanas pārbaudei 1978. gadā Belgradē sanāca konference, kas nākošajā gadā paredzēta Madridē, Spānijā. Līdz šim likam varēts vienoties tikai par jaunas konferences sasaukšanu. Iespējams, ka pēc Madrides šādas konferences notiks vēl arī citur. Starplaikā rietumos nodibinājās komitejas, lai vāktu pierādījumus par Helsinku nolīguma pārkāpšanu, kas arī darīts Madrides konferencei. Jau Belgrades konferencei bija savākts daudz materiālu un pierādījumu pret Pad. Savienību par Helsinku vienošanās pārkāpumiem. Pēc ASV komitejas vadītāju runām (Goldbergs, Doile un citi) un citu rietumvalstu kritikām, cilvēku tiesību jautājumā varēja tikai pieņemt tādus lēmumus, kādus akceptēja Maskava.

Ko tas liecina mums? Laiks ir pierādījis, ka apspiesto, sevišķi Baltijas valstu jautājums, ne tikai nav ieplānots, bet nav pat minēts pasaules lielvalstu politiskajos plānos. ASV un citu valstu vadītāji rūpējušies tikai par labām tirdzniecības attieksmēm ar Maskavu. Vašingtona visus pēckaŗa gadus, sacensībā ar citām rietumvalstīm, barojusi un uzturējusi Pad. Savienību. Tā ir pārdevusi arī kaŗa rūpniecībai nepieciešamo tehnoloģiju, dažkārt nav pat slēpusi militārus izgudrojumus. Tie piegādāti Maskavai pēc tirdznieciskajiem nolīgumiem, vai pēdējā tos ieguvusi arī spiegošanas ceļā.

Mūsu darbībai trimdā visu laiku bijusi „ķēdē piesieta suņa loma”. Mēs kaucam un gaudojam. Tas traucē bagātā saimnieka mieru, sapņošanu par dolāru pavairošanu. Šis saimnieks dažkārt mēģina mūs noklusināt ar noglaudīšanu pa spalvai, kas šad un tad tā notiek — mūsu valsts dibināšanas atceres svētkos, 14. jūnija piemiņas dienā un citos atsevišķos gadījumos. Tas mūs sajūsmina, mēs skaļi aplaudējam, bet tas arī bijis viss.

Ja šajos gaŗajos trimdas gados mēs pasekojam Vašingtonas ārlietu politikai, tad jāatzīst, ka tā bijusi vienaldzīga pret Maskavas verdzinātajām tautām. Tas rāda, ka mums par savas tautas tiesību atgūšanu jāiestājas vēl daudz aktīvāk nekā līdz šim.

Turpināsim to, bet vienoti, neļausim sevi aizmirst!

(L.A. 1979. g. 29. septembrī)

LNAK apsveikums DV Kanadā 30 gadu darbības jubilejā

LNAK priekšsēdis T. Kronbergs, nevarēdams pats būt klāt, lūdza DV viņu atvainot un uzticēja man apsveikt DV saimi viņa un LNAK vārdā.

Cienījamie Daugavas Vanagi, tie kas dzīvi, tie kas brīvi, atcerieties, ka 8. maijā paies 35 gadi, kad Kurzemes „cietokšņa” cīnītājiem pavēlēja nolikt ieročus. Tie tos nolika, bet palika neuzvarēti. Pēc DV organizācijas kā aprūpes organizācijas dibināšanas Cēdelhēmā, ir pagājuši daudzi gadi, un šodien Jūs svinat Kanadas DV 30 gadu pastāvēšanas un darbības svētkus. Pirmos 10 gadus aprūpe bija DV pamata problēma. Pēc šiem 10 gadiem DV un mēs visi pārējie latvieši trimdā sapratām un izjutām, ka mūsu visu un DV uzdevumi ir kardināli mainījušies, t.i., ka mēs neesam šeit trimdā, lai tikai cits citu aprūpētu un katrs sevi saglabātu, bet gan, ka mūsu uzdevums ir mūsu sūtība cīnīties par latviešu apspiestās tautas atbrīvošanu un par Latvijas valsts neatkarības atjaunošanu. To DV darīja ar kaŗa ieročiem un šodien turpina cīnīties ar gara ieročiem.

Daŗs domā, ka mūsu cīnītāji cīnījās nepareizā frontē un par nepareiziem mērķiem. Tā ir ļaunprātīga nepatiesība! Ja viņi nebūtu cīnījušies Kurzemē un citur, tad mēs šodien šeit nebūtu un šos nozīmīgos svētkus nesvinētu. Viņi cīņu nezaudēja! Viņi izcīnīja mums ceļu uz brīvo pasauli, kur atkal mums ir neierobeŗota iespēja cīnīties par Latvijas brīvību, un mēs to arī ar lielu pašai dziedību darām un darīsim.

Kaut pasaules programmu lielajos plānos mūsu vārdus nemin un izvairās minēt, kaut mūsu stāvoklis pasaules politikā šodien ir sliktāks, nekā tas bija 40-os un 50-os gados, tad tomēr neatlaidīgā cīņā par mūsu tautas likteni un pret mūsu tautas iznīcināšanu, pasaules politiķi pa lēnām sāk uz klausīt un saprast. Vēl vairāk, mūsu organizētais cīņas darbs ir padarījis mūs daudz stiprākus un materiāli neatkarīgākus. Tagad mēs varam ne tikai lūgt, bet arī pārmest rietumu pasaules aklai politikai, un to mēs arī darām, un tas jādara vēl agresīvāk. Kaŗa glāsti mums neko daudz nepalīdz.

Pilnīgi nemanot, šodien mēs esam trimdā radījuši savu mazo Latviju: mums ir sava Garīgo lietu pārvalde ar stiprām un aktīvām draudzēm, mums ir Izglītības nozare ar piektdienas, sestdienas un svētdienas skolām, pilna kursa ģimnazijas, ziemas un vasaras vidusskolas, latviešu valodas kursi pie universitātēm, labi izveidotas vasaras bērnu un jauniešu nometnes u.c. Mums savas bankas, nami un fondi. Vēl vairāk par visu mums ir politiska trimdas latviešu partija ar globālo latviešu organizāciju PBLA ar stiprām zemju centrālām organizācijām un lokālām organizācijām visos kontinentos. Mums trūkst tikai tiesu un administratīvas varas. Tāpēc man gribētos šodien uzsvērt to, ka visu ko mēs šinīs trimdas gados esam veikuši, to esam veikuši uz brīvprātības principa pamatiem.

Cerēsim, ka tagadējā vidējā un jaunā paaudze un nākošās paaudzes to kādreiz pārdomās, sapratīs un pareizi novērtēs, jo to ir veikuši iebraukušie latviešu bēgļi ar pauniņām pie rokas, vājām, jeb bez valodas zināšanām. Vecā paaudze šodien var būt lepna par savu veikumu, strādājot virsstundas un skolojot savus bērnus, audzinot tos par labiem latviešiem. Okeāni mūs nav varējuši sadalīt. Mēs esam trimdas vienota latviešu saime ar vienu lielo mērķi — cīņu par latviešu tautas brīvību un Latvijas neatkarību.

Daži „gudrinieki” saka, ka mums visiem ir viens mērķis tikai dažādas taktikas. Tas ir dabīgi, ka tā ir. Bet tā nedrīkstētu būt, jo mēs zinām, ka daudzas stipras armijas ir zaudējušas cīņu tikai nepareizas taktikas dēļ. Spilgts piemērs Otrā pasaules karā Vācija.

Svarīgākais ir tas, ka mūsu mērķi nedod mums lielas iespējas izvēlēties dažādas taktikas, jo tās vājina mūsu vienotību. Vienotība mūsu šīs dienas cīņā pret mūsu tautas okupantiem un iznīcinātājiem ir svarīgākais faktors. Manu prāt, tās dažādās taktikas radās sakarā ar tā saucamiem „kultūras” sakariem, kuŗi „kultūru” pārvērš par politisko makšķeri.

DV jūs bijāt cīnītāji, daudzi ziedojāt savas dzīvības cīņā par dzimteni. Šodien mums ir jauna cīņas armija ar gara ieročiem, kuŗas cīnītāji mēs esam visi, bet jūs, kā tas bija Otrā pasaules karā, tā tas lai ir arī šodien. Jūs esat šīs armijas cīņas kodols un palieciet tāds arī nākotnē. To es šodien vēlu jums lielā cieņā un pateicībā, Latviešu Nacionālās apvienības Kanadā vārdā.

(L.A. #18, 1980. g. maijā)

Sakari citādā skatījumā

PBLA priekšsēža Dr. I. Spilnera raksts

„Kas jādara, lai stiprinātu latviešu tautu un vājinātu padomju režīmu”,
Latvija Amerikā 1981. g. 20. jūnijā, izraisa pārdomas.

Dr. I. Spilnera raksts uzrakstīts vispārējā formā. Tanī trūkst konstruktīva darbības plāna, konkrētu piemēru un fakti, kas rakstā minētās vispārējās frazes apstiprinātu. Pirmkārt, apgalvojums, ka „daudzi trimdas latvieši nenodarbojoties ar nopietnu nacionālpolitisku darbu, bet par daudz lielu darbu veltījot čekas kultūras sakaru komitejai, kuŗai neesot noteikšanas pašai par savu darbu, jo tā padota čekas regulārai uzraudzībai. Tādā veidā šie latvieši trimdā novēršot uzmanību no Latvijas rusifikācijas.”

I. Spilners vēl arvienu baidās rusifikācijas vietā lietot vārdu genocīds. Jau tas vien, ka šīs kultūras komitejas darbības plānus, virzienu un veidu nosaka čeka, trimdas latvieši, piešķir,ot tai svarīgu nozīmi, rīkojas pareizi, un tā ir viena no nacionālām un politiskām problēmām. Šīs čekas kultūras komitejas darbības rezultātā latviešu trimdas vienība pa daļai ir iznīcināta. Tās darbības rezultātā Spilners pats tikai pēc vienas saskares ar šo komiteju Rīgā tika pamatīgi „izšūpots” un, atbraucis mājās, jūta, kā sabiedrība to novērtēja personīgi un ar rakstiem presē. Rodas iespaids, ka arī iecirtībai un spītībai ir liels spēks.

Otrkārt — Spilners akceptē un ieteic to darīt arī mums, ka pašreizējos apstākļos ir iespējami tikai vienvirziena kultūras sakari, tas nozīmē akceptēt tos un neierobežot iespēju tos turpināt, jo lūk, no tiem cietis ir vairāk okupācijas režīms un ne trimdas latviešu sabiedrība. Piemēru tam min īgauni Juri Kuku, kas pēs studijām Francijā, atgriezies Igaunijā, izstājies no komunistu partijas, kļuvis par aktīvu nacionālu cīnītāju un beidzis savu dzīvi kā īgaunu nacionāls mocekļis. Spilners min vēl vienu piemēru: „Tā samaitāja arī Imantu Lešinski, gan virzienā uz rietumu labumu meklēšanu.” Spilneram, šķiet, ir liels rūgtums pret Imantu Lešinski, jo Lešinskis nerunā Spilnera valodu, sevišķi kultūras sakaru lietās. Lešinskis pret brīvību

nomainīja labumus un karjēru. Kad 1979. g. Spilnera uzticības persona ASV G. Meierovics mēģināja apšaubīt Lešinska kultūras sakaru komitejas darbības panākumu izvērtējumu, tad Lešinskis viņam atbildēja: „Recepti es jums nedodu. Brauciet uz Rīgu vai nebrauciet, bet vienu gan saku — ja braucat, tad boikotējiet čekas kultūras komiteju.” Kam lai ticam?

Tālāk Spilners raksta: „Turpretī, neesot nozīmīga gadījuma, kur rietumu pieredze kādu būtu padarījusi par pārliecinātu padomju sistēmas aizstāvi. Daudziem trimdas kultūras un sabiedriskiem darbiniekiem esot liela interese tikties ar kultūras darbiniekiem Latvijā, Rīgā u.t.t.” Šeit nu Spilners dzīvo lielā miglā. Kad viņu šī migla ir apsēdusi, to grūti pateikt. No šiem trimdas latviešu kultūras un sabiedriskiem darbiniekiem čekas kultūras sakaru komiteja, viņu žargonā runājot, ir izveidojusi visās brīvās pasaules trimdas zemēs labus kadrus un pat mēģinājusi noorganizēt attiecīgas sakaru komitejas nodaļas trimdā. Netieši to ar savu ērmoto kultūras sakaru politiku ir veicinājis arī pats Spilners. Vai čekas kultūras komitejas ieguvums nav, ja 1) daži mūsu kultūras un sabiedriskie darbinieki Rīgā šampanieša glāzes komitejas izrīkojumos uzdzer Padomju Latvijas zelšanai, 2) daži trimdas latvieši uztur labas attiecības ar Pad. Savienības čekistiem un spiegiem viņu sūtniecībā Stokholmā, 3) Latviešu jaunatnes vispasaules kongress Florefā, Beļģijā. — Kultūras sakaru komitejas darbība trimdas zemēs ir labi organizēta, ar labu darba sadalījumu: viens rūpējas par filmu nozari, otrs par rakstnieku un dzejnieku sarīkojumiem, trešais par teātriem, vēl citi par koncertiem, gleznu izstādēm u.t.t.

Vēl tālāk Spilners raksta: „Latvijā ir tikai krievu vara.” — Nē, okupētajā Latvijā ir tikai Maskavas komunistu vara. Kad Spilners beigs komunistu vardarbību uzvelt krievu tautas pleciem, jo arī krievu tauta cieš apspiestību, tikai mazākos apmēros! Pēc Spilnera loģikas krievi ir tie, kas apspiež un rusificē mūsu tautu. Bet ko tad dara komunisti Maskavā un Rīgā? Arī latviešu komunisti un čekisti, kā Voss un citi dižvīri, nav labāki par krieviem. To mums ir apliecinājuši latviešu disidenti Rode, Kalniņš, Celmiņa, Brūveri, Šmits u.c.

Vēl tālāk Spilners raksta: „Kultūras sakaru komiteja Rīgā, izmantojot latviešu mākslinieku, rakstnieku un zinātnieku vēlēšanos pabūt rietumu zemēs, kur, pretēji komitejas plāniem tie ieelpo svaigās vēsmas.” Vai neskan dzejiski? Ka Spilners

tic, kaut to īsti nezina, kā tie ieelpo šīs svaigās vēsmas un vai tie ieelpo vienkārši, brīvi, dziļi vai slepeni, pavadonim čekistam nemanot, to vēl varētu saprast, bet to, ka Spilners šodien vēl nezina vai negrib zināt, ka šo svaigo vēsmu ieelpotājiem nav nekādas izvēles pašiem tikt pie ieelpošanas, tam neviens netic. Ieelpotājus izvēlas šī čekas („kļūdainā” I. Sp.) kultūras sakaru komiteja, neprasot neviena piekrišanu, un tos pēc populāritātes sūta uz attiecīgo trimdas zemi, kā piem. pēc Florefas jaunatnes kongresa dzejnieku Peteri uz ASV, Ziedoni un Čaklo uz Kanadu, komponistu Paulu uz Austrāliju. Brīnums gan, ka neviens šo svaigo ēsmu ieelpotājs nav lūdzis politiskā bēgļa patvēruma tiesības. Tātad sūta tikai labi pārbaudītas un uzticamas personas.

Vai ar čekas izveidotajiem vienvirziena kultūras sakariem Spilneram ir pamats runāt par sakaru radīšanu ar dzimtenes cīnītājiem pagrīdniekiem? Nē. Cita informācija mums ziņo, ka par šādiem sakariem pagrīdnieki mums iespļaus sejā. Tauta dzimtenē no mums gaida citādu cīņu pret okupantiem. Tautieši mūs gaida ciemos, mēs pie tiem braucam un brauksim, bet čekas organizēto un izplānoto ciemošanos krietnie tautieši nīst. Tauta nekad mums nepiedos gulēšanu vienā gultā ar tautas iznīcinātāju okupācijas varu. Izbrīnu rada tas, ka tieši šādu politiku, resp. koeksistenci ar mūsu valsts un tautas iznīcinātājiem popularizē mūsu trimdas latviešu augstākā amatpersona. Lasītājiem būtu tiesības zināt, vai rakstā izteiktie uzskati ir arī PBLA valdes uzskati, vai tikai I. Spilnera personiskās domas.

(L.A. #33, 1981. g. 15. augustā)

Kādai ērai beidzoties

Pēc Dr. I. Spilnera spīdošās pašnovērtēšanās visos laikrakstos svarīga būtu arī cita analīze par „Spilnera ēru”.

Vairāk nekā priekš sešiem gadiem, kad Uldis Grava izšķīrās atstāt PBLA valdes priekšsēža amatu, tas savā krēslā vēlējās iesēdināt Spilneru, kuŗam kultūras sakaru jautājumā bija ļoti līdzīgi ieskati.

Kā bumbas sprādziens „pie zilām debesīm” nāca ziņa, ka Spilners, nevienam nezinot, pēc Vispasaules jaunatnes kongresa Florlefā, Beļģijā aizbraucis uz Rīgu, neatsakoties no PBLA valdes locekļa amata, kā to noteica centrālo organizāciju lēmumi. Pēc tam, kad tas bija viesojies Rīgā, uzturēja savu kandidātūru PBLA valdes priekšsēža amatam. Kaut arī Grava ārēji likās par to sašutis, tomēr tas Spilnera kandidātūru atbalstīja. LNAK un arī prese abos latviešu laikrakstos ieņēma noraidīgu nostāju, jo bija ieskatos, ka „ģenerāļi” neiet pāri pozīciju līnijai ienaidnieka pusē „brāļoties”. Šādā sakarā par pretkandidātu PBLA valdes priekšsēža amatam LNAK minēja Viktoru Upeslāci. Lai atrautu balsis Upeslācim, Spilnera atbalstītāji uzstādīja viņa personīgo draugu Im. Freimani. U. Grava balsošanas procedūru bija izstrādājis pēc Rīgas Zalamonska grieķu-romiešu cīņas parauga, un proti: kad Spilners un Upeslācis katrs atsevišķi bija vinnējuši pret Im. Freimani, tad uzvarētāju — Spilnera un Upeslāča cīņai vajadzēja būt izšķirīgai. Šinī izšķirīgā cīņā Upeslācis uzvarēja Spilneru ar 8 pret 6 balsīm. Ar to nebija apmierināts Spilners un Grava. Tie izkārtēja vēl galīgi izšķirīgo gājieni, un te labi piestrādāja ar Eiropu un Austrāliju.

Šādu demokrātiju ievadīja U. Grava, un to turpināja tālāk Spilners. Šī balsošanas kārtība radīja izbrīnu sabiedrībā un arī pašos PBLA valdes locekļos. Tam sekoja asa kritika presē, sevišķi par Spilnera kandidēšanu un viņa ievēlēšanu PBLA valdes priekšsēža amatā sakarā ar viņa viesošanos Rīgā. Lai gan pats Spilners latviešu laikrakstos ievietotos aprakstos sevi iztēloja par varonīgu cīnītāju ar čekas komitejas organizētiem preses pārstāvju uzstādītiem jautājumiem un viņa atbildēm, tomēr zaudētājs bija tikai pats Spilners, jo viņa drošsirdīgās atbildes čeka neļāva Rīgā publicēt un latviešu tauta dzimtenē par šo varoni neko nezināja. Spilneram piemīt liela spītība, jo viņš nemeklēja savām kļūdām izlīdzinājumu, bet nekad nepiedeva saviem kritizētājiem. Demokrātijā kritika ir svarīgs faktors.

Spilners kā ķīmiķis arī savā sabiedriskā darbā bija sauss un garlaicīgs. Viņa runas bija monotonas, bez dinamikas. Viņš daudzējādā ziņā ir pilnīgs pretstats Uldim Gravam. Sešos gados Spilners pierādīja sevi par ļoti vāju politiķi ne tikai latviešu, bet vēl vairāk pasaules politikā. Viņš bija dažā ziņā ļoti tuvs Bruno Kalniņam. Spilners nekad nevarēja piedot patiesu vai viņa iedomātu kritiku un apvainojumus. Viņš izšķieda pārāk

daudz laika, lai ievestu kārtību Kanadā, resp. nomainītu LNAK vadību.

Kanadas sabiedrības nostāja bija pretēja viņa politikai daudzos jautājumos. To sabiedrības vairākums pierādīja visās iepriekšējās LNAK padomes vēlēšanās, sevišķi divās pēdējās — 1976. un 1980. gadu vēlēšanās. Tāpat LNAK neakceptēja un nevarēja akceptēt Spilnera nedemokrātisko izrīcību. Spilners pa lielākai daļai visas lietas kārtoja pats, arī principiālās, neprasot PBLA valdes locekļu nobalsošanu. Viņš apzinājās, ka aiz viņa stāv PBLA vairākums (5 Amerikas, 1 Dienvidamerikas, 1 Zviedrijas un 1 Austrālijas, kopā 8 locekļi). Tā patiesi balsošana tika prasīta tikai Tautas balvas piešķiršanā un PBLA valdes priekšsēža un vicepriekšsēža ievēlēšanā. Pats sastādīja PBLA budžetus, pats izpildīja, pats apstiprināja savu darbību un finančiālos pārskatus. Arī šī gada sastādītajam budžetam tas nav pievienojis iepriekšējā gada budžetu un tā izpildījumu, jo centrālās organizācijas (5) ir vienīgie PBLA biedri, kuri netieši var izpildīt lemjoša organa funkcijas, kā tas bija iepriekšējos PBLA statūtos noteikts. Tas nozīmē, ka pats lemj, pats izpilda lēmumus un pats savu darbību apstiprina. Vai lielāku autokratiju vēl var iedomāties?

Spilners vienu gadu nosauca par „pārkrievošanas” gadu un noraidīja LNAK propozīciju (pats kopā ar Pavlovski bija klāt LNAK valdes sēdē) to nosaukt par „genocīda” gadu. Krievu tauta latviešu tautu nepārkrievina, to cenšas iznīcināt Maskava (komūnisms) ar genocīda palīdzību.

Viņš izkārtēja PBLA inkorporēšanas jautājumu, lai Amerikā dzīvojošie ziedotāji Brīvības fondam un PBLA dabūtu nodokļu atlaidi, kaut gan šī nodokļu atlaide ziedojumu aktivitāti nav radījusi. Pirms statūtu inkorporēšanas LNAK iesniedza nopietnus grozījumus statūtu projektā. Spilners šos grozījumus nenodeva pārējām četrām centrālām organizācijām, lai iepazītos un izteiktos par tiem, bet pats ieradās LNAK padomes sesijā un mutiski, vēlāk rakstiski, pateica: „Šiem grozījuma punktiem es piekrītu”, bet pārējiem, kas patiesībā ierobežotu viņa autokrātisko rīcību, viņš teica „es nepiekrītu”, kaut gan statūti nosaka, ka par to grozījumiem vai papildinājumiem tiesīgas lemt ir tikai (5 biedri) piecas centrālās organizācijas un Spilneram nebija nekādas tiesības tiem piekrist vai nepiekrist.

Pats sevi divas reizes tas iecēla par Baltiešu centrālās organizācijas priekšsēdi, pats izvēlējās latviešu delegācijas

locekļus Belgradei, Madrīdei u.c. Pats izlēma, kādus izdevumus PBLA izdos, kā piemēram, Bruno Kalniņa brošūru, arī to, kādām vajadzībām (naudas) līdzekļus izlietos, kad un kur viņš pats brauks, neatkarīgi no tā, vai tā būs Eiropa, Austrālija vai citur. Šāds autokrāts nevienā trimdas organizācijā ne lielā, ne mazā līdz šim nav darbojies.

Par Dr. I. Spilnera pozitīvo darbību, kāda bez šaubām bija un ko mēs zinām, šeit nav nozīmes atkārtoties, jo Spilners pats par to ir vairākkārt rakstījis un skaidrojis latviešu laikrakstos, sevišķi pēdējos rakstos, amata pienākumus nododot nākamajam PBLA valdes priekšsēdim.

(L.A. #7, 1983. g. 13. februārī)

Lacuania 50 gados

Nodibinoties Latvijas universitātei, pirmie Latgales studenti bija apvienojušies 1923. g. dibinātā Latgales studentu biedrībā. Šī organizācija drīz vien tika ierauta politisko partiju virpulī, jo tai trūka principu un ciešu mērķu, kas studentus pāri visām politiskām partijām un dažādo uzskatu pretešībām varētu vienot kopējam darbam un sadzīvei. Viena studentu grupa atdalījās no šīs biedrības un 7. decembrī 1925. g. 7. decembrī nodibināja Latvijas universitātes studentu biedrību „Unitas Lettgālica”. Tās dibinātāji bija: stud. arch. V. Krustāns, stud. iur. D. Liepnieks, Vent., stud. inž. J. Pauliņš, stud. med. A. Rancāns, Lett., stud. oec. F. Ribuls, Tal., stud. inž. V. Sylanžs, stud. iur. P. Višnevskis. Pirmais Unitas Lettgālica prezidijs bija - sen. A. Rancāns, vicesen. P. Višnevskis, sekretārs J. Pauliņš un oldermans F. Ribuls. Tanī laikā Unitas Lettgālicai pievienojās vēl - L.K.O.K. stud. med. P. Grišāns, stud. ing. M. Skangals, stud. silv. J. Savickis, Beveronus, stud. agr. B. Strods, Latvus, stud. iur. S. Grebežs, Tal., stud. phil. J. Turkopuls, stud. agr. V. Romyslavs u.c. Kā redzams, vairāki Unitas Lettgālica biedri sastāvēja dažādās korporācijās, kas jauno organizāciju sadzīves un disciplīnas ziņā stiprināja. Pirmā atklātā reprezentēšanās Latgales sabiedrības priekšā notika visā Latvijā plaši pazīstamā, Latgales aktīvā tautas darbinieka un politiķa Franča Trasuna bērēs, 1926. g. Rēzeknē. Unitas Lettgālica locekļi stāvēja goda sardzē un nolika vaiņagu.

Tā laika Latgales studenti nāca uz Rīgu studēt Latvijas universitātē, neskatoties uz to, vai materiāli tas bija iespējams, vai nē. Dziņa pēc augstākas izglītības bija galvenais tā laika vidusskolas absolventa mērķis. Lielākais vairums no tiem bija bez jebkādiem materiāliem līdzekļiem. To ļoti vienkāršos vārdos, savās atmiņās par pirmiem studiju gadiem, pasaka Lacuanias dibinātājs V. Krustāns: „Lai varētu studēt, bija jāmeklē darbs. Lai dabūtu darbu, vajadzēja pieslieties kādai tā laika Latgales politiskai partijai (rakstīt avīzē, kārtot ekspedīciju, u.t.t.).

Unitas Lettgalice pulcināja un apvienoja daudzus tā laika Latgales studentus un audzināja nacionālā, vienprātības un sadarbības garā. Savu interno dzīvi tā veidoja pēc korporāciju principiem. Divus gadus vēlāk, 1927. g. 7. decembrī b-ba Unitas Lettgalice pārveidojās par korporāciju, pieņemot devīzi - *Vires unitae agunt*, principus - darbs, saderība, dzimtene un krāsas - zils, melns, zelts, kas tulkojumā nozīmē: Tikai zem zilajām dzimtenes debesīm, strādājot smagu melnu darbu, gūsi zelta augļus. Apvienoto korporāciju komānu garantēja pie korporācijas Tālavija 1928. g. 25. janvārī. Šī diena arī skaitās par Lacuania's svētku dienu. 1931. g. 20. martā „Unitas Lettgalice” mainīja nosaukumu uz „Lacuania” - ezeru zeme - kā literātūrā bieži tiek dēvēta Latgale. 1931. g. 12. maijā Lacuanu uzņēma Prezidiju konventā. Lacuania's locekļu politiskais un sabiedriskais darbs un aktivitāte ieinteresēja Saeimas deputātus un ministrus kļūt par goda filistriem Lacuanijā un tanī laikā tai pievienojās nelaiķi: bīsk. J. Rancāns, TL ministris V. Rubuls, dep. A. Dzenis, Dr. V. Barkāns, ģen. Olekša u.c. 1932. g. 17. novembrī, piedaloties Tālavijas Patria's pārstāvjiem un viesiem, goda filistris V.E. bīskaps J. Rancāns iesvētīja Lacuania's dāmu komitejas dāvāto Lacuania's karogu. 1935. g. 7. decembrī fil. V.E. bīsk. J. Rancāns iesvētīja, pēc mākslinieka K. Krauzes meta, koktēlnieka L. Reguta ozola kokā cirsto Lacuania's vāpeni. To atklāja tā laika Latvijas universitātes rektors prof. Auškaps, sakot zīmīgus vārdus, Latgales studējošo jaunatni salīdzinādams ar Lacuania's vāpeņa sulīgo un dzīvības pilno ozola lapu vaiņagu. Iesvētīšanas svinībās, bez lacuanu saimes, piedalījās P!K! „korporāciju prezidiji, S!P!K! prezidiji, Latvijas universitātes mācības spēki, Bruņotā vilciena pulka pārstāvji u.c. viesi. 1937. gada pavasara semestrī Lacuania prezidēja P!K!. 1938. g. 28.

janvārī Lacuania dāvāja skolas karogu Rēzeknes valsts ģimnazijai ar Lacuanias karoga dziesmas pirmiem vārdiem: „Pie tēvu zemes dārgās ķeries klāt”.

Lacuania ir devusi zinātnes, kultūras un sabiedriski-politiskā laukā daudzus pazīstamus vārdus kā dzimtenē tā arī trimdā. Tā pat cīnījās pasaules kaņos, kas guvuši augstus apbalvojumus (Bruņinieka krustu u.c.) par varonību kaņa laukos.

Lacuania's sabiedriskais un politiskais darbs palīdzēja mainīt tā laika Latgales sabiedrisko domu kā arī aizspriedumus pret korporācijām, sevišķi katoļu baznīcas nostāju. Latgales sabiedrības simpatiju iegūšanai bija svarīgs faktors Lacuania's tālākai pastāvēšanai un augšanai. Lai to panāktu, Lacuania kultūras plāksnē, rīkoja gadskārtējus koncertus Rēzeknes tautas namā, kuņos aicināja uzstāties Latvijas Operas populārākos zolistus un baleta dejotājus, kā arī savus pavasara komeršus rīkoja laukos Rēzeknes un Daugavpils apkārtnē. Lacuaniai bija ļoti liela nozīme latviešu sabiedriskā un kultūras dzīvē, jo lacuāņu tiešs nopelns bija tas, ka valsts pēdējos gados novadu kopīgā darbā saskaņa tika ievadīta aktīvā gultnē. Lacuāņi aktīvi piedalījās izglītības, literātūras, sabiedriskā un nacionālpolitiskā darbā, kā arī daudzās citās nozarēs dzimtenē un ir aktīvo rindās tagad trimdā. Neatkarīgās Latvijas laikā Lacuaniai svinīgo solījumu bija devuši vairāk kā 220 akadēmiskās saimes locekļi. Otrā pasaules kaņa laikā gandrīz puse lacuāņu stājās latviešu cīnītāju rindās. Lacuāņu saime kaņa vētrās un okupācijas spaidos cieta smagus zaudējumus, jo trimdā izkļuva tikai apm. 20 proc. Pirmais lacuāņu salidojums notika 1947. g. Eslingenā. Trimdā Lacuania ir atjaunojusi aktīvo darbību un tai uz šo dienu pievienojušies 57 jauni lacuāņi.

Lacuanias 50 gadu pastāvēšanas jubilejas svinības sākās 25. novembrī ar ziedu nolikšanu uz filistra Jāņa Niedras un kom. Juņa Rubuļa kapiem Jorkas latviešu kapos Toronto, tā pieminot un godinot visus mūžībā aizgājušos lacuāņus. Svētku dievkalpojumu Sv. Miķeļa katedrālē, piedaloties dziedonei A. Vaivodei (kontro alts) un A. Zariņam (vijole), vadīja katoļu augstākais garīgais vadītājs un pārstāvis pie Vatikana fil. mons. Dr. K. Ručs, asistējot fil. prof. Dr. S. Ladusānam, fil. prof. Dr. B. Kokinam un prāvestiem J. Pudānam un S. Mozgam. Sprediķi teica no Brazīlijas atbraukušais fil. prof. Dr. S. Ladusāns un jauno Lacuanias dāmu kom. dāvāto karogu iesvētīja fil. prof. Dr. B. Kokins. Svētku otrā dienā notika svētku akts un vakarā svētku balle. Svētku aktā fil. mons. Dr. K. Rucs iesvētīja Lacuanijas vabeņa atveidu, ko ozola kokā

griezis mākslinieks Lakstīgala. Lai sirsnībā un pateicībā pieminam un sveicam visus lacuāņus plašajā pasaulē, kā arī tos, kas aizgājuši mūžībā, par pašai dziedīgo un sirds degsmē ielikto darbu Lacuanias pastāvēšanai un tālākai augšanai nākotnē.

Pensionāru devums

Latvijas neatkarības gados nedz arī pirmajos 20 gados trimdā pensionāru institūcija neeksistēja. Latvijā bija nerakstīts un rakstīts noteikums, kas noteica, ka vecākiem jā rūpējas par bērniem un bērniem jā rūpējas par vecākiem. Šis noteikums latviešu trimdas sabiedrībā ir atstājis dziļu atziņu, un mēs savā apziņā to vēl šodien uzskatām par saistošu.

Citādi tas bija Kanadā. Kad mēs ieradāmies Kanadā, tad redzējām, ka bagātu ģimeņu pieaugušie bērni savus vecākus ievietoja publiskos veco ļaužu namos un arī slimnīcās pavadīt pēdējos vecuma gadus. Sakarā ar valdības likumiem par vecuma un darba pensijām, dabīgi radās pensionāru institūcijas ne tikai kanadiešiem, bet arī latviešiem un citiem.

Šādā sakarā tika nodibināta pirmā latviešu pensionāru apvienība Toronto, kuŗa šodien ir lielākā latviešu pensionāru apvienība brīvajā pasaulē. Arī valdība sāka piegriezt lielāku vērību veco ļaužu atbalstam, gan ar dzīvokļiem un citādi, piešķirot līdzekļus viņu dzīves atvieglošanai.

Ja šodien runājam par latviešu pensionāriem, tad mūsu pienākums ir piešķirt tiem vislielāko godu un atzinību. Šī laika pensionāri ir tā veco ļaužu paaudze, kuŗa visvairāk cietusi zaudējumus un iznesusi uz saviem pleciem vislielākos upurus. Grūti atrast pensionāru, kuŗš kuŗa vētru laikā nebūtu pārtraucis savas dzīves pilnbriedumā iesāktu dzīves karjeru, atstājis visu iedzīvi, paņēmot pauniņas vienā rokā un bērniņus otrā, un aizklīdis pasaulē, kuŗai neredzēja ne malas, ne gala. Nezinot nākotni, ilgi cīnījās DP nometnēs pie plānās zupas katla un Amerikas atsūtītām lupatu kaudzēm. Izceļojot no Vācijas

nometnēm uz dažādām zemēm, tiem attiecīgo zemju valdības „žēlastībā” piešķīra govju slaukšanas, grāvju rakšanas, mežu ciršanas, trauku mazgāšanas, grīdu beršanas, dzīvokļu tīrīšanas un citus netīros un melnos darbus, ko atteicās darīt vietējie. Atalgojums bija daži centi stundā. Tiem nepiemēroja minimālo darba atalgojuma likmi. Neviens māju īpašnieks nevēlējās labprāt izīrēt telpas ģimenēm ar bērniem. Lai tiktu pie dolariem ar ko iepirkt kādu vecāku, lētāku būdiņu vai vecu automašīnu darbā braukšanas vajadzībām, tie darīja visu ko: a) centās būt čaklākie strādnieki, b) neatteicās strādāt katru iespējamo virsstundu ar to pašu parasto atalgojumu, c) strādāja, ja tik bija iespēja arī sestdienās, svētdienās u.t.t. Tā tas turpinājās gadu desmitus. Bet arī tad tie centās līdzdarboties un atbalstīt latviešu organizētās biedrības, draudzes, ziedojot daļu no tiem pašiem trūcīgiem līdzekļiem, jo draudzes un organizācijas nevarēja bez līdzekļiem eksistēt, veidoties un augt. Tanī pašā laikā tie, iebraukuši svešās zemēs, nevienu dienu nekavēja rūpēties, lai bērni apmeklētu viņiem atbilstošās skolas.

Šodien šie darba rūķi un censoņi ir veci un tos sauc par pensionāriem, jo tie saņem, lielākā daļa, attiecīgas mazās pensijas. Šodien daudzi ir aizmirsuši, ka šīs dienas pensionāri ir izskolojuši savus bērnus, kuŗu lielākā daļa ir beiguši universitātes, ieguvuši augstus gradus savās profesijās un strādā labi atalgotus darbus. Jūs, gudrie, nelamājiet viņus! Godiniet viņus! Šie vecie ir cēluši baznīcas, latviešu namus, banku, uzturējuši skolas un nometnes. Nekas nav noticis bez viņu atbalsta.

Ja šodien vecie nepildītu referātu, teātru, koncertu, rakstnieku, jaunatnes un citus sarīkojumus, tad krēsli būtu tukši, un kādā stāvoklī atrastos latviešu trimdas sabiedriskā dzīve? Mēs droši varētu sevi apzīmēt par nākotnes latviešu organizētās sabiedrības mirējiem.

Tāpēc, mīļie pensionāri, ja kāda paaudze var būt lepna par sava mūža lietderīgi nodzīvotiem gadiem un par neizmērojamiem panākumiem, tad tā esat jūs, jūsu paaudze. Ja šī vecā paaudze spētu nodot savu darba čaklumu, pašuzpurēšanos savu bērnu labā, savu latvisko apziņu un sirdsdedzi, nacionālo stāju, cīņu par tautu dzimtenē, nākošām paaudzēm, tad latviešu tauta trimdā nekad nezustu, bet augtu spēkā un stiprumā. Dievs tam ir un būs liecinieks.

(Iespiests „Pensionārā” kā ievadraksts 1980. gados.

Latvijas universitāte

Latviešu tautas dziņa pēc augstākās izglītības nekad nav mainījusies. Tāda tā bija latviešu tautas apspiestības laikmetā un turpinājās tautas atmodas gados; mūsu tā laika nacionālie vadītāji rakstos un runās prasīja pēc latviešu augstākās mācības iestādes.

Tanī laikā Rīgā darbojās Rīgas Politehniskais Institūts vācu un krievu valodā.

Pēc daudziem un dažādiem mēģinājumiem 1919. gadā Rīgas Politehniskā Institūta reorganizācijas komiteja, kuŗu Pagaidu valdība pārvērta par Latvijas Augstskolas komiteju, 1919. g. 11. jūlijā iesniedza Latvijas izglītības ministram K. Kasparsonam augstskolas dibināšanas projektu. Pagaidu valdība pārņēma Rīgas Politehnisko Institūtu valdības rīcībā un par Izglītības ministrijas Augstskolas departamenta vadītāju iecēla prof. Dr. Paulu Valdeni, kas kopā ar organizācijas komitejas sekretāru doc. Paulu Dāli sāka organizēt attiecīgās fakultātes. Latvijas augstskolu atklāja 1919. gada 28. septembrī svinīgā aktā universitātes aulā un turpināja Nacionālā operā. Šinī aktā izglītības ministrs K. Kasparsons teica: „Mēs stāvam uz zemes, kas nes Latviju un viņas vēsturi. Bija vēl nesen laiks, kad par to domāt, kas tagad mums ir, bija sapnis, kad teica un ticēja: tad tas nāks šai zemē, kad akmens stāvēs virs ūdens un spalva grimis dibenā.”

Jau tā pašā 1919. gada 29. septembrī 940 studenti un 110 mācībspēki uzsāka darbu.

1923. g. 23. martā Saeima pieņēma Latvijas universitātes satversmi, ar kuŗu noteica, ka Latvijas universitāte ir augstākā zinātnes un izglītības iestāde valstī. Latviešu valodu noteica par mācības valodu. Saskaņā ar satversmi LU bija autonoma mācības iestāde pie Izglītības ministrijas. LU pirmais rektors bija Ernests Felsbergs un pēdējais Vilhelms Burkēvics. Tā bija apolītiska iestāde, un tās augstākais lēmējs orgāns bija universitātes padome.

Savos 20 pastāvēšanas gados tā kļuvusi par latviešu tautas Gaismas pili. Tā bija pazīstama un augsti vērtēta visā Eiropā mācībspēku un mācību programmas kvalitātes dēļ.

Atceroties mūsu Alma Mater viņas 66. gada atceres svētkos, pulcēsimies visi, kam dārga ir mūsu tēvzeme, šā gada 28. septembrī Latvijas universitātes svētku aktā. Šī atcere savas nozīmes dēļ ir liekama otrā vietā pēc Latvijas valsts pasludināšanas 1918. g. 18. novembra svētku atceres svinībām, jo līdz ar domu un cīņu par Latvijas brīvības izcīnīšanu 1918. g. 18. novembrī, paralēli ir gājusi doma par latviešu tautas augstākās izglītības iestādes organizēšanu.

Ticēsim arī mēs, kā to izglītības ministrs K. Kasparsons teica LU atklāšanas aktā, ka mūsu tautas brīvības sapnis un mūsu Alma Mater kļūs par realitāti nākotnē, ka neticamais — kļūs īstenība.

(L.A. #36, 1985. g. 21. septembrī)

Latviešu nama pilngadības svētki

Latviešu nams 26. oktobrī (1985. g.) svin savus pilngadības, 21. gadasvētkus.

Kopš 1964. g. 31. oktobra nama iesvētīšanas svinībām nams ir pārdzīvojis labus un grūtus brīžus. Labie gadi bija lielais prieks un apmierinājums, ka tas varēja atvērt savas durvis trimdas latviešu latviskās izglītības un kultūras veicināšanai. Tanī pulcējās pāri par 300 TLB Sestdienas skolnieku un vēlāk TLTA ģimnazijas jauniešu. Otrs prieks bija, ka visas latviešu lokālās organizācijas atrada piemērotas telpas savām vajadzībām — kultūrai, mākslai, rakstniecībai, referātiem, sapulcēm, sēdēm. Izbeidzās staigāšana un telpu īrēšana pie svešautiešiem. Grūti gadi bija, kad šo celtni vajadzēja pārbūvēt, lāpīt un piemērot latviešu vajadzībām Toronto. Nekad nav izbeigusies vajadzība kaut ko pārbūvēt, pielabot, pārmainīt, lai būtu patīkamāki pastāvīgiem telpu īrniekiem un arī publiskiem sarīkojumiem; nams ir pūlējies darīt visu savu iespēju robežās.

Pa starpām namam bija jāpārvar grūtības, kad daļa latviešu sabiedrības prasīja pārdot šo namu steidzīgi un naudu ieguldīt jauniepirtā Centrā. Tā sabiedrības daļa, kas domāja, ka jaunais Centrs apmierinās visu latviešu sabiedrību Toronto un ka Latviešu namam nav nākotnes, ļoti maldījās. Tie nevēlējās saprast vienu ļoti svarīgu faktoru, un proti, ka Latviešu nams ir latviešu īpašums. Tas piederēja, pieder un piederēs latviešiem, un arī nākotnes brīvai Latvijai. Latviešu nams, tāpat kā Centrs un citi nami, pastāv un darbojas ar nelielu peļņu-atlikumu gadu pēc gada.

Uzkrātos līdzekļus nams izlieto ēkas uzlabošanai un uzpošanai. No ārpuses tas izliekas drūms un pelēks, bet iekšpusē tas izstaro gaismu un latviskā noskaņojuma gaisotni. Sienas grezno mūsu brīvās Latvijas valstsvīru, rakstnieku un dzejnieku uzņēmumi, skaistas gleznas, grandiozie latviskie svečtuļi u.c.

No jauna izbūvēta gaisa vēdināšanas ierīce un atjaunots jumta segums. Tas prasīja tuvu pie 100,000 dol. līdzekļu. Viss tas ir veikts, un namam parādu nav. Valsts nav piedalījusies ne ar vienu centu, tamdēļ tai arī nav nekādas teikšanas nama ikdienas darbā vai nama likvidācijas gadījumā.

Bez pastāvīgiem nama īrniekiem, nams izīrē telpas dažādiem sarīkojumiem, caurmērā katru gadu 400 gadījumos. No tiem 3/4 latviešiem un 1/4 cittautiešiem. Cittautiešiem cenas sestdienās un svētdienās ir: — dejas zāle \$350.-, vidējā \$450.-, un augšējā \$395.-. Latviešiem sestdienās: lejas zāle \$245.-, vidējā \$330.-, augšējā \$270.-. Latviešiem svētdienās: — lejas zāle \$90.-, vidējā \$155.- un augšējā \$105.-. Gribas apgalvot, ka latviešiem tās ir lētākās telpu īres visā Toronto. Latviešiem, speciālos gadījumos, dažkārt daudz lētāk, vai tikai par zāles tīrīšanas maksu. Apmēram 80 gadījumos gadā telpas dotas par brīvu. Vēl jāpiezīmē, ka nams 9 mēnešos no septembra līdz jūnijam piektdienās telpas neizīrē, tāpēc ka tās ir rezervētas bez maksas TLTA ģimnazijai.

Latviešu nams lūdz atcerēties namu š.g. 26. oktobrī 21 gada pilngadības svētkos. Tas ir ļoti daudz mums visiem šajos 21 gados kalpojis. Sevišķs pienākums būtu, būt kopā savos svētkos nama 2000 akciju īpašniekiem. Lūdzam tos un viņu draugus būt ar mums kopā.

(L.A. #43, 1985. g. 26. oktobrī)

Nepilnīga vizītkarte

Šī gada (1982.) 9. janv. lasītāju vēstulē „Kronbergs nepārstāv T. Ķīķauku”, T. Ķīķauka uzskaitījīs visas organizācijas un pasākumus, kuŗu dalībnieks vai biedrs viņš ir un proti: Jaunās Gaitas redaktors, Toronto Latviešu Centra biedrs, gleznotāju grupas „Latvis” loceklis, publicists pie kanadiešu avīzes „The Spectator”, bet aizmirsis divas svarīgas organizācijas. Viena no tām ir Latviešu Nacionālā Apvienība Kanadā, kuŗas statūtu 1. paragrafs nosaka, ka LNAK ir augstākā Kanadas latviešu pārstāvniecība un ka LNAK dalībnieki ir Kanadā dzīvojošie latvieši. Tā tad dabīgi, ka LNAK valdes priekšsēdis, šinī gadījumā T. Kronbergs, pārstāv visus Kanadā dzīvojošos latviešus un runā to vārdā, ko akceptē arī Kanadas valdība un tās institūcijas Otavā u.c. Arī P.E. Trudo pārstāv un runā visos nacionālos un internacionālos forumos visu Kanadas pilsoņu vārdā, neatkarīgi no tā, vai tie ir balsojuši par viņu vai nē.

T. Ķīķauka ir aktīvs LNAK dalībnieks, to liecina ne tikai statūti bet arī tas, ka Ķīķauka, ar adresi 344 Northshore Blvd. W., Hamilton, Ontario, 1976. un 1980. gadā LNAK padomes vēlēšanās ir viens no pirmajiem balsotājiem, kas ierakstīts balsotāju reģistra grāmatā. Tas pieļauj ticēt, ka T. Ķīķauka abos minētos vēlēšanu gados balsojis par T. Kronbergu, jo Kronbergs ievēlēts tika padomē ar visaugstāko balsu skaitu 1976. g. un otru augstāko balsu skaitu 1980. gadā. Tā tad loģiski un arī tiesiski T. Kronbergs kā LNAK valdes priekšsēdis pārstāv arī Ķīķauku.

Otra organizācija, ko T. Ķīķauka ir „aizmirsis” minēt savā vizītkartē ir Rīgas Kultūras sakaru komiteja, kuŗas aktīvs „biedrs veicinātājs” ir T. Ķīķauka. Šī komiteja atsūta uz Kanadu, varbūt ne tieši tos māksliniekus (gleznotājus u.c.), kuŗus vēlētos T. Ķīķauka, bet tos, kuŗus izrauga pati komiteja. T. Ķīķauka tos laipni uzņem savā mājā un sniedz tiem visus iespējamus pakalpojumus. Neaizmirst pat viesiem parādīt Latviešu Centru, kuŗa biedrs ir Ķīķauka.

Lūdz piedošanu par T. Ķīķaukas kļūdu izlabošanu, taisnības mīļotājs,

(L.A. lasītju vēstule

Tā viss tas norisinājās

V. Liepiņš 24. novembra vēstulē „Nedz pārprašana, nedz — demagoģija” izaicina mani „izkļiedēt nepareizības” sakarā ar J. Groduma un P. Vītola vēstulēm. Nav mans pienākums runāt par to pareizībām vai nepareizībām, to dara V. Liepiņš pats, bet izaicinājumu no V. Liepiņa, kas ir jau otrs šinī gadā, es pieņemu. Pirmajā izaicinājumā — laikrakstā Laiks mēs debatējām KLKC statūtu interpretāciju. Šoreiz V. Liepiņš mani izaicina „izkļiedēt nepareizības”. Es to arī darīšu, bet tās attieksies uz viņu pašu.

Līdz 1977. gadam lielākā latviešu sabiedrības daļa sapulcēs un privāti stāvēja aiz Centra izveidošanas komitejas, jo meklējām pēc viena kopēja Centra visai latviešu sabiedrībai. Pēc 1976. g. LNAK padomes vēlēšanām un dažu personu pieaicināšanas Centra komitejā apstākļi krasi mainījās, jo Centra komitejas locekle Biruta Rubesa publiski deklarēja, ka viņa nekad nepiedalīsies un nedarbosies nevienā pasākumā kopā ar LNAK. No šī brīža Centra komiteja kā saimnieciska pasākuma izveidotāja pārvērtās par politisku faktoru. To Centra komiteja vēl vairāk apstiprināja 1978. g. 12. februāra Latviešu namā (organizētas iešturmēšanas — J.G.) sapulcē.

1977. g. 4. maijā V. Liepiņa sasauktajā organizāciju pārstāvju sanāsmē Latviešu namā, Centra komitejas izstrādātā statūtu projekta caurskatīšanā, piedalījās 14 organizāciju pārstāvji un 10 Centra komitejas locekļi. Pie statūtu punkta par valdes sastāvu es iesniedzu rakstveida priekšlikumu: — Valdes locekļu skaitu paaugstināt no 10 uz 11 (nepāra skaitlis ir praktiskāks — J.G.) un b) vienpadsmito kā pastāvīgu loekli Centra valdē aicināt no LNAK. Motīvēju, ka šis LNAK pastāvīgais loceklis Centra valdē nav nepieciešams LNAK, bet gan Centra izveidošanas komitejai, jo apm. 2 milj. dolaru saimnieciska pasākuma īstenošanai ir nepieciešams visas latviešu sabiedrība atbalsts un ka LNAK ir visu latviešu centrālā organizācija Kanadā, ko atbalsta visas nacionālās organizācijas un draudzes. Šim priekšlikumam pretojās pieci Centra locekļi ar V. Liepiņu priekšgalā, kas radīja obstrukcijas pieskaņu. Šo propozīciju atbalstīja visi 14 organizāciju pārstāvji

un 4 Centra komitejas locekļi, kas uzsvēra, ka LNAK ir latviešu centrālā organizācija Kanadā, nevis kāda atsevišķa biedrība. Par šo propozīciju nobalsoja 18 sanāksmes dalībnieki, tanī skaitā arī 4 Centra komitejas locekļi, 6 atturoties: B. Rubesa, V. Liepiņš, māc. Cālītis, V. Kānbergs, J. Reinbergs un E. Baumanis — visi Centra komitejas locekļi. Neviens nebija pret.

Es jautāju V. Liepiņam, kā izskaidrojams, ka viņš telefoniski, bez attiecīgu valžu ziņas, Centra statūtu izstrādāšanas un inkorporēšanas darbā pieaicinājis Centra komitejā 2 locekļus no Latviešu kreditsabiedrības un 2 no Latviešu nama pēc paša izvēles, bet nevienu no LNAK, lai gan LNAK ir vienīgā organizācija, kas līdz tam bija iemaksājusi Centram 3000 dol. Uz šo jautājumu V. Liepiņš palika atbildi parādā. Nobalsojumu par LNAK pastāvīgu valdes locekli V. Liepiņš ignorēja. Pēc tam viņš lūdza LNAK priekšsēdi aicināt viņu uz nākošo LNAK sēdi, kurā arī piedalījās. Šinī sēdē LNAK valde pieņēma lēmumu, — ja jau Centram LNAK nav vajadzīga, tad tā pati nepiedāvāsies.

Pēc Centra objekta atrašanas 4 Union Drive (J. Reinberga nopelns J.G.) V. Liepiņš lūdza īpašu LNAK valdes slēgtu sēdi, ko sekretārs I. Alksnis arī sasauca 1978. g. 6. februārī. Šinī sēdē V. Liepiņš paskaidroja, ka Centra komiteja vienojusies dot LNAK pastāvīgu valdes locekli Centra valdē (klāt bija arī A. Rāviņš — J.G.). LNAK tam pievienojās un solīja savu morālo atbalstu, ko arī darīja Latviešu kreditsabiedrības sapulcē u.c. Bez tam vienojās, ka nākošā Centra sapulcē LNAK dos 2 - 3 kandidātus un vienu no tiem sapulcē izraudzīs Centra valdē kā vienpadsmi atsevišķā nobalsošanā. V. Liepiņš garantēja LNAK pastāvīgu locekli Centra valdē un piebilda, ka nekādu grūtību nebūs šo vienošanos ievest Centra statūtos. Tādās pašās domās bija arī A. Rāviņš. Tanī laikā V. Liepiņš nedomāja un nerunāja par Centra biedru „demokratiskām tiesībām”.

Arī 1979. g. janvārī LNAK neatsauca savu atbalstu Centram, bet gan, šaubīdamās par apsaimniekošanas iespējām, atteicās dot Centram pastiprināto atbalstu. Kādi ir rezultāti no minētās 1978. g. 6. februāra vienošanās, kas vairākkārt publicēta presē, to visi zinām. Zinām arī to, ka LNAK uzstādītie kandidāti tika noraidīti V. Liepiņa vadītā Centra komitejas sēdē šī gada 5. septembrī, dienu pirms Centra sapulces.

(L.A. #48, 1979. g. 8. decembrī)

Atklāta vēstule Mārtiņam Štaueram

„Mīlais kolēģa!” Tā Tu mani godināji, piesūtot Montrēālas Latviešu Biedrības š. g. (1980.) 1. maija Ziņotāju, kuŗā pamatīgus ieteikumus un kritiku uzrakstīji rakstā „Pārdomas pēc LNAK padomes sesijas”.

Nepagāja ilgs laiks, š. g. augustā saņēmu jaunu M.L.B. Ziņotāju, kuŗā Tu pats esi uzrakstījis rakstu „Vajadzīga vadības maiņa” un kuŗā Tu saki, ka pēc pārmaiņām ir sekojošas vajadzības: a) LNAK vēl arvien ir Toronto un tās apkaimes latviešu biedrība; b) līdzšinējā vadība nav pat spējusi atrast veidus, kā sekmīgi risināt sabiedriskas problēmas Toronto un pieļāvusi tām nonākt nevēlamā strupceļā; c) LNAK arvien vēl trūkst vispārēja darbības plāna visā Kanadas mērogā, lai iesaistītu latviešus kopējā sabiedriskā darbā; d) LNAK pārstāv tikai kādus 15% Kanadas latviešu u.t.t.” Beidzot draudi, ka; „, citādi varētu rasties situācija, ka izveidojās paralelas apvienības.

Mīlais kolēģa! Nezinu, vai latviešu sabiedrība Kanadā par visiem šiem u.c. murgojumiem var smiet vai raudāt? Žēl, ka Tu neoperē ar noteiktiem faktiem, bet tikai ar savām nesegtām idejām un ilūzijām. Pēdējās LNAK padomes vēlēšanās piedalījās apm. 3000 vēlētāju, kas caurmērā sastāda 37 ar pusi % no visiem balstiesīgiem vēlētājiem. Kur Tu ņēmi tās 15%?

Kāpēc Tu mums nepastāsti, kā Tev ar Tavām idejām veicās Montrēālā. Pēc Tava paša ziņojuma M.L.B. maija mēneša Ziņotājā — „Spraiga sapulce”, š.g. 25. aprīlī b-bas sapulcē piedalījušies 12 biedri (kāds montreālietis man teica tikai 8) no 121, t.i. mazāk kā 10%. Šie 8 vai 12 biedri izraisījuši „spraiģu sapulci”. Kā tas ir iespējams, ja tie par biedrības priekšnieku atkal ievēlējuši līdzšinējo M. Štaueru, kas ir priekšnieks jau vairāk nekā 10 gadus. Arī valdē ievēlēja visus līdzšinējos 5 valdes locekļus, no kuŗiem valdē ir 2 Štaueri. Tāpat visus 3 revīzijas komisijas locekļus. Cik ilģus gadus darbojas šie valdes un revīzijas komisijas locekļi? Kā tas ir iespējams, ka 8 vai arī 12 sapulces biedri varēja ievēlēt 9 personas valdē

un revīzijas komisijā? Bez tam, amata personas vajadzīgas bija arī citos amatos, kā Latviešu namā u.c. Kā Tev, mīļais kolēģa, veicas Montreālā ar jauno maiņu? Vai Tu ceri, ka ja Tu tiktu par LNAK biedrības Toronto priekšnieku, tad Tavs piekritēju skaits no 8 vai 10 Montreālā, Toronto dubultotos? Ja Tu tam tiešām tici, tad brauc steidzīgi uz Toronto. Pretējā gadījumā nemāci citus to, ko pats neproti un nespēj.

Tavs „Mīļais kolēģa” J. Grodnis, Toronto

(L.A. 1980. g. 6. septembrī)

Mežciemā

Pagājušajā garajā nedēļas nogalē (2., 3. un 4. augustā) Mežciemā notika tradicionālais gadskārtējais „Rudzu puķes” sarīkojums. Kopējs apmeklētāju skaits bija pāri par 200. Sestdienas vakarā notika „rudzu puķes” balle ar apm. 175 dalībniekiem. Svētdien pulksten 11 os dievkalpojumā, ko vadīja tēvs Jānis no Montreālas, piedalījās 120 dievlūdzejū. Pēc dievkalpojuma turpat zālē bija īss referāts ar sekojošām diskusijām par Eiropas drošības un sadarbības konferenci Helsinkos. Diskusiju ievadījumā J. Grodnis apskatīja īsumā Helsinku konferences vēsturi un tālāku norisi faktu secībā, līdz tās noslēguma fazei Helsinkos, kā arī iztirzāja šīs konferences nozīmi un iespaidu nākotnē, ko tā radīs uz: 1) Brīvās pasaules politiku, vispāri; 2) baltiešu, resp. latviešu, trimdas nacionāli-polītiskās cīņas taktiku nākotnē un 3) latviešu tautu dzimtenē. Diskusijas, ko vadīja Toronto katoļu draudzes un Mežciema pārvaldes priekšnieks V. Mīklaševics, bija interesantas un dzīvas.

Ir apbrīnojama šīs samērā mazās katoļu draudzes vienotība, saskaņa un aktivitāte, jo, neskatoties uz palielo attālumu no Toronto un atvaļinājuma laika iespaidu, kuplais skaits apmeklētāju izbaudīja vasaras saules un ūdens priekus sirsnībā kā viena nedalāma ģimene. Draudzes čaklās dāmas rūpējās par izsalkušiem un izslāpušiem sarīkojuma dalībniekiem.

(L.A. lasītāju vēstule 1975. g.)

V. Liepiņš runā puspatiesību

„Laika” šī gada 13. novembra numurā (S.R.) atreferējumā par praktiskām izdarībām sabiedriskā darba seminārā, Valdis Liepiņš izteicies: „Cik svarīgi to visu ir apsvērt, liecina dzīves pieredze ar Toronto latviešu centru, kuŗa sākotnējie ierosinātāji bijuši LNAK un Latviešu nams, bet vēlākā notikumu gaitā tie kļuvuši Centra opozicionāri.” Izlasot šo vienpusīgo vērtējumu, rodas iespaids, ka V. Liepiņš ieradies Čikagā lai runātu puspatiesību. V. Liepiņš labi zina, kādu centru šie ierosinātāji bija domājuši. — Kopēju nacionālu centru visiem Toronto un apkārtnē dzīvojošiem latviešiem. Centru, kas kalpo jauniem, veciem, visām organizācijām un visai latviešu sabiedrībai. Centru, kuŗš financiāli- saimnieciski vismaz atmaksātu centra uzturēšanas izdevumus. Nevis centru, kuŗu uztur ar ziedojumiem un bezatlīdzības darba spēku.

LNAK nenostājās opozīcijā arī pret šo Centru un kā pirmā organizācija noziedoja tam \$3,000., bet V. Liepiņš, kā šī Centra izveidošanas komitejas un vēlāk kā šī Centra valdes priekšsēdis, noraidīja LNAK līdzdalību, laužot patvarīgi viņa paša vienošanos ar LNAK.

Kas attiecas uz Latviešu namu, tad nams nekad nedrīkstēja tikt pārdots, līdzekļus ieguldot Centrā, jo Centra darbības noteikumi (statūti) nosaka, ka Centra biedri ir visi bez dzimuma, krāsas, reliģiskās un politiskās izšķirības un pārliecības. resp. arī nelatvieši. Arī Centru likvidējot, tā kapitālu ar valdības rīkojumu jānodod citai organizācijai ar līdzīgiem mērķiem, bez tautības izšķirības. Pirms 18 gadiem nopirktais Latviešu nams pieder tikai latviešiem, un tas kalpo latviešiem. Šī nama līdzekļi, to pārdodot, saskaņā ar statūtiem, tiks pārsūtīti neatkarīgās Latvijas atjaunošanas darbam.

V. Liepiņš tālāk lepojas ar to, ka Centrs Toronto rīko katru gadu 18. novembrī „Dienu Latvijai”, kuŗa sākas ar karoga uzvilksanu pl. 7.30 rītā un beidzas vēlā vakarā. Šī „Diena Latvijai” ir vairāk domāta kā darba talka, resp. naudas savākšanas diena, ko liecina Centra publicitāte laikrakstos, kur min cik tūkstošus šī „Diena Latvijai” ir ienesusi Centra kasē.

Toronto jau vairāk nekā 30 gadu tiek plaši svinēts Latvijas valsts dibināšanas atceres 1918. g. 18. novembra svinīgais akts, kuŗu LNAK vadībā rīko speciāla 18. novembra rīcības komiteja un kuŗā piedalās visas latviešu organizācijas un draudzes. Domāju, ka Valdim Liepiņam nevajadzētu latviešu sabiedrības šķelšanu pierakstīt kā varonības un gudra prāta darbu, jo ne vienā lielākā centrā trimdas brīvā pasaulē divus 18. novembra valsts svētkus nerīko.

(L.A. 1980. gadā)

Jāni Niedru mūžībā aizvadot

Elpa apstājās, skaņa pārtrūka pusvārdā, kad pa telefonu saņēmu pirmo ziņu par Jāņa Niedras pēkšņo nāvi. Cik traģiska un neaptverama bija šī ziņa. Nākošās dienās latviešu laikraksti ziņoja, ka svētdien, 31. augustā, vēlā vakara stundā pēkšņā nāvē — ar sirds trieku miris LNAK pr-sēdis Jānis Niedra. Septembra gaŗās nedēļas nogalē Jānis ar savu ģimeni bija izbraucis savā vasaras mītnē Georgian Bay piekrastes Sidraba līcī atpūsties, kur to vēlā vakara stundā, peldoties, pārsteidza sirds trieka, tā konstatēja pieaicinātais ārsts.

Pazīstot Jāni Niedru jau no bērnu dienām (kopā augām, gājām skolā Balvos, studējām Latvijas universitātē, strādājām korp. Lacuania un citās organizācijās dzimtenē un 17 gadus plecu pie pleca Kanadas latviešu katoļu apvienībā, Latviešu nacionālā apvienībā Kanadā un citās organizācijās) jāapliecina, ka ar Jāņa Niedras aiziešanu mūžībā ne tikai Kanadas, bet visa latviešu trimdas saime ir zaudējusi savu ievērojamāko sabiedrisko un nacionālpolītisko darbinieku. Viņa darbam un cīņai par latviešu tautas tiesībām un Latvijas brīvību nebija robežu un viņa enerģijai šajā cīņā nebija gala. Būdams ticīgs katolis un dziļi sirdī nesdams mīlestību uz savu dzimto apgabalu — zilo ezeru zemi Latgali, nekad nebeidza būt krietns un īsts latvietis un cīnītājs par latviešu tautas vienību dzimtenē un trimdā. Viņa cīņai par latviešu vienotību nebija šķēršļi apgabali, baznīcas, politiskās partijas u.c. Sevišķi spilgti tas pierādījās, kad Jānis Niedra vadīja Latviešu nacionālo apvienību Kanadā,

būdams tās priekšsēdis kopš 1962. gada, un bija Brīvās pasaules latviešu apvienības un Ziemeļamerikas kultūras fonda vicepriekšsēdis. Viņa vadībā LNAK ieguva respektējamu stāvokli un atzinumu pie Kanadas valdības un tās redzamiem politiķiem.

Ka visa latviešu trimdas saime skumst par Jāņa Niedras aiziešanu mūžībā, to pierādīja Kanadas latvieši, izvadot Jāni Niedru pēdējā gaitā. Latvija Amerikā š.g. 13. sept. numurā (redaktora raksts) lika pirmajā lappusē virsrakstu „Tautas pateicība par uzticību līdz nāvei”. Tālāk sekoja: „LNAK valdes priekšsēža, Brīvās pasaules latviešu apvienības un Ziemeļamerikas kultūras fonda vicepriekšsēža Jāņa Niedras pēkšņā nāve 31. augustā radīja latviešu sabiedrībā tik traģisku saviļņojumu, ka viņa izvadīšana pēdējā gaitā 6. septembrī, bez pārspīlējuma, apzīmējama par nacionālu sēru dienu, ko vislabāk apliecina skaitļi: 200 un 300 sērojošo divos aizlūgumos, vairāk nekā 1000 baznīcēnu sēru dievkalpojumā Sv. Miķeļa katedrālē, 650 izvadītāju kapsētā un gandrīz tikpat daudz piemiņas kafijā Latviešu namā. Autokaravānā no katedrāles uz Ziemeļjorkas kapsētu brauca turpat 200 mašīnu, un ar gandrīz drošu noteiktību var sacīt, ka tā bija lielākā sērotāju kavalkāde, kāda vispār Toronto pēdējos gados pieredzēta.”

Toronto, 4. sept. vakara aizlūgumā Turnera un Portera bērņu namā, rožukroni skaitīja, ko vadīja 2 kanadiešu priesteri, pāri par 200 aizlūdzēju. To vidū bija Ontario provinces valdības sociālo un ģimenes lietu ministrs Dž. Jaremko, Kanadas federālā parlamenta loceklis Dr. S. Haidašs, bij. J. Dīfenbēkera valdības ministrs adv. A. Malonijs un citi kanadiešu un ieceļotāju etnisko grupu pārstāvji. Dievkalpojumu kuplināja Toronto katoļu draudzes koris, A. Čertmaņa vadībā un K. Zariņas ērģeļu pavadījumā.

Vispārējais aizlūgums 5. septembrī bija pulcējis vairāk nekā 300 dalībnieku, kuŗus mazais bērņu nams nespēja uzņemt, pārpildot visas blakus telpas un to ejas. Ļaudis nāca atvadīties no Jāņa Niedras, kuŗa šķirsts ar pāri tam noliekto korp. Lacuania sērās tīto karogu, bija grimis vainagu un ziedu kalnā. Ļaudis nāca un gāja, apstājoties lūgsnā pie aizgājēja šķirsta. To vidū bija latviešu ev. lut. archibīskaps A. Lūsis kopā ar Amerikas latv. apvienības ģenerālsekretāru B. Albatu. Visi Toronto latviešu draudžu mācītāji. Trīs latviešu katoļu prāvesti: Dr. B. Kokins, St. Mozga un t. B. Baginskis no Čikāgas.

LNAK darbinieki, korporāciju piederīgie, bij. virsnieki, visu organizāciju vadītāji, draugi un piederīgie. Ieradusies bija arī Toronto pilsētas galvas vietniece M. Kampbella (Campbell). Bez tam lietuviešu pārstāvji Dr. J. Smuidžinas, J. Simanovičus un igauņu pārstāvji H. Parkma un E. Salurands.

Par aizkustinošo aizlūgumu bērū namā plaši referēts minētājā laikrakstā Latvija Amerikā, ko šeit sniedzam izvilkuma veidā. Uz aizgājēja piederīgo vēlēšanos aizlūgumu sāka ev.-lut. archibīskaps A. Lūsis ar dziesmu „Lai kur es šodien mirstu”. Piemiņas svētrunā viņš teica:

„Sens sakāmvārds pauž, ka koks atstāj celmu, akmens vietu, bet cilvēks atmiņas. Arī nebūdam aizgājēja konfesijas garīdznieks, labprāt sekoju viņa piederīgo aicinājumam piedalīties šai svētbrīdī, jo Jānis Niedra bija latvietis, kuŗu no trimdā izkaisītās tautības kopības nekas nevarēja šķirt. Viņu pieminēs kā nenorimstošu cīnītāju par tēvzemes brīvību un neatkarīgas valsts atgūšanu. Kad mūsu tautai uzlika verdzības važas, Jānis Niedra atskārta, ka tautai bez brīvības nav nākotnes, tādēļ darīja iespējamo un gādāja, lai pēc iespējas lielāks būtu to latviešu skaits, kas izklūst brīvībā, kaut svešuma maize ir rūgta un dzimtenes ūdens garšīgāks par vissaldāko svešzemes vīnu. Viņš saprata, ka garīgā verdzība ir daudz smagāka un pazemojošāka nekā fiziskā verdzība, tādēļ viņš aizgāja svešumā ar paceltu galvu — ne lai dzīvi drošībā meklētu, bet cīnītos par savu tautu un valsti. To labi apzinājās mūsu tautas ienaidnieki, tādēļ nemitīgi vērsās pret viņu un dažādi apmeloja, bet dubļi, kuŗus netīra roka met, krīt atpakaļ uz pašu metēju. Mēs labi zinām, kas Jānis Niedra ir bijis, un pēc aiziešanas varam viņu pieminēt kā krietnu latvieti, kas savas labākās jūtas, sirdsdedzi un darbu ziedoja tēvzemei.” Tālāk runas turpinājumā uzsvēra: „Viņš bija arī dziļi kristīgs cilvēks un paļāvās uz Dievu; mīlēja savu baznīcu, bet nevairījās pārkāpt arī citu konfesiju baznīcu sliksni, sekodams kāda priesterā teiktajiem vārdiem: Lai visi esam kā viens”. Un runu noslēdzot: „Jāņa Niedras aiziešana ir smags zaudējums viņa piederīgajiem, bet ne mazāks trimdā izkaisītajiem latviešiem. Kā viņa piemiņu lai godinām? Vai tikai ar runām un vainagiem, vai ar darbiem sekojot viņa rādītajam piemēram? Pārdomāsim to katrs, ejot mājup!” Tad archibīskaps A. Lūsis, piegājis pie šķirsta ar dzimtenes smiltīm rokā, teica: „Tu biji kaŗavīrs, kuŗa gara zobens nedrīkst sarūsēt! Ņem līdz Latvijas zemi!”

Ja ev.-lut. archibīskapa A. Lūša piemiņas un godināšanas runa bija vairāk nacionālisma caurstrāvota, saka „Latvija Amerikā”, katoļu prāvests Dr. B. Kokins vairāk pievērsās aizlūguma reliģiskai daļai, savā svētrunā teikdams:

„Pēc mūsu ticības pārliecības, mēs esam Dieva veidoti un tikai ceļinieki šai pasaulē. kas vēlas atgriezties mūžīgajā tēvijā.” Pēc attiecīga lasījuma no Svētiem Rakstiem, prāvests sērotāju mierinājumam uzsvēra, ka taisnīgais paliks mūžīgā piemiņā. Tālāk īsos vārdos atcerējies, ka pirms 45 gadiem sācis mācīties Aglonas ģimnazijā, kur Jānis Niedra viņam bijis 3 gadus priekšā, un vēlākos dzīves ceļos abi bieži tikušies dažādos apstākļos, prāv. B. Kokins saka: „Par Jāņa Niedras dzīvi jau drīz lasīsim latviešu laikrakstos, bet manu domu gaitu raksturo izraudzītie un nule nolasītie izvilkumi no Svētajiem Rakstiem... Esam piedzīvojuši nenovērtējamu zaudējumu, jo Jānis Niedra bija daudz lielāks nekā apjēdzām, kad viņš bija mūsu vidū. Tagad redzam viņu kā apgarotu Latvijas censoni, kuŗa zelts bija viņa tauta, un kuŗa gods bija tautas gods. Viņš savu ceļu gāja atklāti un ar lepni paceltu galvu, nebaidīdamies atklāti pateikt savas domas. Viņš daudziem palīdzēja izbēgt no 20. gadsimta vismelnākās vides, bet bija cilvēki, kas centās viņu pazemot, jo domāja, ka ar to kļūs pārāki. Nacionālie darbinieki liecina, ka sadarbība ar Jāni Niedru bija laba, viegla un sekmīga, jo viņš nepārstāvēja tikai ezeru zemi Latgali, bet visu latviešu tautu, pie tam vissekmīgāk nelatviešu priekšā. Pat pie viņa vasarnīcas, kur viņš aizgāja mūžībā, vienmēr lepni plīvoja Latvijas karogs... Šinī brīdī gribas domāt, ka par agru Jāni Niedru zaudējām, bet Dieva uzskats bija cits. Dievs ieskatīja viņu par pietiekami nobriedušu mūžībai un aizsauca pie sevis. Atcerēsimies Kristus vārdus: „Patiesi es jums saku: ja kviešu grauds, kaisīts zemē, nenomirst, tas paliek viens, bet ja nomirst, tas nes daudz augļu.” Mēs ceram uz šiem Jāņa Niedras dota-jiem augļiem. Atcerēsimies arī dzejnieka vārdus: „Ja ikviens tik zemē sētu vienu graudu veselu, kas gan izskaitīt tad spētu zelta kviešu krājumu!” Jānis Niedra iesēja ne tikai vienu, bet daudz graudu. — Taisnīgais paliek mūžīgā piemiņā...”

Sēru dievkalpojums notika sestdienā, 6. septembrī, plkst. 10.30 rītā, Sv. Miķeļa katedrālē, kur pulcējās nepieredzēti liels izvadītāju pulks bez konfesiju izšķirības; to kopskaits pārsniedza 1000.

Svinīgais sēru dievkalpojums notika pēc jaunās liturģijas. Tam sākoties, katedrālē ienāca un altārtelpā vietu ieņēma korp.

Lacuania pārstāvji ar sērās tīto korporācijas karogu, tāpat sēru klātām šarpām pār pleciem un rapieņiem rokās. Visu dievkalpojuma laiku goda sardzē mainījās ik 18 korporāciju Lacuania, Patria, Talavia, Frat. Lataviensis un Frat. Cursica piederīgie, LNAK darbinieki un Latviešu virsnieku apvienības Kanadā pārstāvji, jo aizgājējs bija arī Latvijas armijas leitnants.

Svēto Mīsu par mirušiem koncelebrēja monsiņjors Lesī (Lessy) ar 7 priesteriem, to vidū latviešu prāvestiem B. Kokinu, t. B. Baginski no Čikāgas un St. Mozgu no Londonas (Ont.). Sēru sprediķi teica mons. Lesī. Viņš pakavējās pie Jāņa Niedras personības, dzīves un darba un norādīja, ka dievkalpojumā piedalās arī latviešu ev.-lut. baznīcas archibīskaps A. Lūsis. Tas esot izcils konfesiju tolerances un saprašanās žests, kas vēl pirms dažiem gadiem, šķiet, būtu bijis neiespējams, bet arī pēc Vatikāna koncila piedzīvojams retos gadījumos.

Apbedīšanas lūgšanas, Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā, vadīja prāv. B. Kokins, asistējot prāv. t. B. Baginskim un prāv. St. Mozgam. „Šis atvērtais kaps pauž cilvēka dzīves noslēpumu”, atvadu svētrunā teica prāv. B. Kokins. „Dzīve nebeidzas kapu kopā, tai ir savs turpinājums. Zemes virsū mēs esam ceļinieki, nevis pastāvīgi iemītnieki; esam kā trimdā, lai reiz atgrieztos mūžīgajā tēvijā, kur nepazīst ciešanu un sāpju. Šī jaunā dzīve sagaidīs arī mūs visus”. Pēc lūgšanas un svētīšanas vārdiem prāvests aicināja aizlūgt par Jāņa Niedras dvēseli un mudināja: „Pateiksimies Dieva priekšā, ka Viņš Jāni Niedru bija veidojis un apveltījis ar tādām dāvanām, kuņas viņš varēja likt lietā savas tautas labā!”

Gaŗa virkne bija to, kas teica atvadvārdus, nolika vainagus un ziedus, to vidū: korp. Lacuania globālais seniors K. Znotiņš, LNAK valdes priekšēja vietas izpildītājs T. Kronbergs („Viņa mērķis bija saglabāt un aizvest tautas trimdas daļu uz atbrīvoto dzimteni”), korp. Tālavijas kopas sen. L. Gārklāvs, korp. Patria globālais sen. E. Lejiņš („Viņa mūžs simtprocentīgi bija veltīts latviešu tautai”), studenšu korp. Aurora globālā seniore K. Zariņa u.c.

Asistējot Sv. Andreja ev lut draudzes priekšniekam R. Rozem un Austrumu ev.-lut draudzes priekšniekam E. Ziplānam, visu trīs Toronto latviešu ev.-lut. draudžu vārdā atvadījās archibīskaps A. Lūsis, pēc tam izjustiem vārdiem atvadījās Baltijas tautu federācijas Kanadā prezidija priekšsēdis lietuvietis S. Simanovičus, Kanadas lietuviešu kopības pr-sēdis S. Čepas un Igauņu centrālās padomes Kanadā pr-sēdis H.

Parkma, apliecinot aizgājējam goddevību arī Igaunijas konsula Markus vārdā.

Atvadoties prof. P. Lejiņa vārdā, Brīvās pasaules latviešu apvienības vainagu nolika V. Upeslācis, cita starpā teikdams: „Prof. P. Lejiņš ļoti gribēja, bet ir aizkavēts ierasties un nolikt šo vainagu par zīmi, ka Tava balss pūlēs latviešus vienot ir sadzirdēta. Tev būs sekotāji!” Otru vainagu V. Upeslācis nolika Latviešu apvienības Austrālijā vārdā, teikdams: „Kamēr tu dzīvoji, strādāji, teici patiesību acīs, daudzi negribēja atzīt, ko atzīstam tagad: tu esi daudz, daudz lielāks nekā domājām!” Amerikas latviešu apvienības ģenerālsēkretārs B. Albāts nolika vainagu, liecinādams: „Tu biji vienmēr bezkompromisa cīnītājs par taisno latviešu lietu; tavš darbs bija liela uzpurēšanās, ieskatot, ka panākumus var gūt tikai vienotībā!”

Bīskapa J. Rancāna vārdā atvadījās viņa brāļa dēls O. Rancāns no Ņujorkas pateikdams, ka bīskaps sūtot aizgājējam savu svētību un ceturtdien noturējis sv. Misu par viņa dvēseli. Prāv. B. Kokins teica atvadvārdus no latviešu katoļu garīgās aprūpes vadītāja un pārstāvja pie Sv. Krēsla mons. K. Ruča. Tad atvadījās Amerikas latviešu katoļu apvienības prezidents P. Daugavietis, Kanadas latviešu katoļu apvienības pr-sēdis S. Gabrāns. Latviešu katoļu studentu apvienības „Dzintars” vārdā Dr. E. Upenieks un latviešu virsnieku apvienības Kanadā pr-sēdis V. Krūmiņš, kas teica: „Lielais cīnītāj, kamēr latviešu tauta būs, Tava piemiņa nezudīs!”

DV organizāciju pārstāvēja Kanadas DV valdes pr-sēdis E. Krūka, kas, asistējot Kanadas vanadžu pr-cei M. Jonānei, DV Toronto nod. pr-sēdim I. Zamlovskim un goda tiesas pr-sēdim K. Benconam, nolika vainagu un solīja: „Katrai tautai ir vīri, kas vada, veido un noteic tās likteni. Uzaudzis, ieguvis izglītību un sabiedriski darbojies nacionālā valstī, Tu biji vislabāk kvalificēts spriest, ko tautai nozīmē īsta brīvība. Būdamš nešaubīgi pārliecināts par tās svētīgumu, Tu cīņā par savas tautas brīvību paliki uzticīgs kā vārdos tā darbos līdz galam. DV saime dziļā cieņā un pateicībā par Tavu bezkompromisa nostāju un neatlaidīgo darbošanos tautas brīvības atgūšanai, dziļās sērās noliec savas galvas. Vari dusēt mierīgi: Daugavas vanagi cīņā par Latvijas brīvību nekad nenorims!”

Izjustus atvadu vārdus teica Toronto latviešu biedrības priekšnieks I. Alksnis, Latviešu preses biedrības centrālās un Kanadas kopas valdes vārdā ziedus nolika un kapā sauju dzimtenes zemes iebēra B. Senkēviča („Tu biji tik liels, ka Tavu

darbu, domas un veikumus neaizbērs zeme!”), tad atvadījās LNAK izglītības nozares vadītājs J. Mežaks, Montreālas latviešu vārdā māc. A. Voitkus, Londonas (Ont.) latviešu organizāciju vārdā R. Bērziņš, Latviešu dziesmu svētku biedrības Kanadā priekšsēdis Ž. Šmits, cita starpā teikdams: „Vārdi pagaisīs. ziedi novītīs, bet Tavš pašai dziedīgais darbs latviešu tautas labā nekad nezudīs, tas paliks kā lāpa, kā ceļvedis darba turpināšanai!” Pēc tam seko Toronto latviešu katoļu vienības pr-kis V. Miklašēvics, Toronto latviešu baptistu draudzes vārdā māc. R. Ekšteins, kas teica: „Tu dzimi, dzīvoji, strādāji un nomiri kā latvietis, tāds tu iespiedies mūsu apziņā, tāds vienmēr paliksi; vienalga, kad tas laiks pienāks, trimdinieki, kas atgriezīsies brīvajā dzimtenē, aizvedīs Latvijas sveicienus no tevis”. Seko vēl daudz citi, kas atvadījās no aizgājēja. Pavisam bija 38 atvadrunu teicēji. Runātāju virkni kā pēdējais noslēdza J. Grodnis no Bramptonas, kas personīgi un Grodņu cilts vārdā nolika Latgales rudzu vārpu un zilo rudzu puķu vainagu.

Bēru ceremonija bija ilgusi gandrīz 2 stundas. Aizlūdzēji un pavadītāji dziļās sērās un pateicībā noliektām galvām pie Jāņa Niedras šķirsta liecināja, ka viņš bija personība, ka viņš bija lielāks cilvēks, nekā mēs to bijām vērtējuši, kopā ejot ar viņu dzīvē un darbā.

Strādādams kopā ar Jāni Niedru vairāk nekā 17 gadus sabiedriskā un nacionālpolitiskā darbā Kanadā, redzēju, cik dažkārt grūti nācās viņam izcīnīt un ieņemt stāvokli, kāds tam atbilda pēc viņa spējām. Cik liela daļa latviešu saimes sākumā bija atturīga vai pat skeptiska pareizā Jāņa Niedras personas un darba izvērtēšanā.

Jāni Niedru visvarenais Dievs bija apveltījis ar sevišķām dāvanām un izraudzījis viņu par Latvijas brīvības karoga nesēju trimdā. Tāpēc pilnīgi saprotams, ka latviešu trimdas saime Kanadā, pēc daudziem viņa veiksmīgiem gadiem cīņā par Latvijas brīvību, viņa darbu attiecīgi novērtēja un viņa zārku, kapā laižot, apsedza ar viņa paša no dzimtenes līdzpaņemto Latvijas karogu. Jāņa Niedras dzimtā — ezeru zeme Latgale ir lepna par savu dēlu. Lepni ir viņa piederīgie un draugi.

Cīņā par Latvijas brīvību Jānis Niedra bija bruņinieks un, aizejot mūžībā, atstāja šo cīņu turpināt mūsu ziņā. Novēlēsim viņam saldu dusu! Pateicībā par viņa veikumu, turpināsim cīņu par Latvijas brīvību tālāk.

(žurnālā „Gaisma” 1970. g. janvārī)

Dr. Jānim Grebežam 65 gadi

Dr. Jānis Grebežs dzimis 1918. gada 7. februārī Līksnas pagastā. Beidzis Aglonas ģimnaziju. 1936. g. sācis medicīnas studijas Latvijas universitātē. Labo sekmju dēļ jau 1937. g. prof. J. Prīmanis viņu aicinājis par subasistentu pie Anatomijas institūta. Jau studiju laikā rakstījis zinātnisku darbu par tematu: Arteriae Coronariae Cordis Anastomosis. Pēc studiju beigšanas iesaistīts Rīgas kaŗa ārstu rezervē. Studiju laikā praktizējies bērnu slimībās pie prof. Gartjē. Latvijas univ. medicīnas padome viņu ievēlēja par asistentu bērnu klīnikā.

1944. g. izceļojis uz Vāciju un pēc kaŗa iesaistījies UNR-RAs dienestā Visbādenē par bērnu un iekšķīgo slimību klīnikas vadītāju, 1948. gadā kopā ar ģimeni izceļojis uz Venecuēlu, kur pēc valodas zināšanu apgūšanas un tropisko slimību kursu beigšanas ieguvis prakses tiesības. Venecuēlas valdība par J. Grebeža darba spējām un labo darbu 1952. g. piešķīrusi zelta medaļu un Premio Vargas goda diplomu.

Klimatisko apstākļu dēļ 1954. g. ieradies Kanadā un atsācis ārsta praksi Londonā, Ont. Bez ārsta prakses 10 gadus veicis Medical Officer pienākumus pie Kanadas armijas..

Dr. J. Grebežs ir aktīvs latviešu sabiedrībā, sevišķi Londonas latviešu kopā, DV nodaļā, KKK Apvienībā, Londonas korp. kopā u.c. Korporācijas Lacuania saimei pievienojies 1937. g. rudenī. Bijis korp. Lacuania globālais un kopas seniors.

Ģimenē ir dzīves biedre Vera. Dēls Juris, tāllidotāju kapteinis, ar vedekli un 3 mazbērniem dzīvo Anglijā.

Vēlam Dieva svētību, veselību un tādu pašu darba cīņas garu nākotnē, jo 65 gadi tādiem censoņiem ir uzskatāmi tikai par mūža brieduma pilngadību.

(L.A. 1983. g. februārī)

Jānis Ozols aizsaules ceļos

* 1910. g. 29. oktobrī Dzērbenē
† 1965. g. 21. novembrī Toronto

Latviešu trimdas sabiedrība ar Jāņa Ozola šķiršanos no šīs pasaules ir zaudējusi cilvēku ar latvisku dvēseli. Lielais pavadītāju pulks un daudzo organizāciju pārstāvju atvadu vārdi liecināja, ka esam zaudējuši grūti atvietojamu cilvēku.

Jānis Ozols kā jaunākais gados 1930. g. absolvēja Rīgas skolotāju institūtu un uzsāka studijas tautsaimniecības fakultātē, pievienojoties korp. Tālavijas saimei. Otrā pasaules karā brīvprātīgi pievienojās leģionāriem Kurzemes cietoksnī. Kaŗa beigās ar zvejnieku laivu nokļuva Zviedrijā. Ieceļojis Kanadā, Jānis ar lielu pašaieliedzību iesaistījās jaunatnes audzināšanas darbā: TLTA ģimnazijā, mācot latviešu valodu un uzņemoties pārziņa pienākumus TLB Sestdienas skolā, un pildot ilgus gadus literārā vadītāja amatu Korporāciju kopā. Jānis Ozols darbojās 18. novembra rīcības komitejā, A/S Latviešu nams valdē, Latviešu kreditsabiedrības revīzijas komisijā. Viņš bija atkārtoti ievēlēts LNAK padomē, darbojies LNAK valdē, bija „LNAK Vēstis” redaktors, LNAK kultūras padomes loceklis, BPLA kultūras fonda skolu nozares vadītājs. Jānis Ozols rūpīgi sekoja LNAK sesiju gaitām. Ar savām īsām iebildēm vai piebildēm viņš bija lietišķs, un tās tika atzītas un uzklausītas.

Jānis Ozols bija BPLA kultūras fonda goda balvas laureāts audzināšanas nozarē. Viņš saņēma arī LNAK Atzinības rakstu un Plkv. Kalpaka ceļojošo balvu.

Jānis Ozols bija labs latvietis, nacionāls cīnītājs par latviešu tautas brīvību un Latvijas brīvības atjaunošanu. Viņa vēlēšanās bija ziedu vietā ziedot Latvijas Brīvības fondam.

Latviešu trimdas sabiedrība viņa zaudēšanu sāpīgi izjutīs daudzus gadus.

Vēlēsīm saldu dusu, ko viņš ir godam nopelnījis.

(TLB apkārtrakstā 1985. gada novembrī)

Eduardam Šmugājam aizejot

Aktīvi nenogurstošais latviešu nacionālā darba darītājs Ed. Šmugājs šķīrās no mums 1986. g. 2. janvārī. Mūsu atmiņās paliks viņa vispusīgais darbs, jo tas sniedzas pāri „pagastu” un okeānu robežām. Visos kontinentos Šmugāju pazina kā politisku cīnītāju, žurnālistu, literātu un jaunatnes audzinātāju. Politiski viņa darbs bija vērsti pret ieskatu, ka ir jāatzīst dažas padomju institūcijas okupētajā Latvijā, kuŗu mērķis ir kalpot mūsu tautas apspiedējiem „verdzinātājiem” ar vienvirziena kultūras sakariem, jo tos organizē un vada čekas filiāle. Šinī sakarā viņa darbība austrāliešu vidē sākās Česnakā (Nukastles tuvumā), kad rotāriešu klubā viņš nolasi referātu „Komūnisms praksē”. Šo referātu Šmugājs arī lasījis jaunatnes (APEX) klubos Maitlandē, Nukastlē, tirgotāju kamerā un pat kādas ārodbiedrības sanāksmē Sidnejā. Par viņa referātiem rakstīja un viņa rakstus iespieda laikrakstos Newcastle, Morning Herald, Catholic Weekly u.c. Viņš bija Universitātes līdzstrādnieks.

Kā žurnālists Šmugājs uzrakstīja un lasīja daudzus priekšlasījumus latviešu radio raidījumos 14. jūnija, 18. novembra un citos svarīgos gadījumos. Sniedza kongresu, dziesmu svētku un ceļojumu aprakstus laikrakstos Laiks, Latvija Amerikā, Austrālijas latvietī u.c. Bija LA Austrālijas redaktors. Viņa zinātniskie raksti iespiesti Archīvā un žurnālos Gaismā, Gredzenā u.c.

Kā literāts Šmugājs sarakstīja grāmatas „No Rīgas līdz Putlosai”, „No Putlosas līdz Sidnejai”, „Skolotājs Antons” un vēl neizdoto „Draugi”. Tās ir atmiņu tēlojumi par gaitām dzimtenē, kaŗa gaitās un trimdā.

Kā jaunatnes audzinātājs darbojies par skolotāju. Pēc Rēzeknes skolotāju institūta beigšanas bijis skolotājs un skolas pārzinis Abrenes apriņķī. Vadījis skolu Vācijā DP nometnē; Austrālijā pēc eksamena pārbaudījumiem pie Izglītības departamenta strādājis kā skolotājs līdz aiziešanai pensijā 1969. g. Brīvpriēģi iestāties Latviešu leģionā un gūsta laiku pavadījis Putlosā.

Ed. Šmugājs dzimis 1907. g. 2. decembrī Viļānu pagastā. 1936. g. rudenī uzsācis studijas LU tautsaimniecības fakultātē, kuŗu beidzis 1941. g. Korporācijai Lacuaniai pievienojies 1939. g. pavasarā semestrī. Pēc gūsta uzsācis studijas Getingenas universitātē augstāka grada iegūšanai, bet tās pārtraucis, jo ievēlēts par latviešu nometnes priekšnieku un skolas pārzini. Austrālijā Šmugājs 1962. g. iestājies Sidnejas universitātes paidagoģijas fakultātē. To beidzis 1966. g. ar MEd gradu.

Bijis rosīgs daudzos kultūrālās dzīves pasākumos un sabiedriskās organizācijās, kuŗās darbojies amatos: LAA: LAAJ Kultūras fonda priekšsēdis; 20 gadus skolu nodaļas vadītājs; Jaunatnes audzināšanas padomes priekšsēdis; Austrālijas 9. kultūras dienu vadītājs; Latviešu katoļu biedrības Austrālijā centrālās valdes priekšsēdis; Sidnejas latviešu krāj-aizdevumu sabiedrības valdes priekšsēdis; Sidnejas latviešu vidusskolas un izglītības kursu organizētājs un DV Austrāli-jas valdes iekšējās informācijas nozares vadītājs.

Darbojies aktīvi Lacuaniā, pildīdams tās kopas seniora u.c. prezidija amatus, tāpat bijis K!K! Sidnejā viceseniors un seniors.

Par nopelniem latviešu izglītības un kultūras laukā saņēmis PBLA Kultūras fonda Kr. Barona prēmiju.

Uz pēdējo dusu izvadīts 1986. g. 11. janvārī no Sv. Dominika baznīcas Flemingtonā. Aizlūgumu vadīja prāv. P. Bečs (S.G.), piedaloties māc. V. Voitkusam un lielam pavadītāju skaitam. Goda sardzē stāvēja Lacuania un Ed. Šmugāja bijušie skolnieki — tagadējie akadēmiķi un korporāciju locekļi. K!K!S! izvadīja s/l senioru ar Latvijas nacionālo karogu. Bez Lacuanias globālā prezidija un tās Austrālijas kopas, no nelaiķa atvadījās arī Talavia, Patria, Latviešu katoļu biedrības centrālā valde, Sidne-jas ev. lut. draudze, DV. Preses biedrība, Krājaizdevumu sabiedrība u.c. Par viņu sēro kundze Elvīre, radi, draugi, tuvinieki un Lacuanias saime.

(„Universitas” 1982. g. 1. numurā)

Miris Vitolds Krustāns

18. aprīlī (1985. g.) Kičenerā miris Vitolds Krustāns. Viņš bija dzimis 1903. g. 25. aprīlī Rēzeknes apr. Maltas pagastā. 1913. g. mācības iesācis Rēzeknes krievu valsts klasiskajā ģimnazijā. Kara dēļ turpinājis tās Pēterpilī un 1918. g., atgriežoties no Pēterpils, atkal Rēzeknē. Pirms Latgales atbrīvošanas Vitolds zaudējis tēvu, kuŗu komunisti noslepkavoja. Vitoldam bija jāuztur pašam sevi. Apmeklējot vakara vidusskolu, viņš strādājis par ierēdni Rēzeknes apr. valdē. Pēc skolotāju sagatavošanas kursu beigšanas Daugavpilī vienu gadu strādājis par skolotāju Gaigalavas pamatskolā. 1924. g. iestājies Latvijas universitātes arhitektūras fakultātē un reizē uzsācis skolotāja darbu Rīgas pils. 39. pamatskolā.

Aktīvi darbojies kooperatīvos Rēzeknē un Rīgā. Vadījis bērnu vasaras nometnes Jūrmalā, Siguldā un Ogrē. 1944. g. izceļojis un bēgļu gaitas pavadījis Vācijā Rebdorgas un Valkas nometnēs. 1949. g. ieradies Kanadā un apmeties uz dzīvi Kičenerā. Strādājis mākslas mēbeļu fabrikā un aktīvi darbojies visās latviešu organizācijās.

Vitolds Krustāns ir viens no 7 korporācijas Lacuania dibinātājiem. Darbojies tās dažādo amatos. Viņa mūžs bez pārtraukuma ir piederējis Lacuaniai. Viņš vienmēr bija aktīvo rindās. Viņa aiziešana ir neatsverams zaudējums Lacuanias konventam.

Vitoldu izvadīja 22. aprīlī, goda sardzē stāvot ar Lacuanias karogu, Lacuanias, Tālavijas un Patrias konventu locekļi.

Izvadīšanā piedalījās viņa dēls Juris, meita ar vīru un mazdēlu un Kičeneras draugu pulks. Atvadu vārdus teica Lacuanias seniors Vilis Miklašēvics, T!K!K! sen. J. Grodnis, Talavijas Toronto kopas sen. E. Briedis, Patrias pārstāvis J. Tikiņš, LNAK un DV Kičeneras nodaļas vārdā prof. G. Šubiņš un Kičeneras-Vaterlū latviešu biedrības vārdā S. Beinardiča.

(L.A. #21, 1985. g. 25. maijā)

Neiedomājams sapnis

Uldis Klauss šī gada (1986. g.) 8. nov. LA 45. numurā „Reijkjavika un mēs” saka, ka Reijkjavikas konferences rezultāti dod mums jaunas iespējas un vēl nelietotus ieročus cīņā par Latvijas atbrīvošanu. Kādi tad ir šie jaunie ieroči? — „Šie ieroči (U.K.) ir rietumu kapitāls — kvieši un tehnoloģija.” Tālāk U.K. saka, ka „mums varētu būt iespēja un mūsu uzdevums ir pārliecināt rietumu valstis, bankas un rūpniecības firmas netirgoties ar Pad. Savienību un tās satelītiem. Šeit varētu pavērties darba lauks PBLA, nacionālām apvienībām visos kontinentos, Daugavas Vanagiem, draudzēm u.c. organizācijām. Šajā darbā ļoti palīdzīga varētu būt prese, lasītāju vēstules un arī žīdu organizācijas. Tad Pad. Savienība saimnieciski sabruks, ja ne tūlīt, tad tuvākā nākotnē, un tas palīdzēs mūsu brīvības centieniem.”

U. Klauss nesaredz, ka visa ASV ārējā politika 100% dibinās ne uz ideoloģiju, bet uz saimnieciskiem pamatiem. Tā ir nežēlīgā sacensība ar pārējām rūpniecības un lauksaimniecības kapitālistiskām valstīm.

Runājot par bankām, rūpniecības un tirdzniecības lielajām sabiedrībām, tieši šie lielie saimnieciskie uzņēmumi — bankas u.c. ir tie, kas nosaka un diktē ASV ārpolitiku kopš Otrā pasaules kara. Šo iestādījumu piesaistīšana mūsu taisnības un tiesību lietai ir neiedomājams sapnis. Žīdu organizāciju rokās ir lielākās tirdzniecības, rūpniecības, bankas u.c. pasākumi. Žīdu interesēs ir tirdzniecība ar Maskavu un cīņa par žīdu izceļošanas atvieglojumiem uz Izraelu, ASV u.c.

Ir politiski neloģiski Baltijas valstis salīdzināt ar Dienvidāfrikas situāciju, pret kuŗu gandrīz visas valstis ir ar mieru lietot stipras sankcijas. — Visām kapitālistiskām valstīm ir vajadzīgas melno balsis vēlēšanās.

Nožēlojama patiesība ir, ka ASV u.c. valstis pabaŗo ar saviem kviešiem komūnismu visā pasaulē un palīdz apbruņoties ar ASV tehnoloģijas palīdzību.

(L.A. #49, 1986. g. 6. decembrī)

Latgales rikšotāji

Latgales apgabala rikšotāju zirgu audzēšanas vēstures sākumu precīzi nevar noteikt. Zinām tikai to, ka Latgalē audzētie zirgi, ar kuņiem zemnieki ara zemi, „veda vezumus”, bija arī labi skrējēji un izturīgi. Tie dažkārt, neoficiāli, sacentās skriešanās, braucot uz baznīcu, tirgiem un citur.

Divdesmitos gados sāka rīkot savu audzēto darba zirgu rikšotāju sacīkstes ziemā uz Latgales ezeriem. Sakarā ar to zirgu īpašnieki sāka pētīt savu zirgu cilts rakstus — izcelsmi, bet tas bija ļoti grūti, pat neiespējami, jo to rokās bija tikai viņu zirga pase. Pēc vēlākiem pētījumiem atklājās, ka tie pa lielākai daļai, bez radu rakstu pierādījumiem, cēlušies no, tā saucamiem, „Orlas” rikšotājiem (Orlas vārds bija radies no kāda krievu kņaza — zirgu audzētāja — Orlova vārda).

1932. g. 18. septembrī atklāja Rīgas hipodromu, kuŗš nepārtraukti darbojās līdz 1944. gadam. Pirmos gados hipodromā vairāk kā 90% sacīkstēs piedalījās Latgales rikšotāji. Ar šā hipodroma atklāšanu sākās Latgales rikšotāju izcelsmes pētīšanas darbs. Hipodroma godalgas deva līdzekļus jaunu un vērtīgu vaislas ērzeļu pirkšanai un ievešanai no Eiropas rikšotāju zemēm, pat no Amerikas, kuŗi tika izmantoti sacīkstēs Rīgas hipodromā. Zemkopības ministrijas Zirgkopības daļa sāka atpirkt no privātiem īpašniekiem šos vērtīgos vaislas ērzeļus un izvietot Latgalē, nododot tos bez maksas labiem zirgu kopējiem un audzinātājiem izlases ķēvju lecināšanai. Krustojot tos ar Latgalē audzētām ķēvēm, Latvijā izveidojās rikšotāji, kuŗi pēķaŗa gados piedalījās sacīkstēs Vācijā (Hamburgā).

Zirgkopības daļa arī noorganizēja visos Latvijas apgabalos zirgu izlases komisijas. Šīs komisijas izvērtēja un atzina audzināšanai labākās ķēves un ērzeļus. Atzinumos ņēma vērā eksterjēru (uzbūvi bez iedzimtām kļūdām), raksturu un ātrumus. Neatzītos ērzeļus un ķēves nedrīkstēja izlietot vaislai. Latgalē veicināja viegla zirga (rikšotāja) tipu, kas tika izmantots lauksaimniecības darbos, Zemgalē — smagā zirga tipu (Beļģus un Ardenus), Vidzemē — Oldenburgus un Hanoverus. Tādā veidā valsts atbalstīja un koordinēja zirgu audzēšanu Latvijā.

Savā zirgaudzētavā Litenes pag. „Vecsprukuļos” — lielā saimniecībā, visus darbus veicām ar rikšotājiem. Visvairāk arklos un vezumos tika jūgti „vīriešu” dzimuma — ērzeļi, arī ķēves. Mana labākā ķēve „Doma” katru rītu vilka vāģus ar piena kannām uz pienotavu. Kučieris bija mana sieva. To viņa neklausīja un nemaz negribēja skriet. Pagasta cilvēki, kas to redzēja, smējās par manu „Domu”. Bet, kad kādreiz ieradās Rīgā, redzēja, ka tā pati „Doma” vinnēja bez konkurences. Traktoru es dabūju tikai pēdējos gados, jo to bija liels trūkums.

Rikšotāju zirgu audzētājs Latgalē un Vidzemē,
Vācijā, Kanadā un zirgu izlases komisijas loceklis
Latgales apgabalā.

(Latvijas enciklopēdijas III grāmatā, 43. lappusē)

Zirgkopība

Latvijas zeme ir raksturojama galvenā kārtā kā lauksaimniecības zeme, kālab arī Latvijas valstij bija jāpieliek visi spēki galvenā lauksaimniecības nozarē, lai lopkopībā un zirgkopībā sasniegtu mūsu kultūras līmenim atbilstošu pakāpi. Lopkopības pareizai ievirzei valsts jau pirmajos pastāvēšanas (patstāvības) gados iepirka Dānijā brūnās, Vācijā Holšteinas melnraibās un Zviedrijā sarkanraibās sugas govīs un bullus. Tāpēc tā savos pēdējos patstāvības gados sasniedza Eiropas līmeni kā izslaukumā, tā arī tauku % augstvērtīgu līmeni.

Kā nākošā svarīgākā lauksaimniecības nozare kļuva zirgkopība. Tā bija mūsu dzīvā zelta fonds. Visiem mums ir zināms, ka katrai dzīvai radībai piemīt spēja, mantot savas īpatnības un īpašības no saviem priekštečiem. Tā ir svarīga dabas zinātņu nodaļa, kas vienmēr un neatlaidīgi ierosina zinātni jauniem pētījumiem un mēģinājumiem. Svarīgākais faktors lopkopībā un zirgkopībā ir pareiza tēva un mātes izvēle. Visā zootehnikas literatūrā nevarēs atrast tādu grāmatu, kurā, apskatot vaislas materiāla izlasi, autors nedotu piemērus par auļotāju un rikšotāju zirgu audzināšanu. Zirgkopji ir centušies sava vaislas materiāla spējas un īpatnības izvērtēt pozitīvās un

negatīvās, pārbaudot tās sacensību ceļā. Iegūtos slēdzienus tie pielietojuši savās zirgu audzētavās. Rīkotas lauksaimniecības izstādes, zirgus godalgojot, piešķīra galveno vērtību zirga ķermeņa uzbūvei (eksterjeram) un tā kopšanai. Šādā veidā tiek novērtēts tikai zirga izskats. Tas ir svarīgs faktors, bet tas nav vienīgais noteicošais. Zirga izvērtēšanā liela loma piekrīt arī zirga nervu sistēmai un smadzenēm, kas kopā ar labu fizisku attīstību rada skaistu dzīvu mašīnu ar kolosālām darba spējām.

Treniņā un sacensībās zirga nervu sistēma sasniedz savas attīstības augstāko pakāpi, bet pats zirgs iemācās pareizi pielietot savu muskuļu fizisko spēku, iemācās darboties ar pārliecību uzvarēt. Man Rīgā bija ķēve (Doma), kuŗa vinnēja hipodromā gandrīz visus (izņemot divus) braucienus. Pēc mērķa sasniegšanas tā izbeidza ātruma tempu un rikšoja lēnītēm. Kad pārmērot hipodroma skrejceļu konstatēja, ka tas ir 47 metrus par īsu, mērķa līniju nolika 47 metrus tālāk. Mana ķēve „Doma” nākošos divi skrējienos vinnēja līdz vecajam mērķim, bet pēc tam samazināja skrējiena tempu, jo viņa zināja, ka ir viņējusi, bet nezināja, ka jaunais mērķis ir 47 m tālāk. Tas ir vienreizējs piemērs zirga ciņas izpratnei un jēgai. Sacīkšu zirgs ir jāpieradina pie darba, lai tas šinī zemē ar treniņu uz skrejceļa iegūtu fizisko gatavību un ātrumu. Turpretī Latvijā, sevišķi Latgalē, gandrīz 100% visi rikšotāji fiziski tika pārbaudīti, arklus un vezumus velkot. Rikšošana pirmās pārbaudes (ātrumā) braucot vāgus uz baznīcu. Skat. pielikumā manu rakstu par Latgales rikšotājiem, ko uz Enciklopēdijas redakcijas lūgumu, saīsinātā veidā piesūtīju ievietošanai enciklopēdijā.

Latgales apgabalā tās apstākļiem nebija piemēroti smagie darba zirgi (oldenburgi, beļģi, ardeņi, šairi u.c.), jo valsts ieskatos bija, ka mums bija nepieciešams kāds ideāla univesāltipa zirgs, kas spēja ātri veikt lielākus attālumus, derīgs lauku apstrādāšanai un neprasa lielus izdevumus barībai (auzas un nedaudz siena). Šīs prasības apmierina rikšotājs un rikšotāja krustojumi (tādi bija Latgalē), kuŗu dzīslās rit ļoti daudz angļu rikšotāju asiņu un kuŗu darba spējas racionālai vaislas materiāla izlasei izkoptas līdz augstākai pakāpei. Tātad Latgale deva šāda standartizēta zirga tipu.

Aulekšotāji Latvijā bija maznozīmīgs faktors. Gludskriešanas oficiāli Latvijā aulekšotājiem notika ļoti reti (rikšotāju programmas rāmjos) un tikai Rīgas hipodroma pirmajos gados. Turpretī aulekšošana pār šķēršļiem, ko organizēja

Rīgas hipodromā kā atsevišķu programmu pa lielākai daļai reizi gadā, armijas vadībā, bija ļoti interesantas, jo tanīs piedalījās ne tikai Latvijas jātnieku pulka virsnieki, bet arī Zviedrijas, Igaunijas, Vācijas, Polijas, Francijas u.c.

Latvijā jājamo zirgu (šķēršļu lēcēju) suga tika veidota Vidzemē un Kurzemē no Vācijas Oldenburgus un Hanoveras un arābiem, iepirktiem ērzeļiem un ķēvēm. Mana zirgu audzētava atradās Vidzemē, Litenes Vecsprukuļu saimniecībā. Es biju un esmu tikai sacīkšu zirgu audzētājs. Ja Jums vēl kādas ziņas būtu vajadzīgas, lūdzu ieskataties Viļa Čikas 1975. g. izdotā grāmatā „Prezidiju konventa sports” 177. un 178. lapp.

(V. Čikas „Prezidiju konventa sports” 1975. g. 177. un 178. lapp.)

Latviešu namam 24 gadi

Dzejnieks Plūdons raksta: „Šī zeme ir mūsu, to nedos vairs svešiem...” Arī Latviešu nams ir mūsu, to nedos vairs svešiem. Starp tūkstošiem namu Toronto ir tikai viens nams, ko visi pazīst, un to sauc par Latviešu namu. Tā priekšstelpā uz sienām tuvu pie griestiem ir piestiprināti visu Latvijas pilsētu ģērboņi. Vidējā (lielā) zāle ir dekorēta ar skaistiem kokgriezēja Lakstīgalas svečtuŗiem. Skatuves sienas (vidū) dekorētas ar māksl. Ed. Spravņika latvisko saulīti un abās pusēs attiecīgi pieskaņotiem svečtuŗiem. Pie šīs sienas ir arī četru Latvijas valsts prezidentu, armijas virspavēlnieku ģenerāļa J. Bāloža plkv. O. Kalpaka un K. Berķa portreti. Zāles sānu sienas ir dekorētas ar māksl. Otto Grebŗes četrām liela apmēra gleznām.

Augšējās zāles (ar teātra skatuvi) sienas dekorētas ar mūsu Latvijas laika labāko rakstnieku un dzejnieku portretiem. Trešo, apakšējo, zāli ar lielu jaunu virtuvi bieŗi izmanto dažādu godību sarīkošanai, un tā kalpo kā ēdienu telpa.

Visus šos 24 gadus Latviešu nams kalpojis latvieŗu izglītībai: skolām, TLTA zinātniskiem semināriem, ģimnazijai un citiem dažādu organizāciju izglītības un kultūrāliem sarīkojumiem gan par brīvu, gan par ļoti niecīgu — minimālu maksu.

Latviešu namā mājvietu atradusi vislielākā latviešu „banka” brīvajā pasaulē. Bez tam DV grāmatnīca, studentu korporācijas un lielākā pensionāru apvienība, kuŗa namā jūtas kā savās mājās. Arī LNAK birojs.

Ņemot vērā to, ka Latviešu nams ir bezpeļņas pasākums — organizācija vistiešākā nozīmē, tas 24 gados nav varējis saņemt nevienu centu no pašvaldības, valdības vai daudz kultūru ministrijas iestādījumiem, pat ne no provinces loterijas. Tam par iemeslu ir divi burti — A/S Latviešu Nams. Tā bija liela kļūda, nosaucot to par akciju sabiedrību, jo tas tika pirktas galvenā kārtā skolas vajadzībām (tanī laikā bija apm. 400 skolnieku), tātad izglītības un kultūrālām vajadzībām. Izvērtējums nebija pareizs, kaut arī bija lielas grūtības līdzekļu savākšanā. Sakarā ar to Latviešu nams ne tikai nesaņem izglītības un kultūras veicināšanas darbam nevienu centu, bet vēl ir spiests maksāt augstu īpašuma nodokli pilsētai.

Šinīs 24 gados Latviešu namam ir bijuši labi un grūti gadi, sevišķi, kad daži to mēģināja likvidēt, pārdot un naudu ieguldīt daudz labākā pasākumā. Tas nenotika, un labi, ka nenotika. Kas šodien apmierinātu skolu un mazāku — trūcīgāku — organizāciju vajadzības, ja nebūtu zemas cenas Latviešu namam, vai pat bez maksas? Grūtajās dienās namu atbalstīja ne tikai oficiālie akcionāri, bet daudz lielākos apmēros nama draugi un labvēļi. Lai viņiem visiem šodien liela pateicība.

Šogad 22. oktobrī (1988. g.), Latviešu nama valde un aktīvā dāmu komiteja rīko 24 gadu Latviešu nama aktīvās darbības svētku atceres svinības ar mūsu populāro dziedoņu — vīru ansambļa Kalvis (dir. J. Dzeguze) piedalīšanos. Čaklā nama dāmu komiteja pacienās ar garšīgām vakariņām.

Nama valde un dāmu komiteja laipni lūdz visus nama akcionārus, nama draugus, labvēļus un atbalstītājus un visus latviešus, kas esat ar namu bijuši kopā labos un grūtos brīžos, dalīties un atzīmēt Latviešu nama dzimšanas dienas svinības.

(L.A. #41, 1988. g. 8. oktobrī)

Miris Dr. Stanislavs Jaudzems

1986. gada 26. decembrī miris Toledo slimnīcā korporācijas Lacuania's filistrs Dr. Stanislavs Jaudzems. St. Jaudzems dzimis 1906. gada 9. decembrī Bērzpils pagasta Dundeniekos. Pēc Aglonas ģimnazijas beigšanas 1928. gadā iestājies Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātē. Studiju laikā strādājis kā feldšeris Rīgas dzelzceļa stacijā, studijas beidzis 1938. gadā.

Stanislavs strādājis Robežsargu bataljonā Radovā, no 1938. gada līdz 1944. gadam kā rajona ārsts un Baltinavas Sarkanā Krusta Veselības punkta pārzinis. Bijis Abrenes apriņķa ārsts. 1944./45. g. Latviešu Leģiona ārsts. Strādājis kā ārsts pārvietoto personu nometnē Neuetingā (Vācijā), ieguvis prakses tiesības un pieņēmis darbu Hanau Eng. Depot, kur strādājis līdz izeļošanai uz ASV 1949. gada 22. septembrī ar savu ģimeni — dzīves biedri Elzu un diviem dēļiem Juri un Franci apmetušies uz dzīvi Louisvillē KY. Pateicoties plašajiem sakariem ar amerikāņu sabiedrību, sagādājis galvojumus apm. 50 tautiešiem, tā nodibinot mazu latviešu koloniju Louisvillē. 1957. gadā ieguvis ārsta prakses tiesības un pārcēlies darbā uz Toledo. Publicējis arī zinātniskus darbus.

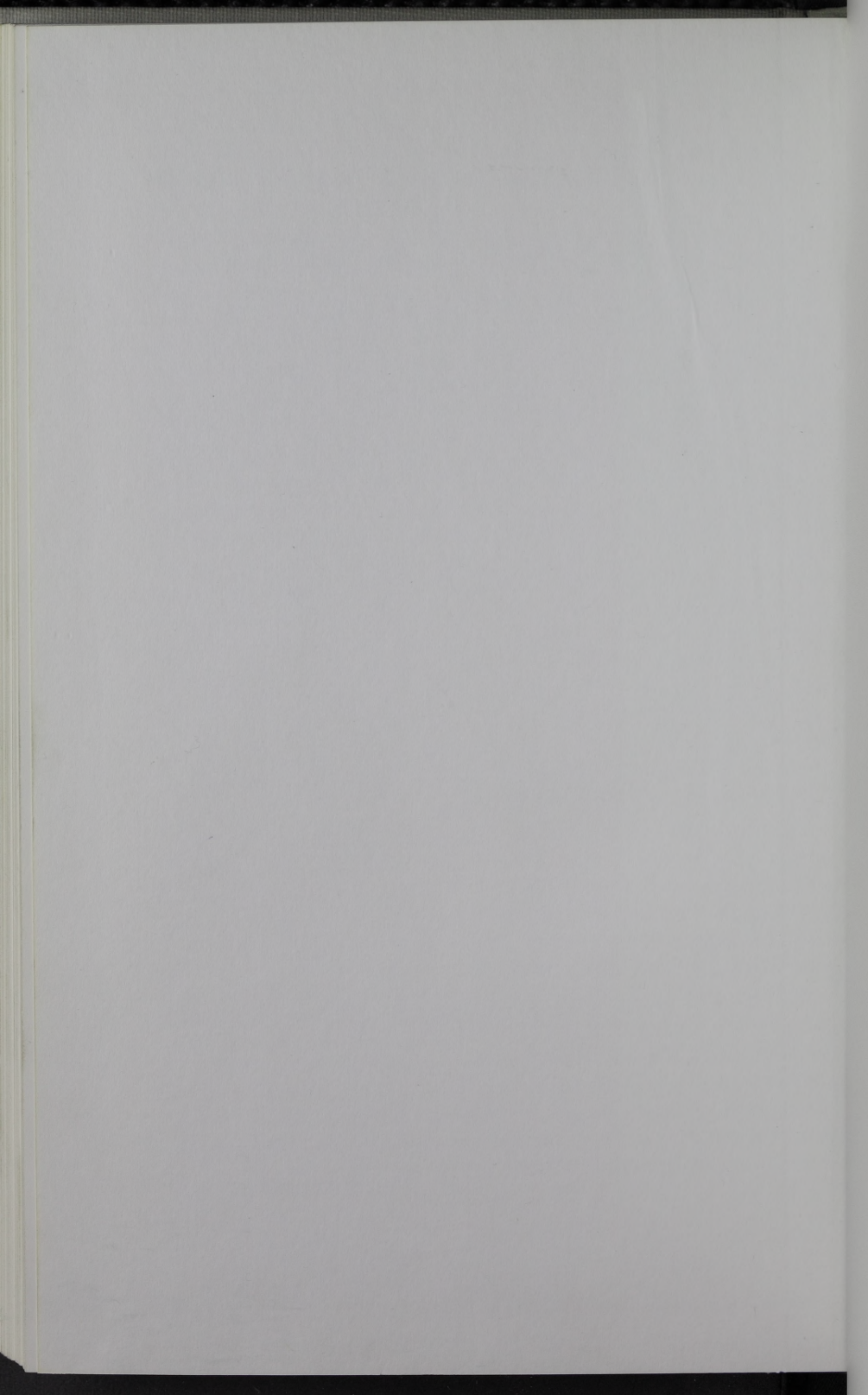
Ģimeni piemeklējušas daudzas nelaimes: dēls Juris, kas darbojies ASV bruņotos spēkos un pildījis medicīnas tehnologa pienākumus Sv. Vincenta slimnīcā, Toledo, mira traģiskā nāvē 1973. gadā. Pēc tam mira dzīves biedre Elza. Otrs dēls Francis B.sc. farmac. ar trieku mira 1985. g. 15. novembrī. Pašam piederēja aptieka Oakbrook, Ill.

Visi trīs bija korp. Lacuania's filistri. Lacuania's prezidijs, stāvot goda sardzē ar karogu, filistri Dr. Stanislavu Jaudzemu izvadīja no baznīcas uz Kalvarijas kapiem un guldīja blakus dzīves biedrei Elzai un vecākam dēlam Jurim. Par viņu sēro divas vedeklas Anna-Marija un Irēne ar septiņiem mazbērniem. Par viņu sēro Lacuania's konvents, jo viņš visu savu un ģimenes dzīvi bija ziedojis konventam.

(L.A. 1987. g. janvārī)

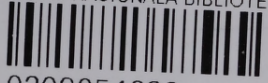
Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

- 10. -

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309054039

